

Holy Bible

Aionian Edition®

Kivwanji Bible
Vwanji Bible

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as "The Purple Bible"

Holy Bible Aionian Edition ©
Kivwanji Bible
Vwanji Bible

CC Attribution ShareAlike 4.0, 2018-2024
Source text: eBible.org
Source version: 11/7/2023
Source copyright: CC Attribution ShareAlike 4.0
Door43 World Missions Community, 2020

Formatted by Speedata Publisher 4.19.2 (Pro) on 5/7/2024
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc
<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Kivwanji at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Mataayi	11
Malika	35
Luuka	49
Yohani	72
Imbombo	91
varumi	114
1 Wakoritho	124
2 Vakolinto	134
Vagalatia	141
Waefeso	144
Filipo	148
Vakolosai	151
1 Vathesalonike	153
2 Vathesalonike	155
Timoti	157
2 Timoteo	160
Tiito	162
Filimoni	163
Vaebrania	164
Yakovo	171
1 Petro	174
2 Petulo	177
1 Yohana	179
2 Yohani	182
3 Yohani	183
Yuda	184
Ulusetulilo	185

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

*uYesu akam'bula, "Nhaata uvasaghile ulwakuva sino vivomba navasitaghinie."
voope vakatova ulusudolekughava amenda ghake.*

Luuka 23:34

Mataayi

1 Agha ghe matavua agha kikoko kya Yesu kilisite umhuma mu kisina kya ntwu uDavidi, ikisina kya Abulahimu. **2** Uabulahamu akampaapa uIsaka, uIsaka akampaapa una uYakovo, uYakovo akampaapa uYuuda na vanine. **3** UYuuda akampaapa uPesi nu Sela mwa Tamali, uPesi akampaapa uHesiloni, Hesiloni akampaapa uAlamu. **4** UAlamu akampaapa UAminadabu, uAminadabu akampaapa uNasoni, uNasoni akampaapa uSalimoni. **5** USalimoni akampaapa uBohasi mwa Lahavu, UBohasi akampaapa UObedi mwa Luti, uObedi akampaapa uYese, **6** ghwope UYese akampaapa Untwa UDavidi. UDavidi akampaapa uSolomoni mwa mukijuuva juno alyale n'dala ghwa Uli. **7** USolomoi akampaapa uLehoboamu, ULehoboamu akampaapa uAbia, uAbia akampaapa uAsa. **8** uAsa akampaapa uYehoshafati, UYehoshafati akampaapa uYolamu, uYolamu akampaapa uUsia. **9** UUsia akampaapa uYotamu, uYotamu akampaapa uHasi, uHasi akampaapa uHesekia. **10** uHesekia akampaapa uMnase, uManase akampaapa uAmoni, ghwope uAmoni akampaapa uYosia. **11** uYosia akampaapa uYekonia na vanine unsiki ghuno aVaisilaeli ye vatwalilue ku vuhesia, ku Babeli. **12** Ye vatwalilue ku vuhesia ku Babeli, uYekonia akampaapa uSalatieli, uSalatieli akampaapa uSelubabeli. **13** uSelubabeli akampaapa uAbihudi, uAbihudi akampaapa uEliakimu, uEliakimu akampaapa uAsoli. **14** uAsoli akampaapa uSadoki, uSadoki akampaapa uAkimu, uAkimu akampaapa uEliudi. **15** uEliudi akampaapa uElieseli, uElieseli akampaapa uMatani, ghwope uMatani akampaapa uYakovo. **16** uYakovo akampaapa Yosefu umughoosi ghwa Maliya. UMaliya ghwe juno akampapile uYesu juno ghwe Kilisite. **17** Lino, kuhuma kwa Abulahamu kufika kwa ntwu uDavidi kwefilyale ifisina kijigho na fine. Kange, kuhuma pa Davidi kufila unsiki ghuno aVaisilaeli vitwalua ku vuhesia ku Babeli, kwefilyale ifisina ifingi kijigho na fine. Kange, kuhuma unsiki ghuno vitwalua ku Babeli kuhanga kufika unsiki ye iholua uKilisite, kwefilyale ifisina ifingi kijigho na fine. **18** Kuholua kwa Yesu Kilisite kulyale ndiiki. Unguna jonop ilitavua lyake ghwe Maliya, alyalimilue nu Yosefu. Neke ye akyale kutolua alyavoniike kuuti ali nu vukunue ku ngufu sa Mhepo uMwimike. **19** Ulwakuva uYosefu juno alyamulimiile uMaliya alyale mugholofu pamaso gha Nguluve, naakalondagha kuuti ankosie isoni uMaliya. Pe akalamula pikumuleka kisyefu. **20** Ye alamwile uluo, unyamhola ghwa mtwa uNguluve akam'bonekela mu njosi, akam'buula akati, "Ghwe Yosefu, ghwe mhuma mu kisina ikya ntwu uDavidi, uleke pikwoghopa pikuntoola uMaliya, ulwakuva uvukunue vuno ali navwo, apellilue mu ngufu sa Mhepo uMwimike. **21** Neke ipaapa umwana un'diimi, ukumpeela ilitavua ili Yesu, ulwakuva ilikuvapokagha avaanhu vaake mu nyivi saave." **22** Sooni isio silyavombiike enendikio kukwilanisia ilisio lino uMutwa alyajovile kukilila um'bili ghwake kuuti, " **23** Lolagha! Umhinja juno naammanyile umughoosi, iiva nu vukunue, ipaapa umwana un'diimi! pe vikumpeela umwana ujoo ilitavua ili Manueli." Umuluvu ghwa litavua ilio kwekuti, "UNguluve ali palikimo nusue." **24** Yosefu akasisimuka, akavomba ndavule unyamhola

ghwa Mutwa vule am'bulile, akantoola uMaliya kuuva n'dala ghwake. **25** Looli naakaghelele kughona naghwo kuhanga usinki ghuno uMaliya ipaapa umwana un'diimi. Pe uYosefu akampeela umwana ujoo ilitavua ili Yesu.

2 UYesu alyaholilue mu likaaaja ilya Betelehemu, mu kighavo ikyu uUdea, unsiki ghuno alyatemile umtwa uHelode. UYesu ye aholilue, avakaguzi va nhondue kuhuma kuvudibulo vakafika mu likaaaja ilya Yelusalemu, **2** vakava viposi viiti, "Ali kuughi juno aholilue, uNtwu ghwa Vayahudi? Tujaghile inhondue jino jihufia kuholua kwa mwene jihumile kuvudibulo, fye nambe twisile kukumwimika. **3** Untwa uHelode ye apuliike isio, akapumuka mu mwojo ghwake. Nava vaanhu voooni ava mu likaaaja ilya Yelusalemu voope vakapumuka. **4** Pepano akakong'hania avavaha va vatekesi voooni palikimo na vavulanisi va ndaghilo avakaposisi akati, "Ukiliisite iholua kuughi?" **5** Aveene vakamwamula vakati, "Iholua mu likaaaja ilya Betelehemu, mu kighavo ikya Udeu. Tukagwile isio ulwakuva se sino alyalembile um'bili kuuti, **6** Na juuve ghwe likaaaja iya a betelehemu, ghwe juno uli mu kighavo ikya Udeu, Nuli n'debe, mu makaaja agha mu Udeu! Ulwakuva mulyuve mwe muno ihuma umulungosi, juno iiva n'diimi ghwa vaanhu vango aVaisilaeli." **7** Pe uhelode akavakemeela ku vusyefu avakaguzi vala ava nhondue, kuuti vam'buule vunono unsinki ghuno vajaghile inhondue jila. **8** Pe akavasuug'ha ku Betelehemu, akavavuula akati, "Lutagha, muposelesie vunofu vvimila umwana ujoo. Mungamwalghe, mwisaghe ng'haning'haani mumbuuule, neke na juune nilute kuskumwimika." **9** Avakaguzi vala ava nhondue ye vapuliike amasio gha ntwu, vakavuuka viluta. Lolagha, inhondue jila jino vakajaghile kuvudibulo, jikavalongolela, voope vakava vikujivingiila kuhanga jikafika na kukwima pano pwealyale umwana, **10** Ye vajaghile kange inhondue jila, vakahovoka kyongo. **11** Pe vakingila mu nyumba, vakamwagha umwana palikimo nu ng'ina uMaliya, vakafughama, vakamwimika. Vakavopola inyambe saave, vakambonola umwana, vakahumia: isahabu, uvufumba ni manemane ghanu ghaale mafuta amanya lunuusi ulunono. **12** Unguluve akavapavila mu njosi kuuti, navangakililaghe kange kwa Helode. Pe vakakilila isila ijingi kugomoka ku likaaaja lyave. **13** Avakaguzi va nhondue ye valutile, unyamhola ghwa Mutwa akam'bonekela uYosefu mu njosi, akam'buula akati, "Sisimuka! Untoole umwana nu ng'ina, mkimbilile ku iisi ija Misili, ulwakuva uHelode ikumulonda umwana ujoo kuuti am'bude. Mukalaghe kula kuhanga unsiki ghuno kyanikuvavuula kuuti mugomoke." **14** Ikilo jila jila uYosefu akasisimuka, akantoola umwana nu ng'ina, akakimbilila ku Misili. **15** Vakikala kula kuhanga kufika unsiki ghuno uHelode ifua. Uluo lulyavombiike kukwilanisia ilisio lino uMutwa alyajovile kukilila um'bili ghwake kuuti, "Nikankemelile umwanango kuhuma ku Misili." **16** UHelode akakagula kuuti, avakaguzi va nhondue vala vansyangile, akakalala fiijo. pe akavasuug'ha avaanhu ku Betelehemu na mu makaaja ghano ghalyale mulubale, kuuti vavabude avaanu avadiimi voooni, kutegulila avafyele kufika avanya maaka ghavili. Akavomba uluo kuling'hana nu unsiki ghuno alyaposisie ku vakaguzi va nhondue. **17** Uluo lulyavombiike kukwilanisia ilisio lino uMutwa alyajovile kukilila

um'bili ghwake uYelesia kuuti. **18** "Ilisio lipulikike mu likaaaja iya Lama, avaanhu vikoola na kulila fiijo. Lisio iya Laheli, ikuvililila avana vaake, **19** Pambela uHelode akafua. UYosefu ye ajiighe ku Misili, unyamhola ghwa Mutwa akam'bonekela kange mu njosi. **20** Akam'buula akati, "Sisimuka! Untoole umwana nu ng'ina, ugomoke mu iisi ija Isilaeli, ulwakuva vano valondagha kukum'buda umwana, vafwile." **21** Pepono uYosefu akasisimuka, akantoola umwana nu ng'ina, vakagomoka mu iisi ija Isilaeli. **22** Neke ye apuliike kuuti uAlikelao ghwe juno ahaliile pa viise uHelode kutema ikighavo ikyu Yudea, akoghopa piluta kula. Akapavilua mu njosi kuuti nangalataghe ukoo, pe akaluta ku kighavo ikyu Galilaya. **23** Ukoo, akikala mu mu kikaaja ikyu Nasaleti. Uluo, lulyavombiike kukwilanisia ilisio lino uMutwa alyajovile kukilila avavili kuuti, Itambulwagha Munasaleti."

3 Amaaka minga ghakakila. Pambela akahumila umuunhu jumonga juno akatambulwagha Yohani Mwofungi. Umuunhu ujooalyale ku lihaka ku Yudea ipulisia, iiti, **2** Mulataghe inyivi siinu ulwakuva uvutwa uwwa kukyanya vuli piipi. **3** Yohani ujoo ghwe juno um'bili uYesaya alyajovile kuuti, "Ilisio iya muunhu lipulikika kuhuma ku lihaka liiti, 'Munnosekasyaghe uMutwa uNguluve isila, na kuling'hania muno kyaikilila.'" **4** UYohani akafwalagha umwenda ghuno ghwatendilue nu lwaghe lwa ngamila, akipinyagha nu lukova ulwa ng'hwembe mu nsana. Kulihaka ukoo, akalagasgha imhaasi nu vwuki. **5** Avaanhu kuhuma mu likaaaja iya Yelusalemu na mu kighavo kyoni ikyu Yudea ni mbale sooni isa kikogha ikyu Yolidani, vakava viluta kwa mwene **6** na kulaata inyivi saave. Neke uYohani akavofughagha mu kikoghaiky Yolidani. **7** UYohani ye avvene aVafalisayi na Masadukayi viluta kwa mwene kuuti vofughue, akavavuula akati, "Umue mwe kisina kya njoka! Ghwe veeni jono avapaviile kuuti mkimbile ing'halaasi ja Nguluve jino jikwisa? **8** Lino amaghendele ghahufyaghe ululaato lwinu. **9** Mulekaghe kusaagha kuuti, "tukulwike ulwakuva usue tuli kisina kya Abulahamu! Kyang'haani nikivavuula, nNguluve anoghiile kuhambusia amavue agha kuuva avana va Abulahamu! **10** UNguluve angiike inhemo, kuuti umpiki ghuno naghukoma ifipeke ifinofu, aghudumule na kunyanya pa mwoto. **11** Une nikuvofughagha na malenga, kuvonia kuuti mulatile inyivi siinu. Neke juno ikwisa mumbele mulyune ali ni ngufu kukila une. Nanino ghiile nambe kuuva m'banda ughwa kukola ifilatu fyake. **12** Umwene ikuvofughagha nu Mhepo uMwimike nu mwoto. Umwene ilibaghalania avimike na vahosi, ndavule umuunhu pano ikwelusia ingano pa luvunga, ikong'hania ingano na kuviika mu kihenge, neke iyelelo inyaanya nu mwoto ghuno naghusima." **13** Unsiki ughno, uYesu kuhuma ku Galilaya, akafika ku kikogha ikyu Yolidani kuuti ofughue nu Yolidani. **14** Neke uYohani akakaana, akati, "Une nilondua kukwofughua nuuve. Iwandaani ghukwisa kulyune?" **15** UYesu akamwamula akati "Uve itika kuvomba uluo lino, ulwakuva lunoghiile kukwikania sooni sino uNguluve ilonda." Pe uyohani akitika, akamwofughagha. **16** UYesu ye ofughue, unsiki ghughuo akahuma mu malenga. Uvulanga vukadinduka, akamwagha uMhepo ghwa Nguluve ikwika hwene ng'hunda, jikwisa pakyanya pa mwene! **17** Pe ilisio kuhuma kukyanya likati, "Uju ghwe mwanango umughanike, ninkeliile."

4 Pepano uYesu akalongosovua nu Mhepo uMwimike kuluta ku lihaka, kuuti aghelue nu Setano. **2** Ukoo uYesu akavuhila kulia mulwa kufuunya ifighono fijighe fine pakilo na pamwisi. Pambela, e jikam'bava injala. **3** Pe uSetano akamwisila kukumughela akati, "Nave uve uli Mwana ghwa Nguluve, ghavuule amavue agha ghahambuke ghaave makate." **4** UYesu akamuka akati, "Lilembilue mu Malembe aMimike kuuti, 'Ikyakulia kyene nakikum'biika umuunhu kuuva mwumi, looli iiva mwumi vvimila amasio ghooni ghano ijova Nguluve.'" **5** Pe uSetano akantwala uYesu mu likaaaja iliyimike iya Yelusalemu. Akam'biika pakyanya fiijo pa nyumba inyimike iya kufunyila, **6** akam'buula akati, "Nave uve uli mwana ghwa Nguluve, ghujughuje paasi, ulwakuja mu avanyamhola vaake kulyuve vakwang'e mu mavoko ghaave kuuti aleke pighua pa livue na kulemela.'" **7** UYesu akamwamula kange akati, "Mu Malembe aMwimike lilembilue kuuti, 'Nungamughelaghe uMutwa, uNguluve ghwako.'" **8** Kange uSetano akantwala uYesu pakyanya pa kidunda ikitali, pe akansooni iisi sooni palikimo nu vuvaha vwake. **9** akam'buula akati, "Nave ghufughama na na kukunyimika une, nikukupeela ifi fyoni." **10** Pepono uYesu akati, "vuuka apa, Setano! Ulwakuva mu Malembe aMimike lilembile ndiiki, 'Umwimikaghe uMutwa, uNguluve Ghwako, kange um, bombelaghe jujuo mwene.'" **11** Pepano uSetano akamuleka uYesu. Nakalingi, avanyamhola va Nguluve vakiisa, vakantengelela. **12** Unsiki ghula uYohani uMwofugi alyadindilue mu ndinde. UYesu ye apuliike imhola ijuo akalutga ku Galilaya. **13** Ukoo, akavuuika mu kikaaja ikyu Nasaleti akaluta kukukala mu likaaaja iya Kapenaumu. Ilikaaja ilio lilyale mulubale mu lisube iya Galilaya, imbale isa iisi ija Sabuloni ni ja Nafutali. **14** Uluo lulyavombiike kukwilanisia ilisio lino uMutwa alyajovile kukilila um'bili ghwake uYesaya kuuti, **15** Ilise ija Sabuloni ni ja Nafutali, mu sila jino jiluta ku sumbe, imambo ja kikogha ikyu Yolidani, iisi ija Galilaya, kwe kuno vikukala avaanhu vano na Vayahudi. **16** Avaanhu vala vano vikukakala mu ng'hiisi, valwaghiile ulumuli uluvaha; vooonpe vano vikukala mu ng'hiisi ija vufue, ulumuli luvamuliike." **17** Kuhuma unsiki ghula, uYesu akatengula kupulisia iiti, "Mulataghe inyivi siinu ulwakuva uvutwa uwwa kukyanya vuli piipi." **18** UYesu ye ighenda mulubale mu lisube iya Galilaya, akavaagha avaanhu vavili vanamuunhu, juonga ghwe Simoni juno ilitavua ilingi akatambulwagha Peteli, nu Ndeleeya. Avaanhu ava valyale valovi, vakava nu nyaafu vilova isamaki mu lisube. **19** UYesu akavavuula akati, Mumbingililaghe! Une nikuvaviika kuuva valovi va vaanhu." **20** Unsiki ghughuo vakasileka inyaafu saave, vakam'bingilila. **21** UYesu akaluta pavulongolo padebe, akavaagha avanamunhu vavili uYakovo nu Yohani avakina Sebedaayi. Avuo, valyale mu ngalava palikimo nu viise uSebedaayi, vakava viling'hania inyaafu saave, voope akavakemeela. **22** Pala pala avanamunhu vala vakamuleka uviise ni ngalava, vakam'bingilila uYesu. **23** UYesu akava ighenda mu kighavo kyoni ikyu Galilaya. Akava ikwingila mu masinagogi ghaave, ivulanisia na kupulisia iMhola iNofu ija vutwa vwaNguluve, kange akavasosyaghe avatamu inhamu saave sooni. **24** Imhola saake sikkakwila fiijo kuhanga kufika mu kighavo kyoni ikyu Silia. Avaanhu pe vakavatwalagha avatamu vooni vano valyale ni nhamu sino siliyale papinga. Mu avuo,

mwevalyale vano valyale na mapepo amalamafu, na vanya kivafi na vanya liteela. UYesu akavasosyagha avuo vooni. 25 Amapugha agha vaanhu kuhuma ku Galilaya, ku Dekapoli, ku Yelusalemu, ku Yudea ni mwambo ija kikogha ikya Yolidani ghakava ghikum'bili.

5 UYesu ye aghavwene amapungha ghala, akatogha pa kidunda, akikala. Avavulanisua vaake vakaluta pa mwene. 2 pe akategula kukuvavulanisia, akati, 3 "Vafunyilue vano vikumlonda uNguluvu kukila ifingi fyonu ulwakuva vilikwupila uluvonolo lwane ku vutwa uvwa kunyanya. 4 Vafunyilue vano vali nu lusukunalo, ulwakuva uNguluve ilikuvanyamasia. 5 Vafunyilue avakoola, ulwakuva uNguluve ilivapeela uvuhaasi uvwa iisi. 6 Vafunyilue vano visyukua kuvomba sino ikeela uNguluve, ulwakuva uNguluve ilikuvapeela fyonu. 7 Vafunyilue vano vali nu lusungu, ulwakuva uNguluve ilikuvasangukila. 8 Vafunyilue vano vali nu mwojo um'balafu, ulwakuva vilikumwagha uNguluve. 9 Vafunyilue vano vikusambania avaanhu, ulwakuva vitambulwagha vana va Nguluve. 10 Vafunyilue vano vipumusivua vvimila kuvomba sino ikeela uNguluve, ulwakuva uvutwa vwa kukyanya vwane. 11 Mufunyilue umue, avaanhu pano vikuvagha, vikuvapumusia na kukuwajova fivi mu nyinga vvimila une. 12 Muhovokaghe fiijo na kuva nu lukeelo, ulwakuva uluvonolo lwino kukyanya, lugome. Enendiiki nava vavili vano valyalongwile fye valyapumisivue. 13 Umue muli mwinyo ku vaanhu va mu iisi. Neke mwinyo ghungasupuke lwoni, ndepoonu ghuvuika kiki kugomosisa ulunoneesi? Umwinyo ughuo, naghunoghile nambe padebe, looli ghuva ghwa kutaghua, ghukanyweghe na vaanhu. 14 "Umue muli lumuli ku vaanhu va mu iisi. Ilikaaja lino lijengilue pakanyanya pa kidunda, nalingifise. 15 Kange, vaanhu navikunga itaala na kukupikila ni liteneka, looli viviika pa kyimilo kuuti jivamulikaghe vooni vano vali mu nyumba. 16 Fye enendiiki, ulumuli lwino mululikaghe, kuuti avaanhu valolaghe imbombo siinu inofu, mu uluo vamuhiniaghe, uNhaata ghwinu juno ali kukyanya. 17 "Mulekaghe kusaagha kuuti nisile kuvusia indeaghlilo sa Moose, nambe imbullanisio isa vavilu, jeeje? Looli nisile kukwulanisia. 18 Kyang'haani nikuvavuula kuuti, uvulanga ni iisi pano fikyale kusovanika, nakwekale nambe akakelo kamo aka ndaghilo kano ndepoonu kivusivua, kuhanga fyonu fino uNguluve alyalaghile, fivombeke. 19 Lino umuunhu ghweni juno ideenya ululaghilo, nambe luno musaagha kuuti lulaghilo ludebe kukila sooni, kange ivulanisia avange kuvomba uluo, ujoo iiva n'debe fiijo mu nutwa vwa kukyanya. Neke umuunhu ghweni juno ivingilila indaghilo na kuvulanisia avange kuuti vasingililaghe, ujoo iiva m'baha mu nutwa vwa kukyanya. 20 Lino, nikuvavuula kuuti, nave uvugholofu vwinu navukika uvugholofu uvwa Vafalisayi nu vwa vavulanisi va ngaghilo, namulingila lusiku mu nutwa vwa kukyanya. 21 "Mupuliike vule avakuulu viinu valyavulilue kuuti, 'Nungabadaghe, umuunhu ghweni juno ibuda un'jaake, anoghile kuhighua,' 22 Neke une nikuvavuula kuuti umuunhu ghweni juno kalalila un, jaake, anoghile kuhighua. Kange, umuunhu ghweni juno iligha un, jaake kuuti n, jasu, anoghile kuhighua pa kipugha kya valongosi. Umuunhu ghweni juno iligha un'jaake kuuti mululute, anoghile kutaghua ku lupumuko lwa mwoto ghuno naghosima lusiku. (Geenna g1067) 23 "Lino, nave uletile ilitekelo lyako pa kitekelelo

kukuntavulila uNguluve, neke ghukumbuka kuuti un, jaako ali ni lisio nuuve. 24 Lileke ilitekelo ilio pa kitekelelo, neke ulute asambane taasi nu n'jaako, pe ghwise utavule ilitekelo lyako ilio. 25 "Kange, nave umuunhu jumonga ikukutwala kwa mhighi, unsume ng'haning'haani kuuti musambane vul, e mujighe. mu sila. Nave naghuvomba uluo, ikukuviika mu mavoko gha mhighi. Ghwope umhighi ikukutwala kwa masinjala kuuti akudindile mu ndinde. 26 Kyang'haani nikukuvuula, nungahume munkate umuo kuhanga uhombe fyonu fino ghusighilua. 27 "Mupuliike vule avaanhu valyavulilue kuuti, 'Nungavwafukaghe.' 28 Neke une nikuvavuula kuuti, umuunhu ghweni juno ikumulola umukijuuva mukwa kunnoghelua, iiva avwafwike naghwo mu mwojo ghwake. 29 Lino, iliiso lyako lingakwambusie, ng'omotola, utaaghe ku vutali. Yekuba kusofia ikilungo kimo m'bili, ghweni kutaghua ku lupumuko lwa mwoto ghuno naghosima lusiku. (Geenna g1067) 30 Kange, uluvoko lwako lungakwambusie dumula ataghe ku vutali. Ulwakuva yekuba kusofia ikilungo kimo mu m'bili, kukila um'bili ghweni kutaghua ku lupumuko lwa mwoto ghuno naghosima lusiku. (Geenna g1067) 31 "Kange, lilyajovilue kuuti, 'Umuunhu juno ikuntavula un'dala ghwake, ampelaghe ikalata ija kuntavula.' 32 Neke une nikuvavuula kuuti, umuunhu ghweni juno itavula un'dala ghwake, nave un'dala ujoo nam'bwafu, ikumpelela kuva m'bwafu. Kange, umuunhu angatoole un'dala juno umughoosi antwavi, e, ghwope iiva iwafuka. 33 "Kange, mupuliike vule avakuulu viinu valyavulilue kuuti, ulekaghe kujiigha isa vudesi, 'Looli pano ujighe, uvombaghe sooni sino ujighe,' 34 Neke une nikuvavuula kuuti, namungajighaghe nambe pedebe. Namungajighaghe mulwa kutambula kukyanya, ulwakuva kye kitengo ikya vutwa ikya Nguluve, 35 Nambe kujiisha mulwa kutambula iisi ulwakuva pepano uNguluvu iivika amaghulu ghaake; nambe kujiigha mulwa kutambula ilikaaja ilya Yelusalemu, ulwakuva lye likaaaja lya Ntwa um'baha. 36 Kange, namungajighaghe mulwa kutambula amatu ghiinu, ulwakuva namungadule nambe ulunyele lumo kuva luvafu nambe kuva lutiitu. 37 Lino, nave mukwitika, mutisaghe, 'Eena,' nave mukaana mutisaghe, 'Ndali,' ulwakuva sooni sino ikwangelela mu isio, sihuma kwa Mhosi uSetano. 38 "Mupuliike vule lilyajovilue kuuti, 'Umuunhu angakung'omotole iliiso, na juuve ng'omotola ilyake, angakukuule iliino, na juuve kuula ilyake.' 39 neke une nikuvavuula kuuti, umuunhu juno akuvombiile uvuviivi, nungavangilaghe. Umuunhu angakusevula uvudili uvwa kundio, unsyetukisie nu vwa kung'highi. 40 Nave umuunhu ikukutwala pa vuhighi kuhighua mu vufumbue uvwa kutoola ighwandi jaako, mulekele atole nali ikooti. 41 Nave umuunhu ikukwumilisia kupinda unsihgo ghwake mu lughendo ulwa kavalilo kamo, uve ulghendaghe ifivalilo fivili. 42 Kange, umuunhu angakusume kimonga, mpeepe. Nav e umuunhu ilinda kukopa kulyuwe, nungankangaghe. 43 Mupuliike vule lilyajovilue kuuti, Umughanaghe unino, na kukunkalalila umulugu ghwako.' 44 Neke une nikuvavuula kuuti, muvaghanaghe avalugu viinu, kange muvasumilaghe kwa Nuluve vano ali vikuva pumusia. 45 Apuo pe muuva vaana va Nhaata ghwinu juno ali kukyanya, ulwakuva umwene ikuvapeela ulujuva avaanhu avanofu na vaviivi. Kange, ilikuvapeela ifula avagholofu na vano navagholofu. 46 Mungavaghane va vano vikuvaghana umue, muuva nu

lumbubililo luki? Ongo voope avasongesia songo vivomba vulevule, e. 47 Kange, nave mukuvahungila va vajiinu muvomba kiki ikinofu kukila avange? Ongo voope avapanji vihungilana vule vule. 48 Lino, muvisaghe vagholofu ndavule uNhaata ghwinu juno ali kukyanya vule mugholofu.

6 "Mulolaghe! Namungavombaghe inofu pamaaso gha vaanhu kuuti vavaghinie. Ulwakuva mungavombe uluo, namungupile uluvonolo kuhuma kwa Nhaata ghwinu juno ali kukyanya. 2 Lino, pano mukuvantanga avakatofu namungakwisaghe imhola isio ku vaanhu ndavule vivomba avake dusi mu masinagogi na mu sila, kuuti avaanhu vavaghinie. Kyang'haani nikuvavuula, viivi vamaalie pikwupila uluhombo lwave. 3 Neke uve pano ukuvatanga avakatofu, uvatanhaghe kisyefu kuuti nambe ummányaani ghwako alekaghe pikagula. 4 Ulutango lwako lumombekaghe kisyefu, ulwakuva uNhaata ghwako juno ilola sino sili ku vusyefu, ilikukuhomba. 5 "Pano mukufuunya kwa Nguluve, namungavisaghe ndavule avakedusi, ulwakuva aveene pano vikufuunya vilonda kukwima mu masinagogi na mu silamalekano kukuvonia ku vaanhu. KYang'haani nikuvavuula, avuo vamaalie pikwupila uluhombo lwave. 6 Looli uve pano ghukufuunya kwa Nguluve, ghwingilaghe kukate na kudinda umulyango. Pe ghufunyaghe kwa Nhaata ghwako juno naivoneka na maaso. UNhaata ghwako juno ilola sino sivombeka ku vusyefu, ilikukuhomba." 7 Kange, pano mukufuunya kwa Nguluve, mulekaghe kukeela kujova amasio aminga amasia muluvo ndavule vivomba vano navikumwitika uNguluve. Ulwakuva aveene visaagha kuuti uNguluve ghwave ikuvapulika wvimila amasio ghaave aminga. 8 Lino, namungifunyaghe ndavule vivomba aveene, ulwakuva uNhaata ghwinu akaghwile sino mulonda nambe ye mukyale kukunsuuma. 9 Umue pano mukufuunya kwa Nguluve, lymisaghe, 'Gwe Nhaata uve uli kukyanya, ilitavua lyako lymikwaghe. 10 Uvutwa vwako wvisaghe. Sino ukeliile sivimbekaghe pa iisi apa, ndavule sivombeka kukyanya ukoo. 11 Utupelaghe umusyughu ifyakulia fiitu. 12 Utupyanilaghe uvuvuhosi vwitu, ndavule na jusue vule tukuvapyanila vano vatuhokile. 13 Nungatulekaghe kuva mu ngelo, looli utupokaghe kwa mhosi jula. Ulwakuva uvutwa vwako, ingufu saako nu vuvaha vwako vuli fighono fyon! Amina' 14 "Ulwakuva nave mukuvyapyanila avange vano vavahokile, ghwope unhaata ghwinu juno ali kukyanya, ikuvapyanila uvuhosi wwinu. 15 Looli, nave namukuvapyanila vano vavahokile, naju Nhaata ghwinu ughwa kukyanya naikuvapyanila uvuhosi wwinu. 16 "Pano muvuhila kulia mulwa kufuunya, mulekaghe kusukunala ndavule vivomba avakedusi, ulwakuva aveene visukunala kuvonia avaanhu kuuti vavuhilile kulia mulwa kufuunya. Kyang'haani nikuvavuula, avuo vamaalie pikupila uluhombo lwave. 17 Looli uve nave uvuhimle kulia mulwa kufuunya, ghwoghaghe ku maaso na kupakala amafuta. 18 Kuuti uleke kuvoneka ku vaanhu, looli kwa Nhaata ghwako mwene juno naivoneka na maaso. Ghwope uNhaata juno ikusaagha sino ku vusyefu, ilikukuhomba." 19 "Namungavutaghe ifiinu mu iisi iji, muno umhehe ni ng'husa nalinangania, kange avahiji navimatula nambe kuhijja. 20 Looli muvataghe ifiinu kukyanya kuno umhehe ni ng'husa nalinangania, kange avahiji navimatula nambe kuhijja 21 Ulwakuva pano uvutile ifiinu fyako, pepano

naghu mwojo ghwako ghuuva bahapoo. 22 Amaaso ghaako taala ja m'bili ghwako ghwoni ghuuva mu mu lumuli. 23 Neke nave iliiso lyako libofu, um'bili ghwako ghwoni ghuuva mu ng'hiisi. Lino, nave ikinu kino kiveele kinoghiile kuva lumuli, nakumulika, pe ing'hiisi ijio jiva mbaha kyongo!" 24 "nakwale umuunhu juno iiva m' banda ghwa watwa vavili. Ulwakuva pano ikumughana na kukum'bombela vunofu utwa uju, pepano ikukalalila na kukum'beda utwa ujujue. Ikyuma kingakutema nungam'bombe uNguluve! 25 "Lino nikuvavuula niiti, mulekaghe kuhangaika wvimila uvvumi wwinu kuuti kyande mulia kiki, nambe mufwala kiki. Asia, uvvumi navwe vuvaha kukila ikyakulia? Naghu m'bili naghwe m'baha kukila amenda? 26 Mulolaghe injuni Nasivyala, nasipeta nambe kuvuta mu kihenge, neke uNhaata ghwinu ughwa kukyanya, ikusiswila. Asi, umue namunoghiile kukila injuni isio 27 Ghwe veeni mulyumue juno ndepoonu ihangajika, kuuti ongelesie uvvumi vwake nambe akavalko kamo? "kiki musaagha wvimila ifya kufwala? 28 Lolagha amaluva ndavule ghikula, naghivomba imbombo nambe kuhona amenda ghaake agha kufwala. 29 Neke nikuvavuula kuuti, nambe uSolomoni mu vuvaha vwake wvoni, naalyaghelile kufwalilila neke anoghele ndavule ililuva limonga! 30 Nave uNguluve ikughafwasia enendiiki amamele agha mu lihaka ghano ghinofia unsiki n'debe vuvule neke nakalinga ghijoghotoka na kutaghua pa mwoto, liino nakyai kuvafwasia umue na kukila, umue mwe vavya lwiitiko ludebe? 31 "Lino, mulekaghe kutungumala kuuti, "Tulia kiki, tunyua kiki, nambe tufwala kiki," 32 ulwakuva ifyo fyonihangajikila vano navamanyile uNguluve. UNhaata ghwinu juno ali kukyanya akaghwile vunofu kuuti mulonda sooni isio. 33 Looli mulondaghe taasi uvutwa vwa Nguluve na kuvomba sino ikeela umwene, neke ifyo fyonihangajikila". 34 "Lino, namungasagaghe wvimila ifya pakilaavo, ulwakuva ifya pakilaavo pweffili wvimila ikighono ikio. Kila kighono kili na mahangaiko ghaake.

7 "Namungavahighaghe avange kuuti jumue muleke kuhighua nu Nguluve, 2 ulwakuva vule mukuvahigha avange, na jumue mulihighua vule vule. Ikighelelo kino mughelela avange, kye kino uNguluve ilikuvaghelela na jumue. 3 "Kiki ghughimba kukola akameng'nyo aka mbavo kano kali mu liiso ilya n'jaako neke naghulola ikipiki kino kili mu liiso lyake? 4 Kange, lwandaani ukum'buula un'jaako kuuti "Leka nikuvusie akameng'nyo aka mbavo kano kali mu liiso lyako,' pano mu liiso lyako juuve mwekali ikipiki? 5 Ghwe nkedusi uve! Vusia taasi ikipiki kino kili mu liiso lyako. Apuo pe ukukaagha vunofu na kuvusia amengenyo aka mbavo kano kali mu liiso lya n'jaako!" 6 "Namungasipelaghe imbua ifiinu ifyimike, ulwakuva ndepoonu sikuvagalukila na kukuvang'nya; nambe kukusijughujila ingube ifiinu ifya ndalama nyinga fino filengadika, ulwakuva ndepoonu sikufinyania mu matope." 7 "Musumaghe, uNguluvu ikuvapeela; uNguluve ikuvavonekesia; MUhonesyaghe, uNguluve ikuvadindulila. 8 Ulwakuva umuunhu ghweni juno isuuma, ipelua; juno ilonda ikufyagha; ghwope juno idodesia, idindulilua." 9 "Asia, ghwe veene mulyumue, juno umwanaake angansuume unkate, ikumpeela ilivue? 10 Nambbe angansuume isamaki ikumpeela injoka? 11 Nave umue, mwe vahosi mukaghwile kukuvaapeela

avaanu viinu ifiinu ifinofu, lino uNhaata ghwinu ughwa kukyanya, nakaivomba vunofu, kukila, kukuvapeela ifiinu ifinofu vano vikunsuuma?" 12 "Lino, muvavombelaghe avange ndavule na jumue vule mukeela vavavombelaghe. Ulwakuva isio se ndaghilo sa Moose ni mbulanisio sa vavili. 13 "Mwingilaghe kukiila umulyango umfinye, ulwakuva umulyango ughwa kwingilila kuvutipulo mweleefu, naji sila ija kulutila ukuo nyeleefu. Kange, avaaanhu vano vikilila ukuo, vinga. 14 Looli umulyango ughwa kwingilila ku vwumi mfinyene, naji sila jino jiluta ku vwumi finyene, kange avaanhu vano vikujaagha, vadebe". 15 "Muvisaghe maaso na vavili ava vudesi, ulwakuva aveene pano kwikwa kulyume, pa maaso vivonaka hwene ng'holo, neke nkate mu moojo ghaave, ng'hekeeva ng'hali. 16 Avaanhu avuo, mukuvakagula vwimila imbombo saave, Avaanhu navidonola isabibu mu matunguliisa, nambe kudonola amafyulisi mu mavajula. 17 Kwekuti, umpiki unnono ghukoma ifipeke ifinono, umpiki um'biivi ghukoma ifipeke ifiivi. 18 Nakweghule umpiki unnono ghuno ghukoma ifipeke ifiviivi, nambe umpiki um'biivi ghuno ghukoma ifipeke ifinono, 19 Kange, umpiki ghuno naghukoma ifipeke ifinono, ghudumulula na kutaghua pa mwoto. 20 Lino, avavili avuo ava vudesi, mukuvakagula vwimila imbombo saave." 21 "Nakwekuti umuunhu ghweni juno iiti, 'Mutwa, Mutwa,' ilikwingila mu vutwa vwa kukyanya, looli juno ivomba uvughane vwa Nhaata ghwango juno ali kukyanya. 22 Ikighono ikya vuhighi kiliiva kifikile, vingavilikumbuula viiti, 'Mutwa, Mutwa! Ongo twapulisyagha imhola kuhuma kulyuve na kudaga amapepo amalamafu na kuvomba ifidegho finga mu litavua lyako!' 23 Apuo niikuvavuula kisila kufisa, niliiti, 'Nanivamanyile umue nambe padebe! Vuuka apa, umue mwe vano muvomba uvuhosi!'" 24 "Lino, umuunhu juno ipulika amasio ghango agha na kukughavingilila, iiva ndavule umuunhu unya luhala juno alyajengile inyumba jaake pa linhalavu. 25 Ifula jikatoonya, nasi ndenga sikamema. Imhepo imbaha jikagugula na kusukania inyumba jila. Neke inyumba jila najikaghua ulwakuva ulwalo lwake lulyajengilue pa linhalavue. 26 Neke umuunhu ghweni juno ipulika amasio ghango agha, neke naikughavingilila, ujoo iiva ndavule umuunhu un'jasu juno alyajengile inyumba jaake pa lihangha. 27 Ifula jikatoonya, nasi ndenga sikamema. Imhepo imbaha jikagugula na kusukania inyumba jila, nakalingi jikaghua nu mughindi um'baha! 28 UYesu ye amalike kujova amasio aghuo, ilipugha lila likadegha kyongo vwimila imbulanisio saake, 29 ulwakuva alyale ivulanisio hwene muunhu nya vutavuilua, naakavulanisiasyagha ndavule avavulanisio vaane ava ndaghilo.

8 UYesu akiika kuhuma ku kidunda, ilipugha lya vaanhu likam, bingilila. 2 Pe umuunhu jumonga unya buuba akiisa na kufughama pa Yesu, akam'buula akati, "Ghwe Mutwa, nave ukeliile kukumbalasia nisuma umbalasiel!" 3 UYesu akgholosia uluvoko, akamwabasia, akati, Nikeela, valala!" Unsiki ghughuo umuunhu jula, akavalala. 4 Pe UYesu akam'buula akati, "Nungam'bulaghe nambe muunhu imhola isi! Ulwene uluta ghuhufie kwa ntekesi, ukahumie ilitekelo ndavule alyalaghiile uMoose, neke vuuve vwolesi ku vaanhu vooni kuuti avalasivue." 5 UYesu akaluta mu likaaja ilya Kapelenaumu. Ye ikwingila mu likaaja ililo, um'baha jumonga ughwa vasikali ava kilooma akiisa,

6 akamwapelesia akati, "Ghwe Mutwa, um'bombi ghwango ighona ku kaaja, ali ni nhamu ija liteela, ivavua kyongo," 7 UYesu akam'buula akati, "Nikwisa, ninsosie." 8 Neke um'baha jula akamula, akati, "Ghwe Ntwa, uleke kukwingila mu nyumba jango ulwakuva une naninoghiile. Uve ujove li lisio lyene, um'bombi ghwango isooka. 9 Nijova enendiiki ulwakuva, na juune nipulika ku vavaha vango, kange nili na vasikali vano vipulika kulyune. Ningam'buule jumonga niiti, 'Luta!' Iluta. Ujunge, ningati, 'Isa!' Ikwisa. Naju m'bombi ghwango ningam'buule kuuti, 'vomba ndiiki,' ivomba." 10 UYesu ye apuliike amasio aghuo, akadegha, akavavuula vano valyale vikum'bingilila, akati, "Kyang'haani nikuvavuula kuuti mu Vaisilaeli vooni nanimwaghiile umuunhu unya lwitiko ulukome ndavule uju! 11 Nikuvavuula kuuti avaanhu vinga kuhuma imbali sooni isa iisivilikwisa na kukukala pa kikulukulu nu lukeelo palikimo na vakulu viitu uAbulahamu, nu Isaka, nu Yakovo mu vutwa vwa kukyanya. 12 Looli aVayahudi vano vakanoghiile kuuva mu vutwa uvuo viititaghua kunji ku ng'hiisi, ukuo viitilagha na kugwegwenula amiino ulwakuva vali mu vuvafi uvukome." 13 Pe uYesu akam'buula um'baha jula akati, "Vujagha! Shivambe kulyuve ndavule lulivuo ulwitiko lwako." Unsiki ghoma, um'bombi ghwa m'baha jula akasooka. 14 Pambela uYesu akingila mu nyumba ja Peteli, umuo akamwagha unkwive ghwa Peteli kwekuti ung'ina ghwa n'dala ali ni mhungu, aghonile pa kitala. 15 Pe uYesu akamwabasia uluvoko, akasooka, akiima akategula kukuvatengelela. 16 Ye vwimile, vakamuletele uYesu avaanhu vinga avanya mapepo. Pe akaghadaga amapepo ghala ku ngufu sa lisio lyake. Kange akavasosia avatamu vooni. 17 Isio sikavombiike kukwilanisio sino silyajovilue nu m'bili uYesaya kuuti, "Akavusia inhamu siitu, akatusosia" 18 ilipugha ilya vaanhu likansyungutila uYesu. UYesu ye aluvvone uluo, akavavuula avavulanisivua vaake kuuti valovoke valute imwambo jila. 19 Pe um'bulanisio jumonga ughwa ndaghilo sa Moose akaluta pa Yesu, akam'buula akati, "Gwe M'bulanisio, nilonda kuuva m'bingilili ghwako, nikukuvilingililagha kwoni kuno ghuluta." 20 UYesu akati, "Ing'heve sili ni mhanga, injuni sili ni fiwasu, neke ne Mwana ghwa Muunhu nili nsila nambe apa kughona!" 21 Pambela, jumonga mu vavulanisivua vaake akam'buula akati, "Ghwe Mutwa, unhavule nulute taasi ninsyile unhaata ghwango." 22 Neke uYesu akam'buula akati, "Umbingililaghe! Valeke avafue vavasyile avafue avaaave." 23 Pe uYesu akingila mu ngalava, voope avavunisiavua vaake vakingila mula, vakavuuka viluta. 24 Ye vali mu lisumbe, nakalingi imhepo imbaha jikagugula, amavingo amavaha ghakatengula kukupikila ingalava jila. Unsiki ughuo UYesu akaghonelele. 25 Avavulanisivua vaake vakaluta pa mwene vakansisimula, vakati, Mutwa, utupoke! Tufua!" 26 UYesu akavamula akati, "kiki muli voghofi, mwe vanya lwitiko ludebe umue? Pe akiima, akajidalkila imhepo nilisumbe, kukalitamalwoni. 27 Avavulanisivua vaake vakadegha kyongo vakati, "Uju ghwe veeni juno imhepo na mavingo fikumpulika?" 28 Pambela ye valovwike vali imwambo ija Vagelasi, uYesu akatang'hana na vaanhu vavili avanya mapepo, vahumile kuno vikukala ku mbiipa. Avaanhu avuo valyale vakali kyongo, nakwealyale umuunhu juno akaghelagha kukila isila jila. 29 Avaanhu avuo vakakoola fiijo vakati, "Ghwe Mwana ghwa

Nguluve, tuli vuki nuuve? Ghwisile kuno kukutupumsia pano unsiki ghwitu ghukyale?" 30 Pa vutali padebe pweiliyale ilipugha ilya ngube, lidimua. 31 Pe amapepo ghala ghakampelepesia uYesu, ghakati, "Nave ukutudaga, utwitikisie tulute, twingile mu lipugha lila ilya ngube. 32 UYesu akati, "Lutagha!" pe ghakahuma mu vaanhu vala, ghakingila mu lipugha lila ilya ngube. Nakalingi ilipugha lilalyoni likiika luvilo, likaselebukila mu lisumbe, ingube sooni sikafua. 33 Avadiimi va ngube vakakimbila luvilo, vakaluta mu likaaja, vakapanga sooni sino sivombiike, palikimo na sino sihumile ku vanya mapepo vala. 34 Avaanhu vooi ava likaaja ilio vakahuma, vakaluta kwa Yesu. Ye vamwaghile, vakampelepesia avuuke mu iisi jaave.

9 UYesu akapanda ingalava, akalovoka ilisumbe ilya Galilaya, akagomoka mu likaaja lyake Kapelenaumu. 2 Pe avaanhu vamonga vakamuletela umuunhu unya nhamu ija liteela, aghonile pa keteefu. UYesu ye aluvwene ulwitikko lwave kwa mwene, akati kwa ntau, Mwanango, ghukangasie! Upanyilue inyivi saako." 3 Pe aqvavulanisi va ndaghilo vamonga vakasaagha mu moojo ghaave vakati, "Umuunhu uju ikumulingha kyongo uNguluve!" 4 Neke uYesu akasitang'hania sino vakva visaagha, akavaposia akati, "Kiki musaagha imbiivi mu moojo ghiinu? 5 Lino luhuuu luliku? Kukumbuula unya liteela kuuti, Upanyilue inyivi saako; nambe kuuti, Ima, ughendaghe?" 6 Lino pe mukagule kuuti une ne Mwana ghwa Muunhu nili nu vutavulilua uvwa kupyanila inyivi mu iisi muno" Pe akam'buula unya liteela akati, "Ima, veghela iliteefu lyako, vujagha." 7 Umuunhu jula akiima, akavuuka ivuja. 8 Avaanhu mu lipugha ye vasivwene isio, lukavakola uludwesi, vakamughinia uNguluve juno avapeliile avaanhu uvutavulilua ndavule uvuo. 9 UYesu akavuuka pala. Ye ighenda iluta, akamwagha umuunhu jumonga, ilitavua lyake ghwe Mataayi, ikalile pano isongekesia isongo. UYesu akam'buula akati, "Umbingililaghe." Pe akavuuka, akamb'bingilila. 10 Pe uYesu akaluta kulia ikyakulia kwa Mataayi. Ye vali mu nyumba jila, vakingila avasongesi songo vinga na vahosi, vakikala vuhanga ikikyakulia nu Yesu palikimo n a vavulanisivua vaake vakati. 11 AVafalisayi ye vasivwene isio, vakavaposia avavullanisivua vaake vakati, "Kiki um'bulanisi ghwinu ihagha ikyakulia na vasongesia songo na vahosi?" 12 Neke uYesu ye apuliike isio avavuula akati, "Avakafu navifumbua kuluta kwa mughangha, looli avatamu! 13 Lino, lutagha mkamanyile umuluvo ghwa masio agha, 'Nilonda umuunhu avisaghe nya lusungu kukila kuhumia ilitekelo; ulwakuva une nanilyakisisie kukuvakemeela vavo vikuvona vagholfu, looli vano vitang'hania kuuva vahosi." 14 Pambele avavulanisivua ya Yohani uMwofughi vakaluta kwa Yesu, vakaposia vakati, "Usue na Vafalisayi watuvuhiila kulia mulwa kufuunya, ongo avavulanisivua vaako navivingilila ulwiho uluo?" 15 UYesu akavamula akati, "Vano vaghongolilue pa vutolani vali nu ntolan'dala, lwakiki vasukanalaghe? Looli filikwisa ifighono, pano untolan'dala ilivusivua. Apuo pepano vilivuhila kulia mulwa kufuunya. 16 Nakwale umuunhu juno ihonela ikigamba ikipia mu mwenda unkuulu, ulwakuva ikigamba ikio kidemule umwenda unkuulu ughuo, pe uvudemule vukwongelela kyoko. 17 Kange, avaanhu naviviika uluhuuje uluuje ulupia mu nyambe ing'huulu, nave fye vavombe uluo, inyambe sipusuka,

uluhuuje kukung'hika nasi nyambe sinangika. Looli viviika uluhuuje ulupia mu nyambe imia, pe inyambe nu luhuuje fijigha vunofu!" 18 UYesu ye ikavavuula amasio aghuo, akiisa umulungosi jumonga, akafughama pa mwene, akam'buula, akati, "Umwaliwango afwile unsiki ghughuughu, sivuo tuvuuke uluvoko lwako pa mwene, neke aave mwinu." 19 Pe uYesu akavvka palikimo na vavulanisivua vaake, akam'bingilila umulungosi jula. 20 Pwealyale umukijuva jumonga juno alyale ni nhanu ija kuhuma idanda. Inhamu ijio jilyammwisie ammake kijighe na ghavili. Umukijuva ujuo akiisa kunsana kwa Yesu, akabasia uluvilo ulwa mwenda gwake. 21 Akwomba uluo ulwakuva akasagagha kuuti, "Ningabasia ghwa mwenda ghwake, nisooka. 22 Ye abasisie, uYesu akasyetuka, akamwagha, akam'buula akati, "Mwalivango, kangala! Usokile vvimila ulwitiko lwako!" Unsiki ghula, umukijuva jula akasooka. 23 UYesu ye afikile mu nyumba ija mulungosi jula, akavaagha avaanhu vinga vakong'hanile, viila nu lusukunalo ulukome, vamonga vikuva ifilongilongi. 24 UYesu akavavuula akati, "Muvuuke! Ulwakuva umhija uju naafwiile, looli aghoneliile! Avaanhu vala vakanseka kyoyo. 25 Umwene akavahumia kunji avaanhu vala, pe akingila kukate kwa mhinjajula, akankola uluvoko, umhinja jula akiima. 26 Imhola isio sikakwila mu iisi jooni. 27 UYesu akavuuka pa kaaja ja mulungosi jula. Ye avukile pala pavabofu amaaso vavili, vakam'bingilila kumo vikemeela fiijo viiti, "Ghwe Mwana ghwa Davidi, utusungukile! 28 UYesu akingila mu nyumbba, voope avabofu vala vakingila. Pe akavaposia akati, "Asia, mukwitika kuuti une niili ni ngufu isa kuvasosia?" Aveene vakamwamula vakati, Eena, Mutwa! Tukwitika." 29 Pe uYesu akavabasia amaaso ghaave, akavavuula akati, "Sivombeke kulyumue ndavule lulivuo ulwitiko lwino. 30 Amaaso ghaave ghakadinduka. Pe uYesu akavavuula akati, "Namungam'bulaghe nambe muunhu imhola isil!" 31 Neke aveene vakavuuka, vakakwisia imhola saake mu iisi jila jooni. 32 Avaanhu vavili avuo ye vavukile pala, avaanhu vamonga vakamuletela uYesu umuunhu juno alyale ni lipepo. Ilipepo ilio lilyampeleliile kuuva kinuunu. 33 Pe uYesu akalidaga ilipepo lil, unsiki ghughuo umuunhu jula akateghula kuvoja kange. Avaanhu vano pwepalyale pala vakadegha kyongo, vakat, "Isi nasighelile kuvoneka nambe padebe mu iisi jooni ija Isilaeli." 34 Neke aVafalisayi vakatisagha, "Umuunhu uju idaga amapepo mu ngufu isa livaha lya mapepo! 35 Pe uYesu akava iluta mu makaaja ghooni na mu fikaaj. Akava ikwingila mu masinagogi ghaave ivulania na kupulisia iMhola iNofu ija vutwa vwa Nguluve, kange akavasyagha avatamu inhamu saave sooni. 36 Ye ikulivona ilipugha ilya vaanhu, akavavonela ikisa, ulwakuva valyale vihagajika, navalyale nu ghwa kuvatangha, valyale hwene ng'holo isila n'diimi. 37 Pe akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Mu mughunda ifiinu fimotwike, neke avanya kupeta vadebe. 38 Lino, munsume unya mughunda, asuung'he avvanhu avange avanya kupeta."

10 UYesu akavakemeela avavulanisivua vaake kijighe va vavili, akavapeela uvutavulilua uvwa kudaga amapepo amalamafa, kusosia inhamu sooni nu vuvotevoto vuno vuli papinga 2 Amatavua gha vasung'hua avuo kijighe na vavili ghe agha: ughwa kwanda ghwe Simoni, juno itambulua

Peteli, nu Ndeleeya unnuuna, avakina Sebedaayi uYakovo nu Yohani unnuuna, 3 uFilipo, uBatolomaayo, uTomas, uMataayi unsongesia songo, uYakovo unkina Alifaayo, uTadaayo 4 uSimoni uKananayo nu Yuuda Isikaloti, juno pambele akamwohela uYesu. 5 UYesu akavasuung'ha avuo kijigho na vavili, akavalaghila akati, "Namungalutaghe ku vaanhu vano namungingilaghe mu makaaja ghooni agha Vasamalia. 6 Looli mulutaghe ku Vaisilaeli vano vali ndavule ing'holo sino sisovile. 7 Pano muluta, mupulisaghe mutisaghe, 'Uvutwa uvwa kukyanya vufikile.' 8 Musosyaghe avatamu na vyanya buuba, musyusyaghe avafue, na kudaga amapepo. Mupeliile vuvule uvutavuilua uvuo, na vumue muvatangaghe avaanhu vuvule. 9 Namangagadaghe isahabu nambe indalama, nambe kudaga isilinge, 10 nambe inyambe, nambe umwenda ughwa kwandula, nambe ifilatu ifya kwandula, nambe ulukwegho, ulwakuva um'bombi anoghiile kupelua fyonu fino ilonda. 11 "Mu, likaaja nambe mu kikaaja muno kyamukwingila, mulindagheumuo umuunhu unnofu ughwa kuvupila. Mukalaghe kwa mwene kuhanga unsiki ghuno muvuuka. 12 Pano mukwingila mu nyumba, muvahungilaghe avanya nyumba. 13 Lino, nave avanya nyumba vapuliile muvasumilaghe kwa Nguluve kuuti avapelaghe ulutengaano. Looli vane navavupile ulutengaano lujigha numue. 14 Nave umuunhu naikuvupila nambe kukuvapulikisia, pano muhum mu nyumba nambe mu likaaja ilio mukung'unaghe ulung'hunde luno luli mu maghulu ghiinu. 15 Kyang'haani nikuvaauala, pa kighono ikya vuhighi, ulupumuko lwave luliiva lukome kukila ulwa vaanhu ava likaaja ilya Sodoma ni Iya Gomola! 16 "Lolagha, nikuvasuung'ha hwene ng'holo pakate pa ng'hekeeva. 17 Muvisaghe vasufu ndavule injoka, kange muvisaghe vahuugu ndavule ing'unda. Muvisaghe maaso, ulwakuva avaanhu vilikuvatwala pa vuhighi, na kukuvatova mu masinagogi ghaave. 18 Kange vilikuvatwala pa vajagila na pa vatwa, ulwakuva mukumbingila une. Ughuo ghuuva ghwe nsiki ughwa kwoleka ulwitiko lwinu ku veene na ku vano na Vayahudi. 19 Neke pano vikuvatala pa vuhighi, namungasaghadaghe kuuti kyamujova kiki, ulwakuva uNguluve ikuvapeela unsiki ughuo isa kujova. 20 Amasio ghano kyamujova naghiuma kunyumue, looli ghiuma kwa Mhepo ghwa Nguluve uNhaata ghwinu, juno kyaijova kukilila umue. 21 "Umuunhu ikumwohelagha unnine ku valugu kuuti abudue. Uviise iumwohelagha umwanaake, voope avana vikuvagalukilagha avapaafi kuuti vabudue. 22 Avaanhu vooni vilikuvakalililagha ulwakuva mukumbingilila une. Looli juno ikuguda kuhanga kufika kuvusiilo, ujoo ghwe alakuluka. 23 Avaanhu vangavapumisie mu likaaja ili, mukumbillaghe mu likaaja ilingi. Kyang'haani nikuvavuula, namungamale kughenda amakaaja ghooni agha Isilaeli une ne Mwana gha Muunhu ye nikyale pikwisa. 24 "Um'bulanisivua nangankile um'bulanisi ghwake, nambe unkami nanganankile untwa ghwake. 25 Looli lukwila um'bulanisivua kuvua ndavule um'bulanisi ghwake, ghope unkami kuvua ndavule untwa ghwake. Nave vikuntambula um'baha ghwa nyumba kuuti ghwe Belisebuli, asi, avaanhu ava mu nyumba jaake navangavatambule amatavua amaviivi kukila?" 26 Lino, namungavoghpaghe avaanhu avuo, ulwakuva sooni sino sili ku vusyefusilaava pa vuvalafu, kange sooni sino sifisieme silakagulika. 27 Sino nikavavuula ku ng'hiisi, mujovaghe

pa vuvalafu Kange sino nikuvapwepela, mupulisaghe ku vaanhu vinga. 28 Namungavoghpaghe vano vibuda um'bili ghwene, looli mumwoghopashe uNguluve juno itipula lwoni. Itipula nu mwoto ghuno naghuisima lusiku. (Geenna g1067) 29 Asia, utujuni tuvili natughusivua ku ndalama indebe kyongo? Napano natughusivua ku ndalama nyinga, nakwekale nambe kamo kano kighua paasi kisila vughane vwa Nguluve, uNhaata ghwinu. 30 Umue, uNguluve avalile nali linyele ilya ku matu ghiinu. 31 Lino, namungavopashe, ulwakuva umue lumbulilo lukome pamaaso gha Nguluve kukila utujuni utwanga. 32 Umuunhu ghweni juno ikwitika pamaaso gha vaanhu kuuti ikumbilila une, na juune nilikwitika pamaaso gha Nhaata ghwango juno ali kukyanya kuuti ujoo m'bingilili ghwango. 33 Neke umuunhu juno ikung'haana pamaaso gha vaanhu, na juune nilikunkaana pamaaso gha Nhaata ghwango juno ali kyanya. 34 "Mulekaghe kusaagha kuuti nisile kuleeta ulutengaano mu issi. Jeeje, nanisile kuleeta ulutengaano, looli kupela amabaatu. 35 Kwekuti nisile kusulania uswambe nu viise, umwalive nu ng'ina, umuunhu nu nkwiwe. 36 Kange, avalugu va muunhu ve va mu nyumba jaake. 37 Umuunhu juno amghanile uviise nambe ung'ina kukila kukungana une, naanoghiile kuvua m'bingilili ghwano. Kange, umuunhu ghweni juno amughanile uswambe, nambe umwalive, kukila kukungana une, ghwope naanoghiile kuvua m'bingilili ghwango. 38 Umuunhu ghweni itavulaghe kukumbilila une na kupumusivua, nambe kuvue kwe kufua. Nave naivomba uluo naanghiile kuvua m'bingilili ghwako. 39 Umuunhu juno ilonda uloo kupoka uvvumi vwake, ujoo ikwambusia, neke umuunhu juno ikwambusia uvvumi vwake wvimila une, ujoo iliiva nu vvuumi uvwa kuvusika kusila." juno 40 "Umuunhu juno ikuvupila umue, ikunyupila une, juno ikunyupila une, ikumwupila juno asung'hile une. 41 Umuunhu juno ikumwupila umuunhu ulwakuva m, bili, uNhlulue ilikumpeela uluvonolo luno vipelua avavili. Kange, umuunhu juno ikumwupila umuunhu ulwakuva mugholofu, uNguluve ilikumpeela uluvonolo luno vipelua avagolofu. 42 Kyang'haani nikuvavuula kuuti, umuunhu ghweni juno ikumpeela umo mu vano navatambulika nambe utulenga utusuvusu ulwakuva m'bulanisivua ghwango, uNguluve nangaleke kukumpeela uluvonolo.

11 UYesu ye amalile kukuvavuula avavulanisivua vaake kijigho na vavili sino vanoghiile kuvomba, akavuuta pala, akaluta mu makaaja gha kighavo ikya Galilaya kupulisia na kuvulanisia avaanhu iisio Iya uNguluve. 2 UYohani alyadindilue mu ndinde. Ye ali mu ndinde, akapulika imbombo sino uKilisite akava ivomba. Pe akasuung'ha avavulanisivua vaake. 3 vampsie uYesu kuuti, Uve veeve Kilisite juno avavili vavilyavile kuuti ilikwisa? Nave naveeve, tuhuvilaghe ujunge? 4 UYesu akavamula akati, "Mulute mum'buule uYohani sooni sino musivwene na kupulika. 5 Avabofu vilola, avalema vighenda, avanya buuba vivalal, avanya mapula vipulika, avafue visyuka. Kange, avakotofu vipulisivua iMhola iNofu. 6 Avafunilue umuunhu juno ikunyitika une kisila nganighani" 7 Avavulanisivua va Yohani ye vavukile, UYesu akatengula kukulivuuula ilipugha lila imhola isa Yohani, akati, 'Mukalutite ku lihaka kulola ikiki? Mwavuhilagha kukumwagha umuunhu juno ikeela kwitika ndavule ilitee lino likeela kudepa

nui mhepo? Jeeje! 8 Pe mukalutile kukola umuunhu juno ali ndaani? Asi, mukalutile kukola umuunhu juno afwalile amenda agha ndalama nyinga? Pulikisia, vaanhu vano vifwala amenda agha ndalama nyinga vikukala mu nyumba isa vatwa 9 Lino pe mukalutile kulola umuunhu juno ali ndaani? Mukalutile kukumulola um'bili? Se seene! Nikuvavuula kuuti ujuo nam'bili lwene, looli ujuo m'baha kukila um'bili. 10 Ujuo ghwe juno imhola saake silembilue mu Malembe aMimike kuuti, 'Lolagha, nikusuung'ha unyamhola ghwango akulongolele. Ujuo ghwe ikukuling'hanikisyagha isila jaako.' 11 "Kyang'haani nikuvavuula kuuti, va vanhu vano naaghelele kuvoneka umuunhu um'baha kukila uYohani uMwofughi. Neke juno n'debe mu vutwa vwa kukyanya, m'baha kukila Yohani. 12 Kuhuma ifighono fino uYohani uMwofughi ipulisia kuhanga kufika umusyughu, uvutwa vwa kukyanya vulondua ku ngufu, ve vano vighela pikwingila mu vutwa uvuo. 13 Avavili vooni ni ndaghilo sa Moose filungika sino silivoneka kufika unsiki ughwa Yohani. 14 Lino, nave mukwitika uvuvili vwave, uYohani ghwe Eliya jula juno alyajovile kuuti ikwiisa. 15 Unya kupulika, apulikaghe. 16 "Asi, nihwanikisie ni kiki avaanhu ava kisina iki? Vahwaniniine na vaana vano vineena ku lighulilo, neke vikuvavuula avajanave, viiti, 17 "Tuvakuviile ifilongilongi ifya lukeelo, namusejile! Tuvimbiile ulwimbo ulwa lusukunalo, namulilile! 18 Fye lulivuo na jumue! UYOHani alisile, naalisagha nambekunyua, avaanhu vakati, 'Ali ni lpepo.' 19 Neke une ne Mwana wa Muunhu nisile, nilia na kunyua, aveene viiti, "Uju nyanwojo, mughaasi! kange mmanyaani ghwa vasongesia songo, na vahosi! Neke uvukagusi vwa Nguluve, vuvoneka vwa kyang'haani mu mbombo saake." 20 Pepano uYesu akatengula pikughadalikila amakaaja muno akavombile ifidegho finga, ulwakuva avaanhu mu makaaja aghuo navalyalatile inyivi saave. Akavavuula, akati, 21 'Iga mwe vaanhu va likaaja Iya Kolasini! Iga mwe vaanhu va likaaja Iya Betisaida! Ulwakuva ifidegho fino nivombile kulumue, fyale fivombeke ku likaaja Iya Tiilo ni Iya Sidoni, avaanhu mu makaaja aghuo ngale valyalatile, Vaale vifwala amagunila na kupakala ilipembo kuhufia ululaato lwave. 22 Lino likuvavuula kuuti, ikighono ikya vuhighi ulupumuko lwinu luliiva lukome, kukila ulwa vaanhu ava ku Tiilo na ku Sidoni. 23 Na jumue mwe vaanhu mu likaaja Iya Kapelenaumu, mukuvoona kuuti mulifika kukyanya kwa Nguluve? Jeeje, nafye luliiva! Looli ilikuvataagha paasi kuvuue. Ulwakuva ifidegho fino fivombiike kulumue fyale fivombeke ku Sodoma, ilikaaja ilio ngale kwelili nambe umusyughu. (Hadēs 986) 24 Lino nikuvavula kuuti, ikighono ikya vuhighi ulupumuko lwinu luliiva lukome kukila ulwa likaaja Iya Sodoma." 25 Unsiki ughuo uYesu akajova akati, "Ghwe Nahaata, ghwe juno utemile kukyanya na paasi, nikikuhongesia ulwakuva imhola isi uvafisile avimbi na vakagusi, neke uvahufisie avaanhu vano vikujisia hweene vaana vadebe. 26 Eena Nahaata, ulwakuva uluo lwe luno ukeliile." 27 "UNahaata ghwango anhavulile fyoni. Neke na kwale juno ankagwile uMwana, looli ju Nahaata mwene. Kange, nakwale juno ankagwile uNahaata, looli uMwana, nu muunhu ghweni juno uMwana ilonda kukumu 28 "Mwisaghe kukiyune mweni mwe vano mupumusivua na na kulemua na masigho gha ndaghilo, une ikuvapeela kupuma. 29 Mukundaghe kulongosivua nuune, ndavule ing'ombe vule silongosivua ni joki.

Mumanyilaghe kulyune, ulwakuva une nili nkoola kange nili nu lujisio. Apuo pe muuva nu lutengaano mu moojo ghiinu. 30 Ilijoki lyango nalilemasia, kange unsigho ghwango mpepe.

12 Ikighono kimoga ikya Sabati, Uyesu na valanisivua vaake vakava vikila mu maghunda gha ngano. Avavulanisivua vaake jikavava injala, pe vakatengula kudeenya amasoojo, gha ngano, visoghajola na kulia. 2 AVafalisayi ye vasivwene isio, vakam'buula uYesu vakati, "Lolagha, avavulanisivua vaako vivomba sino nasinoghile kuvomba mu kighono ikya Sabati!" 3 UYesu akavamula akati, "Asi, namuvalele mu Malembe aMimike, ndavule alyavombile uDavidi ye jivavile injala umwene palikimo na vanine? 4 Akingila mu nyumba ja Nguluve, neke akapelua amakate gha pa kitekelelo, ghano ghaale gha mbombo inyimike, akalia akavapeela na vanine. Amakate aghuo navakitikisiwagha avaanhu avange kulia, ulwene va vatekesi veene. 5 Kange namwimbile mu ndaghilo sa Moose, kuuti avatekesi mu nyumba inyimike ija Nguluve videenya ululaghilo ulwa kighono ikya Sabati, neke uNguluve naukuvavilila kuuti vivomba inyivi? 6 Lino nikuvavuula kuuti, apa pwale um'baha kukila inyumba inyimike ija kufunyuila. 7 Mwale mukagulaghe umuluvu ghwa Masio aMimike ghano ghiiti, 'Nilondda umuunhu avasaghe nya lusungu kukila kuhumia ilitekelo,' ngale namukuvahigha avaanhu avasila nkole. 8 Ulwakuva une ne Mwana ghwa Muunhu nili m'baha ku Sabati. 9 UYesu akavuuka pala, akaluta na kukwingila mu sinagogi jino jaale mu kikaaja ikio. 10 Mu sinagogi mula, mwealyale umuunhu jumonga unya luvoko luno lifwile. AVafalisayi vane valyale mula vakava lilonda ikiteghe ikya kumhighila uYesu, pe vakaposia vakati, "Asi, indighilo isa Moose va vilonda sikwitikisia kukunsosia umuunhu ikighono ikya Sabati?" 11 Uyesu akamula akati, "Ghwe veeni mulyumue juno ing'holo jaake jingaghwilile mu liina ikighono ikya Sabati ileka kukujuhumi? 12 Pulikisia, uvwumi vwa muunhu vukome kukila uvwumi vwa ng'holo. Mu uluo, lunoghiile kuvomba inofu ikighono ikya Sabati." 13 Pepano uYesu akam'buula umuunhu jula akati, "Gholosia uluvoko lwako." Umuunhu jula akagholosia, uluvoko lwake lukasooka, lukava ndavule ulunge. 14 Neke aVafalisayi vala vakahuma kunji, vakapuling'hana vule kyavikum'buda uYesu. 15 Uyesu akakagula imhola jino aVafalisayi vakava vipuling'hana. Pepano akavuuka pala, vaanhu vinga vakam'bingilila. Apuo akavasosia avatamu vooni. 16 neke akavasimilisia kuuti navangampulisiyaghe ku vaanhu. 17 UYesu alyajovile asio aghuo kukwilanisia sino alyajovile um'bili UYesaya kuuti, 18 "Lolaghi, uju ghwe m'bombi ghwango juno ninsalwile, umughanike ghvano juno nkelile. Nilivii mwa mwene uMhepo ghwango, apulisiyaghe mu iisis sooni kuuti nilikuvahigha avaanhu mu wakyang'haani. 19 Nailikaning'hanagha na vaanhu nambe kukwova, nambe kupulikika ilisio lyake mu mapuulo. 20 Ilitete lino lingondile, naideenya, nambe ulumuli luno lusuuka, naisimia, kuhanga aviike uvuhighi vwango uvwa kyang'haani vuteme. 21 Kange, vano na Vayahudi vulukumhuvilla umwene." 22 pepeno avaanhu vamonga vakamuletele uYesu umuunhu juo ali ni lipopo. Ilipopo ilio lilyampelelele kuuva m'bofu na kuuva kinuuni. UYesu akansosia umuunhu jula, akatengula kujova na kulola. 23 Avaanhu vooni mu lipugha

lila vakava videgha viiti, "Asi, uju ndeepo nu iiva ghwe mwana ghwa Davidi?" **24** Neke aVafalisayi ye vapuliike isio vakati, "Umuunhu uju idaga amapepo mu ngufu is Belisebuli, ilivaha lya mapepo. **25** UYesu akakgula sino visagha, akavavuula akati, "Avaanhu va vutwa vumo vangagalung'hane, uvutwa uvuo vunangika. Lyope ilikaajkaaja nambe avaanhu va mu nyumba jimo vangagalung'hane, inyumba ijio jingangike na kupalasangana. **26** Lino, nave uSetano idaga, uvutwa vwake vuva vugalung'hiine, kange vuva vusililie. **27** Nave une nidaga amapepo mu ngufu sa Belisebuli, avavingilili viinu vilikuvahighakuuti muli vasovi. **28** Neke nave une nidaga amapepo mu ngufu sa Mhepo ghw Nguluve wwisile kunyumue. **29** Umuunhu ghweni naangingile mu nyumba mu nyumba ja muunhu unya ngufu kuhoma ifiinu fyake, looli taasi ankole unya nyumba ankunge, neke aghome ifiinu fyake fyoni. **30** "Umuunhu juno naali lubela lwango, ujuo mulugu gwango. Kange juno naikong'hania avaanhu avaanhu palikimo nuune. ujuo ipalasia. **31** Mu uluo nikuvavuula kuuti, uNguluvu ndeepoonu ipyanila umuunhu inyivi saake sooni na maligho ghaake ghooni, neke umuughu juno ikumuligha uMhepo uMwimike, ujuo naalapyanilua. **32** Kange umuunhu juno ikunjova fivi une ne Mwana ghwa Muunhu, ipyanilua. Neke, juno ikun'jova fivi uMuhepo uMwimike, ujuo naalapyanilua mu iisi muno nambe ku vwumi uvwakuvusila kusila." (aiōn g165) **33** "Avaanhu vikughutang'hania umpiki wvimila ifipeke fyake. Ulwakuva umpiki unnofu ghukoma ifipeke ifinofu, umpike um, biivi ghukoma ifipeke ifiviivi. **34** Mwe kisinga kya njoka umue! Ndepoonu luuva ndaani umue kujova amasio amanofu pano muli vahosi? Ulwakuva sino umuunhu ijova, se sino simemile mu mwojo ghwake. **35** Umuunhu unnofu ihumila inofu kuhuma mu mwojo ghwake ughwa vulosi. **36** Lino nikuvavuula kuuti, IKlghono ikya vuhighi, nujunge ilikwoleka mwene vwumila amasio ghooni ghano naghanoghile, ghano ajovagha. **37** Ulwakuva amasio ghaako amanofu ghilikukupelela uvallililue kuva mugholofu, kange amasio ghaako amaviivi ghilikukupelela kuhighua. **38** Pepano vamonga mu Vafalisayi na mu vavulanisi va ndaghilo isa Moose vakam'buula uYesu vakati, "Ghwe m'bulanisi, tulonda utuhufie ikivalilo kivoonia kuuti asung'hilue nu Nguluve." **39** UYesu akavamula akati, "Avaanhu va kisinga iki ikihosi, vano navikum'bukila mwojo uNguluve vilonda ikivalilo! Looli navalapelua ikivalilo, utwene ikivalilo kivoonia kuuti uNguluve alyahufisie wvimila um'bili uYoona. **40** Ulwakuva ndavule uYoona vule alikalile ifighono fitatu mu lileme lya samaki imbaha, pakilo na pamwisi; fye luluvuo na juune ne Mwana ghwa Muunhu, nikukala ifighono fitatu mu mbipa, pakilo nna pamwisi. **41** "Klghono ikya vuhighi, avaanhu ava Ninaawi, vilikwima kukuvaghiga umue mwe avaanhu va kisinga iki kuuti muli vahosi. Ulwakuva uYoona ye apulisie ilisio ilya Nguluve ku veene, valyalatile inyivi saave. Lino, apa pwale um'baha kukila uYoona. **42** Kange ikighono ikya vuhighi, umalikia ughwa ku Seba ilikwima kukuvahigha umue, mwe avaanhu va kisinga iki kuuti muli vahosi. Ulwakuva umwene alyakyulile kuhuma ku iisi ija ku vutali, akiisa kupulika amasio gha luhaha lwa Solomoni. Lino, apa pwale um'baha kukila uSolomoni." **43** UYesu akafijivagha, "Ilipopo ililamafu pano lihuma mwa muunhu, liluta ku lukuve lilonda apa kupuuma. Nave nalikupaagha, **44** apuo pe liiti, 'Nigomoka kula kula ku

nyumba jongo.' Neke lingafike, livone inyumba jila jili vuvule, jipyaghilue, na kuling'hanisivua vunofu. **45** Pe liluta kukoova amapepo aghange lekelalubale, amahosi kukila iliyene. Pe iliyene na ghangeaghuo ghikwingila mwa muunhu ujuo, ghikukala. Apuo umuunhu ujuo iiva nu lupumuko ulukome kukila ulutasi. Enendiiki fye luliva ku avaanhu ava kisinga iki ikihosi. **46** UYesu ye ajighe ijova ni lipugha lya avaanhu, ng'ina na vanine va Yesu vakiisa, vakiima panji, vilonda kujova naghwo. **47** Pe umuunhu jumonga akam'buula akati, "Umama ghwako na vanunaavo vali panji, vilonda pijova nuuve." **48** Neke uYesu akamwamula akati, "Umama ghwako ghwe veeni? Avavanavango ve vaveeni? **49** Pe akaghlosia uluvoko ku vavulanisivua vaake akati, "Lolagha, avaanhu vooni ava ghwe mama ghwango, na vanunavango. **50** Ulwakuva umuunhu ghweni juno ivomba isa vughane vwa Nahaata ghwango. ughwa kukyanya, ujuo ghwe nnunavango, ghwe lumbulyango, ghwe mama ghwango."

13 Klghono kila kila, uYesu akahuma mu nyumba jila, akaluta, akikalala mulubale mu lisumbe. **2** Avaanhu vinga amapugha na mapugha vakaluta, vakakong'haana pa mwene, kuhanga akalamula pikwingila mu ngalava ikikala. Avaanhu vala vakima kuriji ku lisumbe. **3** Pepano akavavuula si nyinga mu fihwanikisio akati, 'Unkesambeju jumonga alyalutile kukesa imbeju. **4** Ye ikesa, Imbeju jimonga jikaghua pa sila, injuni sikiisa, sikahola. **5** Ijingi jikaghua pa linhalavue, jikamela ng'haning'haani. ulwakuva ilihanga lyaale lidebe. **6** ye jimelile ulujua lukanyaanya, jikuuma, ulwakuva indela sikakunua kukwika paasi. **7** Ijingi jikaghua pa malela gha madasia, jikamela, neke amadasia ye ghakafweta. **8** Ijingi jikaghua pa lihanga ilinofu, jikamele, jukakula na kukoma vunono, jimo ifipeke kilundo, ijingi fjiigho ntanda, ijingi fjiigho filatu. **9** Unya kupulika, apulikaghe!" **10** Pepano avavulanisivua vaake vakaluata vakamosia vakati, 'Kiki ghujova na avaanhu mu fihwanikisio? **11** UYesu akavamula akati, 'Umue uNguluve avapelilue kukugula isa vusyefu uvwa vutwa vwa kukyanya, looli aveene navapelilue uluo. **12** Ulwakuva umuunhu ghweni juno ali nu vakagusi wvimila uvutwa vwa Nguluve, ujuo ikwongelesivua. Looli juno nsila vakagusi uvuo, nambe uvukagusi uvudebe vuno ali navwo, ikunyua. **13** Uluo lwe luno lukumhelela kujova navo mu fihwanikisio, ulwakuva vilola neke navikusivona, vipulikisia neke navipulika nambe kukusitang'hania. **14** Isi sivombeka ku veene kukulanisia sino um'bili uYesaya alyalembile kuuti, 'Kupulika, mupulikagha neke namukusitang'haniagha. Kulola, mulolagha neke namukusivona. **15** Ulwakuva avaanhu ava, vasiiti kukwitika. Vadindile imbulughutu saave, vadindile amasio ghaave. Vaale valeke uluo, amasio ghaave ghaale ghilolagha, imbulughutu saave saale sipulikaghe, nagma moojo ghaave ghaale ghikulutang'haniagha. Mu uluo vaale vikusyetukila une, na juune naale nikuvapoka.' **16** "Looli mufunylue umue, ulwakuva amaso ghiinu ghilola nasi mbulughutu siinu sipulika. **17** Kyang'haani nikuvavuula kuuti kwevalyale avavili na vaghlofu vinga vano valyale vilonda kukusivona sino mukusivona umue, neke navalyasiwene. Kange valyale vilonda kupulika sino mupulika umue, neke navalyasiipulika." **18** "Lino, mupulikisie umuluvo ghwa kihwanikisio ikya nkesambeju, **19** Pa sila pano imbeju jilyaghwile, ghwe muunhu juno ipuluka ilisio lya vutwa vwa Nguluve neke naikulitang'hania, uMhosi uSetano ikwisa

na kutoola kino kivyaliilie ghwe munkate mu mwojo ghwake. 20 Pa linhalavue, pano imbeju jilyaghwile ghwe muunhu juno ipuluka ilisio Iya Nguluve, insiki ughuo ikulyupila nu lukeelo. 21 Neke ulwakuva ilisio lila lisila ndela mu mwojo ghwake, igadilila unsiki n'debe, lungavoneke ulutalamu lumonga, nambe isa kumpumusia wvimila ilisio Iya Nguluve, neke nakikomafipeke. unsiki ghughuo ye ikululekagha ulwitiko. 22 Pa madasia pano imbeju jilyaghwile ghwe muunhu juno ipulika ilisio Iya Nguluve, neke imbombo sa mu iisi, kuyasuka wvimila uvukavi vwa kyuma fihweta ilisio, neke nalikoma ifipeke, (aiōn g165) 23 Looli pa lihanga ilinofu pano imbeju jilyaghwile, ghwe muunhu juno ipulika ilisio Iya Nguluve na kukulitang'hania. Ujuo ghwe juno ikoma ifipeke kilundo, ujunge fijigho ntanda, ujunge fijigho filatu" 24 UYesu akavavuula ikihwanikisio ikingi akati, "uvutwa vwa kukyanya vuhwaniine nu muunhu juno alavyalile ingano mu mughunda ghwake. 25 Neke pakila avaanhu vooni ye vighoni, umulugu ghwake akiisa akavyala ilisoli mu ngano, akavuuka iluta. 26 Pambele fyonni fikamela. Ingano yajipongola, ilisoli likatengula pikuvonesia. 27 Avavombi va muunhu jula unya mughunda vakaluta kukumposia vakati, 'Ghwe ntwā, tukaghwile kuuti ukanyalile ingano mu mughunda ghwako, lino ilisio lila lihumile kuughi?" 28 Umwene akavamula akati, "Umulugu ghwe juno avombile uluo. Avavombi vaake vakamposia vakati, 'Ghulonda tulute tukakulule ilisio ilio/ 29 Umwene akati, 'ndali namungakululaghe, ulwakuva pano mukulula ilisoli ndepoonu mukulula naji ngano. 30 Muleke fyonni fikulaghe palikimo kuhanga unsiki ghwa kubena. Unsiki ughuo, nilikuvavuula vana vibena kuuti vakong'haniaghe taasi ilisoli na kupinya ifinyagha kuuti finyanjue. Neke ingano vakong'hania na kuvuta mu kihenge kyango. 31 UYesu akavavuuka kihwanikisio ikingi akati, 'Uvutwa uvwa kukyanya vuhwanine n mbeju indebe fiijo, jino umuunhu jumonga alyatolile na kuvyala mu mughunda ghwake. 32 Napano imbeju ijio ndebe kukila sooni, jingamele, ghuuva mmela nkome kukila amamela ghooni agha nyafu. Ghukula ghuuva mpiki, nasi njuni sitenga ififwasu mu nhaafi saake." 33 UYesu akavavuula ikihwanikisio ikingi akati, 'Uvutwa uvwa kukyanya vuhwaniine ni kilule kino umukijuuva jumonga alyatolile, akakandila ilikandua ilya mateneka ghatatu agha vutine. Ye akandilile, ikilule kia kikalusia ilikandua lioni.' 34 UYesu alavyavulile avaanhu isio sooni mu fihwanikisio. Naakajovagha kimonga ku veene kisila kihwanikisio. 35 Akavombagha uluo kukwilanisia ilisio lino alyajovile um'bili kuuti, "Nijovagha na vaanhu mu fihwanikisio. nikuvavulagha sino sifisiime kuhuma Nguluve ipela iisi." 36 pambele uYesu akahwesia ilipugha lila, akingila mu nyumba. Avavulanisivua vaake vakaluta pa mwene, vakajova vakati, 'Utuvuule umuluvo ghwa kihwanikisio kila ikyā lisoli mu mughunda ghwa ngano.' 37 UYesu akavamula akati, 'Unyakukesa ingano ghwe Mwana ghwa Muunhu. 38 Umughunda je iisi, ingano ve vaanhu vano vali mu vutwawwa Nguluve, neke ilisoli ve vaanhu ava Mhosi jula. 39 Umulugu juno akavyalile ilisoli, ghwe setano. Unsiki ughwa kubena kye kighono kya vusililo vwa iisi, vano vibena ve vanyamhola. (aiōn g165) 40 Lino, ndavule ilisoli vule likong'hansivua na kunyanjua pa mwoto, fye luliiva ikighono ikyā vusililo vwa iisi. (aiōn g165) 41 Une ne Mwana ghwa Muunhu nilisuung'ha

avanyamhola vango. vavakong'hania avaanhu vooni mu vutwa vwango vano vipelela avange kuvomba uvuhosi na vano vivomba uvuhosi. 42 Avanyamhola vilililagha avaanhu avuo mu mwoto ghuno naghuisima lusiku. Ukwo kwe vilililagha na kugwegwenula aminio ulwakuva vali mu vuvafi uvukome. 43 Pe avagholofu vilivalatikagha mu vutwa vwa Nahaata ghwave ndavule ilijuva. Unya kupulika, apulikaghe. 44 "Uvutwa uvwa kukyanya vuli ndavule ikiinu ikyā ndalama nyinga kino kilyafisilue mu mughunda. Neke umuunhu jumonga akakyagha, akafisa vunono. pepano akaluta nu lukeelo kughusia ifiinu fyonni fino alyale nafyo, akaghula umughunda ghula. 45 Kange, uvutwa uvwa kukyanya vuli ndavule umughusia fiinu jumonga juno akalondagha ilulu jino jaale ja ndalama nyingi. 46 Ye ajaghile ilulu ijio, akaluta kughusia ifiinu fyonni fino alyale nafyo fino alyale nafyo, akaghula. 47 "Kange, uvutwa uvwa kukyanya vuli ndavule ulwafu luno avalovi va samaki vakisise mu nyanja. Mu lwafu uvuo sikaghilila isamaki sino sili papinga. 48 Neke ulwafu ye lumemile, avalovi vakakwesela kunji ku nyanja. Pe vakikala paasi, vakakong'hania, isamaki inofu sino vavilia, vakaviika mu fisenje, neke isamaki sino navavilia, vakataagha. 49 Fye luliiva ikighono ikyā vusililo vwa iisi. Avanyamhola va Nguluve vilikwisa, vilikuvabaghula, avahosi viliiiva paajo na vagholofu. (aiōn g165) 50 Avanyamhola avuo vilikuvataagha avahosi ku mwoto ghuno naghuisima lusiku. Ukwo kwe vilililagha na kugwegwenula amiino ulwakuva vali mu vuvafi uvukome." 51 pepano uyesu akavaposia avavulanisivua vaake akati, 'Asi, musitang'hinie sooni isio sino nivavulile? Aveeni vakamule vakati, "Enea, tusitang'hini." 52 Pe akavavuula akati, "Lino, um'bulanisi ghwa ndaghilo sa moose juno m'bulanisivua mu vutwawwa kunkyanjua, ali ndavule unya nyumba juno ivutula mu kihenge kyake ifiinu ifipia ni fikuulu." 53 Uyesu ye amalile kujova ifihwanikisio ifio, akavuuka pala, 54 akaluta ku kikaaja kyake. Ukwo akatengula kuvulanisia avaanhu mu sinagogi jaave. Avaanhu vala vakadekha, vakaposania viiti, "Umuunhu uju avwaghile kuughi uvukagusi uvu ni ngufu isa kuvomba ifidegho ifi? 55 Asi, uju naghwe mwana ghwa mpululambavo? Ung'ina naghwe juno itambulua Maliya? Nava vanuuna vaake naghwe Yakovo, u Yosefu, u Simoni nu Yuuda? 56 Asi, avalumbo nave vano tukukalanisa pa kikaaja apa? Lino, umwene asaghile kuughi sooni isizi?" 57 Mu uluo vakakaana kukumwitika. Pe uYesu akavavuula akati, "Um'bili mwoghopua imbale sooni, ulwene naikwoghopua na vaanhu ava mu kikaaja kyake na mu nyumba jaake." 58 Ulwakuva avaanhu vala navalaya mwitiike, uYesu naakavomba ifidegho finga kula.

14 Unsiki ghula untwa UHelode alypuliike imhola sa Yesu. 2 Pe akavavuula avavombi vaake akati, "Ujuo ghwe Yohani uMwofughi, asyukile kuhuma ku vafue, fye nambe ali ni ngufu isa kuvomba ifidegho." 3 UHelode alyajovile enendiiki ulwakuva alyankolile uYohani, akankunga na kukun'dindila mu ndinde. UYohani aliyadindilue mu wvimila uHelodia un'dala ghwa Filipino, unnuuna ghwa Helode. 4 Alyadindilue mu ndinde ulwakuva alyanbulile luno nalunoghiile mu ndaghilo sa Nguluve." 5 UHelode ujuo akalondagha kukum'buda uYohani neke akoghopagha avaanhu ulwakuva valyanaghwile uYohani kuuti m'bili. 6 Lino, pa kikukululu ikyā kukumbuka kuholua

untwa uHelode, umwalive ghwa Helodia akaseeja pamaso gha vahesia. Umhinja ujuo akamhovosia fiijo UHelode, 7 Kuhanga akajigha kukumpela kino ilonda kusuuma. 8 Neke umhinja jula akahongua nu ng'ina ikya kusuuma, akam'buula uHelode akati, "Nilonda umheele lino lino umutu ghwa Yohani uMwafughi mu lisinia." 9 Untwa uHelode akasukunala kyongo. Neke ulwakuva akajighile pamaaso gha vahesia vala, akalaghila kuuti umhinja jula apelue. 10 Pe akasuung'ha umuunhu alute mu ndinde adumula umutu ghwa Yohani. 11 Umutu ghwa Yohani ghukaletua mu lisinia, akapelua umhinja jula, ghwope akampeela ung'ina. 12 Pepano avavulanisivua ya Yohani vakaluta, vakatoola um'bilii ghwa Yohani, vakaghuviika mu mbiipa. Pe vakaluta kukum'buula uYesu imhola jila. 13 UYesu ye apuliike imhola ijio, akavuuka pala ni ngalava na kuluta pamonga pa vusyefu. Neke avaanhu ye vapuliike kuuti uYesu avukile pala, vakahuma mu makaaja ghaave, vakaghendha lughulu, vikum'bingilila uYesu kuno alutite. 14 UYesu ye ikwika mu ngalava, akalivona ilipugha ilivaha ilya vaanhu, akavavonela ikisa, akavasosia avatamu vaave. 15 Ye wvillile, avavulanisivua vaake vakaluta pa mwene vakam'buula vakati, "apa tukalile pe lunyika pasila kimonga, kange wvimile uvatavule avaanhu ava valutaghe mu fikaaja kuuti vakaghule ifyakulia." 16 UYesu akavamula akati, "Nakwekuti umpaka aveene avavuuke, muvapeele umue ikyakulia." 17 Aveene vakamula vakati, "Natuli ni kimonga apa, looli ghali gha makate ghahaano ni samaki ivili." 18 UYesu akavavuula akati, "Muleete apa?" 19 Pepano akavavuula avaanhu kuuti vikale pa lisoli. Pe akatoola amakate ghala ghahaano ni samaki sila ivili, akalolla kukyanya, akamhongesia uNguluve. Pe akamenyulania amakate ghala, akapeela avavulanisivua vaake, voope vakavaghavilaavaanhu. 20 Avaanhu vakalia, vakikuta. Avavulanisivua vaake vakakong'hania ifisighasi, sikamema indiilo kijigho ni vili. 21 Avaanhu vano valyaliile, avakinhaata veene valyale imbilima ihaano, kisila kuvala avakijuuva na vaana. 22 Unsiki ghughuo, UYesu akavavuula avavulanisivua vaake kuuti vingile mu ngalava, valongole kuluta imwambo ijingi, pano umwene itavula ilipugha lya vaanhu kuuti valutaghe. 23 Ye avatavwile, akaluta mwene ku kilunda kukufunya. Ing'hiisi jikatengula, ajighe mwene ku kidunda. 24 Unsiki ughuo ingalava jila jikava jifikile pakate pa lisumbe, jitovua na mavingo, ulwakuva imhepo imbaha jikasighagha kuno viluta. 25 Ye kutapihenga, uYesu akaluta ku vavulanisivua vaake, ighenda pakyanya pa malenga. 26 Neke avavulanisivua vaake ye vikumwagha ighenda pakyanya pa malenga, vakoghopa kyongo, vakakoola vakati, "Iisiyuka". 27 Unsiki ghughuo uYesu akavavuula akati, "Kangala, neene, namungoghpaghe" 28 Pe uPeteli akam'buula akati, "Ghwe Mutwa, nave lweli veeve, umbuule niise palyuve nighende pakyanya pa malenga." 29 UYesu akamwamula akati, "Isa" pe uPeteli akiikha mu ngalava jila, akatengula pighenda pakyanya pa malenga, iluta kwa Yesu. 30 Neke ye ivona imhepo imbaha jigugula, akaghopa kyongo, akatengulakundwiila. Pe akakoola akati, "Ghwe Mutwa, umhooke!" 31 Nakalingi, UYesu akagholosia uluvoko lwake, akankola, akam'buula akati, "Ghwe nya lwitiko ludebe uve, kiki uli ni nganighani?" 32 Pepano uYesu nu uPeteli vakingila mu ngalava, imhepo jila jikalitima. 33 avavulanisivua vano valyale

mu ngalava, vakamwimika uYesu vakati, "kyang'haani, uve uli Mwana ghwa Nguluve!" 34 UYesu na vavulanisivua vaake vakalovoka ilisumbe ilya Galilaya, vakafika mu iisi ija Genesaleti. 35 Avaanhu ava pala ye vakagwila kuuti ghwe Yesu, vakatwala imhola imbale sooni. Pepano avaanhu vakavatwala avatamu vooni kwa Yesu, 36 Vakansuuma avitikiise avatamu vabasiye lu luvilo lwa mwenda ghwake. Avatamu vooni vano vakabasyagha, vakasokagha.

15 Avafalisayi vamonga na vavulanisi va ndaghilo kuhuma ku Yelusalemu, vakaluta kw Yesu, vakamosia vakati, 2 "Kiki avavulaunisivua vaako navivingilila inyiho isaa vakuuli viiti? Ulwakuva vilia ikyakulia kisila kwogha amavoko ndavule lunoghiile!" 3 UYesu akavamula akati, "Kiki na jumue mudenya indaghilo sa nguluve Vwimila kuvingilila inyiho siinu?" 4 UNGuluve alyatiile, 'Umwoghpaghe uvaaso nu mamaajo' Kange, alyatiile, 'Umuunhu juno ikumuligha uviise nambe ung'ina, anoghiile kubudua' 5 Neke umue mvulanisia kuuti, umuunhu ndepoono ikum'buula uviise nambe ung'ina kuuti, 'Kino niveele ninoghiile kukukutanga, nihumisie, litekelo kwa Nguluve' 6 Mu uluo, muuva mwiti, umuunhu nangamwoghpaghe uviise nambe ung'ina. Ukwo kwe kubenapula ilisio lya Nguluve vwimila kuvingilila inyiho siinu. Mwe vakedusi umue! UYesaya alyavilile se seene vwimila umue kuuti, 7 Mwe vakedusi umue! UYesaya alyavilile se seene vwimila umue kuuti, 8 Avaanhu ava vikunginia pa pa mulomo neke amoojo ghaave ghali kutali nuune. 9 Vikunyimika neke ulwimiko lwave lusila luvumbulilo, ulwakuva vivulanisia indaghilo sa vaanhu. 10 Pepano uYesu akalikemeela ilipugha lya vaanhu, akavavuula akati, 'Mupulikisise vunofu, mulutang'hani!' 11 Ifiinu fino umuunhu itwala mu mulomo, nafye fino fikum'biika kuuva mulamafu. Looli, fino fihumu mu mulomo, fye fino fikum'biika umuunhu kuuva mulamafu. 12 Pambele avavulanisivua vaake vakatula pa mwene vakam'buula vakati, 'Ukagwile kuuti avafalisayi ye vapuliike amasio ghano ujoivile, vakaliile kyongo?' 13 UYesu akamula akati, 'Amamela ghoooni ghano uNhaata ughwa kukyanya naalyavayilile umwene, ikulula. 14 Muvaleke, avuo valongosi vibofu. Nave um'bofu un'jaake, vooni ve vavili vighwilila mu liina! 15 Pe uPeteli akam'buula akati, "Utghanulile ikihwanikisio ikio" 16 UYesu akavamula akati, "Asi na jumue namukulutang'hania? 17 Namukagula kuuti kino umuunhu itwala mulomo, kiluta mu lileme na kuhuma kunji? 18 looli fino fihuma pa mulomo, fihuma mu mwojo, ifio fye fino fikum'biika umuunhu kuuva malamafu. 19 Nijova enendiiki ulwakuva mu mwojo mwe muno ghihuma amasaagh amaviivi, uvubudi, uvuvwafu, uvughendamwalu, uvuhijji, uvwolesi vva vudesi na maligho. 20 Isio, se sino sikum'biika umuunhu kuuva mulamafu. 21 Pambele uYesu akavuuka pala, akaluta imbale isa likaaja ilya Tiilo ni lya Sidoni. 22 Ukwo umukijuuva jumonga uMkananayo juno alyale ikukala imbale isio, akiisa kwa Yesu, akakemeela fiijo akayt, Ghwe Mutwa, Mwana ghwa Davidi, usungukile! Umwalivango ipumuka kyongo ni lipelo.' 23 Neke UYesu naakamula kimonga. Avavulanisivua vaake vakaluta pa mwene vakam'buula vakati, "Um'buule alutaghe, ulwakuva ikutusingula." 24 UYesu akamwamula umukijuuva jula akati, UNGuluve asung'hile une kukuvapoka avaisilaeli vano vali ndavule ing'holo sino sisovile." 25 Neke umukijuuva

jula akaveela pa Yesu, akafughama, akansuuma akati "Ghwe Mutwa, nисуuma unhangе! 26 UYesu akamwamula akati, "Nalunono kutoola ikyakulia ikyа vaana na kukusitosekesia imbua." 27 Umukijuuva jula akati, "se seene Mutwa, neke nasi mbua sasilia ifimenyukila fino fisanguka paasi pa meesa s vatwa vaake." 28 UYesu akamwamula akati, Ghwe mukijuuva uve, ulwitiko lwako luvaha! Luvombeke kulyuve ndavule ghlulonda." Unsuiki ghughuo, umhinja jula akasooka. 29 Uyesu akavuuka pala, akaluta akakila mulubale mu lisumbe ilya Galilaya. Pe akatogha pa kidunda, akikala. 30 Amapugha gha vaanhu vakaluta pamwene, vitwala avalema, avabofu amaaso, avakinuunu na vatamu avange vingа, vakavaviika avatamuvala pa maghulu ghaake, umwene akavasosia. 31 Avaanhu mu lipugha lila vakadegha kyongo kuvona avakinuunu vijova, avalema amaghulu vighenda, avabofu amaaso vilola na valema avange visooka. Pe vakamughinia uNguluve ughа Vaisilaeli. 32 pepano uYesu akavakeela akavavulanivua vaake, akavavuula akati, 'Nikuvavonela ikisa avaanhu ava, ulwakuva vikalile nuune ifighono fitatu, lono vasila kyakulia. Nanilonda pikuvatavula valutaghe ni njala, ulwakuva kyavitenga mu sila." 33 Avavulanisivua vaake vakam'buula vakati, "Kuno tuli kwe lunyika, kusila kimonga, ndepoonu tukughaahja kuughi amakate aghа kukwila avaanhu vooni ava? 34 UYesu akavaposia akati, "Muli na makate ghalingi? Vakamwamula vakati, 'Ghali lekelelubale nu tusaamaki tudebe." 35 UYesu akavavuula avaanhu kuuti vikale paasi. 36 Pe akatoola amakate ghala lekelalubale nu tusamaki tula, akamhongsia uNguluve, akamenyulania, akavapeela avavulanisivua vaake, neke voope vakavaghavila avaanhu vala. 37 Avaanhu vooni vakalia, vakikuta. Avavulanisivua vakakong'hania ifisighasi, fikameme indiilo lekelabale. 38 Avaanhu vano valyalile, valyale avakinhaata veene imbilima ine, kisila kuvala avakijuuva na vaana. 39 Pepano uYesu akavatavula avaanhu vala kuuti valutaghe, umwene akapanda ingalava, akaluta imbale isa likaaja ilya Magadani.

16 AVafalisayi na Vasadukayi vamonga vakaluka kukumughela uYesu, vakasuuma kuuti ahufie ikivalilo kino kivonia kuuti asung'hilue nu Nguluve 2 UYesu akavamula akati, "Pano jifikile ivwilile mwiti, "Pakilaavo kukia vunofu, ulwakuva kukyanya kuvafalu. 3 Palwakilo mwiti, 'uMusyughu ifula imbaha jitoonya, ilwakuva kulimafunde kange kughuvile.' Mwe vakedusi umue, mukagwile kuluvukila ifivalilo ifya kukyanya ku palanga, lwandaani mukunua kukufitang'hania ifivalilo fino fivombeka lino kuuti fili nu muluvo muki! 4 Avaanhu va kisina iki ikihosi, vano navikum'bikila mwojo uNguluve, vilonda ikivalilo. Looli navalapelue ikivalilo, ulwene ikivalilo kino uNguluve alyahufisie vvimila uYoona." Pepano uYesu akavaleka, akavuuka, iluta. 5 Avavulanisivua va Yesu ye vilovoka inyanja, vakasyemua kutoola amakate. 6 UYesu akavavuula akati, "Muvisaghe maaso ni kilule ikya Vafalisayi na Vasadukayi." 7 Avavulanisivua vala vakatengula piposania veene viiti, "Ijova enendiiki ulwakuva natugadile amakate! 8 UYesu akasikagula sino vaka vijova, akavavuula akati, Mwe vanya Iwitiko ludebe umue! kiki mukaning'haniajumue mwitu muli vasila makate? 9 Mujiighe namukulutang'hania, nambe kukumbuka amakate ghala ghahaano ghano vakaliile avaanhu vala imbilima ihaano. asi,

ifisighasi mukamemisie indiilo ilingi? 10 Nambe amakate ghala lekelalubale ku vaanhu vala imbilima ine, asi, mukakong'hania ifisighasi indiilo ilingi? 11 Lwandaani namukulutang'hania kuuti imhola sino nijova numue nasa makate? Une nijova kuuti, muvisaghe maaso ni kilule ikya Vafalisayi na Vasadukayi." 12 Apuo avavulanisivua vaake vakalutang'hania kuuti naaveele ijova imbulanisio imbiivi isa Vafalisayi na Vasadukayi. 13 Pepano uYesu akaluta imbale isa ku Kaisalia-Filipi. Ye afikile akavaposia avavulanisivua vaake akati, Avaanhu viiti une ne Mwana ghwa Muunhu, neene veen? 14 Vakamwamula vakati, "Vamo viiti veeve Yohani Mwfughi, vamonga viiti veeve Eliya, avange viiti veeve Yelemia, nambe kuuti uve uli umo mu vavili." 15 UYesu akavaposia kange akati, "Neke umue mwiti neene veeni? 16 uSimoni Peteli akamwamulila akati, "uve veeve Kilisite, Mwana ghwa Nguluve juno mwimi." 17 UYesu akam'buula akati, "Simoni mwana ghwa Yoona ufunyilue, ulwakuva nakwale umuunhu juno akuhufisie isio, looli uNhaata ghwango juno alikukyanya. 18 Lino nikuvuula kuuti, veeve Peteli, kwekuti linhalavue. Pakyanya pa linhaalavue ili nijenga inyumba jango jino kye kipugha kya vikiti, ingufu isa kuvufie nasingajilema lusiku. (Hadēs 986) 19 Nikukupeela ifuunguluo isa vutwa vwa kukyanya, sino sino ukanile nu iisi iji, ghwope UNguluve iiva akanile kukyanya. Kange, sooni sino ghwitikisie mu iisi iji, naju Nguluve iiva itikisie kukyanya. 20 Pe UYesu akavakaana avavulanisivua vaake vala kuuti, navangam'bulaghe muunhu kuuti umwene ghwe Kilisite. 21 Kutengula unsiki ughuo, uYesu akava ikuvavuula pa vuvafalu avavulanisivua vaake kuuti, lunoghiile umwene kuluta ku Yelusalemu na kuuva ni mhumuko nyingа kuhuma ku vagojo, ku vavaha va vatekesi na ku vavulanis va ndaghilo isa Moosi, na kubudua. Neke ikighono ikya vutatu isyuka. 22 Pe uPeteli akaluta naghwope palubale, akatengula kukun'dalikila akati, "Luleke pivombeka uluo Mutwa! Isio nasingakwaghe! 23 Neke UYesu akansyetukila uPeteli, akam'buula akati, 'Vuuka apa ghwe Setano uve! Ghulonda kukusigha une kuvomba uvughane vwa Nguluve ulwene masagha gha vaanha. 24 Pe akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Umuunhu juno ulonda kukumbilla une, avuleke uvughane wwake, itavule ambingiilaghe nambe kuuve kwe kufua. 25 Ulwakuva umuunhu juno ilonda kupoka uvwumi wwake, ujuo alambusia, looli umuunhu juno ikwambusia uvwumi wwake, ujuo alambusia, looli umuunhu juno ikwambusia uvwumi wwake vvimila une, ujuo iliiva nu vwumi uvwa kuvusila kusila. 26 Lino, umuunhu ndepoonu ivumbulila kiki kuuva nu vumofu vwoni uvwa iisi, neke ambusie uvwumi wwake? nambe umuunhu ahumie kiki apyanisia pa vwumi wwake? 27 Ulwakuva une ne Mwana ghwa Muunhu nilikwisa na vanyamhola vango mu vuvaha vwa Nhaata ghwango. pe nilikumhomba nujunge kuling'hana ni mbombo saake, 28 kyang'haani nikuvavuula, vamonga nkate mulyumue mwe vango muli apa, navalafua kuhanga pano vikunyaagha ne Mwana ghwa Muunhu naavaa nikwisa mu vutwa wango.

17 ifighono ntanda ye fikilile, Uyesu akavatoola UPeteli, uYakovo nu Yohani unuuna. Akaluta navoope ku kudunda ikitali, vakijekela. 2 Ye vali pala, UYesu akanduka pamaaso ghaave. Ku maaso akava ivalatika hwene lijuva nagha menda ghaake ghakava mavalafu fiijo hwene lijuva nagha menda

ghaake ghakava mavalafu fiijo hwene lumuli. 3 Unsiki ghughu, vakasetuka avavili avalongosi uMoose nu Eliya, vijova nu Yesu. 4 Pe uPeteli akam'buula uYesu akati, 'Ghwe Mutwa, lunono usue tukalaghe bahaapa! Nave ukeliile, nijenda ifyeye fitatu. Kimo kiive kyako, kimonga kya Moose, ikingi kiive kya Eliya.' 5 UPeteli ye ajighe ijova, lolagha, ilifunde lino livalatika likiisa, likavapulikila. Pe likapulikila ilisio kuhuma mu lifunde liiti. 'Uju ghwe Mwanango umughanike ghwango juno inkeliile, mupulikisyaghe umwene!' 6 Avakuvulanisivua vala ye vapuliike isio, vakoghwa kyongo, vakakupama. 7 UYesu akaveela pa veene, akavabasia, akavavuula akati, "Ima, muleke pikwoghopa! 8 Ye vikwimanka, vilola, navakwamwagha umuunhu ujunge, looli ju Yesu mwene. 9 Ye vali mu kidunda vikwika, uYesu akavavuula akati, "Namungampangilaghe muunhu sino musiwene, kuhanga unsiki ghuno une ne Mwana ghwa Muunhu nisyuka kuhuma ku vafue. 10 avavulanisivua vaake vakamposia vakati, "Ongo avavulanisi va ndaghilo sa Moose viiti, aliisa taasi uEliya, uKilisite ye akyale kukwisa. 11 UYesu akavamula, akati, 'se seene, aliisa taasi uEliya, kuuti anosie sooni. 12 Neke nikuvavuula niiti, uEliya alisile, avaanhu navakankagwile, vakam'bombela sino vakighanile aveene. Enendiiki, na juune ne Mwana ghwa Mulunhu fye kyavikumusia." Pepano avavulanisivua vala vakankagwile, vakam'bombela sino vakighanile aveene. Enendiiki, na juune ne Mwana ghwa Muunhu fye kyavikumhumusia." 13 pepano avavulanisivua vala vakalutang'hania kuuti uYesu aveele ijova imhola sa Yohani uMwofughi. 14 Yevafikila mukipugha kya vaanhu, umuunhu jumo akamulutila, akafughama pavulongolo pa mwene, na pikumbula, 15 "Mutwa, unsanhile umwanango, ulwakuva alinikivasi na pipumuko kyongo. Ulwakuva kakinga ighwela pamwoto namba mumalenga. 16 Nimuletile kuvavulanisivua vako, looli navaghwesisie pikunsosia. 17 u Yesu akamula akati, "Umue kikolo kinonakikumwitika kange kinokinangike, nikukala palikimo numue mpaka liighi? nikugudilanila numue mpaka lighi? mumulete apa kulyune." 18 U Yesu akadalikila, ni lipepo likamura. usoloka akasevua kuhuma unsiki ghula. 19 Pa uluo avavulanisivua vakamwisila u Yesu khu vusyefu na kukumposia. "Na kiiki tukakunilue kukudagha?" 20 U Yesu akavavuula, "Ulwakuva ulwitiko lwinu luudebe. Kyang'haani nikuvavula, ndavule muva nhu lwitiko namba ludebe heene meeke sa mbeju isa haradali, muwesia pikukivula ikidunda iiki, vuuka kuhuma apa ulute kuula, nhi kyene kiivuka kange na piiva nhi khinu kyekyoni kiila ikya kusiting'ana kulumue. Gadilila: Amasio agakidebe ughwa 21 21 "Looli, ilipepo iili naliingahume, looli khu nyifunyo na kudinda'naghivoneka mhu nakala inofu isa kali). 22 Unsiki ghunovajighe khu Galilaya, u Yesu akavavuula Avavulanisivua va mwene,"u Mwana ghwa Adamu ivikua mumalomo gha vaanu. 23 Kange vikumbuda, nhi kighono ikya vatutu isyuka."Avavulanisivua vakasukunile fiijo. 24 Na veene yevafikile khu Kapenaumu, avaanhu vanovikong'ania ikodi ija kivalilo shekeli vakamulutila u Petro na kuuti, "Vuuli m'bulanisi ghwinu ihomba ikodi ija kivalilo shekeli?" 25 Akati, "Ena"Looli u Petro ye ingile munkate mhu nyumba, u Yesu akajova nhu Petro ulwakwasia na kuuti,"Ghusagha kiiki Simon? Avatua va iisi, vikwupila ikodi namba uvushuru kuhuma uveni?

Khu vaala kuhuma kuvaghesia? 26 Nhu nsiki u Petro akati, "Kuhuma khu vaghesia "u Yesu akam'bula, pa uluo avatemi vavusivue mhu vuhombaji. 27 Ulwene kyande tulavapelela avasongesia songo vahokeye amkole, luta kulisumbe, utosie indovano, isamaki jino kyande jiiva nhasi kulovua uotoole. Isamaki ijio ung'amalule umulomo ghwake, ghukujaagha indalama jimo. Indalama ijio uotoole uvapeele avasongesia songo uhombele isongo une nuuve.

18 Unsiki ghulaghula avavulanisivua vakisa kwa Yesu na kukum'bula,"Ghwe veeni juuno m'baha mhu vutwa uvwa kukyanya?" 2 U Yesu akakemela umwana un'debe, akam'bika pakati na kati pa vanave, 3 na kuti,"kyang'haani nikuvavuula, mungabuhile kulata na kuva heene vaana vadebe namunganoghele kukwingila mhu vutua vwa Nguluve. 4 Pa uluo umuunhu ghweni juuno ikuviika heene mwaana n'debe, umunhu ndavule ujoo ghwe mbaha mhu vutua uvwa kukyanya. 5 Kange umuunhu ghweni juuno ikumwupila umwaana u'debe mhu litavua lyango ikunyupila uune. 6 Looli ghweni juno ipelepesia jumo pakati pa vadebe ava vano vikunyitika kugaluka, luuva lunono kwa muunhu ujoo ilivue ilivaha itya kuhavulila likungua kusingo kwa mwene, kange kudwivilila mhu kyogho mhu nyanja. 7 Iiga khu iisi ulwakuva unsiki ughwa kukalasia! ulwakuva nalunofu khu masiki agho kukwisa, looli iiga kwa juula umuunhu juula amasiki ghala ghikwisa wimila umwene! 8 Heene uluvoko lwako namba ulughulu lwako lukukupelopesia kukalala, udumule kange utaghe kuvutali nhu nuve. Lunofu kyongo kulyuve juuve kukwingila khuvvumi kuva nsila luvoko namba uvulemavu, kuliko kutaghua khu mwoto ughwa kusila na kusila ghuva na mavoko ghooni namba amaghulu ghooni. (aiōnios g166) 9 Heene iliso lyako likukukalasia, kuula kange ulitaghe kuvutali nuve. Lunofu kyongo kulyuve juuve ghwingile kuvvumi nhi liiso limo, kuliko kutaghua khu mwoto aghwa kusila na kusila ghuva nha maaso ghooni. (Geenna g1067) 10 Lolagha kuuti mulisa kusyujola juumo ughwa vadebe ava. Ulwakuva nikuvavuula kuuti kukyanya kulivanyamola vavanave ifighono fyoni vilola uvweni vwa Nahaata ghwango juuno alikukyanya. 11 (Gadilila: Amasio ghanoghivoneka heene gha kidebe kya 11,"Ulwakuva u mwaana ghwa Adamu akisile kukutupoka kiila kinokikasovile"naghakavonike mhu nakala inofu isa kali). 12 Musagha kiiki? Pano umunhu alining'olo kijighe kimo, jimo musene isova, vuuli naikuvaleka ifijighe tanda ifya kufidunda na kuluta kukumulonda juumo juuno asovile? 13 Kange angamwaghe, kyang'haani nikuvavuula, ikunkela kuliko vaala kijighe kimo nhu tanda vanonavisova. 14 Pa uluo navwewwighane vwa Nahaata ghwinu ughwa kukyanya kuuti juumo mhu vadebe ava valemale. 15 Heene unyalukolo ghwako angakukosele, luuta, ukansone ilidoa pakate palyuve nhu mwene pano iiva mwene jujuo. Ndavule ikukupulikisia, ghuva ugomwisie unyalukolo ghwako. 16 Looli nave naikupulikisia, ntoole unyalukolo juumo namba vavili kyongo palikimo nuuve, Ulwakuva mumalomo agha vovesi vavili namba vatatu kiila lisio linoghile kukagulua. 17 Nave ibeda kuvampulikisia, livule ilikong'ano ilisio ilio, nave ibeda vulevule kupulikisia ilikong'ano, looli avisaghe heene muunhu ughwa vapanji usonga songo. 18 Kyang'haani nikuvavuula kyekyoni kiila kinomuliva mudinda mhu iisi na kukyanya kidindua.

kange kyekyoni kinomudindula mhu iisi na kukyanya kidindulivua. 19 Kange nikuvavula kuuti nave avaanhu vavili pakati palyumue vangiting'ane vvimila vwa lisio lyelyoni pa iisi linovisuma, ilio u Nhaata ghwango ughwa kukyanya ivomba. 20 Ulwakuva vavili nambe vatatu vankong'ane palikimo khu litavua lyango, une nili pakatenakate naveene. 21 Pepano u Petro akisa na pikum'bula u Yesu, "ghwe Mutwa, na kalingi unyalukolo ghwango ifikuhoka une nisaghile? Nifikusaghilagha kuhanga kufika lekela lubale?" 22 U Yesu akam'bula, "Naniiti kufika lekela lubale, looli usaghilaghe fijighe lekela lubale. 23 Ulwakuvua ulu uvutwa vwa kukyanya vuling'ine ni kihwanikisio ikya ntwa jumonga juno akalondagha kuvala fino kuhuma kuvavombi vaake. Untwa ujuo ye atengwile 24 kuvala fino ikuvashighila, um'bombi jumo alyale isighilua italanta imbilima kijighe. 25 Um'bombi ujuo ulwakuva alyakunilue kuhomba, untwa ghwa mwene alyaghile aghusivue, un'dala ghwake palikimo na vaana vaake ni fiinu fyonni fino alyale nafyo, neke ahombe fyonni. 26 Pe um'bombi jula akaghua, akafughama pavulongolo pa mwene, akati, 'Mutwa, uve nhu lugudo palikimo nune, ifinu fyako fyonni nihomba.' 27 Pe untwa ughwa jula um'bombi, ulwakuva akasukumivue kyongo nhu lusungu, akantavula na kukunsaghila fyonni fino isighilua 28 Looli um'bombi jula ye avukile pala akatang'ana nu mbombi ujaake, juno alyale ikunsighila idinali kilundo. Akankola, akantaka kusingo, akam'bula, 'Uhombe fyonni fino nikusighila.' 29 Looli um'bombi ujaake jula akafughama pa maaso ghaake, akampelepesa, akati, 'Nisuma unguule padebe ifinu fyako fyonni fino nisighilua nihomba.' 30 Neke um'bombi jula akakaana. pe, akaluta kukundindila ujaake mudinde, kuhanga pano ihomba ifinu fyonni fino isighilua. 31 Avavombi avajaake ye vasivwene isio. Vakalemala kyongo. Vakaluta na kukum'bula untwa ghuvanave sooni sino sivombike. 32 Pepano untwa akankemela um'bombi jula, akam'bula akati, 'Ghwe m'bombi uve uli mbivi, uve ye unisumile une nakusaghila fyonni fino nakusighilagha. 33 Asi! nuveele unoghile kukunsungukila umbombi un'jaako, ndavule une niveele nikunsungukile une? 34 Untwa jula akakalala kyongo pe akalaghila atwalue mu ndinde kupumusivua kuhanga pano ihomba ifinu fyonni fino isighilua. Enendiiki na ju Nhaata 35 ghwango ughwa kukyanya fye iikuvahomba, na jumue nave namunkusaghila nhu mwoojo um'balafu unyalukolo."

19 U Yesu ye amalile amasio aghuo, akavuuka mhu Galilaya, akaluta kukighavo ikya Yudea imwambo jja kikogha ikya Jordani. 2 Avaanhu viinga vakam'bingilila, ukuo akavasosia. 3 Avafarisayi vamonga vakaluta kukumughela, vakamposia, "Asi lukwitisivua mu ndaghilo siitu umuunu kukuntavula un'dala ghwa mwene mhu nongua sooni?" 4 U Yesu akavamula akati, "Namwimbile mumalemba amimike kuuti kuhuma kuvutengulilo u Nguluve alyapelile umughoosi nhu n'dala? 5 U Nguluve akati, 'Mhu uluo umughoosi ikumuleka uviise nhu ng'ina ghwa mwene neke ivisagha nu n'dala ghwa ke, vevavili ava viiva m'bili ghumo?' 6 Apuo na viiva vavili kange, looli viiva m'bili ghumo. Lino, kino u Nguluve alungile, umuunhu nangalekanisyaghe." 7 Avafalisayi vala vakamposia kange vakati, "Nave fyelulivuo u Moose mu ndaghilo saake alyajovile kuuti umughoosi anoghile kukumpeela un'dala ghwake

ikalatai ija kuntavula na kukumuleka?" 8 Akavavula, "u Moose alyavitikisise kutavula avadala viinu, ulwakuva namupulika mu sino mululanisivua neke kuhuma kuvutengulilo nafye lulyale. 9 Lino nikuvavula, kuuti umuunhu ghweni juno itavula un'dala ghwake, nave un'dala ujuo nam'bwafu neke itoola ujunge, iiva ivwafuka. 10 Pe avavulanisivua vaake vakam'bula u Yesu, "Nave fye lulivuo vvimila umughoosi nu n'dala, ye kuba kubuhila kutoola." 11 Looli u Yesu akavavula, "Nakwekuti avaanhu vooni ndepoonu ikwupila imbulanisivuo isi, looli va vano u Unguluve apaveliile uvukagusi uvwa kwupila imhola iiji. 12 Nikuvavula isio ulwakuva kwevale vano navitoola ulwakuva vaholilue vaghumba. Kwe vale vano vavitoola ulwakuva avaanhu avange vavavombile kuva vaghumba. Vamonga navitoola vvimila kukum'bombela u untwa ghwa kukyanya. Umuunhu juno ikwupila imhola iiji upilaghe." 13 Avaanhu vamonga vakamuletela u Yesu avaanu avadebe kuuti aviike amavoko ghaake pa veene, avavulanisivua vaake vakavadalikila avaanhu vaala. 14 Neke u Yesu akavavula akati, "Muvaleke avaanu avadebe, visaghe kulyune namungavasighaghe, ulwakuva uvutwa uvwa kukyanya vva vaanhu vano valindavule avaanu ava. 15 U Yesu akaviika amavoko ghaake pa veene, pe akavuka pala. 16 Unsoleka jumonga akaluta kwa Yesu akaposia akati, "Ghwe M'bulanisia, nivombe kiiki ikinofu neke nikave uvwumi uvwa kusila kusila?" (aiōnios g166) 17 U Yesu akamwamula akati, "kiiki ukumhosia une vvimila uvunofu? U Nguluve mwene ghwe nofu, Nave ghulonda kukwingila ku vwumi uvwa kusila kusila, uvingililaghe indaghilo sa Nguluve." 18 Unsoleka jula akaposia akati, "Indaghilo siiku?" u Yesu akamwamula akati, "Nungabudaghe, nungavwafukaghe, nungahijaghe, nungolekaghe isa vudesi, 19 Umwoghopaghe uvaasoo nhu mamajo, na kukumughana unino ndavule ghukughana juuve." 20 Umuunhu jula akati, "Isio sooni nisigadilile. Kiinu kiiki ikinge kino naghilue?" 21 "U Yesu akam'bula akati, "Nave ghulonda kuuva mugholofu, ulute, ukaghuse fyonni fino ulinafyo, neke uvapeele avakotofu, apuo pe ghuvva ni kyuma kukyanya. Pepano ghwisaghe umbingililaghe." 22 Unsoleka jula ye apulike isio akavuka pala asukunile, ulwakuva alyale ni kyuma kinga. 23 U Yesu akavavula avavulanisivua vaake akati, "Kyang'haani nikuvavula, lutalaamu kyongo kwa muunhu ummofu kukwingila mu vutwa vwa kukyanya. 24 Nikuvavula kange kuuti, kihuuu fiji ingamila pikila pa kalyoli kya sindano, kukila ummofu kukwingila mu vutwa vwa Nguluve." 25 Avavulanisivua vaake ye vapulik amasio aghuo, vakadegha kyongo vakaposia vakati, "Pe veeni lino juno anoghile kupokua?" 26 Yesu akavalola akavavula akati, "Ku vaanhu uluo lutalamu, neke kwa Nguluve sooni sivombeka." 27 Pe pano u Peteli akam'buula akati, "Lolagha, Usue tufilekile fyonni tukukuvingilila uve. Pe tuvumbulila kiiki? 28 U Yesu akavavula, "Kyang'haani nikuvavula kuuti, une ne mwana ghwa muunhu niliiva nikalile pa kitengo kyango ikya vuvaha mu iisi imia na jumue mwe vaano mukumbingilila lino mulikukala mu fitengo kijighe na fivili ifya Isilaeli. 29 Umuunhu ghweni juno ajilekile inyumba jaake, nambe avanine, nambe avalumbu, nambe uviise, nambe ung'ina, nambe avaanu vaake, nambe amaghunda ghaake vvimila une, ikwupila finga fiji kukila fino afilekile na kukwupila

uvwumi uvw kuvusila kusila. (aiōnios g166) 30 Neke vinga vano va kwanda, valaava va vusililo, ava vusililo valaava va kwanda.

20 Ulwakuuva uvutwa vwa kukyanya vuli ndavule umuunhu unya mughunda, juno ayalavile fiijo kuluta kulonda avaanhu ava kuvomba imbombo mu mughunda ghwake ughwa sabibu. 2 Ye avawene akiting'ana navo kukuvavomba uluhombo ulwa kighono kimo nujunge idinali, akavasuu'ha khu mughunda ghwake. 3 Akavalilo aka vutatu palwakilo akahuma kange akavagha avange vali pa lighililo vasila mbombo. 4 Akavavula akati,'Na jumue lutagha kuvomba imbombo mu mughunda ghwango ughwa sabibu, une kyanikuvahomba mweni uluhombo luno lunoghile. 5 Voope vakaluta ilijuuva ye lilipamutu akavalilo aka ntanda kange akavobile vulevule. 6 Ye vwiile akavalilo aka kijigho na kamo akahuma kange akavagha avange vimile pa lighulilo. Akavaposia akati,'Kiiki mwimile apa ikighono kyoni kisila mbombo?' 7 Aveene vakamwamula vakati, Ulwakuva nakwale umuunhu juno atupeliile imbombo. Umwene akavavula akati,'Na jumue lutagha kuvomba imbombo mu mughunda ghwango ughwa sabibu.' 8 Ilijuva ye litetemela, unyamughunda jula akam'bula unwimili ghwa mbombo jaake akati,'Vakemele avavombombombo vooni kuuti uvahombe uluhombo lwave, Pano ghukuvahomba utengule avavombi vano vaveele visile ulwa vusililo na kumalikisia avavombi vano vaveele va kwanda kufika.' 9 Pe avavombi vano vasilile pakivwilele akavalilo aka kijigho na kamo vakaisa vakahombua nujunge idinali. 10 Avavombi vano vaale va kwanda, ye viluta kwa jumo ikuvahomba vakahuvila kuhombua nyinga kukila avange. Neke voope vakahombua nujunge idinali jimo jino lwale luhombo lwa kighono kimo. 11 Ye vupile uluhombo lwave, vakatengula pikung'hulasia kwa nyamughunda. 12 Viiti,'Avaanhu avuo vavobile imbombo akavalilo kamo keene, lwandani utupeliile uluhombo luno luling'hinena veene? Ongo usue tuvobile imbombo nhu lupumuko ulukome nu lujuuva imwisi jooni.' 13 Nyamughunda jula akamwamula jumonga mu vavombi vala akati,'Nyalukolo, nanikusoveleng'hinie nambe kukuhiijila kimonga. Natuveele twiting'ine idinali jimo? 14 Upila uluhombo lwako vuuka ulutaghe. Une nilamwile kukumhomba umuunhu uju ughwa vusililo uluhombo luno luling'iine nu luhombo lwako. 15 Asi! Nalukwitikisivia kuvomba ndavule nighanile vwiimila ikyuma kyango? uli ni kivini ulwakuva une nili nkoola kukuvapeela ifuinu avange? 16 U Yesu akajova kange akati, fye enendiki ava vusililo valaava va kwanda ava kwanda valavava vusililo. 17 U Yesu ye alimusila iluta ku Yelusalemu, akavakemela palubale avavulanisivia vaake kijigho na vavili, akavavula akati, 18 "Lolagha tuluta ku Yelusalemu, ukuo Mwana ghwa Adamu niluta kukwohelua ku vavaha va vatekesi na vavulanisi va ndaghilo. Aveene kyavikuhigha kuuti nibudue. 19 Kange kyavikunhuala ku vaanhu vano nava Yahudi kuuti vanyovelele, vang'hope ni mijeledi na kukung'homelela pa kikovekano. Neke ikighono ikya vutatu nisyuka." 20 Pepano un'dala ghwa Sebedaayi akaluta kwa Yesu palikimo na vanaake. Akafughama pa mwene akasuma lumonga kuhuma kwa mwene. 21 U Yesu akam'bula,"Ghulonda nikuvombele kiiki? Umwene akamwamula akati,"Nisuma uvitikisie avanango ava vavili, kuuti mu vutwa

vwako jumonga ikale ulubale lwako ulwa kundio ujunge ikale ulubale ulwa kung'highi." 22 U Yesu akamula akati,"Namukagwile luno musuma. Asi! ndeponu mutavwile kupumuka ulupumuko luno nipumuka?"vakamwamula,"Tutavwile." 23 U Yesu akavavula akati,"Lweli kyamupumuka ukupumuko luno niluta pipumuka. Neke imhola ija kukala ulubale lwango lwa kundio nambe ulwa kung'highi navutavulilua vwango looli u Nhaata ghwango ghwe juno alavapeela vano avaling'hanikisie ng'haani. 24 Avavulanisivia avange vala kijigho ye vapulike isio, vakavakalalila avanamuuunhu vava vavili. 25 Pepano u Yesu akavakemela vooni palikimo akavavula akati,"Mukagwile kuuti avautwa va iisi vitema avaanhu vaave ni ngufu. Kange vihufia ingufu isa vutavulilua vwave ku vavanda neke vavakundaghe mu sooni. 26 Neke kulumue nafye lungafisaghe. Looli umuunhu ghweni juno ilonda kuuva m'baha mulyumue avisaghem'bombighwinu. 27 Kange umuunhu juno ilonda kuuva mulongosi avisaghe m'bombi ghwinu. 28 Ndavule vule u Mwana ghwa Adamu alisile kuvombelua, looli alisile kukuvavombela, avange na kuhumia uvwumi vwango kuuti nivavange vinga." 29 Unsiki ghuno vakaluta mu likaaja ilya Yeriko, ilipugha lya vaanhu likava likum'bingiila. 30 Lolagha avabofu amaaso vavili valikalile mulubale musila. Ye va pulike kuuti u Yesu ikila isila jila, vakakemeela fiijo,"Ghwe Mutwa, ghwe Mwana ghwa David utusungukile." 31 Ilipugha lila likavadalikila kuuti vajiike kimihe. Neke aveene vakaghina kukemeela fiijo viiti, Ghwe Mutwa, Mwana ghwa David, utusungukile." 32 Pepeno u Yesu akiima akavakemeela avabofu vala akavaposia akati,"Mulonda nivavombele kiiki?" 33 Aveene vakamwamula vakati,"Ghwe Mutwa tulonda amaaso ghuitu ghalolaghe." 34 U Yesu, akavavonela ikisa akavabasia amaaso ghaave, nakalingi amaaso ghakasooka vakatengula kulola kange pevakam'bingiila u Yesu.

21 U Yesu na vavulanisivia vaake ye valipipi kufika ku Yelusalemu vakafika mu likaaja ilya Betifage, pa idunda ikya Mizeituni, U Yesu akavasuu'ha avavulanisivia vavili, 2 akavavula akati,"Mulute mu kikaaja kino kilikuvulongolo kulumue, mukujaagha idogovi jikungilue, jiliniyaaake mwavule mundetele. 3 Nave umuunhu ikuvaposia, mutisaghe, u Mutwa alinuvufumbue naso,'ghwope pe kyaikuvitikisikiakukwisa naso" 4 Isi silyavombike kukwlanisia ilisio lino lilyajovilue nu m'bilikuuti, 5 vavuule avaanhu ava mulikaaja ilya Syoni, kuuti Lolagha, UNtwa ghwinu ikwisa, Nkoola ikwisa angaliile idogovi, pakyanya pa dogovi, inyaanavija dogovi. 6 Avavulanisivia vakaluta vakavomba ndavule u Yesu aveele avalaghile. 7 Vakaleta idogovi jila palikimo ni nyanaake, vakatandika amenda ghaave pakyanya pa dogovi, u Yesu akangalila. 8 Avaanhu vinga mu lipugha lila vakava vitandika amenda ghaave musila. 9 Ilipugha lya vaanhu vano valyalongwile na vano valyale mumbele mwa Yesu vakaava ni njeghelo, ija lukelo viiti,"Aghinwaghe u Mwana ghwa David! Afunyiule juno ikwisa mu litavua lya Mutwa u Nguluve. Aghinwaghe u Nguluve juno alikukyanya!" 10 U Yesu ye ikwingila mu likaaja ilya Yelusalemu, avaanhu ava mulikaaja ilio vakadegha kyongo, Vakava viposia viiti,"Uju ghwe veeni? 11 "Avaanhu mu lipugha lila vakavamula vakati,"Uju ghwe m'bili u Yesu, kuhuma mulikaaja ilya Galilaya." 12

U Yesu ye alimulikaaja ilya Yelusalemu akingila mu luviika ulwa nyumba inyimike ija kufunyuila akavadagha vooni vano vakaghushiagha na kughula ifiinu. Akabilvandula imeesa isa vano vananiagha indalama ni fitengo ifya vaghusia ng'hunda. **13** U Yesu akavavula akati, "Lilembilue mu malembe a Mimike kuuti, 'Inyumba jango jitambuluagha nyumba ja kufunyuila, 'Neke umue muhambwile kuuva mhanga ja valyasi." **14** U Yesu ye ali mu luviika lwa nyumba inyimike ija kufunyuila, avabofu amaaso na valema amaghulu vakaluta pa mwene akavasosia. **15** Avavaha va vatekesi na vavulanisi va ndaghilo vakafyagha ifidegho fino avobile u Yesu, na kupulika vuule avaana vikumughinia mu nyumba inyimike ija kufunyuila viiti, "Aghinwaghe u Mwana ghwa David," mu uluo vakakalala kyongo. **16** Vakamposia u Yesu vakati, "Ghupulika sino avana ava vijova? u Yesu akavamula akati, "Eena nipulika! Namwimbile mumalembe aMimike amasio ghano ghiti, 'Mu masio agha vaana avadebe na vafyele mwe muno uling'hanisie amalumbo?" **17** U Yesu akaleka avaanhu vaala akavuka mu Yelusalemu akaluta ku kikaaja ikya Betania akava ukuo ikilo jooni. **18** Palwakilo u Yesu ye igomoka ku Yelusalemu, injala jikam'bava. **19** Pe akaghwagha umpiki untini ghumonga piipi ni sila. Akaveela, akavona nsila fipeke nambe kimo looli ghalimatundu gheene. Pe akaghuvuula umpiki ghula akati, "Kuhuma umusyughu naghukomagha ifipeke nambe padebe. "Na kalingi umpiki ghula ghukuuma. (aiton g165) **20** Avavulanisvuva va Yesu ye vasivwene isio vakadegha kyongo vakamposia vakati, "Lwandani umpiki untini ughu ye ghwumile lino lino?" **21** U Yesu akamula akati, "Kyang'hani nikuvavulamungave nu lwitiko kisila kuuva ni nganinganib, na jumue munoghile kuvomba sino nivombile ku mpiki ughu, Na kwekuuti ndepoonu muvomba sisio seene, looli nambe mungakivuule ikidunda iki kuuti, 'kumuka ghutaaghe mu nyanja, 'livombeka. **22** Mungave nu lwitiko, fyonni fino musuuma kwa Nguluve, huvilagha kuuti mupelua." **23** U Yesu akingila kange mu nyumba inyimike ija kufunyuila, ye ivulanisi avaanhu avavaha va vatekesi na vagoyo va Vayahudi vakaluta pa mwene vakamposia vakati, "Ghuvomba isi mu vutavulilua vwani? Ghwe veeni juno akupeliile uvutavulilua uvuo?" **24** U Yesu akamula akati, "Na juune nikuvavusia lumonga munganyamule pe na juune nikuvavuula nivomba isi mu vutavulilua vwani. **25** Asi, uvutavulilua vwa Yohani uvwa kwofugha avaanhu vulyahumile kwani? Vulyahumile kwa Nguluve ku vaanhu? Pe vakatengula kuposania viiti, tungati vulyahumile kwa Nguluve kyaikutumposia iiti, 'Ongo namulyamwitike?" **26** Kange tungati, vulyahumile ku vaanhu tukwoghopa ilipugha ili, ulwakuuva vooni vatang'hinie uYohani kuuti m'bili." **27** Pe vakamwamula uYesu vakati, "Natukagwile." Ghwoope u Yesu akavamula akati, "Na juune nanikuvavuula kuno vuhuma uvutavulilua vwa kuvomba isi." **28** U Yesu akavavuula kange akati, mvuona ndani imhola iji? Kwe alyale umuunhu jumonga juno alyale na vaana vavili. Akaluta kwa mwana ghwa kwanda, 'akam'bulaakatiMwanango, umusyughu ulute kuvomba imbombo ku mughunda ghwa sabibu. **29** U mwana jula akamwamula akati, 'Baali, nanilutaPambele akandula amasaghe ghaake akaluta kuvomba imbombo. **30** Umuunhu jula akaluta kwa mwana ughwa vuvili akam'bula ndavule aveele am'bule ughwa kwanda. Akamwamula akati, 'Eena niluta, Neke

naakaluta. **31** Mu vaana vavili vala ghwe veeni juno alyavombile uvughane vwa viise? Vakamwamula vakati, "Ughwa kwanda." U Yesu akavavula akati, Kyang'hani nikuvavuula avasongesia songo na vaghendamwalu vilikuvalongolela kukwingila ku vutwavwa Nguluve. **32** Ulwakuuva u Yohani alisile kulumue kuuti avalungike isila ija vugholofu, looli avasongesia songo na vaghendamwalu valyamwitike, nambe ye musivwene sooni isio namulyalatile inyivi siinu na kukwupila imhola jaake. **33** Pulikisia nivavuule ikihwanikisio ikingi. Pwealyale umuunhu jumonga alyalimile umughunda akavalya isabibu, Akajenga uluvigho kususyuta umughunda ghwoni, munkate akajenga apa kuhujila isabibu, kange akajenga pa wimo apa kulolelelela umughunda, akaviika avavombi mu mughunda ghula neke umwene akakyula. **34** Unsiki ughwa kupeta ye ghufikile, akasung'ha avakami vaake ku vavombi vaala kuuti vantolele ilighavo lyake ilya mpeto. **35** Neke avavombi vala vakavakola avakami vala vano vasung'hilue, jumo vakantova, ujunge vankam'buda, jumonga vakantova na mavue. **36** Unyamughunda juula akavasung'ha kange avakami avange vinga kukila vano alyavasung'hile ulwa kwanda, Avavombi vala vakavavombi avakami avuo ndavule ava kwanda. **37** Kuvusililo akavasung'ha umwanaake jujuo, akasagha akati, 'Umwanango uju kyavikumwoghopagha.' **38** Neke avavombi vala ye vamwaghile umwana ghwa nya mughunda, vakapuling'hana vakati, 'Uju ghwe nya vuhaasi, ghwa mughunda ughu tum'bude neke tutoole uvuhaasi vwake. **39** Vakankola, vakankwesela kunji ku mughunda ughwa sabibu vakam'buda. **40** U Yesu akavaposia akati, lino unyamughunda jula kyande ikwisa kyaikuvavova kiki avavombi vala? **41** Aveene vakamwamula vakati, "Ikuvam'buda kisila kukuvavonela ikisa avohosi vala kange umughunda ghwake ikuvaviika avavombi avange vano vikumpelagha ilighavo lyake ilya mpeto unsiki ghuno ghunoghile. **42** U Yesu akavavuula kange akati, "Namwimbile mumalembe aMimike kuuti, 'livue lino avajengi valyalikanile lye livue ilivaha ilya panguto u Mutwa u Nguluve ghwe mwene avombile ili kange lya kugeghe pamaaso ghitu?" **43** Mu uluo nikuvavuula kuuti, u Nguluve ivusia uvutwa vwake kulumue na kukuvapeela avaanhu va iisi isingi vano vivomba isa vughane vwake. **44** Umuunhu angaghe pa livue ilio idenyeng'hana, kange umuunhu ghweni lingamughwile, likudinyania lwoni." **45** Avavaha va vatekesi na vafalisayi ye vapulike ifihwanikisio fya Yesu vakakagula kuuti ikuvajoova aveene. **46** Pepeno vakalondagha kukunkola neke vakoghopa ilipugha, ulwakuuva avaanhu valyantang'hinie u Yesu kuuti m'bili.

22 U Yesu akavavuula kange avavaha va vatekesi na vagoyo va Vayahudi ifihwanikisio, ifingi akati, **2** "Uvutwa vwa kukyanya vuhwaniine nu ntwu jumonga juno alyaling'hanisie uvutolani vwa mwanaake. **3** Untwa jula akavasung'ha avavombi vaake kukuvakemeela vano alyakutile kuuti viise kuvutolani, neke aveene vakakaana kuluta. **4** Untwa juula pe akasung'ha kange avavombi avange akavavuula akati, "Lutagha ku vano nikakutile uvutolani muvavuule kuuti, Lolagha, Niling'hanisie ifiinu fyonni ifya vutolani. Nibudile ing'hambako ni ndama sango sino sineniipe fiijo. Mwise kuvutolani." **5** Neke aveene navakavikila mwojo. vakaluta ku mbombo saave, jumonga akaluta kumughunga

ghwake, ujunge akaluta kughusia ifiinu fyake. 6 Avange vano valyakemelilue vakavakola avavombi vala vakavatova kyongo na kukuvabuda. 7 Untwa jula ye apulike sino sivombike ku vavombi vaake akakalala, Akasung'ha avasikali vaake kuluta kukuvabuda avabudi vala na kunyaanya lwoni ilikaaja lyave. 8 Pe akavavuula avavombi vaake akati, "Uluo lwa vutolani luling'hanisivue, neke vano nikakutile uvutolani navanoghile kange kukwisa ku vutolani. 9 Lino lutagha mu mapuulo, muvavuule avaanhu vooni vano mutang'hana navo kuuti viise ku vutolani." 10 Avavombi vala vakaluta mu masevo na mu mapuulo vakavakemeela na kukuvaleeta avaanhu vooni vano vakava vitan'ghana, navo avanofu na vahosi, Avaanhu vinga vakiisa vakamema mu nyumba ija vutolani. 11 Neke untwa jula ye ikwingila mu nyumba jila kuuti, alole avahesia, vaake akamwagha umuunhu jumonga naafwalile umwenda ghuno ghunoghile mu vutolani! 12 Akamposia akati, 'Nyalukolo, lwandani ghwingile muno kisila kuuva nu mwenda ghuno ghunoghile mu vutolani? Umuunhu jula akakunua ikya kujova. 13 Pepeno untwa jula akavavuula avavombi vaake akati, "Nkunge umuunhu uju amaghulu na mavoko muntaaghe kunji ku ng'hiisi, ukoo ililagha na kugwegwenula aminu wvimila uvuvafi uvukome vuno alinavwo. 14 U Yesu pe akavuula akati, Vano vakemelilue, nu Nguluve kukwingila mu vutwa vwake vinga neke avasalulua vadebe." 15 Pambela a Vafalisayi vakavuuka pala vakaluta kupuling'hana wvimila ikiteghe ikya kunkola u Yesu mu masio ghaake. 16 Pe akasung'ha kwa Yesu avavulanisivua vaave palikimobna vavingilili va ntwa u Herode. Avavulanisivua vala vakamposia vakati, "Ghwe Mb'ulanisi, tukagwile kuuti uve ulimuunhu ghwa kyang'haani ghuvulanisiva mu wvakyang'haani sino ilonda u Nguluve. Kange naghukwoghopa namba muunhu wvimila uvuvaha vwaake. 17 Lino tuvuuule, ghuvona ndaani indaghilo sa Moose sikwitikisia kusonga isongo kwa Kaisali?" 18 Neke u Yesu akakagula amasaghe ghaave amaviivi akavamula akati, "Mwe vakedusi umue kiki mukungela? 19 Muhufie ihela jino mwa musonga isongo." Vakamuletela idinali jimo. 20 Akavaposia akati, "Ikihwani nu vulembe fino fili mu hela iji fyani?" 21 Vakamwamula vakati, "Fya Kaisali." Pepano u Yesu akavavuula akati, "Ifya Kaisali mumpelaghe uKaisali ifya Nguluve mumpelaghe u Nguluve." 22 Ye vapulike ulwamulo lwa Yesu vakadegha kyongo. Vakamuleka pala vakavuuka viluta. 23 Ikighono kilakila aVasadukayi vamonga vakaluta kwa Yesu, A Vasadukayi kye kipugha mu lwitiko lwa Kiyahudi vano viiti nakwelule ulusyukolwa vafue. Vakamposia vakati, 24 Ghwe Mb'ulanisi, u Moose alyalebile ululaghilo kuuti nave umuunhu afwile kisila mwana, unnine anoghile kuhaala umfwile jula kuuti ampapile avaana anyakusila. 25 Lino kwevalyale avanamuunhu lekelalubale. Ughwa kwanda akatoola un'dala akafua kisila kuleka mwana. Ughwa vuvili akamhaala umfwile jula. 26 Ghwope akafua kisila kuleka mwana Ghwope ughwa vutatu lukavombeka vulevule kuhanga kufika ughwa lekela lubale. 27 Pambela, ghwope un'dala umfwile jula akafua. 28 Lino ikighono ikya kusyuka avaanhu vooni umfwile jula iliiva n'dala ghwani mu vala lekelalubale? Ulwakuuva vooni valyantolile." 29 U Yesu akamula akati, "Musova, ulwakuva namukagwile aMalembe aMimike nambe ingufu sa Nguluve. 30 Ulwakuuva avafue

vualaava visyuka, nakwekulaava kutoola nambe kutolua. vilivua ndavule avanyamola ava kukyanya. 31 Neke wvimila kusyuka avafue namwimbile mu Malembe aMimike sino u Nguluve alyavavulile avakuulu viinu kuuti, 32 Une neene Nguluve ghwa Abulahamu, Nguluve ghwa Isaka, Nguluve ghwa Yakovo? u Yesu akavavuula kange kuuti u Nguluve na Nguluve ghwa vafue looli Nguluve ghwa vuumi." 33 Avaanhu mu mapugha ghala ye apulike imbulanisisa saake vakadegha kyongo. 34 A Vafalisayi ye vapulike kuuti u Yesu avamwile a Vasadukayi, kuhanga vakunilue ikya kujova vakakong'haana palikimo vakaluta kwa Yesu. 35 Um'bulanisi jumonga ughwa ndaghilo sa Moose mu Vafalisayi vala akamughela u Yesu akamposia akati. 36 "Ghwe Mb'ulanisi ululaghilo luluku luno luvaha kukila indaghilo sooni?" 37 U Yesu akamwamula akati, "Umughanaghe u Mutwa u Nguluve ghwako nu mwojo ghwako, ghwoni ni ngufu saako sooni nu luhala lwako lwoni. 38 Ulu lwe lulaghilo uluvaha kange lwe lwa kwanda. 39 Ululaghilo ulwa vuvili luno luling'hiine nu lwa kwanda lwe ulu, Umughanaghe unnino ndavule ghukughana juuve. 40 Indaghilo sooni isa Moose ni mbulanisisa isa vavili sihuma mu ndaghilo isi ivili." 41 A Vafalisayi ye vajiighe vakong'hanile palikimo u Yesu akavaposia akati. 42 Asi, mwiti kiki wvimila u Kilisite? Mwiti mwana ghwani? Vakamwamula vakati, "Mwana ghwa David." 43 U Yesu akavaposia akati, "Nave fye lulivuo lwandani u Davidi ye alongosivue nu Mhepo ghwaNguluve ikuntambula u Kilisite Mutwa Pano iiti, 44 U Mutwa u Nguluve alyam'bulile u Mutwa ghwango," Uuve nubvutavulilua palikimo nune kuhanga nikutange avaleme avalugu vaako uvateme." 45 Lino nave u Davidi ikuntambula u Kilisite iiti, "Mutwa," lwandani uKilisite iiva mwanaake?" 46 Nakwealyale umuunhu juno akaghela kukwamula ilisiso, kuhama unsiki ughuo nalyangiile kukumposia kange.

23 Pe u Yesu akalivuuula ilipugha lila palikimo na vavulanisivua vaake. Akati, 2 "Avavulanisi va ndaghilo sa Moose na Vafalisayi vali nu vutavulilua uvwa kuvavulanisiva avaanhu indaghilo sa Moose. 3 Lino mugadililaghe na kuvomba sino nikuvavula, Neke namungavingililaghe amaghendele ghaave, ulwakuuva sino vivulanisiva nase sino vivomba. 4 Aveene vipinya amasighe amasitona kukuvatwika avange neke aveene navighela nambe padebe kutanga kupinda. 5 Bombombo sooni sino vivomba, vivomba mulwa kuhufia pamaaso gha vaanhu. Vipinya pa wveni na mu mavoko ififuko ifya ng'hwembe ifikome kukila ifya vange kange vikwongelelia uvutali uvwa filundo ifya salavua mu menda ghaave. 6 Mu fikulukulu vilonda kukukala ku fitengo ifya voghopua na mu masinagogi vilonda kukukala kuvulongolo, 7 Kange vilonda avaanhu vavahungilaghe nu vwoghofi mu mapuulo, Vihovoka fiijo pano avaanhu vikuvatambula viiti, 'Mb'ulanisi." 8 Neke umue namungatambuluaghe "Mb'ulanisi," Ulwakuva u Mb'ulanisi ghwinu alijumo mwene umue mwene mulivavingilili. 9 Kange namungatambulaghe umuunhu mu iisi Nahaata ulwakuuva uNahaata ghwinu, alijumo mwene, aikukyanya. 10 Kange namungatambulaghe 'Valongosi ulwakuuva umulongosi ghwinu alijumo mwene ghwebKilisite. 11 Umuunhu ghweni juno ilonda kuuva m'baha ghwinu avisaghe m'bombi ghwinu. 12

Ulwakuva umuunhu ghweni juno ikughinia u Nguluve alamwisila. Neke umuunhu juno ikujisia u Nguluve alamughinia. 13 Iga umue mwe vavulanisi va ndaghilo sa Moose na jumue mwe Vafalisayi, muli vakedusi! Mukuvasigha avaanhu kukagula isila ija kwingila mu vutwa uwva kukyanya. Jumue mwe veene namukwingila kange vano vilonda kukwingila namukuvitikisia. 14 (Iga umue mwe vavulanisi va ndaghilo isa Moose na jumue mwe Vafalisayi muli vakedusi! Mukuwafumba avafwile ifiinu fyave neke mukufuunya inyifuunyo inhali pamaaso gha vaanhu kuuti muvoneke mulivagholofu! Ikighono ikya vuhighi mulupila ulukwegho lwa Nguluve. 15 Iga umue mwe vavulanisi va ndaghilo isa Moose na jumue mwe Vafalisayi, mulivakedusi! Musyuta syuta mu iisi na kuloka inyanja neke mum'bangule nambe umuunhu jumo juno na Muyahudi kuuti aave Muyahudi. Neke kyande avangwiike kuuva ghwinu mukum'biika upile kavili kukila umue ulupumuko ulwa mwotoo ghuno naghuisima lusiku. (Geenna g1067) 16 Iga umue mwe valongosi mwe vabofu amaaso, mukuvavulanisia avaanhu mwiiti. Umuunhu angajiiighe wvimila inyumba inyimike ija Nguluve, nalutalamu. Looli umuunhu angajiiighe wvimila isahabu jino jili mu nyumba inyimike ija Nguluve ujuo ilondua kuvomba ndavule ajighile. 17 Umue mulivajasu, kange muli vabofu amaaso kiliku ikivaha kukila? Asi, isaabu au inyumba inyimike ija Nguluve jino jipelela isahabu kuuva nyimike? 18 Kange muvulanisia avaanhu mwiiti, Umuunhu angajiiighe wvimila ikitekelelo nalutalamu. Looli angajiiighe wvimila ilitekelo lino vavikile pa kitekelelo ujuo ilondua kuvomba ndavule ajighile. 19 Umue muli vabofu, kiliku ikivaha kukila, ilitekeo au ikitekelelo kino kipelela ilitekelo liive lyimike? 20 Umuunhu juno ijigha wvimila ikitekelelo iiva ijiiigha wvimila ikitekelelo ni fiinu fyonni fino fivikua pa kyene. 21 Kange umuunhu ghweni juno ijigha wvimila inyumba inyimike, ija Nguluve iiva ijiiigha wvimila inyumba ijio na kwa Nguluve juno ikukala mu nyumba ijio. 22 Ghwope juno ijiiigha wvimila kukyanya ijiiigha wvimila ikitengo kya Nguluve na kwa Nguluve juno ikukala pa kitengo iki. 23 Iga umue, mwe vavulanisi va ndaghilo sa Moose, najumue mwe Vafalisayi, muli vakedusi! Mughina kukuntavulila u Nguluve ilitekelo iya saka mu fiinu ifya ndalama indebe ndavule inyungu ni filungelo ifingi ifya kyakulia. Neke namuvikila mwojo kuvomba imbaha sino silungikua mu ndaghilo ndavule kuuva mu vwayang'haani, kuuva vanyalusungu na kuuva nu lwtitiko. Isio se munoghile kuvomba, palikimo na madebe aghuo ghano muvomba. 24 Umue mwe valongosi vabofu amaaso! Muhuuja ifiinu ifidebe mu fino munyua neke mugulubika ingamila! 25 Iga umue, mwe vavulanisi na Vafalisayi, mulivakedusi! Mukuviika vagholofu pamaaso gha vaanhu neke ifiinu fino muli nafyo fya vulyasi nu vugholofu Mulindavule umuunhu juno isuka ikikombe ni sahani, kunji kwene neke ileka munkate muno munyalile uvunyali vuno vuli papinga. 26 Uve ghwe Mfalisiayi ghwe m'bofu amaaso, valasia taasi uvuhosi vuno mwevule munkate mulyuve neke imbombo jaako jiiva nofu. 27 Iga umue, mwe va vulanisi na Vafalisayi, muli vakedusi! Muli ndavule imbiipa sino vimata ilikeeji, sivoneka nofu, kunji neke munkate simemile amafupa gha vafue nu vunyali uvunge. 28 Fye lulivuo na jumue kunji muvoneka muli vagholofu neke nkate mu moojo ghinu mumemile uvukedusi nu vuhosi. 29 Iga umue, mwe vavulanisi

na Vasalisayi, muli vakedusi! Ulwakuva mujenga imbiipa isa vavili va Nguluve na kulava imbiipa isa vagholofu. 30 Pe mujova mwiiti, Pwetusavisagha amasiki gha vakuulu viitu, natwale tukuvatanga kukuvabuda avavili va Nguluve. 31 Mu njovele ijimuvonia kuuti umue mulivahosi ndavule avakuulu viinu vano valyavabudile avavili va Nguluve. 32 Lino, mukwilanisia uvuhosi vuno avakuulu viinu valyatengwile. 33 Umue mwe kisina ikihosi, mulindavule injoka, inyasumu ing'haali, Nde pobu mupunga ndaani uvuhighi vwa Nguluve uvwa kuvataanga ku lupumuko lwa mwotoo ghunobnaghuisima lusiku? (Geenna g1067) 34 Pulikisia, lino, nikuvansing'ha kulyumue avavili, na vaanhu avanya luhala, na vavulanisi vandaghilo sa Moose neke umue mulikuvabuda ni mijeledi mu masinagogi ghiinu na kukuvadagha kuhuma ilikaaja ni likaaja. 35 Mu uluo u Nguluve ilikuvahigha umue wvimila kukuvabuda avaanhu vooni avagholofu, kuhuma ibudua u Abeli juno nalyahokile kiinu kuhanga ibudua u Sakalia unkina Balakia, juno alyabudilue pakate pa nyumba inyimike ija Nguluve na pa kitekelelo. 36 Kyang'haani nikuvavuula avaanhu ava kisina iki valupila ulukwegho lwa Nguluve wvimila uvuhosi uvuo wvoni. 37 Pe pano u Yesu akati, Yelusalemu, Yelusalemu! Ghubuda avavili na vaanhu vanovising'hua kulyuve ukuvatava na mavue! kekinga nilondile kukuvakong'hania avaanhu vaako ndavule ing'uku vule jikong'hania na kughumbatila ifyanaake neke namukunda! 38 Lolagha! u Nguluve ikujeleka inyumba jiinu kuuva mahaame. 39 Kyang'haani nikuvavuula kuuti, kutengulila lino namunganyaaghe, kange kuhanga unsiki pano muliiti, Afunylue juno ikwisa mulitavua lya Mutwa u Nguluve."

24 UYesu akahuma mu nyumba inyimike ija kufunyla. Ye iluta avavulanisivua avaake vakaluta pa mwene, vakansoona uvujenge uwva nyumba inyimike ija kufunyla. 2 Neke uYesu akavavuula akati, "Se sene, mulola uvujenge wvoni uvu vule vujengilue! Kyang'haani nikuvavuula kuuti, nalilasighala nambe livue lino lilighelama pa livue iilingi, ghooni ghilihemula? 3 UYesu akaluta pa kidunda ikya Mizeituni, akikala. Avavulanisivua vaake vakaluta pa mwene, vakijekela, vakamposia vakati, "Tusuma utuvuule, isio sino utuvulile silivombeka liighi? kange kivalilo ikya kutuhufia kuuti unsiki ughwa kwisa uve nu vusilio vwa iisi ghufikile?" (aiōn g165) 4 UYesu akavamula akati, "Muvisaghe maaso, umuumhu nangavasyangaghe! 5 Ulwakuva vinga vilikwisa mu litavua lyago, nujunge itisagha, Neene kilisite.' Avaanhu avuo vikikuvasyanga vinga. 6 Mulaava mupulika uvulugu ni mhuli isa vulugu, mulekaghe ughwa, mulekaghe pikkwoghopa. Ndavule ndaani isio silivoneka taasi, neke unsiki ughwene ughwa vusililo ghuuva ghukyale." 7 Ifighino ifio iisi ilwisgha ni iisi ijigi, kange uvutwa kulua nu utwa uvunge. Imbale ni mbale kwejjiliva injalani fisenyena. 8 Isio sooni vuuva vutengulilo, ndavule uvuvafi uvwa mukijuuva, pano unsiki ughwa kupaapa umwana ghufikile. 9 "Unsi ughuo, mulikolua na mpumusivua na kubudua. Avaanhu imbale sooni vilikuvakalalilagha ulwakuva mukumbingilila une. 10 Pepano avaanhu vinga vilivuhila kukumbingilila une. Vilikwohelanagha ku valugu na kukalalilagha ku valugu na kukalalilanila. 11 kange, avavili vinga ava vudesi vilihumila nakukuvasofia avaanhu vinga. 12 Avaanhu vinga viliva vahosi. Mu uluo avaanhu vinga vilivuhila

kukuvaghana avange. **13** Neke juno ikuguda kuhanga kufikika kuvusililo, ujuo ghwe alakuluka. **14** I mhola iNofu ija vutwa vwa Nguluve jilipulisivua mu iisi sooni kuuti vuve vwolesi ku vaanhu vooni, pepano uvusililo vwa iisi vukwisa. **15** "Unsiki ughuno mulavona ' Ikiinu kino kipelela uvulamafu inyumba inyimike ija kufunyu, kyimile pawwimike, ndavule alyajovile um'bili uDanieli. juno ikwimba amasio agha alutang'aniaghe. **16** Apuo pepano vano vali mu Yudea, vakimbililaghe ku fidunda, **17** juno ali pa kituvili, naangngikaghe kutoola fimonga mu nyumba. **18** Nambe juno ali ku mmughunda. naangagomokaghe ku kaaja kutoola ilikooti lyake. **19** Iga avakijuva vano viliiiva vakunue na vano vilikwong'helesyagha ifigono ifio! **20** Musumaghe kwa Nguluve kuuti unsiki ughuo ughwa kukimbila ghuleke piiva nsiki ghwa fula ni mhepo nambe ikighono ikya Sabati. **21** Ulwakuva ifighono ifio, kweluliiva ulupumuko ulukome luno nalughelile kuvoneka kuhuma uNguluve ipela iisi, kuhanga kufika umusyughu. Kange nalulavoneka lusiku. **22** UNguluve ale aleke kukepusia ifighono ifio, nakwale ughwa kukuluka. Neke vvimila avasulua vaake, ilikepusia ifighono ifio. **23** "Unsiki ughuno, umuunhu angati, 'Lola, ukilisite ali apa,' nambe Ali kula,' namungitkaghe. **24** Ulwakuva valisia avaanhu vano vikutambulagha nujunge iiti ghwe 'Kilisite,' avange viila vavili vavudesi. Avuo vihufyagha ifivalilo ifivaha ni fidegho kuuti vavasofie avaanhu, nambe avasalullua va Nguluve. **25** Muvisaghe maaso ulwakuva nivavuliile ng'haani pano sikyale pikwisa. **26** Lino vangavavuule kuuti, 'Lola, uMuesiya ali ku lunyika! Namungalutaghe. Nambe angati, Lola, ali kukate,' namungitkaghe. **27** Ulwakuva ndavule ulumili lwa fula vule lulumilika na kuvoneka imbale sooni, fye luliiva niliiva nikwisa ne Mwana ghwa Muunhu, Kulivoneka imbale sooni. **28** Kuno kwelili ilikanu ilifue kwe kuno amatumbusi ghikong'haana. **29** "Ifighono ifio ifya lupunuko filiiiva fisilile, 'ing'hiisi jilakupika ilijuva, naghmu mwesi naghulavala, inhondue silasanguka kuhuma kukyanya, ni fiinu fyoni ifya kukyanya filasukanika.' **30** "Pepano avaanhu vilikufyagha ifivalilo kukanya fino fihufia kuuti ne Mwana ghwa Muunhu nikwisa. Avaanhu ava fisaha fyoni vilitengula kulila nu lundwesi. Valambona ne Mwana ghwa Muunhu nikwisa mu mafunde kuhuma kukyanya. Nikwisa ni ngufu nyinga nu vuvaha. **31** Pe nilikuvasung'ha avanyamhola vango kumo lukuuta ulukelemo kuuti vavakong'hanie avasulua vooni ava Nguluve kuhuma imbale sooni isa iisi, Kutengulila ulubale lomo ulwa vusililo vwa iisi kufika ulunge ulwa vusililo vwa iisi." **32** "MUmanyilaghe ikhwanikkiso ikya mpiki untini. Pano inhaafi saake silemba na kuuva na matundu, mukagulaghe kuuti amasiki gha fula ghali piipi. **33** Fye lulaava, muliiva makusivona sooni isi sino nivoliike sivombeka, mukagulaghe kuuti nili piipi kukwisa. **34** Kyang'haani nikuvavuula niiti, ikisina iki nakilakila kuhanga isi sooni sivombeke. **35** Uvulanga ni iisi filakila, looli amasio ghango naghakalila nambe pedebe. **36** "Neke ikighono nu nsiki ughwa kwisa un ne Mwana ghwa Muunhu, nakwale juno akagwile nambe avanyamhola kukyanya, nambe juune ne Mwano, looli ju Nahaata mwene. **37** Ulwakuva niliiva nikwisa ne Mwana ghwa Muunhu luliiva ndavule lulyale ifighono ifya Nwaka. **38** Ifighono ifio ye lukyale kukwisa ulutalamu ulwa ghalika, avaanhu valyale vilia na kunyua, vitoola na kutolua kuhanga ikighono kila pano uNwaka ikwingila mu safina. **39**

Avaanhu avuo navalyakangwile kimonga kuhanga pano ighalika jikwisa, vakufua vooni. Enendikiiki fye lulaava niliiva nikwisa ne Mwana ghwa Muunhu. **40** Ifighono ifio avaanhu vavili viliiiva pa mughunda, ujunge nikuntoola kuuva palikimo nuune, ujunge nikumuleka. **41** Avakijuva vavili viliiiva pihavula, ujunge nikuntoola kuuva palikimo nuune, ujunge nikumuleka." **42** Lino, muvasaghe maaso, ulwakuva namukagwile ikighono kino uMutwa ghwinu ikwisa. **43** Looli mukagulaghe kuuti, unya ale akagule unsiki ghuno umulyasi ikwisa, ale ikukala maaso, naale ileka umulyasi amemule inyumba jaake. **44** Lino, na jumue muvisaghe muling'hanisie, ulwakuva ne Mwana ghwa Muunhu nilikwisa ghuno namuhuvila." **45** UYesu akavosia akati," Ghwe veeni um'bombi unnofu, unya luhala? Um'bombi juno untwa ghwake amb'bikile kuuva mwimilili ghwa vavombi avange mu nyumba jaake, kuuti avapelaghe ikyskulia unsiki ghuno ghunoghiile. **46** Kuba um'bombi ujuo juno untwa ghwake iliiiva igomoka, ikumwanga ivomba sino akamulaghiile. **47** Kyang'haani nikuvavuula kuuti, ikum'biika um'bombi jula, imililaghe ifiinu fyake fyoni. **48** Neke um'bombi um'biivi avgasaaghe mu mwojo ghwake kuuti, 'Untwa ghwango idiila kugomoka,' **49** Pe atengule kutova avavombi avajaake, alisaghe na kunyua palikimo na vaghaasi, **50** utwa ghwake angagomoke ikighono nu nsiki ghno um'bombi jula nahihuvila, **51** Kyaikuntmania na Kukum'biikka ku lupumuko palikimo na vavudesi. Ukuo kwe vilililagha na kugwegwenula amiino vvimila uvuvafi uvukome vuno vali navwo."

25 Pe uYesu akafikuvavulagha avavulanisivua vaake akatisagha, "unsiki ughuo uvutwa uvwa kukyanya vuhwananisivua na vahinja kijigho vano valyatolila itaala saave, vakaluta kukumwupila intalan'dala. **2** Avahinja vahaano mu veene valyale vajasu, vavange vahaano valyale vanya luhala. **3** Avajasu vala, valyagadile itaala saave kisila kuganda amafuta agha kwongeslesia' **4** Looli avanya luhala vala valyagadile itaala palikimo na mafuta agha Kwongeslesia mu taala. **5** Ulwakuva untola'ndala akadiila pikwisa, avahinja vala vooni sikavakola itulu, vakaghonelela. Mu kilo nkate, avahinja vola vooni sikavakola itulu, vakaghonelela. **6** Mu kilo nkate, vakapulika avaanhu vijegheela viiti, 'vaya, vaya! Untolan'dala afike, muhume tulute kukumwambiliila.' **7** Nakalingi avahinja vala vooni vakasisimuka, vakaling'hania itaala saave. **8** "Pe avahinja avajasu vala vakavasuumu avanya luhala vakati, 'Tusuuma mututange amafuta madebe, itaala siitu sisima.' **9** Neke avanya luhala vala vakavamula vakati, 'Ndili! Natungavapeele, ulwakuva amafuta ghano tili naghno, naghangatukwile usue palikimo numue. Lunofu mulute kuno vighusia, mukaghule jumue. **10** Avajasu vala ye viluta kughula amafuta, untolan'dala akafika. Avahinja avange vala vano valling'hanisie, Vakingila palikimo mu vutolani, umulyago ghudindua. **11** Pambele avajasu vala vakafika vakavona umulyango ghudindulue pe vakati, 'ghwe ntw! Ghwe ntw! Tusuuma utudindulile umulyango!'" **12** Neke untolan'dala akavamula akati, 'Kyang'haani nikuvavuula, nanivamanyile! **13** Pepano uYesu akavavuula avavulanisivua vaake akati, Lino, muvisaghe maaso, ulwakuva namukagwile ikighono nambe unsiki ghuno ne Mwana ghwa Muunhu niligomoka." **14** UYesu akafijovagha akatisagha, "kange, uvutwa vwa kukyanya

vuhwananisivua nu muunhu juno alyakyulile. Ye akyale kukyula, akavakemeela avavombi vaake, 15 Akavapeela ikyuma kyake kuuti nujunge afulusyaghe. Akavapeela ikyuma kyake nujunge afulusyaghe. Akavaoeela nujunge kuling'hana ni ngufu saake. Jumo akampeela italanta ihaano, junge italanta ivili, ujunge italanta jimo, pe umwene akakyula. 16 "Unsiki ghuoghuo um'bombi juno akapelilue italanta ihaano, akaluta kufulusia, akakava italanta isingi ihaano. 17 Naju m'bombi juno akapelilue italanta ivili, akafulusia italanta isiingi ivili. 18 Neke juno akapelilue italanta jimo, akaluta kugima umwina, akasyila italanta jila. 19 "Ifighono finga ye fikilile, untwa ghwake akagomoka. Pe akavakemeela avavombi vaake vala kuuti nujunge ahufie kino afulusie wvimila ikyuma kyake. 20 Um'bombi juno alyupiile italanta ihaano, akiisa ni talanta isingi ihaano. Akam'buula untwa ghwake akati, 'Ghwe ntwaga ghwake, ukamheliile italanta ihaano, lino nifulusie italanta isingi ihaano. 21 Untwa ghwake aka'buula akati, 'Uvombile vunofu. Uve uli m'bombi nnofu, kange mhuvilua! Uvombile vunofu pa mbombo indebe, lino nikukuviika kuuva mwimilili ghwa kyma kinga. Ghwise tuhovoke palikimo.' 22 "um'bombi juno alyupiile italanta ivili, ghwope akiisa ni talanta isingi ivili. Akam'buula untwa ghwake akati, "Ghwe ntwaga, ukamheliile italanta ivili, lino nifulusie italanta isingi ivili. 23 untwa ghwake akam'buula akati, 'Uvombile vunofu. Uve uli m'bombi nnofu, kange mhuvilua! Uvombile vunofu pa mbombo indebe, lino nikukuviika kuuva mwimilili ghwa kumakinga Ghwise tuhovoke palikimo.' 24 "Pe akiisa um'bombi juno alyupiile italanta jimo, akam'buula untwa ghwake akati, 'Ghwe ntwaga, nikakagwile kuuti uve uli mwumu, ghupeta pano nunyalile, ghukong'hania pano nukesile. 25 Mu uluo, noghopa kusofia italanta jaako, pe nasyila mu mwima. Lino koogho italanta jaako jiji. 26 ntwaga ghwake akamwamula akati, 'Uve uli m'bombi mbiivi, vange uli mwolo! Ukakagwile kuuti une nipeta pano nanivyallile, nikong'hania pano nanikesile, 27 lino kiki naghwaviika indalama sango ku vano vifulusia, neke nitoole palikimo nasino sifulwike? 28 Pepano untwa jula akalsghila akati, 'Mupoke italanta jijo, mumppee uli m'bombi jula juno ali ni talanta kijigho. 29 Ulwakuva umuunhu ghweni juno ali nafyo ipelua ifingi, neke iiva nafyo finga. Looli juno nsila kimonga, nambe ikidebe kino ali nakyo, ikuny. 30 Um'bombi uju unsila luvumbululo, muntaaghe kunji ku ng'hiisi, ukuo kwe ililagha na kugwegwenula amiino wvimila uvuvafi uvukome vuno iiva navwo." 31 UYesu akafikuvavulagha avavulanisivua vaake iiti, "Une ne Mwana ghwa Muunhu niliiva nisile mu vuvaha vwango palikimo na vanyamhola vooni, nilikukala pa kitengo kyango ikya vuvaha. 32 Avaanhu kuhuma iisi sooni vilikog'haana palyune. Na juune nilikuvabaghula avaanhu ndavule un'diimi vule ibaghula ing'holo kuuva paajo ni mhene. 33 Ikusiivika ing'holo ulubale lwake ulwa kundio, imhene ulubale lwake ulwa kun'hingi. 34 "Pepano une ne Ntwaga nilikuvavuula avanhuu vala vano vali lubela ulwa kundio, 'Mwise umue mwe vano mufyuniyilue nu Nhaata ghwango, mwingile mu vutwa vuno uNguluve avaling'hanikise ng'haani kuhuma ye ipela iisi. 35 Ulwakuva ye nili njala, mukamheliile ikyakulia; ye nili ni kyumilua, mukamheliile amalenga; ye nili mugheesi, mukanhengeliile mu nyumba siinu. 36 Kange ye nighajile, mukamheliile amenda; ye

nili ntwaga mukisile kukumbuvusia; ye nili mu ndinde, mukisile kukundola. 37 Pe avagholofu vililiti, 'Ghwe Mutwa, unsiki ghuliku ghuno tukakwaghile uli ni njala tukakupeela ikyakulia, nambe ye uli kyumilua, tukakupeela amalenga? 38 Kange, unsikighuliku ghuno ye uli mugheesi tukakutengeela mu nyumba siitu, nambe ye unghajile tukakupeela amenda? 39 unsiki ghiku ghuno ye uli ntamu tukakuvuvusia, nambe ye uli mu ndinde tukuisa kukukulola? 40 Une ne Ntwaga nilikuvamula miiti, 'Kyang'haani nikuvavuula, sooni sino mukaale mukum'bombela umuunhu juno nantambulike mu vaanhu vango avaga, mukambombiile une.' 41 "Pe nilikuvavuula vano vali lubale lwaga ulwa kung'hingi niliiti, 'Vuuka apa umue mwe vano uNguluve avaghunile! Lutagha ku lupumuko lwa mwoto ghuno naghuisima lusiku, kuno uNguluve amuling'hanikise na vanyamhola vaake. (aiōnios g166) 42 Ulwakuva ye nili ni njala, namukamheliile ikyakulia: ye nili kyumilua, namukamheliile amalenga; ye nili mugheesi, namukanhengeliile mu nyumba siinu; ye nighajile namukamheliile amenda. Kange, 43 ye nili ntamu, namukisile kukumbuvusia; nili mu ndimde, namukisile kukundola.' 44 Pepano voope vililiti, 'Ghwe Mutwa, liighi pano tukakwaghile uli ni njala, nambe ikyumilua, nambe ye uli mugheesi, nambe ye uli mug'haju, nambe ye uli ntamu, nambe ye uli mugheesi, nambe ye uli mug'haju, nambe ye uli ntamu, nambe ye uli mu ndinde, neke usue nakutakutengeliile? 45 Na juune nilikuvamula miiti, 'Kyang'haani nikuvavuula, namukambombiile une. 46 Pepano avahosi vililita ku lupumuko luno nalusila lusiku. Looli avagholofu vilikwingila ku vwumi uvwa kuvusila kusila." (aiōnios g166)

26 UYesu ye amalile kujova amasio aghuo ghooni, akavavulanisivua vaake akati, " 2 Mukagwile kuuti fikyale ifighono fivili, kuuva kyimike kyapasaka. Une ne Mwana ghwa Muunhu nitapivikua mu mavoko gha valugu kuuti nibudue pa kikovekano." 3 Unsiki ughuo, avavaha va vatekesi na vagojo valyakong'hanilemu nyumbajita ntekesi um'baha juno akatambulwagha kayafa. 4 Vakapuling'hana kukunkola uYesu kisyeifu kuuti vam'bude. 5 Pe vakapuling'hana vakati, "Tuleke pivomba uluo ikighono ikya Pasaka, avaaahu kyande vileeta ambaatu." 6 Pepano uYesu akaluta mu kikaaja ikya Betania, akikala mu nyumba ja Simoni juno, neke alyale ni buuba. 7 Ye ikalile ali pilia, akingila umukijuuva jumonga akolile isupa ija livu inya mafuta amanofu agha Kupakala agha ndalama nyinga. Pe akaveela pa Yesu, akakung'hilila amafuta ghwa Yesu. 8 Avavulanisivua vaake ye vasiwene isio, vakakalala kyongo mu moojo ghaave vakati, "Kiki umukijuuva uju inangania amafuta enendiiki? 9 Amafuta agha ghaale ghiguisivua ku ndalama nyinga, neke indalama isio saale sikuvatanga avakotofu!" 10 UYesu akakagula sino vijova, akavavuula akati, "Sino vijona, akavavuula akati, "Kiki mukun'gasia umukijuuva uju? Ambombiile imbombo inofu. 11 Ulwakuva avakotofu muli navo ifighono fyonni, neke une naniiva numue ifighono fyonni. 12 uju ang'hung'hilile amafuta mulwa kunding'hania kusyilua. 13 Kyang'haani nikuvavuula miiti, pano iMhola iNofu jipulisivua mu iisi sooni, naji mbombo jino avombile uju jiovwagha, mu uluo vikunkumbukagha umukijuuva uju." 14 Pe uYuuda Isikaloti, umo mu vasung'hua vala kijigho na vavili, akaluta Ku vavaha

va vateseki, 15 akavavuula akati, "Kyande mukumheela kiki nave nikumwohela iYesu kuuti aave mu mavoko ghiinu?" Pe vakampeela indalama fijigho fitatu. 16 Kuhuma unsiki ughuo, uYuuda akatengula kulonda isila ija kumwohela uYesu. 17 Ikihogono ikya kwanda ikya kyimike kya makate ghano naghavikilue ikilue, "avavulanisivua vakamposia uYesu vakati, "Ghulonda tukuling'hanikisie kuughi ukwa kulila ikyimike ikya pasaka?" 18 Umwene akavamula akati, "Mulute mu likaaja ilya Yelusalemu kwa muunhu jumonga, mum'buule kuuti, 'Um'bulanisi iiti, unsiki ghwango ghuli piipi. Une na vavulanisivua vango kyande tulia ikyimike ikya Pasaka mu nyumba jaako." 19 Avavulanisivua vala vakaluta, vakavomba ndavule uYesu aveele alaghiile, vakavomba ndavule uYesu aveele alaghiile, vakaling'hania ikya kyimike ikya pasaka. 20 Ye wviliile, uYesu akikala kulia ikyakulia palikimo na vavulanisivua vaake kijigho na vavili. 21 Ye vali pilia, uYesu akavavuula akati, "Kyang'haani nikuvavuula, jumnga mulyumue itapikunyohela. 22 "Avavulasivua vaake vakasukunala, kyongo, nujunge akatengula kukumposia uYesu iiti? Ghwe Mutwa, neene?" 23 UYesu akamala akati, "Umuunhu juno isasa palikimo muone nu kivughaana, ujuo ghwe mwene kyaikunyohela. 24 Une ne Mwana ghwa Muunhu nifua ndavule lilembilue mu Malembe aMimike. Neke iga, umuunhu ujo juno ikunyohela ne Mwana ghwa Muunhu! Kiba umuunhu ujuo, ngale naaholwagha." 25 Pe uYuuda juno ilonda kukumwohela akaposia akati, "Ghwe M'bulanisi, veene?" UYesu akamwamula akati, "Uve ujovile." 26 Ye valipilia, uYesu akatoola unkate, akahongesia kwa Nguluve, akamenyulania. Akavapeela avavulanisivua vaake akati, "Koogho mulisaghe, ughu ghwe m'bili ghwango." 27 Pe akatoola ikikombe ikya luhuuje akahongesia, kwa Nguluve akavapeela akati, "Mwunywisaghe mwene. 28 Ulwakuva iji je danda jango ija lufingo lwa Nguluve na vaanhu vaake jino jikung'hiika vvimila avaanhu vinga kupyaniulainyivi saave. 29 Neke nikuvavuula, niiti une nalinanyua kange uluhuje, kuhanga pano niliiva ninyua palikimo numue, uluhuje ulupia ku vutwa vwa Nhaata ghwango." 30 Pepeno vakimba ulwimbo, pe vakavuuka vihuma kunji viluta ku kidunda ikya Mizeituni. 31 Pe u Yesu akavula avavulanisivua vaake akati, "Ikilo ija musyungu umue mwene kyamukung'himbila ulwakuva lilembilue mu Malembe aMimike, Nikuntova un'dimi ikipugha ikya ng'olo kupalasana. 32 Neke niliva nisyukile, nilikuvalongolela kuluta ku Galilaya." 33 U Peteli akam'buula akati, "Nambe avange vooni vakuleke une naningakuleke nambe padebe." 34 U Yesu akamwamula akati, "Kyang'haani nikuvavuula ikilo jijiji ing'hongove ye jikyale kuvika, uve ghuuva ung'hanile katatu." 35 U Peteli akamwamula akati, "Une nanikukuleka lusiku nambe kuuve kwe kufua palikimo nuuve, Nava vavulanisivua avange vooni vakajova vulevule. 36 Pepano u Yesu akaluta na vavulanisivua vaake pamonga pano pakatambuluwagha Getisemani akavula akati, "Mukalaghe bahaapa pano une niluta pala pikufuunya." 37 Pe akatoola u Peteli na vaana vavili avakina Sebedaayi akatengula kusukunala na kuhangajika mu mwojo ghwake. 38 Akavavuula akati, "Umwajo ghwango ghuli nu lusukunalo ulukome, ghuonohanogha mulwa kufua. Mukale bahaapa muvisaghe maaso palikimo nuune." 39 Pe pano akaluta pavulongolo padebe akakupama paasi akifuunya

akati, "Ghwe Nhaata ghwango, nave lunoghile, ikikombe iki ikya lupumuko kileke kukunyagha. Neke na kwekuuti uvombe mu vughane vwango, looli muvughane wakwo." 40 Pe akagomoka pa vavulanisivua vaake akavona vagonelile, pe akam'buula u Peteli akati, "Asi, mukuniluebuuva maaso palikimo nuune nambe kavali kamo? 41 Muuve maaso mufunyanghe kuuti ingelo sileke kukuvalema. Umwojo ghutavwile, neke um'bili n'dwesi." 42 Akaluta kange ulwa vuvili akifuunya akati, "Ghwe Nhaata, nave ulupumuko ulu nalunoghile kuvusivua kulyune luvombeke mu vughane vwako." 43 Pe akagomoka kange, akavona vagonelile ulwakuva vaale ni tulu nyinga. 44 Apuo pe akavaleka akaluta kange, kufufuunya ulwa vutatu ye ikufunya akajova amasio ghalaghala. 45 Pepano akagomoka ku vavulanisivua vaake akavavuula akati, "Mujiighe mufighona na kupuuma? Lolagha, unsiki ghufikile, ghuno une ne Mwana ghwa Muunhu nivikua mu mavoko gha vahosi. 46 Ima, tulutaghe. Lolagha unya kunyohela ali piipi." 47 U Yesu ye ajighe ijova, navo u Yuda umo mu vavulanisivua vaake kijigho na vavili, akafika ni lipugha ilivaha vakolile ibamba ni mbuda. Avaanhu avuo valyasung'hilue na vavaha va vatekesi na vagoyo. 48 U Yuda umwolesi alyavavulile ng'hani avaanhu vala ikivalilo ikya kumanya u Yesu akati, "Juno kyanikunnonela, ujuo iiva ghwe mwene. munkolaghe. 49 Ye vafikile u Yuda akaluta pa Yesu akajova akati, "M'bulanisi, ughonile Pe akonela. 50 U Yesu akam'bula akati, "Nyalukolo, vomba sino ukisisie." Pe avaanhu vala vakamkola u Yesu na kukumpinya. 51 Umuunhu jumonga mu vano valyale lumo nu Yesu, akasomola ibamba, akantova unkami ughwa ntekesi um'baha, akan'dumula imbughulutu. Neke u Yesu akam'bula 52 akati, Gomosia ibamba jaako mu nyambe jaake, ulwakuva umuunhu ghweni juno ilwila ibamba ibudua ni bamba. 53 Asi musagha kuuti une nikunilue kusuuma ulutango kwa Nhaata ghwango neke umwene asuung'he avanyamola vaake avasikali unsiki ghughuo amapugha kukila kijigho na ghavili? 54 Lino, nave nivombe uluo aMalembe aMimike ghano ghalembilue kuuti isi sinoghile kuvombeka mu sila iji ghaale ghikwilanisivua ndaani? 55 Pe akavavuula avaanhu vala vano visile kukunkola akati, "Mwisile ni bamba ni mbunda kukung'ola une hwene nili mhijim'budi? Ongu jaatu navisagha numue nivulanisi mu nyumba inyimike ija kufunilila namwang'olagha! 56 Isi sooni sihumila kukwilanisia sino silyajovilue na vavili mu Malembe aMimike." Pe avavulanisivua vaake vooni vakamuleka u Yesu vakakimbila. 57 Pepano ilipugha lila likankola u Yesu likantwala kwa ntekesi um'baha u Kayafa, Ukuo kwe kuno valyakong'hanile avavulanisi va ndaghilo isa Moose na vagoyo. 58 U peteli akava ikum'bingilila u Yesu pa vutali kuhanga akafika pa luviika ulwa nyumba ija ntekesi um'baha. Pe akingila munkate akikala palikimo na vasikali avaloleli kuuti alole kino kihumila kwa Yesu. 59 Pepano avavaha va vatekesi ni kipugha kya valongosi va Yayahudi vakava vilonda uvwolesi uvwa vudesi vvimila u Yesu kuuti vam'bude. 60 Napano avaanhu vinga, vakalutile kukwoleka isa vudesi neke navakaluvona lumonga luno lukwiting'hana. Pambele vakiisa avolesi vavili vakati. 61 Umuunhu ujuo alyatille, "Une nilingufu isa kumemula inyumba inyimike ija Nguluve na kujenga kange mu fighono fitatu." 62 Pepano untekesi um'baha akiima akam'buula uYesu akati, "Kiki

naghukwamula nambe lisio? Avaanhu ava vikwoleka kiki wvimila uve?" 63 Umwene akajika. Pe untekesi um'baha jula akam'bula kange akati,"Nikukuvuula mu litavua Iya Nguluve juno mwumi utuvuule nave veeve Kilisite, uMwana ghwa Nguluve." 64 U Yesu akamwamula akati,"Uve ujovile. Nekennikuvavuula kuuti kutengulila lino mulambona ne Mwana ghwa Muunhu nitemile palikimo nhu Nguluve unya ngufu nikwisa mu mafunde kuhuma kukyanya. 65 Untekesi um'baha ye apulike amasio aghuo akakalala akademula umwenda ghwake iiti,"Ikumuligha kyongo u Nguluve! Lino pe mulonda vwakiki uwwolesi uvunge? Mupulike vule ikumuligha u Nguluve. 66 Mwiiti ndani umuunhu uju? Aveene vakati,"Anoghile kubudua." 67 Pe vakatengula kukumfunyila amati ku maaso vikuntova ni mbuli. Avange vakava vitova na mapu. 68 Kumo viiti,"Ghwe Kilisite, vila ghwe veeni juno akutovile?" 69 Unsik ughuo u Peteli alikalile kunji ku luvika, pe um'bombi jumonga umhinja akaveela pa Peteli akam'buula akati,"Na juuve uveele lumo nu Yesu ughwa ku Galilaya." 70 U Peteli akakaana pamaaso gha vala vooni akati, Nanikagwile sino ghujova." 71 Pe akavuuka pala akaluta kunji ku mulyango ughwa luvika,"Um'bombi ujunge umhinja akamwagha akavavuula avaanhu vano pwevalyale pala akati,"Umuunhu uhu aveele lumo nu Yesu ughwa ku Nasaleti." 72 U Peteli akakaana kange akajiigha akati,"Nijiigha kuuti nanimanyile umuunhu ujuo." 73 Unsiki n'debe vuvule avaanhu vano vakimile pala vakam'belelela u Peteli vakam'buula vakati,"Kyang, hani uve uli umu nu vala ulwakuva nambe injovele jaako jivoneka kuuti uli ghwa ku Galilaya." 74 Peteli akakaana akajiigha akati,"Nave nijovile uvudesi nighunwaghe,"Nanimanyile umuunhu ujuo,"Unsiiki ghughuo ing'hongove jikavika. 75 Apuo u Peteli akakumbuka ilisio lino u Yesu am'buula kuuti,"Ing'hongove ye jikyale kuvika ghuuva ing'hanile katatu,"Pe akahuma kunji akatengula piilila kyongo.

27 Palwakilo ye kukiile avavaha vooni ava vatekesi na vagoyo vakapuling'hana vule kya vikum'buda u Yesu. 2 Vakankunga, vakaluta naghwope kwa Pilato, untwa ghwave uMulooma. 3 U Yuda umwolesi ye awene uYesu ahighilue kuuti abudue akipiika wvimila sino avombile. Pe akavagomokesia avavaha va vatekesi na vagoyo indalama sila fijigho fitatu. 4 Akavavuula akati,"Nivombile inyivi kukumwohela umuunhu unsila nkole." Neke aveene vakati,"Inongua ijio jaako juuve usue nakwetule." 5 Pe umwene akasitagha indalama sila muluviika lwa nyumba inyimike ijakufunyila akaluta kukukunga. 6 Avavaha va vatekesi vakatoola indalama sila vakati,"Nalunoghile kuviika indalama isi munyumba inyimike ija Nguluve, ulwakuva siveele sihombilue kukuung'a idanda ja muunhu." 7 Pe vakapuling'hana, vakatoola indalama sila vakaghula umughunda ughwa m'bumba fijigha kuuti mwe vanyisilaghe avahesia. 8 Fye nambe umughunda ughuo nambe lino,"ghutambulua mughunda ghwa Danda." 9 Mu uluo likava likwianisivue ilisio lino um'bili uYeremia vailyambile kuuti,"Valyatolile indalama ifijigho fitatu, sino a Vaisilaeli valyiting'hiine kuuti indalama isio sikwiilene kughulila umuunhu ujuo. 10 Vakaghulila umughunda ghwa m'bumba fivigha ndavule alyandaghiile u Mutwa. 11 Pepano u Yesu akiima pa vuhighi pa ntwa u Pilato. Untwa akamposia akati,"Asi, uve veeve ntwa ghwa Vayahudi?" U Yesu

akamwamula akati,"Uve ujovile." 12 Pe avavaha va vatekesi na vagoyo vakatengula kujova si nyinga isa kumpelela u Yesu ahighue neke umwene naakamula kimonga. 13 Pepano untwa akamposia akati,"Ghwe naghupulika isi sooni sino vikwoleka kuuti uhokile?" 14 U Yesu naalyamwamwile kimonga. Apuo untwa u Pilato akadegha kyongo. 15 Lwale lwiho kwa ntwa pa kyimike iky Pasaka kukun'dindulila unkungua jumo juno avaanhu vilonda kuuti ahume. 16 Unsiki ughuo mu ndinde mwe alyale unkungua jumonga juno akatambuluagha Balaba. Unkungua ujuo alyakagulike fiijo wvimila uvuhosi vwake. 17 Lino avaanhu ye vakong'hanile, u Pilato akavamosia akati,"Asi, mu vakungua vavili ava, u Balaba nu Yesu juno viiti ghwe Kilisite mulonda nivadindulile veeni?" 18 U Pilato alyavaposisie uluo ulwakuva alyakagwile kuutiavavaha va Vayahudi valyale ni kivini nu Yesu, fye nambe valyantwalile kwa mwene kuuti ahighue. 19 U Pilato ye ikalile pa kitemo kyake iky vuhighi, un'dala ghwake akasung'ha imhola kwa mwene akati,"Nungam'bombelaghe uluviivi lumonga umuunhu ujuo umugholofu, ulwakuva pakilo nihangaijike kyongo mu njosi wvimila umwene." 20 Neke avavaha va vatekesi na vagoyo vakavahonga avaanhu kuuti vansuume u Pilato an'dindule u Balaba na kukum'higha u Yesu kuuti abadue. 21 U Pilato akavaposia kange akati,"Ghwe veeni juno mulonda nin'dindulile mu vakungua vavili ava?" Vakamwamula vakati,"UBalaba." 22 U Pilato akavamosiankange akati, Pe nim'bombe kiki u Yesu juno viiti ghwe Kilisite?" Avaanhu vooni vakoova vakati,"Unkomelele pa kikivekano" 23 U Pilato akavamosia kange akati,"Umuunhu uju avombile luviivibuki?" Aveene vakaghina kukwova viiti,"Unkomelele pa kikovekano." 24 U Pilato ye akagwile kuuti naangandule uvulamusi vwa vaanhu kange vatengwile, ilyovo akatoola amalenga akoogha amavokonghaake pamaaso gha vaanhu, vooni kuvonia kuuti umwene namwale mu nkole ughuo. Akavavula akati,"Une nili nsila nkole wvimila kufua kwa umuunhu uju. Uluo lwinu jumue." 25 Avaanhu voonivakamwamula vakati,"Unkole ughwa kum'buda umuunhu ujuo ghuvissaghe ghwitu na vaana viiti." 26 Pe pano u Pilato akan'dindulila uBalaba, neke akalaghila kuuti u Yesu akopue ni mijeledi na kukomelelua pa kikovekano. 27 Pepano avasikali va ntwa u Pilato vakatwala u Yesu mu luvika lwa nyumba ja ntwa, pe ikipugha kyoni iky vasikali kikakong'hona, kikansyungutula u Yesu. 28 Vakamfuula amenda ghaake, vakafwasia isopeka indangali, ndavule ija kitwa. 29 Pe vakatenda ingeela ija mifua, vakafwasia ku mutu, neke vakaviika ulukwegho mu luvoko lwake ulwa ndio avonekaghe hwene ntwa. Pepano vakafughama pamaaso ghaake vikum'benapula na kukunnenela viiti,"Kamwene ghwe Ntwa ghwa Vayahudi?" 30 Pe vakafuunyila amati, Vakatoola ulukwegho lula mu luvoko lwake, vakantova ku mutu. 31 Ye vannennile, vakamfuula isopeka jila, vakafwasia amenda ghaake. Pepano vakantwala kukunkomelele pa kikovekano. 32 Ye vali mu sila viluta, vakatang'hana nu muunhu jumonga juno akatambuluagha Simoni, umhuma mu likaaja ilya Kileene. Avasikali vakamwumilisila kupinda ikikovekano kya Yesu. 33 Ye vafikile pano pakatambuluagha Goligota, kwe kuuti,"Ling'ala lya Mutu," 34 Vakampeela uluhuuje uluhasing'hanie nu nkota ughwa kusilisila uvuvafi. Neke ye avonjile, akakaana kunyua. 35

Vakankomelela pa kikovekano, pe vakaviika ulusodolelo kuuti amenda gha Yesu atole veeni. Likavombeka enendiki neke likwilanisivue ilisio lino lilyajovilue nu m'bili kuuti, Vaghaviine amenda ghango, vasodolile mulwa kutoola isopeka jango." 36 Pe vakikala palapala kuuti vamulolelelaghe. 37 Pa kikovekano ku mutu ghwake vakakomelela,"UJU GHWE YESU, UNTWA GHWA VAYAHUDI." 38 Unsiki ghughuo avaanhu avange vavili vano valyale vahijivabudi vakakomelelua palikimo nu Yesu, jumonga akava ulubale lwake ulwa kundio, ujunge kung'highi. 39 Avaanhu vano vakava vikila pala vakasukaniagha amatu ghaake, vikumuligha viiti, 40 Uve ghwe juno ghwatisagha ghulimemula inyumba inyimike ija Nguluve neke ghujenga ifighono fitatu, nave uli Mwana ghwa Nguluve, Ghupoke, ghwke pa kikovekano!" 41 Voope avavaha va vatekesi na vavulanisi va ndaghilo isa Moose palikimo na vagoyo avange vakamwovelelagha vakatisagha," 42 Avapokaghava avange, lino ikunua kukupoka jujuo! Asi, naghwe ntwa ghwa Vaisilaeli, lino iike pa kikovekano, neke na jusue tumwitike. 43 U mwene ikumhuviila ubNguluve, iiti Mwana ghwa Nguluve, lino nave u Nguluve amughanile, ampoke." 44 Nava vahijivabudi vanovwakomelelue palikimo nu Yesu, voope vakumuligha. 45 Kutenguala akavalilo aka ntanda pamwisi, ing'hisi jikakupiika iisi jooni kuhanga kufika akavalilo aka budika lubale. 46 Unsiki ughwa kavalilo aka budika lubale ndiiki u Yesu akakoola fiijo akati, Eloi, Eloi, lamacsabakitani? kwe kuuti,"Nguluve ghwango, Nguluve ghwango ongo undekile?" 47 Avaanhu vamonga vano valyimile pala ye vapulike u Yesu ijova amasio aghuo vakati,"Uju ikunkemeela um'bili u Eliya." 48 Unsiki ghughuo umuunhu jumonga mu veene akaluta lulivo akatoola ikyenda, akasuvika mu luhuje ulukali akakiviika mu lulaasi akam'besekesia u Yesubpa mulomo kuuti amiime. 49 Neke avange vala vakati,"Uleke kukumpeela tulole nave u Eliya ikwisa kukumpoka," 50 Pe u Yesu akakoola fiijo kange, akakunguka. 51 Nakalingi, umwenda ghuno ghulyaghavilue pavili inyumba inyimike ija Nguluve, ghukademuka pavili kuhuma kukyanya kiufika paasi. Iisi jikasukanika na marhalavue ghakabajuka. 52 Imbiipa sikasyiluka, avimike vinga vano valyafwile vakasyuka. 53 Pa mbele u Yesu ye asyukile, avimike avuo vakingila mu likaaja ilyimike ilya Yelusalemu, vakavoneka ku vaanhu vinga. 54 Pe um'baha ghwa vasikali palikimo na vala vano valyale vikumulolelela u Yesu ye vavvvene iisi jisukanika ni singi sino sikahumiile pala, vakoghopa kyongo, vakati,"Kyang'hani umuunhu uju akaale Mwana ghwa Nguluve. 55 "Ye sivombike isi sooni, pwevalyale avakijuuva vinga vano valyimile patali padebe vilola. Avakijuuva avuo ve vano vakam'bingilile u Yesu kuhuma ku Galilaya na kukutengelela. 56 Mu vakijuuva avuo, mwealyale uMaliya umhuma mu likaaja ilya Magidala, uMaliya ong'hina ghwa Yakovo nu Yosefu palikimo nu un'dala ghwa Sebadaayi. 57 Ye jifkile ilwille, akiasi umuunhu jumonga ummofu, ilitavua lyake alyale ghwe Yosefu, umhuma mu likaaja ilya Alimataya. Umuunhu ujuo alyale m'bulanisivua ghwa Yesu. 58 U Yosefu akaluta kwa Pilato kusuuma umfimba ghwa Yesu. U Pilato akavavuula avasikali vaake liiuti vampeele umfimba ghula 59 Pepano u Yosefu akaluta akatoola umfimba ghwa Yesu akaghuniengelela nu mwenda ughwa kusyilila, um'balafu. 60 Pe akaghuviika mu mbiipa jaake imia jino alyabughwile mu

linhalavue, akabilukisia ilivue ilikome pa mulyango ghwa mbiipa akavuka iluta. 61 Unsiki ughuo u Maliya umhuma mu likaaja ilya Magidala nu Maliya ujunge valikalile pala valungiime ku mbiipa. 62 Ikighono ikya vuvili kino kyale kya sabati, avavaha va vatekesi na vafalisayi vakakong'hana kwa Pilato. 63 Pe vakam'bula vakati,"Ghwe ntwa, tukumbuka kuuti unyangi jula ye mwumi, akajovile kuuti, Fingakile ifighono fitatu kuhuma nifua nisyuka." 64 Lino, tusuuma avavuule avasikali vaako valolelelaghe imbiipa kuhanga ikighono ikya vutatu, tungaleke kuvomba ulu, avavulanisivua vaake ndepoonu viluta kuhijia um'bili ghwake neke vavasyange avaanhu kuuti asyukile. Nave luvembeke uluo, uvudesi uvuo vuuva vuviivi kukila uvwa kwanda. 65 U Pilato akavamula akati,"Mutoole avasikali. Mulute mulolelelaghe imbiipa ku ngufu siinu sooni." 66 Pepano vakaluta ku mbiipa, vakaviika ikivalilo pa livue kuuti napwengavisaghe umunhu ughwa kuvungulusia. Pe vakavaleka pala avasikali kuuti valolelelaghe.

28 Ikighono ikya Sabati kikakila. Lino ye kuhenga, ikighono ikya kwasia mu mulungu, u Maliya umhuma mu likaaja ilya Magidala palikimo nu Maliya ujunge vakaluta kulola imbiipa. 2 Nakalingi, kikahumila ikinsenyeena ikivaha, Unyamhola ghwa Mutwa akiika kuhuma kukyanya, akaveela pa mbiipa akabilukisia ilivue lila kulubale, akikalila. 3 Unyamhola ujuo alyale ivalatika hwene lumuli lwa fula, amenda ghaake ghalyale mavalafu ghivalatika fiijo. 4 Avasikali vano vakalolelelagha imbiipa, vakoghopa na kutetema kyongo kuhanga vakava hwene vafwile. 5 Neke unyamhola jula akavavuula avakijuuva vala akati,"Muleke pikwoghopa nikagwile kuuti mukumulonda uYesu juno vakankomelele pa kikovekeno. Napwale apa, asyukile 6 ndavule alyale ikuvavuula. Mwise mulole pano vakam'bikile. 7 Lino mulute ng'aning'hani muvavuule avavulanisivua vaake kuuti,Asyukile kuhuma ku vafue. Kange alongwile ku Galilaya, ukuo muluta mukum'bona. Mukumbukaghe sino nivavulile." 8 Avakijuuva vala vakavuuka ng'aning'hani pa mbiipa pala, vajiighe nu ludwesi kumo vali nu lukeelo ulukome. Vakava viluta lulivo kukuvaluula avavulanisivua u Yesu imhola jila. 9 Ye viluta, nakalingi u Yesu akatang'hana navo, akati,"Mwe! Mughonile!"Pe avakijuuva vala vakaveela kwa Yesu vakafughama, vakankola amaghulu ghaake vakamwimika. 10 Pe u Yesu akavavuula akati,"Muleke pikwoghopa. Mulute muvavuule avavulanisivua vango valute ku Galilaya, ukuo kwe kuno vikumbona. 11 Avakijuuva vala ye vali mu sila viluta, avasikali vamonga mu vano vakalolelelagha imbiipa, vakaluta kuvavaha va vatekesi mu likaaja ilya Yelusalemu, vakavavuula sooni sino sivombiike. 12 Pepano avavaha va vatekesi vala palikimo na vagoyo avange vakakong'hana. Vakapuling'hana na kukuvalufunda avasikali vala vakavapeela indalama nyinga. 13 Vakavavula vakati,"Umue mutisaghe,Avavulanisivua vaake visile pakilo, vahijilile umfimba ghwa Yesu usue ye tughonile." 14 U Pilato angapulike imhola ijjo usue tujova nu mwene kuhanga luvoneke kuuti namuli nu nkole." 15 Pe avasikali vala vakupila indalama sila na kujova ku vaanhu ndavule vavulilue na vavahaha vala. Imhola isio sikakwila imbale sooni isa Vayahudi, kange vajiighe vipanga nambe lino. 16 Pambele avavulanisivua va

Yesu kijigho na jumo vakaluta ku Galilaya, pa kidunda kino u Yesu alyavalaghile. **17** Ye vamwaghile, vakamwimika, neke avavulansivua vamonga vakava ni nganingani kuuti ghwe Yesu. **18** Pepano u Yesu akaveela, akavavuula akati,"U Nguluve amheliile uvutavulilua vwoni, kukyanya na pa iisi. **19** Lino, mulutaghe muvalungikaghe avaanhu mu iisi sooni, vaave vavulansivua vango, muvofughaghe mu litavua ilya Nhaata, ni Iya Mwanaake ni Iya Nhepo u Mwimike. **20** Muvavulansiyaghe kuvingiila sooni sino nivavulile umue. Une niiva palikimo numue ifighono fyoni, kuhanga uvusililo vwa iisi." (aiōn g165)

Malika

1 Imhola inofu ija Yesu kilisite, uMwana ghwa Nguluve. **2** Ndavule lilembilue mukitabu kya m'bili u Isaya, "Lolagha nikunsiung'ha unyamhola ghwango akulongolele, ujuo ghwe ikuling'anisiagha isila." **3** Ilisio lya muunhu nipilikika kuhuma ku lihaka liiti, munnosekesyaghe u Mutwa u Nguluve isila na kuling'hania muno kya ilila". **4** Pepano u Yohana u mwofughi akatengula ku pilisia ku lihaka, kuuti avaanhu valataghe inyivi save nakuwofughua. **5** Avaanhu kuhuma mulikaja lya Yerusalemu na mukighavo kyoni ikyu Yudea, vakalutagha kwa Yohana, vakalatagha inyivi save. **6** UYohana akafwalagha umwenda ghuno ghutendilie nulwaghe lwa ngamia akipinyagha nulukova munsana, na kulia imhaasi nu wuku. **7** Akapulisyagha akatisagha, kwale jumo ikwisa mumble mulyone unya ngufu kukila une, juno naninoghile namba kuva m'banda ughwa kuhudula utukova twa filatu twake. **8** Une nikuvofugha na malenga, neke umwene ikuvofughagha nu Mhepo u Mwimike." **9** Lulya humile mufighono ifio ulwakuuti u Yesu Kilisite alisile kuhuma ku Nazaret ija ku Galilaya, akaluka kwa Yohanani na kukwofugua nu mwene mukikogha ikyu Yolidani. **10** Ye ofughue unsiki ghughuo akahuma mumalenga, akavona uvulanga vudinduka, na ju Mhepo hwene ng'hunda akiika pa mwene. **11** Pe ilisio likahuma kukyanya likati, "Uve veve mwanango mughanike. Nikukelile fiyo uve." **12** Kange nakalingi u Mhepo akamulongosia u Yesu kuluta kulihaka. **13** Akikalagha ifighono fijighe fine, agheluagha nu setano. Alyale nifikanhu ifnge ifya mulisoli, navanyamhola vakan'tangagha. **14** pa mbele u Yohana ye akolilue, u Yesu akalika ku galilaya ipulisia imhola inofu ija Nguluve, **15** akatisagha, "Unsiki ghwa ghufikile, kange uvu twa vwa Nguluve vulipipi. Mulataghe na kukwitika inyivi siinu mu livangili". **16** Yeakilila mulubale mu lisumba lya Galilaya, akabona u Simoni nu ANdeleeya vitagha inyavu save mulisumba, ulwakuva valyale valovaji. **17** U Yesu akavavula, "Mwise, mumbingililaghe, nikuvavika kuva valovi va vvaanhu." **18** Unsiki ghughuo vakasileka inyavu save vakam'bingilila. **19** Unsiki u Yesu ye aghendile akasiki padabe, akam'bona u Yakobo mwawa ghwa Zebedayo nhu Yohana vanyalukolo vake; valyale mu ngalava vitenda inyavu. **20** Voope akavakemela vakamuleka uvise ghwave u Sebedayi mun'akte mu ngalava palikimo navavombi vaake, vakam'bingilila. **21** Ye vakikile ku Kapelaumu, ikighono kya Sabati, vakingila mu sinagogi na kuvulanisio. **22** Vakadegha imbulanisio lya mwene, ulwakuva alyale ivulanisio hwene muunhu nya vutavulilua nakavulanisigaha ndavule avalembi. **23** Unsiki ghughuo umuunhu alyale mu sinagogi jivanave alyale niipepo ililamafu, akakoola, **24** akati, "Tulini kikibikya kuvomba nuve, Yesu ghwa Nasaleti? Ghwisile kukututipula? Tukagule uliveni? Uve ulimwimike ghwenwene ghwa Nguluve!" **25** U Yesu akalihwetukila ili pepo ililamafu akati, "kimihe huma mun'kate mwamuunhu uju!" **26** Nili pepo ililamafu likamughwisia pasi na kuhuma mun'kate mwamwene unsiki ghuno akakolala kulisio ilivaha. **27** Avaanhu voooni vakadegha, kange vakaposesania vene, "Senyiki isi? Isi se mbulanisio imia inyavutavulilua? Idagha amapepo ghope ghikunda!" **28** Imhola

sa Yesu sikakwila ng'hani ng'hani mukighavo kyoni ikyu Galilaya. **29** Ng'haning'hani ye vahumile kunji mu sinagogi, vakingile mu nyumba ija Simoni nu ndeelya Vyalyale u Yakobo nu Yohana. **30** Lino un'kwive ghwa Simoni alyaghonelele alyale n'tamu ghwa homa, ng'haning'ani vakam'bula u Yesu imhola sa mwene. **31** Ye afikile, akan'kolo nuluvoko, akamwinula, ihoma jikabuka kwa mwene, akategula kukuvatengelela. **32** wvilele unsiki ilijuva ye lilemle, vakamuletela avatamu voooni vano valyale vivavua, na vanya mapepo. **33** Ilikaja lyoni valyakong'anile palikimo pa mulyango. **34** Alya vasosisie vinga vano valyale ninamu avanyanamu sino sili papinga na pidagha amapepo minga, looli nakaghalekelagha amapepo ghajove ulwakuva ghalya manyile. **35** Alyasimuike kujighe kuhenga, unsiki ghuno ghukakyale kuhenga; akaluta pamonga pasyefu pe akifunya kuku. **36** U Simoni navanine vakatengula kuku mulonda. **37** Ye vamwaghile vakam'bula vakati, "Avaanhu voooni vikukulonda." **38** Akavamula akati, "Tuvuke kufisina ifinge, mu fikaja fino fisyunguta, kwope nipilise kange. Ulwakuva lwelino nisile apa." **39** Akaluta imbale sooni isa mukighavo ikyu Galilaya, ipilisia mu masinagogi na kudaga amapepo. **40** Unyabuba jumonga akisa kwa mwene. Akampelepesia; akafughama akati, "Nave ukelle kukumbalasia, nisuma umbalasia. **41** Vwimila vwa lusungu, u Yesu akagholosia uluvoko lwamwene aka mwabasia, akati, "Nikeela, Uvalale." **42** Unsiki ghughuo ibuba jikabuka mu m'bili ghwake, pe akavalasivua. **43** U Yesu akan'kaana akaati lutagha ng'hani ng'hani, **44** Akam'bula akaati, "Nungam'bulaghe namba muunhu imola isi, ulwene ulute ghuhufie kwa n'tekesi, uhumie ilitekelo ndavule alyalaghele u Moose, vuve vwolesi kuvanave." **45** Looli akaluta na pikum'bula kila muunhu na pipulisia ilisio kukila u Yesu lukampela u Yesu kukunua kukwingila mu makaja pa vuvalafu. Akavisagha kunji ku makaja kuvusyefu kuvusila vvaanhu kwope ukuo avaanhu ifipugha fyooni kuhuma imbale soni vakalutagha kwa mwene.

2 Ye agomuike ku Kaperinaumu ye fikilile ifighono fidebe, lukapulilikika kuuti alyale kukaja. **2** Avaanhu viinga vakakong'hana pala napapakava apakukila kange, najila jino jilyale pa mulyango u Yesuvakajova ilisio kuvanave. **3** Kange avaanhubvamo valisile kwa mwene vano vamuletile umuunhu unya liteela; avaanhu vane vampindile. **4** Unsiki yevakunilue kukuntwala wila vwa lipugha lya vvaanhu, pe vakatuvula vakantosa kukyanya ku dari ye vatuvuile, vakikisia ikitanda kino umuunhu untamu juno liteela alakighonile. **5** Ya aluwene ulwitiko lwave, u Yesu akati kwa n'tamu, "Mwanango, upyanilue inyivi saako." **6** Looli mu valembe vamo vano vakikalile pala vakiposiagha munumbula saave, **7** "Anoghile ndani kujova anala? Ipyanila! Ghwe veeni kupyaniila inyivi nakwale ujunge kukila u Nguluve mwene?" **8** Kange u Yesu akakagula mu numbula sa mwene kino akale isagha muvamo va vanave. Akavavula, "Nakiki musagha mu numbula sinu?" **9** Luhugu luliku kukum'buula unya liteela, upyanilue inyivi sako' namba kuuti, "Ima, veghala ikitanda kyako, ulutaghe?" **10** Lino mukagule kuuti umwana ghwa Adamu alinuvutavulilua uvwa kupyaniila inyivi mu iisi, pe alwa m'bulile unya liteela jula, **11** "Nikukuvula juve, ima, tola ilitefu lyako, vujagha." **12** Unsiki ghughuo akima akaveghala ilitefu lyake

akavuka ivuja avaanhu vano pevalyale vaka dega kyongo, kange vakamughniaga u Nguluve, vakaati "isi se natusiwiene lusiku." **13** Akaluta kange mulubale mulisumbe, ilipugha lya vaanhu likalutagha kwa mwene, pe akavavulanisiaga. **14** Ye ighenfa akamwagha u lawi nswambe ghwa Alfayo ikalile pano isongekesia isongo akambula akati "Um'bingililaghe." Akima na pikum'bingilila **15** Pambele u Yesu ye vilavuka ikyakulia munyuma ja lawi, avasongesia songo vinga na vahosi valikalile vivanga na Yesu palikim navavulanisivua vake, ulwakuva valyale vinga voope vakam'bingilila. **16** Unsiki avalembi, vano vavale Vafalisayo, yevamwaghile u Yesu ihanga navaaanhuva nyananyi nava songesia songo, vaka vavula ava vulanisivua vake vakaati, "Nakiki ihanga nava songesia songo na vaanhu ava nyananyi?" **17** U Yesu ye apulike akavavula akati, "Avaanhu avanya vwumi mum'bili navufumbua kuluta kwa mughanga; looli avatamu vevano va mfumbilue. Nanilyakisisie kukuvakemela vano vikuvona vaghofolu, looli vano vitang'hinie kuuva vahosi." **18** Avavulanisivua va Yohani nAva Farisayo valyale nu lwiho ulwa kuvuhila kulia. Pe avaanhu vamonga vakisagha kwa mwene ni pikum'buula, "Kiki avavulanisivua vaako navivingilila ulwiho ulwa kuvuhila kulia, ndavule avavulanisivua va Yohan nava Farisayo? **19** U Yesu akavamula, vano vaghongolilue pavutolani vulu vali nu n'tola n'dala navangavuhile kulia mu lwakufunya? Pa uluo nave untola n'dala alipalikimo numue namughanilue kubuhila kulia." **20** Looli filiva fikisa ifighono fino untolan'dala ilivusivua, apuo pepano vilivuhila kulia mulwa kufunya. **21** Nakwale umuunhu juno ihona ikigamba ikipia mu mwenda unkuulu, nave avombe uluo ikigamba kilekeng'ana nu mwenda, ikipia kibanduka mukikuulu, pe uvudemule vukwongelela kyongo. **22** Nakwale umuunhu juno ivika uluhuje ulupia mu nyambe ing'huulu, nave fye vavombe uluo, uluhuje lupusula inyambe kange fyonni fivili uluhuje ni nyambe visova. Looli vika uluhuje ulupia mu nyambe imia." **23** Mukighonobikya sabati uyesu alyakilile mumaghunga ghama, navavulanisivua vamo vakatolagha amasoje gha ngano. **24** Avafalisayo vakam'bulagha, "Lolagha, kiki vivomba lunonalunoghile mundaghilo isa mukighono ikyabSabati?" **25** Akavamula, "Namwembila ndavule u Daudi vule alyavobile ye alimuvunoghelua vwa njala umwene palikimo na vaanhu vano alyale navope? **26** Ndavule alyalutile mu nyumba ija Nguluve unsiki ghuno u Abiathari alyale n'tekesi m'baha akalia unkate ghuno ghulyale pavulongolo ghuno naghukanoghile mundaghilo sa muunhu ghweni kuli ulwene vatekesi vene kange akavapela vaamo vano valyale palikimo nu mwene?" **27** U Yesu akajova, "isabati jivikilue kuku n'tanga umuunhu, jeeje umuunhu kuva n'kami ghwa Sabati. **28** Kwekuuti, Mwana ghwa Adamu ghwe Mutwa, naku sabati."

3 Kange akingila munkate mu sinagogi mula mwe alyale umuunhu juno uluvoko lulyafwile. **2** Mwevalyale vamo valyale vikumwivila kuuti nave kya ikunsosia umuunhu jula mu kighino kya Sabati vantwale pa vuhighi. **3** U Yesu akam'buula unyaluvoko luno lufwile akati, "Ima pakate palipugha ili." **4** Pe akavavula avaanhu, "Asi, luluku luno lunoghile mukighono ikya Sabatinambe ku vomba imvivim; kupoka u vwumi nambe ku buda?" Looli navakamula kimonga. **5** Akavalola ni ng'halasi, akasukunala

wvimila vwa vusiiki vwa numbula save, kange akam'buula umuunhu jula, "Gholosia uluvoko lwako" Akagholosia u Yesu akansosia uluvoko lwa mwene. **6** Ava Farisayo vakahuma kunji pe vakava vipiling'ana nhu Herode vule kya vikum'buda. **7** Pe u Yesu, navavulanisivua vaake, vakaluta ku lisumbe, niiligha ilivaha ilya vaanhu vukam'bingilila kuhuma ku Yerusalemu na kuvuyahudi **8** kuhuma ku Yerusalemu na kuhuma ku Idumaya na kuvulongolo ku Yorodani na kumbale isa ku Tiro ni Sidoni, ilipugja likome, pono alyapulika ifiinu fyooni fino alyale ivomba, valisile kwa mwene. **9** Pe akavavula avavulanisivua vaake kuuti vaveghelesie ingalava indebe wvimila vwa mwene lwakuuti ilipugha lya vaanhu, ulwakuuti navangampitaghe. **10** Ulwakuva alyale sosisie vinga, ulwakuuti umuunhu ghweni unya mumuko alyale nuvunoghelua vwa kum'bona neke amwabasie. **11** pooni imhepo indamafu pano vakamwaghagha, vakaghwisaka pasi na piilla pamaghulu gha mwene, vakatisagha, "uve uli Mwana ghwa Nguluve". **12** Akaghadalikilagha kuuti naghangampulisiaghe akagulike. **13** Akatogha pakanyanya pa kidunda, akavakemela vano alighanile, vakaluta kwa mwene. **14** Akavasalula kijigho na vavili (akavatambula vasung'ua), ulwakuuti vave palikimo nu mwene alwakuti avomole kupulisia, **15** kuuti uvutavulilua uvwa kudaga amapepo. **16** Akavasalula kange kijigho na vavili: U Simono juno akantambulagha Petro, **17** U Yakobo nswambe ghwa Zebedayo, nu Yohani nyalukolo ghwa Yakobo, alkapeelilue ilitavua lya Bonagesi, avuo ve, vaana va lugulumo, **18** nu Ndeleeya, Filipino, Bartholomayo, Mathayo, tomaso Yakobo mwana ghwa Alfayo, Thadayo, SimoniMukananayo, **19** nhu Yuda Iskariote, juno alyale mwohiile. **20** Pe akaluta ku nyumba, nilipugha lya vaanhu vakisa palikimo kange, vakakunua nakulia u nkate. **21** Ilikolo kya mwene yevapulike imhola ijio, vakaluta kukun'kola, vakaati, "Ahasiling'ine uluhala" **22** Voope avalembi vano valisile kuhuma ku Yerusalemu vakatisagha, "U Yesu ali nili pepo lywa Beelzebuli," ilipepo ili lyelino likumpeela ingufu isakudaga amapepo". **23** Uyesu akavakemelile kwamwene nakujova navope kuhwanikisio, "ndaponi usetano idaghw kwa setano? **24** Nave uvutua vughavana vvene uvutwa uvuo navu ngime. **25** Nave inyumba jingaghaving'hane jeene, inyumba ijio najivwesia jiime. **26** Nave usetano angagalung'hane mwene na kughaving'ana, nangavwesie kukwima, iva afikile kuvusililo vwake. **27** Looli nakwale nambe muunhughweni nangingile munyumba ja muunhu unyangufu kughoma ifiini fyake looli tasi ankunge unyanyumba, neke aghome ifiinu fyake fyooni. **28** Kyang'haani ni kuvavula, inyivi sooni isa vaanha va vaanhu nalavasaghila, namaligho ghave ghoni, **29** looli umuunhu juno ikumuligha u Mhepo u Mwimike ujoo u Nguluve nalansaghila lusiku, ujoo iiva nu nkole ughwa kuvusila kusila". (aiōn g165, aiōnios g166) **30** U Yesu akajova ilio ulwakuva akatiele, "Alinilipepo ililamafu". **31** Kange u ng'ina navanyalukolo va mwene vakisa na vakiama panji. Vakansung'haa umuunhu, kuku nkemela. **32** Nikipugha kya vaanhu vano vakikalile pipi naghwope vakam'buula, "umama ghwako navanunavo valipanji, vikukulonda uve". **33** Akavamula akati, "Umama navanuna vaango ve vaveeni?" **34** Akavasyetukila avaanhu vooni vano valikalile vakansungutiele, akaati, "Lolagha ava ghwe mama navanuna vaango! **35** Umuunhu ghweni juno ivomba isa

vughane vwa Nguluve, umuunhu ujuo ghwe nuna kange kwe lumbu ghwango ghwango, nu mama ghwango".

4 Kange alya tengula ku vulanisia mulubale palubale pa lisumbe. Nilipugha ilivaha likakong'ana pikunsungutula umwene, akalamula pikwingila mu ngalama na akikala. Ilipugha lyoni likava mulubale kunji mulisumbe. **2** Pe akavavulanisia sinyinga mufuhwanikisio, pe akajova kuvanave ni mbulansio sake. **3** Pulikisia, unkesambeju alyalutile kukesa imbeju. **4** Ye ikesa imbeju jimonga jikaghua musila, injuni sikisa sikahola. Ijinge jikaghua palinalavue, pano ilihanga lilyale lidebe. **5** Nakalingi sikuuma, ulwakuva nasilyale palihanga ilyakukwilana. **6** Looli ilijuvu lika nyaanya, jikuuma, ulwakuva nasilyale ni ndela, sikuuma. Ijinge jikaghua pa malela gha madasia. **7** Neke amadasia yeghalembile ghaka fweta, sikakunua kukoma ifipeke vunufu. **8** Ijinge jikaghua pa lihangha ilinofu jikamela nakukoma vunono, jimo ifijigho fitatu, ijinge fijigho ntanda, ijinge kilundo". **9** Pe akati, "Unyakupulika, apulike!" **10** U Yesu unsiki ghuno akale mwene, vala vano valyale pipi na vala kijigho na vavili vakamposia kufihwanikisio. **11** Akavamula muvanave, "Mupelilue isa vusyefu uwva vutwa vwa Nguluve. Neke vano valikunji ifinu fyoni fihwanikisio, **12** neke vangalole, ena vilola, loli navangalole, kupulika vipulike neke navangasitang'anie, looli vasasyetuka nu Ngulu ngale avasaghile." **13** Pe akajova muvanave, "Namukukitang'ania ikihwanikisio iki? Pe kyamukufitang'ania ndani ifihwanikisio ifinga? **14** Unkesambeju akesa ilisio. **15** Vamonga vevano vaghwile mulubale mu sila, pano ilisio likesilue. Pano valyapulike, nakalinge usetano akisa na pivusia ilisi lino likale mu moojo ghawe. **16** Vamonga vevale vano vakakesilue pakyanya pa linalavue, vano, vikulipulika ilisio, vikulyupila ng'aning'ani nulukelo. **17** Vasila ndela sesoni mu mojo ghava, looli valyale nu lugudo ludebe. Looli inalaaumu ni mumuko pano fikwisa wvimila vwa lisisio, unsiki ghughu vikuvala. **18** Avange vevale vano vakakesilue mumufi. vikulipulika ilisio, **19** neke imumuko sa mu iisi, uvuyasu wvimila vwa kyuma, nuvunoghelua vwa mbombo isinghe, fikuvingila pe fifweta ilisio, pelikunua ku koma imeke. (aiōn g165) **20** Looli vano vavalyilue mulihanga ili nofu. vikulipulika ilisio na kukulyupila neke vikoma ifipeke: jumo ifipeke fijigho fitatu ujunge fijigho ntanda, ujunge kilindo kimo." **21** U Yesu akavavula, "Ulumuli luletua munkate mu nyumba na pikulubika pa ndilo, nambe pasi pa fungo? Jeeje livikua pa kimilo. **22** Ulwakuva nakwekile kyekyoni kino kifisime kino nakilikagulika, sope isa vusyefu silivikua pa wwelefu. **23** Unya kupulika apilike!" **24** Akavavula, "muve maaso kukino mukukipulika, ulwakuva ikipimo kino mipimila, kyekino milipimivua, kange kilikwongelele kulyumue. **25** Ulwakuva umwene juno alinakyope, ilikyupila kukila, jula juno nsila, kuhuma kwa mwene ilipokua nambe fila fini alinafyope." **26** Pe akajova, "Uvutwa vwa Nguluve vulindavule ikihwanikisio kya muunhu unkesa mbeju mumughunda. **27** Umwene akaghona na kusisimuka, imbeju jika lemba nakukula, kisila kukagula muno jimelela. **28** lisi jihumia jijio; ghitala amatundu, neke amasoje, kange imeke sino selile. **29** Unsiki ghuno imbeju jiva jelle itwalagha uvumego, ulwakuva unsiki ghwa kubena ghufikile." **30** Pe akajova, "tu hwananie uvutwa vwa Nguluve ni

kinu kinge, nambe utumile ikihwani ikinge ku kwolelela? **31** Vuhwani vwa mbeju indebe kukila soni, nambe pano jilya vyalilue jilyale ndebe kyongo kukila imbeju soni mu iisi. **32** Nambe, unsiki ghuno jikavalyilue, jimela na kukula ghuva mela nkope kukila amamele ghoni agha mubusitani, inhaafi saake siva mbaha, nasinjuni sa kuvulanga sitendagha ifiwwasu mumuo. **33** Akavavulanisigaha avaanhu ilisio lyake mufihwanikisio finga na kujova mu vanave, kavavulanisigaha ndavule vanoghile kujova, **34** na akalovagha kimonga kisila kuhwanikisio. Looli unsiki ghuno lyale mwene, akavaghanulilagha sooni avavulanisivua vaake. **35** Mufighono ifio, ye jifikile iwilile, akajova muvanave, "Tulovoke imwambo jila". **36** Pa uluo vakalileka ilipugha, vakantola u Yesu, unsiki ughuo ye alimunkate mungalava. Ingalava isinghe siliyale palikimo nu mwene. **37** Imhepo inyangufu jikaguguma na mavingo ghakavingilagha munkate mu ngalava ingalava wejilya memile. **38** Looli u Yesu alyale mu shtri, alyaghonile pa kisaghu. Vakansisimula, vakati, "Ghwe m'bulaniisi, uve kulyuve ghuvona na kiinu usue pano tufua?" **39** Pe akasimuka akajidalikila imhepo na pikujivula inyanja, "Litama, ulughano". Imhepo jikalitama, kukava mye. **40** Akajova muveene, "Lwakiki muli voghofi?" **41** Valya memile uludwesi luvaha, vakajovesania, vakati, "Uju ghwe veeni, juno imhepo namavingo fikumpulika?"

5 Vakafika umwamboijinge ija lisumbe, mulikaja Iya Gerasi **2** Nakalingi u Yesu ye ihuma mu ngalama, akisa kwa mwene umuunhu jumonga unyalipepo lilamafu akahumile mu mbiipa. **3** U muumhu uu akikalagha ku mbiipa. Nakwalyale uwakunkola nabe kukundindila, nambe kukunkunga ni minyololo. **4** kekinga akapinywagha ni pingu na manyololo. akadumulagha amanyololo ni pingu akadenyagha. Nakwalyale unyangufu ghwa kumulefia. **5** Pakilo na pamwisi akikalagha ku mbiipa na kufidunda, akakolagha na kukutemateme namavue amajodofu. **6** Ye ambwene u Yesu pavutaali, akankimbiila na kufughama pa mwene. **7** Akakola ni lisisio ilivaha, "Lunoghile nivombe kiki, Yesu, Mwana ghwa Nguluve juno alikukyanya fijo? Nikukusuma mulitavua Iya Nguluve, uleke pikumumua." **8** Ulwakuva yumbulile, "Ghwe lipepo lichafu uve, humu mwa muunhu uju." **9** Gwoope akamposia akati, "litavua lyako veeve veeni?" Ghwope akamwamula, "litavua lyango nene Ligioni, ul. wakuva tuliviinga." **10** Akampelepesia kange leka pikughadaga mu iisi jila. **11** Ilipugha ilivaha ilya ngube lilyale pakyana pakidunda siliyale sidimua, **12** ghoope ghokampelepesia, sikati, "Utusung'e mu ngube, mwetwingile munkate mu sene." **13** Akaghatavula; amapepo amalagha ghakahuma mwa muunhu na pikwingila mu ngube, sope sikakimbiila pasi pa kidunda na pikwingila mulisumbe, neke ilipugha ilya ngube imbilima ivili sikadwivila mulisumbe **14** Navadima ngube vakakimbila vakaluta mulikaja na mukajaja kuhumia imhola kusino sihumile na pivombeka mu likaja na mukisina. Pepano avaanhu vinga vakahuma kuta kulola kino kikumile. **15** Pepano vakisa kwa Yesu pe vakamwagha umuunhu juno ahasiling'ine na mapepo alyale nu nsikali ikalile pasi, afwasivue, ali nuluhala lunofu, voope va koghopa. **16** Vala vano vakasivwene sino sivombike kwa muunhu juno alyahassiling'ine na mapepo vakakimbila kino kikumile kwa mwene kange wvimila ingube. **17** Voope vakampelepesia kuuti

avuuke mu iisi jave. **18** U Yesu ye ikwingila mu ngalava, umuunhu juno alyahasing'ine na mapepo akampepesiaa kuuti alutaghe palikimo nu mwene. **19** U Yesu akankana, akati, "Lutagha kukaja na kuva nyalukolo vako, uvavule akuvombile u Mtwa, nulungu luno akupelile." **20** Pepano akavuka na kuluta kupulisia imbaha sino am'bombili u Yesu mu Dekapoli, imhola isio sikava kidegho ku vooni **21** Pano u Yesu alyalowwike kange imwambo ijinge, mu ngalava, iipugha ilivaha lika kong'ana kukunsungutila, pano alyale mulubale mulisumbe. **22** Umbaha jumo ughwa va sinagogi, akatambuluagha Yairo, akisa, ye amwaghile, akaghwa pa maghulu gha mwene. **23** Akampepesiaa fijo kange fijo, akati, "Mwalivango n'debe ghukova pifua. Nikusuma ghwise uvike uluvoko lwako pakyanya pa mwne ulwakuuti usoke akupele uvwumi ughendelele pikukala." **24** Apunakavuka palikimo nu mwene, nalilipugha ilivaha lika m'bingililaa vaka mpitagha kukunsungutila. **25** Pwe alyale umumama jumonga juno alyale ihuma idanda inaaaamu ijio jilya mpumwisia amaka kijigho na gha viili. **26** Alya pumuike yongo kuva ghanga vinga alya vombiile ikyuma kyoni kino alyale nakyo. Neke nalyasokile nambe padebe, looli inamu jikava jifikwongeleta. **27** Akapulika imola isa Yesu. Pe akatengula kukwisa kughenda mumbele muno mwa mwene pano alyale ighenda pakate palipugha. ghwope akagusa umwenda ghwa mwene. **28** wakuva akajovile, Nane ninga guse ghamenda ghake ni soka, niva mwumi." **29** Ye agusile, idanda jikabuhilapihuma, akiwoona mumbili ghwake asokile kuhuma munamu jila. **30** Unsiki ghughuo u Yesu akivona mu m'bili ghwake sihumile ingufu. Akyasyetuka imbale soni mulipugha pe akaposia, "Ghwe veeni juno abasisie u mwenda ghwango?" **31** Avavulanisivua vaake vaka mwamula, "Uliwene ilipugha ilili likikupita lisyungutile, najuve ghuti, ghweveeni juno ikukwabasia?" **32** Looli u Yesu akava ifilolesia ulwakuuti ankagule juno amwabasisie. **33** Umukijuuva, akakagula lunoluhumile kwa mwene, akoghopa na pihilila. Akalukagula pe akaghwa pasi pamwene akolelela sooni sino sivombike. **34** Akajova kwa mwene, "Mwalivango usokile wimila ulwitiko lwako. Ulutaghe nulutangano inamu jako jisoke lwoni **35** Pano alyale ijova, valisile avaanhu vamo kuhuma kwa ngoyo wa Sinagogi, vakaati, "Umwalivo afuile. Kiki ghuku n'gasia um'bulanisi?" **36** Looli u Yesu ye akipulike kino valyajovile, akambula um'baha ghwa sinagogi, "Uloghopagha. Itikagha." **37** Akavakana vooni kulutania naghwope, looli akantoola u Petro, Yakobo, nu Yohana navanyalukolo va Yakobo. **38** Vakisilepakaja pa m'baha ghwa va sinagogi ghwope akalivona ili batu, kukola na kulila. **39** Ye ingile mu nyuma, akavaposia akati, "Kiki musukunile kange kiki mulila? Umwana nahwile looli ighona." **40** Vakanseka, looli umwene akavahumia vooni kunji, akavatola ava pafi nava vulanisivua vala, kingila munkate muno mwealyale u mwana. **41** Akankola uluvoko lwa mwana akati, "Talitha koum," kwekuuti, "Ggwe minja uve nikukwula, simuka." **42** Unsiki ghughuo umwana jula akasimuka na na pighenda (ulwakuva alyale na maka kijigho na ghaviiili). nakalinga vakakoluo ni nganighani na nuludegho luvaha. **43** Akavakana ku ngufu kuuti nalunoghile umuunhu ghweni akagule imbombo jino jivombika apa. Akavavuula kuuti vampele uminja jula iyakulia.

6 Pe akabuka apuo kuluta mulikaja lya mwene, na vavulanisivua va mwene vaka mbingilila. **2** Isabati ye jifikile, akatengula kuvulanisi mu sinagogi. Avaanhu vinga vakampulikisia na pidegha. vakati, "Atolile kughi imbuniso isi?" Vukagusi vui vuno apellue?" kange fidegho fiki fino fivombeka mu ngufu saake?" **3** "Uju naghwe mpulula mbavo, mwana ghwa Mariamu nyalukolo ghwa Yakobo, Yose, Yuda nu Simoni? Nava lumbu nave vuno tukukala palilikimo nusue?" Navakakelile nu Yesu. **4** U Yesu akavavula, "Um'biili naikosa uvwoghoppua, ulwene naikwoghoppua mulikaja lyake na vanyaluolo vamo avamunyumba ja mwene." **5** Naakavomba nambe kidegho kimganga apuo, looli akavabiikila amavoko avatamu vadebe akavavosia. **6** Akadegha kyongo ulwakuva navalyamwitike. kange pe akaghendela ifikaja ifya pavupipi kuvulanisia **7** Akavakemela avavulanisivua vala kijigjo navaviiili akatengula piku vomhola vavili vavili. Akavapela uvu tavulilua vwa kudaga amapepo imilamafu, **8** akavavula ulwakuti navala tolaagha kyakwoni pano viluta ulwene lulukongoja lwene. Navangagadaghe unkate, nambe inyambe, nambe indalama; **9** looli muwalaghe ifilato, ulwene mulafwalagha isopeka iviili. **10** Kange akavavula, "Inyumba jejoni jino kwande mukwungila, mukalaghemumuo kuhanga pano muvuka mulikaja ilio. **11** Kange ilikaja lino navikuvupiliila nambe kukuvapulikisia, muhumaghe muvanave, mukung'unaghe ulung'unde mumaghulu ghinu, kive kivalilo muvanave **12** vakavuuka viluta vipulisia valate na kukusileka inyivi save. **13** vakadagha amapepo minga, kanke vakaghapakagha avatamu amafuta vakasoka. **14** Utwa u Herode ye aghapulike aghuo, ulwakuva ilitavua lya Yesu lika kagulike kyongo. Vamanga vakatisagha, "U Yohano umwofughua asyukile kuhuma kuvafue wimila vwa ilio, jji ngufu ja fidegho ivombela imbombo munkate mwa mwene." **15** Avaange vakatisagha, "Uju ghee Eliya," Kange avange vakatisagha, "Uju ghwe m'bili, ndavule ava viili vamo ava pakale." **16** Ne uHerode ye apulike agha akati, "U Yohana, juno niilya n'dumwile umutu asyukile." **17** Ulwakuva u Herode jujoo akalaghile kuuti u Yohana akolue na kukun'dindila mu ndinde wimila uHerode (un'dala ghwa nuna Filipo) wimila umwene ulwakuti alyala n'tolile. **18** Ulwakuva u Yohani alyala m'bulile u Herode, "Nalunoghile mundaghilo kun'tola un'dala ghwa nunavo." **19** Peoano uHerode akan'kalalilagha na kumwuvila ulwakuti am'buide, neke akakunuaagha, **20** ulwakuva uHerodr akamwoghoppagha uYohani; alyalutang'inie kuuti muunhu mugholofu kange mwimike, pe akamuleka pavutavike. Kange akavisagha nulukelo lwa kumpulikisia akasukunalagha fijo, looli alyan'kelile kuku mpulikisia. **21** Ye kifikile ikighono ikya kikuluklu ikya kukumbuka kuholua uHerode akavaling'anina avavaha va vasikari va mwene ululilo, navasikali na vatambulike avange ava Galilaya. **22** Pepano umwalivo ghwa Herode akingila na seeja pavulungolo pa veene, akamhovosia uHelode navaghesi vano valikalile unsiki ughwa kyakulia kya pakivwile. Pe pano untwa u Herode akam'bula uminja jula, "Suma kino ghulonda nikukupele." **23** Akajiigha akati, kyokiyoni kino ghukunisuma, nikukupela, nambe vuve vwe vutwa vwango." **24** Akahuma kunji kukumposia ung'ina, "Nisuume kiki?" akati, "Umutu ghwa Yohani u mwofughua." **25** Akingila ng'aning'ani mwa ntwaa akatengula kusuma, "Nilonda umele mulisinia, umutu ghwa Yohani u mwofughua." **26** Untwa akasukunala kyongo, looli ulwakuva

akijigihile na kuvahesisia, vakakunua pikun'kana kino asumile. 27 Pepano, untwa akansung'a avasikari vamo muvaloleli va mwene kuuti vakamuletele umutu ghwa Yohani. Unsikari akaluta kun'dumula umutu ye alimundinde. 28 Akaleta umutu ghwa mwene mulisinia na pikumpela uminja, uminja uakampela ung'ina. 29 Navavulanisivua va mwene ye vapulike isio, vakaluta kutoola umbili vakaghuviika mu mbipa 30 Ava sung'hua, vakakong'ana palikimo pavulongolo pa Yesu, vakamwolele soni sino vakavombile nisino vakavulanisie. 31 Ghwope akavavula mwise mwevanya kyuma kuvusyefu tu puume padebe." Avaanhu viinga vakisagha na PIBUKA, vakakuunua piva nunsiki ughwa kulia. 32 Pe vakapanda ingalava kuluta kuvusyefu veene. 33 Looli ye vivuuka avaanhu vinga vakavagha, vakaluta luvilo palikimo kuhuma mumalenga, pe vakatala aveene kufika. 34 Yevafikile mulubale mu lisumbe, akalivona ilipugha Iya vaanhu akavavonela ikisa, ulwakuva valyahwene ng'olo isila n'diimi. Pe akatengula pikuvavulanisia si nyinga. 35 Unsiki ye kuseghelele fijo, avavulanisivua vakamwisila vakam'bulu, "Apa pe pasyefu unsiki ghumutule. 36 Utavule valutaghe mu fikaja fino fili pipi valutaghe vakaghule ifyakulia." 37 Looli aka vamura akati, "Muvapele umue ikya kulia. Vakam'bulu, "Ndeponu tuluta kukava amakate aghanya lutalama Iwa dinali filundo fivili na pikuvapela valie?" 38 Akavavula," Muli namakate ghalingi? Lutagha mukalolae." ye vakavile vakam'buula, "Tuli namakate ghahano ni samaki ivili." 39 akavavavula avaanhu vikale fighavo fighavo palisoli iyololo. 40 Vakavakasia fighavo fighavo; fimonga avaanhu kilundo, ifingi fijighe fihano. 41 Pe akatoola amakate ghahano ni samaki ivili, akalola ku kyanya, akahongesia pe akavapeela avavulanisivua vabike pavulongolo pa lipugha. Kange nasisamaki ivili akaghavania kuvaanhu vooni. 42 Vooni vakalia vakikuta napigombolela. 43 Vakakong'ania ifisighasi fya makate ni samaki, fikamema indilo kijighe na fivili, kange na fisisighasi fya samaki. 44 Avaki nhaata valyale imbilima ihano vano valyalile amakate. 45 Kange akavavagha vapande ingalava valute imwambo ijingi, ku Bethsaida, pono umwene ihwesia ilipugha. 46 Yevavukile, akaluta kukidunda kukufunya. 47 Ye vwiile, ni ngalava save silyale pakate pa nyanja, ghwope alyale mwene kufidunda. 48 Akavagha pano vitata kughendasia ingalava ulwakuva imhepo jikavagomosiagha ku mbele. Ye kuta pihenga akavalutula, akaghenda pakanyanya pa malenga, akalondagha pikuvakiling'hania. 49 Looli ye vam'bwene ighenda pakanyanya pa malenga, lukavingila uludwesi vakati lisyuka pe vakajeghela ni ngolo. 50 Ulwakuva valyamwaghile lukamema uludwesi. akavavula, "Muve kangala! nene! namungoghpaghe." 51 Pe akingila mu ngalava, imhepo jika litama, vope vakandegha kyongo. 52 Ulwakuva navalyavutang'iniea uvufumbue uvwa makate. ulwakuva uluhala lave lulyale nuwwelefu vudebe. 53 Yevalovwike imwambo jingi, vakafika iisi ija Genesareti ingalava jikava pa wimbo. 54 Yevahumile kunji mu ngalava, pe vakan'kagula. 55 Vakaluta ng'aning'ani kupulisia mu iisi jila jooni vakatangula kuvaleta avatamu mufitala, mwoni munovapulikagha kuti ikwisa 56 kwoni kuno akalutagha mufighavo, nambe mu makaja, nambe mu iisi, vakavavikagha avatamu pa lighulilo, vakampelepesiagha kuti avalekaghe avatamu vabasyaghe

nambe ulu vilo Iwa mwenda ghwake. Vooni vano vakabasyagha vakasoka.

7 Pambele, avafalisayi na vavulanisi va ndaghilo vamonga kuhuma ku Yelusalemu vakakong'haana pa Yesu. 2 Vakavaagha avavulanisivua vamonga vilia na mavoko amalamafu, kwekuti kisila kwogha amavoko mu Iwiho. 3 Ulwakuva aVyahudi vooni, kyongo aVafalisayi, nakalisagha kisila kwogha amavoko ndavule lwale Iwiho Iwa vakuulu vaave. 4 Kange umuunhu pano amumile ku lighulilo, naalyanoghiile kulia kisila kwogha amavoko. Nisingi nyinga sino valyupiiile, ndavule isa kusuka ifikombe, ifivughaana ni fingi 5 Pepano aVafalisayi na vavulanisi va ndaghilo vakamposia uYesu vakati, "Kiki avavulanisivua vaako navivingiila inyiho isa vakuulu viitu, pano vilia na mavoko amalamafu?" 6 UYesu akavamura, akati, "Umue mwe vakedusi! Unguluve kukilila um'bili uYesaya alayajovile se sene vwiimila umue, ndavule lilembilue, 'Avaanhu ava vikungina'ia pa pa mulomo, neke amoojo ghaave ghali kutali nuune. 7 Vikunyimika neke ulwimiko lwave lusila luvumbulilo, ulwakuva vivulanisia indaghilo isa Nguluve, neke mugadilila inyiho isa vaanhu." 8 "Sa kyang'haani, umue musilekile indaghilo isa Nguluve, neke mugadilila inyiho isa vaanhu." 9 UYesu akavavula kange akati, "Umue muvona lunono kukusileka indaghilo sa Nguluve, neke muingiilaghe inyiho siinu! 10 Ulwakuva uNguluve kukilila kwa Moose alyatiile, "Umwoghpaghe uvaaso nu mamaajo, kanvise nambe un'ina kuge alyatiile, 'Umuunhu juno bikumuligha uviise nambe ung'ina anoghiile kubudua.' 11 Neke ume muvulanisia kuuti, umuunhu ndepoonu ikum'buula uviise nambe ung'ina kuuti, 'Kino niveele ninoghiile kukutanga, nihumisie, litekelo kwa Nguluve.' 12 APuo, mukum'biika umuunhu ujo aleke kukuvantanga avapaafi vaake, ulwakuva mwiti ahumisie kwa Nguluve. 13 Mu uluo mubenapula ilisio Iya Nguluve, pano mugadilila inyiho siinu sino mukwuping'hana. Kange muli ni nyiho inyinga ndavule isio sino nasihuma kwa Nguluve." 14 UYesu akakemeela kange ilipugha ilya vaanhu akavavula, akati, "Mumhulikisyaghe mweni, kange musitang'haniaghe sino nijova. 15 Nakwekili ikiini kino ilia umuunhu kino kikumpelela kuuva mlamafu, looli fino fihuma munkate mwa mwene. 16 Unya kupulika, apulikaghe!" 17 UYesu na vavulanisivua vaake vakalikela ilipugha, vakingila mu nyumba. Pe avavulanisia vaake vakamposia imhola ija kihwanikisio kila. 18 UYesu akavavula avavulanisivua vaake akati, "Na jumue nakumkulutag'hana? Namukagula kuuti, nakwekili ikiini kino ilia umuunhu kino kikum'biika kuuva mulamafu? 19 Ulwakuva nakiluta mu mwojo, looli kiluta mu lileme, neke pambele kihuma kunji." Enendiliki, alyavusisie umwiko mu fyakulia fyoni. 20 Kange uYesu akajova akati, "Ikiini kino kihuma mu mwojo, kye kino kikumpelela umuunhu kuuva mulamafu. 21 Ulwakuva mu mwojo, kye kino kikumpelela umuunhu kuuva mulamafu. Ulwakuva mu mwojo ghwa muunhu mwe muno sihuma: inyisaghilo imbiivi, uvughendamwalu, uvuhiji, uvubudi, 22 uvuvwafu, umwojo, uvuviji, uvusyaghi, amasaka, ikivini, amaligho, amatuupa na kupunia. 23 Inyivi sooni isi sihuma nkate mwa muunhu, isio se sino sikum'biika kuuva mulamafu." 24 UYesu akavavula pala, akaluta mu makaaja gha Tiilo. Ukwo akingila mu nyumba ja

muunhu jumonga, neke naakalondagha avaanhu vakagule. 25 Looli unsi ghughuo umukijuva, juno umwana ghwa mwene n'debe alyale ni lipepo lilamafu, akapulika imhola sake, akisa, akaghua pasi pa maghulu ghamwene. 26 Unkijuva ujuo akisile Muyunani, ghwa kikolo kya Kifoeniki akansuma juue adage ilipepo kuhuma mwa mwalive 27 Neke uYesu akam'buula akati, "Uleke taasi avana valie vikute, ulwakuve nalunono kutoola ikya vaan na kukusitosekasai imbua." 28 Neke umukijuva jula aka akamwamula uYesu akati." Ghwa Nhaaata, ujuvile se seene, poepe nasi mbua sasilia ifimenyikila fino vasangwisie avana paasi pa meesa." 29 UYesu akam'buula akati, "UYesu akam'buula akati, "Vwimila iliso lino ujuvile, vujagha, ilipepo limulekile umwalivo." 30 Umukijuva jula akavuuka ivuja. Ye afikile ku kaaja, akamwagha umwalive aghonile pa kitala, ilipepo limulekile" 31 UYesu akavuuka mu maakaja agha Tiilo kukiila mu likaaja iya sidoni, pe akafika ku lisumbe iya Galilaya na mu isi ija Dekapoli. 32 Ukuo vakamuletela umuunhu unya mapule, kangevkinuunu. Vakampelepesia uYesu am'biike amavoko kuuti sooke. 33 UYesu akam'busia umuunhu jula mu kipugha ikya vaanhu, akaseghuka naghwope pa vusyefu, akingisia ifyove fyaka mu mbulughutu, akafuunya amati na kukumwabasia ulumili. 34 Pepano uYesu akalola kukyanya, akasukunala, akam'buula, akati, "Efata,"Kwekuti, "Dinduka." 35 Palapala imbulughutu saake sikandinduka nalu lumili lukavopoka, pe akatengula kujova vunono. 36 UYesu akavakaana avaanhu vala kuuti, navangm'bulaghe nambe muunhu sino avombile. Napano akavakanagha, aveene vakafikwisyagha imhola ku vaanhu vooni. 37 Avaanhu vakadegha kyongo vakati, "Imbombo sanoi sino avombile nofu! Avanya mapule avapeliile kupulika na vakinuunu avapeliile kujova."

8 Ikighono ikingi, ilipugha lya vaanhu likakong'haana kange. Avaanhu avuo ye vikalile nu Yesu ifighono fitatu, vakava vasila kyakulia. Pepano uYesu akavakemeela avavulanisivua vaake akati, 2 "Nikuvavonela ikisa avaanhu ava, ulkuwakuva vikaliile nuune ifighono fitatu, lino vasila kyakulia. 3 Ningavatavule kuuti vavujaghe kisila kulia, kyavitegha mu sila, kange vomonga vihuma kutali." 4 Avavulanisivua vaake akati, "Ghihuma kuughi amakate pa lunyika apa pavulisila kimonga, neke vakwile avaanhu vooni ava!" 5 UYesu akavaposia akati, "Muli na makate ghalingi?" Vakamwamula vakati, "Ghali lekelalubale." 6 Pepano uYesu akavavuula avanuuhu kuuti vikale paasi. Akamenyulania, pe akava ikuvapeela avavulanisivua vaake, neke voope vakava vikuvaghavila avaanhu vooni. 7 Kange vaale ni usamaki udebe. UYesu akafifuunya, akavavuula avavulanisivua, vaake kuuti lyoupe vavaghavile avaanhu. 8 Avaanhu vakalia, valikuta. Avavulanivia vakakong'hania ifisighasi, fikamema indiilo lekelalubale. 9 Avaanhu vano valyalile valyale imbilima inendiiki. UYesu akavahwesia, 10 akavavuuka akapanda ingalava palikimo na vavulanisivua vaake, akaluta imbale isa ku Dalumanuta. 11 Ye vafikile ukuo, aVafalisayi vakamululita uYesu, vakatengula kukumposia kukumughela kuuti, avahufie ikivakilo kina kivonia kuuti asung'hile nu Nguluve. 12 UYesu akasukunala, pe akajova akati, "Kiki avaanhu va kisina iki vilonda ikivalilo? Kyang'ahhani nikuvauula, nakilapelua ikivalilo." 13 Akavaleka, akapanda

kange ingalava, akatengula kulovoka mu lisumbe iluta imwambo ijingi. 14 Ye vilovoka, avavulanisivua vaake vakasyemua kutoola amakate, looli mweghulyale unkate ghumo mu ngalaav. 15 UYesu akavapavla akati, "Nikuvavuula kuuti mughelaghe ni kilule ikya Vafalisayi ni kya ntwa uHelode." 16 Avavulanisivua vaake vakatengula piposania veene piiti, uYesu ijova ndiliki ulwakuva vasila makate. 17 UYesu akasikagula sino vakava vijova akati, "Kiki mukaning'hana jumue mwiti muli vasila makate? Mujinghe namukulutang'hania kiki namuli vangufi kukwitika mu moojo ghiinu?" 18 Muli na maaso neke namulola? Kange muli ni mbulughutu neke nampulika? Namukumbuka, 19 unsi ghula ye nimenyulania amakate ghahaano, vakalia avaanhu imbilima inhaano, mukakong'hania ifisighasi indiilo ilingi?" Vkati, "Indiilo kijighe ni vili." 20 "Nambe ye nimenyulania amakate lekelalubale, vakalia avaanhu imbilima ine, mukakong'hania ifisighasi indiilo ilingi?" vakati, "Lekelalubale." 21 Akavaposia akati, "Mujighe namukulutang'hania?" 22 UYesu na vavulanisivua vaake vakafika ku Betisaida, pepano avaanhu vakumuletela umuunhu um'bofu, maaso, vakampelepesia amwabasie neke asooke. 23 UYesu akankola uluvoko um'bofu jula, akahuma naghwope mu kikaaja kila. Akamfunyila amati mu maaso, neke akaviika mavoko ghaake pa mwene, akamposia akati, "Ukuyaga kimonga?" 24 Um'bofufu jula akalola, akati, "Nikuvavagha avaanhu, neke vivoneke hwene mapiki ghigenda!" 25 UYesu akagomokela kuviika amavoko ghaake pa maaso gha m'bofu. vunofu ifiinu fyoni. 26 UYesu ye ikuntavula avujaghe akati, "Ulekaghe kugomamoka ku Betisaida." 27 UYesu na vavulanisivua vaake, vakavuuka viluta mu fikaajo fino filyale piipi ni likaaja lya Kaisalia-Filipi. Ye vali mu sila akavaposia akati, "Avaanhu viiti une neene veeni?" 28 Vakamwamula vakati, "Vamo viiti veeve Yohani uMwofughi, vamonga viiti veeve m'bili uEliya, avange viiti umo muvavili avalongosi." 29 Akavaposia akati, "Umue mwiti neene veeni?" Upeteli akamwamula akati, "Uve veeve Kilisite." 30 UYesu akavavuula kuuti navangam'bulaghe muunhu imhola jji. 31 Pepano akatengula kukuvavulanisia avavulanisivua vaake kuuti, "Lunoghiile une Mwana ghwa Muunhu kuuva ni mhumuko nyinga na kukunua na vagojo na vatekesi na vavulanisi va ndaghilo na kubudua, neke ikighono ikya vitatu nisyuka." 32 UYesu akajova amasio aghuo kisila kufusa. Pepano uPeteli akaluta naghwope palubale, akatengula kukun'dalikila kuuti isio nasingawaghe. 33 Apuo uYesu akasyetuka, akavalola avavulanisivua vaake, pe akan'dalikila uPeteli akati, "Vuuka apa ghwe setano uve, amasaaghe ghaako nagma Nguluve ulwene masaaghe gha vaanhu." 34 UYesu akakemeela ilipugha lya vaanhu na vavulanisivua vaake, akavavuula akati "Umeenhu juno ilonda kukumbingilila une, avuleke uvughane wwake, itavule ambingilaghe nambe kuuve kwe kufua. 35 ULwakuva umuunhu juno ilonda kupoka uvwumi wwake, ujuo ikwabusia, looli juno ikwabusia uvwumi wwake vwimila une ni Mhola iNofu, ujuo ikvupoka. 36 Lino, umuunhu ndepoonu ivumbulila kiki kuuva nu vumofu vwoni uwwa iisi, neke ambusie uvwumi wwake? 37 Nambe umuunhu ahumie kikim apyanisie pa vwumi wwake? 38 Umuunhu ghweni anang'haane une ni mbulanisio sango pa vaanhu va kisina iki ikihosia kina nakikum'bikila mwojo uNguluve, na juune ne Mwana ghwa Muunhu, nilaava nikwisa

mu vuvaha vwa Nhaata palikimo na vanyamhola avimike, nilankaana umuunhu ujuo."

9 UYesu akajova akati, "Kyang'haani nikuvavuula, vamonga nkate mulyumue mwe vano muli apa, navalafua kuhanga pano vikuvwagha uvutwa vwa Nguluve wwisile ni ngufu." **2** Ye fikilile ifighono ntanda, uYesu akavatoola uPeteli, uYakovo nu Yohani. Akaluta navoope ku kidunda ikitali, vakijekela, vakava veene. Ye vali pala, uYesu akanduka pamaaso ghaave, **3** nagma menda ghaake ghakava ghalatika, mavalafu kyongo, nakwale unsukamenda pa iisi apa, juno ndepoonu ivalasia endendiiki. **4** Pe vakasetuka avavili avalongosi uEliya nu Moose, vijova nu Yesu. **5** Pepano uPeteli akam'buula u Yesu akati, "M'bulanisi, linoono usue tukalaghe bahaapa. Lino, tujenge ifyeye fitatu: kimo kiive kyako, kimonga kya Moose, ikingi kiive kya Eliya" **6** UPeteli nyalutang'hinie ajove kiki, ulwakuva umwene na vanine vaale nu ludwesi. **7** Pepano likiisa ilifunde likavakupikila, likapulikila ilisio kuhuma mu lifunde liiti, "Uju ghwe Mwanango umughanike, mumpulikilasyaghe umwene!" **8** Nakalingi vakolola kuno kuno na kuno navakamwagha umuunhu ujunge, looli ju Yesu mwene. **9** Ye vali mu kidunda vikwika, uYesu akavakaana avavulansivua vaake vala kuuti, navangampangilaghe nambe muunhu sino vasivwene, kuhanga umwene uMwana ghwa Muunhu alaava asyukile kuhuma ku vafue. **10** Aveene vakaligada ilisio linoajovileuayaesu, kumo vakiposaniagha veene viiti, "Kusyuka ukoo kwekuti kiki?" **11** Pepano vakamposia uYesu vakati, "Ongo avavulanisi va ndaghilo sa Moose viiti aliisa taasi uEliya, uKilisite ye akyale kuwisa?" **12** UYesu akavamula akati, "Se seene, aliisa taasi uEliya, kuuti aling'hanie vunono sooni. kange nalilembilue mu Malembe aMimike kuuti, une ne Mwana ghwa Muunhu nilapmusivua kyongo na kubedua? **13** Lino nikuvavuula niiti, uEliya alisile, neke avaanhu vakam'bombela sino vakighanile aveene, ndavule lilembilue wvimila umwene." **14** ye vifika, vakavaagha avavulanisivua avange vikaning'hana na vavulanisi va ndaghilo, vasyungutitile ni lipugha ilya vaanhu. **15** Avaanhu vala ye vikum'bona uYesu vakadegha kyongo, vakaguuna kwa mwene, vakamhungila. **16** UYesu akavaposia akati, "Mukaning'hana kiki" **17** Jumonga nkate mu Kipugha, akamula akati, "Ghwe M'bulanisi, nimuletile umwanango kulyuve, ali lipepo lino likumpelela kuuva kinuunu. **18** Jaatu pano lim'bwene likumughwisa paasilikumpelela ahumyaghe ilitotofulo mu mulomo na kughwenula amiino, neke um'bili ghuswatuka. Navasuuma avavulanisivua vaako valihumie, vakunua." **19** Neke uYesu akavavuula akati, "Mwe kisina ikisina ikisina Iwitiko! Nikalile numue unsiki ghwoni ughu, mukyale kukunshang'ania? Nikale ndaani numue? Muleete kulyune!" **20** Vakam'besia kwa Yesu. Pe ilipepo lila likamughwisa paasi unsoleka jula, akasaghalatagha na kuhumia ilitotofulo mu mulomo. **21** Pepano uYesu akamposia uviise akati, "Ulu lulyamwandile lighi?" Akamwamula akati, "Kuhuma pa wvana. **22** Kekinga lintupiike pa mwoto, pamonga likuntaangha mu malenga, Uvufumbue vwake lim'bude. ghwe Yesu, lino nave uli ngufu kuvomba lumoga, sivuo utusungukile, ututange. **23** "UYesu akamwamula akati, "Ghwire nave nili ni ghufu kuvoma lumonga! Sooni sivobeka kwa muunhu unya Iwitiko." **24** Apuo unya mwana jula akajova fiijo." **25** UYesu ye

ililo ilipugha ivona avaanhu vifikwongelela, pepano akalidalikila ilipepo iliamafu akati, "Ghwe lipepo ghw ukumpelela umwana uju kuuva kinuunu na mapule, nikuvavuula niiti, huma mwa muunhu uju nungamwingilaghe kange! **26** Neke ilipepo ilio likakoola, likansukania kyongo, pe likahuma. Unsleke jula akahwana mfimba, vamaona vakati, "Afwile!" **27** Pepano uYesu akankola uluvoko, akamwinula unsoleka jula, akiima. **28** UYesu akikingila mu nyumba, avavulanisivua avaake ye vijekiile naghwope, vakamposia vakati, "Ongo usue tuveele tukunilue kukulidaga ilipepo lila?" **29** UYesuakavamula akati, "Amapepo ndavule agha naghihuma vule vule, looli lulufuunyo lwene." **30** UYesu na vavulanisivua v, ulwakuva akavavulanisia aake, vakavuuka viluta kukilila ku Galilaya. Neke uYesu anakalagha umunhu ujunge akagule pano pwale, **31** ulwakuva akava ikuvavulanisia avavulanisivua vaake kuuti, "Une ne Mwana ghwa Muunhu nitapivikua mu mavoko gha vaanhu vano kyavikumbuda, neke ikighono ikya vutatu nisyuka." **32** Avavulanisivua vaake navakalutang'hania luno ijova, vakoghopa kukumposia. **33** UYesu na vavulanisivua vaake ye vali mu sila, avavulanisivua vakava vikaning'hana. Vakafika mu likaaja ilya Kapelenaumu. Ye vingiile mu nyumba, Yesu akavaposia akati, "Muveele mukaning'hana kiki ye muli mu sila? **34** Aveene vakajika kiihihe, ulwakuva vakakaning'hanagha kuuti ghwe veeni vakajika kimihe, ulwakuva vakakaning'hanagha kuuti ghwe veeni um'baha nkkate mu veene. **35** UYesu ye ikalile, akavakemeela vala kijigho na vavili akavavuula akati "Umuunhu juno ilonda kuuva ghwa kwanda avisaghe ghwa vusililo, kange m'bombi ghwa vooni." **36** Pepano akantoola umwana un'debe, akam'biika pakate, akamughumbatila, neke akavavuula akati, **37** "Umuunhu juno ikumwupila umwana ndavule uju mu vughane veagho, ikunyupila une. Kange juno ikunyupila une, naiiva anyupiiile, looli iiva amwupiiile naju Nhaata juno asung'hile." **38** jumonga idagha amapeo mu litavua lyako, neke usue twankaana ulwakuva naghwa kipugha kiiti." **39** UYesu akati "Namungankanaghe, ulwakuva nakwale jun ivomba ifideghe mu litavua lyango, neke kange anjove fivi une. **40** Umuunhu ghweni juno namulugu ghwitu, ali lubale lwitu. **41** Kange Umuunhu ghweni juno kuvapeela nambe utulenga, ulwakuva muli vaanhu va Kilisite, kyang'haani nikuvuvavuula, uNguluve nangaleke kukumpeela. **42** UYesu akajova kange akati, "Umuunhu juno ikumwambusia kuvomba inyivi jumonga mu vadebe ava vano vikunyitika une, lwale luuva kuba kwa muunhu ujuo kupinyilisivua ulwa ku singo na kutaghuha pa kyogho munyanja. **43** Uluvoko lwako lungakwambusie, dumula. Yekuba kukwingila ku vwumi ni Lukovo lumo kukila kujigha na mavoko ghe ghavili neke ulete ku lupumuko lwa mwoto ghuno naghuisima lusiku. (Geenna g1067) **44** Muno amang'onyo ghaake naghifua, nambe mwoto naghuisima. **45** Nalu lughulu lukakwambusie, dumula. Yekuba kukwingila ku vwumi uli mulema kukila kujigha na maghulu ghe ghavili neke utaghue ku lupumuko lwa mwoto ghuno naghuisima lusiku. (Geenna g1067) **46** Muno amango'nyo ghaake naghifua, nambe naghumwoto naghuisima. **47** Kange ilisio lyako lingakwambusie, ng'omotola, utaghe. Yekuba kukwingila ku vutwa vwa Nguluve ni liiso limo kukila kujigha na maaso ghe ghavili neke utaghue ku lupumuko lwa mwoto ghuno naghuisima lusiku, (Geenna g1067)

48 Muno 'amang'onyo ghaake naghifua, nambe naghumwoto naghusima. 49 "Avaanhu vooni vilivalasivua nu mwoto, ndavule ilitekelo vule livalasivua nu mwinyo. 50 Umwinyo mnofu, leelo nave ghusupuke lwoni, uviike kiki neke ghukolele? Muvisaghe nu mwinyo nkate mulyumue, mukalaghe nu lutngaano."

10 UYesu akavuuka iluta ku kighavo ikya Yudea, kukilila imwambo ija kikogha kya Yolidani. Amapugha gha vaanhu ghakava ghiluta kange kwa mwene, pe akavavulanisya gha ndavule lwale lwiho lwake. 2 Pepano aVafalisayi vamonga vakaluta kukumughela, vakamposia vakati, "Asi, lukwitikisivua mu ndaghilo siitu umughoosi kukuntavula un'dala ghwake?" 3 UYesu akavaposia akati, "UMoose alyavalaghiile kiki?" 4 Vakamwamula vakati, "UMoose alyitikisie kulemba ikalata ija kutavula un'dala na kukumuleka. 5 UYesu akavavuula akati, "UMoose alyavalembiile ululaghilo uluo, ulwakuva namupulika mu sino muvulanisivua. 6 Kuhuma uNguluve ipela iisi, "Alyapelile umughoosi nu n'dala." 7 Mu uluo umuunhu ikumuleka uviise nu ng'ina, neke ivisagha nu n'dala ghwake, 8 vavili ava viiva m'bili ghumo." Apuo naviiva vavili kange, looli viiva m'bili ghumo. 9 Lino, kino uNguluve alungile, umuunhu nangalekanisya ghe." 10 Ye vingiile kange mu nyumba, avavulanisivua vaake vakamposia imhola ija lisio ilio. 11 UYesu akavamula akati, "Umuunhu ghweni juno itavula un'dala na kutoola ujunge, iiva m'bwafu amhokile un'dala ghwake untasi. 12 Ghwope un'dala angamuleke umughoosi na kutolua kwa junge, ghwope iiva m'bwafu." 13 Avaanhu vakamuleleta uYesu avaana avadebe avabasiye kuuti avafuunye, neke avavulanisivua vaake vakavadalikila avaanhu vala. 14 UYesu ye aluvvewene uluo, akakalala, akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Muvaleke avaana avadebe visaghe kulyune. namungavasighaghe' ulwakuva uvutwa vwa Nguluve vwa vaanhu vano vali ndavule avaana ava. 15 Kyang'haani nikuvavuula niiti, umuunhu ghweni juno naikumwitika uNguluve ndavule umwana un'debe, naalingila mu vutwa vwa Nguluve." 16 Pe akava ikuvaghumbatila avaanu vala, akaviika amavoko ghaake pa veene kukuvafuunye. 17 UYesu ye ivuuka iluta, umuunhu jumonga akiisa luvilo, akafughama pa mwene Yesu, akamposia akati, "Ghwe M'bulanisi ghwe nnofu, nivombe kiki neke niive nu vwumi uvwa kuvusila kusila?" (aiōnios g166) 18 UYesu akamwamula akati, "Kki kukunhambula kuuti niili nnofu? Nakwale unnofu, looli ju Nguluve mwene. 19 Usimanyile indaghilo isa Nguluve: 'Nungabudaghe, nungavwafukaghe, nungahijaghe, nungolekaghe isa vudesi, nungasyangaghe, umwoghopaghe, nungwoghpaghe uvaaso nu mamaaja." 20 Umuunhu jula akamwamula akati "M'bulanisi, isio sooni nisigadiliile kuhuma uvwana vwango." 21 UYesu akamulola, akamughana, akam'buula akati, "Ghwaghilue ikiinu kimo. Ulute ughusie fyonni fino uli nafyo, neke indalama sino upatile uvapeele avakotofu. Apuo pe ghuuva ni kyuma kuyanya. Pepan ghwisaghe umbingililaghe." 22 Umuunhu jula ye apuliike isio, akiluka ku maaso, akavuuka asukuniile, ulwakuva akasagha gha ulwa kutavula ikyuma kyake kino kyale kinga. 23 UYesu akalola imbale sooni, akavavuula avavulanisivua vaake akati, "LUTalamu kyongo avanya kyuma kukwingila mu vutwa vwa Nguluve!" 24 Avavulanisivua vakadegha amasioghaake. UYesu akavavuula kange akati, "Vanango, lutalamu kyongo kukwingiila ku vutwa vwa Nguluve! 25 Kihuugu

ingamila pikila pa kalyoli ka honelo, Kkila ummofu kukwingila mu vutwa vwa Nguluve" 26 Avavulanisivua vaake vakadegha kyogo, vakiposania vakati, "Pe veeni lino juno anoghiile kupokua? 27 UYesu akavalola akati, "Ku vaanhu lutalamu, neke kwa Nguluve sooni sivombeka." 28 Upeteli akam'buula akati, "loola, usue tufilekile fyonni, tutukuvingilila uve." 29 UYesu akati, Kyang'haani nikuvavuula, umuunhu juno ajilekile inyumba, nambe avanine, nambe avalumbu, nambe ung'ina, nambe uviise, nambe avaana, nambe amaghunda vvimila une ni Mhola iNofu, 30 ujuo mu masiki agha pelua figha kukila fino afilekile. pelua inyumba, avanine, na valumbu, nu ng'ina na vaana na maghunda. Nasi mhumuko sikumwaghagha. Kange unsiki ghuno ghukwisa alapelua uvwumi uvwa kuvusila kusila. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Neke vinga vano va kwanda valaava va vusililo, ava vusililo valaava vakwanda. 32 UYesu na vavulanisivua vaake valyale mu sila vifiluta ku Yelusalemu. UYesu akava ikuvalongolela. Avavulanisiva vaake vakadegha, nava vaanhu vano vakavigisaniagha vakoghopa. Pepano UYesu akavatoola kange vala kijigo na vavili, akaluta navoope palubale, akatengula pikuvavuula sino kyaivombelua. 33 Akati, "Lolagha! Taluta ku Yelusalemu, ukuo une ne Mwa ghwa Muunhu niluta Kukwohehela ku vavaha va vatekesi na vavulanisi va ndaghilo. Aveene kyavikuhigha kuuti nibududue. kange kyavikumbiika mu mavoko gha vano na Vayahudii, 34 voope vikunoyovelegha, vikufunilagha amati, vikung'hopagha ni mijeledi na kukumbunda. neke ikighono ikya vututu nisyuka. 35 Pepano avakina Sebedaaui uYakovo nu Yohani, vakaluta kwa yesu vakati, "m'bulanisi, tusuuma utuvombele luno tulodonda." 36 UYesu akavaposia akati, "Mulonda nivavombele kiki? 37 Vakamwamula vakati, "Ghuliiva ghetema mu vuvaha wwako, tusuuma na jusue tuvvisaghe nuuvu, jumo ilake ulubale lwako ilwa kundio, ujunge ulwa kung'highi." 38 UYesu akavavuula akati, "Namukagwile luno musuuma. Ndepoonu mutavwile ulwa vufue luno nikwofughua une?" 39 Vakamwamula vakati, "Eena, tunoghiliile." UYesu akavavuula akati, "Isila ija lupumuko jino nikilila une. 40 Neke kukuvapeela kuuva nuune mu vuvaha vwago, jumo kundio jughe kung'highi kulyune, navutavulilua vwango. Looli uNhaata ghwango ghwe juno alavapeela vano avaling'hanikisie ng'haani." 41 Avavulanisivua avange kijigo ye vapuliike iso, vatatengula kukunkalalila uYakovo nu Yohani. 42 Pepano u Yesu akavakemeela vooni, akavavuula akati, "Mukagwile kuuti avatwa va iisi vitema avaanhu vaave ni ngufu. kange vihufia ingufu isa vutavulilua vwave ku vavanda neke vavakundaghe mu sooni. 43 Neke kulyumue nafye lungavisaghe. looli umuunhu juno ilonda kuuva m'baha ujuo avisaghe m'bombi ghwinu. 44 Naju muunhu juno ilonda kuuva mulongosi, avisaghe nkami ghwa vooni. 45 Na juune ne Mwana ghwa Muunhu nanilisile kuvombelua, looli nilisile kukuvavombela avange na kuhumia uvwumi vwango kuuti nivavange vinga." 46 Pepano uYesu na vavulanisivua vaake vakafika mu likaaja ilya Yeliko Pambele ye vihuma palikimo ni lipugha lya vaanhu mu likaaja ilio, vakamwagha um'bofu ujuo akasumagha ifiinu. Ikighono iko, alikalile palubale pa sila. 47 Ye apuliike kuuti ghwe Yesu uMunasaleti ikila mu sila jila, akatengula pikemeela fiji akati, "Ghwe Yesu Mwana ghwa David, usungukile!" 48 Avaanhu vinga vakava vikun'dalikila na kukum'buula kuuti ajike, neke umwene

akaghina kukemeela fiijo akati, "Ghwe mwana ghwa Dvidi, usungukile!" 49 UYesu akiima akati, "Munkemeela um'bofu jula vakati, "Ghukangasasyaghe, ima, ikukukemeela." 50 Pepano akataagha umwenda ghwake, akiimang'haning'haani iluta kwa Yesu. 51 UYesu akamposia akati, "Ghulonda nikuvombe kiki? Um'bofu jula akati, "M'bulanisi, nililonda nilolaghe." 52 UYesu akam'buula akati, "Lutagha, usokile wvimila ulwitiko lwako." Unsiki ghunghuo um'bofu jula akalolagha, kama'bingilila uYesu mu sila.

11 UYesu na vavulanisivua vaake vakava piipi kufika ku likaaja ilya Yelusalemu, ulubale ulwa kikaaja ikya Betifage ni kya Betania, piipi ni kidunda ikya Missetuni. Pepano akavasuung'ha vavili nkate mu vavulanisivua vaake, 2 akati, "Mulute mu Kikaaja kino kili kuvulongolo Kulyumue. Kyamukwingila mu kikaaja ikio, mukujaagha inyaana ja dogovi jikungilue. Idogovi ijio, nambe muunhu naangalile kukujangangalila. Ijio mwavule muleete. 3 Umuunhu angavaposie kuutu kiki muvomba uluo, mutisaghe, uMutwa ali nu vufumbue najo, igomosa unsiki n'debe vuvule." 4 Avavulanisivua vala vakajaagha inyaana ija dogovi, jikungilue pa nyumba jino jaale mulubale mu nsevo, pe vakajavula. 5 Avaanhu vamonga vano valyale piipi vakavaposia vakati, "Kiki mukujavula inyaana ja dogovi?" 6 Pepano avavulanisivua vakamula ndavule eveele avalaghiile uYesu. Avaanhu vala vakavaleka viluta najoope. 7 Vakantwalila uYesu inyaana ja dogovi, pe vakatandika amenda ghaave pa dogovi, neke uYesu aakngalila. 8 Avaanhuvinga vakava vitandika amenda ghaave mu nsevo, vamonga vakatandikagha amataafi ghano vadenyile mu mapiki ghano ghaale mu maghunda. 9 Avaanhu vooni vano valyalongwile na vano valyale mumbele vakava ni njegheelo ija lukeelo viiti, "Aghinwaghe! Afunyilue juno ikwisa mu litavua Iya Mutwa uNguluve! 10 Vufunyilue uvutwa vuno vukwisa, ndavule vwale uvutwa vwa nhaata ghwitw uDavidi! Aghinwaghe uNguluve kuyanya! 11 uYesu akafika mu likaaja ilya Yelusalemu, akingila mu nyumba inyimike ija kufunyila. Pe akolola vnofu ifimu fyonni. Ulwakuva jilyale wviliile, akaluta ku Betania palikimo na vavulanisivua vaake kijiigo na vavili. 12 Palwakilo ye vahumile ku Betania viluta ku Yelusalemu, uYesu jikam'bava injala. 13 Akaghuvona umpiki untini pa vutali ghuli na matundu minga. Akaveela kuuti pamo alakivona ikipeke, mu mpiki ghula. Neke ye afikile, nakakyagha nambe kipeke, akavona ghali gha matundu gheene, ulwakuva naghwale nsiki ghwa kukoma ifipeke. 14 uYesu akaghuvuula almpiki ghula akati, "Kuhuma umusyughu umuunhu ghwani naalalia lusiku ikipeke mulyuve." Avavulanisivua vaake vakapulika sino ajovile. (aiōn g165) 15 Ye vakikile mu Yelusalemu, uYesu akingila mu luwika ulwa nyumba inyimike ija kufunyila, akatengula kukuvadaga vano vananiagha indalama ni fitego ifya vaghusia ng'hunda. 16 Nakamwitikisyagha nambe jumo lukila ni kitwalo mu nyumba inyimike ija kufunyila. 17 Pe akavavulanisyagha avaahu akatisagha, "Nalilembilue kuuti, 'Nyumba jango jitambulwagha nyumba ja kufunyila ifisina fyonni? Neke umue muhambwile 'Mhanga ja valyasi!'" 18 Avavaha vatekesi na vavulanisi na ndaghilo, ye vapuliike imhola isio, vakatengula kulonda isila ija kum'buda, ulwakuva vakamwoghpagha pano avaanhu viga vakakelagha imbulanisi

saake. 19 Ye wviliile, uYesu na vavulanisivua vaake vakahuma mu likaaja ilya ilya Yelusalemu' 20 Palwakilo, ye kukiile, avakiile, vakakilila pa mpiki untini ghula, vakavona ghwumile ghwoni kuhuma pa kisikina. 21 UPeteli akakumbuka isa mpiki untini, pe akati, "Mbulanisi, lola umpiki ghuno ghwaghuna, 22 ghwumile!" UYesu akati, "Mumwitikaghe uNguluve. 23 Kyang'haani nikuvuvuula' umununhu ghwani angati ku kidunda iki, 'kumuka, ghutaaghe mu nyanja,' angave nu lwitiko ulusila nganighani mu mwojo ghwake, na kuhuviila kuuti sino ajovile sijovile sivombeka, ulufuunyo lwake lukwupilua. 24 "Mu uluo nikuvavuula kuuti, fyonni fino musuma pano mukufuunya, muhuvilaghe kuuti mupelilue, ifio fivisagha fiinu. 25 Pano mukufuunya, muvusahilaghe vano vavahokile, pe na jumue uNhaata ghwinu ughwa kuyanya ikuvapyanilagha uvuhosi vwinu. 26 Nave namukuvasaghila avange vano vikuvahoka, naju Nhaata ghwinu ughwa kuyanya naikuvapyanilagha amakole ghiinu." 27 UYesu na vavulanisivua vaake vakafika kange ku Yelusalemu, vakingila mu nyumba inyimike ija kufunyila. Uyesu ye ighendaghenda mula, avavahava vatekesi na vavulanisi na ndaghilo palikimo na vagoko vakamulutila. 28 Vakamposia vakati, "Ghuvomba ishi mu vutavulilua vvani?" 29 UYesu akavavuula akati, "Na juune nikuvaposia lumonga, munganyamule, pe na juune nikuvavuula kuno vuhuma uvutavulilua vuno nivombela isi. 30 uvutavulilua vwa Yohani uvwa kwofugha vulyahumile kwani? Vulyahumile kwa Nguluve, ku vaanhu? Munyamule." 31 Pe vakiposaniagha veene viiti, "Tungati, 'Vulyahumile kwa Nguluve,' kyaiti, 'Ongo naamulyamwitike?' 32 Kange tungati, 'vulyahumile kwa Nguluve,' avaanhu navangitike." Vakoghopa ilipugha ilya vaanhu ulwakuva vooni valyantang'hinie u Yohani kuuti m'bili gwa Nguluve. 33 Pe vakamwamula uYesu vakati, "Natukagwile." Gw hope uYesu akavamula akati, "Na juune nanikuvavuula kuno vuhuma uvutavulilua vuno nivombela isi."

12 UYesu akatengula kujova na valangosi va Vayahudi mu fihwanikiso akati, "Umuunhu jumonga ayalimile umughuda, akavyala isabibu. Akajenga uluvigho kusyuta umughuda ghwoni. Munkate, akajenga apa kuhujila isabibu. Kange akajenga pa vwimo apa kulolelelela umughunda. Akakodesia ku vaanhu umughuda ghula, neke umwene akakyula. 2 Ye ghufikile unsiki ughwa kudonola isabibu, akansuung'ha um'bombi ghwake ku vano akakodisie kuuti antolele ilighavo lyake ilya mpeto. 3 Ye afikile um'bombi jula, avaanhu vala vakantova na kukumhumia kunji kisila kumpele kiinu. 4 Akansuung'ha mu'bombi ujunge, ujuo gwhope vakantova, vakamulemasia ku mutu na kukum'bombela sino nasinoghiile. 5 Unyamughunda jula akansuung'ha kange um'bombi ujunge, ujo ghwe vakam'buda. Alyavasung'ha ile na vange vinga, vamo vakatovua, avange vakabudua. 6 "Kuvusiilo, unya mughuda akasighala nu mwanaake umughahanike. Pe akansuung'ha jujuo akati, 'Umwanango uju, kyavikumwoghopa.' 7 Neke avaanhu vala ye vamwaghile, vakapulling'hana vakati, 'Uju ghwe unya vuhaaasi ghwa mugghuda ughu, tum'bude neke avuhaasi uvu vwa wvitu!' 8 Vakankola, vakam'buda, pe vakankwesela kunji kuhuma mu mughunda ghula ughwa sabibu. 9 "Lino, ndepoonu unya mughunda jula kyaivomba kiki? Ikwisa ikuvabuda avaanhu vala, neke ikodesia ku vaanhu avange umughunda ghula. 10

Namuvailile ilisio ili? Lilembilue mu Malembe aMimike kuuti, "Ilivue lino avajengi valyalikanile, lye livue ilivaha ilya pa nguto. 11 UMutwa Nguluvu ghwe mwene avombile ili, kange lya kuddegga pamaaso ghiiu." 12 Avavaha va vetekesi, avavulanisi va ndaghilo na vavaha va vaanhu, valyakagwile kuuti mukihwanikiso iko akaava ikio akava ikuvajova aveene, pe vakalondagha isila ija kunkola. Neke ulwakuva vakaghopagha lya vaanhu, vakamuleka, vakavuuka viluta. 13 Pembele avalongosi vala, vakavasuung'ha vamonga mu kipugha ikya Vafalisayi na vavingilili va ntwa uHelode, kuuti valute vamnvwile uYesu mu masio ghana ijova. 14 Vakamulutilla vakati, "Ghwe M'bulanisi, tukagwile kuti uve uli muunhu ghwa kyang'hani mu wvakyang'haani sino ilonda uNguluve. Asi, indaghilo sa Moose sikwitikisia kusonga isongo kwa kaisali?" 15 Neke uYesu akakagula uvukedusi vwave, akavavuula akati, "Kiki mukungela? Mundetele ihela nijilole? 16 Vakampeela. Akavoposia akati"likhwani nu vulembe fino fili mu hela iji fyani? Vakamwamula vakati, "Fya kaisali." 17 Apuo uYesu akavaula akati, "Ifya kaisali, mumpelaghe uKaisali, ifya Nguluve, uNguluve." Pe vakan'degha kyongo. 18 Pambele aVayahudi ava kipugha kya Vasadukayi," vano vaktisagha nakwekule kusyuka avfue, vakaluta kwa Yesu vakamposia vakati, 19 "Gwhe M'bulanisi, uMoose alyatulembiile ululaghilo kuuti, nave umuunhu afwile neke amulekile un'dala kisila mwana, unnie anoghile kuhaala un'dala umwifile kuuti ampapile avaana unyakusila. 20 Lino, kwevvalyale avavamuunhu lekelalubale. 21 ughwa kwandaakatoola un'dala, akafua kisila kuleka mwana. Ghwope ughwa vatatu, akafua vule. 22 Kuvusililo vooni lekelalubale vakafuakusilakuleka mwana. Pambele ghwope n'dala umfwile, akafua. 23 Lino, ikighono ikya kusyuka avaanhu vooni, umwifile jula iliva n'dala ghwani mu vala lekelalubale? Ulwakuva vooni valyantolile." 24 UYesu akavamula akati, "Umue musovile, namukagwile aMalembe aMimike, nambe ingifu sa Nguluv. 25 Avafue valaava visyuka, nakwekulaava kutoola nambe kutolua, vilili ndavule avanyamhola ava kukyanya. 26 Nguluve ghwa vafue, looli Nguluve ghwa vuumi. Umue musovile kyongo." Muhola ija kusyuka avafue, namuvailile mu kitabu ikya Moose, pala ikhanji ye kiviika? Amaaka minga ye ghakiile kuhuma kufua kwa Abulahamu nu isaka nu Yakovo, uNguluve alyambulile uMoose akati, 'Une neene Nguluve ghwa Abulahamu, Nguluve ghwa Isaka, Nguluve kwa Yakovo.' 27 Umwene naNguluve ghwa vafue, looli Nguluve ghwa vuumi. Umue musovile kyongo." 28 Um'bulanisi jumonga ughwa ndaghilo akafika, akavaagha aVasadukayi vikaning'hana nu Yesu. Ye avwene uYesu ikuvamula vunofu, ghwope akamposia akati, "Mu ndaghilo sooni, ilwe luluku ululaghilo uluvaha?" 29 UYesu akamwamula akati, "Ululaghilo uluvaha mu sooni lwe ulu, 'Pulikagha ghwe Isilaeli, uMutwa uNguluve ghwitw ghwe Mutwa jumo mwene. 30 umughanaghe uMutwa uNguluve ghwakw nu mwonjo ghwako ghwoni, nu luhala lwako lwoni, ni ngifusako sooni. 31 Ululaghilo ulwa vuvili lwe ulu, 'Umughanaghe unnino ndavule ghukughana juuve. nakwelule ululaghilo ulunge kukila indaghilo. 32 Pepano um'bulanisi jula ghwa ndaghilo akati, "Lweli M'bulanisi! Ujovile se seene kuuti, uNguluve ali jumo mwene, nakwale ujunge looli ghwe jujuo. 33 lunoghiile kukumughana umwene nu mwojo ghwoni, nu luhala lwoni, ni ngufu sooni na

kukumunagha unuino ndavule ghukughana juuve. Ulio lwe luvaha kukila ilitekelo Iyoni lino litavulua kwa Nguluve." 34 UYesu ye avwene um'bulanisi ughwa ndaghilo amwamwile luhala, akam'buula akati, "Nuli patali kukwingila mu vutwa vwa Nguluve," Kuhuma unsiki ughuo, nalyandiile muunhu kukumposia mulwa kuhuma unsiki ughuo, nalyandiile muunhu kukumposia mulwa kumughela. 35 UYesu ye ivulanisi ilipugha lya vaanhu mu nyumba inyimike ija Kukufunyila, akavaposia akati, "Lwandaani avavulanisi va ndaghilo viti ulkilisite kina Dvidi? 36 Ongo uDavidi jujuo vvimila kulongosivua nu Mhepo uMwimike, alyatiile. U'UMutwa uNguluve alyam'buliile uMutwa ghwango, "Uuve nu vutavulilua palikimo nuune, kuhanga nikutange uvalame avako, uvateme." 37 Uyesu akafijovogha akatisagha, "UDavidi jujuo ikuntambula uKilisite iiti, 'Mutwa.' Lino, pe uKilisite ivisagha mwanaake ndaani?" Ilipugha ilya vaanhu kikampulikisyagha nu lukeelo. 38 UYesu mu luvulaniso lwake akati, "Mughelaghe na vavulanisi va ndaghilo vano viiva nu lukeelo kughenda vafwalile isopeka inhali, kuuti avaanhu vavahungilaghe nu vwoghofi mu mapuulo. 39 Pano vali mu masinagogi, vilonda kukukala ku fitengo ifya voghoppa. 40 Vikuvafumba avafwile ifiinu fyave, neke mu vukedusi vwave vikufunya inyifuunyo inhali kuuti vavoneke vaghlofufu, Avuo, uNguluve ilikuvapeela ulupumuko alukome." 41 UYesu ye ali mu nyumba inyimike ija kufunyila, alikalile alungiime ku kyombo ikya kusopela ilitekelo. Apuo akava ilola avaanhu vinga vano vakava vitavula ilitekelo. Avamofu vinga vakatavulangha indalama nyinga. 42 Unsiki ughuo akiisa umukijuva umfwile kange nkotofu, akatavula isendi ivili. 43 Pepano uYesu akavakemeela avavulanisivua vaake, akavavuula akati, "K'Yang'haani nikuvavuula, umukijuva umfwile uju ukotofu atavwile kukila avange vooni vanovasopile. 44 Ulwakuva avange vooni vatavwile fidebe mu finga fino vali nafyo. Looli umukijuva uju mu vukotofu vwake, atavwile fyonni fino fya kuntanga mu vwumi wwake,

13 UYesu ye ihuma mu nyumba inyimike ija kufunyila, um'bulanisivua ghwawe jumonga akam'buula akati, "M'bulanisi, lola amavue na majumba agha vule ghalivuu!" 2 U Yesu akamwamula akati, "Nikuvavuula niiti, ndavule mukughavona amajumba amakome agha, nalilasighala nambe livue lino lilighelama pa livue ilingi, ulwakuva ghooni ghilihemulua." 3 U yesu akaluta pa kidunda ikya Missetuni, akikala alungiime ku nyumba inyimike ija kufunyila. Apuo uPeteli, u Yakovo, u Yohani nu Ndeleeya, ye vijekiile, vakamposia u Yesu vakati, 4 "Tusuuma utuvuule, isio sino utuvulile silivombeka liighi? kivalilo kiki ikya ktuhufia kuuti unsiki ughwa kuvumbeka isii sooni ghuli piipi?" 5 Pepano u Yesu akavavuula akati, "Muvisaghe maaso, umuunhu nangavasyangaghe, 6 ulwakuva vinga vilikwisa mu litavua lyango, nujunge itisagha, 'Neene kilisite.' avaanhu avuo vilikuvasyanganga vinga. 7 Umue mulaava mupulika uvulugu ni njovo saake, mulekaghe pikwoghoppa. Ndaluve ndaani isio silivoneka taasi, neke unsiki ughwene ughwa vusililo ghuuva ghukyale. 8 Ifighono ifio iisi iisi jilallwisagha ni iisi ijingi, kange uvutwa kulua nu vutwa kulua nu vutwa uvunge. Imbale ni mbale kwefiliva ifisenyeena, kwejiliiva injala. Isio sooni vuuva vtungulilo, Ndaluve uvuvafi uwua mukijuva,

pano unsiki ugwa kupaapa umwana ghufikile. 9 Neke umue muvisaghe maaso, ulwakuva vilikuvutwala pa vuhighi na mu masinagogi, vilikuvatova. kange vilikuvatwala pa vanjagila na pa vatwa, ulwakuva mukumbingilila une. Ughuo ghuuva ghwe nsiki ughwa kwoleka ulwitiko lwinu ku veene. 10 Imhola inofu umpaka jipulisivue mu iisi sooni, uvusilio ye vukyale kufika. 11 "Pano viliiva vavakolile na kukuvatwala pa vuhingi, namungasagaghe kuuti kyamujova kiki, umue mujovaghe kino mupelua unsikki ughuo. Ulwakuva namwumue muuva mujova, looli iiva ghwe uMwimike. 12 Umuunhu ikumwohelagha unnine ku vanya utavulilua kuuti abudue. Uviise ikumwohegha, voope avaanu vikuvagalukilagha avapaafi vaave kuuti vabudue. 13 Avaanhu vooni vilikuvakalilagha ulwakuva mukumbingilila une. Neke juno ikuguda kuhanga kufika kuvusililo, ujuo ghwe alakuluka." 14 "Neke mulaava muvwene ikiinu kino kipelela uvulamafu inyumba inyimike ija kufunyla, kyimile pavwimike pano nakinakinoghile kuuva, 15 juno ikwimba amasio agha alutang' haniaghe, apuo pepano vano vali mu Yudea vakimbiilaghe ku fidunda. Juno ali pa kituvili, naangikaghe kutoola kimonga mu nyumba jaake. 16 Ghowope juno ali ku mughunda, naangagomokaghe ku kaaja kutoola umwenda ghwaka. 17 Iga avakijuuva vano viliva vakunue na vano vilikwong' helesyagha ifighono ifio! 18 Lino, mufunyanghe kuuti isio sileke pikwisa amasiki agha ulusiku. Lino, mufunyanghe kuuti isio sileke pikwisa amasiki agha fula ni mhopo. 19 Kweluliiva ulupumuko luno nalughelile kuvoneka kuhuma uNguluve ipela iisi, kuhanga kufika umusyughu. Kane nalulavoneka lusiku. 20 Nave uMutwa uNguluve naikepusia ifighono, ifio nakwale ughwa kukuluka. Neke wimila avasalulua vaake, ilikepusia ifighono ifio. 21 "Unsiki ughuo umuunhu angati, 'Lola! Ukilisite ali apa.' namba 'Ali kula,' namungikitaghe. 22 Ulwakuva vavili va vudesi. Avuo vihufyagha ifivalilo ni fideghe kuuti vavasofie avaanhu nambe avasalulua va Nguluve. Lino, ume muvisaghe maaso. 23 ulwakuva nivavulile sooni, ye sikyale pikwisa." 24 Neke ifigho siliiva sikilile imhumuko isio, 'ing'hiisi jilakupikila ilijjuva, naghu mwesi naghulavala. 25 Inhondue silasanguka kuhuma,' ni fiinu fyonu ifya kukyanya filasukanika. 26 "Pepano valambona une ne Mwana ghwa Muunhu nikwisa mu mafunde ni ngufu nyinga nu vuvaha. 27 Neke nilavasuum'gha avanyamhola vango, vavakong'hanie avasalulua vango, kuhuma imbale sooni isa iisi. 28 Mumanyilaghe ikihwanikisio ikya mpiki untini. Pano inhaafi saake silemba na kuuva na matundu, makagalaghe kuuti amasiki gha fula ghali piipi. 29 Fye lulaava, muliiva mukusivona sino nolike sivombeka, mukagalaghe kuuti nili piipi kukwisa. 30 Kyang'haani nikuvavuula niiti, ikisina iki nakilakila kuhanga isi sooni sivombeke. 31 Uvulanga ni iisi filakila, looli amasio ghano naghakalila. 32 Neke ikighono nu nsiki ughwa kwisa une ne Mwana ghwa Muunhu, nakwale juno akagwile ambe avanyamhola kukyanya, nambe juune ne Mwana, looli ju Nhaata. 33 Muling'haniaghe, kange muvisaghe maaso, (ulkakuva namukagwile: unsiki ughuo ghuliva liighi). 34 Lulaava ndavule umuunhu juno ikyula, ikujileke ikaaja jaake mu mavoko gha vavombi vaaka na kukuvapeela nujunge imbombo jaake. kange ikum'buula juno ilolelela pa mulyango kuuti avisaghe maaso. 35 Lino, umue mmuvisaghe maaso, ulwakuva namughukagwile unsiki ughwa kugomoka unya nyumba, pamo

aliisa wvillile nambe kilo nkate, pamo pano kuhenga nambe wakilo. 36 Muvisaghe maaso kuuti alavang'hulania mughoniile. 37 Sino nikuvavuula umue, nikuvavuula vooni. Muvisaghe maaso!"

14 Filyakyale ifighono fivili kuuva kyimikke kya pasaka na makete ghano naghavikilue ikilule, avanaha va vatekesi na vavulanisi va ndaghilo, vakava vifilonda isila ija kunkola uYesu kisyefu kuuti vam' bude. 2 Vakijovasyagha veene vakatisagha, "Nave tuuti tunkole ikighono ikyimike, avanhoo kyande vileeta amabaatu." 3 Uyesu alyale mu likaaja ilya Betania, mu nyumba ja Simoni juno ulutasi alyale ni buuba. Ye ikalile mu nyumba ijio ali pili, akingila umukijuuva jumonga, akolile isupa ija livue inya mafuta amanofu agha kupakala agha ndalama nyinga. Akadindula isupa, pe akakung'hiila pa mutu ghwa Yesu kukumwimike. 4 Avaanhu vamo vano pwevalyale vakakalala, vakijovasyagha vakatisagha, "Lwaki kunangania amafuta amanofu agha? 5 Ulwakuva ghaale ghughusivua indinali filundo fitatu na kukila, neke indalama isio saale sikuvatanga avakotofu." Pe vakan' dalikila umukijuuva jula. 6 UYesu akati, "Muleke, kiki mukun'gasia umukijuuva uju? Ambombiile imbombo inofu. 7 Avakotofu muli navoope jaatu, munoghile kukuvatanga unsiki ghwoni. Neke une, naniili numue ifighono fyonu. 8 Umekijuuva uju ambombiile vunofu mu fino aveele nafyo, apakile amafuta um' bili ghvano kukughuling' hania kusyilua. 9 Kyang'haani nikuvavuula niiti, pano iMhola iNofu jipulisivua mu iisi, naji mbombo jino avombile umukijuuva uju' jiovvawagha. Mu uluo vikunkumbukagha umukijuuva uju." 10 Pepano uYuuda Isikaloti, umo mu vasung' hua vala kijighe na vavili, akaluta ku vanah va vatekesi kuuti amwohele uYesu ku veene. 11 Voope ye vapuliike, vakahovoka kyongo, vakumulagha kukumpeela indalama. Pepano uYuuda Isikaloti akatengula kulonda unsiki unno ughwa kumwohela uYesu. 12 Ikighono ikya kwanda ikya kyimike kya makete ghano naghavikilue ikilule, pano vakabudagha ing' holo ija kyimike kya pasaka, avavulanisivua va Yesu vakampesia vakati, "Ghulonda tukuling'hanikise kuughi ukwa kulila ikyimike ikya pasaka?" 13 Pepano uYesu akavomola vavili nkate mu vavulanisivua vaake akati, "Mulute ku likaaja ilivaha ilya Yelusalemu, mu sila mutang'hana umukinahaata itwikile ulusaaji lwa malenga. Ujuo ghwe mum'bingililaghe. 14 Kuhanga inyumba jino kyaikwingila. Apuo, mum'buule unya nyumba kuuti, 'UM'bulanisi niiti, kili kughi ikyumba ikya vahesia, pano panoghiile aliile ikyimike ikya Pasaka, palikimo na vavulanisivua vaake?" 15 Umweene ikuvasona ikyumba ikya ku gholoofa, ikyeleeu kino kinosivue. Mutuliang'hanikisise umuo." 16 Avavulanisivua vala vakavuuka viluta ku likaaja ilio. Ye vafikile, vakasivonaa sooni ndaule uYesu aveele avavulile. Pe vakaling'hania ikyimike ikya pasaka. 17 Ye jifileke iwvillile, uYesu na vavulanisivua vaake kijighe na vavili vakafika mu nyumba jila. 18 Ye vali pili, Yesu akati, "Nikuvavuula isa kyang'haani, jumongga mulyumue, ghowope ilia palikimo nuune, itapikunyahela." 19 Avavulanisivua vaake vakasukunala, nujunge akatengula kukumposia uYesu niiti, "Asi, neene?" 20 UYesu akati, "Umuunhu ujuo, ghwa mu kipugha kiinu umue kijighe na vavili mwe vano musaasa nuune ungate mu kivughaana.

21 Une ne Mwana ghwa Muunhu nifua, ndavule lilembilue mu Malembe aMimike. Neke iga, umuunhu ujuo juno ikunyohela ne Mwana ghwa Muunhu! kiba umuunhu ujuo, ngale naaholwagha.”

22 Ye vali pilia, uYesu akatoola unkate akahongesia kwa Nguluve, akamenyulania, akavapeela avavulanisivua vaake akati, “Koogho, ughu ghwe m'bili ghwano. 23 Pe akatoola ikikombe ikya luhuuje, akahongesia kwa Nguluve, akavapeela, vakunyua vooni. 24 Akavavuula akati, “Iji je danda jango ija lufigo lwa Nguluve na vaanhu vaake, jino jikung'hika wvimila avaanhu vinga. 25 Kyang'haani nikuvavuula niiti, une nanilanyua kange uluhuuje ulu, kuhanga pano niliiva ninyua uluhuuje ulupia ku vutwa vwa Nguluve.”

26 Pepano vakimba ulwimbo, pekavuuka viluta ku kidunda ikya Miseiyuni. 27 Apuo uYesu akavavuula avavulanisivua vaake akati, “Ikilo ija musyughu umue mwene kyang'haani nikuvavuula, ikilo jijiji ing'hongove ye jikya kuvika ulwa vuvuli, uve ghuuva unghanile katatu.”

31 UPeteli akajova akakangasia akati, “une nanikukuleka lisiku, nambe kuuve kwe kufua palikimo nuve.” Voope avavulanisivua avange vooni vakajova vule vule. 32 UYesu na vavulanisivua vaake vafafika pamonga, pano pakatambulwagha Getisemani. Pe akavavuula avavulanisivua vaake akati, “Mukalaghe apa, pano une nikufuunya.”

33 Pe akantoola uPeteli, uYavovo nu Yohani, akaluta navoope pavulongolo padebe. Akatengula kusukunala kyonga na kutelateela. 34 Akavavuula akati, “Umwojo ghwano ghuli nu lusukunalo ulukome, ghnoghanogha mulwa kufua. Mukale bahaapa, muvisaghe maaso.”

35 Umwene akaluta pavulongolo padebe, akapupama paasi, akifuunya kwa Nhaata kuuti, nave lunoghile, unsiki ughwa lupumuko ghuleke kukumwagha. 36 Akati, “Ghwe Nhaata, uve nakikutolile kimonga. Nisuuma umbusikisie ikikombe ikya lupumuko. Neke nakwekuti uvombe mu vughane vwango, looli mu vughane vwako.”

37 Ye ifunyile, akagomoka ku vavulanisivua vala, akavona vaghoneliile. Pe akam'buula uPeteli akati, “Simoni, ughoneliile? Ukunilue kuuva maaso nambe akavalilo kamo?”

38 Pe akavavuula akati, “Muue maaso, mufunyaghe kuuti ingelo sileke kukuvalema. Umwonjo ghatavwile, neke um'bili n'dwesi.”

39 UYesu akaluta kukufuunya kange, akajova amasio ghala. 40 Ye ifunyile, akagomoka kange, akavona vaghoneliile, ulwakuwa vaale ni tulu nyinga. Vakakunua ikya kujova. 41 Akaluta ulwa vatatu kukufuunya. Ye agomwike, akavavuula akati, “Mujiighe mufighona na kupuuma? Lukwilile lino! Unsiki ghufikile ghuno une ne Mwana ghwa Muunhu nivikua mu mavoko gha vahosi. 42 Ima tulutaghe! Lolagha unya kunyohela ali piipi.”

43 UYesu ye ajiighe ijova navo, uYuuda jumo nkate mu vavulanisivua kijighe na vavili, akafika ni kipugha kya vaanhu vakolile ibamba ni mbunda. Avaanhu avuo valyasung'hile na vavaha va vatekesi, avavulanisi va ndaghilo na vagojo. 44 UYuuda umwohesi alyavavulile ng'haani avaanhu vala ikivalilo ikya kumanya uYesu akati, “Juno kyanikunnonela, ujuo iiva ghwe mwene, munkolaghe, mulutaghe naghwo mu

vuloleeli.”

45 UYuuda ye afikile uYesu akati, “M'bulsnsi.” Akannonela. 46 Pe avaanhu vala vakankola uYesu. 47 Neke jumonga mu vano valyimile pala, akasomola ibamba, akankotova unkami ughwa ntekesi um'baha, akan'dumula imbulughutu. 48 UYesu akavaposia avaanhu vala akati, “Mwisile ni bamba ni mbunda kukung'hola une hwene nili mhijim'budi! 49 Ong'o jaatu navisagha numue nivulanisia mu nyumba inyimike ija kufunyila, namwang'holagha! Lino isi sihumila kukwilanisia sooni sino silembilue mu Malembe aMimike.”

50 Peano avavulanisivua vaake vooni vakamuleke, vakakimbilia. 51 Neke unsoleka jumonga juno alitosisie isopeka akava ifikum'bingilila uYesu. Avalungu vala vakankola, 52 umwene akapukunyuka akaghuleka umwenda ghwake, akakimbila vufuula. 53 Pe vakantwala uYesu kwantkesi um'baha. Uko kwe vakakong'haana avavaha va vatekesi vooni, avagojo palikimo na vavulanisi va ndaghilo. 54 UPeteliakava ium'bingilila uYesu pa vti. Pambel ghwopeakngila mu luviika ulwa nyumba ija ntekesi um'baha, akikala ikwota umwotolikimo na vasikali avalolelele. 55 Ppano avavaha va vatekesi ni kipung'ha kya valogosi va Vayahudi vakava vilonda uvwolesi uvwa kumhingila uYesu kuuti vam'bude, neke navakaluvona lumonga. 56 Avaanhu vinga vakolekagha isa vudesi wvimila umwene, neke uvwolesi vwave navukitng'hanagha. 57 Vamo vakiima, vakoleka isa vudesi vakati, 58 “Usue tukampuliike umuunhu uji iiti, inyimike ija Nguluve jino jijengilue na vaanhu, neke mu fighono fitatu nijenga ijingi jin najjengua na vaanhu.”

59 Vwope uvwolesi uvuo navukitng'hanagha. 60 Pepano untekesi um'baha akiima pakate pa vaanhu' akamposia uYesu akati, “Naghukwamula nambe lisio? Avaanhu ava vikwoleka kiki wvimila uve?”

61 Umwene uYesu akajikala kimhihe, naakamula nambe lisio. Untekesi um'haba akamposia kange akati “Uve veeve kili kilisite, Mwana ghwa Nguluve uMwimikua?”

62 UYesu akamula akati, “Eena, neene. kange mulambona ne Mwana ghwa Muunhunitemile palikimo nu Nguluve unya ngufu, nikwisa mu mafunde kuhuma kukyanya.”

63 Untekesi um'baha ye apulike amasio aghuo akakalala' akademula umwenda ghwake iiti, “Lino pe tulonda vwakiki uvwolesi uvunge?”

64 Mupuliike ndavule ikuviika hwene Nguluve, ikumuligha kyonga uNguluve! Mwiti ndaani umuunhu ujuo?” Vooni vakamhigha kuuti anoghiile kubudua. 65 Avange akategungula kukumfunyila amati, vakan'dinda ku maaso, vakantova ni mbuli, vakamposia vakati, “Vila, veeni juno akutovile!” voope avasikali avalolelele vakantoola, vakantova na mapi. 66 UYesu ye ali munkate, uPeteli akajiighe pa luviika. Pepano akiisa umhinja um'bombi ghwa ntekesi um'baha. 67 Akamwagha uPeteli ikwota umwoto, akamulola akati, “Na juuve uveele lumo nu Yesu uMunasaleti!”

68 UPeteli akakaana akati, “Nanikagwile, kange nanisitang'hine sino ghujova!” Akahuma kunji ku luviika. Ing'hongove jikavika! 69 Um'bombi jula akamwagha kange uPeteli, pe akavavuula vano pwevalyale pala akati, “Uju ghwe umo mu vala.”

70 UPeteli akakaana kange. Unsiki n'debe vuvule, avaanhu vano pwevalyale pala vakam'buula kange uPeteli vakati, “kyang'haani uve uli umo mu vala, ulwakuva uve uli N'galilaya.”

71 UPeteli akaava ifikaana, akajiighe akati, “Kyang'haani umuunhu ujuo juno mujova, nanimmanyile!”

72 Unsiki ghughuo ing'hongove jikavika ulwa vuvuli. Apuo upeteli akakumbuka ilisio lino uYesu

am'buula kuuti, "Ing'hongove ye jikyale kuvika ulwa vuvili, ghuuva ughuuva ungh'anile katatu." Ye akumbwike uluo, akatengula piila kyongo.

15 Palwakilo ye kukiile, avavaha vateseki, avavulanisi va ndaghilo palikimo na vagojo, vakapulinhana. Vakankunga uYesu, vakantwala kwa ntwu uPilato kuuti ahighue. **2** UPilato akamposia uYesu akati, "Asi, uve veeve Ntwu ghwa Vayahundi?" UYesu akamwamula akati, "Uve ujovile." **3** Avavaha va vatekesi vakava vifikwoleka si nyinga isa kumpelela uYesu ahighue. **4** UPilato pe akamposia kange akati, "Kiki naghukwamula lumonga? Lolagha avaanhu ava vule vijova si nyinga isa kukuhigha." **5** UYesu naalyamwile kimonga. Apuo uPilato akadegha. **6** Lwale lwiho kwa ntwu pa kyimike ikya Pasaka, kukun'dindululla ukungua jumo juno avaanhu vasumile. **7** Kwealyale unkungua jumonga juno akatambulwagha Balaba. Umuunhu ujo alyakungilue palikimo na vaanhu avange, ulwakuva valyavombile uvugalusi na kubuda. **8** Avaanhu vano valyakong'hanile vakava viluta kwa pilato kusuma kuuti, avavombe ndavule lwale lwiho lwake pa kyimike ikya Pasaka. **9** UPilato akavaposia akati, "Mulonda nivadindulile untwa ghwa vayahudi?" **10** UPilato alyavaposisie uluo ulwakuva alyakagwile kuuti, avavaha va vatekesi valyale ni kivini nu Yesu, Fye nambe valyantwalile kwa mwene ahighue. **11** Neke avavaha va vatekesi valyavafundile avaanhu vooni kuuti, vansuume uPilato avadindulile uBalaba. **12** Avaanhu vala ye vansumile, uPilato akavoposia kange akati, "Umuunhu uju juno mwiti ghwentwa ghwa Vayahudi, nim'bombe kiki?" **13** Avaanhu vooni vakoova vakati, "Unkomelele pa kikovekano!" **14** UPilato akavoposia kange akati, "Umuunhu uju avombile luviivi luki?" Aveene vakavaposia kukwova viiti, "Unkomelele pa kikovekano!" **15** UPilato akan'dindulila uBalaba, ulwakuva akalondagha pikulihovosia tipugha iya vaanhu. pe akalaghangha kuuti uYesu atovue ni mijeledi, ye atovilue, akavasikili vakankomelele pa kikovekano. **16** Avasikali vakantwala uYesu mu luviika lwa nyumba ja ntwu, pe avasikali vooni vakakong'haana. **17** Vakamfwasia isopeka indangaji ija kitwa, vakatenda ingeela ija mifua neke vakamfwika ku mutu. **18** Vakatangula kukumhangila ni mbedo viiti, "Kamwne ghwa Vayahudi!" **19** Vakava vikuntova ku mutu ni lilaasi na kukumfunyila amati. Kange vakafughamagha pa yesu na kukumwinamilia ni mbedo. **20** Ye vam'bedile na kukunnenela, Vakamfuula isopeka jila, vakamfwasia amenda ghaake, pe vakamhumia kunjji, viluta kukunkomelala pa kikovekano. **21** Ye vali mu sila, vakatang'hana nu muunhu jumonga juno akatambulwagha simoni, umhuna mu likaaja iya Kileeni, ikwingila mu Yelusalemu. Usimoni ujuo alayaye viise ghwa Alekisanda nu lufu. Avasikali vakamwumilisia kupinda ikikovekano ikya Yesu. **22** Pe vakantwala uYesu pano pakatambulwagha Goligota, kwekuti, "Ling'ala lya mutu." Ye **23** vakikile, vakampeela uluhuuje uluhasing'hanie nu nkota kusilisia uvuvafi, umwene akasiita kunyua. **24** Apuo vakankomelela uYesu, pa kikovekano, pe vakaghaana amenda ghaake mu sila js lusodolelo, kuuti nujunge atoole ghuliku. **25** Ye vikunkomelela uYesu, ghwale nsiki ghwa kavalilo kya vutatu palwakilo. **26** Pakyanya pa kikovekano vakankomelela ikitapa kino valyalembile

amasio gha, "ghwe ntwu ghwa vayahudi," kuvonia unkole ghuno valyam'balile. **27** Palikimo nu mwene, valyavakomelile avaanhu avange vavili vano valye vahijivabudi, jumonga akava ulubale ulwa kundio, ujunge kung'highi. **28** Apuo silyavoniike sino silembilue mu malambe aMmike kuuti, "Alyavailue palikimo na vahosi." **29** Avaanhu vano vakava vikila nakukumwagha uYesu pa kikovekano, vakasukaniagha amatu ghaave vikumuligha, viiti, "Uwe ghwe juno ghwatisagha ghulimemula inyumba inyimike ija Nguluve na kujenga mu fighno fitatu, **30** aka lino pa kikovekano ghupoke! "UYesu pakikovekano! **31** Voope avavaha va vetekesi na ndaghilo vakamvovelelagha vatatisagha, "avapokagha avange, neke ikunua kukupoka mwene. **32** Nave ghwe Kilesite, untwagha vaisilaeli, lino iike pa kikovekano, tulole neke twitike." Voope vano vakankomelele palikimo nu mwene vakava vikumuligha. **33** Ye ghufikile unsiki ghwa kavalilo aka ntanda pamwisi, ing'hiisi jikakupikila isi jooni kuhanga kufika akavallilo aka budikalubale. **34** Unsiki ugwa kavalilo aka budikalubale, uYesu akakoola fiijo akati, "Eloi Eloi, lama sabakitani?" Kwetuti, "Nguluve ghwango, Nguluve ghwango, ongo undekile? **35** Vamo nkate mu vano pwevalyale pala, ye vapuliike uluo vakati, "Pulisikia! Ikunkemeela um'bili uEliya! **36** Umuunhu mumonga akaluta luvilo, akasuvika ikyenda mu luhuuje ulukali, akakiviika mu lulaasi, kam'besekesia uYesu pa mulomo kuuti amiime, akati, "Leka tulole, nave uEliya ikwisa kukumwisia pa kikivekano!" **37** UYesu akakoola fiijo, akakunguka. **38** Unsiki ghughuo umwenda ghuno ghulyaghavinie pavili inyumba inyimike ija Nguluve, ghukademuka pavili kuhuma kukyana kufika paasi. **39** Um'baha ughwa vasikali juno aliyimile kilunge nu Yesu, ye am'bwene pano ikunguka akajova akati, "Kyang'haani umuunhu uju akaale mwana Mwana ghwa Nguluve!" **40** Ye sivombeka isi sooni, pwevalyale avakijuuva vano valyimile petali padebe vilola. Mu vakijuuva avuo mwealyale uMaliya umhuma mu likaaja iya Magidala, uSalome nu Maliya ung'ina ghwa yoose nu Yakovo un'debe. **41** Ava vakam'bingililagha na pikum'bombela uYesu ye ali ku Galilaya. Kwevalanye na vakijuuva avange vinga vano valyalutile nu Yesu Ku Yelusalemu. **42** Isi sooni savombiike ikighono ikya kuling'hania isabati. Ye wviliile, isabati. jikyale pitengula, **43** akiisa uYosefu ughwa ku ALimataya, aliyale mwoghopua mu kipugha ikya vahingi. Ghwope akaghuululagha kukwisa uvutwa vwa Nguluve. Ujuo akikangasia, akaluta kwa pilato, akasuma um'bili ghwa Yesu. **44** UPilato ye apuliike kuuti u Yesu afwile, akadegha kyongo. Akankemeela um'baha ughwa vasikili, akamposia kuutu uYesu ndaveele afwile kali. **45** Ye apuliike uluo, akantavulila u Yosefu um'bili ghwa Yesu. **46** UYosefu akaghula umwenda ughwa kunsyilila u Yesu. Akisia um'bili pa kikovekano, akaghuniengelela nu mwenda ghula. Pe akaghuviika mu mbiipa jino jabughulilue mu linhalavue, akabilukisia ilivue iikome pa mulyango ghwa mbiipa. **47** UMaliya umhuma mu likaaja iya Magidala nu Maliya ung'ina ghwa Yoose, vakapaagha pano ghuvililue um'bili ghwa Yesu. Vivilusisia ilivue pa mulyango ghwa mbiipa.

16 Pakivwiile ye jisiile iSabahati, umhuma mu likaaja iya Magidala, uSalome nu Maliya ung'ina ghwa Yakovo, vakaghula amafuta amanono kuuti vakaghupake um'bili ghwa

yesu. 2 Ikighonoko ikya kwasia mu mulungu, palwakilo ilijuva ye lidibula, vakaluta ku mbiipa. 3 Ye vali mu sila vakijovasyagha veene viiti, "Veeni juno kyaikutuvusikisia ilivue lila pa mulyiango ghwa mbiipa? 4 Ilivue lyale likome kyongo. Ye afikile, vakavona ilivue libilusivue. 5 Vakingila mu mbiipa, umuo vakamwagha unsoleka afwalile umwenda um'blafu, ikalile ulubale lwa kundio, pe vakakenyemuka kyongo. 6 Umwene unsokela ujuo akavavuula akati, "Namungakenyemukaghe. Mukumulnda uYesu ughwa ku Nasaleti juno akomelilupa kikovekano? Asyukile, na pwale apa! Lola pano vakam'bikile. 7 Mulute muvavuule avavulanisivua vaaake, kyongo uPeteli kuuti, alongwile ku Galilaya. Uko muluta mukum'bona ndavule alyavavulile." 8 Ye vapuliike isio, vakadegha na kutetema, vakahuma kunji, vakavuuka pa mbiipa vikimbila. Navakapanga kwa munhuunulwakuva vakava vikwoghopa. 9 (note: **The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.**) UYesu ye asyukile palwakilo ikighono ikya kwasia mu mulungu, akihufia taasi kwa Maliya umhuma mu iikaaaja ilya Magidala, juno alyam'busisie amapepo lekelalubale. 10 UMaliya akaluta kukuvapangila vano vakam'bingililagha uYesu, unsiki ughuno vakajighe vasukuniile, vilila ifua. Ye 11 vapuliike kwa Maliya kuuti uYesu mwumi, kange am'bwene, navakitika' 12 Pambele, uYesu akihufia ku vavulanisivua vavili mu kihwani ikingi. Avavulanisivua avuo valyahumil ku Yelusalemu, vakalutagha ku kikaaja ikya pa vupiipi. 13 Voope vakaluta vakavapangila avajanave, pooope navakitika. 14 Kange, uYesu akihufia ku vavulanisivua kijighe na jumo, unsiki ughuno vakava vilia. Akavadalikila ulwakuva valyale kukwitika uvwolesi wwa vano valyam'bwene ye asyukile. 15 Pepano uYesu akavalaghiila avavulanisivua vaake akati, "Mulutaghe muiisi jooni mupulisayaghe iMhola iNofu ku vaanhu vooni. 16 Juno ikwitika na kukwofughua, ujuo alakuluka. Neke juno naikwitika, alahighua. 17 Kange vanoviitike, vivombagha ifidegho ifi: mu litavua lyano vidagagha amapepo, kange vijovagha mu njovele imhia. 18 Vangakole injoka, nambe vanganyue inyambikila, navangafue. kange vivikagha amavoko ghaave pa vatamu, avatamu visokagha." 19 UMutwa uYesu ye ajovile navo, pe akatolua kuluta kukyana, akava nuvutavulilua palikimo nu Nguluve. 20 Pepano avavulanisivua vaake vakalutagha kupulisia kwoni iMhola iNofu. UMutwa akavombagha imbombo palikimo na veene, akavapelagha ingifu isa kuvomba ifidegho fino fyale fivalilo kuhufia kuuti iMhola iNofu jino vipulisia ja kyang'haani.

Luuka

1 kulyuve mwoghopua Tiofilo avaanhu vinga valemBILE imhola isa Yesu Kilisite ndavule silyavombike kulyusue. **2** valemBILE imhola isi ndavule lityapangilue na vano valyalolile na maaso ghawe, navano valyasipulisie kuhuma vuvutengulilo wwake. **3** ulwakuva nilondile vunono uwakyang'haani vwa mhola sa Yesu vuhuma vuvutengulilo lino najune nivwene lunono kukulembela isi sooni muvutavike. **4** neke ulukagule ulwakyang'haani lwa mbombo sino ukavulanisivue. **5** mu fighono fya Helode untwa ghwa Yudea, pwealyale untekesi jumonga juno alyale ikemelua Sakalia ughwa lukolo lwa Abia un'dala ghwake alyahumile muvaliive va Haluni, ni litavua lyake alyale ikemelua Elisabeti. **6** voni van valyale vaghohlofu pa maaso gha Ngulue amaghendele ghale ghasita kuvavapika mundaghilo sooni munjovele ya Mutwa. **7** neke navalyale nu mwana ulwakuva uElisabeti alyale mughumba na kukavalilo akuo voni vale vaghoghohlofijo. **8** lino lulyahumile kuuti uSakalia alyale nu Mhepo umwimike kuvutavike vwa Ngulue. akalutile nuvutavike vwa vutekesi kuhumila mu vutavike vwa ludimo lwake. **9** kwevulyale uvutavike uvwa kuvomba mu nyumba ja Ngulue veni umuunhu untekesi, veni idalikila akasalulua ikipugha akingila mu nhumba ja Mutwa akanyanya uvufumba. **10** ilipugha lyoni lya vaanhu vakava vikufunya kunji ye vinyanya uvusumba. **11** unyaMhola ghwa Mutwa akamwumila na kukwiima ulubale lwa luvoko lwa ndia kufitekelelo kuno vinyanyila uvusumba. **12** uSakalia akoghopa ye alwaghile ulutetemo lulyamughwila. **13** neke unyaMhola akam'bula kuuti, ulekaghe pikwoghopa Sakalia ulwakuva ulufunyo lwako lupulikike. undala ghwako uElisabeti ikukuholela umwana ilitavua lyake ghukun'kemela Yohani. **14** ghuliva nu lukelo na kuhovoka, na vinga vikuhovokela kuholua kwa mwene. **15** ulwakuva iliva nu vuvaha kuhuma kwa Mutwa ujoo nanganyisaghe nambe kimonga kino kighasia. looli ingufu sa Mhepo umwimike siiva nu mwene kuhuma pano ali mulileme lwa ng'iina. **16** na vaanhu vinga ava Silaeli ilikuvagomosiagha kwa Ngulue uMutwa ghwave. **17** ujoo ilikumulongolela uMutwa mu ngufu nu mwojo ndavule alyale uEliya kusambania mu ngufu sa Mhepo uMwimike neve vano navikumwoghopa vighendagha muluhala lwa vano valweli. ikuvavombela ndiki kukuvavika kwa Mutwa avaanhu vano vaghelanisivue vwimila jake. **18** uSakalia akam'bula unyaMhola, "niwesia ndani kukagula ili? ulwakuva une nili nsehe nu n'dala ghwango na maka ghake ghali minga kyongo". **19** unyaMhola akamwamula na kumb'ula, une nene Gabiileli, nejuno nikwima pavulongolo pa Ngulue. nisung'ilue kukuvuula, kukuletela iMhola inofu iji. **20** kange lolagha, nungajove kinu ghuva kimie nungawesie kujova kuhanga ikighono kila pano isi siva sihumile. ulu lwe ulwakuva ukakunilue kukwitika amasio ghango ghano mu nsiki ghiva ghavombike. **21** lino avaanhu valyale vikumughula uSakalia. valyadeghile kuuti alyale itumila unsiki mwinga ku nyumba inyimike ja kufunyila. **22** neke ye ahumile kunji, akakunilue kujova navo. pe aveene vakakagula kuuti, luvonike lumonga mu nyuma inyimike neke umwene akava ihufia lumonga na mavoko. akajigha kinunu. **23** ye fisilile ifighono fyakuvomba imbombo jakilekesi ayavukile

kugomoka kunyumba jake. **24** pambebe uSakalia akavuja kukaja kuhuma ku mbombo sake sakitekesi un'dala ghwake akava n'kunue, akifisa amesi ghahaano akajova. **25** "ulwakuva lwe luno uMutwa ambombile une ye andolile kulughano lwoni kukumbusikisia isoni pa maaso gha vaanhu" **26** ye ghufikile umwesi ghwa n'tanda pavukunue vwa Elisabeti uNgulue akatuma unyaMhola uGabiileli kuluta mu isi ja Galilaya ilitavua ilinge Nasaleti, **27** kwa mhinja juno akatambulwagha Maliya. kwa mhinja juno alyatunilue nu mughosi ilitavua lyake ghwe Yosefu. umuholua mukikolo kya Davidi nilitavua lya mhinja akakemelua ghwe Maliya. **28** unyaMhola ye afikile akati, "nikukuhungila uve ghwe juno usungukilue nu Mutwa, uMutwa alinuve; **29** amasio ghanyaMhola ghaka mangajisia kyongo mu mwojo ghwake na alyaghamanyile kiki unyaMhola ihungila hungila iji kidegho. **30** unyaMhola akam'bula "nungoghogpaghe Maliya ulwakuva uNgulue akusungukile. **31** lolagha ghuva nu vukunue, ghupapagha umwana neke ghukun'kemelagha ilitavua ghwe Yesu. **32** iliva m'baha ikemelua ghwa mwana ghwa juno alikukyanya kyongo, uMutwa uNgulue neke ikumpelagha ikitongo kya vutwa kya Davidi uvuse. **33** itemagha uvutwa mu lukolo lwa Yakovo uvusila nakusila iusiku. (aiōn g165) **34** uMaliya akam'bula unyaMhola ili, iva ndani ulwakuva une nanigheile kuwafuka nu mughosi ghwoghoni? **35** unyamhola akamwamula akam'bula "uMhepo uMwimike ikwisa kulyuve. ni ngufu sa juno alikukyanya kyongo sikwisa kulyuve. pe lino umwimike juno iholua ikemelua ghwa mwana ghwa Ngulue. **36** lolagha ulukolulua uElisabeti alinuukunue vwa mwana mufighono fyake fya vughogholo, ughu ghwe mwesi ghwa n'tanda juno valyatile mughumba. **37** ulwakuva kwa Ngulue nakwekili kino kimuulemile" **38** uMaliya akajova akati, une nilim'baanda ghwa Mutwa neke luuleke luve luve kulyune ndavule ujuvile" pe pano unyaMhola akavuka iluta. **39** ye fikikile ifighono nde filingi uMaliya avuka ng'haning'habi na kuluta ku iisi jimonga jino jale nyafidunda, ija Yudea. **40** ukoo akingila mu nyumba ija Sakalia na kumwungila uElisabeti, **41** lino pe lulyahumile kuuti," uElisabeti ye apulike uluhungilo lwa Maliya. umwana mu lileme akaomoka tomoka, neke uElisabeti ingufu isa Mhepo uMwimike sikamwisila. **42** pe akatengula pijova kungufu akati, "ufunylue uve mukighavo kya vakijuva najumwana juno alimulileme lyako afunylue. **43** neke lulindani kulyune ungiina ghwa Mutwa lunoghile pikwisa kulyune? **44** ulwakuva lolagha ye lupulikike mu mbughulutu sango ilisio lya kuhungila kulyuve umwana mulileme lyango atomwike nu lukelo. **45** neke afunylue umukijiva jula juno alyitike kuuti vulyahumila uvuya kyang'haani vwa sino alyavulilue kuhuma kwa Mutwa". **46** uMaliya akati, inimbula jango jikunfunya uMutwa, **47** naghumwojo ghwango ghuvovwike mwa Ngulue umpoki ghwango. **48** ulwakuva avulolile uvukotofu vwa m'banda ghwake umhinja. lolagha kuhuma mu fisina fyonni vikuhonelagha nilifunuya. **49** ulwakuva umwene unya sooni avombile sino mbaha kilyune. ni litavua lyake ilyimike. **50** uvukola wwake kuhuma ikisina ni kisina ku vano vikumwopa umwene. **51** avonisie ingufu mu luvoko lyake avapalanisie vala vano vakighiniagha mu masaghe gha mooja ghawe. **52** avisisie paasi avana va vatwa kuhuma mufitengo fyave ifya vutwa na kukuvatosia kukyanya vano vakotofu. **53** alyavapelile avanya

njala ifinu ifi nono looli avamofu avadagile na mavoko gheene. 54 ahumisie uvutangilisi kwa Isilaeli um'bombi ghake, neke akumuke kuvonesia uvuhugu. 55 (ndavule alyajovile kuvanhaata vitu) kwa Abulahamu ni fisina fyake kuvusila na kusila" (aiōn g165) 56 uMalia alikalile nu Elisabeti hwene mesi ghatatu pepano akagomoka ku nyumba ja mwene. 57 lino unsiki ghulyafikile ughwa Elisabeti kupaapa umwana un'dimi. 58 avabading'ani vake na vanyalukolo vake valyapulike ndavule uMutwa atupelanie si mu vuhugu vwake, kange vakahovoka palikimo nu mwene. 59 lino kilyahumile ikighono kya lekela kwoni valisile kukivungo najumwana lulyanoghile vampele ilitavua lyake ghwe Sakalia kulwiho lwa vise. 60 looli ung'ina akamula akati, "ndali" ikemelua ghwe Yohani" 61 vakam'bula napwale nambe jumo mulukolo juno itambulua ku litavua ili" 62 pe vakam'bombela ikimanyilo uvise kuuti, umwene iti ilitavua akemelue veni. 63 uvise akalonda ikisegho akalemba "ilitavua ghwe Yohani" voni vakadegha ku ili 64 ku kenyemukila umulomo ghake ghukadinduka nu lumili lwake lukava vuleka akajova na kukumughinia uNguluve 65 uludwesi lukavisila voni vano valikalile pipi navoimbombo isio sikakwilana mu iisi jooni ja fidunda fya Yudea, 66 na voni vano valyaghapulike vakaghagadiila mu mwoojo ghawe, vakati umwana uju ghwa ndani ndani?" ulwakuva uluvoko lwa Mutwa lulyale palikimo naghwo. 67 ivise ghwa Sakalia akapeluula ingufu nu Mhepo uMwimike akatengula kuhumia uvuvili akatisagha, 68 aghinwaghe uMutwa, uNguluve ghwa Isilaeli, ulwakuva atangile kange na kukuvavanga avaanhu vake. 69 atupelile uvupoki kuhuma mu nyumba ja nyambombo ghwake u Davidi, kuhuma mukikolo kya m'bombi ghwake uDavidi. 70 ndavule alyajovile mumulomo ghwa vavili vake vano kwevalyale kuhuma kuvukuulu. (aiōn g165) 71 alatupoka kuhuma kuvalugu viitu na kuhuma mumavoko ghavaanhu vooni vano vikutukalalila. 72 alavomba ndiki kuvonesia ulusungu kuvanhaata vitu na kukumbuka ululaghilo lwake ulwimike. 73 ulujigho luno alayajovile kwa Abulahamu unhaata ghwitu. 74 alayajighile na kunkangasia kuuti lunoghile pikum'bombela umwene kisila wwoghofi pano tupokilue pihuma mumavoko ghalavugu viitu. 75 muvwimike na mavagholofu uvwakyang'haani pa maaso ghake ni fighono fyake fyoni. 76 Ena, najuve mwana ghukemeluaagha uli mb'ili ghw ajuno ali kukyanya fiiji ulwakuva alyaghendelegaha ku maaso ghwa Mutwa kuuti ikuvonesia isila. neke kukunosekesia isila avaanhu pano ikwisagha umwene. 77 kukuvavula avaanhu vake kuuti valapyanilwagha valavuvunagha uvupoki kusila kusila ja vupoki vwa nyfi saave. 78 ili lilyahumile ulwakuva ja lusungu lwa Nguluve ghwitu ulwakuva lijjuva kuhuma kukyanya likutwisila. 79 kukutumulikila ku vano vikalile mu ng'isi nu lumwighighi ghwa vafue alavomba ndiki kulungosia amaghulu ghitu kusila ja lwengano." 80 lino umwana jula akakula na kuva nyangufu mwa Mhepo uMwimike. alikalile kulihaka kuhanga unsiki ghuno akavonekagha ku vaSilaeli.

2 lino mu fighono ifyo, jilyahumile kuuti, uKaisali Agusito akahumisie ululaghilo kuuti, vatole uluvailo lwa vaanhu vooni vanovikukala mu iisi. 2 ulu lulyale lwe luvailo lwa kwanda luno lulyavombike unsiki ghuno uKileoli alyale m'baha gha Silia. 3 neke umuunhu ghwani akaluta kumpulo ghake

kukulembekesia uluvailo. 4 ghwope uYosefu alyavukile mu mpulo ghwa Nasaleti ukoo ku Galilaya na kukyulalila ku Yudea ku mpulo ghwa Betelemu, ghuno ghukagulika hwene mpulo ghwa Davidi, ulwakuva jikahumile mu lukolo lwa Davidi. 5 akaluta kula na kujilembekesia nu Maliya, juno alyale antuunile kange alyale ihuvila umwana. 6 lino jilyahumile kuuti, ye valyale kula unsiki ughwa kuhola ghukafika. 7 akahola umwana un'dimi, umuholua ghwake ughwa kwanda, akamun'yengelela umwana namenda neke kunsigha ni mhopo. pe akam'bika mikivagha kya kulisikisia ifidimua, ulwakuva napwelukale ulubale lwa kum'bika mu numba ja vaghesi. 8 ku lubale uluo kwevalyale avalongosi vano valyale vikukala mu maghunda kulolelela amapugha gha ng'olo ave pakilo. 9 kukenyemukila unyaMhola va Mutwa akavahumila nu vwimike va Mutwa vulyang'alile kuvusyungutula, pe valyale nu wwoghofi kyongo. 10 pepano unyaMhola akavavula, "namungoghophaghe, ulwakuva nikuvapela iMhola inofu isa lukelo uluvahaku vaanhu vooni. 11 umusyughu umpoki ghwinu aholilue vvimila jinu mu mpulo gha Davidi! umwene ghwe Kiisite Mutwa! 12 iki kye kivalilo kino mupelua, mukumwagha umwana vampingile umwenda aghonile mu luvagha lwa kulisikisia ifidimua. 13 kukenyemukila kukava ni lipugha livaha lwa va sikali kuhuma kukyanya likalungine nunyaMhola ujoo kukumughinia uNguluve vakatisagha, 14 "uvutwa vwa nguluve juno ali kukyanya fiiji nu lutengano luvu mu iisi ku vaanhu voni vano anoghilue navo." 15 lulyale kuuti avanyaMhola ye vavukile na luluta kukyanya, avalongosi vakajofesania vavuo ku vavuo, "tuvuke lino ku Betelemu kula tukalole kiki kino kihumile, kino uMutwa atumanyisie". 16 vakaluta ng'hani ng'hani kula, neke vakamwagha uMaliya nu Yosefu, kange vakamwagha umwana aghonile mu luvagha lwa kulisikisia ifidimua. 17 ye vavwene ndiki, vakavamanyisia avaanhu vala vano vakavuilue imhola sa mwana ghwa muunhu 18 voni vakadegha ye vapulike imhola isi ni kila kuno kikajovile vadalikili. 19 neke uMaliya akaghendelela kusagha soni sino alyapulike, akaghavika mu mwoojo ghwake. 20 avadalikili vakagomoka na kumwimika na kumpaala uNguluve wimila umuunhu ghwani kukino valyapulike na kukukyagha, ndavule jilyajovilue kuvuene. 21 kyati kifikile ikighono kya lekela kwoni ghulyale ghwe nsiki ghwa kundumula umwana, vakankemela ilitavua ghwe Yesu; ilitavua lino alayapelilue nu nyaMhola jula ye na vuvukunue vukyale kutungwa mu lifeme. 22 kuling'ana ni ndaghilo ja Moose, uYosefu nu Maliya akantwala kunyumba inyimike ja kufunyila ku Yelusalemu na kum'bika pavulongolo pa Mutwa. 23 ndavule jilyalembilue mu ndaghilo ja Mutwa. "umukinahaata ghwani juno idindula lifeme ilikemelua juno avusikisivue uvuvaha kwa Mutwa". 24 vope vulevule vakisile kuhumia ilitekelo kuling'hana na kila kinokijovua ku ndaghilo ja Mutwa," vahumyaghe injiva ivili nambe inyaana ivili isa ng'unda". 25 lola, palyaale nu muunhu ku Yelusalemu juno ilitavua lyake ikemelua ghwe Simoni. umuunhu uju alyale nya kyang'haani na kumwitika uNguluve. umwene alyale idalikila vvimila umuhuvilua ghwa Isilaeli, nu uMhepo uMwimike alyale nkyanya ja mwene. 26 jilyavonike kwa mwene kukilila uMhepo uMwimike kuuti umwene naale ifua ye akyale kumwagha uKilisite ghwa Mutwa. 27 ikighono kimonga akingile mu nyumba inyimike ja H, akalongsivue nu Mhepo umwimike. pano avapafi

vakamuletie umwana, uYesu ikum'bombela sino simunoghile jaatu ndaghilo, 28 pepano uSimoni akamwupila mu mavoko ghake na kumpaala uNguluve na kuuti, 29 "lino nikum'bula untemi ghwako alute nu lutengano lwa Mutwa, kuling'hana ni lisi lyako. 30 ulwakuva amaaso ghango ghavuvwene uvupoki wvako, 31 vuno vuvonike ku vaanhu voni. 32 umwene ghwe lumuli wvimila uvusyetulilo vwa iisi nu wvimike vwa vaanhu va Isilaeli. 33 ubaba nu mama va mwana vakadegha ku sino sijovua kwa mwana ghwa vanave. 34 pepano uSimoni akavafunyila na akati kwa Maliya ung'ina ghwa mwene, "pulikisia vonono! umwana uju iiva vufumbue kwa kusova namba kukwitika ku vaanhu vinga va ku Isilaeli kane ke kivalilo kino avaanhu vinga vilikujikana. 35 kange lwe lubamba lunolulinyanya umwojo ghako juve, neke kuuti amasaghe gha moojo gha vinga ghavoneke" 36 un'dala um'bili juno akemeluagha Ana kwealyale kunyumba inyimike ja kufunyila. umwene alyale mwaliwe gha Fanueli kuhuma kulukolo lwa Asheli. alyale na maka minga kyongo. akikala nu mughosi ghwake ku maka lekela lubale ye vatoline, 37 pepano akava mfwile ku maka fijigho lekela kwaoni na ghaane. nakaghelele kuvuka mu nyumba inyimike ija kufunyila alyale ighendeleta kudinda na kunsuuma uNguluve pakilo na pamwisi. 38 nu nsiki ughuo, akisa pala panovalyale akatengula kumuhongesia uNguluve. akajova isa vaanha vooni vano vaghulagha uvupoki vwa Yelusalemu. 39 ye vamaile avaanhu voni vakanoghile kuvomba kuling'ana ni ndaghilo ja Mutwa, vakagomoka ku Galilaya umpulo ghwave, Nasaleti. 40 umwana akakula, akava ni ngufu akongelela mu vukoola, nu vumosi vwa Nguluve vulyale pa kyanya jake. 41 avapafi vake amaka ghoni vakalutagha ku Yelusalemu wvimila ikikulukulu kya Pasaka. 42 ya ale na maka kijigho na ghavili, kange vakisile mu nsiki ghuno ghunoghile ndavule uvutavike vwa kikulukulu. 43 ye vajighe ifighono fyonu wvimila ikikulukulu vakatengula kugomoka kunyumba. neke un'dimi u Yesu akajighe kunsana ku Yelusalemu kisila avapafi vake kukagula ili. 44 vakasaghile kuuti valilumo mulipugha lya vano vakyalagha lumo, pe vakakyula ulukyusi lwa kighino pepano vakatengula kukumulonda mu vanyalukolo na vamanya vave. 45 ye vakunilue kumwagha, vakagomoka kuYelusalemu na kutengula kumulonda umuo. 46 jilyahumile kuuti mu fighono fitatu valamwagha mu nyumba inyimike ja kufunyila, akkali pakate pa vavulanisi akavapulikisia na kuvavaposa. 47 voni vano vale vikumpulikisia vakadegha ku vukagusi wvake nu lwamulo lwake. 48 vati vamwaghile, vakadegha ung'iina akam'bula, "mwana gho kiki utuvombile ndiki? pulikisia une nu baba ghwako tulya tukulonda ku vwoghofi uvukome". 49 akavaposa, "kiki mulyale mukunilonda? namukakagwile kuuti lunoghile kulyune kuva mu nyumba ja baba ghwango? 50 neke navakakagwile uluvumbulilo lwa masio aghuo. 51 pepano akaluta palikimo na veene kukaja ku Nasaleti, kange alyale mweitiki kuvene. ung'iina alyavikile sooni mu mwoojo ghwake. 52 neke uYesu alyaghendelele kukula mu vukoola ni vugoyo nakughina kuva mughanike kwa Nguluve na vaanhu.

3 lino mu mwaka ghwa kijigho na ghahaano mu vutavulua vwa kaisali Tibelia, unsiki ghuno uPontio Pilato alyale ghavana ghwa vaYahudi, uHelode alyale m'baha ghwa vughavo a vwa

Galilaya, nu Filipino unyalukola ghwake alyale m'baha ghwa vughavo vwa Itulea ni kya Tulakoniiti, nu Lisania alyale m'baha ghwa vughavo vwa Abilene. 2 nu n'siki ghwa gha vutekesi uvukulu vwa Anasi nuKayafa, iliso lya Nguluve likamwisila uYohani umwana ghwa Sakalia ku lihaka. 3 akakyulile mu vughavo wvoni kusyuta ikikogha Yoldani, akidalikila ulwofughu lwa kulata wvimila ulusaghilo lwa vuhosi. 4 ndavule jilembilue mu kilembe kya masio gha m'bili Yesaya kuuti," ilisio lwa muunhu juno ali kulihaka" muvombaghe vunono mu sila ja Mutwa, muvombaghe vunono mu maghendele amagholofu. 5 ifivonde fyonu filimemesevua, ifidunda fililimua, amasevo ghano ghabindile ghigholosivua, ni sila sino sili na manina sisyilua. 6 avaanhu voni vilukuvwagha uvuvangi vwa Nguluve" 7 pe uYohani akalivuula ilipugha ilikome lwa vaanhu vano vakisile neke vofughue nu mwene, mwe vaholua mu kisina kya njoka isinya miino makali, ghwe veni juno avasyovile kujikimbila ing'alisi jino jikwisa. 8 muholaghe imheeke inofu, kange namungajovaghe mu numbula sinu kuuti, 'tulinaghwo uAbulhamu juno ghwe baba ghwitu, uNguluve ivesia kukumwimikisia uAbulhamu avaanha namba kuhumilanila na mavue agha. 9 tayale inemo jivikilue pa lilela lya mpiki. pe amapiki ghoni ghano naghihola imheke inono, lidumulivua na kutagha mu mwoto, 10 pe avaanhu mu lipugha vakamposia vakati, "lino lunoghile tuvombe ndani?" 11 akavamula akati, "ndeve umuunhu ali ni kanju ivili anoghile afule jimo kwa junge juno nsila namne jimo, na juno alinikyakulia ghwope avombe vule vule" 12 pepano avasongesia songo vamonga vakisile vope kukufughua, vakam'bula vakati, "m'bulanisi, lunoghile tuvombe ndani? 13 akavavula, "namugakong'aniaghe indalama fiijo kukila kino kinoghile kukong'ania. 14 avasikali vamonga vope vakamposia vakatisagha, "pe nusue? tunoghile tuvombe ndani?" akavavula akati," namungatolaghe indalama kwa muunhu ghweni ku ngufu, namungahighaghe umuunhu ghweni ku vudesi. mukwilanaghe nu luhombo lwinu" 15 lino, ulwakuva avaanhu valyale nu lunoghelua ulwa kumughula uKilisite juno ikwisa, kila muunhu isagha mu mwajo ghwake kuva ndeve uYohani ghwe Kilisite. 16 uYohani akavamula vooni akati, "une nikuvofugha umue na malenga, neke kwale jumo juno ikwisa ali ni ngufu kukila une, kange naninoghile namba kupinya ingoji sa filatu fyake. ikuvofugha umue ku mwoto ghwa Mhelo uMwimike. 17 ilihelo lyake lili muluvoko lwake neke kupeeta vunono amasanji gha ngano na kujikong'ania vunono mu kihenge kyamwene. neke inyanya amasanji ku mwoto ghuno namba naghushimika. 18 mu mbulanisio isingi nyinga alyadalikile imhola inofu ku vaanhu. 19 uYohani alyadalikile uHelode um'baha ghwa vughavo kwa kukuntoola uHelodia un'dala ghwa nyalukolo ghwake na kuvuhosi uvunge vwinga vuno uHelode alyavombile. 20 neke pambele kange uHelode alyavombile uvuhosi uvunge uvuvivi kyongo. akan'dindila uYohani mu ndinde. 21 pe lukahumile kang kuuti, unsiki avaanhu vooni valyale vikwofughua nu Yohani, ghwope uYesu kange akofughue. unsiki ghuno akale ikufunya ikyanya jikadinduka. 22 uMhelo uMwimike akika n'kyanya jaake ku kihwani kya m'bili hwene king'undya, nu n'siki ghughughuo ilisio likisa kuhuma kukyanya likatisagha, "uve veve n'swambango mughanike, uninoghiile kyongo une.

23 lino uYesu jujuo ati atengwile kuvulanisia, alyale na maka fijigho fitatu, alyale ghwe mwana[ndavule lukaghanilue] ghwa Yosefu, mwana ghwa Eli, 24 mwana ghwa Matati, mwana ghwa Lawi, mwana ghwa Meliki, mwana ghwa Yana, mwana ghwa Yosefu, 25 mwana ghwa Matatia, mwana ghwa Amosi, mwana ghwa Nahumu, mwana ghwa Esili, mwana ghwa Nagai, 26 mwana ghwa Maati, mwana ghwa Semeni, mwana ghwa Yosefu, mwana ghwa Yuda, 27 mwana ghwa Yonani, mwana ghwa Resa, mwana ghwa Selubabeli, mwana ghwa Seatieli, mwana ghwa Neli, 28 mwana ghwa Meleki, mwana ghwa Adi mwana ghwa Kosamu, mwana ghwa Elimadamu, mwana ghwa Eli, 29 mwana ghwa Yoshua, mwana ghwa Lieseli, mwana ghwa Yorimu, mwana ghwa Matai, mwana ghwa Lawi, 30 mwana ghwa simoni, mwana ghwa Yuda, mwana ghwa Yosefu, mwana ghwa Yonamu, mwana ghwa Eliakimu, 31 mwana ghwa Melela, mwana ghwa Meena, mwana ghwa matai, mwana ghwa Natani, mwana ghwa Devidi, 32 mwana ghwa Yese, mwana ghwa Obedi, mwana ghwa Boasi, mwana ghwa Solomoni, mwana ghwa Nashoni. 33 mwana ghwa Aminadabu, mwana ghwa Alamu, mwana ghwa Hesiloni, mwana ghwa Pelesi, mwana ghwa Yuda, 34 mwana ghwa Yakovo, mwana ghwa Isaki, mwana ghwa Abulahamu, mwana ghwa Tela, mwana ghwa Nahori, 35 mwana ghwa Selugi, mwana ghwa Ragau, mwana ghwa Pelegi, mwana ghwa Abeli, mwana ghwa Sala. 36 mwana ghwa Kenani, mwana ghwa Alifakisadi, mwana ghwa Shemu, mwana ghwa Lmeki, 37 mwana ghwa Metusela, mwana ghwa Kenani, 38 mwana ghwa Enoki, mwana ghwa Seti, mwana ghwa Adamu, mwana ghwa Nguluve.

4 uYesu ye amemilue nu uMhepo uMimike, akagomwike kuhuma kukikogha ikya Jolidani, na Mhepo akamulongosia ku lihaka 2 ku fighono fijigho fine, ukuo akagheluagha nu Setano. un'siki ughua nakalile kyokiyoni, nu vusililo vwa n'siki ughuo injala jikatengula. 3 uSetano akam'bula akati," ndeve uve uli mwana ghwa Nguluve, livule ilivue ili live nkate". 4 uYesu akamwamula akati, "jilembilue; "umuunhu naiva nu vwumi kulia un'kate ghwene. 5 pe pano uSetano akamulongosia kukyanya kuvusililo vwa kidunda, na kukunsona uvutwa vwoni vwa iisi ku n'siki n'debe. 6 uSetano akambula akati." nikupela uvutavulilwa vwa vutwa vwoni palikimo nu vunofu vwake". niwesia kuvomba ndikio ulwakuva fyonni fitavulilwa kulyune, neke une nikumpela ghwoghwoni juno nighanile kukumpela. 7 pe lino, ndeve un'ghafugame na kukunyimika, ifinu ifi fyooni fiiva fyako". 8 neke uYesu akamwamula akati, "jilembilue kuuti, un'wimikaghe uMutwa uNguluve ghwako, kange um'bombelaghe umwene mwene". 9 pambele uSetano akamulongosia uYesu kuhanga ku Yelusalemu na kukum'bika ulubale ulwa pakyanya fiijo pa nyumba inyimike ija kufunyila na kukum'bula, "ndeve uve uli mwana ghwa Nguluve, ghujitaghe paasi kuhuma apa. 10 ulwakuva jilembilue, "ikuv'alaghisia avanyaMhola vaake vakusunge na kukulolela, 11 kange vikukutosia ku kyanya mu mavoko ghawe neke kuuti, nungalemasiaghe amaghulu ghako mu livue. 12 uYesu akamwamula akati, "jijovilue, nungamughelaghe uMutwa Nguluve ghwako". 13 uSetano ye amalile kukumghesia uYesu, akamuleka alutaghe kuhanga

un'siki ughunge. 14 pe pano uYesu akagomoka ku Galilaya ku ngufu sa Mhepo, ni mhola inofu sa mwene sikaluta na kupalasangana mu fighavo iya vupipi fyonni. 15 akavulanisia mu nyumba saave isa kufunyila na vooni vakamughinia. 16 ikighono kimonga akalutile ku Nasaleti, umpulo ghuno akusungilue na kukulia. ndavule vulyale uvuatavike, akingila mu nyumba ija kufunyila. ikighono kya Sabati, akimile na kukwimba amalembe amimike. 17 akapeluia ikitabu kya m'bili Yesaya, pe akadindulila ikitabu na kulonda pano palembilue, 18 uMhepo ghwa Mutwa ali palikimo nune, ulwakuva akamakile amauta kudalikila iMola inou ku vakotofu anhumile kupulisia uvavuke ku vano vali mundinde, nakukuavavomba vano naviloola vawesie kulola kange. kuvavika vavuke vano vadidikilue, 19 kukughupulisia u mwaka ghuno uMutwa ilivonesia ulusungu lwake. 20 pe baho akadinda ikitabu, akan'gomokesia umulongosi ghwa nyumba ja kukufunyila, akikala paasi. amaaso gha vaanhu vooni ghalyale pavulongolo ghikumulola umwene. 21 akatengula pijova navo akati, "umusyughu ililembe ili lifikile mu mbughulutu sinu". 22 umuunhu ghweni pala akapulike kila kino akajovile uYesu, na vinga mu vanave vakadegha amasio gha vukoola ghano ghakahumagha mu mulomo ghwawe. vakale viiti, "uju na ghwe n'swambe lwene ghwa Yosefu, na uluo?" 23 uYesu akavavula akati, "kyang'haani mulijova ulujovo ulu kulyune," mughanga, ghusosie juve. kyokiyoni kino kino ghwavombagha ku Kapelinaumu tupulike, vomba na pakikaja kyako". 24 kange akati," kyang'haani nikuvavula umue, nakwale um'bili juno vikumwitika ku isi jake" 25 neke nikuvavula umue ikyang'haani kuuti, kwevalyale avafwile vinga ku Silaeli mu n'siki ghwa Eliya pano kukyanya kukadindilue nakungavisaghe ni ula ku maka ghatatu na mesi ntanda, un'siki ghuno kulyane ni njala ing'ome mu isi jooni. 26 neke uEliya nakasung'ilue kwa muunhu ghweni, neke kwa mfwile jumo juno ikalagha ku Sarepapipi nu mpulo ghwa Sidoni. 27 kangekulyale na vakoma mufighono fya m'bili Elisha Isilaeli neke nakwealyale nambe jumo mu vanave juno akasosilue, looli u Naamani umuunhu ghwa ku Silia. 28 avaanhu voni vano valyale mu nyumba ija kufunyila ye vapulike aghuo vakava ni ng'alasi. 29 vakiima na kukumwumia kunji kulikaaja lyave, nakukumulongosia kuhanga kuvusililo vwa kidunda kya likaaja pano umpulo ghujengilue nkanyanya jake, 30 neke vantaghe paasi. neke akakila vunoona pakate pavo na kuluta. 31 pambele akikagha ku Kapenaumu, mulikaaja ilya Galilaya. Isabati jimonga jilyale jivulanisia avaanhu mu nyumba ija kufunyila. 32 vakadegha imbulanisio sake, ulwakuva akavulanisia kuvutavulua. 33 lino ikighono ikio mun'kate mu nyumba ija kufunyila, kulyale nu muunhu juno alyale ni lipepo ililamafu, akakoola kyongo, 34 tuli ni kiki nuve? ghwe Yesu mu Nasaleti? ghwisile kukututipula? nikagula uve veve veni! uve veve mwimike ghwa Nguluve" 35 uYesu akalidalikila ilipepo akati," jigha kimie, na uhume kwa muunhu uju!" ilipepo lila lyati lin'taghile umuunhu jula pasi pakate javo, likahuma kwa muunhu jula kisila kumulemasia. 36 avaanhu vooni vakadegha na kughendelela kuku n'jovela ku ilio. vakatisagha," ghe masio maki agha? akughadaga amapepo amalafu ku vutavulua ni ngufu ghope ghivuka? 37 pe lino imhola inofu isa Yesu sikaghenda imbale sooni sino sisunguta mukighavo ikio.

38 uYesu akavuka mulikaaja ilio pe akingila ku nyumba ja Simoni. lino un'kwivw gha Simoni akale ivavua imungu kyongo, vakampepesia uYesu ansosie. 39 peeano uYesu akam'belelela akajidalikila imungu jila jikamulekesia, akima na kutengula kuvatengelela. 40 ilijvu ya lisema, avaanhu voni valyale na vatamu avanga anmu sinosilipinga vakan'twallilagha uYesu. akavikagha amavoko pa kyanya pave, akavasosia voni. 41 kange amapepo ghakavahuma, vinga vakalilagha ku lisio na kuuti, "uve veve mwana ghwa Nguluve". uYesu alyaghadalikila amapepo ghaleke pivoja. ulwakuva vakakagwile kuuti, umwene alyale ghwe Kilisite. 42 unsiki ghuno ye kukile, akaluta ulubale luno lusila vaanhu, ilipugha lya vaanhu valyale vikumulonda vakisa ku lubale luno pweakale umwene. vakaghela kukunsigha nangalutaghe kutali na vene. 43 neke akavavula akati," lunoghile kange kudalikila imhola inofu sa vutwa vwa Nguluve mu makaaja aghange aminga. ulyakuva uluo lwe lwe neke nikasungilue apa. 44 pe pano akaghendelela kudalikila mun'kate mu nyumba ijakufunyila ku vaYahudi voni.

5 pe jilyahumile unsiki ghuno avaanhu vakan'kong'anikila na kun'syuta na kupulikisia ilisio lya Nguluve, pano alyale imile ulubale lwa kikogha kya Genesaleti. 2 akavona ifyombo fivili fifikile mulubale na malenga. vano visuvula vala valyahumile valyale visuka indovele save. 3 uYesu akingila mu kyobo kimonga kino kilyale kya Simoni akansuuma atwale ma malenga kutali padebe ni iisi indaghafu. pe ikala na kum'bulanisia kuumila mu kyombo kila. 4 kujova akam'bula uSimoni akati, twala ikyombo kyako kuhanga mukiliindi kya malenga na kukwisia indovelo sako neke kusuvua iswi" 5 uSimoni akamwamula akati," Mutwa tuvombile imbombo ikilo jooni, natukolile kyokyoni, neke kulisio lyako, nikisisia indovelo. 6 vati vavombile nahele vakakong'anisie iswi nyinga na sindovelo save sikatengula kudemuka. 7 pe vakavakemhela avajanave neke viise kukuvatanga. vakisa vakamemia ifyombo fyave fyonii fyope fikatengula kusovelela. 8 neke uSimoni Peteli ati avwene ndikio, akaghua pamafundo gha Yesu akati, "Mutwa vuuka palyune, ulwakuva une nilinisambi" 9 ulwakuva alyadeghisivue na voni vanovalyale palikimo nu mwene kuvusuvi vwa swi vuno vakavuvombile. 10 ili likavakong'anisie uYakovo nu Yohani avaanha va Sebedayo, vano valyale vakong'aniki va Simoni. uYesu akam'bula u Simoni akati, "nungoghopaghe, ulwakuva kutengulila lino nakughendelela ghutengula kusuvula avaanhu" 11 vati vahumisie ifyombo fyave ku iisi indaghafu vakafileka na kumbingilila umwene. 12 jilyahumile kuuti ye alyafikile mu mpulo ghumonga, umuunhu juno alyale amemile uvukoma alyale ukoo. ati amwaghile uYesu, akasula misia umutu ghake paasi na kukufunya akati," Mutwa nave ghunoghua, ghuwesia kunivalasia". 13 pe pano uYesu akagholisia uluvoko lwake na kun'kola, akati," nilonda kuvalasivua" nu n'siki ghula ghula uvukoma vukamuleka. 14 akamulaghisia nangam'bulaghe umuunhu ghweni, neke akam'bula kuuti, "lutagha juve ghwe mwene ukajivonesie kuvatekesi na kuumila ilitekelo lwa kuvalasivua, palikimo na kila kino uMoose akuvuli ku vujovi vwaako. 15 neke imhola inofu sikaghenda kutali kyongo, ni lipugha likome ilya vaanhu likisa palikimo kumpulikisia ye ivulanisia na kusosia inhamu savo. 16 neke ke kinga ikukala kuvusyefu

kukufunya. 17 kikahumile ikighono kimonga mu fighono fino alyale ivulanisia, pwevalyale avafalisayi na vavulanisi vwa ndaghilo vano vakikalile apuo vano vakisile kuumila mu fikaaja ifingi mu vughavo vwa Galilaya na ku Yudea kange kuumila mu mpulo ghwa Yelusalemu. ingufu sa Nguluve silyale palikimo nave kunsosia. 18 avaanhu vamonga vakisile vampindile mu kitefu umuunhu juno v, pe vakalonda isila ja kumwingisia mun'kate neke kumughonia pavulogolo pa Yesu. 19 navaka jaghile isila ja kumwingisia mun'kate ulwakuva ilipugha lya vaanhu lilyale likome. pe vakatogha pakyanya pa lipaala lya nyumba na kumwisia umuunhu jula paasi kukilia mu figai pe vakavika pakate pa vaanhu pavulongolo pa Yesu. 20 lolagha ulwitiko lwako, uYesu akati, "nyalukolo usaghilue isambi sako" 21 avavulanisi na vaFarisayi vakatengula kuposia ilio. akaati uju ghwe veni juno ijova imbivi? ghwe veni juno isaghila isambi neke ghwe Nguluve mwene? 22 neke uYesu, akakagwile kiki vakale visagha, akavamula na kukuvavula," 23 kiki mukuposesia mu mooja ghinu? kiliku kye kihugu kujova, 'isambi sako sisaghilue' au kuuti 'ghenda ulute"? 24 neke mukagule kuuti umwana ghwa muunhu ali nu vutavulua vwa kusaghila isambi mu iisi. nukukuvula uve, 'sisimuka utole ilitefu lyako ulutaghe ku nyumba jako 25 unsiki ghughuo akasisimuka pa vulongolo pa veeve, akatola ilitefu lwake ghuno akaghonile. pe akagomoka kwa mwene na kukumughinia uNguluve. 26 avaanhu voni vakadeghisivue na kumwimika uNguluve. vakamemilue nu vwoghofi vakatisagha,"tusaghile sino nasajaatu umusyughu" 27 pe lino ye ghumile aghuo, uYesu alyahumile ukoo kuhuma ukoo na kukumwagha unsongesia songo juno akemelugha Lawi ikalile ulubale lwa kusongekesia isongo, akavavula akati, "mbingilile" 28 pe uLawi akima na kumbingilila, akafileka ifinu fyonii kunsana. 29 pe uLawi akavika ku nyumba ja mwene ikikulukulu ikikome vvimila Yesu. pe valyale avasonesia songo vinga na vaanhu avange vinga vakikalile pamesa na piliia palikimo na veene. 30 neke avafarisayi na valembi vaave valyale vikuvasukunalila avavulanisivua, vakati, "kiki mulia na pinyua na vasongesia songo palikimo na vaanhu avange avanya sambii?" 31 uYesu akavamula akati, "avaanhu vano va nu vvuimi uvunono navanoghile kukumulonda umughanga, neke vala veene vano vatamu vevene vikumulonda umughanga. 32 nanikisile kuvakemhela avanya kyang'ani neke valate, looli kuvakemela avanya sambii vapate kulaata" 33 vakam'bula vakati, "avavulanisivua va Yohani ke kinga vitogha kukidunda na kusuma, avavulanisivua na vafarisayi vope vivomba vule vule. neke avavulanisivua vako vilia na kunyua" 34 uYesu akavavula akati, "jiwesekana umuunhu ghweni kudinda uvutolani kuvano vaghongolilue unsiki ghuno unyavutolani ajighe navo? 35 neke ifighono filikwisa unsiki ghuno unyavutolani vikum'busia ku veene, pepano mu fighono ifio ilidinda. 36 pe uYesu akajova navo kange ku kihwani akati,"nakwale umuunhu juno idemula ulubale lwa mwenda kuhuma mu mwenda umpya na kuhonela mu mwenda un'kulu. nave ivomba nahele, idemula umwenda umpya nu lubale lwa mwenda umpya nakwale kinoghela kuhonela mu mwenda un'kulu. 37 kange nakwale umuunhu juno ivika uluhuje ulupia mu supa ing'ulu, ndeve ivomba ndikio, uluhuje ulupia lwale lubajula isupa jila, nu luhuje lwale lukung'ika ni supa sale

sibajuka. 38 neke uluhuje uupia lunoghile kuvika mu supa imia. 39 kange nakwale umuunhu juno alekile pinyua uluhuje ulupia neke anyue ulukulu, ulwakuva viiti ulwapakali lwe lunono kukila"

6 lino pa kighono kimonga ikya Sabati uYesu ava ikila pakate na pakate pamaghunda gha ngano neke avavulanisivua vake vakava videenya amasoojo gha ngano. 2 pepano avafalisayi vamonga vakamopisa vakati "kiki muvomba ikinu kino nakinono ku ndaghilo kuvomba pakighono ikya Sabati?" 3 uY akavavula akati" namughelile pikwimba sino alyavombile uDavidi pano alyale ni njala. umwene nava kibaba vano valyale palikimo nave? 4 alyalutile kunyumba ja nguluve. akatola amakate amimike napilia ghamonga na nakuhumia kuvaanhu vano aille navoilisio namba sale sesene kuvatekesi kulia. 5 neke uYesu akavavula kange umwana ghwa muunhu um'baha ghwe mwana ghwa Sabati. 6 ikighono ikinge ikya Sabati akingila mu nyumba ija kufunyila na kukuvavulanisia avaanhu palyale umuunhu juno uluvoko lwake ulwa kundio lwe lufue. 7 avavulanisi na vafalisayi vakava vikumwuvila valole ndeponu ikum'buvsusia umuunhu ikighono ikya Sabati. neke vapate ikipaghe kyakumuhigha uvusovi. 8 alyaghamanyile kuuti kinu kiki kino visagha napijova kwa muunhu juno alyafwile uluvoko. "sisimuka ghwime apa pakate na pakate pakila muunhu "akinuka na pikwima pala. 9 uYesu akajova navo "nikuvaposya umue kuvomba indamafu pakighono ikya Sabati? namba tuuti kupoka uvwumi namba kunangania? neke akavalola voni napikum'bulu umuunhu, 10 ghohosia uluvoko lwako, akavomba ndikio, nu luvoko lwake lukava luponile. 11 neke valyale ni ng'alasi neke vakapwepelanila vavuo ku vavuo kiki kino vavombe kwa Yesu. 12 lulyahumile pa kighono alyalutile kukidunda kuufunya, akifunya pakilo na akifunya ikilo jooni kukufunya kwa Nguluve. 13 ye jifikile ilyakilo pe akavakemhela avavulanisivua vake kwa mwene akavasalula kijigho na vavili munkate mumuo avapeela ilitavua" vasung'ua" 14 amatavua gha vasung'ua alyale ghwe Simoni juno iilinge ghwe Peteli nu ndeleya unyalukolo ghwa Yakovo, nu Yohani, nu Filipo, nu Batulumayo. 15 Matai, Tomasi nu Yakovo umwana gha aluayo, uSimoni jono akatambulagha nsaloti, 16 Yuda unkina ghwa Yakovo nu Yuda isikalioti juno alyamwahile uYesu 17 pe pano uYesu akikile navo kuhuma kukidunda na pikwima paluvindi ikipugha kya vavulanisivua vake kwevalyale ukuo palikimo imbalilo imbaha ja vaanu kuhuma kuvuYahudi na kuYelusalemu mulisumbe ilya Tilo ni Sidomi. 18 valisile kukumpulikisia na kusosivua vutamu vwake. avaanhu vakava vipumusivua na mapepo amalamafu. valasosivue voope. 19 umuunhu ghwo ghwoni kulukong'ano uluo vakamwabasia ulwakuva ingfu sa vupoki sikahumile kwa mwene alyavavusisie vooni. 20 pe pano avalola avavulanisivua vake akati, "mulivafunyua umue mwevakolofu ulwakuva uvutwa vva Nguluve vwini. 21 mulinulufunyo mwevano muli ni njala lino, ulwakuva muliiseka. 22 mufunylue umue mwevano avaanhu vikuvakalila na pikuvasula na pikuvagha umue kuuti, mulivahosi; ulwakuva mukumwitika u mwana ghwa muunhu. 23 muhovokaghe ku kighono ikio na kukima mu lukelo. ulwakuva sakyang'haani muliiva nuluhombo ulukome kuyanya, ulwakuva avavise vavo valyavavombiile vule vule avavili. 24 neke iga mwevano mulivamofu! lino ulwakuva

uluhuvilo lwinu mumalile kukwupila. 25 iga umue mwevano mukwite lino! ulwakuva mulivani njala. iga mwevano museka lino! ulwakuva mulipelepesi na kulila. 26 iga pano vikuvapala avaanhu voni! ulwakuva avavise vave valyavavombiile avavili vule vule avavili vavudesi. 27 neke nijova kulumue mwevano mukumulikisia, muvaghanaghe avalugu viinu na pikuvavombela inono vano vikuvakalalila. 28 kange muvasumilaghe vano vikuvaghuna umue muvasumilaghe navano vikuvavonela. 29 kwa juno ikukutova uvudili ulubale ulwa kundio mulekela nu lubale ulwa kung'ighi nave umuunhu akupokile igwanda umpele najikanju. 30 umepelaghe juno ikukusuma. ndeve umuunhu angakukunye ikinu kino ukavile juve ulelaghe kuuti akugomokesie. 31 ndeve mukela avaanhu vavavombe, najumue muvavombelaghe vule vule. 32 ndeve mukuvaghana avaanhu vano vavaghanile umue mupelua uluvumbulilo luki kulumue? ulwakuva na vavahosi vavaghanile vano vavaghanile. 33 ndeve mukuvavombela inofu vala vano vikuvavombela umue amanofu. uluo luvumbulilo luki kulumue? ulwakuva na vavahosi vikusivomba sisisia. 34 neke ndee mukuvakopesia ifinu kuvaanhu vano muhuvila kuuti vikuvagomokesia, uluo lili nu luvumbulilo luki kulumue? namba vahosi vikuvakopesia avahosi vajavo vihuvila kukwupila kila kila kange. 35 looli umue muvaghanaghe avalugu vinu kange muvavombelaghe inofu namungoghpaghe kuuti navikuvagomokesia, uluvumbulilo lwinu luuva luvaha neke muva vaanha va juno alikukyanya, ulwakuva jujuo mhuugu ku vaanhu vano vavila luhongesio kange vahosi. 36 muvisaghe nu lusungu ndavule uNhaata ghwinu vule ikuvavungukila avaanhu vooni. 37 namungahighaghe, najumue namulihighua. mulelaghe pighuna, najumue namulighunua. muvasaghilaghe avange najumue alavasaghila. 38 muvapelaghe avange najumue muliplua ikighelelo kya vupesei - kino kiking'iine, nakuseleleka - kiking'iika mumafundo ghinu ulwakuva ikighelelo kyokiyoni kino mughelela kye kino mulagheleluagha najumue." 39 pepano akavavula kukighwani, "kange umuunhu um'bofu amaaso ndeponu ikumulongosya um'bofu nine? nave fyesilivuo pe voni valevighwilila mu lina, 40 um'bulanisivua nangankile um'bulanisivua ghwake. neke juno amalile kuvulanisivua sooni iva ndavule um'bulanisi ghwake. 41 kiki ghulola ikibandi kino kili muliso lwa n'jako, ikipiki kino kili muliso lyako naghulola? 42 lwandani kukumb'ula un'jako, nyalukolo nisuma nikuvusie akabandi kano kalimuliso lyako; najuve naghulola ikipiki kino kili muliso lyako? ghwe n'kedusi uve! vsia tasi ikipiki kino kili muliso lwako neke pe ukukyagha vunofu ikibandi kino kili muliso lya n'jako. 43 ulwakuva nakweghule um'piki unofu ghukoma imheke imbivi kange nakweghule um'piki um'bivi ghuno ghukoma imheke inofu. 44 ulwakuva um'piki ghwoghoni ghukagulika ifipeke fyake. navavanhu navidonola itini kumifua kange na vidonola isabibu kuhuma kulihanji lya mifua. 45 fye luvivuo umuunhu unofu ijova inono, kuhuma mu mwojo ghwake unono. najumuunhu um'bivi ijova imb'ivi sino sihuma mu mwojo ghwake. ulwakuva umulomo ghwake ghujova sino sili mu mwojo ghwake. 46 kiki mukung'emela, "Mutwa, Mutwa ongo namuvomba ghanonijova? 47 umuunhu ghweni juno ikwisa kilyune nakupulika amasio ghango napikughavombela, nikuvasona vule alivuo. 48 iling'ana nu muunhu juno ajengile

inyumba jake igima paasi fijo napijenga, peakala uwvalo vwa nyumba jake pawwalo uvukangafu. ifula ye jitonyile ilikavaga Iya malenga ghakatoryela neke najikaghwile. ulwakuva alyajengile vunono. 49 neke umuunhu juno ipulika ilisio lyango kange naikulivingilila ikighwani kyake alindavule umuunhu juno ajengile inyumba palihanga pano pasila wwaalo ululenga lungapongole kukuhuta kwa ngufu inyumba jila jjughua jughua ooni.

7 pe baho uYesu ye amalile kila kinu kino akale ijova kuvaanhu vano vakampulikisiagha, akingilagha ku kapenaumu. 2 um'bombi jumonga ghwa Akida akale ghwa ndalama nyinga kyongo, alyale n'tamu kyongoakale pipi pifua. 3 neke ye apulike imhola sa Yesu uAkida jula akan'sunga umulongosi ghwa kiYahudi, kun'suuma ise kumpoka um'bombi ghwake aleke pifua. 4 vakati vafikile pipi nu Yesu, vakampelepesiagha vakatisagha, "anoghile kum'bombela ndiki mwene, 5 ulwakuva ajighanile iisi jitu, ghwe mweene akajengile inyumba jitu ija kufunyila. 6 uYesu akaghendelelagha nu vukyusi wvake palikimo na vope. akatile alutile patali ni nyumba jila, um'bha juno akavasung'a avamanyani vake kujova nu mwene kuuti, "Ntwa uleke kujikatalila ghwemwene, ulwakuva une naninoghile uve kukwingila mu nyumba jango. 7 ulwakuva nambe june nisaghile ne mwene kuuti, naninoghile kukwisa kulyuve ujove iisio iyene um'bombi ghwango ye isokagha. 8 ulwakuva na june nili muunhu juno ipulika ululaghilo lwa vavaha vango, najune nili navasikali vango. ningam'bule uju "luta" nu jjunge "ghwise" ikwisa naju m'bombi ghwango 'vomba iki ghwope ibomba" 9 uYesu ye apulike aghuo akadegha, pe akalisyetukila ilipugha lino likam'bingilile akati," nikuvavula nambe mu va silaeli nanimwaghile umuunhu unya lwitiko lukome ndavule uju. 10 peepeano vala vano vakasung'ile vakagomoka kukaaja na kukumwagha um'bombi n'kafu. 11 pambebe aghakatile ghumile agha uYesu akava ikyulila ilikaaja lino likemhela Naini. navavulanisivua vake vakalutagha palikimonu mwene vakahasing'anagha nilipugha Iya vaanhu. 12 ye alipipi nu mulyango ghwa mpulo un'kome lola, umuunhu juno afwile akava apindilue, umwana ujuo alyale mwene kwa mukijuuva jula, juno alyale mfwile. ilipugha ilikome kuhuma mumpulo ghula valyale palokimo numue. 13 akatile amwaghile uMutwa akam'belelela nu lusungu lukome akam'bula akati," uleke pilila" 14 pe akalivelelela ilivokosi lino likapindile umfimba, akalyabasia, vano valyapindile vakiima akati, "ghwe nsoleka niti sisimuka" 15 umfue akasisimula na kukukala pasi nakutengula pijova. Peepeano uYesu akampeela ungiina umwanagha 16 neke vooni vakamwoghopa vakaghendelela kukumughnina uNguluve viti, "Um'bili um'baha isile kulyusue" kange uNguluve avalolile avaanhu vake. 17 imhola isa inono isa Yesu sikakwiline imbale sooni isa Yudea na mu fighavo ifya pa vupipi. 18 uYohani akavulwagha na vavulanisivua ghoni agha. 19 pe uYohani akavakemhela avavulanisivua vake vavili, akavasung'a kwa Mutwa akati, "veve uve ghukwisa, neke kwale ujunge juno tumuhuvilaghe? 20 ye vafikile pipi nu Yesu ava vakati," uYohani umwofughi atusung'ile kulyuve atile, uve veve ghukwisa, neke kwale ujunge tumuhuvilaghe? 21 unsi ki ghula ghula akavasosia avaanhu vinga kuhuma mu nhaamu ni mhumhuae, kuhuma ku mapepo amalama, na kuvaanhu vano navilola akavapelagha

kulola. 22 pe uYesu akavamula avene akati," kumwanda muva mulutile kuno muhumile mum'buulaghe uYohani sino musaghile na kupulika, avabofu vikwupilakulola, avakilemela vighenda, avanya buba vivalala, avanya mapule vipulika, avafue visyuka, na kuva vwumi. kange, avakotofuvivulua imhola inofu. 23 nu muunhu juno nabuhila kukunyitika une wvimila mumaghendele ghango afunyilue. 24 pambebe ye vagomwike vala vano vakasung'ile nu Yohani kuno vahumile, uYesu akatengula kujova isa Yohani ku lipugha akati," muvele mulutile kunji kulola kiki, ililasi pano imhepo jisukania ililasi? 25 neke muvele kunji kulola kiki, umuunhu juno afwalile vunono? loola vala vano vifwala amhenda amanono agha vutwa na kukukala mu vwumi vwa lukelo, vali muvulugu vwa vutwa. 26 neke muluta kunji kulola kiki, m'bili? Ena, nijova numue kyongo kukula um'bili. 27 uju ghwe juno vakamulembile, 'Lola!, nukunsung'a umwomolua ghwango pavulongola pa maaso ghinu, juno itenda isila wvimila jango, 28 nijova kulyumue kuuti, "ku vala vano vaholilue nu n'dala, kusila m'baha ndavule uYohani, neke umuunhu juno asila vufumbue juno ilikukala nu Nguluve ulubale luno pwale, iliiva mb'aha kukilla uYohani" 29 avaanhu voni palikimo navasongesia songo, vakati vapulike aghuo vakapulisyagha kuuti, "uNguluve ghwe nya kyang'haani. pwevakale vano vakofughue ku lwofugho lwa Yohani. 30 neka avafalisayi na vavulanisi va ndaghilo sa kiYahudi, vano navofughue nu mwene vakasitile ulusungu lwa Nguluve wvimila javo veene. 31 kange ndeponu ihwananisia ni kiki avaanhu ava kisina kiki? vali ndavule vali ndani? 32 vahwanine na vaanha vano vineni kulighuliko, vanovikukala na kukemelana jumo nu junge vijova, 'tuvapulile ifilongilongi wvinaka namulilimila jinu, neke namusejile tusukunile neke namunenile. 33 uYohani umwofughi alisile na akalisa unkatte nambe kunyua uluhuje na mukati, "ali nilipepo. 34 umwana ghwa Muunhu alisile mulia kyongo kange mughasi mwiiti," manyani ghwa vasongesia songo kange vanya sambu. 35 neke uvukola vukagulike kuva vuli ni kyang'ani ku vaanha vake voni. 36 umufarisayi jumonga alyansumile uYesu alute kulia palikimo numwene. pe uYesu ye ungiile mu nyumba ja Falisayi, akeghamila imesa jila neke alie. 37 lola kwealyale un'dala jumonga mulikaaja ilio juno alyale muhosi. akamanya kuuti ikalile kwa Falisayi, akaleta isupa ja mafuta amanono ghano ghinukilila. 38 akima nsana jake pipi na maghulu ghake kuno ilila. kange akatengula kunyopesia amaghulu ghake na masosi, na kupulusia ni linyele lwa mutu ghwake, kuno inonela amaghulu ghake na kupaka amafuta ghala ghano ghinukilila. 39 umfalisyayi jula huno alyale amughongolile uYesu ati avwene ndikio, akasagha jujuo akati, "nave umuunhu uju asavisagha m'bili, ale ikagula uju ghwe veni kange ghwe n'dala ghwa ndani juno ikumwabasia, kuuti ghwe nya sambu. 40 uYesu akamwamula na kukum'bula, "simoni nili ni kinu kwa kukuvula, "akati, kijove mbulanisi" 41 uYesu akaati, "kwevalyale avaanhu vavili vano valyale visighilua ihela kwa jumonga juno alyavakopile. jumo asighiluagha idinali ifilundo fihaano nu ghwa vuvili asighiluagha idinali fijigho fihaano. 42 avaanhu ava ye va kunilue kuhomba, juno alyavakopile akavasaghila. lino mu avuo vano vano vakasaghilwagha, "aliku kya ikumughana kyongo? 43 uSimoni akamwamula akati, "nivona juno asaghilue kyongo".

uYesu akambula kuuti, “uhighile sesene”. 44 uYesu akansyetukila umukijuva na kujova kwa Simoni, “ghukumwagha umukijuva uju. ye ningile mu nyumba jako. numelile amalenga vvimila amaghulu ghango, neke uju, ku masosi ghake, ofwighe amaghulu ghango na kupulusia ni linyele lyake. 45 nukananionile, neke umwene, kuhuma ikwingila muno nakalekile kukughanonela amaghulu ghango. 46 nukapakile amafuta mu maghulu ghango, neke apakie amaghulu ghango amafuta amanono ghano ghinukila. 47 ku ulu nikukuvila kuuti alyale nu vuhosi vwinga kange asaghilue kukila, kange akanoghile kyongo. neke juno asaghilue padebe, ighana padebe lwene.” 48 pe pano uYesu akam’bula umukijuva jula akati, “upyanihue infivi saako”. 49 neke vala vano vakikalile pa mesa palikimo nu mwene vakatengula kukuposesania vavuo ku vavuo, “uju ghweveni kuhanga ipyanilua inyivi? 50 apuo uYesu akam’bula kange umukijuva jula akati, “ulwitiko lwako lukupokile. ulutaghe nu lutengano”.

8 jilyahumile unsiki ndebe pambele kuuti, uYesu alyatengwile kukyula ku mapulo ni fikaaja inga, akidalikila na kupulisia imhola inofu isa vutwa vwa Ngulue na vala kijigho na vavili vakaluta palikimo naghwo, 2 vule vule na vavadala avange vano vakasosilue kuhuma mumapepo amalamafu ni namu nyinga. valyale ghwe maliya juno akemelua gha Magadalena juno vawmumisie amapepo lekela lubale. 3 uYoana un’dala ghwa Kusa nu m’baha ghwa Helode uSusana na vadala avange vinga, vano valyahmisie ikyuma javo vavuo. 4 ye ilipugha lya vaanhu likong’anile palikimo, mwevalyale vaanhu vano vakisile kuhuma mumapulo minga akajova navo kwa kutumila ifihwani. 5 unyamughunda akalutile kuvyala imbeju kumughunda, pano akale iwala imbej jimonga mu isio sikaghwila mu lubale lwa sila vaanhu vakakanya na maghulu, ni njuni sa kukyanya sikalia. 6 imbeju isinge sikaghwila mu lihanga ilyumu sati semelile nakuva mamela ghakaola ulwakuva nakulyale nu vunyefunyefu. 7 imbeju isinge sikaghwila mu mapiki gha manfua, ghope amapiki gha manfua ghakakula palikimo ni mbeju sila sikamelelanila. 8 neke imbeju isinge sikaghwila mulihanga lino likanoghile kuhola imeto kijigho kukila. pe baho uYesu ye ajovile isio, akajova ilisio, “ghweni juno ali ni mbughulutu isa kupulika na apulike” 9 kange avavulanisivua vakamposia uvufumbue vwa kihwani ikio. 10 uYesu akavamula aakti, Mupelilue ughanike kukila kukagula ulufiso lwa vutwa vwa Ngulue, neke vaanhu avange vilivulanisivua kukihwani kwene, neke kuuti, v’ngalole navangalolaghe kange vangapulike navangakagulaghe”. 11 nu vu vwe vufumbue vwa kihwani iki. imbeju lwe ilisio lya Ngulue. 12 imbeju sila sikaghwila mu lubale lwa sila ava ve vaanhu vano vipulika ilisio, neke pambele umuhosi uSetano itola kuti kuhuma mumwojo, neke kuuti navangitilikaghe nambe kukagula. 13 kange na sila sinosikaghwila mu lihanga ilyumu ve vaanhu vala vano ikupilika ilisio na kukulyupila ku lukelo neke vasila malela ghoghoni, vikwitika lwene ku nsiki n’debe nu n’siki ghwa ngelo vighua. 14 ni mbeju sila sinosikaghwila mu manfua ve vaavhu vano vikupilika ilisio, neke pano vighenelela kukula vikong’ana ni mbombele nu vumofu nu vunono vwa vwumi uvu neke navihola imheeke. 15 neke imbeju sila sino sikaghwila mu lihanga ilinono ve vaanhu vala vano ilutila kuvukoola na moojo ghawe manono, pano vapulike ilisio

vigadilila kange liva panono na kuhola imheeke sa lugudo. 16 lino nakwale nabe jumo juno ikinga itala na kukujikupikila ni bakuli nambe kukujivika paasi pa kitanda. kisila kuvika itala pakyanya neke kuuti unuubhu ghweni juno ikwingila apate kukujagha. 17 ulwakuva nakwekili kino kujukijifa nakingagulike, nambe kyokyoni kino kilimulufiso kino nakilikagulika kingave mulumuli. 18 pe lino uvisaghe maaso pano ghuva ghupulikisia. ulwakuva juno ali nakyo, kwamwene ikwongelesevua kukila, neke juno nsila nambe kidebe kila kino alinako kilipokua”. 19 pambele ung’ina ghwa Yesu na vanyalukolo vakisa kwa mwene navakavelelela ulwakuva ja lipugha lya vaanhu. 20 vakampela imhola kuuti “umama ghwako na vanyalukolo vako ali panji pala vilonda kukukwagha uve” 21 neke uYesu kavamula akati, “umama ghwango na vanyalukoo vango ve vala vano vikupilika ilisio lya Ngulue na kukulyitika”. 22 jikahumile mu kighono kimonga mu fighono fila fino uYesu na vavulanisivua vaake akatogha u kyombo, akavavula, “tulovoke ku mwambo ja vuvili ja malenga lisiva/malenga” vakaling’anisia ikyombo kwave. 23 neke vakatengula kuvuka, uYesu akaghona tuulu, imhepo imbaha jikatengula na kuvika amavingo amavaagha mu lisumbe. amalenga ghakatengula kumema mu kyombo, vakava mu litalamu ulwa kudwidivala kyongo. 24 pepano avavulanisivua vake vakisa kwamwene na kukunsisimula, vakatisagha, “Mutwa m’baha! Mutwa m’baha! tuli pipi pifua! akasisimuka na akajidalikila imhepo na mavingo gha malenga fikajigha kukava kimie. 25 kange akavavula, “ulwitiko lynu lulikughi?” vakoghopa na kudegha, vakajofesania umuunhu ghweni nu junge, “uju ghwe veeni, juno idalikila na jimhepo na nagma malenga fyope fikun’kunda?” 26 vakafika kampulo ghwa ghuno vaGelasi ulubale ulwa kunsana ghwa Galilaya. 27 uYesu ati ikile na kukanya pa lihanga, umuunhu jumonga kuhuma mu mpulo akatang’ana naghwo, nu muunhu uju alayale ni ngufu sa mapepo amalamafu. ifighono finga naakale kifjala amenda, kange akale naikukala mu nyumba, neke ikala ku mbiipa. 28 ati amwaghile uYesu akalila ku lisio na kughua paasi pavulongolo jake. kulisio ilikome akati, nivombile kiki kulyuve, uYesu mwana ghwa Ngulue juno alikukyanya? nikusuuma nungamhuhusiaghe une” 29 uYesu akaaghavula amapepo amalamafu ghahume kwa muunhu jula, ulwakuva ke kinga ghakampumusiagha nambe kwe kuuti alyale ikungua ni nyololo na kubanua na kuvikua pavulolelesi, akadumulagha ipinyua na kutwalua na mapepo amalamafu kuhanga kulihaka. 30 uYesu akamposia, “liitavua lyako veve veeni? akamula akati, “Legioni” ulwakuva amapepo minga ghingile kwa mwene. 31 vakaghendelela kukunsuuma nangatuvulaghe kuuti tulute kulina. (Abyssos g12) 32 ilipugha lya ngube lilyale lidimua kukyanya kukidunda, amapepo ghala ghakansuuma aghavule ghingine mu nguve sila, akaghavula kuvomba ndikio. pe 33 lino amapepo ghala ghakaghwama kwa muunhu jula na kukwingila mu ngube sila, ni lipugha lila likakimbila ku kidunda kino kitoghile kuhanga mulisumbe na kusovelela umuo. 34 vaanhu vala vano vadimagha ingube sila vati valolile kino kihumile, vakakimbila na kuhmia imhola sila pa mpulo na kufikaaja fya kunji fino fikuvasyuta. 35 vaanhu ye vapulike isio vakaluta kulola kino kihumile, pe vakisa kwa Yesu vakamwagha umuunhu juno

amapepo amalamafu ghamuhumile. afwalile vunofu kange alinuluhala lwoni, ikalile pa maghulu gha Yesu pe vakoghopa. 36 pepano jumonga mu veene juno akalolile kino kihumile akatengula kukuvapangila avange ndave umuunhu uju juno alyale ilongosivua na mapepo amalamafu vule asosilue. 37 avaanhu voni ava mu kighavo kya vagelasi ni mbale sino sikuvasyuta vakansuuma uYesu avuke kuveene ulwakuva valyale nu vwoghofi kyongo. pe akingila mu kyombo ivuka iluta. 38 umuunhu jula juno alyahumilue na mapepo amalamafu ghala akansuuma uYesu kuluta naghowe, neke uYesu akam'bulu kuuti, 'alute na kujova, " 39 gomoka ku nyumba jaake na kuvala ghoni ghala ghano uNguluve akuvobile" umuunhu uju akavuka, na kupulisia mu mpulo ghwoni ghoni ghala ghano uYesu alyavobile wvimila jake. 40 pe uYesu akalutagha, ilipugha likamwupila, ulwakuva voni valyale vikumughulila. 41 lola akisa umuunhu jumonga ikemelua ghwe Yailo ghwe jumo mu valongosi mu nyumba inyimike ja kufunyila. uYailo akaghua paasi pa maghulu gha Yesu na kukunsuma alute ku nyumba jake, 42 ulwakuva alyale nu mwana u minja jumo mwene, unya maaka kijigho na ghavili, alyale mu lwa kufua. ye iluta ilipugha likakong'anagha kwa mwene. 43 umukijuuva juno idanda jilyahumagha ku maka kijigho na ghavili pwe alyale pala alyatumile indalama soni ku vaghanga, neke nakwale juno alyasosie nambe jumo, 44 akisile kunsana kwa Yesu akabasia uluvilo lwa mwenda ghwake, kukenyemukila idanda jikaleka kuhuma. 45 uYesu akaposa, "veni juno anayabasisie?" vati vakanile vooni, uPeteli akati, ghwe Ntwa ilipugha lwa vaanhu vinga kyongo vakusyngutile, vikukupita". 46 neke uYesu akati, "umuunhu juma anyabasisie, lwakuva nivele nikagwile ingufu sihumile kulyune". 47 umukijuuva ati avwene kuuti nangawesie kufisa kino avobile, akatengula kukwoghopa, akafughama paasi pa maghulu gha Yesu akapulisia pa maaso gha vaanhu voni kino kintwalile umwene kumwabasia na fino asosilue mu lwa kukenyemukila. 48 pe pano akati kwamwene, "mwaliwango usokile wvimila ulwitiko lwako. ulutaghe nulutengano! 49 uYesu ye ighendelela kujova isio, umuunhu jumonga iisa kuhuma kunyumba ja mulolelesi ghwa nyumba inyimike ja kufunyila, akati, "umwalivako afwile. nunga ng'asiaghe um'bulanisi". 50 neke uYesu ye apulike ndikio, akamwamula akati, "nungoghopaghe" lwene ghitikaghe umwalivo isooka. 51 neke ye ingile mu nyumba ijio, nakam'bulile umuunhu ghweni kukwingila palikimo nu mwene looli ju Peteli, uYohani nu Yakovo, uviise ghwa minja nu ng'iina ghwa mina. 52 lino avaanhu vooni vano pwevalyale pala vakava vilila na kuhumia amasio wvimila jaake, neke uYesu akavavula akati? namungajovaghe ilisio, naafwile neke aghonelile lwene" 53 neke vakanseka kwa kukumbenapula vakakagwile kuuti afwile. 54 uYesu akan'ola uluvoko umija jula akankemeela fijo akati, "ghwe mwana ima!" 55 uwumi vwake vukan'gomokela pe akima ghu nsiki ghughughuo. akavalaghila akati vampele ikinu ikyakulia. 56 avapafi vake vakadegha, neke akavalaghila kuuti navangam'bulaghe nambe muunhu kino kilyahumile.

9 akavakemhela avavulanisivua kijigho na vavili palikimo. akavapela uvutavulilua uvwa kudaga amapepo amalamafu

mu vwakusosia inhamu. 2 akavasung'a valute kupulisia iMhola isa Vutwa vwa Nguluve napikuvasosia avatamu. 3 akavavuula akati, mulekaghe pipinda kimonga nambe ulukwegho nambe inyambe nambe unkate nambe indalama nambe umwenda ughwa kukwandula. 4 inyumba jino kyande mukwingila mukalaghe mumuo kuhanga pano muvuka mulikaha ilio. 5 neke kuvano navamwupile, pano muhuma mulikaja ilio muhumaghe napikung'uana ulung'unde mu maghulu ghinu kuva kivalilo kuvanave. 6 vakavuka nakuluta mumakaja kukilila mumakaja, napikilila iMhola inofu napolisia avatamu poni pano vakalutagha. 7 lino uHelode untemi akapulike ghoni ghano ghalye ghihumaghe iliyapumwike kyongo, ulwakuva jilyajovilue na vaanhu vamonga kuuti, uYohani mwofughi asyukile kuhuma kuvafue. 8 na ghamonga kuuti, uElia ahumiile nakuvange kwiti ghwejummo na vavili avakuulu kange ahumila kuvafue. 9 uHelode akati, "une nilyan'dumwile uYohani, neke ujoo ghwe veni juno nipulika imhola ja mwene? naju Helode akalonda isila ija kumwagha uYesu. 10 ye vakagomwike avasung'ua, vakampangila sino valyavobile akavatola akaluta palikimo na vene. akaluta mwene mu lilaaja lya Betsaida. 11 neke avaanhu vinga yevapilike imhola iji vakam'bingilila, akavupila akajova navoimhola ja Vutwa vwa Nguluve, kange avasosia vano vakalondagha kusooka. 12 ye wvillileavulanisivua vaake kijigho na vavili vakaluta kwa mwene vakati, uvatavule avaanhu valute mumakaja ghano ghalipipi nu mpulo vakalonde ikyakulia, napa kughona ulwakuva apa tuli palunyika. 13 neke akavavula, "umue muvapelagha ikyakulia." vakati tulivasilu kinu ikyakulia pamo amakate ghahano ni swi ivili pamo lwale tulute kughula kumpulo kuhanaga nu wvinga vwa vaanhu." 14 pwevalyale na vaghosi imbilima ihananopala. akavavula avavulanisivua vake akati, "muvakasie paasi mufipugha fipugha vave ifijigho fihaano ifipugha fyonni. 15 pe vakavomba ndikio na vaanhu vakikala paasi. 16 akatola amakate ghahaano ni swi ivili pe akalola kukyanya akaghasumila akamenyulania akavapela avavulanisivua vaake kuuti, vavike kuvulongolo kulipugha lya vaanhu. 17 vooni vakalia vakikuta ni fimenyulila fya makate fino fisighile nakaholania na kukufivika mu ndilo sikamema kijigho ni fivili. 18 neke lulyale kuti, uYesu alyale kuvusyefu ye ikufunya mwene. avavulanisivua vake valyale palikimo nu mwene, akavavula akati, "avaanhu viiti une nene veni? 19 vakamwamula vakati, "Yohani umwofughi. neke avange vati Elia na vange viiti veve jumo mwene na vavili avakuulu asyukile kange". 20 akavavula, "neke umue muti nene veni? akamula uPeteli akati, "Kilisite kuhuma kwa Nguluve". 21 neke uYesu akavavula akati, namungam'bulaghe umuunhu ghweni ku ulu, 22 uYesu akati, umwana ghw nyamuunhu lunoghiile kupumusivua kughano minga nakukanua na vaanhu avagojo na vatekesi avavaha na vavulanisi vandaghiho nakubudua nikighono kya vutatu isyuka. 23 akavavula vooni, "akajova umuunhu" ghweni juno ilonda pikum'bingilila. avuleke uvugho nu vwake neke itwike ikikovekano kyake, neke am'bingilile. 24 ghweni juno ighela pikuluusia uvwumi vwake isofia. neke ghweni juno isofia uvwumi vwake wvimila une ujoo alakulusia. 25 pe ivumbulila kiki umuunhu, nave ipelua iisi jooni, neke akasofia nambe am'busie uvwumi vwake? 26 ghweni juno ikum'bonela soni une na masio ghango, kwa mwene jujuo umwana ghwa muunhu alam'bonela

isoni pano alava pa wvimike vwake nu wvimike vwa Nhhata na vanyaMhola avimike. 27 neke nijova isakyang'haani kwevale mukipugha kinu vano vimile apa navalalola uvufue kuhanga vavuvone uvutwa vwa Nguluve". 28 ye fifikile ifighono lekela kwooni kuhuma uYesu ijova amasio aghuo kuuti, avatoola palikimo nu mwene Peteli, uYohani nu Yakovo vakatogha kukidunda kukufunya. 29 ye alikukufunya uluvonesio ku maaso ghake lukanduka, naghambenda ghake ghakava mavalafu ghimulika. 30 pevalyale avakinhaata vavili vakajovagha naghwo valyale uMoose nu Elia, 31 valyavonike kuvwimike valyajovile isa kuvuka kwa mwene alyale pipi kughelania kuYelusalemu. 32 lino uPeteli navala vano valyale palikimo nu mwene valyale vanyatulu inyinga. neke ye vasisimwike, valyavuwene uvwimike vwake navakibaba vavili vano valyimile nu mwene. 33 lulyahumile kuuti, ye vivuuka kwa Yesu, uPeteli akam'bula," Mutwa, lunofu kulyusue kukukala bahapa kange lunoghile tujenge ifeye fitatu kino kive kyako, kimo kive kya Moose, ni kingi kimo kive kya Eliya", nalyakagwile kio ijova. 34 ye ijova aghuo, likisa ilifunde likavakupikila. vakoghopa ye vawene ilifunde livasyungutile. 35 ilisio likapulikila lihuma mumafunde liiti, "uju ghwe mwanango umwimikua. mumpulikisiaghe umwene". 36 ilisio ye lijikile uYesu alyale mwene. vaki kalile kimie, na fiighono ifio navalyam'bulile nambe jumo lyolyoni mugvano valyaghawwene. 37 ikighono ikya vuvili, ye ahumile kukidunda ilipugha lya vaanhu viinga vakatang'ana naghwo. 38 lolagha! umukinahaata kuhuma mulipugha alyakolile fiijo, akati, "ghwe m'bulanisi nisuumu usosie umwango. ulwakuva ghwe mwanango jujuo. 39 ghulola amapepo amalamafu ghikun'kola, kange yee ikolagha kange ghikumpelela kuhasing'ana na pihumia ilitotofulu mumulomo lyoupe lyoupe lihuma kuvuvafi fiijo lyelimpelile uvuvafi. 40 nivasuumile avavulanisivua vake vope vakunilue". 41 uYesu akamula akati, umue mwekisikina ikisila lwitiko kange kino kili nu vuhosi, nilikukala numue un'siki ghuluku neke musikagule mulete umwanako apa. 42 unsoleka ye ikwisa amapepo amalamafu ghakamughwisa paasi napikunsukania na kugijila neke uYesu akalidalikila ilipepo ililamafu, akansosia unsoleka. napikuntwala kwa viise. 43 vooni valyadeghile nu vuvaha vwa Nguluve. neke ye videgha ku ghano ghalyahumile ghano alyavombile, akati kuvavulanisi vake. 44 amasio agha mughakole fiijo mumbughlutu siinu, ulwakuva umwana ghwa muunhu itavuuua mumavoko gha vaanhu. 45 neke navalyasitaghinie ulukangasio lwa masio aghuo, kange alyaghavisile pa maaso ghave, neke valeke pikusikagula. vakooghopa pikumposia vvimila ilisio ilio. 46 bahuo vakatengula kulwaana vavuo veni juno ave m'baha. 47 neke uYesu ye akagwile sino viposiesania munumbula saave. akantola umwana un'debe na kukum'bika ulubale lwa mwene. 48 pe akajova,"ndeve umuunhu ghwoghwonu angamwupile umwana un'debe ndavule uju mu mulitavua lyango, ujuo kange iiva anyupile une, kange ghweni anganyupile une kange iiva amwupile juno anisung'ile, ulwakuva juno ndebe kulumue mweni ghwejunu m'baha. 49 uYohani akamwamula akati, Mutwa tukam'wene umuunhu akaleidaga amapepo kulitavua lyako neke tun'kanile, ulwakuva nan'jiitu". 50 neke uYesu akam'bula akati, "muleka pikun'kana, juno ali ulubale lwinu ujuo ghwinu. 51 lulyahumile kuuti, kulingana ni fighono fifikile ifya kutogha

kukyanya, kulukangasio alyalungime amaaso ghake kuluta kuYelusalemu. 52 akavasing'avaanhu kuluta mu likaaja lya vasamalia neke vanosekesie pamonga. 53 neke avaanhu kula navakamwupila ulwakuva alyalungime amaaso ghake ku Yelusalemu. 54 avavulanisivua vaake uYakovo nu Yohani ye valivwene ili vakati, "Mutwa ghulonda tusukulile mwoto ghwike paasi kuhuma kukyanya ghuvamalisie? 55 neke akavasyetukila akavadalikila. 56 neke vakaluta kulikaaja ilinge. 57 ye viluta vighenda musila umuunhu jumo akam'bula akati," nikukvingiila kwoni kuno ghuluta. 58 uYesu akam'bula akati, "ing'heve sili namiina, injuni isa kukyanya sili ni fiwvasu neke umwana ghwa muunhu nsila napakuvika umutu ghwake? 59 pe pano akam'bula umuunhu ujunge akati, "um'bingililaghe" neke umwene akati "Mutwa unavule taasi nilute ninsyile ubaba ghwango." 60 neke umwene akam'bula akati, "valeke avave vavasyile avafue vaave, looli uve ulute kupulisia uvutwa vwa Nguluve pooni 61 kange umuunhu ujunge akati, "nikukvingila, Mutwa lino nisuumu unavule taasi nikavalaghe muvano vali munyumba jango". 62 neke uYesu akam'bula akati "nakwale muunhu juno itavwile amavooko ghake kulima nakulola kumbele ghwe anoghile kuvutwa vwa Nguluve.

10 pambele uMutwa akatavula fijiho lekela lubale navange, navasing'ua vavili vavili vavilumalagolele mumakaja ghoni ghano alyahuvile kuluta. 2 akavavula akati, "ifinu fimotwike, neke avanyambombo vadebe. lino munsume uMutwa unyamote, neke kuuti avasing'e ng'aning'ani avavombi mu mote jake. 3 mulutaghe mumakaja. lolagha nikuvasing'ha hwene ng'hollo pakate pa ng'hekeva. 4 namungapindaghe inyambe ija ndalama, nambe isa vanyavukyusi, nambe iflatu, nambe namungamwungilaghe umuunhu hweni musila. 5 mu nyumba joni jino kyande mukwingila. mutalaghe kwiti, lutengano luvu munyumba iji. 6 ndeve pwale umuunhu ghwa lutengano pala, lutengano lwinu lusighala kwa mwene. 7 neke mujighaghe munyumba iji, mulisaghe napinyua kino kyande vihumiya, ulwakuva um'bombi anoghile uluhombo lwake. namungahumaghe mu nyumba iji nakuluta ku nyumba ijinge. 8 ilikaaja lyolyoni lino kya mukwingila, na kukuvupila, lisagha kyokyoni kino kivikilue pa maaso ghinu, 9 muvasosyaghe avatamu vano vali umuo, muvavulaghe kuuti, "uvutwa vwa Nguluve vwisile pipi kulyume. 10 neke mulikaaja lyolyoni lino kyale mukwingila, na kuleka kukuvupila, mulutaghe kunji pa nsevo pe muvavule, 11 naliling'unde mulikaaja liinu lino likolile mu maghulu ghitu tukung'una pa maaso ghinu! neke mukagule kuuti, uvutwa vwa Nguluve vuli pipi. 12 nikuvavula kuuti ikighono ikya vuhighi kiliva kya lugudo kukila kwa Sodoma kuliko ilikaaja ilio. 13 iga uve Kolasini, iga uve Betisaida! nave imbombo imbaha sinosivombike mun'kate mun'kate jako, sale sivombike ku Tiro na ku Sidoni, ndevalatile katali kyongo, vavikukala mu n'kate mu mhenda agha magunila na mapembo. 14 neke kwaki kyongo ikighono kya vuhighi kwa Tiro nu Sidoni kukila umue. 15 uve Karelinaumu, ghusagha kuuti viilikukotosia kukyanya kwa Nguluve? nambe vilikukwisa paasi kuhanga kuvulungu. (Hadēs g86) 16 juno kyande ikuvapulikisia umue ikumulikisia une, ghwope juno ikuvakana, ikung'hana une, na ghweni juno ikung'hana une ikun'kana juno anisung'ile. 17 vala kijigho lekela

lubale vakagomoka vahowike, vakaati, "Mutwa ghope amapepo amalamafu ghikutukunda militavua lyako. 18 uYesu akavavula akati," numwaghile usetano pano ighua kuhuma kukyanya hwene lumuli lwa fula? 19 loola! nivapelile uvutavulua uvwa kukanya injoka ni fing'omilevuli, ni ngufu sooni sa valugu, kange kusila kyokiyoni ku sila joi ni ikyakuvalemasia. 20 nambe lino namungahovokaghe lwene mu ili, kuuti inumbula sikuvitika, neke muhovokaghe kukila kuuti, amatavua ghinu ghalembilue kukyanya. 21 mu n'siki ghula ghula akahovokagha kyongo mwa Mhepo uMwimike na kuuti, "nikukughinia uve, Nhaata, Mutwa ghwa kukyanya ni iisi, ulwakuva ughaisile amasio agha kuhuma kwa nya vukoola na vanya luhala, nakukughafunula ku vala vano navavulanisivue, ndavule avaanha avadebe. Ena, Nhaata kwa kuva lukakelile pa maaso ghako. 22 ifinu fyonu fitavulilue ku lyune nu Nhaata ghwango, nakwale juno ikagula umwana ghwe veeni, looli u Nhaata, kange nakwale juno ikagula uNhaata ghwe veni looli u mwana. nu muunhu ghweni juno umwana inoghelua kukujiwonisia kwa mwene. 23 akavasyetukila avavulanisivua, akati kuvusyefu, vafunylilue vala vano vikusagha sino najumue mukusagha. 24 nikuvavula umue. kuuti avavili vinga na vatwa vakanoghilue kusagha sino mukusagha, neke navakasaghile, na kupulika pulika sino mupulika neke navakapulike. 25 loola! um'bulanisi jumonga ughwa ndaghilo isa vaYahudi akimile na kkumughela akati, "m'bulanisi, nivombe kiki nikave uvwumi uvwa kusila nakusila?" (aiōnios g166) 26 uYesu akamwamula akati, "kilembilue kiki mu ndaghilo? ghukujimba ndani? 27 akamwamula akati, "ghulukumughana uMutwa ghwako ku mwojo ghwako ghweni, na kunumbula jako jooni, na kungufu sako sooni, nakuluhala lwako lwoni, nu nino ndavule ghukughana ghwe mwene. 28 uYesu akati, "ghwamwile vunono. vombagha ndiki pe ghuuva nu vwumi. 29 neke um'bulanisi ndeve inoghelua kukujiivalila ikyang'hani jujuo, akam'bulagha uYesu," nu njango ghwe veni? 30 uYesu akamwamula akati, "umuunhu jumonga akale ikwika kuhuma ku Yelusalemu kuluta ku Yeliko. akaghua pakate pa vakunyi vakankunya ikyuma kyake, na kukuntova na kukumuleka pipi pifua. 31 hongelagha untekesi jumonga akale ikwika mu sila ijio, ati amwaghile akakila ulubale ulunge. 32 naju Mulawi akakila vulevule, ati afikile pala na kukumwagha akakila ulubale ulunge. 33 neke un'koola jumonga, pano akale ikyula, akakila pala pano akale umuunhu ujoo. ati amwaghile akaveela kulusungu. 34 akam'belelela na kukumpinya ifikong'o fyake, na kukumpaka amafuta mu fikong'o fyake. akantasia pa nkyanya ja kidimua kyake, na kukuntwala ku nyumba ja vaghesi na kum'buvisia. 35 ikighono kinokikwisa akatola idinari ivili, na kukumpela unyanyumba jila ija vaghesi na kukum'bula, 'm'buvisie kyokiyoni ikywa kwongelela nikukuhomba kyande nigomwike. 36 ghusagha kuuti, ghweveni mu ava vatatu, juno alyale pipi na jula juno alyaghwilile pakate pa vakunyi? 37 um'bulanisi akati, "ghwe jula juno akavonisie ulusungu kwa jula juno akaghwile". uYesu akam'bula akati lutagha na juve ukavombaghe vule vule. 38 lino ye vati vikyula, vakingila mu likaaja limonga, nu mukijuva jumonga ilitavual lwake ghwe Malita akankalibisia mu nyumba jaake. 39 alyale nu nuna juno akakemheluagha Maliya, juno akikalagha pamaghulu gha Mutwa na kukumpulikisia amasio ghake. 40 neke uMaliya akava ni

mbombo nyinga isa kuteleka ikyakulia. akaluta kwa Yesu na kuti, "Mutwa, naghugasagha kuuti u nuna vango anilekile nivombaghe ne mwene? pe lino um'bule anangaghe". 41 neke uMutwa akamwamula na kukum'bula kuuti," Malita Malita, ghupumhuka mu nyinga, 42 neke kye kinu kimo kyene ikyakuvomba. uMaliya atavwile kino kinono, kino nakilivuka kuhuma kwa mwene.

11 jilyahumile ikighono kino, uYesu alyale ikufunya pamonga, um'bulanisivua ghwake jumo akam'bulagha kuuti," Mutwa, utuvulanisie najusue kukufunya ndavule uYohani alyavulanisie avavulanisivua vake" 2 uYesu akamwamula pano mukufunya mutisaghe, "Mutwa ilitavua lyako lyimikwaghe, uvwimike vwako vwisaghe. 3 utupelaghe ifyakulia fiitu ifya jaatu. 4 utusaghilaghe inyivi siitu, ndavule najusue tukuvasaghila voni vano vatuhokile. nungalulungosiyaghe munngelo" 5 uYesu akavavula akati, "ghwe veeni mu lyumue umanyani juno ikumulutila pakilo pe ikum'bula, manyani nisuumu amakate ghatatu. 6 ulwakuva umanyani ghwango anyisile si sala sisisi kuhuma muvukyusi, najune niinsila ikywa kun'tengelela. nu 7 ghwa mun'kate akamwamulagha akati uleke kunyangajisia, na june tughonile pa vullili. naningasisimuke nikupeele uve amakate. 8 nikuvavula nambe naisisimuka kukumpela amakate ndavule umanyani ghwake, ulwakuva ijigha idindusia kisita soni isisimuka na kukumpela amakate minga ndavule vuno ilonda. 9 najune nikuvavula musumaghe najumue mulapelua, mulondaaghe najumue mulafivona, muhodesiyaghe najumue mulyadindulivua. 10 ulwakuva umuunhu ghweni juno isuuma alyupila, nu muunhu ghweni juno ilonda ikufyagha. nu munhu ghweni juno ihodesia umulyango ilidindulivua. 11 ghwe baba juliku mu lyumue juno umwanake angasume iswi ikumpela injoka? 12 kange nave angasume ilikang'a ikumpela iking'omilevuli? 13 nave umue mwe vahosi mukimanyile kuvapela avaanha vinu ifinu ifinofu, lino uNhaata ghwinu ughwa kukyanya nakyaikuvapela uMhepo uMwimike ku vano vikunsuuma? 14 pambele uYesu alyale idaga ilipepo, umuunhu unya lipepo alyale kinunu. ilipepo ye lihumile umuunhu jula akatengula kujova. 15 neke avaanhu avange vakati, "uju ivusia amapepo mwa Belisebuli, ili vaha lya mapepo. 16 avange vakamughelagha kuuti avasone ikivalilo kuhuma kukyanya. 17 neke uYesu akakagula amasaghe ghawe akavavulagha, uvutwa vwovwoni vuno muligalung'ana vuliva vuvili, nu muunhu unya nyumba jino jigalungiine jilighua. 18 nave uSetan iiva agalung'iine uvutwa wawe vukwimila ndani? ulwakuva mwiti nihumia amapepo mwa Belisebuli. 19 neke une nihumia amapepo mwa Belisebuli, pe avajiinu vihumia amapepo kusila nyiki? mu uluo, avene vilikuvahigha umue. 20 nave kange nihumia amapepo ni kyove ikywa Nguluve, lino uvutwa vwa Nguluve vuvivisi. 21 umuunhu umunya ngufu pano alinifilwilo ilolela inyumba jake, ifinu fyake viiva pavunofu. 22 neke amwalukile umuunhu unya ngufu kyongo, umuunhu jula unya ngufu ilikunya ifilwilo fyake pe itola ifiinu fyake fyooni. 23 umwene juno na lubale lwango alikinsana nune, na juno naikong'ania palikimo nune ipalasia. 24 ilipepo ililamafu likahuma kwa muunhu, iluta kulonda uvukalo uvusila malenga apuo apume. neke napakavonike, ijova iti, nigomoka kuno nikahumile. 25 angagomoke nene ivoona inyumba jifyaghiilue

pejjikale vunofu. 26 apuo peliluta kulonda amapepo likale lubale ghano mahosi kukila iliyene neke likuvala vise vikale pala apuo umuunhu ujuo ilemua kyongo kukila ulutasi. 27 jityahumile kuuti alyatile ijova amasio aghuo, un'dala jumonga akajova fiijo kukila vooni mulipugha lya vaanhu na kujova, "lifunyuile ilileme lino likuholile na mavele ghano ghwong'ile" 28 neke umwene akati, vafunyuile vala vano vipulika ilisio lya Nguluve na kukulivombela. 29 unsiki ilipugha lya vaanhu ye likong'aana na kukwongelela uYesu akatengula kujova, "ikisina iki kye kisina kya vuhosi. vilonda ikivalilo, na kusila kivalilo kino vipelua kukila ikivalilo kila ikya Yoona. 30 ulwakuva ndavule u Yoona alayale kivalilo ku vaanhu va Ninaawi enendikio nu mwana ghwa Muunhu fye iliva kivalilo kya kisina iki. 31 uMalikia ughwa ku seba ilikwima ikighono kya vuhighi na vaanhu va kisina iki na kukuvahigha aveene, ulwakuva umwene alyahumile mu vusililo vwa iisi neke iise apulikisise uvukoola vwa solomoni, napa pwale juno m'baha kukila uSolomoni. 32 avaanhu va kuNinawi vilikwima ku highua palikimo na vaanhu va kisina iki ikighono kya vuhighi vili kukihigha, ulwakuva aveene valyalatile ku madalikili gha Yoona, pe lola apa pwale juno m'baha kukila uYoona. 33 nakwale umuunhu ghweni jumo ikung'a taala na kuvika ku lubale lwa paasi lwa ng'iisi jino najivoneka nambe paasi pa ndilo, neke kukunga na kuvika pakanyana pa kinu neke kuuti umuunhu ghweni juno ikwingila alyaghaghe ulumuli. 34 iliso lyako je taala ja m'bili. iliso lyako lingave linono pe umb'ili gwaki ghwoni ghuve mulumuli. neke iliso lyako lingave livivi pe naghubili ghwako ghwoni ghuva ghunya ng'iisi. 35 pe lino mujilolelelaghe nu lumuli luno luli n'kate jinu nalungaponekesiaghe ing'iisi 36 pe lino, ndeve umb'ili ghwako ghwoni ghuli mu lumuli kange nakwelule ulubale luno luli mung'iisi, pe umb'ili ghwako ghuva ndavule itaala jino jiviika na kuhumia ulumuli kulumue". 37 ye ati amalile pijova, uFalisayi akamughongola akalie ikyakulia ku nyumba jaake, uYesu akingila mu n'kate na kuuva palikimo navope. na 38 vasalisayi vakadegha ndavule nakanawile taasi ye kikyale ikyakulia ikya pakivwile. 39 neke UMTwa akavavula, "umue vaFarisayi musuka kunjji ifikombe ni bakuli, neke nkate jinu mumemile inoghelua nu vuhosi. 40 mwe vaanhu mwe vasila vakugasi, pe umwene juno alyavumbile kunjji nalyavumbile mun'kate kange? 41 muvapelaghe avakotofu fino fili mun'kate, ni mbombo sooni siiva nofu kulumue. 42 iga umue mwe vafalisayi, ulwakuva namuvikila umwojo kukuvavombela avange inofu na kuku mughana uNguluve. lwe lunono fiijo kuvomba isa kyang'haani na kukumughana uNguluve, kisila kuvuhila kuvomba aghuo na ghange kange. 43 iga umue Mafalisayi, ulwakuva munoghelua kukukala mu fitengo ifya kuvulongolo mu nyumba inyimike ja kufunyila na kuhungilua ni nyungililo isa vukoola kuno vighusikisia na kughulila. 44 iga umue, ulwakuva muling'ana ni mbiipa sino sisila fivalilo fino avaanhu vighenda mimbiiipa isio kisila kukagula. 45 umb'ulanisi jumonga ghwa ndaghilo sa Kiyahudi akamwamula na kukumb'ula, "m'bulanisi, kino ghujova kikutukalasia kange usue". 46 uYesu akati, "iga umue, vavulanisi va ndaghilo! kiki mukuvapela avaanhu amasigo amakome ghano naviwesia kupinda, neke umue namukola amasigho aghuo nambe ku kyove kimo mu fyove fiinu. 47 iga umue, ulwakuva mujenga na kuvika ikumbukumbu mu mbiipa

sa vavili' vano vakabudilue na vaghogholo vinu. 48 neke umue mukufunyila na kukwiting'ana ni mbombo sino valyavombile avaghogholo vinu, ulwakuva kyang'ani valyavabudile avavili vano mujenga ikumbukumbu mumbiipa saave. 49 mu uluo kange, uvokoola vwa Nguluve vwati, 'nikuvasung'ila avavili na vasung'ua vope vilikuvapumusia na kukuvabuda vamonga. 50 ikisina iki kilihombela idanda ja vavili vano vabudilue kuhuma muvutengululo vwa iisi, 51 kuhuma idanda ja Abeli kuhanga idanda ja Sakalia, juno alyabudilue pakate pa vvimike. Ena nikuvavula umue, ikisina iki kilhombela. 52 iga umue vavulanisi va ndaghilo sa vayahudi, ulwakuva mutolile ifungulo sa vakugasi; kange jumue namukwingila, ku vala vano vilonda kukwingila mukuvasigha. 53 pe baho uYesu akavuka pala, avalembi na vafalisayi vakampinga na kujofesania nu mwene mu nyinga. 54 vakaghela kukuntanga ku masio ghake.

12 ku nsiki ughuo ilipugha likome lya vaanhu lilyakong'hanile palikimo, na pitengula pikanyana, akatengula pijova na vavulanisivua vake taasi," mulolelelaghe ni kulule kya vasarisayi kino kye kitule" 2 na piliva nu sino sifisime sino nasiliikaguliika, nambe ilisio lino lifisime lino nalilikaguliika. 3 lyolyoni lino mukajovile mu ng'isi ilipulikika pavwelu. soni sino mwapwepagha mu mbughuluto nkate ja fyumba finu ifya munkate fino fidindilue ghilipulisivua munkanyana mu mapala gha nyumba. 4 nikuvavula vamanyani vango, namungavoghpaghe vala vano vibuda um'bili neke vasila kumonga ikinge ikyakuvomba, 5 neke nikuvavula juno munoghile kukumwoghopa, mumwoghogpaghe jula juno kyale abudile ali nuvutavulua vwa kuvatagha kulina lya mwoto. Ena nikuvavula umue, mumwoghogpaghe ujuo. (Geenna g1067) 6 asi! utujuni tuhaano natughusivua ku ndalama ivili? nambe ndikio nakwale nambe jumo mu veene juno ili shemulua pa vulongo pa Nguluve, 7 neke mukagule kuuti, ilinyele lya matu ghinu silivavilua, namungoghogpaghe. umue muli va lutalama lukome kukila utujuni twinga. 8 nikuvavula ghweni juno ikunyupila pavulongolo pa vaanhu, umwana ghwa muunhu ikumwupila pavulongolo pa vanyaMhola vw Nguluve. 9 neke ghweni juno ikung'ana une pa vulongola pa vaanhu ghwope ikanwa pa vulongolo pa vanyaMhola va Nguluve. 10 ghweni juno ijovela imbivi mwa mwana ghwa muunhu, ilisaghilua, neke ghweni juno ikumuligha uMhepo uMwimike nalisaghilua. 11 kyande vikuvatwala kuvulongolo pa vavaha va nyumba inyimike ja kufunyila, avatemi na vanya vutavulua, namungoghogpaghe mulakujivavila nambe ndavule kino kyalnde mujova, 12 ulwakuva uMhepo uMwimike ikuvavulanisia vule kya mujova ku nsiki ughuo" 13 umuunhu jumonga mulipugha akam'bula akati, "m'bulanisi, m'bule unyalukolo ghwango anighavile ulubale lwa vuhaasi vwango. 14 uYesu akamwamula akati, "ghweveni juno am'bikile kuva mulamusi na kusambania mu lyumue?" 15 pe pano akavavula, mujilolelelaghe ni fyonni ifya vunoghelua, ulwakuva uvwumi vwa muunhu na vuli muvwinga vwa finu fino alinafyo. 16 uYesu akavavula ikihwani akati, umughunda hwa mofu jumonga ghulyaholile fiijo, 17 akiposia jujuo mu mwoojo ghwake akati, nivomba ndani ulwakuva nilinsila apakuvika imeto jango? 18 akati, nivomba ndiki. nidenya ifihenge fyango ifidebe nijenga ikikome. nivika imeto jango joni ni finu ifinge.

19 nikujivula inumbula jango, Numbula ghwajivikile ifinu finga ku maka minga. puma ulie, unyue na kuhovokela” 20 neke uNguluve akavavula akati, ghwe muunhu mpumbafu, ikilo ja musyughu vilonda inumbula kuhuma kulyuve. ni finu fyon finoghuling'anisie fiiva fanyi? 21 fye luliiva kwa muunhu ghweni juno ikujivikila ikyuma kisila kukuling'ania vwimila Mutwa. 22 uYesu akavavula avavulaniisivua vaake, pe lino nikuvavula namungasaghaghe mu vwumi wwinu - kuva mulisagha kiki mumavili ghinu - kuva mufwalagha kiki. 23 ulwakuva uvwumi vwe kukila ikyakulia, nu m'bili ghwe kukila amenda 24 lolagha injuni isa kukyanya, nasilima nambe nasipeta. sisila nyumba nambe ifihenge ifya kuvikila. neke ubaba ghwinu ikusilisia. umue namuli kukila injuni! 25 ghwe veni kulumue juno ikujipumusia kukwongeesia idhiraa jimo mu vwumi vwake? 26 pe namuwesia kuvomba ikinu ikidbe ikio kino kuhugu, pe kiki lino kuhangajikila isinge isio? 27 lolagha amaluva - finoghikula. naghivomba imbombo nambe kuhona amenda ghake agha kufwala. neke nikuvavula, nambe uSolomoni mu vwimike vwake vwoni nakafwalile ndavule jumonga mu agha, 28 nave uNguluve ikughafwasia vunono amatundu gha mufivonde, ghano kweghale umusyungu nu lwakilavo ghitagha ku mwoto. pe nakukila ikuvafwasia umue? umue mwe vanya lwitiko ludebe! 29 namungajihangajisiaghe kwiti mulia kiki nambe munyua kiki, nambe namungavisaghe nu vwoghofi. 30 ulwakuva iisi sooni sihangajikila aghuo. nu Nhaata ghwinu ikagula sino munoghile isio. 31 neke mulondaghe uvutwa vwake taasi, na ghanghe aghuo mukwongesevua, 32 namungoghpaghe, mwe lipugha lidebe, ulwakuva uNhaata ghwinu ihovokela kukuvapela umue uvutwa uvuo. 33 musghusiaghe ifyuma fiinu na kukuvapela avakotofu, mujivikile amafuko ghano naghisila - uvutile vwa kukyanya vuno navusila, ulubale luno avalyasi navangavele nambe inondo nasingawesie kunangania. 34 ulwakuva pano pwevule uvutile vwako, pepene najinumbula jako pwejiliva. 35 amenda ghinu amatali ghasisaghe ghapinyilue na makanda, ni taala sinu sighendelegaghe kuuva siviika, 36 kange muvisaghe hwene vaanhu vano vikumuhuvila uMutwa ghuvanave kuhuma ku kikulukulu kya vutolani, neke kuuti angise na kuhodesia, van'dindulile umulyango ng'ani ng'ani. 37 vafunyilue avavombi vala vano uMutwa ukuvagha vali maaso. kyang'haani ilipinya umwenda ghwake untali nu nkanda, pepano ikuvakalisa paasi ku kyakulia, kange kukuvavombela inofu. 38 nave uMutwa ikwisa ku lwa vuvili vwa vulolelesi vwa pakilo, nambe uvulolelesi uvwa kilo ja vutatu, na kukuvagha viling'inie jiiva je kiiva ku vavombi avuo. 39 kukila aghuo, mukagule ili, nave untwa unya nyumba asakagula unsiki ghuno umulyasi ale ikwisa, naale ikwitika inyumba jaake jidenyue. 40 muvisaghe muling'anisie ulwakuva namukagela ghwe nsiki muuki mwana ghwe muunhu igomoka. 41 uPeteli akati, "Mutwa ghukutuvula jhusue isi ku kihwanikisio au ghukum'bula umuunhu ghweni? 42 uMutwa akavavula, "ghwe nsung'ua veni umugholofu nambe unya vukoola juno untwa ghwake ikum'bika pa kyanya pa vavombombi avange, neke avaghavile ikyakulia kyave ku nsiki ghuno ghunoghile? 43 afunyilue um'bombi jula, juno untwa ghwake angise ikumwagha ivomba sila sino alaghisivue. 44 kyang'haani nikuvavula umue kuuti ikum'biika pakyanya pa

kyuma kyake kyoni. 45 neke um'bombi jula akatisagha nu mwojo ghwake, untwa ghwango idila kugomoka, pe akatengula kukuvatova avavombi avakinhaata vala na vakijuuva, pe baho akatengula kulia, kunyua na kughala, 46 untwa ghwa m'bombi jula ikwisa ku kighono kino naakagwile nisala jino naikujikaguala, ghwope ilikun'dumulania na kukum'bika palikimo na vano navagholofu. 47 um'bombi juno ikagula ulughano lwa ntw ghwake, ghwope naikuling'hania nambe kuvomba sino sinoghiile mu lungano lwa ntw ghwake ikopua ing'wegho nyinga. 48 neke um'bombi juno naasikagwile sino sinoghile ku lughano lwa ntw ghwake, neke ivomba sino sinoghile ujuo ipelua finga, finga idajivua kuhuma kwa mwene, ghwope juno akeelilue ku finga, kwa mwene fidajivua finga kukila. 49 nisile kukunga umwoto pa iisi, kange ninoghelua kuuti ghuve ghuvikile, 50 neke nili nu lwofugho luno nikuvofua, kange nili nulusukualo kuhanga pano luva luvombike! 51 pe musagha kuuti nisile nu lutengano mu iisi? Ndali, nikuvavula, pepano nisile kuleta uvusulani. 52 kutengula lino na kughendelela kuliiva na vaanhu vahaano vasuline mu nyumba jimo, na vatatu 53 visulanagha na vavili, vope vavili visulanagha na vatatu. visulana ubaba nu, nswambe, umwana nu viise, umama nu mwalive, umwalive nu ng'iina, unkmwana naipulig'hanagha nu nkwanwana n'jake. 54 uYesu akava ikulivula kange ilipugha, kyande muvona amafunde ghikong'ana, mwiti amasiki gha fula ghalipipi; fye luuva, 55 kange mungavone imhepo jipula kuhuma kumavemba mwiti litapiiva lifuke lweli fye luuva. 56 umue mwe vakedusi, mukagwile kuluvulania amasiki! lino! kiki mukunua kukughutang'ania umuluvo ghwa sino sivombeka ifighono ifi? 57 kiki umuunhu ghweni mu lyumue naikagula lino linono kuvomba kwa mwene unsiki ghuno ndeali ni nafasi ija kuvomba isio? 58 ulwakuva mungalute nu muhigi ghwako pavulongolo pa muhigi, jitange kusambana na juno ikukuhigha nambe pano muli musila alwakutwala kwa muhigi, nu muhigi alakutwala kwa m'baha, nu m'baha alakutagha kundinde. 59 nikukuvula nulahuma ukoo kuhanga uhombile nambe i ndalama ja vsulilo.

13 ku nsiki ughuo, kulyale na vaanhu vamonga valyampelle imhola savaGalatia vano u Pilato alyavabudile na kuhasing'ani a ni danda sa vanave. 2 uYesu akavamula akavavula, "pe musagha kuuti avagalilaya avuo valyale ni sambi kukila avagalilaya avange voni fyenambe ghavaghile amavivi aghuo? 3 Nambe, nikuvavula neke nave namulata najumue mulibudua vule vule. 4 nambe vaanhu vala kijigho nu ntanda ku Siloamu vanoghukagha na kuvabuda, musagha aveene valyale vanya sambi kukila vaanhu avange ku Yelusalemu? 5 Nambe, une niti, neke nave namulata najumue mweni mufua. 6 uYesu akavavula ikihwani iki," umuunhu jumonga layale nu mpiki ghuvyalilue mu mughunda ghwa mwene, akaluta kulonda imheeke mu mpiki ghula neke nakagaghile. 7 akam'bula juno ilolelela umughunda ghula, "lola mu maka ghatatu nisile na kughela kulonda imheeke mumpiki ughu neke nanipatile. udumule ulwakuva ghunangania ilihanga. 8 juno ilolelela umughunda akati, "ughuleke umwaka ughu neke nipile na kukuvikila imbolela. 9 nave ghihola imheeke umwaka ghuno ghukwisa ke kanono, neke nave naghuhola

nikuhudumula. 10 lino uYesu alyale ivulaniais mu nyumba jimonga ija kufunyila unsiki ghwa Sabati. 11 lola, pwe alyale umukimama jumonga juno ku maka kijigho nu ntanda alyale ni lipepo ililamafu lwa vuvotevote, umwene alyale mughogholo naalyale iwesia kukwima na kugholoka. 12 uYesu ati amwaghile an'kemheela akam'bula, "mama uvikilue vwavuke kuhuma mu vuvotevote vwako." 13 akavika amavoko ghake pa kyanya jake, pe um'bili ghwake ghukagholoka ghwope akamughinia uNguluve. 14 neke um'baha ghwa nyumba jila ja kufunyila akakalala ulwakuva uYesu alya nsosisie ikighono kya Sabati. pe untavulua akamwamula akalivula ilipugha, "kuli ni fighono, fino lavughile kuvoma imbombo. mwise kusosia himbe, nakwekuti kikighono kya sabati kyene. 15 uMutwa akamwamula akati, "vakitule! nakwale nambe juno kulumue juno idindulila idogovi nambe ing'ombe jako kuhuma muluvagha na kukuvalongosia kuluta kunyua ikighono kya Sabati? 16 pe lino umhinja ghwa lbulahamu, juno uSetano an'dindile ku maka kijigho nu ntanda, pe nalukamunoghile umhinja jula kusosivua ikighono kya Sabati. 17 pano alyale ijova amasio aghuo, voni vala vano valyale vikumpinga vakavona soni, pe ilipugha ilikome lya vange vakalulitla wvimila sino sinoavombile. 18 uYesu akati, "uwimike vwa Nguluve vuhwanine ni kiki, kange niwesia kuling'anisia ni kiki? 19 ji ghwene mbeju jino umuunhu atolile na kuluta kuvyala ku mughunda ghwake, jikalela na kuva mpiki n'kome, ni njuni sa kukyanya sikatenda ifiwasu fyave mu matafi ghake. 20 kange akati, "nivuling'anisie ni kiki uwimike vwa Nguluve? 21 ki kwene kilule kino un'dala itola na kuhasing'ania jujuo ifipimilo fitatu fya rutine nambe kughumuka" 22 uYesu alyaghendile mu mapulo ni fikaaja kuluta ku Yelusalemu na kuvavulaniais. 23 umuunhu jumonga akaposia akati, "Mutwa, ve vaanhu vadebe vano vilipokua". pe lino akavavula akati," 24 mujilotelelaghe kukilila umulyango unsekele, ulwakuva vinga vighela na kukunua kukwingila. 25 pambele unyanyumba ati imile na pidinda umulyango, pe mulikwima panji na kuhodesia na kuuti, Mutwa, Mutwa, tudindulile umwene ikuvamula na kwiti, 'nanivamanyile umue nambe kuno muhuma' 26 pe muliti, 'tukalile na pinyua pavulungolo pako nuve ukatuvulaniais mu fikaaja fitu' 27 neke umwene ikivamula, nikuvavula nanivamanye kuno muhuma, vuka palyune umue mwe vavomba vuhosi. 28 kwe kuliva na kulila kisila vusililo unsiki ghuno mulikuvagha uAbulahamu, Isaka nu Yakovo na vavili voni ku vvimike vwa Nguluve, neke umue jumue mutaghilue kunji. 29 vikwisa kuhuma imbale sooni, nakupuma pa mesa ja kyakulia kya pakivwilile mu vutwa vwa Nguluve. 30 kagula ili kuuti, ughwa vusililo ghwe ghwa kwanda nu ghawawanda iiva ghwa vusililo". 31 unsiki undebe pambele, avafalisayi vamonga valisile na kukum'bula kuuti, "luta na kuvuka apa ulwakuva uHelode ilonda kukubuda". 32 uYesu akati, "mulute mukakivule ikikanu, kila, lola nikughadagha amapepo na kusosia umusyughu nu lyakilavo, ni kighono kya vutatu nitekelesia uvufumbue vwango. 33 ku lwolwoni lunoghile wvimila jango kughedelela umusyughu, ulwakilavo ni fighono fino fikwisa, ulwakuva najikwiting'ana kum'buda m'bili kutali ni Yelusalemu. 34 Yelusalemu, Yelusalemu ghwe veni juno ikivabuda avavili na kukuvatova amavue vala vano vasung'ilue kulumue. ke kalingi ninoghilue kuvakong'ania avaanha vinu

ndavule ing'uku vule jikong'ania ifayana fyake mumbavatilo sake. neke ili namukalighanile. 35 lola ujilekile inyumba jako. najune nukivavula, namungawesie kukunyagha nambe mungati, 'afunyilue ujoo juno ikwisa ku litavua lya mutwa".

14 lulyahumile ikighono ikya Sabati. yeiluta kukaja ja jumo juno aale n'gooyo ghwa Vafalisayi kulia un'kate, vope vakale vivaanda pipi na pipi. 2 pavulungolo pa mwene pwealyale umuunhu juno alyale ni nhaamu ja kufimba. 3 uYesu akavaposia avaagula ndaghilo isa vayahudi na vafarisayi. "ndaani, lunono kusosia umuunhu pakighono kya Sabaati, asi vuli?" 4 neke avene vakava kimie, pe, uYesu akan'koola. akan'sosia na pikun'tavula alutaghe. 5 ghwope akavavula akati," ghweveni mukipugha kiinu juno ali nu mwana nambe ing'ombe jingaghwiile muliina ku kighono kya Sabati naikujisuuvula ng'hani ng'hani?" 6 aveene valyale vasila ngufu isakwamula ghano ghano vavaposisie. 7 un'siki ghuno uYesu alyakagwile kwiti vala vano valyaghogholiue kwiti vasalwile ifitengo vwoghoppua. avavula ikihwani akati, " 8 ye mughongolua nu muunhu uya vutolani, nungikalaghe mufitengo fya vavaha. ulwakuva nukagwile kuti, 9 pano aghongolilue umuunhu juno ghwe mwoghoppua kyongo kukila uve. un'siki ghughuo umuunhu juno avaghongolile 10 neke uve unghongolue, usalulaghe uvukalo vwa kuvusililo, kuvaanga neke kyande ikwiisa juno akungongolile ghwe mwene atisaghe vye manyani, kila ghukale kuvulungolo. apuo ghuvua mwoghoppua ku vano valipalikimo nuve pamesa. 11 ulwakuva juno ikughinia uNguluve alyamwisia, juno ikujisia ghwe ighinisivua. 12 Yesu kange akam'bula umuunhu juno umughongolile, 'pano ghukumpela ikyakulia kya pamwisi nambe ikya pakivwilile, ulekaghe pighongola avamanyani vaako nambe avanyalukolo vaako, nambe avanyakisina vaako, nambe avabading'hani vaako avamofu neke kwiti avene valeke pikukughongola uve uhombe. 13 neke lino pano ghuvomba ikikulukulu, vaghongolaghe avamofu, avalema, na vavoofu, 14 najuve ghufunyua, ulwakuva naviwesia kuhomba. ulwakuva ghuhombua muvusyukua vwa vanya kyang'haani. 15 un'siki huno jumonga mu vala vano vakikalile pamesa palikimo nu Yesu ati apulike aghuo, ghwope akavavula akati," afunyilue jula juno ilia un'kate mu vutwa vwa Nguluve". 16 neke uYesu akavavula akati," umuunhu jumonga akavombile ikikulukulu ikikome, akaghongola avaanhu vinga, 17 un'siki ghuno ikikulukulu kifikile, akansung'ile um'bombi ghwake kukuvavula vano avaghongolilue, 'mwise, ulwakuva ifinu fyonni fivikilue tayale 18 vooni vakatengula kukunsuuma avasungukile ughwa kwanda akati 'nighulile umughunda nilonda nilute nikagholole. sivuo usaghile, 19 ghwope ujunga akati, 'nighulile ing'ombe ihaano najune nilute kughela. sivuo usaghile. 20 na ju muunhu ujunge akati, 'nihumile pitoola un'dala pe lino naniwesia pikwisa. 21 um'bombi akagomoka na kukum'bula um'baha ghwake aghuo. unyanyumba jula akakalile akam'bula um'bombi ghwake,' luta ng'hani ng'hani mumpulo na mufisila fino filuta mufikaaja fya vaanhu ukavalete apa avakotofu, avalema. vano navilola na vabofu". 22 um'bombi ghwake akati, ntwava aghuo ghano unilaghisie ghavombike, nambe lino ikyakulia kisighiile. 23 untwa akam'bula um'bombi akati, luta kusila ijansevo na mufisila fino filuta mumakaja gha

vaanhu ukavapelesie avaanhu vingile neke inyumba jango jimeme. 24 ulwakuva nikuvavula, mu vala vano vaghongolile ulwa kwanda nakwale juno ilivonja ikikulukulu kyango. 25 lino ulukong'ano ulukume valyale viluta naghwo. ghwope akadyetuka akavavula kuuti, 26 ndeve umuunhu ikwisa kulyune ghwope naikunkalaila ubaba ghwa ghwake, ungiina ghwake, avaanha vaake, avanyalukolo vaake avaghosi na vadala Ena, na vu vwumi vwake kange navuwesia kuva vavulaniisvua vango. 27 umuunhu nave naitoola ikikovekano kyake na kukwisa kunsana jango naiwesia kuva m'bulaniisvua ghwango. 28 ulwakuva ghwe veni mu lyumue, juno ilonda kujenga kuyenga aikela kutengula kiisatala iling'hanie taasi arole indalama neke arole kukughenia aghuo. 29 nave naiovomba aghuo neke kyande ijenga uwvalo angakunue pimalisia. vooni vano vilola vitengula piseka, 30 vitisagha, umuunhu uju akatengwile kujenga, akunilue kumalikisia. 31 neke ghwe Ntwa muki, jno ilonda kuluta kutovana nu Ntwa ujunge mu vwiite, juno naikukala paasi taasi neke asaghe nave akwiine kutovana, palikimo na vaanhu imbilima kijighe kimo kutovana nu junge juno ikwisa kwa mwene na vaanhu imbilima fijighe fivili? 32 ndeve evuo ililugu lya vange pano lijighe lilikuvutali, likunsung'a untwa kusuuma ulwiho lya lutengano. 33 kwekuti lino, juno nailonda kukufleka fyooni fino alinafyo. nangawesie kuva m'bulaniisvua ghwango. 34 umwinyo nnono, neke nave ghunangike ghuvombela kiki neke ghuve mwinyo kange? 35 naghwa mwinyo ghwa kulunga nambe kuva mbolela. kange kutaghua kuvutali. umwene unya mbughulutu aghakupulika na apulikaghe".

15 lino avasongesia songo na vahosi avange vakisa kwa Yesu na kukumpulikisia uYesu. 2 avaFarisayi vooni navalembi vakajing'ulasia viiti, "umuunhu uju ikuvupila avanya sambu nambe kulia navo. 3 uYesu akajova ikighwani iki kuvanave akati, 4 "ghweveni kulumue, ndeve ali ning'olo kilundo neke jimonga jisova, ikusileka isingi sila fijighe budikalubale na budika lubale na kuluta kulonda jino jisovile kuhanga ajaghe? 5 ghwope kya ajaghile akujipinda pamavegha kumo ahowiwe. 6 angafike pakaja, ikuvakemhela avamanyani na vabadingani vake pe ikuvavula kuuti, hovokagha palikimo nune, ulwakuva ing'olo jango jino jikasovile nijaghile. 7 vule vule nikuvavula kuuti luliiva lukelo kuyanya pano umuhosi jumo ilaata inyivi, kukila vvimila avaanhu fijighe budikalubale na budika lubale, avagholofu avasila vufumbue vwa kulaata. 8 nambe kwale umukijuuva veni juno ali ni ndalama kijighe, neke angasovelue nu lutalama lumu, kya ikunga itaala nakufyaghila inyumba na kulonda kungufu sooni kuhanga ikulwagha? 9 kyande alyaghile ikuvakemhela avamanyani na vabading'ani vake na kukuvavula hovokagha palikimo nune, ulwakuva ulutalama lwango luno lukasovile nilwaghile. 10 nambe ndikio nikuvavula," pwelule ulukelo pa vulongolo pa vanyaMhola va Nguluve vvimila unyasambi jumo juno ilaata. 11 na ju Yesu akati," umuunhu jumonga alyale na v vaaswambe vavili, 12 un'debe jula akam'buva uviise ghwake akati, baba umhele uvuhasi vwango neke akaghava ikyuma kyake kuveene. 13 ifighono nalinga, un'debe jula akakong'ania foni fino finoghile akaluta ku iisi ija kuvutali, ukuo akalia fivi indalama sa mwene, akaghuilila ni finu fino nailonda, akavombela fivi indalama

samwene kunyivi. 14 ghwope ye amalile fyonu ilijala likingila mu isi jila pe mwene akatengula kuva mulondi. 15 akaluta kwa muunhu jumonga ghwa mu iisi jila, ghwope akan'twala kumughunda ghwake ku suvila ingube. 16 akava inoghelua kulia amabandu ghano ingube salisagha ulwakuva nakwale umuunhu juno akampelile ikinu kyokyoni alie. 17 pe un'debe jula akasagha mu mwojo ghwake akati, ava vombi valingi ava baba ghwango vilia filingi ifyakukwilana najune pwenile apa nifua ni n'jala! 18 nivuka niluta kwa baba ghwango na kukumbula," Baba nihokile kwa Nguluve na pa maaso ghako. 19 naninoghile kukemhelua n'swambo kange, um'bike nive mumo muvombi vako. 20 pepano akaluta kwa viise ghwake. ye akvale kutali uviise ghwake akamwagha akam'bonela ikisa akaluta luvilo akamuyayila na kumunonela. 21 u mwana jula akam'bula akati," Baba nihole kuyanya kwa Nguluve na pa vulongolo pa maaso ghako, naninoghile kukemhelua n'swambo. 22 uviise jula akavavula avavombi vake; mulete ng'hani ng'ahi umwenda unono kyongo mun'fwasi. Mun'fwasi ni pele mu kyove ni filatu mumaghulu. 23 kange mulete ing'ombe jino jinonile muhinje tulie na kuhovoka. 24 ulwakuva umwanango alyale afwile mwope mwumi. alyasovile ghwope avonike vakatengula kulutalila. 25 pe baho umwanake um'baha jula alyale kumughunda. akatile ikwisa alipipi ni nyumba akapulika ilisio ilya nyimbo na kuseja. 26 akan'kemhela um'bombi jumonga akam'posia agha kwe kuti kiki? 27 um'bombi akam'bula akati," ununavo isile ubaba ghako amuhijile ing'ombe jino jinonile ulwakuva agomwika n'kafu. 28 un'swambe um'baha akakalala akasita kukwingila mun'kate pe uviise akahuma kunjikumpelesia. 29 neke akamwamula iviise ghwake akati," lola une nikuvombile amaka minga nambe nanipuniisvive indaghilo sako, neke numhelile nambe kapene kuuti, nihovoke navamanyani vango. 30 neke atile isile un'swambo uju juno alile fivi ikyuma kyako palikimo na vaghenda mwalu umuhinjile ing'ombe jino jinonile. 31 uviise akam'bula akati," n'swambango, ulipalikimo nune ifighono fyonu, ni fyonu fino nilinafyo fye fyako. 32 lino lunoghile kulyusue kuvomba ikikulukulu na kuhovoka, unyalukolo ghwako uju hwene akafwile na lino mwumi; akasovile ghwope avonike.

16 uYesu akavavula avavulaniisvua vake, "palyale nu muunhu jumonga m'mofu alyale nu m'baha mu mbombo jake, 2 pe vakampela umm imhola sa m'baha jula kuuti, um'bombi ghwako um'baha itaghania ifyuma fyako. pe ummo akan'kemela akam'bula akati, "kwe kiliku ulyuve kino nipulika? humia imhola ija vuvaha vvakw, ulwakuva nungave m'baha kange mu mbombo jango. 3 um'baha jula akijovela mu mwojo ghwake, nivombe kiki, ulwakuva untwa ghwango ikunivusia mu mbombo jango ija vuvaha? nisila ngufu sa kulima, na kusuma nivona soni. 4 nikagula lino kyale nivomba kyande vanivusisie mu mbombo jango ja kwimilila avaanhu varyupile mu nyuma save. 5 pe pano umweimilili jula akavakemhela voni vano visighilua nu n'twa ghwake akam'bula ughwa kwanda, 'ghusighilua ilingi nu n'twa ghwango? 6 akati, 'fighelelo kilundo fya mafuta akam'bula,' tola ilikalataasi lyako ng'ani ng'ani lemba ifijighe fihaano, 7 pe akam'bula ujunge najuve ghusighilua ilingi? akati, 'ifighelelo kilundo kimo ifya vutine vwa ngano'. tola ilikalataasi lyako, lemba ifijighe lekela kwoni'. 8 untwa jula

akamughinia um'baha jula ulakuva alyavombile nu vukagusi. ulwakuva avaanha va pa iisi iji vali nuvukagusi vyinga kukila avaanha va Nguluve. (aiōn g165) 9 lino une nikuvavula kuuti, muvatangaghe avajinu ni kyuma kino mulinakyo, neke kyande kisiile, mwupilue ku vukalo vwa kusila na kusila. (aiōnios g166) 10 juno mugholofu mu lidebe kyongo iva mugholofu na mulikome. ghwope juno namugholofu mu lidebe naiva mugholofu na mulikome kange. 11 nave umue namulyale vagholofu mu kyuma kino na kyakyangani pe ghwevene juno ikuvitika ku kyuma ikya lweli? 12 kange nave namulyale vagholofu kutumila ikyuma kya muunhu junge, ghweveni juno ikuvapela sino sinu jumue? 13 nakwale um'bombi juno ikuvavombela avatwa vavili, ulwakuva ghukunkalalilagha jumo na kumughana ujunge, nambe kukolana nuju na kum'benapula uju. nungawesie kukum'bombela uNguluve ni kyuma. 14 pe avafarisayi, vano valyale vinoghua indalama ye vapulike aghuo ghoni vakam'benafula. 15 kange akavavula, "umue mwemwemu mukuvona hwene vanya kyang'ani pa maaso gha vaanhu, neke UNguluve akagwile amoojo ghinu. ulwakuva lino lyimike kwa muunhu liva ng'alasi pa maaso ghwa Nguluve. 16 indaghilo na vavili pweffiyale kuhanga uYohani panao akisile. kuhuma unsiki ughuo, imhola inofu ja vutwa vwa Nguluve jikapulisivue, nu muunhu ghweni ighela kukwingila ku ngufu. 17 neke kihugu ku kyanya ni iisi fivuke kuliko lililembe limo lya ndaghilo likosekane. 18 ghweni juno ikumuleka un'dala ghwake na kun'toola un'dala ujunge iwafuka, ghwope juno ikun'toola juno alekilue numughosi ghwake iwafuka. 19 palyale nu mmofu jumonga alyafwalile amhenda aghanya sambalau na gha ndalama akale ihovokela uvumofu vwake uvukome. 20 nu nkotofu jumonga ilitavua lyake Lasali vakam'biki pa mulyango ghwa keeni kwa mofu jula, alyale ni fikongo. 21 ghwope akinoghelua kulia ikyakulia kino kikaghwisagha pasi pa mofu jula nasi mbua sikisa sikamumyanga ifikong'o fyake. 22 jikava unkotofu jula akafua, avanyaMhola vakantola kuhanga pakifuva pa Abulahamu. ummofu jula ghwope akafua akasyulua. 23 ye alyale mumuko kuvulungu kula akadindula amaaso ghake akamwagha uAbulahamu kuvutali ali nu Lasali pakifuva kyake. (Hadēs g86) 24 akalila akati, 'baba Abulahamu, nisaghile un'sung'e u Lasali asase ulwove lwake mumalenga, alinoghesele ululimi lwango; ulwakuva nipumisivua mu mwoto ughu. 25 neke uAbulahamu akati, 'mwanago kumbuka kuuti mu vwumi vwako ukupile isako sino nono, nu Lasali vule vule alyapatile inyivi. neke lino alyapa uhuvilisivua, najuve ghupumusivua. 26 na kukila aghuo, kuvikilie iliina ilikome pakate jitu kuuti vano vilonda kuluta kulyumue vakunuaaghe na vaanhu va kulumue navangalovokaghe kukwisa kulyusue' 27 umofu jula akati, 'nisuuma baba Abulahamu kuuti unsung'e nu nyumba kwa baba ghwango. 28 ulwakuva nili navanyalukolo vahano neke avavunge na veene ku vwoghofi piti vowe vilikwisa pa nmumhuko apa. 29 neke uAbulahamu akati, 'kwale uMoose na vavili, valeke vavapulikisie vavuo. 30 umofu jula akati, 'Ndali, baba Abulamahu, neke nave angalute umuunhu juno ahumile kuvafue vilaata, 31 neke uAbulahamu akam'bula akati, 'ndeve navikuvapulikisia uMoose na vavili navangampulikisie nambe umuunhu angasyuke kuhuma kuvafue.

17 uYesu akavavula avavulanisivua vake, "imbombo sino sikuvatwalila vaanhu kuvomba uvuhosi sinoghile kuhumila, neke iga umuunhu ghweni juno itengulisia! 2 jale jiva je kiba umuunhu ujuo kumpinyila mu singo ilivue ilisito lya kuhavulila na kutagha mu malenga, kuliko kumuleka umuunhu jumo mu vadebe ava atengaghe isambi. 3 mujilolelelaghe, nave unyalukolo ghwako akuhokole umuvungaghe, ghwope angalate unsahilaghe. 4 nave akuhokila mara lekela lubale ku kighono kimo ni kighono kikikio ikwisa nakuti, 'nilaata' nisaghile unsahilaghe" 5 avasung'ua vake vakam'bula uMutwa kuuti, "utwongesie ulwitiko lwitu" 6 uMutwa akati, "nawe muve nu lwitiko lukome, mwale mukughuvula unkuju ughu, kuluka na kumela kumalenga, ghwope ghukuvitika. 7 neke ghweveni mu lyumue juno umbombi juno ilima umughunda nambe juno idima ing'olo, ikum'bula pano igomoka kumughunda, ghwise ng'ani ng'ani ghukale neke ulie ikyakulia? 8 pe nangam'bule unendele ikyakulia nilie, kange uminye ikihudiko unovombele kuhanga ningamale kulia na kunyua. pe pano najuve kya ghulia na pinyua? 9 nangamwongesie um'bombi ujuo ulwakuva avombile ghaovullilue? 10 vule vule najumue mungamale kuvomba sino vavalaghisie mutisaghe, 'usue tulivavombi twevano natunoghile. tuvombile ghene ghano vatulaghisie" 11 jikahimile kuuti pano alyale ikyula kuluta ku Yelusalemu, akakilie mu maka ja Samalia na ku Galilaya. 12 ati ikwingila mu kikaaja kimonga, ukuo akatang'ana na vaanhu kijigho avanya buba. vakima patali, 13 vakajova ilisio vakati, "Yesu, Mutwa tuvonele lusungu" 14 ati avaghile akavavula, "lutagha mukajivonesie ku vatekesi". vope ye viluta vakavalasivua. 15 jumonga ati avwene asokile, akagomoka ikufunyila uNguluve. 16 akafughama pa maghulu gha Yesu kumuhongesia. umwene alyale muuhugu. 17 uYesu akamwamula akati, "pe navakavalasike voni kijigho? valikughi avange vala? budika lubale 18 napwale nambe jumo juno avonike kugomoka neke kumwika uNguluve, looli umughesi uju?" 19 akam'bula, "ghwime ulutaghe ulwitiko lwako lukusosisie" 20 avafalisayi ye vikumposia uvutwa vwa Nguluve vulikwisa lighi, uYesu akavamula akati, uvutwa vwa Nguluve na kiinu kinokivoneka. 21 nambe vaanhu navilijova, 'lola apa! nambe 'lola kula!' ulwakuva uvutwa vwa Nguluve vuli n'kate jinu" 22 uYesu akavavula avavulanisivua vake, "unsiki ghukwisa ghuno mulinoghelua kukukyagha ikighono kimo kya mwana ghwa muunhu, neke namulikukyagha. 23 vilikuvavula, 'lola kula!, lola apa! neke namungalutagha nambe kuvavingilila, 24 hwene mwoto ghwa fula ghuno ghumulika kukyanya kutengulila ulubale lumo kuhanga ulunge. lino nambe umwana ghwa muunhu iliva ndikio mu kighono kyake. 25 neke taasi lukumunoghela kupumuka mu isio nyinga na kukanua ni kisina iki. 26 ndavule lulyale mufighono fya Nuhu, fye luliva mu fighono fya mwana ghwa muunhu. 27 vakalia, vakanyua, vakatoola na kutoolana kuhanga ikighono kino uNuhu akingilaa mu kyombo pe amalenga minga ghakisa na kuvabuda vooni. 28 fyelulyale mufighono fya Luti, vakalia, kunyua, vakaghula na kughusia, kulima na kujenga. 29 neke ikighono kila uLuti alyavikile kuSodoma, jikatonya ifula ja mwoto ni kibiriti kuhuma kukyanya jikavabuda vooni. 30 lino fyeluliva mu kighono kila ikya mwana ghwa muunhu pano iliyetulivua. 31 ikighono ikyo nungamwitikaghe juno

alikunyumba kukyanya iike kutola fimonga munkate munyumba. nungam'bulagha juno ali kumughunda kugomoka kukaaja. 32 munkumbukaghe un'dala ghwa Loti. 33 ghweni juno ighela kukulusia uvwumi vwake alambusia, neke kange ghweni juno alambusia uvwumi vwake ujuo alakulusia. 34 nikukuvula, ikighono ikio avaaanhu vavili viliiva vaghonile pa kitala kimo. jumo itolua ujujunge 35 ilekua. kwe kuliliva na vakijuva vavili vihavula amayembele palikimo, jumo itolua nu june ilekua. 36 avakinhaata vavili viliva pivomba imbombo pa mughunda, neke jumo itolua, ujujunge ilekua". 37 vakamposia, "kughi, uNguluve?" akavavula, "pala pano pweghule um'bili ghwa kikanu kino kifwile, pepano amatumbusi ghiking'ana palikimo".

18 neke akavavula ikihwanikisio ndavule lunoghile kukufunya jaatu, kisila kukatala. 2 akatisaha kwealyale umhighi mu likaaja limonga, juno naalaye ikumwoghopa uNguluve kange naavikilagha mu mwoojo kukuyatanga avaanhu. 3 mwealyale umfwile jumonga mulikaaja ilio, ghwope akamulitila kekinga akati, "nange unighilile un'koleumulugho ghwango aleke kutoola ifyango. 4 ku nsiki ntali naale ipinyile kuuti antange, neke ye ghukilile unsiki akasagha mu mwoojo ghwa. pope une nikumwoghopa UNguluve namba kukuvoghopa avaanhu. 5 pope ulwakuva umfwile uju ikung'atasia nikuntanga akave ikighavo kyake neke aleke kukung'atasia kange". 6 neke uMutwa akajova akati, 'pulikisia fino ajovile umhighi umhosi uju. 7 pe uNguluve ghwope naileta ikyang'haani ku vimike vake vano viku mulilila pamwisi na pikilo? pe umwene naiiva nulugudo kuveene? 8 nikuvavula kuuti, ikwisa ni kyang'haani kuveene ng'ani ng'ani. neke unsiki ghono umwana gwa muunhu ikwisa ilikulwagha ulwitiko lwa iisi?' 9 pepano akavavula ikihwani iki pwevalyale avaanhu vamonga vano vikuvuona kuuti aveene kuva vagholofu na kuvapenapula avange, 10 avaanhu vavili vakaluta kunyumba inyimike ja kufunyila: jumo aale mFalisiya nu junge n'songesia songo. 11 umFalisiya akima na akifunya ndiki mu mwoojo ghwake, 'nikukuhongesia Nguluve vule une nanili ndavule avaanhu avange vano vakunyi, avaanhu vano vahoka makole, avavwafu namba ndavule uju unsongesia songo. 12 une ku nywabaha nibuhila kulia kavili kange nitavula ilitekelo mu meto soni sino nikava. 13 neke unsongesia songo, alyimile pavutali looli nalyaghelele namba kukwinamula amaaso ghake kukyanya. akatovatova pakifuva kya mwene akati, 'Nguluve unsaghile une ne muhosi' 14 nikuvavula, umuunhu ndavule uju alyagomwike kukaja apyanilue inyivi saake sooni kukila ujujunge jula ulwakuva gheni juno ikughinia uNguluve alyamusia, ghwope juno ikujisia uNguluve alyantasia. 15 avaanhu vakatwalila avaanha avadebe kuuti vamwabasie, neke avavulanisivua vake ye vavvvene aghu, vakavasigha. 16 neke uYesu akavakemela kwa mwene akatisagha, 'valeke avaanha avadebe vise kulyine namba namungavasighahe. ulwakuva uvutwa vwa Nguluve vwe va vaanhu ndavule avuo. 17 kyang'ani nikuvavula, umuunhu ghweni juno naikvupila uvutwa vwa Nguluve hwene mwana sesene nailikwingila'. 18 um'baha jumonga akam'posia akati, 'm'bulanisi nono, nivombe kiki neke pambele nive nu vwumi vwa kusila na kusila?' (aiōnios g166) 19 uYesu akamwamul akati, 'kiki ghukung'emela nono? nakwale umuunhu juno

nnono, loli ju Nguluve mwene. 20 usikagwile indaghilo nunga vvaufukaghe, nungabudaghe, nungahijaghe, nungolekaghe uvudesi, umwoghopaghe uvaaso nu mamajo. 21 um'baha jula akati, 'isio sooni nigadiile kuhuma ye nili nsoleka". 22 uYesu ye asipulike isio akam'bula, "upeelile ikinu kimonga. lunoghile ughusie ifinu fyonni fino ulinafyo neke uvaghavile avakotofu, najuve ghuliva ni kyuma ku kyanya - kange ghwise umbingilile'. 23 neke umofu ye apulike aghuo, akasukunile kyongo ulwakuva alyale ni kyuma kinga. 24 pe pano uYesu, akam'bona vule asukunile kyongo akati, 'lutalamu kyongo avanya akam'kungila ku vutwa vwa Nguluve! 25 lwakuva kihugu kyongo ingamila kukilila pa kilili kya sindano, kuliko kwa mmofu kukwingila ku vutwa vwa Nguluve. 26 vala vano valyapulike aghuo vakati, pe ghweveni lino juno ndepoonu ipokua?' 27 uYesu akamula akati, 'sino avaanhu vikunua kuvomba ku ngufu saave neke kwa Nguluve sivombeka'. 28 uPeteli akati, 'Ena, usue tufilekile ifinu fyonni tukuvingilile uve.' 29 pe pano uYesu akavavula, kyang'haani nikuvavula kuuti, nakwale umuunhu juno ajilekile inyumba, namba un'dala namba unyalukolo namba avapafi namba avaanha vwimila uvutwa vwa Nguluve, 30 juno naikwupila minga kukila mu isi jji, na mu isi jino jikwisa uvwumi vwa kusila na kusila. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 pe baho ye vakong'anisie vala kijigjo na vavili, akavavula, 'lola, tutogha kuluta kuYelusalemu, na masio ghoni ghano ghalembilue na vavili kujova isa mwana ghwa Muunhu kuuti ghikwilana. 32 ulwakuva iiva mumavoko gha vaanhu avaYahudi vikum'bedagha na pikumuligha na pikumfunyiila amate. 33 kange vikun'kopagha ni fijeledi na kukum'buda neke pakighono ikya vutatu isyuuka.' 34 navalyasikagwile sino ijova isi. nalilisio ili lifilisile kuveene, navalyasitang'inie sino sijovilue 35 pe lukava uYesu pano alipipi ku Yeliko, umuunhu jumonga um'bofu alikalile palubale lwa nsevo akaumagha vantange, 36 ye apulike ilipugha lwa vaanhu likuling'ania akaposia kiki kihumila. 37 vakam'bula kuuti uYesu ghwa Nasaleti ikila. 38 pe um'bofu jula akalila fiijo akati, 'Yesu, mwana ghwa Davidi, unisaghile'. 39 vala vano valyale vighenda vakan'dalikila um'bofu jula, vakam'bula ujike. neke umwene akaghina kulila fiijo, 'mwana ghwa Davidi, unisaghile. 40 uYesu akima akasuuma umuunhu jula vamulete kwa mwene. pe um'bofu jula ye amuvelelile, uYesu akamposia, 41 ghulonda nikuvombe kiki? akati, 'Mutwa, nilonda kulola'. 42 uYesu akam'bula, 'lino ulolaghe. ulwitiko lwako lukusosisie'. 43 ku nsiki ghughuo akavisagha ilola, akam'bingilila uYesu na kukumughinia uNguluve. vati valyaghile ili, avaanhu vooni vakamughinia uNguluve.

19 uYesu akingila na kukila pakate pa Yeliko. 2 apuo pealyale umuunhu juno atambuluagha Sakayi. juno alyale m'baha ghwa vasongesia songo kange muunhu ghwa vumofu. 3 alyale ighela kukumwagha uYesu kuuti mwana ghwa ndani, neke akakunua kukumwagha ulwakuva alyale mfupi kange pe likale ilipugha lwa vaanhu. 4 pepano akalongola luvilo kuvulongolo ku vaanhu, akatogha kukyanya mu n'kuju kuuti amwaghe, ulwakuva uYesu alyale pipi pikila isila ijio 5 un'siki ghuno uYesu afikile pala, akalola kukyanya akam'bula akati, "Sakayi ika ng'haani ng'haani, ulwakuva umusyughu lunoghile kulinda ku nyumba jako" 6

akavomba ng'haani ng'haani, akika na kumwambilila ku lukeelo. 7 avaanhu vooni vakatile vaghaghile aghuo vaking'ulasya vakati, 'alutile kukumughendela umuunhu unya sambi. 8 uSa'kayi akimile akam'bula uMutwa kuuti, 'loola lubale lwa kyuma kyango nikuvapela avakotofu, kange nave umuunhu ghweni nin'kunyile ikinu, nikun'gomokesia kane'. 9 uYesu akam'bula akati, 'umusyughu uvupoki vufikile mu nyumba jiji, ulwakuva umwene kange ghwe mwana ghwa Abulahamu. 10 lwakuva umwana ghwa muunhu isile kulonda na kupoka avaanhu vano vasovile. 11 ye apulike aghuo, akaghendelile kujova na kuhumia ikhwani, ulwakuva akale pipi na kuYelusalemu, voope vakasaghile kuuti uvutwa vwa Nguluve vulyale pipi kuvoneka ku lwakwasia. 12 pepano akavavula akati, uNtwa jumonga akalutile ku iisi ija kuvutali kuuti pile uvutwa neke agomoke. 13 akavakemhela avavombi vake kijigho, akavapela filundo kijigho akavavula akati, "muvombaghe imbombo ija kufulusia kuhanga pano niligomoka" 14 neke avaanhu vake vakan'kalalilagha pe pano vakavasung'a avomolua valute vamfuute na kukum'bula kuuti, "natulonda umuunhu uju atulongosie" 15 akatile agomwike ye apelilue uNtwa, akavakemhela avavombi vala vano akavalekile indalama vakemhelue vake, neke akagule vafulwisie ndani. 16 ughwa kwanda akisa akati, "Mutwa ikipupa kyako kino ukamhelile kifulyisie ifighavo kijigho, 17 UNtwa jula akam'bula, uvombile vunofu uve uli mb'ombi n'nofu, ulwakuva ghwa kolopalile mu fidebe, nikupela kutema amapulo kijigho. 18 ughwa vuvili akisa akati, 'Ntwa, ikipupa kyako kifulwisie ifipupa fihaano. 19 UNtwa ujuo akam'bula akati, 'najuve tola uteme amapulo ghahaano. 20 nu junga akisa akati, Ntwa jiji apa indalama jako, jino nikapinyile vunono mu kyenda, 21 ulwakuva nikoghwiye kuuti uve uli muunhu n'kali. ghuvusia kino nu vikile na kupeta kino nukavwalile. 22 uNtwa ujuo akam'bula, 'ku masio ghako juve nikukuhigha, uve uli m'bombi m'bivi. ulyakagwile kuuti une nili muunhu m'bivi nitola kino nanivikile na kupeta kino nanikavwalile. 23 pe, ongo nikavikile indalama jango ku vano vifulusia, nneke kyande nigomwike nitole palikimo na sino sifulwike? 24 uNtwa akam'bula avaanhu valyale vimile apuo, 'mun'kunye ikipupa ikio na kukumpela jula unya fipupa kijigho. 25 vakam'bula kuuti Ntwa, umwene ali ni filundo kijigho. 26 nikuvavula, umuunhu ghweni juno alinakyo ipelua kukila, neke juno nsila, kyope kino alinakyo kilipokua. 27 neke avalugu vango ava, vano navakanoghilue nive mutwa ghwa vanave, mu valete pavulongola apa neke muvabude. 28 akatile ajovile isio, akaghendelelagha kuluta kuvulongolo akatogha na kuluta ku Yelusalemu. 29 akatile avelelele pa Betigage, pipi nikidunda kya miseituni, akavasung'a avavulanisivua vake vavili. 30 akajova akati, 'mulutaghe pakikaaja kya pavupipi. mingingile mukujagha inyana ja dogovi najighelile kujangalilwa taasi, mujavulile mujilite kulyune. 31 nave umuunhu ikuvaposia, 'kiki mukujavula?' mutisaghe, "uNguluve ali nuvufumbue najo. 32 vala vano akavasung'ile vakaluta vakajagha inyana ja dogovi, ndavule uYesu vuno akavavulile. 33 ye vikujavula inyana ja dogovi, avanyanajo vakav aposia "kiki mukujavula inyana ja dogovi jiji? 34 vakavamula vakati," uMutwa ali nuvufumbue najo" 35 pe vakan'twalila uYesu, vakatandika amheenda ghawe pakyanya pa nyana ja dogovi, neke vakan'tosia uYesu pakyanya. 36 uYesu

ye iluta avaanhu valyale vitandika amheenda ghawe mu nsevo. 37 akatile ikwika ikidunda kya miseituni ni kipugha kyoni ikya vavulanisivua, vakatengula kukumpaala uNguluve ni lisio ilikome vvimila ifidegho vuno valyavombilue. 38 vakajova, 'aaghinwaghe u Ntwa juno ikwisa mulitavua lya Mutwa! ulutengano kukyanya, nu vvimike kukyanya. 39 avafarisayi vamonga mu kipugha vakam'bula vakati, m'bulanisi, vajikisie avavulanisivua vako, 40 uYesu akavamula akati, 'nikuvavula ndeve ava vijigha kimie amavue ghilijova amasio. 41 UYesu ye alipipi nu mpulo akaghulilila, 42 akati, nave ghwale ukagule namba juve, mu kighono iki sino onoghile kuvoma neke uve nulutengano! neke sifisilue pa maaso ghako. 43 ulwakuva ifighono fikwisa fino avalugu vako vijenga lilugu pipi nuve, na kukusyuta na kukughindilikisia kyhuma mu mbale sooni. 44 vikukughwisia paasi uve na vaanha vako. navikulekesia namba mu livue limo pakyanya ja linge, ulwakuva nukakagwile unsiki ghuno uNguluve alyale ighela kukupoka. 45 uYesu akingila mu nyumba ija kufunyila, akatengula kuvadaga vala vano vakale vighusia, 46 akavavula," jilembilue, inyumba jango jiliva nyumba ja kufunyila, neke umue musyetulinie kuma lipango lya vakunyi". 47 pe lino uYesu alyale ivulanisia ifighono fyonu ku nyumba ja kufunyila. aatekesi na vavulanisi va ndaghilo na valongosi vavaanhu valyalondile kukum'buda, 48 neke navakakunua kujagha isila ja kuvomba ndikio, ulwakuva avaanhu voni valyale vikumpulikisia vunono.

20 kiliva kighono kimo, UYesu ye alyale ivulanisia avaanhu ku nyumba inyimike ja kufunyila na kudalikila ilivangili, avatekesi avavaa na vavulanisi va ndaghilo vakamululita palikimo na vaghogholo. 2 vakajova, vakam'bula, 'tuvule kwe kuvutavulua vuliku ghuvumba agha? namba ghwe veeni ujuo juno akupelile uvutavulua uvu?" 3 ghwope akamula akati, 'najune kange nikuvaposia. munivule 4 ulwofugho lwa Yonani pe lukahumile ku kyanya au kuvaaaahu?" 5 neke vakajofesania vavuo ku vavuo, vakatisagha, 'tungati, 'lukahumile kukyanya akutuposia, 'ongo pe namukamwitikile? 6 kange tungati; lukahumile ku vaahu; avaanhu vooni apa kya vikutotava na mavue, lwakuva vooni vikwitika kuuti uYoani alyale m'bili. 7 pe vakamwamula lwa kuva navakakagwile kuno lulyahumile. 8 uYesu akavavula, "najune nanikuvavula umue kwe kuvutavulua vuki nivomba agha." 9 alyavavulile avaanhu ikhwani iki, "umuunhu jumonga alyavyalile umughunda ghwa misabibu, akaluta iisi ijinge ku nsiki ntali. 10 ku nsiki ghuno ghunoghile, akansung'ile um'bombi kuvulima va misabibu, neke avalimi va misabibu vakantova, vakan'gomosia mavoko ghene. 11 pe akansung'a kange um'bombi ujunge ghwope vakantova, na kum'bombela inyivi, na kukun'gomosia mavoko ghene. 12 akansung'a kange ughwa vutatu ghwope vakamulemasia na kukuntagha kunji. 13 lino untwa ghwa mughunda akati, 'kya nivomba kiki? nikunsung'a umwanango umughanike. pamo valamwitika. 14 'neke avalimi va sabibu vati vamwaghile, vakajofesania vavuo ku vavuo vakatisagha, 'uju ghwe nya kyuma. tum'bude neke ikyuma kyake kive kitu. 15 vakamwumia kunji ku mughunda ghwa misabibu na kukum'buda. pe inyamughunda kwale ikuvavomba kiki? 16 ikwisa kukuvabuda avalimi va misabibu, na kukuvapela avange

umuhunda ughuo". vope ye vapulike aghuo, vakati, "uNguluve akanile". 17 neke uYesu akavalola akavaposia, akati, "pe amalembe agha ghali nuvufumbue vuki? ilivue lino avajengi valyalikanile, lino lye livue lya npanguto? 18 umuunhu ghweni juno ighua pa kyanya pa livue ilio, idenyeng'ana kyongo. neke jula juno lingamughwile, liku'ndjiana kyongo" 19 lino avalembi na vavaha va vatekesi valyalondole isila ja kukun'kola mu nsiki ghughughuo, valyakagwile kuuti alyajovile ikihwani iki kuveene. neke vakavoghwiye avaanhu. 20 vakumulola vunono, vakasung'a vano viposelesia vano vikuvona kuva vaanhu va kyang'haani, neke vavwaghe uvuhosi ku malemba ghake, neke kunt'wala ku vatemi na vanya vutavulua. 21 vope vakamposia, vakati, "m'bulanisi tukagula kuuti ghujova na kuvulanisia isa lweli kisila kusyangua nu muunhu ghwoghwoni, neke uve ghuvulanisia ilweli kujova isa Nguluve. 22 pe lunoghile kulyusue kuhomba isongo kwa Kaisali au namba?" 23 neke UYesu alyakagwile ulutegho lwavo, akavavula, 24 munisone ihela idinali. ikihwani ni litavua lyani filii kyanya jaake?" vakati, "lya Kaisali". 25 ughwope uYesu akavavula akati, 'pe mumpete uKaisali ifya kaisali, ni Nguluve ghano gha Nguluve; 26 avalembi na vavaha va vatekesi vakakunilue kukagula kila kino alyajovagha pavulongolo pa vaanhu. vakadegha ulwamulo lwake navakajova kyokiyoni. 27 avasadukayi vamonga vakumulutila, vala vano vijova kuuti avafue navalasyuka, 28 vakamposia vakati, "m'bulanisi uMoose alyatulembile kuuti nave umuunhu angafwilue nu nyalukolo unya n'dala juno nsila mwana pe anoghile kukuntola un'dala ghwa nyalukolo ghwake na kuhola naghwo vwimila ulumbulie. 29 kulyale na vanyalukolo lekela lubale, ughwa kwasia akatola akafua kisila kuleka umwana, 30 nughwa vuvili ghwope. 31 ughwa vutatu akantola vulevule, enendikio ughwa lekela lubale naakalekile avaanha akafua. 32 pambele un'dala jula ghwope akafua. 33 lino nave kwelule ulusyuko iiva nd'ala ghwani? ulwakuva vooni lekela lubale valyantolile". 34 uYesu akavavula, "vaanha va iisi jiji vitola na kutolua. (aiton g165) 35 neke vala vano vanoghile kukwupila uvusyuko vwa vafue na kukwingila mu vwumi vwa kusila na kusila navitola namba kutolua. (aiton g165) 36 namba navala fua kange, ulwakuva viiva palikimo na vanyaMhola ve vaanha va Nguluve, vaanha va vusyuko. 37 naju Moose alyajovile kuuti avavue vilisyuka. alyajovile uluo mu malembe mu lwa kihinja kino kilyale kivvika, alyatiile u Mutwa ndavule uNguluve, ghwe Nguluve ghwa Abulahamu, ghwe Nguluve ghwa Isaka, kange ghwe Nguluve ghwa Yakovo". 38 lino umwene naghwe Nguluve ghwa vafue, looli avwumi ulwakuva vooni vikukala kwa mwene". 39 pe avavulanisi vamonga ava ndaghilo vakamwamula, vakati m'bulanisi ghvamwile vunono. 40 kutengulila apuo vakava vikwoghopa kukomposia. 41 uYesu akavaposia akati, "asi lwa ndani avaanhu viituuKilisite mwana ghwa Ntwa Davidi? 42 ulwakuva uDavidi juutuu alyalembile mu kitabu kya sabuli alyatile, uMutwa alyam'bulile umutwa ghwango ghukale uluvoko lwa kundio, 43 kuhanga nikutange uvaleme avalugu vaako paasi pa maghulu ghako, 44 uDavidi ikunkemela Kilisite 'Mutwa' pe iiva ndani mwana ghwa Davidi"? 45 avaanhu vooni ye valyale vikumpulikisia akavavula avavulanisivua vaake akati, 46 mujilolelelaghe na valembi, vano vilonda kughenda kuno vafwalile amenda amatali, na kunoghua kuuti avaanhu

vavahungilaghe nu vwoghofi mumapuulo. pano vali mu nyumba isa kufunyla vilonda kukukala ku fitengo ifya kuvulongolo na mu fikulukulu vikukala mu fitengo fya voghopua. 47 avaanhu ava vikuunya ifinu ifya vafwile! neke muvukedusi wwake vikufunya inyifuunyo inhaali, kuuti avaanhu vatisaghe vagholofu. mu uluo uNguluve ikuvapeela ulupumuko ulukome kukila.

21 uYesu akalila akavagha avakinhaata vamofu valyale vivika amatekelo ghawe muvutile 2 akamwagha unfwile jumonga nkotofu ivika isenti sake ivili. pe 3 akati, "kyang'haani nikuvavula unfwile uju unkotofu ivikile indalama nyinga kukila avange voooni. 4 ava vooni vahumisie ilitekelo ili kuhuma mufinga fino valinafyo. neke unfwile uju mu vukotofu wwake ahumisie indalamasooni sino avele naso vwimila uvwumi wwake" 5 ye avange valyale vijova isa nyumba inyimike ja kufunyla, ndavule jilyavikilue na mavue amanono na matekelo, akati, 6 mu mhola isa mbombo sino mukusagha, ifighono fikwisa fino nakwekuliva nilivue limo lino lililekua nkyanya ja livue ilinge lino nalighua. 7 pe vakamposia vakati, Mbulanisi isi sooni silihumila lighi? kwe kiliku kino kiliva kye kivalilo kuuti agha ghalipipi kuhumila? 8 uYesu akamwamula, "muvisaghe maaso kuuti namungasyanguaghe. ulwakuva vingi vikwisa ku litavua lyango viti, "une nene, nu nsiki ghulipipi. namungavavingililaghe. 9 mungapulike ivuluguvulugu namungoghwoyaghe, ulwakuva isi sooni sinoghile sihumile taasi. neke uvusililo navulihimila ng'hani ng'hani" 10 pe pano akavavula, "iisi jilikwima na kutovana ni jinge, uvutwa ku vutwa uvunge. 11 kuliva ni finsenyena ifikome, injala ni nhamu isa kwambukila siliva papinga. kwe kuliva ni finu fya kwoghofia ni fivalilo fya kwoghofia kuhuma kuyanya. 12 neke isio sooni ye sikyale kuhumila, tiko avaanhu vilikuvakoola umue na kukuvapumusia. vilikuvawala kukuahigha mu nyumba isa kufunyla, na kukuvadindila mu ndinde. kange mulitwalua ku vatwa na ku vanya vutavulilua kuuti muhighue ulwakuva umue muli vavulanisivua vango. 13 neke kulyumue aghuo ghuva ghwe nsiki ghwa kwoleka ulwitiko lwinu. 14 pe lino mwamulaghe mu moojo ghinu ku ling'ania avimilisi viinu ye lukyale. 15 ulwakuva nikuvapela amasio agha vukoola vuno avalugu viinu voni vikunuagha kusigha na kukujikana. 16 neke mulikanwa na vapafi vinu, avanyalukolo vinu, avapipi vinu na vamanyaani vinu, kange vilikuvabuda vamonga mu lyumue, 17 vilikunkalalila umuunhu ghweni ku litavua lyango. 18 neke nakwelule namba ulunyele lumo lwa matu ghinu luno lulisova. 19 ku lugudo mukusisosisia inumbula sinu. 20 kyale muvoona ilikaaja lya Yelusalemu lisyungutitue navalua lilugu pe mukagulaghe kuuti unsiki ughwa kutipulua ghuli pipi. 21 apuo vano vali ku Yudea vakimbililaghe ku fidunda, na vala vano vali pakate pa mpulo vavukaghe, kange namungavalekaghe vano vali kufikaaja kukwingila. 22 ulwakuva ifi fye fighono fya kuhombekesia, neke kuuti ghooni ghano ghalembilue ghiise kuvombeka. 23 iga ku vala vano vali nuvukunue na vala vano vikwong'esia ku fighono ifio! ulwakuva kuliiva nulupumuko lukome mu iisi, ni ng'halasi ku vaaanhu ava. 24 avaanhu avange vilibudua ni bambaavange vilitwalua ku vukamiku iisi isinge, ni Yelusalemu jilikanyua na vaanhu va iisi kuhanga unsiki ghwa vaanhu va iisi pano ghuvua ghufikile. 25 filii vineka ifivalilo ku

lijuva, umwesi ni nhondue, neke pa iisi apa inyanja siliva na mavingo amavaha amanya mughindi, uluo lulipelela avaanhu ava fisina fyonikuuva nulupumuko nu ludwesi. 26 isi sooni siliva sikwisa mu iisi, avaanhu ghulifua umwoojovwimila kukwooghopa kyongo. vilisaghagha kuuti lukwisa ulutalamu ulukome, ulwakuva ifinu ifya kukyanya filisukanisivua, 27 pepano vilikumwagha umwana ghwa muunhu ikwisa kuhuma mumafunde ku ngufu nu vvimike uvuvaha. 28 neke isio sooni silava sitengula kuhumila, mvimaghe, inulagha amatu ghinu, ulwakuva uvupoki vwino vulevelele pavupipi. 29 uYesu akavavula ku kihwanikisio akati, lolaghe mpiki ghwa tini na mapiki ghoni. 30 pano muvona amapiki ghatengwile kulemba, mukujitolela jumue na kukagula kuuti amasiki gha lufuke ghalipipi. 31 vule vule pano muvona agha ghikumila umue kagulagha kuuti, uvutwa vwa Nguluve vulipipi. 32 kyang'haani nikuvavula, ikisina iki nakilikila, kuhanga isi sooni sihumile. 33 uvulanga ni iisi silikila, neke amasio ghango looli naghilikila. 34 neke mujitolelelaghe jumue, neke kuuti, amoojo ghinu naghanglemuaghe nu vuhofu, uvughasi, nuvukaming'anilua vwa iisi iji. ulwakuva ikighono ikio kilavisila na lwa ng'enyemukila hwene lutegho. 35 ulwakuva jiiva kwa muunhu ghweni juno ikukala pa maaso gha iisi jooni. 36 lino muvisaghe maaso unsiki ghwoni, mun'sumaghe uNguluve kuuti muva lukangafu lwa kukwilana kukughaseghuka agha ghoni ghano kyale ghikumila, na kukwima pavulongolo pa mwana ghwa Muunhu". 37 mu fighono ifo pamwisi, uYesu alyale ivulanisa avaanhu mu luviika ulwa nyumba inyimike ja kufunyiya. pakilo akalutagha kughona ku kidunda ikya Mizeituni. 38 neke jaatu avaanhu voni vakasisimukagha lulwakilo na kuluta mu nyumba inyimike ja kufunyiya kuuti vampulikisio.

22 pe baho ikyimike ikya makate ghano naghavikilue ikilue ye kilipipi, kino kikakemelugha pasaka. avavaha na 2 vatekesi palikimo na vavulanisi va ndaghilo, vakapuling'hana kulonda isila ija kum'buda uYesu. ulwakuva vakoghopagha avaanhu. 3 uSetano akingila kwa Yuda isikaloti, juno alyale m'bulanisivua kuvava vano vaale kijighe na vavili. 4 uYuda akaluta kupuling'hana na vavaha vavatekesi ku sila ja kukotola uYesu kuveene. 5 vakahovoka, na kupuling'ana vampeele indalama. 6 umwene akitika, pe akalonda unsiki ghwa kukunkotola uYesu kuveene pano pasila lipugha lya vvaanhu. 7 ikighono kya makate ghano naghavikilue ikilue lulyafikile kuuti," ing'olo ja pasaka umpaka jibudue. 8 pe uYesu avasung'ha uPeteli nu Yohani, aaula," luta mukatuling'anikisio ikyakulia kya Pasaka neke twice tulie" 9 akavaposia," poki pano ghulonda tukapaling'anisio? 10 akavavula, "pulikisio kyamuvweene mwingile mulikaaja lino umukibaba apindile ulusaaji lwa malenga kumwaitang'anila nu mue mumbingililaghe kuhanga kufiika kunyumba jino ikwingila. 11 apuo, mum'bule unyanyumba 'ntwa ghwa nyumba, um'bulanisi ikukuposia kilikughi ikyumba kya vahesiapano nilila ipasaka na vavulanisivua vango?" 12 ikuvasona ikyumba ikya ikypakanyana kino kiling'anisivue mweumalile ulupinyo uluo. 13 pe vakaluta, vakavaghile avaanhu voni vavombile ndavule vavulanisivue. pepano vkaling'anisia ikyakulia kya Pasaka. 14 unsiki ye ghufikile akikalile na vasung'ua. 15 pepano akavavula, "nilinuvusyukue luvaha fijiyo lwa kulia ikyimike kya Pasaka. numue yenikyale piluta mulupumuko lwango. 16 ulwakuva nikuvavula, nanilia

kange kuhanga kyalukwisa lujovue kuvutwa vwa Nguluve" 17 pebaho uYesu akatola ikikombe, akahongesia akati, "kogho iiki, mughavane jumue na jumue. 18 ulwakuva nikuvavula nanilanyua kange uluhuje lwa misabibu, kuhanga uvutwa vwa Nguluve vulava vukwisa. 19 pebaho akatola unkate ye ahongisie, akamenyulania akavapeela akati," ughu ghwe m'bili ghwango ghuno ghukavulilue vwimila umue. fyemuvombaghe vulevule kukung'umbuka une." 20 akatola ikikombe vulevule ye valile ikyakulia kya pakilo akti, "ikikombe iki lwe lupighe lwango ulupya mu danda jango. lino jikung'ike vwimila jinu. 21 looli mulumanyaghe umuunhu juno ikunyohela ali bahapa tuli lumo na pilia. 22 ulwakuva umwana ghwa nyamuunhu sakyang'ani iluta jujuo ndavule lwa jovilue looli iga kwa muunhu jula juno kuhumila umwene umwana ghwa nyamuunhu ikwohelua!" neke 23 vakatengula kuposesania vavuo ku vavuo veeni mu lipugha lya vanave juno asivombile isio. 24 neke lukahumila kukaning'hana mulipugha lya vanave kwiti ghweveni mulipugha litu juno vikunsagha kwiti ghwe m'baha kukila vooni. 25 akavavula," avatemi va vvaanhu avamuisi valinuvutwa ku veene, na vano vali nu vulamusi vvaavevitambula voghopua. 26 neke nalulondivua kyongo kulyumue umue pamo kange, muleke juno m'baha kulyumue, ave ndebe. na jula juno ghwe ilondua fijiyo ave ndavule unyambombo kwa muunhu. 27 ulwakuva veeni um'baha juno ikukala pilia kange ikuvavombela? najune nikyale nighwanine nilindavule jumue ndavule juno ikuvavombela. 28 looli umue mwemue mujighe kuva nune mungelo sango. 29 nikuvapela umue uvutemi. ndavule uNhaata alyamelile une uvutemi. 30 kuuti mupevne kulia nakunyua pavulilo vwango pa vutwa vango neke mukukala pa fitengo fya vvimike pano mukufihigha ifisina kijighe na fivili ifya Isilaeli. 31 Simoni, Simoni ulukagulaghe kwiti, uSetano asuumile neke avepeete hwene ngano. 32 neke nikufunyile, kuuti ulwitiko lwako nalungakunuaaghe. pano kyale ugomwike kange, vakangasiaghe avanyalukolo vako" 33 uPeteli akam'bula, "Mutwa, linitayale kuluta nuve kundinde nambe mu vufue". 34 uYesu akamwamula akati, nikukuvula Peteli, ing'ongove ye jikyale kuvika umusyughe, ukung'ana katatukwiti naung'agwile" 35 pebaho uYesu akavavula," ye nivwatwailile umue vusita kifuko, nambe indilio ija fyakulia, nambe ifilatu, pe kinu kiki kilyapelelele?" vakamwamula kuuti,"nakwale" 36 pepano akavavula," neke lino umuunhu ghweni juno alinikifuko, atole palikimo ni ndilo ja fyakulia. na juno nsila nambe vubamba lumunoghile aghusie umwenda ghake neke aghule ghumo. 37 ulwakuva nikuvavula, sooni sino silembilue vwimila uune lunoghile sivombeke, 'na kutolua ndavule umuunhu juno vikun'kola ghwene n'denya ndaghilo. ulwakuva kila kino aavavili valyajovile vwimila unekukwisa. 38 neke vakajova kuuti, Mutwa, lola isi apa ibamba ivili" pe akavavula "lukwilile" 39 ye valile ikyakulia kya pakilo. uYesu akavauka ndavule fino akasivombagha jaatu. akaluta kukidunda kya Mizeituni. voope avavulanisivua vake vakam'bingilila. 40 ye vafikile akavavula, "musuumaghe neke muleke kukwingila mungelo. 41 akaluta patali navo hwene livue vajughwije pe akafughama akifunya. 42 akati, Nhaata nave lunoghile umbusikisisee ikikombe iki. neke nakwekuti ndavule nilonda une looli sivombeke ndavule ghughanile juuve." 43 neke pebaho avanyaMhola

kuhuma kukyanya akamwisila, akampeela ingufu. 44 ye alimuvuwafi, akasuumu kulukangasio fiijo, najiwing'a jikadomola paasi nyinga hwene danda. 45 ye akifunyile akima kuhuma kulufunyo lwake akaluta kuva vulanisivua vaake akavona vaghonelile ulwakuva valyale nulusukunalo. 46 akavaposia," kiki mughonelile? musisimuke mufuunye, tuleke pikwingila mungeli" 47 ye akyale pijova pe ilipugha lya vaanhu vinga likisa naju Yuda juno aale m'bulanisi ghake ghwe jumo na vala kijigho na vavili akavalongola kwa Yesu neke anonele. 48 neke uYesu akambula," Yuda ghukumwohela umwana ghwa nyamuunhu ghwa na pikonelana? 49 pe avavulanisivua va Yesu ye valipipi naghwo yevakavwene aghuo ghano ghivombeka vakati," Mutwa ndaani tuvatove nu m'bamba? 50 neke jumo mu veene akantova nu m'bamba ukami ghwa ntekisi. um'baha akadumula imbughulutu ijakundio. 51 uyEsu akajova akati, ulu lukwillile. akatola imbughulutu akabadika. 52 uYesu akajova kwa ntekisi um'baha na kuvavaha va nyumba inyiimike na kuvagoyo vano valisile vusila kukagula". ndaani mukwisa hwene muli nilibaatu kange hwene mhiji. ifivuunda, nasi bamba? 53 ye nili numue ifighono fyooni munyumba inyimike namwavigagha amavoko nkyanya jango. neke ughu ghwe nsiki ghwako nu vutemi vwa ng'isi" 54 vakankola vakamulongosia, vakamuleta ku nyumba ja ntekisi. um'baha neke uPeteli akava ivingilila pavutali. 55 pepano ye vavwene vapembile umwoto munyumba. munkate ye vikilile paasi palikimo, uPeteli akikala pakate paveene. 56 unkami jumonga umwanahinja akam'bona uPeteli pano ikalile palumuli luno lukahumila mu mwoto, akamulola akam'bula umuunhu uju avele palikimo naghwo." 57 neke uPeteli akaana akati, "ghwe n'dala uve ueve une nanimanyile" 58 unsiki ndebe, umuunhu akamwagha akati, "uve najuve mulivevamo" neke uPeteli akamwamula, "nemukibaba une jeje" 59 ye ghukilile unsiki ghwa kavailo kamo ndiiki, umughosi jumonga akankangasia akati," lweli fiijo umuunhu uju avele luomo naghwo, ulwakuva kihwani kya vaGalilaya" 60 neke upeteli akati, "ghwe mughosi, nanisikaghwile sino ghujova" pebaho unsiki ghughuo yeijova, ing'hongove jivika. 61 akasyetuka umutwa akamulola uPeteli najuPeteli akakumbuka ilisio lino alyam'bulile uMutwa ye jikyale ing'hove pivika umusyughu, ghukung'hana une katatu. 62 akaluta kunjji, uPeteli akatengula piilila kulusukunalo fiijo. 63 pepano avakinhaata vano vakamulolelagha uYesu, vakambenafulagha na pikumtova. 64 ye vakamughimbika kumaaso vakamposia vakati, "iviile! ghweveni juno akutovile?" 65 vakajova nyinganyinaga kukum'benapula uYesu na kukumuligha. 66 ye kukile palyakilo. avagho gholo kuvoni vakakong'ana palikimo, na vavaha vavatekesi na vavulanisi va ndaghilo, vakantwala kuvuhighi, 67 vakatisagha 'ndeve uve veve mwana ghwa Kilisite, tuvuu" neke umwene akavavula "nambe ningavavule, namunganyitike, 68 kange ningavaposie namunganyamule". 69 looli kutengulila lino na kulutilila, umwana ghwa nyamuunhu ikukala ku kuvoko lwa kundio lwa Nguluve. ulunya ngufu ja Nguluve. 70 vooni vakati, kwekuti uve ulimwana ghwa Nguluve? neke uYesu akavavula, "umue mujovile kuuti une nene mwana ghwa Mutwa! 71 vakati, "kiki tukyale kange tulonda uvwoles? ulwakuva jusue tupulike amasio kuhuma mu mulomo ghwake"

23 ilipugha lyoni vakima vakantwala uYesu pavulongolo pa Pilato. 2 vakatengula kukumuligha viti, tumwaghile umuunhu uju ikujisofia iisi jitu, ikutukana kuhumia isongo kwa Kaisali, kange ijova kuuti umwene ghwe Kilisite uNtwa. 3 uPilato akamposia akati, "vuli uve veve Ntwa ghwa vayahidi? uYesu akamwamula akati, "veve ghujova ndikio?" 4 uPilato akam'bula um'baha ghwa vatekesi nilipugha, "nanikughwagha unkole ghwa muunhu uju". 5 avele ihovelesia avaanhu avulanisise muvuyahudi mwoni, atengulile ku Galilaya lino pwale kuno". 6 uPilato ye apulike agha, akaposia nave umuunhu uju ghwa kuGalilaya? 7 ye akagwile kuuti ali mu vutwa vwa Helode, akantwala u Yesu kwa Helode, ulwakuva ifighono ifio. 8 uHelode ati amwaghile uYesu, akahovoka kyongo ulwakuva ifighono finga akalondagha kukum'bona. akapulika imola sako akahuvilagha kulola ikidegho kimo kino kivombelua nu mwene. 9 uHelode akamposia uYesu amasio minga neke uYesu nakavamula kyokyoni. 10 avavaha vavatekesi na vavulanisi va ndaghilo vakima ni ng'alasi kukumuligha. 11 uHelode palikimo na vasikali vake, vakumuligha na kumbenafula, vakamfasia amenda amanono, pepano akan'gomosia uYesu kwa Pilato. 12 uHelode nu Pilato vakavisagha vamanyaani kutengulila ikighono ikio [ulwakwasia valyale valugu]. 13 uPilato akavakemela palikimo avatekesi na avavaha na ni lipugha lya vaanhu, 14 akavavula akati, "muniletile umuunhu uju ndavule umuunhu juno ilongosia avaanhu kuvomba imbivi, lolagha nitile nimposie pavulongolo pa maaso ghinu nanighwaghile un'kole kwa muunhu uju ku ghoni ghano umue mukumuhigha umwene. 15 ndali, ghwope uHelode ulwakuva alyan'gomwisie kulyusue, loola nakwekili kimonga kino avombile, kino kikumpelela afue. 16 pe lino nikun'kopa na kukumulekesia. 18 neke vooni palikimo vakova vakati, "m'busie ujuo un'dindulile uBalaba 19 uBalaba alyale muunhu juno avikilue mu ndinde ulwakuva alyavombile uvuhosi vumonga mu lipulo na kwa kubuda. 20 uPilato akavavula kange nilonda kumulekesia uYesu. 21 neke aveene vakajeghelagha viti, unkomelele, unkomelele". 22 akavaposia ulwa vutatu, neke umuunhu uju avombile uvuhosi vuki?" nanikughwagha unkole ghuno ghukun'twalila abudue. lino ningamale kun'tova nikumulekesia. 23 neke vakaghina kukwov, vilonda kuuti, akomelele. neke iliyovo lyake likamwitikisia uPilato. 24 pepano uPilato akalamula kuvomba ndafu muvufumbue vwake. 25 akamulekesia juno valyaneelile juno alyadindilue mulywa kupela ilibaatu na kubuda. neke akantavula uYesu ndavule mundondele saake. 26 ye vikuntwala vakankola umuunhu jumo itambulua ghwe Simoni juno akahuma mu iisi ija Kilene, vakam'beghasia ikikovekano neke ipinde kumbingilila uYesu. 27 ilipugha lya vaanhu navakijova vano valyale vilila na kusukunala vvimila vwake navambingililagha. 28 neke akansyetukila, uYesu akavavula,"avahinja va muyelusaleumulekaghe kundilila uneloli mulilaghe vvimila mu lyumue na vvimila mu vaanha vinu. 29 lola ifighono fikwisa fino viliti, "vafunyilue vano vaghumba na maleme ghano naghapapile, na mavele ghano naghong'iliise" 30 pepano vatengula kufivula ifidunda kuuti, "tughile ni fidunda mutukupike" ulwakuva 31 nave vivomba agha ku umwighu, pe luliva ndani ku ghuno ghumile?" 32 avaghosi avange avahosi vavili vakantwalagha palikimo nu mwene neke vabudue.

33 ye vafikile pano vatambuluagha Lung'ala lwa muunhu, pepano pepano vakavakomelela palikimo na vahosi vala. jumo ulubale lwa kundio nujunge ulubale ulwa kung'ighi. 34 uYesu akam'bula, "Nhaata uvasaghile ulwakuva sino vivomba navasitaghinie ". voope vakatova ulusudolekughava amenda ghake. 35 avaanhu vakima kumo vikuvalola avavaha vuno vikumuhigha, na kuti, "alyavapokile avange na lino ipoke jujuo nave umwene ghwe Kiliste ghwa Nguluve Mwimike". 36 avasikali voope vakam'benapula, vakam'belelela na kukumpela, isiki, 37 vakatisagha,"nave uve uli Ntwa ghwa vaYahudi ipoke juve ghwemwene" 38 kwekulyale kange ni kivalilo kwa mwene kino kilembilue "UJU GHWE MUTWA GHWA VAYAHUDI". 39 umuhosi jumo juno akakemelilue akamuligha akati," uve na veve Kiliste? ghupoke juve neke najusue" 40 neke ujunge jula akamwamula, akan'dalikila akati, "ghwe, uve naghukumwoghopa uNguluve, najuve uli muluhighilo luliku? 41 usue pwetule bahapa musakilweli, ulwakuva usue twukupila kinokinoghile ku maghendele ghitu. neke umuunhu uju naavombile ikivivi kyokyoni. 42 pe akongelelia kuuti,"Yesu ung'umbukaghe kyale ghukwingila mu vutwa wvako". 43 uYesu akam'bula, kyang'haani nikukuvula, umusyughu ghuva nune ku Paladis". 44 apuo jikale pipi nu n'tanda pa mwisi ing'isi jikisa jikakupikila iisi jooni kufikila ikivalilo ikya busika lubale" 45 ulumuli lwa lijuva lukasimile, pe baho umwenda ughwa nyumba inyimike ja kufunyila ghukademuka pakate kutengulila kukyanya. 46 pe uYesu akalila fiji akati," ghwe Nhaata nivika umwojo ghwango mumavoko ghako" ye ajovile aghuo akafua. 47 uAkida ye asivwene sino sivombike akamughinia uNguluve akati, "kyang'haani umuunhu uju akale mugholofu." 48 unsiki ilipugha ilya vaanhu vano vakisile sino sivombeka vakati vasivwene, vakagomoka kuno vikutovatova pafifuva fyave. 49 neke avamanyani vake navakijuva vano valyale vikumbingilila kuhuma ku Galilaya, valyimile patali vilola sino sivombeka. 50 lola, kwealyale umuunhu juno ghwope muli balasa akatambulwagha Yosefu juno alyale ghwope muli balasa, umuunhu unono nu nya kyang'haani. 51 akale naiting'inie na masaghe na maghendele ghawe], kuhuma ku Alimataya, umpulo ghwa kiYahudi ghuno ghulyale ghughulila uvutwa vwa Nguluve. 52 umuunhu uju akam'belelela uPilato akansuuma am'pele um'bili ghwa Yesu. 53 akamwisia na kunsyungukisia umwenda um'blafu akam'ka mumbipa jini jilyabughulike muli nalavue lino nakwale juno aghelue kusyulua. 54 kilyale kighono kya kuling'ania ni sabati jilyale pipi. 55 avakijuva vano vakisile navoipe kuhuma ku Galilaya, vakalongosinie, vakajagha imbipa ghwene um'bili ghwake vaghughonisie. 56 vakagomoka na kutengula kutengelela amafuta gano ghinikilila, neke pakighono ikya Sabati vakapuma ndavule uvutavike vwa ndaghilo.

24 palwakilo kyongo ikighono kya kwasia valisile kumbipa, kuleta ifinu fino finukilila fino valyatendile. 2 vakavona ilivue livungulwike kutali ni mbipa. 3 vakingila mu'nkate, neke navakaghwagha um'bili ghwa Mutwa Yesu. 4 jilyahumile kuuti, unsiki ghuno vakachanganyikivue, mu ilio kukenyemukila, avanhhu vamonga vavili vakimile pakate pavanave vafwallie amheenda amavalafu. 5 avadala valyale vamemile uwwoghofi na kusulamisia amaaso ghawe paasi, vakavavula avadala, "kiki

mukumulonda umwumi mu vafue? 6 apa napwale, neke asyukile! mukumbukaghe fino alyajovile kulyumue ye ali ku Galilaya, alyatile ndiki, " 7 umwana ghwa muunhu anoghile kuvuka mu mavoko gha vaanhu avanya sambu na kupumusivua ni kighono kya vutatu asyuke kange." 8 avadala vala vakakumbuka amasio ghake, 9 vakagomoka kange kumbipa na kum'bula isio sooni vala kijigho na jumo na vange vooni. 10 pe uMaliya Magadarena, uJohana, uMaliya mama ghwa Yakovo, na vadala avange palikimo vakahumia imhola isi isa vusun'gua. 11 neke imhola isi sikavoneka hwene sa mbedo kuva sung'ua, kange nakavitikile avadala vala. 12 nambe lino uPeteli akasimika, akakimbila na kuluta ku mbipa, akahungila na kulola mu'nkate akaghwagha umwenda um'balafu ghwene. pe aPeteli akavuka na kuluta ku nyumba jake, akale idegha kiki kino kihumile. 13 pe deghe, vavili mu vanave valyale viluta ikighono kikikyo mu kikaaja kimonga kikemelua Emmau, kino kilyale nu vutali vwa, kuhuma ku Yelusalemu. 14 vakajofesania vavuo ku vavuo ku sooni sino sihumile. 15 jilyahumile luuti, unsiki ghuno valyale vijofesania na kuposesania, uYesu akavelelela pa vupipi akakolana nave. 16 neke amaaso ghawe ghakasighilue kukun'kagula umwene. 17 uYesu akavavula, akati, "umue mwe vavili muvele mujovela kiki un'siki ghuno ye mughenda?" vakima pala neke vakavonike ghwene vaanhu avanya lusukunalo. 18 jumonga mu vanave ilitavua lyake ghwe Cleopa akamwamula akati, pe uve uli muunhu ghwemwene pa Yelusalemu apa, jumo naukagwile sino sihumile ukoo ifighono ifi?" 19 uYesu akam'bula akati, "se nyiki?" vakamwamula, "soonu sino sa Yesu Munasaleti, jumo alyale m'bili unya ngufu mu maghendele na masio pa maaso gha Nguluve na vaanhu vooni. 20 na fino avatekesi na valongosi vitu valyamwumisie kuhighua kufua na kupumhusivua. 21 neke tulyahuvilile kuuti umwene ghwe juno ikuvavika avaanhu huru ava Silaeli. Ena, kutali naghwo lino kighono kya vutatu kuhuma isi sihumile. 22 kange pepano avadala vamonga kuhuma mulipugha litu vakatudeghisie ye vali pa mbipa ni lyakilo joni. 23 vati navaghwaghile um'bili ghwake vakisa na kujova kuuti, vakalolile amavonelo gha vanyaMhola ghiti mwumi. 24 pe avaghosi vamonga vano valyale palikimo nusue kakaluta ku mbipa vakavona hwene vadala fino vimile. neke navakamwaghile umwene" 25 uYesu akavavula umue mwe vaanhu vavaaso mwevanya moojo ghano naghikwitika ku sooni sino avavili vijova! 26 pe na lukamunoghile uYesu kupumhuka mu agha, na kukwingila mu vwimike vwake?" 27 pe kutengulila kwa Moose na vavili vooni, uYesu akavavulanisiagha sino sikun'jova umwene mu malembe ghake ghoni. 28 ye vali pipi ni likaaja lila kuno valyale viluta, uYesu akahwana ighendelela kuvulongolo. 29 neke vakan'kwesa vakatisagha, "ikale palikimo nusue, ulwakuva iwuilile ni kilo hwene fisiile" pe uYesu akingila na kukukala nave. 30 jikahumile kuuti, ikalile pilia nave, akatola un'kate na kughufunyila, akaghumenyulania na kukuvapela. 31 vakadindula amaaso ghawe vakan'kagula pe akasovanika ghafula pa maaso ghawe. 32 vakijofesania vavuo ku vavuo,"pe lino amoojo ghitu naghalyale mu n'kate jiitu, unsiki ghuno ijova nusue mu sila ye adindulivue amalembe. 33 akimile unsiki ghughuo, na kugomoka ku Yelusalemu. vakavagha vala kijigho nu jumo vakong'anile palikimo na vala vano valyale lumo.

34 vakatisagha," kyang'ani uMutwa asyukile amwumile uSimoni".
35 pe musila vakampangila sino sihumile, kange na fino avonike kuvnave ye ienyula un'kate. 36 ye vijova isio uYesu jujuo akimile pakate jave na kukuvavula,"ulutengano luvisaghe numue". 37 neke vakoghopa a kusagha kuuti vakajaghile inumbula. 38 uYesu akavavula, kiki musukulana? kiki mukuposia mu moojo ghinu? 39 lola amavoko ghango na maghulu ghango, kuuti nene june. munyabasie mulole. ulwakuva inumbula jisila nyama na mafupa, ndavule fino mukunyagha une." 40 ati amalile kujova ndiki, akavasona amavoko na maghulu ghake. 41 ye vali nulukelo luno luhasing'ine na kisila vvitiki na kudegha, uYesu akavavula kuuti, "pe muli ni kinu kyokyoni kulia? 42 pe vakampela ikipande kya swi kino kinyanyilue. 43 uYesu akatoola na kulia pa maaso ghavanave. 44 akavaavula, "ye nilyale numue nikavavulagha kuuti sooni sino silembilue mu ndaghilo sa Moose na vavili ni Sabuli sinoghile kuhumila" 45 pe akavapela kukaguala amalembe. 46 akavavula, akati," jilembilue, uKilisite anoghile kupumhuka na kusyuluka kange kuhuma ku vafue ikighono kya vutatu. 47 uvulato nu lusaghilo lwa sambu lunoghile kudalikivua ku litavua lyake ku iisi sooni kutengulila ku Yelusalemu. 48 umue muli vasaidi va isi sooni, 49 lolagha, nikuvatwalila ulufingo lwa baba ghwango kulumue neke mughule mu mpulo ughu, kuhanga mufyala ingufu kuhuma kukyanya kwa mwene. 50 pepano u yesu akavalongosia kunji kuhanga pano valyale pipi na ku Betania. akatosia amavoko ghake kukyanya, na kuvafunyila. 51 jikahumila kuuti, unsiki ye ikuvafunyila akapindilue n'kyanya kuluta na kukuvaleka. 52 pe vakamfunya nu lukelo ulukome, na kugomoka ku Yelusalemu. 53 vakaghendela kumughinia uNguluve mu nyumba inyimike ja kufunyila.

Yohani

1 Kuvutengulilo kwe alyale ulisio, ulisio ujuo alyale palikimo nu Nguluve, kange ulisio alyale ghuse, Nguluve. **2** Kuhuma kuvute ngulilo, ulisio ujuo alyale palikimo nu Nguluve. **3** UNguluve alyapelele ifiinu fyonu kukilila umwene. Nakwekili nambe kimo kino alyapelele kisila kukilila kwa mwene ujuo. **4** Mwa mwene mwevulyale uvusumi, uvusumi uvuo vukava lumuli ku vaanhu vooni. **5** Ulumuli uluo lumulika mu nghiisi, ingiisi jikunilue kukululema. **6** UNguluve alyansung'hile umuunhu jumonga juno akatambukagha Yohani. **7** UYohani ujuo, alisile kukwoleka imhola isa lumuli uluo, kuuti avaanhu vooni vitike kukilila umwene. **8** UYohani ujuo naalyale ghwe lumuli uluo, looli alisile kukwoleka ulumuli. **9** Ulumuli uluo ulwa kyang'haani, luno lukava lukwisa muisi, uluo lukavamulikila avaanhu vooni. Ulumuli uluo. **10** Ulisio mwe alyale mu isi, naji isi jooni jilyapelilue kukilila umwene, neke avaanhu navalyankagwile. **11** Alisile kuvaanhu vaake, aveene navalyamwupiile. Neke avaanhu vooni vano valyamwupiile na kukumwitika, akavaviika kuuva vaana va Nguluve. **12** Neke avaanhu vooni vano valya valyamwupiile na kukumwitika, akavaviika kuuva vaana va Nguluve. **13** Nakwekuti vaana va Nguluve vwimila ifisina fyave, nambemulwa kuholua nu mughosi nu ndala, nambe muvughane vwa muunhu, looli UNguluve jujuo ghwe juno avavikile kuuva vanaake. **14** Ulisio ujuo akava muunhu, akikala palikimo nusue, najusue tukuvuvuna uvuvaha vwake, uvuvaha vuno vuhufia kuuti ghwe mwana jumo mwene ghwa Nguluve uNhaata. Umwene ali nu lusungu fijio nu vwyang'haani vwoni. **15** UYohani akavoleka avaanhu imhola isa muunhu ujuo, akajova fijio akati, "Ujuo ghwe juno najovagha kuuti, 'Juno ikwisa kumbele kulyune, m'baha kukila une, ulwakuva kwealyale une ye nikyale kuholua." **16** Usue tweni muvukwilanifu vwake, twupiile ulusungu lwake, kange ifikutusungukilagha jaatu. **17** Ulwakuva indaghilo saake alyatupelile kukilila uMose, ulusungu nu vwyang'haani atupelile kukilila uYesu kilisite. **18** Nakwale umuunhu juno aghelile kukumwagha uNguluve, ali palikimo nu Nguluve uNhaata. Ujuo ghwe mwene atuhufisie uNguluve. **19** Avalongosi va Vayahudi valyvasung'hile avatekesi na Valeevi kukumposia uYohani kuuti ghwe veeni. **20** Umwene akavoleka kisila kufisa, akati, "Une naneene Kiliste." **21** Vakamposi kange vakati, "Lino uve veeni? Asi, veeve m'bili Eliya? UYohani akavamula akati, "Ndali, na neene Eliya." Vakamposia kange vakati, Veeve m'bili?" Akavamula akati, "Ndali na neene." **22** Vakamposi kange vakati, "Lino uve veeve veeve veeve? Ghukutambula veeve veeni? Tulonda tugomosie ulwamulo ku vano vatusung'hile?" **23** UYohani akavamula akati, Une neene lisio lya muunhu juno ikemeela ku'lukuve iiti, munnosekesyaghe uMutwa isila." Ndavule alyajovile um'bili uYesaya." **24** Pepano avaanu vala vano valyasung'hilue na Vafalisayo vakamposi kange vakati, **25** "Nave naveeve Kilisite, nambe naveeve Eliya nambe na uli m'bili, ongo ghukwofugha?" **26** UYohani akavamula akati, "Une nikwofugha na malenga, neke nkatte mulyumue pwale juno umue namunkagwile. **27** Ujuo ghwe juno ikwisa kumbele kulyune. Une naninoghiile nambe kuhudula utukova

utwa filatu tyake. **28** Isio silyavombiike mu kikaaja kya ikya Betania, imwambo ja Yolidani, ukuo kwe kuno uYohani alyale ikwifugha avaanhu. **29** Ikigho ikivingilili, uYohani akamwagha uYesu ikwisa kwa mwene. Pe akavavuula avaanhu akati, "Lolagha, ujuo ghwe kakolo ghwa nguluvve, ghwe mwene ivusia uvuhosi vwa vaanhu vooni. **30** Ujuo ghwe juno navagha kuuti, "Juno ikwisa kumbele kulyune, m'baha kukila une, ulwakuva kwe alyale une ye nikyale kuholua." **31** Najune nanikaakagwile kuuti ghwe kakolo, looli une nilisile kukwofugha avaanu na malenga, kuuti aVaisilaeli vankagule." **32** Kange uYohani akavavula akati, "Nimwaghile uMhepo uMwimike ikwika kuhuma kuyavuna hwene ng'unda na kukwima pa mwene. **33** Une nanivele nikagwile, neke UNguluve juno asung'hile kukwofugha avaanhu na malenga ambulile kuuti, 'Umuunhu juno kyaukwumwagha uMhepo ikwika na kukwima pa mwene ujuo ghwe juno ikwofugha na Mhepo uMwimike." **34** UYohani akafijovagha akatisagha, "Une nisywene isio na maaso ghango, kange nijova isa kyang'haani, kuuti ujuo ghwe mwana ghwa Nguluve." **35** Ikighono ikya vuvili, **36** kange, ikighono ikivingilili, uYohani uMwofughi akava imile palikimo na vavulanisivua vaake vavili, vakamwagha UYesu ikila, pe uYohani akati, "Lolagha, ukakologhwa Nguluve!" **37** Avavulanisivua vavili vala, ye vampuliike uYohani ijova amasio aghuo, vaka m'bingilila uYesu. **38** Pe uYesu akasyetuka, akavona vikum'bingilila, akavaposia akati, mulonda kiki? "Aveene vakamwamula vakati, "Rabi, (kwe kuti m'bulanisi) ghukukala kuughi? **39** UYesu akati, "Mwise, mukupaagha." Pe vakam'bingilila. Pakiwwilile, akavavilo aka kijigho, vakafika pano ikalagha, vakava lumo ikighono kila. **40** Umo mu vavulanisivua vavili vala vano vakapuliike amasio gha Yohani na kukum'bingilila uYesu, alyale ghwe Ndeleya unuuna ghwa Simoni Peteli. **41** Undeleya akamwagha unkuo ghwake uSimoni, akam'buula akati, "Tumwaghile uMesiya" (Mesiya kwe kuti Kiliste). **42** Pe akantwala uSimoni kwa Yesu. UYesu akamulola uSimoni, akam'buula akati, Uve veeve Simoni mwana ghwa Yohani, lino ghutambulwaga Keefa, "(Kwe kuti Peteli). **43** Ikighono ikivingilili, uYesu ye ilonda pivuuka kuluta ku kighavo ikya Galilaya, akamwagha uFilipo, akambuula akati "Umbingililaghe." **44** UFilipo alyale mhuma mu likaaja ilya Betisaida. Ghwope uNdeleya nu Peteli vakahumagha mulikaaja ilio. **45** UFilipo akamwagha uNataaeli, akambuula akati, "Tumwaghile umuunhu juno imhola saake silyalembilue nu Moose mu kitabu ikya Ndaghilo, na mufitabu ifya vavili. Ujuo ghwe Yesu mwana ghwa Yosefu umhuma ku Nasaleti. **46** UNataaeli akamposia uFilipo akati, "Ikiinu ikinono ndepoonu kihuma ku Nasaleti?" UFilipo akamwamula akati, "Ghwise, ulole!" **47** UYesu ye amwaghile uNataaeli ikwisa kwa mwene, akajova akati, "Lolagha, ujuo ghwe Muisilaeli ghwa kyang'haani, nsila vukedusi nkatte mwa mwene." **48** UNataaeli akamposia uYesu akati, "Ghwe Mutwa, unghagwile ndaanani?" UYesu akamwamula na kukum'bula akati, "Name uFilipo ye akyale pikukukemeela, une niveele nikwaghile, ghukalile paasi pa mpiki untini." **49** Pe uNataaeli akamwamula akati, "Ghwe Mbulanisi, lino nikagwile kuuti, uli mwana ghwa Nguluve! Uli Ntwa ghwa Isilaeli!" **50** UYesu akamposia akati, "Ghukwitika ulwakuva nikuvuvulile kuuti niveele nikuvwene ye ghukalile pa mpiki untini? Lino ghukusivona isingi imbaha kukila isi. **51** UYesu akavavuula akati,

kyang'haani nikuvavuula, mulikuvuvona uvulanga vudinduka na vanyamola va Nguluve vitogha na kukwika palyune ne Mwana ghwa Muunhu."

2 Ye fikilile ifighono fidatu, kwe vulyale uvutolani ku kikaaja ikya Kana mukighavo ikya Galilaya ghwope ung'hina ghwa Yesu pwealyale pa vutolani uvuo. **2** U Yesu na vavulanisivua vaake voope pwevalyale pa vutolani uvuo ulwakuva valyakutilue. **3** Unsiki ye vamafile uluhuuje, ung'hina ghwa Yesu akambuula uYesu akati, "Vasila luhuuje". **4** U Yesu akamwamula ung'hina akati, "Mama, kiki ukumbuula isio? Unsiki ughwa kuvomba imbombo jango ghukyalé" **5** Pe ung'hina akavavuula avavombi akati, "Kino kyai kuvavuula, muvombaghe." **6** Pa vutolani pala pwesilyale isaaji ntanda isa mavue. Isaaji isio silyale sa malenga agha kusogha, muliva kualasia ndavule lwale lwiho ku Vayahudi, ulusaji lumo lukamemagha amalenga amateneka ghavili namba ghatatu. **7** UYesu akavavuula avavombi vala akati, "Mumemie amalenga mu saaji isio." Avavombi vala vakamemia. **8** Pe akavavuula avavombi vala akati, "Negha amalenga ghamonga mu saaji, muntwalile um'baha ughwa kikulukulu." Vakavomba ndavule avalaghile. **9** Umbaha jula akavonja amalenga ghala ghano ghahambwiike kuuva luhuuje, neke naalyakagwile kuno lumile (looli avavombi vano valyaneghile amalenga, valyakagwile kuno lumile). Pe akankemeela untoola n'dala **10** akamb'buula akati, "Umuunhu ghweni taasi ihumia ihumi uluhuuje ulunono, neke kyande avanu vanywile vakwiile, pe ihumia uluhuuje luno nalunono. Neke uve ueve ujighe uvikile uluhuuje ulunono kuhanga kuvusililo" **11** UYesu alyavombile ikidegho iki ku Kana kukighavo ikya Galilaya, ikidegho ikio kyale kivalilo kya kwanda kuhufia uvuvaha vwake, mu uluo avavulanisivua vaake vakaghina kukumwitika. **12** Ikkulukulu kya vutolani yekisilile, uYesu palikimo nu ng'hina na vanuuna na vavulani sivua vaake vakaluta ku likaaja ilya Kapelnaum ukuo vakikala ifighono fidebe. **13** Unsiki ughwa kyimike ikya Pasaka ikya Vayahudi ye ghuli piipi, uYesu akaluta ku Yelusalemu. **14** Ye afikile kula, akingila mu nyumba inyimike ija kufunyila, akavaagha avaanhu vighusia ing'ombe, ing'holo ni ng'unda kange avange vakananiagha indalama. **15** UYesu akatenda un'jeledi ughwa ngoji, akatengula kukuvadaga vooni mu nyumba mula palikimo ni ng'ombe ni ng'holo saave. Akabilivandula imeesa isa vano vakananiagha indalama na kukung'ha indalama saave. **16** Avaghusia ing'unda akavavuula akati, "Vusia ing'unda apa, namungavikaghe inyumba ja Nhata ghwango kuva lighulilo." **17** Avavulanisivua vaake vakakumbuka amasio ghano ghalembilue mu malembe amimike kuuti, "Ulughano lwango vvimila inyumba jaako lukumbuda." **18** Pe avalongosi va Vayahudi vakamposia vakati, Ghuhufia ikivalilo kiki kuvonia kuuti, uli nu vutavulilua uvwa kuvomba isi?" **19** UYesu akavamula akati, memula inyumba inyimike iji ija kufunyila, une nijenga kange mu fighono fidatu." **20** Pe avalongosi va Vayahudi vakati, "Inyumba inyimike ija kufunyila jilyajengilue amaaka fijighe fine ni ntanda lino lwa ndaani uve ghujenga mu fighono fidatu?" **21** UYesu naakava ijova inyumba inyimike ija kufunyila, ulwene akava ijova vvimila um'bili ghwake. **22** Lino ye asyusivue kuhuma ku vafue, avavulanisivua vaake vakakumbuka amasio aghuo ghano alyajovile, vakitika

amasio ghano ghalembilue mu malembe amimike na ghano alyajovile uYesu. **23** UYesu ye ali ku Yelusalemu ku kyimike ikya Pasaka, avaanhu vinga valyamwitike, ulwakuva valyafyaghile ifivalilo vvimila ifidegho fino alyale ivomba. **24** Neke uYesu naalyavatang'hinje avaanhu vooni vule valivuo. **25** Kange nakwevulyale uvufumbue muunhu kukum'buula sino avaanhu vakava visaagha ulwakuva alyasikagwile sooni isa mu moojo ghaave.

3 Kwe alyale um'baha jumonga ughwa Vayahudi, ughwa mukipugha kya Vafalisayi, akatambulwagha Nikodemo. **2** Umuunhu ujoo alyalutile pakilo kwa Yesu akam'buula akati, "Ghwe m'balanisi, tukagwile kuuti uli m'balanisi juno asung'hilue nu Nguluve, ulwakuva nakwale umuunhu juno ndepoonu ihufia ifivalilo ifi fino ghuvomba, nave uNguluve naali palikimo nu mwene." **3** UYesu akamwamula akati, "Kyang'haani nikukuvuula, nakwale umuunhu juno ndepoonu ikwingila mu vutwa vwa Nguluve, naaholilue ulwa vuvili." **4** UNikodemo akamposia uYesu akati, "Umuunhu ung'oyo iholua ndaani? Ndepoonu ikwingila mulileme lya ng'ina neke aholue ulwa vuvili." **5** UYesu akamwamula akati, "Kyang'haani nikukuvuula, nakwale umuunhu juno ndepoonu ikwingila mu vutwa vwa Nguluve, nave naaholilue na malenga nu mhapo ghwa Nguluve. **6** Umuunhu iholua kim'bili na vapaafi, neke juno iholua nu mhapo ghwa Nguluve ali nu vvuimi kusila kusila. **7** Nungadeghaghe ulwakuva nikuvulile kuuti, 'lulondua kuholua ulwa vuvili.' **8** Imhapo jigugula kulungama kuno jilonda, ghupuliika pano jigugula, neke nungakagule kuno jihuma na kuno jiluta. Fye lulivuo nakwa muunhu juno aholilue nu mhapo ghwa Nguluve. **9** UNikodemo akamposia akati, "Umuunhu iholua ndaani nu mhapo?" **10** UYesu akamwamula akati, "Uve uli m'balanisi ghwa Vaisilaeli, lwa ndaani nusikagwile isi? **11** Kyang'haani nikuvavuula, usue tujova sino tusikagwile, kange tukwoleka sino tivswene, neke umue namukwapila uvwolesi wvitu. **12** Nave namukwitika pano nikuvavuula isa mu iisi muno, pe kyande mukwitika ndaani pano nikuvavuula isa kukyanya? **13** Ulwakuva nakwale umuunhu juno aghelile kutogha kukyanya, looli une ne, Mwana ghwa Adamu ne juno nisile kuhuma kukyanya. **14** Ndavule uMose pano alyatosisie munkyanya ikihwani kya njoka, fye enendiiki umwana ghwa Adamu ilondua kutosivvua, **15** kuuti avaanhu vooni vano vikumwitika vaave nu vvuimi uvwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) **16** UNguluve avaghanile fijo avanu va muisi muno, fye namba akantavula umwanaake juno ali jumo mwene kuuti umuunhu ghweni juno ikumwitika aleke pisova looli aave nu vvuimi uvwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) **17** Ulwakuva uNguluve naalyansung'hile umwanake mu iisi kukuvahigha avaanhu, ulwene alyansung'hile kukuvapoka. **18** Juno ikumwitika umwene, naihighua, Juno naikumwitika ahigilue ulwakuva naikumwitika umwana ghwa Nguluve juno ali jumo mwene. **19** Uvuhighi uvuo vve uvu, ulumuli twisile mu iisi muno, neke avaanu vajighanile ing'hiisi kukila ulumuli, ulwakuva imbombo saave mbiivi. **20** Umuunhu ghweni juno imbombo saake mbiivi, ikulukalalila ulumuli, naihwisa ku lumuli ulwakuva nailonda imbombo saake imbivi sivoneke pa vuvalafu. **21** Looli umuunhu juno ivomba isa kyang'haani, ikwisa ku lumuli, kuuti imbombo saake sivoneke sivombilue mu ngufu sa

Nguluve. 22 Pambele uYesu na vavulanisiva vaake vakaluta kukighavo iky Yudea. Ukuo akikala ifighono ndafilingi palikimo na veene, akava ikwofugha avaanhu. 23 Unsiki ughuo ghwope uYohana umwofughi alyale ikwafugha kukikaaja iky Ainea piipi ni likaaja ilya Salim ulwakuva ukuo kwe ghalyale amalenga minga, avaanhu vakalutagha kwa mwene kuuti avofughe, 24 unsiki ughuo uYohana alyakyale kudindilua mu ndiinde. 25 Ikighono kimonga avavulanisiva vamonga va Yohana valyale vikaning'hana nu Muyahudi jumonga vvimila ulwiho ulwa kuvalaisa. 26 Pe vakaluta kwa Yohana vakambuula vakati, Ghwe mbulanisi, umuunhu jula juno aava nuuve imwambo ija kikogha kya Yorodani, juno ghwolekagha imhola saake, lino ghwope ikwofugha avaanhu, kange avaanhu vinga viluta kwa mwene." 27 UYohana akavamula akati umuunhu naangave ni kimonga nave uNguluve naampeliile. 28 Umue mwemue muli volesi vango mu isio sino nikajovile kuuti, 'Une naneene Kilisite', ulwene uNguluve asunghile une kuuti nimulongelele uKilisite.' 29 Umhinja juno itolua muunhu ghwa ntola n'dala. Une ne juno nili ndavule ummangaanyi ghwa ntola n'dala nimile palubale pa ntola n'dala, nihovokapano nipulika ilisio lyake. Kyang'haani nihowwike fiijo. 30 Luoghile umwene ave mbaha fiijo, une niive ndebe fiijo. 31 Umwene juno ihuma kukyanya mbaha kukila avaanhu vooni. Juno ihuma mu iisi, ghwa mu iisi ijova isa mu iisi. Neke juno ahumile kukyanya m'baha kukila avaanhu vooni. 32 Sino asiwene na kupulika se sino ikwoleka, neke nakwale umuunhu juno ikwupila juno ikwupila uvwolesi vwake. 33 Umuunhu juno ikwupila uvwolesi vwake, ihufia kuuti sino ijova uNguluve sa kyang'haani. 34 Ulwakuva juno asung'hilue nu Nguluve ijova amasio gha Nguluve. Ulwakuva uNguluve ampeliile ingufu sooni isa mhelo umwimike. 35 UNguluve uNhaata amughanile umwanaake, kange avikile fyonu mu mavoko ghaake. 36 Umuunhu juno ikumwitika umwana ghwa Nguluve, ali nu vwumi uvwa kuvusila kuvusila kusila, neke umuunhu juno naikumwitika, naali nu vwumi uvuo ulwene ali mu vuhighi vwa Nguluve. (aiōnios g166)

4 Lino aVafalisayi vakapulika imhola sa Yesu kuuti ikwofugha na kuvu na vavulanisiva vinga kukila uYohana umwofughi, 2 (neke uYesu jujuo naakava ikwofugha, looli avavulanisiva vaake ve vano valyale vikwofugha), 3 UYesu ye akagwile kuuti imhola saake sipulikiike, akavuuka mukighavo iky Yudea akagomoka ku kighavo iky Galilaya. 4 Ye vigomoka ku Samalia lukavoneka kuuti kwevule uvufumbue uvwa kukilila mu kighavo iky Samalia, pe vakakilila isila jijo. 5 Pe vakafika mu likaaja ilya Sikali lino lyale mukighavo iky Samalia, ilikaaja ilio lilyale piipi nu mughunda ghuno u Yakobo alyampeliile umwanake u Yosefu. 6 Apuo pwekilyale ikitiimu kya Yakobo. UYesu akikala palubale pa kitiimu ikio kuuti apuume, ulwakuva alyakatilile nu lughendo. Unsiki ughuo ghwale ghwa kavalilo aka ntanda pamwisi. 7 Pe akiisa umukijuva jumomonga uNsamalia kunegha amalenga pa kitimu kila, uYesu akam'buula akati, "Nisuma amalenga ninyue." 8 Ulwakuva avavulanisiva vaake vakava valutile kughula ikyakulia. 9 Umukijuva jula uNsamalia akamwamula akati, "Uve uli Muyahudi, une nilinsamalia, lwandaani ghusuuma amalenga kulyune?" Alyajovile enendiki ulwakuva aVayahudi navalyale

nu vuhangilanisi na Vasamalia. 10 UYesu akamwamula akati, "Ghwale ukagulaghe sino uNguluve ilonda kukukupeela na kuuti nene veeni ne juno nikukusuuma amalenga, ngale usumile une, une naale nikukupeela amalenga ghano ghikuvapeela avaanhu uvwumi." 11 Umukijuva jula akamwamula uYesu akati, "Ghwe Ntwa uve nuli ni ndoovo ija kuneghela, kyope ikitiimu kitali. Lino ukughaagha kuughi amalenga gha vwumi? 12 Unkuulu ghwitu uYakobo alyatupeliile ikitiimu iki, umwene na vanaake varywile amalenga agha kitiimu ulim'baha kukila uYakovo?" 13 UYesu akamwamula akati, "Umuunhu ghweni juno inyua amalenga agha kitimu iki, ikwumilua kange, 14 neke umuunhu juno inyua amalenga ghano nikumpeela ghiiva nkate mwa mwene, kiiva kindwivu kya malenga ghikumpeelagha uvwumi vuno navusila lusiku." (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Pe umukijuva jula akansuuma uYesu akati, "Ghwe Ntwa, umeele amalenga aghuo, nileke pikwumilua, kange nileke pikwisa apa kunegha amalenga." 16 UYesu akambuula akati, "Lutagha, unkemeele umughosi ghwako, ghwise naghwo apa." 17 Umukijuva jula akamwamula akati, "Une nili nsila mughosi." UYesu akambuula akati, "Ujovile seseene kuuti, 'ulinsila mughosi,' 18 Ulwakuva ulyatolilue na vaghosi vahano, ghwope juno ghukukala naghwo lino, naghwako. Mu ulu ujovile isa kyang'haani!" 19 Umukijuva jula akamwamula akati, "Ghwe Ntwa, nivona uve uli m'bili. 20 Avakuulu viitu valyale vikumwimika uNguluve pa kidunda iki, neke umue mwiti ku Yelusalemu kwe kuno kunoghile kukumwimika uNguluve." 21 UYesu akam'buula akati, "Ghwe mukijuva uve, ghwitikaghe sino nijova, ghukwisa unsiki ghuno namukumwimikagha uNguluve uNaata pa kidunda iki nambe ku Yelusalemu. 22 Umue mu kumwimika uNguluve juno namunkagwile, neke usue tukumwimika uNguluve juno tunkagwile, ulwakuva uNguluve ikuvapokea avaanhu kukilila ku Vayahudi." 23 Lino unsiki ghukwisa, kange ghufikile, pano avaanhu vano vikumwitika uNguluve uNhaata mu vwakyanghaani, vikumwimikagha mutwa kulongosivua nu mhelo ghwake na vule vulungika uvwakyang'haani vwake. 24 UNguluve ghwe mhelo, avaanhu vano vikumwimika umwene, vanoghile kukumwimika mu ngufu isa mhelo ghwake na mu vwakyang'haani." 25 Umulijuva jula akamwamula akati, "Nikagwile kuuti uMesiya, (juno ghwe Kilisite). Ikwise iliva isile, ujoo ilikutuvuala sooni. 26 UYesu akam'buula akati, "Une ne juno nijova nuuve, neene Mesiya." 27 Unsiki ughuo avavulanisiva vaake vakagomoka, vakadegha kyongo kuvona uYesu ijova nu mukijuva, neke nakwealyale juno alyaghelile kukumposia kuuti, "Ghulonda kiki?" nambe kuuti "Kiki ghujova naghwo?" 28 Umukijuva jula akaluleka pala pala ulusaaji lwake ulwa malenga akaluta kukikaaja, akavavuula, avanu akati, 29 "Mwise mulole umuunhu juno ambulile sooni sino nivomobile. Asi umuunhu ujoo ndepoonu iiva ghwe Kilisite?" 30 Avaanu yepulike isio vakaluta kuno kwale uYesu. 31 Unsiki ughwa pamwisi avavulanisiva vaake vakam'buula uYesu vakati, "Ghwe m'bulanisi ulie ikyakulia." 32 Umwene akavavuula akati, "Une nili ni kyakulia kino umue namukikagwile." 33 Avavulanisiva vaake vakatengula kuposania viiti, 'Asi, kuli muunhu isile vwa Nhaata, juno kukumuletela ikyakulia?" 34 UYesu akavamula akati, "Ikyakulia kyango une, kwe kuvomba isa vughane vwa Nhaata juno asung'hulile

nimale imbombo jaake. 35 Asi, namwamujova kuuti, "Gasighile ameesi ghahaano kupeta?" Neke une nikuvavuula niiti, lola amaghunda vule ghalivuo pano lukwiline kupeta! 36 Ghwope juno ipeta ikwupila uluhombo lwake, umpeto ve vaanhu vano vikwupila uvwumi uvwa kuvusila kusila, apuo juno ivyala na juno ipeta vooni vivisagha nu lukeelo palikimo. (aiōnios g166) 37 Kwelule ulujovo luno luuti, 'Jumonga ivyala ujunge ipeta ulujovo uluo lwa kyang'haani.' 38 Une nivasunghile umue kupeta fino namuhangajikile, Avange vakavombile imbombo inalamu, umue mulupeta wvimila imbombo jaave." 39 AVasamalia vinga ava mulikaaja lila ilya sikali vakamwitika uYesu ulwakuva valyapuliike sino alyajovile umukijuvua jula kuuti, "Umuunhu ujuo ambulile sooni sino nivombile." 40 Pe aVasamalia vala vakafika pano pwale uYesu vakampelepesia kuuti ikale palikimo na veene, pe akikala mu likaaja ilio ifighono fivili. 41 Avaanhu vinga fiijo vakamwitika uYesu wvimila ilisio lyake. 42 Vakam'buula umukijuvua jula vakati, "Lino nakwekuti tumwitiike umuunhu uju wvimila si sino utuvulile uve, looli tumwitiike ulwakuva tupulike sino ajovile, kange tukagwile kuuti kyang'haani umuunhu uju ghwe mpoki ghwa vaanhu vooni." 43 Ifighono fivili ye fikilile, akavuuka kiluta ku Galilaya. 44 UYesu alyoliike kuuti um'bili naikwoghopa na vaanhu ava mu kikaaja kyake. 45 Avaanhu ava ku Galilaya valyampwupile uYesu, ulwakuva valyasivwene sooni sino alyavombile ku kyimike ikya Pasaka ku Yelusalemu, kukyimike ukuo voope kwevalyale. 46 UYesu akaluta kange ku kikaaja ikya Kana mu kighavo ikya Galilaya. Kukikaaja ikio kwe kuno alyahambwise amalenga kuuva luhuuje kwe alyale umulongosi jumonga ughwa selikali ku Kapelnaumu, umulongosi ujuo umwanaake alyale ntamu. 47 Ye apulike kuuti uYesu isile kange ku Galilaya kuhuma ku Yudea akaluta kukumpelepesia uYesu kuuti alute ku Kapelenaumu, asosi umwanaake ulwakuva umwanaake ujuo ghulyale ghukova. 48 UYesu akamwamula akati, "Umue namunganyitike kisila kufyagha ifivalilo ni fidegho. 49 Umulongosi jula akamwamula akati, "Ghwe Mutwa nikukusuuma luvuke unsosie umwanango pano akyale pifua." 50 UYesu akam'buula akati, "Vujagha, umwanaako asokile." Akitika amasio gha Yesu akavuuka ivuja. 51 Umulongosi jula ye ali mu sila ivuja, akatang'hana na vavombi vaake vakambuula vakati umwanaako asokile nkafu. 52 Pe akavaposia akati. Asokile unsiki ghuluku, "Aveene vakamwamula vakati, asooka pamihe pamwisi akavalilo aka lekela lubale." 53 Uviise ghwa mwana jula akakagula kuuti asooka unsiki ghula ghuno uYesu ajova kuuti, "Umwanaako asokile." Pe umwene palikimo na vaanhu vooni ava munyumba jaake vakamwitika uYesu. 54 Ikidegho ikio kyale kivalilo kya uvuvili kino alyavombile uYesu ku Galilaya ye ahumile ku Yudea.

5 Pambele uYesu akaluta kulikaaja ilya Yelusalemu ku kikulukulu ikya Vayahudi. 2 Mu likaaja ilio pweghulyale umulyango um'baha ghuno ghukatambuluagha, mulyango ghwa ng'holo, piipi nu mulyango ughuo pweilyale ililamba lino munjovele ija Kiebulania likatambulwagha Bethzatha, mulubale mulilamba ilio pweilyale ifibalasa fihano ifyeleefu. 3 Mu lusulua ulwa fibalasa ifio valyaghonile avatamu vinga, avabofu amaaso, avalema amaghulu, na vanya liteela. (Vingilila:

Amasio agha kadebe aka 3 naghivoneka mu malembe amanofu amakuulu. "Vakaghulagha amalenga ghatimbusivue.") 4 Mu uluo, juno akavisagha ghwa kwasia kukwingila pano amalenga ghatimbwike, alyale isooka inhamu jaake. 5 Lino palilamba pala pwealyale umuunhu jumonga juno alyale ntamu amaaka fiijigho fitatu na lekelakwoni. 6 UYesu akamwagha umuunhu ujuo aghonile pala alyakagwile kuuti umuunhu ujuo inhamu jaake ja maaka minga, akamposia akati, "Asi ghulonda kusooka?" 7 Untamu jula akamwamula akati, "Ghwe Ntwa, amalenga ghangatimbusivue, nkwalu umuunhu ughwa kumbiika mu lilamba. Pano nilonda kukwingila mu lilamba ye nivoragha umuunhu ujunge anhalile pikwingila." 8 Pe pano uYesu akam'buula akati, "Ima veghala iliteefu lyako vujagha." 9 Pala pala umuunhu jula akasooka, akaveghala iliteefu lyake, akavuuka iluta. Ikihono ikio jaale Sabato. 10 Pe aVayahudi vakam'buula umuunhu jula juno asokile vakati, "Umusyughu kighono kya Sabato, indaghilo na sikwitikisia kupiinda iliteefu." 11 Neke umuunhu jula akavamula akati, "Umuunhu juno asosisie ghwe mwene ambulile kuuti, 'Veghala iliteefu lyako vujagha.'" 12 Vakamposia kange vakati, "Ghwe veeni juno akuvulile kuuti 'Veghala iliteefu lyako vujagha?'" 13 Neke umuunhu jula naalyammanyile juno ansosisie ulwakuva uYesu alyavukile kisyefu. Ulwakuva avaanu valyale vinga. 14 Pambele uYesu akamwagha umuunhu jula munyumba inyimike ija kufunyila, akambuula akati, "Lolagha lino usokile! "Nungavombaghe inyivi kange nave ghuvomba lukukwagha ulutalamu ulukome kukila ulwa kwanda." 15 Umuunhu jula akavuuka pala akaluta kukuvavuula aVayahudi kuuti juno ansosisie ghwe Yesu. 16 Pepano, wvimila amasio aghuo aVayahudi vakampumwisi uYesu, ulwakuva alyavombile isio mu kighono ikya Sabato. 17 Neke uYesu akavavuula akati, "UNhaata ghwango ivomba imbombo ifighono fyonni, na juune nivomba imbombo ifighono fyonni." 18 Wvimila uluo aVayahudi vakava vighina kulonda isila ija kum'buda uYesu vakalonda kukum'buda ulwakuva vakatisagha adenyile ululaghilo lwa kighono ikya Sabati, kange ijova kuuti, uNguluve ghwe viise, kange ikuviika kuuti aling'hiene nu Nguluve. 19 UYesu akavavuula akati, "Kyang'haani nikuvavuula une ne mwanaake nanivomba lumonga wvimila amasaaghe ghangho, looli nivomba si sino nikumwagha uNhaata ivomba, nijova uluo, ulwakuva sino ivomba uNhaata se sino najune ne mwanaake nivombamba. 20 UNhaata anganile une ne mwanaake, ikuhofia sooni sino ivomba umwene, kange ilikuhufia une imbombo sino ilonda nivombe, imbombo imbaha kukila isio, kuuti pe mudeghe fiijo. 21 Ndavule uNhaata vule ikuvasyusia avafue na kukuvapeela uvwumi, fye enendiiki na juune nikuvapeela uvwumi, vano nilonda kukuvapeela. 22 Ulwakuva uNhaata naihigha muunhu, looli ampeliile umwanake uvutavulilua uvwa kughiga, 23 Kuuti avaanhu vooni vanwoghogaghe ndavule vikumwoghopa umwene. Umuunhu juno naikumwoghopa umwanake naikumwoghopa uNhaata juno ansung'hile. 24 Kyang'haani nikuvavuula, umuunhu juno ipulika amasio ghangho na kukumwitika uNguluve juno asung'hile ali nu vwumi uvwa fighono fyonni. Kange nailihigua. Looli ujuo akilile uvufue na kukwingila ku vwumi uvwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) 25 Kyang'haani nikuvavuula, unsiki ghukwisa, kange ghufikile,

avafue vilipulika, viliviwa nu vwumi uvwa kuvusila kusila. 26 Nijo uluo ulwakuva ndavule uNhaata vule ali ni ngufu isa kumpeela umuunhu uvwumi uvwa kuvusila kusila, najuune amheliile ingufu isa kuvapeela avaanhu uvwumi uvuo. 27 Kange, amheliile uvutavulilua uvwa kuhigha avaanhu, ulwakuva une nili, Mwana ghwa Muunhu. 28 Namungadeghaghe amasio aghuo, ulwakuva ghukwisa unsiki ghuno avafue vooni vilipulika ing'hemeelo jaango. 29 Avafue vilisyyuka: vano vavombagha inofu viiva nu vwumi uvwa fighono fyonu, vano vavombagha uvuhosi vilihighu. 30 UYesu akafijovagha akati une nanivomba kimonga wvimila amasaaghe ghango, une nihigha avaanhu ndavule ikumbuula uNhaata. Nihigha mu wvakyang'haani, ulwakuva nanivomba muvughane vwango, looli mu vughane vwa Nguluve juno asung'hile. 31 Nave une nikujoleka juune, uvwolesi wvango navwale vuva vwa kyang'haani. 32 Looli kwale ujunge juno ikwoleka imhola sango na juune nikagwile kuuti sino ikwoleka wvimila une sa kyang'haani. 33 Umue mulyasung'hile avaanhu kwa Yohani umwofughi, ghwope alyavoliike isa kyang'haani wvimila une. 34 Neke une nanihuviila sino vikwoleka avaanhu, ulwene nijova isi kuuti mukave uvupoki. 35 UYohani umwofughi alyahufisie uvwakyang'haani kulumue, ndavule itaala vule jiviika na kumulika mung'hiisi, umue mulyahowwike wvimila uluo ku nsiki ndebe. 36 Neke une nili ni mhola sino sikunyoleka fiijo kukila sino alyoliike uYohani, ulwakuva imbombo sino nivomba, sino alyamheliile uNhaata kuuti nivombe, se sino sikunyoleka kuuti uNhaata juno asung'hile. 37 Ghope uNhaata juno asung'hile une, ikwoleka imhola sango. Umue namughelile nambe lusiku kupulika ilisio lyake, kukumwagha vule alivuo unsiki ghwoni. 38 Kange imbulanisi saake nasili nkate mulyumue ulwakuva namukumwitika juno asung'hile kulumue. 39 Mughimba kulolesia mu malembe amimike, ulwakuva musagha kuti nkate umuo mukava uvwumi uvwa kuvusila kusila, amalembe aghu ghikunyoleka une. (aiōnios g166) 40 Neke umue namulonda kukwisa kulyune, kuuti mu pelue uvwumi uvwumi uvwa kuvusila kusila. 41 Une nanihuviila avaanhu vanginie, 42 neke nikagwile kuuti nkate mulyumue namuli nu lughano lwa Nguluve. 43 Une nisile mu vutavulilua uvwa Nhaata ghwango, umue namukunyupika. Neke ujunge angise mu vutavulilua wvake jujuo, mwale mukumwupila. 44 Lino ndepoonu mukunyitika ndaani umue mwe vano mulonda kughinisivua na vaanhu, namulonda kughinisivua nu Nguluve juno ali jumo mwene? 45 Mulekaghe piiti ue nilikuvatwala kwa Nhaata avahighe. UMoose ghwe juno ilikuvatwala muhighe ulwakuva ghwe juno mukumhuviila. 46 Musava mukumwitika uMoose, ngale mukunyitika na juune, ulwakuva alyalembile imhola sango. 47 Neke nave namukwitika amasio ghano alyalembile uMoose, ndepoonu mukwitika ndaani amasio ghango?

6 Pambele uYesu akalovoka ilisumbe ilya Galilaya, ilisumbe ilio ilitavua ilingi likatambulwagha Tibelia. 2 Avaanhu vinga vakam'bingilila uYesu, ulwakuva valyale vikufyagha ifivalilo kukilila ifidegho fino avombagha mulwa kusosia avatamu. 3 Pe uYesu na vavulanisivua vaake vakatogha ku kidunda, vakikala ukoo. 4 (Unsi ughuo, ikyimike kya Pasaka kiliyale piipi). 5 UYesu akalivona ilipugha lya vaanhu likwisa kwa

mwene, pe akamposia uFilipo akati, "Ndepoonu tughula kuughi amakate, kuuti avaanu avavale?" 6 (UYesu akamposia enendiki kukumughela, ulwakuva umwene alyakagwile kino iluta pivomba). 7 UFilipo akamwamula akati, "Nambe twale tuuve ni ndalama nyinga idinali filundo fivili kughula amakate, amakate aghuo nagmaale ghikwila kukumpeela nu junge akamenyule akadebe." 8 Pe u Andleya, umo mu vavulanisivua vaake, unnuuna ghwa Simoni u petelo, akam'buula uYesu akati, 9 "Pwale apa umwana jumonga ali na makate ghahaano agha ngongilue ni samaki ivili. Neke ifyakula ifi fitanga kiki ku vaanhu avinga ava?" 10 UYesu akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Muvakasie avaanhu" (Pe avaanhu vala vakikala apoonu pala pano valikalile) palyale pe lusoli, mulipugha lila avakinhaata veene valyale imbilima ihaano. 11 Pe uYesu akatoola amakate ghala, akamhongsia uNguluve, akavaghavila avaanhu vooni vano pwevale pala. Akatoola isamaki akavomba vule vule, Nu junge akapelua ndavule avele ilonda. 12 Avaanhu vooni yevikwite, uYesu akavavuula avavulanisivu vaake akati, "Mukong'hanie ifisighasi fyonu, kileke kusova kimonga." 13 Pe vakakong'hania ifisighasi ifya makate ghala agha ngongilue, vakameria indililo kijigho ni vilu. 14 Avaanhu vala ye vakyaghile ikidegho kino avomobile uYesu vakati, "Kyang'haani umuunhu uju ghwe mbili juno twahuvilagha kuuti ikwisa mu iisi muno." 15 UYesu akakagula kuuti vilonda kukumwumilisia aave ntwaga ghwave akavuuka pala, akaluta kange kukidunda, ukoo akava mwene. 16 Ye wviliile, avavulanisivua vaake vakiika vakaluta ku lisumbe. 17 Vakingila mu Ngalava vakatengula kulovoka ilisumbe kuluta ku Kapelenaumu. (Unsi ughuo jilyale ng'iisi neke uYesu alyakyale kufika pa veene). 18 Ilisumbe likatengula kusambaluka ulwakuva imhepo imbaha jikava jigugula. 19 Avavulanisivua va Yesu ye vaghendisie ingalava ikilomita ihano nambe ntanda ndiiki, vakamwagha uYesu ighenda pakanyanya pa malenga alipiipi ni ngalava vakoghopa kyongo. 20 UYesu akavavuula akati, "Namungoghpaghe, neene!" 21 Pe aveene vakalondagha kuuti ingile mu ngalava, nakalingi ingalava jikafika imwambo jino vakava viluta. 22 Ikihonu ikivingilili, avaanhu vinga vano valyajiighe imwambo ijingi ija lisumbe, vakajaagha pala ingalava jimo jeene. Kange vakakagwile kuuti uYesu naavuka na vavulanisivua vaake ye viluta ni ngalava ulwakuva avavulanisivua vaake vakalutile veene. 23 (Pe avaanhu aange vakiisa ni ngalava isingi kuhuma kulikaaja ilya Tibelia vakafika pano avaanhu vakaliile amakate uYesu ye amhongsie uNguluve). 24 Avaanhu vala ye vakagwile kuuti uYesu na pwale pala nambe avavulanisivua vaake, vakingila mu ngalava sila vakaluta ku Kapelenaumu kukumulonda uYesu. 25 Avaanu vala ye vafikile imwambo ija lisumbe vakamwagha uYesu vakamposia vakati, "Ghwe m'bulanisi ghwalalighi kuno?" 26 UYesu akavamuula akati, kyang'haani nikuvavuula, nakwekuti mukundonda ulwakuva mwafyagha ifivalilo kukilila ifidegho fino navomba, ulwene mukundonda ulwakuva mwalia amakate mukuta. 27 Namungatungumalilaghe ikyakulia kino kinangika, looli ikyakulia kino nakinangika, kino kikukupeela uvwumi uvwa kuvusila kusila, ikyakulia ikio kyekino une ne mwana ghwa muunhu nikuvapeela, ulwakuva uNguluve uNhaata ahufisie kyang'haani kuuti une neene ghwa kuvomba

imbombo ijio." (aiōnios g166) 28 Pe aveene vakamposia vakati, "Tukite kiki neke tuvombe imbombo sino ikeela uNguluve?" 29 UYesu akavamula akati, "Imbombo jino ikela uNguluve je jji: Munnyitikaghe une ne juno nisung'hillue nu mwene." 30 Vakam'buula vakati, "Ghuhufia ikivalilo kiki tukyaghe neke twitike? Lino ghuhufia ikivalilo kiki? 31 Avakuulu viitu ye vali ku lukuve, valyaliile imana, ndavule lilembilue mu malembe amimike kuuti, "Alyavapeleile amakate kuhuma kukyanya." 32 UYesu akavavuula akati, "Kyang'haani nikuvavuula, uMoose naghwe juno alyavapeleile amakate kuhuma kukyanya, looli ghwhe Nhaata juno lino ikuvapeela amakate agha kyang'haani ghano gnhuma kukyanya. 33 Nijova uluo ulwakuva unkate ughwa kyang'haani neene ne juno uNguluve asung'hile kuhuma kukyanya kukuvapeela avaanhu uvwumi uvwa kuvusila kusila." 34 Pekambuula vakati, "Ghwe Mutwa, tusuuma utulaghe jaatu unkate ughuo." 35 UYesu akavavuula akati, "Une neene nkate ghuno ghukuvapeela avaanhu uvwumi, umuunhu juno ikwisa kulyune, injala najilam'bava lusiku juno ikunyitika, ikyumilua nakilamwagha lusiku." 36 Neke nivavuile kuuti napano munyaghile, mujiighe namukunyitika. 37 Avaanhu vooni vano uNhaata ikumeela, vikwisa kulyune na kukunyitika, juno ikwisa kulyune nanilantaagha lusiku. 38 Nijova uluo ulwakuva une nisilie kuhuma kukyanya kuuti nivombage isa vughane vwa Nhaata juno asung'hile, nanisile kuvomba isa vughane vwango. 39 Uvughane vwa Nhaata juno asung'hile vwe uvu, nileke kusofia nambe jumo mu vano amheliile, looli nivasyusie ikighono ikya vusililo. 40 UNhaata ghwango ilonda kuuti, umuunhu juno akagwile kuuti une nili mwanaake na kukunyitika ipile uvwumi uvwa kuvusila kusila: Na juune nilikunsyusia ikighono ikya vusililo. (aiōnios g166) 41 Pe aVayahudi vakatengula kukung'hulasia ulwakuva uYesu ajovile kuuti, "Une neene nkate ghuno uNguluve aletile kuhuma kukyanya." 42 Vakiposania veene viiti, "Asi umuunhu uju naghwe Yesu umwana ghwa Yosefu, avapaafi vaake tuvamanyile? Lino lwandaani iti ahumile kukyanya?" 43 UYesu akavamula, akati, "Muleke pikung'hulasia. 44 Nakwale umuunhu juno ndepoonu ikwisa kulyune, nave uNhaata juno asung'hile une naamulongwisie, na juune nilikunsyusia umuunhu ujuo ikighono ikya vusililo. 45 Um'bili jumonga alyalembile mu malembe amimike kuuti, 'Vilivulanisivua nu Nguluve.' Umuunhu juno ikumpulikisia uNhaata na kumanyila kwa mwene, ikwisa kulyune. 46 Nakwale umuunhu juno amwaghile uNhaata, looli une neene nimwaghile ulwakuva nihumile kwa mwene. 47 Kyang'haani nikuvavuula, umuunhu juno ikunyitika une, ali nu vwumi uvwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) 48 Une neene nkate ghuno ghukuvapeela avaanhu uvwumi. 49 Avakuulu viinu nambe valyaliile imana ku lukuve, valyafwile. 50 Neke apa pweghule unkate ghuno ghuhumile kukyanya, umuunhu angalie, naifu. 51 Une neene nkate ghuno ghuhumile kukyanya. Umuunhu juno ilia unkate ughu, iiva nu uvwa uvwa kuvusila kusila. Unkate ughuo ghwe m'bili ghwango ghuno nitavula kuuti avaanhu vooni vavisaghe nu vwumi uvwa kuvusila kusila. (aiōn g165) 52 Avayahudi vakatengula kukang'hana na kuposania veene viiti, "Asi umuunhu uju ikutupeela ndaani um'bili ghwake tulie?" 53 UYesu akavavuula akati, "Kyang'haani nikuvavuula, nave namulia um'bili ghwango ne mwana ghwa muunhu, na kunyua

idanda jango, namuuva nu vwumi uvwa kuvusila kusila. 54 Umuunhu juno ilia um'bili ghwango na kunyua idanda jango, ali nu vwumi uvwa kuvusila kusila, na juune nilikunsyusia ikighono ikya vusililo. (aiōnios g166) 55 Nijova uluo ulwakuva um'bili ghwango kye kyakulia ikya kyang'haani, naji danda jango jivusia ikyumilua kyang'haani. 56 Juno ilia um'bili ghwango na kunyua idanda jango ujuo ikukala mulyune, na juune nikukala mwa mwene. 57 Ndavule uNhaata juno asung'hile vule mwumi, na juune nili mwumi mu ngufu saake, fye enendiiki kwa muunhu juno ilia um'bili ghwango, iiva mwumi mu ngufu sango. 58 Une nili nkate ghuno ghuhumile ghuhumile kukyanya, naghuli ndavule unkate ghuno avakuulu viinu valyaliile, vakafua. Umuunhu juno ilia unkate ughu iiva nu vwumi uvwa kuvusila kusila. (aiōn g165) 59 UYesu alyajovile amasio aghuo ye ali pivulanisia mu sinagogi, ku Kapelenaumu. 60 Avaanhu vinga mu vavingilili vaake ye vapulike isio, vakajova vakati, "Imbulanisia isi nhalamu kyongo, ghwe veeni juno ndepoonu ikwupila imbulanisia isio?" 61 UYesu ye alutang'hinie kuuti avavingilili vaake vikung'hulasia vvimila imbulanisia isio, akavaposia akati, asi ilisio ili ilikuvakvasia? 62 Pe luliiva ndaani mliiva mukunyaagha ne mwana ghwa muunhu nitogha kuluta kukyanya kuno nilyale ulutasi? 63 Umhepo ghwa Nguluve ghwe juno ikuvapeela avaanhu uvwumi uvwa fighono fyoni. Ingufu sa muunhu nasingampeele umuunhu uvwumi. Amasio ghano nivavulile ghukuvapeela umue kuuva nu mhepo ghwa Nguluve, ghwope ikuvapeela uvwumi. 64 Neke pwevale vamonga pakate palumue vano navikunyitika." Ulwakuva alyakagwile kuhuma kuvutengulilo ve va veeni vano navikumwitika, kange ghwe veeni juno ilikumwohela. 65 Pe akafijovagha akatisagha, fye nambe nivavulile kuuti, nakwale umuunhu juno ndepoonu ikwisa kulyune nave uNhaata naamulongwisie." 66 Kuhuma unsiki ughuo vinga mu vavingilili vaake vakamuleka vakavuhila kukum'bingiila. 67 Pe uYesu akavaposia avavulanisivua vala kijighe na vavili akati, "Asi najumue mulonda pikundeka?" 68 USimoni uPeteli akamwamula akati, "Ghwe mutwa, tukuleke tulute kwani uve uli na masio ghano ghikutupeela uvwumi uvwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) 69 Usue tukwitika kange tukagwile kuuti uve veeve mwimike kuhuma kwa Nguluve." 70 Pe pano uYesu akavavuula akati, "Asi nanivasalwile umue, kange jumonga pakate palyumue ilongosivua nu Setano? 71 Apuo uYesu alyale ikunjova uYuda umwana ghwa Simoni ulsikaloti, ulwakuva napano alyale umu mu vavulanisivua kijighe na vavili, ghwe juno ilikumwohela.

7 Pambele uYesu atakaluta mufikaaja ifya mu kighavo ikya Galilaya, naakalondagha kuluta kukighavo ikya Yudea, u'wakuva aVayahudi vakalondagha kukum'buda. 2 Unsiki ughwa kikulukulu kya Vayahudi ikya fyeve, ghulyale piipi kufika. 3 Avauuna va Yesu vakam'buula uYesu vakati, "Lino uvuuke apa, ulute kukighavo ikya Yudea kuuti avavingilili vaako vafyaghe ifidegho fyako fino ghuvomba. 4 Umuunhu juno ilonda kukagulika, naivomba imbombo saake kuvusyefu, lino ulwakuva ghuvomba isi sooni, ghuhufie kuvaanhu vooni." 5 Avauuna valyajovile enendiiki, ulwakuva voope navalyamwitiike. 6 Pe uYesu akavavuula akati, "Unsiki ghwango ghukyale pifika, looli umue ndepoonu muluta amasiki ghooni. 7 Avaanhu ava mu iisi muno navangavakalalile umue, looli vikung'halaaila

une, ulwakuva nikuvaavuula kuuti, sino vivoomba mbiivi. **8** Umue lutaghi kukikulukulu ikio; une naniluta ulwakuvaunsiki ghwango ghukyale pifika. **9** U Yesu ye ajovile aghuo akajigha mu kighavo ikya Galilaya. **10** Neke avanuuna ye valutile ku kikulukulu, ghwope u Yesu akaluta, neke akaluta kisyefu, kisila kuhufia kuvaanhu. Kukikulukulu ukoo, **11** aVayahudi vakava vikumulonda u Yesu vopisa kuvaanhu vitii, "Alikuughi?" **12** Avaanhu vinga mulipugha lila. Vakava vikujovasia, vamo vitii, "Umuunhu ujuo nnofu." Avange vitii, "Ndali, umuunhu juno ujuo isofia avaanhu." **13** Neke nakwealyale umuunhu juno alyale ijova imhola saake pa vuvalafu, ulwakuva vakoghopagha aVayahudi. **14** Pakate pa fighono ifya kikulukulu u Yesu akingila mu luviika ulwa nyumba inyimike ija kufunyila, akatengula kuvulania avaanhu. **15** Avayahudi vakava videgha vitii, "Umuunhu uju akaghwile ndaani isi, kisila kwimba?" **16** Pe pano U Yesu akavamula akati, "Imbulaniso soni nivulania na sango, looli sihumile kwa juno asung'hile. **17** Umuunhu juno ilonda kuvomba isa vughane vusa Nguluve, ikagula kuuti imbulaniso isi sihumile Nguluve, nambe kuuti nijova muvutavulilua wango juune. **18** Umuunhu juno ijova muvutavulilua wvake jujuo, ilonda avaanhu vamugh'hiniaghe. Neke umuunhu juno ilonda vamughiniaghe juno ansung'hile, ujuo ijova isa kyang'haani, najova isa vudesi. **19** U Moose naalyavapeliile umue indaghilo? Neke nakwalemambe jumo pakate palyumue juno ivingilila indaghilo isio. Lino kiki milonda pikumbuda?" **20** Avaantu mu lipugha lila vakamwamula vakati, "Uli ni lipopo uve. Ghwe veeni juno ilonda pikukubuda?" **21** U Yesu akavamula akati, "Une nikavombile ikidegho kimo, umue mwene mukakenyemuka. **22** U Moose alyalaghiile kuvomba ikivungo ikya kudumula ingola ija kidiimi avana viinu. Ululaghilo uloo nalulyahumile kwa Moose, looli lulyahumile kuvakuulu viinu. Umue muvomba uloo nambe nambe kive kighono kya Sabati. **23** Lino nave lukwikisivua umwana kuvombelua ikivungo ikio mukighono ikya Sabati kuuti muleke kudeenya ululaghilo ulwa Moose, kiki mukung'halalila une. Kukunsosia umuunhu mu kighono ikya Sabati? **24** Mulekaghe kuhiga umuunhu mulwa kulola pamaaso, looli muhighaghe mu wvakyang'haani. **25** Avaanhu vamonga ava mu likaaaja ilya Yelusalemu vakava voposania vitii, Asi, umuunhu ujuo naghwe juno avalongosi va Vayahudi vilonda kukumbuda? **26** Lolagha ijova pa vuvalafu, neke avene najova kimonga! Pamo aveene avolongosi vitii umuunhu ujuo lweli ghwe Kilisite! **27** Ukilisite iliiva ikwisa nakwale nambe muunhu juno ilikagula kuno ihumila! Umuunhu ujuo kuno ihumatukagwile. **28** U Yesu ye ajhighhe ivulania mu luviika ulwa nyumba inyimike ija kufunyila, akajova fijo akati, "Lweli umue mwene mung'haghwile une, kange mukaghwile kuno nihuma. Nambe mwiti mukagwile uloo, **29** une nanililise mu vutavulilua wvango, ulwene juno asung'hile une ghwa kyang'haani, umue namunkagwile. **30** Une ninkagwile ulwakuva nihumile kwa mwene, kange ghwe juno asung'hile. Pepano vakava vilonda kukunkola, neke nakwealyale umuunhu juno akaghela kukunkola, ulwakuva unsiki ghwake ughwa kukolua ghulyakyale kufika. **31** Avaanhu vinga mu lipugha lila vakamwitika. Vakava vijova vitii, "Iliiva ikwisa uKilisite ilivomba ifidegho kukila fino avombile uju?" **32** Avafalisayi vakapuliika ilipugha lya vaanhu vipwepa vwimila imhola sa

Yesu, pe avavaha va vatekesi na Vafalisayi vakasuung'ha avasikali kuuti vankole. **33** Pepano uYesu ajajova akati, "Niiva numue unsiki n'debe vuvule, neke pambebe nigomoka kwa juno asung'hile. **34** Mulikundoonda, neke namulikunyaagha, kange kuno niliiva, umue namungafike." **35** Pe aVayahudi vakava voposania vitii, "Umuunhu ujuo iluta kuughi kuno usue natunga mwaghe? Asi, iluya ku vano Vapalasiine vano nkate mu vaYunani na kukuvavulania avaYunani? **36** Asi, kwe kuti kiki pano iiti, "Mulikundoonda, neke namulikunyaagha, kange kuno niliiva umue namungafike?" **37** Ikinghono ikya vusililo ikya kikulukulu kya fyeye, kino kilayale kighono kivaha, uYesu akiima akajova fijo akati, "Umuunhu nave ali ni kyumilua, iise kulyune anyue. **38** Umuunhu juno ikunyitika une, iiva ndavule ghijova amalemba amimike kuuti, isaasa isa malenga amanya vwumi sidwivuka mu mwojo ghwake. **39** Alyajovile uloo mu mhola ija mhopo uMwimike, juno avaanhu vano vikumwitika vilikumwupila pambebe, unsiki ughuo, uNguluve alyakyale kukunsuung'ha umhopo ghwake, ulwakuva alyakyale kuhufia kuvaanu uvuvaha vwa Yesu. **40** Avaanhu vamonga mu lipugha lila ye vapuliike amasio aghuo, vakati, "Kyang'haani, umuunhu ujuo m'bilii." **41** Vamonga vakati, "Umuunhu ujuo ghwe Kilisite." Neke avange vakati, "Ndali, uKilisite ndepoonu ihuma ku Galilaya? **42** Asi amalemba amimike naghiiti uKilisite ilihuma mu kikolo ikya ntwu u Daudi ku kikaaja ikya Bethlehemu, kikaaja kino alyale ikukukala untwa uDaudi? **43** Pepano avaanhu vakalekeng'hana vivimila uYesu. **44** Avaanu vamonga mu lipugha lila vakava vilonda kuku nkola, neke nakwealyale umuunhu juno akaghela kuku nkola. **45** Avasikali vala vakagomoka ku vavaha va vatekesi na kuVafalisayi, kisila kunkola uYesu. Avavaha vala vakavaposia vakati, "Kiki namunkolile na kukumuleeta?" **46** Avasikali vala vakamula vakati, "Naaghelile kuhumila umuunhu juno ijova ndavule umuunhu jula. **47** Avafalisayi vakavaposia vakati, "Kwekuti najumue musyangilue? **48** Asi ghwe veeni mu valongosi vitii nambe mu Vafalisayi juno amwitiike? **49** Ulwene avanu avoo avoo navasikagwile indaghilo sa moose, avoo vaghunilue." **50** Pepano uNikodemu (umo mu valongosi va Vafalisayi, juno ikighono kimonga alyalutile kwa Yesu pakilo), akavaposia akati, **51** "Asi indaghilo siitu sikwitikisia kukumhigha umuunhu kisila kumwikisia na kukusitang'hania sino avombile?" **52** Aveene vakamwamula vakati, "Neke najuuve uhumile ku Galilaya? Londagha muMalemba amimike pekyaghukagula kuuti nakwale umbili juno ahumile ku Galilaya."

8 U Yesu akaluta ku kidunda ikya Mizeituni. **2** Palwakilo ye kukiile akagomoka kange mu nyumba inyimike ija kufunyila. Avaanu vinga vakaluta pa mwene, pe akikala, akatengula kukuvavulania. **3** Ye ivulania, avavulani va ndaghilo na Vafalisayi, vakamuleeta kwa mwene umukijuuva jumonga juno akolilue iwafuka, Vakambiika pakate pa lipugha lya vaanhu. **4** Pepano vakambuula uYesu vakati, "Ghwe M'bulanisi, umukijuuva ujuo akolilue iwafuka. **5** Lino, uMoose mu ndaghilo saake, alyatulaghile kuuti umukijuuva ndavule ujuo, atovwaghe na mavue, uve ghwiti ndaani?" **6** Vajajovile isio kukumughela, kanti vaave ni kiteghe ikya kumhighila. Neke uYesu akinama, akalemba ni kovye kyake pa lihanga. **7** Ye vajiighe vifikumposia, akinamuka, akavamula akati, "Unsiila nkole pakate palyumue,

ave ghwa kwanda kukuntova ni livue umukijuuva uju.” 8 Pe akinama kange, akalemba pa lihanga. 9 Ye vapuliike uluo, vakatengula pivuuka jumo jumo, kutengulila avalugoyo kuhanga un'debe. Akajigha ju Yesu nu mukijuuva jula juno alyale pakate pa veene. 10 U Yesu ye ikwinamuka akamosia akati, “Mukijuuva, valikuughi vano vikukuhigha? Nakwale nambe jumo juno ikukuhigha? 11 Umukijuuva jula akamwamula akati, “Ghwe Mutwa, nakwale nambe jumo. Pepano uYesu akam'buula akati, “Na juune nanikukuhigha. Lutagha, looli kuhuma unsiki ughu, nungavombaghe inyivi kange.” 12 U Yesu akatengula pijova kange na vaanhu vala akati, “Une nili lumuli lwa iisi, umuunhu juno ikumbingilila une naighendagha mung'hiisi looli iiva nu lumuli luno lukumulungosia ku vwumi uvwa kuvusila kusila. 13 Avafalisayi vakam'buula u Yesu vakati, “Uwolesi vwako navwa kyang'haani, ulwakuva ghukwoleka juve imhola saako.” 14 UYesu akavamula akati, “Nambe nikwoleka juune imhola sango, uvwolesi vwango vwa kyang'haani, ulwakuva nikagwile kuho nihumile, na kuno niluta. Umue namukagwile kuno nihumile nambe kuno niluta. 15 Umue muhigha kulinghana na masaaghe ghiiinu, neke une nanihigha muunhu. 16 Poope nambe nihighe, uvuhighi vwango vwa kyang'haani, ulwakuva nanihigha ne mwene, looli nu Nhaata juno asung'hile une. 17 Mu ndaghilo siinu lilembilue kuuti, uvwolesi vwa vaanhu vavili, vwa kyang'haani. 18 Mu uluo, une nikujoleka, naju Nhaata juno asung'hile ikwoleka kuuti une neene veeni.” 19 Vakamosia vakati, uNhaata ghwako ali kuughi?” UYesu akavamula akati, “Umue namun'ghagwile, ghwope uNhaata namunkagwile. Mwale mung'hagule une, naju Nhaata mwale mukunkagula.” 20 uYesu alyajovile amasio aghuo ye ivulanisia piipi ni kyumba kino kikatambulwagha kyumba kya kuviika indalama munyumba inyimike ija kufunyila. Neke nakwealyale nambe muunhu ughwa kuhkola, ulwakuva unsiki ghwake ughwa kukolua ghulyakyale kufika. 21 Akavavuula kange akati, Une niluta, umue mulikundonda, neke mulifua mu vwinu. Kange kuno niluta une, umue namungafike. 22 Avayahudi vakaposania vakati, “kwe kuti ilonda pikubuda? Ong'o iti kuno iluta natungafike?” 23 U Yesu akavavuula akati, “Umue muhumile mu iisi jii, une nihumile kukyanya. Umue muli va mu isi jii, une nanili ghwa mu iisi jii. 24 Fye nambe nivavuulile kuuti mulifua mu vuhosi vwinu. Nave namukwitika kuuti UNE NEENE, mulifua mu vuhosi vwinu. 25 Pe vakamosia uYesu vakati, “Tuvuule, uve veeve veeni?” UYesu akavavuula akati, “kuhuma ulutasi nivavuulite kuuti neene veeni. 26 Nili ni nyinga isa kujova na kukuvahigha umue. Juno asung'hile ghwa kyang'haani, une nikuvavuula avaanhu mu isi muno, sino nipuliike kwa mwene. 27 Aveene navalyalutang'hinie kuuti ijova navo imhola isa Nhaata ghwake. 28 Pepano uYesu akavavuula akati, “Mungamwimike uMwana ghwa Muunhu, pepano kya mukagula kuuti UNE NEENE, kange mulikagula kuuti sooni sino nivomba, nanivomba muvughane vwango, looli nijova sino uNhaata ambulansie. 29 Juno asung'hile une alipalikimo nuune, naandekile ne mwene, ulwakuva ifighono fyonu nivomba isa vughane vwake. 30 UYesu ye ijova isio, avaanhu vinga vakamwitika. 31 Pe pano u Yesu akavavuula avayahudi vala, vano vamwitika akati, “Nave mugadilila imbulansio sango, muuva vavulanisivua vaango kyang'haani, 32 apuo mukuvukagula

uvwakyang'haani, uvwakang'haani uvuo, vukuvaviika kuuva vaavuke. 33 Aveene vakam'buula vakati, “Usue tuli va kisina kya Abulahamu. Natughelile kuuva vakami va muunhu nambe lusiku! Lwandaani ghwiti usue tuvukua vaavuke?” 34 UYesu akavamula akati, “Kyang'haani nikuvavuula, umuunhu ghweni juno ivomba inyivi nkami ghwa nyivi. 35 Unkami naikukala munyumba ja ntwaghwake ifighono fyonu, looli umwana ghwa ntwaghwake ifighono fyonu. (aiōn g165) 36 Mu uluo, uMwana angavapo ke muuve vaavuke, muuva vaavuke kyang'haani.” 37 Nikagwile kuuti umue muli va kisina kya Abulahamu, neke mulonda pikum'buda ulwakuva namukwitika imbulansio sango. 38 Une nikuvavuula sino nisiwene nu Nhaata ghwango, neke umue kuvomba sino mupuliike kwa nhaata ghwinu.” 39 Aveene vakamwamula uYesu vakati, “Usue tuli vaana va Abulahamu. UYesu akavavuula akati, “Mwale muuve vaana va Abulahamu mwale muvombagha sino alyale ivomba uAbulahamu. 40 Une nivavulile uvwakyang'haani vuno nipulike kuhuma kwa Nguluve, umue mulonda isila ija kumbuda! uAbulahamu naalyavombile ndavule isio. 41 Umue muvomba imbomba sino unhaata ghwinu ivomba.” Avayahudi vala vakamwamula vakati, “Usue natuli vaana va mulisoli, uNhaata ghwiti ali jumo mwene, ghwe Nguluve.” 42 UYesu akavavuula akati, “UNguluve ale ave Nhaata ghwinu, mwale mukungana une, ulwakuva nihumile kwa mwene. Une nanisile muvutavulilua vwango, looli uNguluve ghwe juno asung'hile. 43 Kiki namukusitang'hania sino nijova? Namukusitang'hania ulwakuva namulonda kukwupila imbulansio sango. 44 Umue unhaata ghwinu ghwe Setano, mulonda kuvomba sino umwene. Kuhuma m'bukuulu uSetano m'budi, nailonda uvwakyang'haani, ulwakuva mwa mwene uvwakyang'haani namvevule. Kujova uvudesi lwiho lwake, ulwakuva umwene n'desi, kange ghwe nhaata ghwa vadesi vooni. 45 Lino ulwakuva une nikuvavuula isa kyang'haani, fye nambe namukunyitika. 46 Asi, ghwe veeni pakate palyumue juno ndepoonu ikwoleka kyang'haani kuuti une nili mhosi? Nave sino nikuvavuulasa kyang'haani, kiki namukunyitika? 47 Umunhu ghwa Nguluve ivingilila sino ijova uNguluve. Umue namuvingilila sino ijova uNguluve ulwakuva namuli vaanhu vaake.” 48 Avayahudi vakambuula uYesu vakati, “Asi, nase seene pano twiti uve uli Nsamalia, kange uli ni lipepo ililamafu?” 49 UYesu akavamula akati, “Une nanili ni lipepo ililamafu. Une nikumwoghopa uNhaata ghwango, neke umue namukunyoghopa. 50 Une nanilonda avaanhu vanginie; looli kwale unyakunginia, umwene ghwe mhighi ghwa kyang'haani. 51 Kyang'haani nikuvavuula, umuunhu juno ivingilila, sino nivulanisia, uvufue navulamwagha lusiku.” (aiōn g165) 52 Pepano avayahudi vakam'buula uYesu vakati, “Lino tukagwile kuuti uli ni lipepo ililamafu! UAbulahamu alyafwile, voope avavili valyafwile, iwandaani uvewghwiti, “Umuunhu juno ivingilila sino nivulanisia uvufue navulamwagha lusiku? (aiōn g165) 53 Kwe kuti uve uli mbaha kukila unkuulu ghwiti uAbulahamu? UAbulahamu alyafwile, avavili voope valyafwile. Neke uve ghukuviika veeve veeni?” 54 UYesu akavamula akati, “Ningihinie juune, ulughinio lwango luuva lusila mbombo, uNhaata ghwango juno umue mwiti ghwe Nguluve ghwinu, ghwe mwene ikunginia une. 55 Umue namunkagwile uNguluve, une ninkagwile. Ningati naninkagwile uNguluve, niiva ndesi ndavule umue. Une ninkagwile uNguluve,

kange sino ijova nikunda. 56 Unkuulu ghwinu uAbulahamu alyahovwike fiijo ye akagwile kuuti une nilikwisa, ye anyaghile, akava nu lukeelo fiijo.” 57 Pepano aVayahudi vakamposia uYesu vakati, “Uve nufikisie nambe amaaka fijigho fihaano, uAbulahamu ummanyile ndaani?” 58 uYesu akavamula akati, “Kyang’haani nikuvavuula niiti, uAbulahamu ye akyale kuholua UNE KWENILI.” 59 aVayahudi ye vapuliike isio, vakahola amavue kuuti vantove vabude. Neke umwene akifisa, akahuma muluviika ulwa nyumba inyimike ija kufunyila.

9 Ikighono kimonga uYesu ye ighenda, ali na vavulanisivua vaake, akamwagha umuunhu jumonga umbofu amaaso kuhuma iholua. 2 Avavulanisivua vala vakamposia uYesu vakati, “Ghwe m’bulanisi, umuunhu uju alyaholilue m’bofu vwimila inyivi saani? Vwimila inyivi saake nambe vwimila inyivi sa vapaafi vaake?” 3 UYesu akavamula akati, “Umuunhu uju naalyaholilue m’bofu vwimila inyivi saka, nambe vwimila inyivi sa vapaafi vaake. Ulwene alyaholilue mbofu, neke ingufu sa Nguluve sivoneke kukilila umwene. 4 Tulondua kuvomba imbombo ija Nguluve juno asung’hile, pano jijighe mwisi. Ikilo jikwisa pano umuunhu nangavombe imbombo iji. 5 Pano nijighe mu iisi, nili lumuli ku vaanhu vooni. 6 UYesu ye ajovile isio, akafuunya amati paasi, akakanda akatope na mati ghala, akapaka amaaso gha m’bofu jula. 7 Akambuula akati, “Lutagha ghwoghe ku maaso mu lilamba ilya Siloamu (Ilitavua ili Siloamu kwe kuti juno asung’hile). Pepano akaluta kukwogha ku maaso, akagomoka ilola. 8 Avabadig’hani vaake na vange vooni vano valyale vikumwagha ulutasi isuuma ifiinu, vakava vikuposania viiti, “Asi, umuunhu uju naghwe juno ikalagha pamonga isuuma ifiinu?” 9 Vamonga vakati, “Ghwe mwene. “Avange vakati, “Naghwe mwene looli ahwaniine fiijo nu mwene. “Neke umwene akavavuula akati, “Neene!” 10 Pe vakamposia vakati, “Luveele ndaani kuhanga amaaso ghaako ghilola?” 11 Umwene akavamula akati, “Umuunhu juno itambulua Yesu, avele akandile akatope, amhakile amaaso, pe ambulile atiile, ‘Lutagha ghwoghe mu lilamba ilya Siloamu.’ Naluta, noogha, ye naponagha ilola.” 12 Avaanhu vala vakamposia, vakati, “Umuunhu ujuo alikughi?” Umwene akavamula akati, “Nwisi.” 13 Pe avaanhu vala vakantwala ku Vafalisayi umuunhu jula juno alyale m’bofu. 14 Ikighono kino uYesu alyakandile akarope na kukunsosia um’bofu jula, kilyale kighono kya Sabati. 15 Pe aVafalisayi vakamposia umuunhu jula vakati, “Asi, usokile ndaani uvubofu vwako?” Akavamula akati, “Umuunhu jumonga amhaka akatope amaaso, neke noogha, lino nilola.” 16 Pepano aVafalisayi vamonga vakati, “Umuunhu juno avombile uluo, naahumile kwa Nguluve, ulwakuva ivomba mukighono iky Sabati luno nalukwitikisivua nu ndaghilo. “Neke avange vakati, “Umuunhu umhosi ndepoonu ivomba ifideghe fino fihufia ifivalilo ndavule ifi?” Mu uluo vakalekeng’hana. 17 Pe aVafalisayi vakamposi kange umuunhu jula vakati, “Asi, uve ghwiti ndaani vwimila umuunhu juno akusosisie amaaso?” Umwene akavamula akati, “Une niiti umuunhu jula m’bili ghwa Nguluve.” 18 Avalongosi va Vayahudi vala navalyitiike kuuti umuunhu jula alyaholilue m’bofu neke lino asokile ilola, kuhanga vakavakemela avapaafi vaake. 19 Vakavaposia avapaafi avakati, “Asi, umuunhu uju

juno mwiti aholilue m’bofu, mwana ghwinu? Asokile ndaani uvubofu wawe?” 20 Avapaafi vaake vakavamula vakati, “Usee tukagwile kuuti, uju ghwe mwana ghwitu, alyaholilue m’bofu. 21 Neke natukagwile atengwile ndaani kulola. Kange naju muunhu juno ansosisie amaaso, natummanyile. Mumposie, muunhu n’goyo, ikuvavuula jujuo.” 22 Avapaafi vaake valyajovile uluo, ulwakuva valyale vikwoghopa avalongosi va Vayahudi. Avalongosi avuo valyiting’hiine kuuti umuunhu juno ikwitika kuuti uYesu ghwe Kilisite, vikun’daga mumasinagogi ghaave. 23 Fye nambe avapaafi vala valyatiile, “Umwene muunhu n’goyo, mumposie jujuo.” 24 Avalongosi va Vayahudi vakankemeela ulwa vuvili umuunhu jula juno alyale m’bofu, vakam’buula vakati, “Jova isa kyang’haani pamaaso gha Nguluve! Usee tukagwile kuuti umuunhu ujuo juno akusosisie, mhosi.” 25 Umwene akavamula akati, “kuuti umuunhu ujuo mhosi, une nanikagwile, looli nikagwile kuuti niyale m’bofu, lino nilola. 26 Vakamposia kange vakati, “Asi, umuunhu ujuo avombile kiki kukukusosia amaaso ghaako?” 27 Umwene akavamula akati, “Une nivavulile, umue namulonda kukumhuliika, kiki mulonda nivavuule kange? NeKe najumue mulonda kuuva vavulanisivua vaake?” 28 Pe vakam’bepanula vakanjova vakati, “Uve veeve m’bulanisivua ghwake! Usee tulivavulanisivua va Moose. 29 Tukagwile kuuti uNguluve alyajovile nu Moose, neke umuunhu ujuo, natunkagwile na kuno ahumile. 30 Umwene akavamula akati, “Isi sa kudegha! Namunkagwile kuno ahumile umuunhu juno asosisie amaaso ghaango! 31 Tukagwile kuuti uNguluve naipuliika inyifunyo isa vahosi looli ikumpulika umuunhu juno ikumwoghopa nakuvomba isa vughane wawe. 32 Kuhuma uNguluve ipela iisi, natugheile kupulika nambe lusiku kuuti umuunhu jumonga ansosisie umuunhu juno aholilue m’bofu. (aitōn g165) 33 Umuunhu ujuo aale aave naahumile kwa Nguluve, naale ivomba isi.” 34 Avene vakamwamula vakati, “Uve ulyaholilue mu vuhosi, ghulonda pikutuvulanisia usue? Pe vakan’daga mu sinagogi. 35 UYesu akapulika kuuti umuunhu jula van’dagile mu sinagogi. Pe akalondagha kutang’hana naghwo. Ye amwaghile, akamposia akati, “Uve, ghukumwitika uMwana ghwa Muunhu? 36 Umuunhu jula akamwamula akati, “Gwe Mutwa, ghwe veeni uMwana ghwa Muunhu, nimwitike?” 37 UYesu akamwamula akati, “Umwaghile, umuunhu ujuo ghwe juno ijova nuuve lino.” 38 Umuunhu jula akati, “Nikwitika! “Pe akamwimika uYesu. 39 UYesu akati, “Une nisile mu isi kuhiga avaanhu, kuuti avabofu amaaso valolaghe, vano vikuvona vilola, vave vabofu amaaso.” 40 Avafalisayi vamonga vano pwevalyale pala, ye vapuliike imhola isio, vakamposia vakati, Asi, kwe kuti usue tulivabofu? 41 UYesu akavamula akati, “Mwale muuve vabofu, namwale muuva vahosi. Neke ulwakuva mwiti mulola, mujigha nu vuhosi wwinu.”

10 Kyang’haani nikuvavuula, umuunhu juno ikwingila muluvagha lwa ng’holo kisila kukilila pa mulyango, neke ikilila pavunge, ujuo mhiji kange mhijim’budi. 2 Looli juno ikilila pa mulyango, ujuo ghwe ndimi ghwa ng’holo. 3 Umuloteleli ghwa luvagha ikun’dindulila umulyango, nasi ng’holo sipulika ilisio ilya n’diimi ujuo. Ghwope ikusikemeela ing’holo saake nijingi nilitavua lyake na kukushumia kunji. 4 Kyande asihumisie ing’holo saake sooni, umwene ilongola, iseene sikum’binglilla,

ulwakuva silikagwile ilisio lyake. 5 Ing'holo nasingam'bingilile umuunhu umhesia, ulwene sikunkimbila ulwakuva nasilimanyile ilisio lyake." 6 UYesu alyavavulile aveene ikihwanikisio iki, neke aveene navalyasitanghinie sino ikuvavuula. 7 Pe u Yesu akavavuula kange akati. Kyang'haani nikuvavuula, une nene mulyango ghwa luvagha pano sikwingilila ing'holo. 8 Avaanhu vooni vano valyatalile kulyune kuuva vadimi va ng'holo, valyale vahiji kange vahijivabudi, nasing'holo nasikavapulikagha. 9 Une neene mulyango, umuunhu juno ikwingila kukilila une ipokua. Kukilila une ikwingilagha na kuhuma na kuuva ni kyakulia. 10 Umhijji ikwisa nu vufumbue vwa kuhija, kubuda na kunangania. Une nisile kuuti avaanhu vave nu vwumi, vave navwo ifighono fyon. 11 Une nili ndiimi nnofu. Undiimi unnofu, anoghile kufua wvimila ing'holo saake. 12 Umuunhu juno idiima ing'holo wvimila uluhombo, ujuo na ndiimi ghwa ng'holo, kange ing'holo nasaake, angavone ing'hekeeva jikwisa, ikimbila na kukusileka ing'holo seene. Pe ing'hekeeva jikwalukila ing'holo na kupalania. 13 Umuunhu ujuo ikimbila ulwakuva uvufumbue vwake lwe luhombo, ing'holo na kiinu kwa mwene. 14 Une nili n'diimi nnofu. Ing'holo sango nisikagwile, soope sing'hagwile. 15 n'davule uNhaata vule ang'hagwile une, na juune vule ninkagwile umwene. Une nitavula uvwumi vwanga wvimila ing'holo. 16 Nili ni ng'holo isingi sino nasili muluvagha ulu. Soope isio nilonda kukusileeta, soope sikumhulikagha. Apuo kiiva kipugha kimo, nu ndiimi jumo. 17 Ulu, fyenambe uNhaata anganile: Nitavwile kufua, neke niiva mwumi kange. 18 Nakwale umuunhu juno ndepoonu ivusia uvwumi vwango, looli une nitavwile june kufua. Une nilinuvutavulilua uvwa kuvusia uvwumi vwango, kange nili nu vutavulilua uvwa kuvugomosa. Nuupile ululaghilo ulu kuhuma kwa Nhaata." 19 Amasio aghuo ghakapelela aVayahudi kulekeng'hana. 20 Vinga mu veene vakati, "Uju ali ni lipepo, kange apelwike. Lwakiki kukumpulikisiza?" 21 Avange vakava viiti, "Amasio aghuo naghiuma mwa muunhu unya lipepo. Asi, ilipepo ndepoonu likumpelela um'bofu amaaso kulola?" 22 Pe ghukafika unsiki ughwa kikulukulu ikya kwimika ku Yelusalemu. 23 Pe pano aVayahudi vamonga Unsiki ughuo ghulyale ghwa mhupo, uYesu alyale mu nyumba inyimike ija kufunyila, ighenda ghenda mu luviika luno lukatambulwagha, "Luviika lwa Solomoni." 24 Pe pano aVayahudi vamonga vakankong'hanila, vakam'buula vakati, "Ghukutuviika mu nganighani mpaka liighi? Nave veeve Kilisite tuvuule pa vuvalafu!" 25 UYesu akavamula akati, "Une nivavulile kuuti neene veeni, neke umue namukwitika. Sino nivomba mu litavua lya Nhaata, sihufia kuuti neene veeni. 26 Neke umue namukwitika ulwakuva namuli ng'holo sango. 27 Ing'holo sango sipulika ilisio lyango, na juune nisikagwile, soope sikumbingilila. 28 Nisipeliile uvwumi uvwa kuvusila kusila, nasilasova lusiku. Kange nakwale umuunhu ughwa kusivusia mumavoko ghango. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 UNhaata ghwango juno amhelile ing'holo isio, m'baha kukila vooni, kange nakwale umuunhu juno ndepoonu ikusivusia mu mavoko ghaake. 30 Une nu Nhaata tuli vumo." 31 Ye vapuliike isio, vakahola kange amavue kuuti vantove. 32 Neke uYesu akavavuula akati, "Nivombile imbombo nyinga inofu pamaaso ghiinu. Imbombo isio nivombile ku ngufu sa Nhaata. Lino, mu sino nivombile, lukilu luno lukuvapelela kukunhova na mavue?" 33 AVayahudi vakamwamula bakati,

"Natulonda kukukutova na mavue wvimila imbombo inofu sino uvombile, ulwene tukukutova ulwakuva ghukumuligha uNguluve. Ghukuviika uli Nguluve napano uli muunhu ndavule avaanhu avange!" 34 UYesu akavamula akati, "Nalilembilue mufitabu fiinu ifya ndaghilo kuuti, 'Umue muli manguluve'?" 35 Nave alyavatambwile manguluve, avaanu vano valyapulike ilisio lyake (kange aMalembe aMimike ifighono fyon ghijova isa kyang'haani), 36 lino mujova kwa juno uNhaata alyantavwile akansung'ha mu iisi mwiti, 'nikumaligha u Nguluve,' pano niiti 'Une nili Mwana ghwa Nguluve?' 37 Nave nanivomba imbombo isa Nhaata, namunganyiti kange. 38 Neke nave nivomba, nambe namukunyitika, mwikitaghe wvimila imbombo isio neke mukagule na kukulutanghania kuuti uNhaata ali mulyune, najuune nili mwa Nhaata." 39 Neke vakava vilonda pikunkola kange, neke uYesu akavatyegha. 40 U Yesu akaluta kange imwambo ija ikya Yolidani, pano uYohani alyale ikwofugha avaanhu, akava ukuo ifighono fidebe. 41 Ye ali kula, avaanhu vinga vakaluta kwa mwene viiti, "UYohani naalyavombile nambe ikivalilo kimo, neke imhola sooni sino alyajovile wvimila umuunhu uju, sa kyang'haani. 42 Ukuo avaanhu vinga vakamwitika uYesu.

11 Kwe alyale umuunhu jumonga akatambulwagha Lasali. Umwene palikimo na valumbu, uMaliya nu Malita vakikalagha mukikaaja ikya Betania. Umuunhu uju alyale ntamu. 2 UMalija ujuo ghwe juno alyampakile u UMalija ujuo, ulumbu ghwa Lasali juno alyale ntamu, ghwe juno alyampakile amafuta uMutwa uYesu mumaghulu, na kukumpulisia ni linyele lyake. 3 Avalumbu avuo vakasuung'ha imhola kwa Yesu kuuti, Mutwa umanyani ghwako uLasali ntamu." 4 UYesu ye apuliike imola ijio akati, "Inhamu ijio najikum'buda, looli jimwaghile kuuti avaanhu vavuvone uvuvaha vwa Nguluve, neke uMwana ghwa Nguluve aghinisivu kukilila inhamu ijio." 5 UYesu alyamughanile uLasali palikimo na valumbu uMalita nu Maliya. 6 Neke ye apuliike kiuti uLasali ntamu, umwene akajighe ifighono fivi ikalile kukuo. 7 Pambele akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Tuvuuke tugomoke kukighavo ikya Yudea." 8 Avavulanisivu vakambuula vakati, "Ghwe mbulanisi, imihe pahapa aVayahudi valondagha pikukutova na mavue, uve ghulonda kange pigomoka ukuo?" 9 UYesu akavamula akati, "Asi, imwisi najili ni fivalilo kijighe na fivili? Umuunhu angaghende pamwisi, naangakuvale ulwakuva ulumulilukumulikila, ikufyagha fyon. 10 Neke angaghende pakilo ikuvale, ulwakuva nsila lumulinkate mwa mwene." 11 UYesu ye amalile kujova isio, akavavuula avavulanisivua vaake akati, "Ummanyaani ghwituu uLasali aghonelile, neke niluta kuuti ninsisimule. 12 Pe avavulanisivua vaake vakambuula vakati, "Ghwe Mutwa, nave aghonelile, isisimuka. 13 UYesu alyale ijova imhola ija kufua kwa Lasali, neke avavulanisivua vaake valyale visaagha kuuti ijova imhola ija kughonelela itulo. 14 Pe uYesu akavavuula pa vuvalafu akati, "ULasali afwile." 15 Neke une nihovoka wvimila umue ulwakuva nakweniveele kula uLasali ye ifua, kuuti umue munyitikaghe. Lino tuvuuke kwa Lasali. 16 Pe uTomasi juno itambulua, "Mung'hungu" akavavuula avavulanisivua avajaake akati, "Najusue tuvuuke, tulufe tulufe palikimo nu Yesu. 17 Unsiki uYesu ye ifika mu kikaaja ikya Betania, akavona uLasali ali ni fighono fine mu

mbiipa. **18** Ikikaaja ikya Betania kilyale piipi ni likaaja ilya Yelusalemu ikilomita itatu ndiiki. **19** Avaanhu vinga mu Vayahudi vakiisa kukuvahungila uMalita nu Maliya, ulwakuva valyafwile nu lumbu. **20** Pepano uMalita akapulika kuuti uYesu afiike, akaluta kukumwupilila neke uMaliya akajigha mu nyumba. **21** Pe uMalita akam'buula uYesu akati, "Mutwa, pe usava, ulumbulyango ngale naafwile. **22** Neke namba lino nikagwile kuuti ungansuume uNguluve kimonga, ikukupeela." **23** UYesu akam'buula akati, "Ulumbulio isyuka." **24** UMalita akati, "Nikagwile kuuti ilisyuka ikighono ikya vusililo keno avaanhu vooni vilisyuka." **25** UYesu akambuula akati, "Une nene nikuvasyusia avaanhu na kukuvapeela uvwumi. Juno ikunyitika une, namba afue iiva mwumi; **26** ghwope umwumi, juno ikunyitika une, naangafue. Ghukwitika isio?" (aiōn g165) **27** UMalita akamwamula akati, "Eene Mutwa, nikwitika kuuti uve veeve Kilisite, Mwana ghwa Nguluve, juno veeve Twahulagha kuuti ghulikwisa mu iisi." **28** UMalita ye ajovile isio, akaluta kukunkemeela unnuuna maliamu uMaliya akam'buula kuvuseyfu akati, "Um'bulanisi isile, ikukukemeela." Pe uMaliya. **29** Umaliamu ye apulike isio, akavuuka ng'haaing'haani na kuluta kwa Yesu. **30** Unsiki ughuo uYesu alyakyalale kukungila mu kikaaja ikio, alyale pala pala pano uMalita akalutile kukumwambilila. **31** Pepano aVayahudi vano valyale munyumba nu Maliamu palikimo na vaanhu vano vakalutile kukuvahungilila, ye vamwaghile ivuuka ng'haning'haani ihuma kunji, vakam'bingilila ulwakuva vakava visaagha kuuti iluta kulila kumbiipa. **32** Pepano uMaliamu akafika pa Yesu, akafughama, akambuula akati, "Mutwa, peusava ulumbu lyango ngale naafwile." **33** UYesu ye avwene ililia, vope vano vakaale vikum'bingilila vilila, akalemala na kupumuka mu mwojo ghwake; **34** akajova akati, "Mumughonisie kughi?" Vakamwamula vakati, "Ghwe Mutwa, ghwise ulole." **35** UYesu akalila. **36** Pepano avaYahudi vakajova vakati, "Lolagha vule akamughanile uLasali!" **37** Neke vamonga vakati, "Asi, uju naghwe juno akansosisie um'bofu amaaso, lino kiki naavombile kimonga kwa Lasali kuuti aleke pifua?" **38** Pepano uYesu ye ajighe ipumuka mu mwojo ghwake, akafika pa mbiipa. Imbiipa ijio, jilyabughulilue na kundindua ni livue ilikome. **39** UYesu akavavuula akati, "Vusia ilivue ilio. "UMalita ulumbu ghwa Lasali umfue, akati, "Ghwe Mutwa, umbili ghuuva ghuvolile, ulwakuva fikiliile ifighono fine kuhuma ifua. **40** UYesu akambuula akati, "Naniveele nikuvulile kuuti ungitike, ghukuvuvona uvuvaha vwa Nguluve?" **41** Pe vakavusia ilivue ilia. UYesu akalola kukyanya akati, "Ghwe Nhata, nikukuhongesia ulwakuva ghupulika inyifunyo sango. **42** Nikagwile kuuti ghukumulika ifighono fyonu, neke nijova isi wvimila ilipugha lya vaanhu ava, neke viyike kuuti uve veeve usung'hile." **43** UYesu ye ajovile isio, akalila fiji akati, "Lasali huma kunji kuno!" **44** Pe umfue, akuhuma kunji, amaghulu na mavoko ghaake ghaniengelilue ni sanda, kumaaso apinyilue ni kitambala. UYesu akavavuula akati, "Mumhudule, mumuleke alutaghe. **45** Pepano aVayahudi vinga vano vakisile kukumhungila uMaliamu, ye vasivwene sino avombile uYesu, vakamwitika; **46** neke vamo mu veene vakaluta ku Vafalisayi kukuvavuula sino avombile uYesu. **47** Pe avavaha va vatekesi na Vafalisayi vakakong'haana, vakaposania vakati, "Tuvombe kiki? Ulwakuva umuunhu uju ivomba ifidegho finga. **48** Nave

tukumuleka anala mwene, avaanhu vooni kyande vikumwitika, aValooma vikwisa vitoola fyonu poope palyusue na ji iisi jiiu. **49** Pe umu muveene, juno akatambulwagha Kayafa, alyale ghwe ntekesi um'baha umwaka ughuo, akavavuula akati, "Umue namukagwile kimonga! **50** Namusaagha kuuti wvimila umue, lunoghiile umuunhu jumo afue wvimila avaanhu vooni, neke iisi jooni jileke kutipulua. **51** Amasio gha ntekesi ujuo naghale masaaghe ghaake. Ulweene ulwakuva alyale ntekesi m'baha umwaka ughuo, alyavile kuuti uYesu ifua wvima iisi; **52** nakwekuti ifua wvimila iisi jeene, looli u Yesu palikimo na kukuvakong'hania avaanu va Nguluve vano vapalasiine neke vaave palikimo. **53** Kuhuma ikighono ikio, avalongosi va Vayahudi, vakatengula kulonda isila ija kum'buda uYesu. **54** Mu uluo, uYesu akaleka kughenda pa vuvalafu ku Vayahudi. Pepano akavuuka pala akaluta ku kikaaja kimonga kino kikatambuluagha. Efulahimu. Ikikaaja ikio kilyale piipi ni lihaka, akikala ukuo palikimo na vavulansivua vaake. **55** Ikyimike ikya Pasaka ija Vayahudi kilyale piipi. Avaanhu vinga kuhuma mu fikaaja vakaluta ku Yelusalemu kuuti vivalasie ye kikyale pifika ikyimike ikio. **56** Pe vakava vikumulonda uYesu. Ye vali mu nyumba inyimike ija kufunila, vakiima viposania viiti, "Mwiti ndaani, umuunhu uju, neke naikwisa ku kyimike?" **57** Unsiki ughu, avavaha va vatekesi na Vafalisayi valyavavuulile avaanhu kuuti, umuunhu ghweni angakagule pano pwale u Yesu, alutaghe kukuvavuula neke vankole.

12 Ifighono ntanda ye kikyale kufika ikyimike ikya Pasaka, uYesu akaluta kange ku kikaaja ikya Betania. Ukuo kwe kuno akikalagha uLasali, juno uYesu alyansyusisie kuhuma kuvafue. **2** Pe vakamuling'hanikisia ikyakulia ikya pakivwilile. UMalita ghwe juno akava ikuvatengelela. ULasali alyale umu ghwa vano vakikalile nu Yesu vilia ikyakulia. **3** Pe uMaliamu akaloota isupa ija mafuta amanofu agha ndalama nyinga, akampaka uYesu mumaghulu nakukumpulusia ni lenyele lyake. Ulunuusi lwa mafuta aghuo, lukamema inyumba jooni. **4** Neke uYuda Isikaloti, umu muvavulansivua vaYesu unya kumwohela, akati, **5** "Kiki amafuta amafuta aghuo naghaganghusivue, "Kiki amafuta aghuo, na ghale ghigusivua indalama idinali ifilundo fitatu, neke vapelue avakotofu? **6** UYuda ye ijova isio, nakwekuti alyale ikuvavonela ikisa avakotofu, looli ulwakuva alyale mhiji. Umwene ghwe juno alalye ikola inyambe ja ndalama, akahijagha indalama mu nyambe ijio. **7** UYesu akati, "Mumuleke, ulwakuva amhakile kuling'hania um'bili ghwango wvimila ikighono ikya kusyilua. **8** Avakotofu muva navo ifighono fyonu neke namuua nuune ifighono fyonu." **9** Avayahudi vinga vakapulika kuuti uYesu aliku Betania, pe vakaluta ukuo. Navalyalutile kukumulola ju Yesu mwene, looli valondagha vamwaghe nu Laasi juno uYesu akansyusisie kuhuma ku vafue. **10** Pe avavaha va vatekesi vakapuling'hana kukum'buda ghwope uLasali, **11** ulwakuva wvimila kusyuka kwa mwene, aVayahudi vinga valyavalekile avalongosi vaave, vakamwitika uYesu. **12** Ikighono ikya vuvili. avaanhu viinga vakiisa ku kyimike ye vapuliike kuuti uYesu ali musila ikwisa ku Yelusalemu, **13** pe vakatoola amataifa agha mapiki gha matende, vakahuma kukumwambilila kumo viiti, "Hosana! Afunilue juno ikwisa mu litavua lya Mutwa,

Ntwa ghwa Vaisiela. 14 UYesu akajaagha inyana ja dogovi akajangalila; ndavule, 15 Lilembilue mu malembe aMimike kuuti, "Nungoghpaghe, mwalive Syoni, lolagha, Untwa ghwinu ikwisa, angalile inyaana ja dogovi." 16 Ulutasi avavilanisivua va Yesu navalyasikagwile isio; neke uYesu ye aghinisivue, pe vakakumbuka kuuti isio silyalembilue wimila umwene na kuuti isi vambobile umwene. 17 Avanu vano valyaale palikimo nu Yesu ye ikunkemeela uLasali kuhuma mu mbiipa na kukunsyusia, vavakava vikuvoleka avange imhola ijio. 18 Mu uluo avaanhu vinga vakaluta kukumwambilila, ulwakuva valyapuliike kuuti avombile ikidegho kio. 19 Neke uAfalisasi vakavulana vakati, "Mulola? Lino natunoghile kuvomba kimonga, lolagha, avaanhu vooni vikum'bingilila umwene. 20 Mu vaanhu vano valyalutile kukumwimika uNguluve. ku Yelusalemu ikighono ikya kyimike ikya Pasaka, mwevalyale avayunani vamonga. 21 Avuo vakaluta kwa Filipino umhuma mu ikaaja iya Betisaida mukighavo ikya Galilaya, vakati. "Tusuma tutang'hane nu Yesu." 22 UFilipo akaluta kukum'buula uNdeleya imhola ijio; pe vooni ve vavili vakaluta kukum'buula uYesu. 23 UYesu akavamula akati, "Unsiki ughwa kughinisivua une ne mwana ne Mwana ghwa Muunhu ghufikile. 24 Kyanghaani nikuvavuvuula, imbeju nave najisyilile mu lihanga na kuvola. ijijigha ijio jeene. Looli jingasyilue na kuvola jimela na kukoma ifipeke fiinga. 25 Umuunhu juno ilonda kupoka uvwumi vwake, ujuo ikwambusia, juno ikwambusia uvwumi vwake mu iisi jji, ikuvupoka kuhanga kufika ku vwumi uvwa kuvusila kusila. (aïonios g166) 26 Umuunhu ghweni juno ilonda pikumbombela une, ambingililaghe, pano pwenili naju m'boombi ghwango pwe ivisaghia. Kange umuunhu angambombele une, uNhaata ikumughinia. 27 Lino umwojo ghwango ghupumuka; nisivombe kiki? Ninsume uNhaata amhoke mu lutalamu luno luta pikunyaagha? Neke, lelo nifikiile unsiki ughu wimila kukwupila ulutalamu uluo. 28 Ghwe Nhaata, uhufie uvuvaha vwa litavua lyako." Pe likapulikika ilisio kuhuma kukyanya likati, "Nihufisie uvuvaha vwa litavua lyango, kange nifihufiagha." 29 Ilipugha Iya vaanhu vano pwevalyale pala vakapulika ilisio ilio vamonga vakati, "Fula jigulwime! "Avange vakati, "Nyamola ajovile naghwo!" 30 Neke uYesu akavavuula akati, ilisio ilio nalipulikiike mulwa kunhanga une, looli mulwa kuvatanga umue. 31 Lino ghufikile unsiki ughwa Nguluve kuhigha avaanhu mu iisi jji, na kukun'daga uSetano umbaha ghwa iisi jji. 32 Neke ningatosivue kukyanya kuhuma mu iisi jji, nikuvapelela vooni kukwisa kulyune. 33 Alyajovile uluo kuvonia kuuti ilifua vufue vuki. 34 Avaanhu vala vakamwamula vakati, "Usue tupuliike mu ndaghilo kuuti uKilisite iiva mwumi ifighono fyonni Lino Iwa ndaani ghwiti uMwana ghwa Adamu ilondua kutosivua kukyanya? UMwana ghwa Muunhu ghwe veeni? (aïon g165) 35 UYesu akavamula akati, "Ulumululi lupalikimo numue unsiki n'debe Mughendaghe mulumili uluo vule lujighe pwelule, nekeing'hiisi jileke kukuvalema, ulwakuva juno igghenda mung'hiisi naakagwile kuno iluta. 36 Lino muli nujuo ghwe lumuli, mumwitikaghe neke muuve vaana va lumuli. "Ye amalile kujova isio, akavuuka, akifisa kuuti valeke kukumwagha. 37 Nambe uYesu alyavombile ifidegho finga pamaaso ghaave navalyamwitike 38 mu uluo ghakava ghakwilanisivue amasio ghano alyajovile um'bili u Yesaya kuuti, "Mutwa ghwe veeni juno itike imhola siitu? Kange

ghwe veeni juno umhufisie ingufu saako?" 39 Sino silyavapeleliile valeke kukwitika, se sino alyajovile um'bili uYesaya kange kuuti, 40 "Avabofwile amaaso ghaave, kange aghavikile amoojo ghaave kuuva masiiti kukwitika; kuuti valalola na maaso ghaave kange vakagule mu moojo ghaave pe vavanguke najuve nivapoke." 41 UYesaya alyajovile isio ulwakuva alyavuwene uvuvaha vwa Yesu, akajova imhola saake. 42 Neke lelo, vope avolongosi vinga valyamwitike uYesu, neke navalyale vikuhufia pa vuvalafu kuuti vikumwitika, ulwakuva vinyalaghe vikwoghopa kuuti, aVafalisayi kyande vikuvadaga, mu masinagogi. 43 Valyale vilonda kughinisivua na vaanhu, kukila kughinisivua nu Nguluve. 44 U Yesu akati, "Juno ikunyitika une, naikunyitika juune, looli ikumwitika na juno asung'hile une, 45 ghwope juno anyaghile une, amwaghile na juno asung'hile. 46 Un'e niili lumihu, nisile mu iisi kuuti umuunhu ghweni juno ikunyitika une aleke mu ng'hiisi. 47 Umuunhu juno ipulika amasio ghango, neke naigadilila, une nanikumhigha, ulwakuva nanilisile mu iisi kukuvahigha avaanhu, looli kukuvapoka. 48 Neke juno ikung'haana une, kange naikwupila amasio ghango, amasio ghano nijova ghe ghano ghilikumigha ikighono ikya vusililo. 49 Ulwakuva nanijovile muvutavulilua wango juune ne mwene. Looli uNhaata juno asung'hile une ghwe juno andaghiile isa kujova. 50 Kange nikagwile kuuti, ululaghilo lwake lukuvapeela avaanhu uvwumi uvwa kuvusila kusila. Mu uluo sooni sino nijova se sino uNhaata andaghiile kuuti nijove." (aïonios g166)

13 Ye kikyale kufika ikyimike ikya Pasaka, uYesu alyakagwile kuuti unsiki ghwake ughwa kuvuuka mu iisi, kuluta kwa Viise ghufikile, alyavaghanile avaanhu vaake ifighono fyonni, ahufisie ulughono lwake kufika kuvusililo vwa vwumi vwake mu iisi muno. 2 USetano akava ampeliile uYuda umwana ghwa Simoni Iskalioti amsaaghe agha kumwohela uYesu. 3 UYesu alyakagwile kuuti uNhaata ampeliile uvutavulilua vwoni, na kuuti alyahumile kwa mwene kange igomoka kwa mwene. 4 Ye vali mu kyakulia, akiama, akafuula isopeka jaake akatandika paasi, pe akatoola ikitambala, akidenga. 5 Akaviika amalenga mu likalai akatengula kukuvofugha amaghulu avavulanisivua vaake na kupulusia ni kitambala kino idingile. 6 Pe akafika pa Simoni uPeteli, pe uPeteli akati, "Ghwe Mutwa, ghulonda pikunyofugha une amaghulu?" 7 UYesu akamwamula akati, "Luno nivomba, uve naghukulutang'hania lino, looli kyaghukuluta ng'hania pambela." 8 UPeteli akambuula akati, "Uve nung'anyafughe une amaghulu nambe padebe." UYesu akamwamula akati, "Nave nanikukwofugha, naghuvua nu vuhangilanisi nuune." (aïon g165) 9 USimoni Peteli akati, "Ghwe Mutwa, navefyelulivua uleke pikunyafugha gha maghulu, looli unyafughe nagma mavoko naghmu mutu." 10 UYesu akamwamula akati, "Umuunhu juno oghile um'bili, anoghiile kukwogha gha maghulu gheene, ulwakuva um'bili ghwoni ghuvuliile, najumue muvaliile, neke jumonga mulyumue mulyumue naavaliile." 11 UYesu alyankagwile juno kyande ikumwohela, fye nambe alyatiile, "Jumonga mulyumue naavaliile. 12 UYesu ye amalile kukuvofugha amaghulu avavulanisivua vaake, akafwala isopeka jaake, akagomoka pano akikalile, pe akavaposa avavulanisivua vaake akati, "Asi, Mulutang'hinie luno nivombile kulyumue?"

13 Umue mukunhambula mwiti, 'Mbulanisi, kange mwiti Ntwa, Mujova seseene, ulwakuva nili m'bulanisi, kange nili Ntwa. 14 Lino nave une ne juno nili m'bulanisi, kange nili Ntwa nivofwighe amaghulu, enendiiki na jumue fye muvombelanilaghe. 15 Nivahufisie ikihwanikisio iki, kuuti najumue muvavombelaghe avajiiinu ndavule nivavombiile umue. 16 Kyang'haani nikuvavuula, unkami nam'baha kukila untwa ghwake, nambe unsung'hua na m'baha kukila juno ansung'hile. 17 Lino, ndave ughatang'hinie amasio agha, ufunyile nave ghuvomba isio. 18 Nanijova isi kulumue mwene, ulwakuva vano nivasalwile nivakangwile, neke nijova kukulianisa aMalembe aMimike ghano ghiti, "Umuunhu juno tuhangle kulia, angalukiile. 19 Nikuvavuula isi lino pano sikyale pivoneka, neke kya sivoniike mwitike kuuti une NEENE. 20 "Kyang'haani nikuvavuula, juno ikumwupila umuunhu juno ninsung'hile, ikunyupila une, ghwope juno ikunyupila une ikumwupila juno asung'hile une. 21 ye ajovile isio, akapumuka mu mwojo, akavavuula avavulansivua vaake akati, "Kyang'haani nikuvavuula, jumonga mulyumue itapikunyohela." 22 Avavulansivua vaake kuvava vilolane, navakakagula kuuti ikun'jova veeni. 23 Umo mavavulansivua va Yesu juno uYesu alyamughanile fijo, alikalile piipi na Yesu. 24 USimoni uPeteli akamposia um'bulansivua ujoo akati, "Tuvuule ghwe veeni juno ikun'jova." 25 Pe um'bulansivua jula juno eghiime pa kifuva kya Yesu akamposi akati, "Mutwa, ghwe veeni?" 26 UYesu akamula akati, "Juno nikumpeela ikinkate kino nitapisaasa, ghwe mwene. "Pe akasaasa ikinkate, akampeela uYuuda umwana ghwa Simoni Isikaloti. 27 UYuda ye upiile ikinkate kila, uSetano akamwingila. Apuo uYesu akambuula akati, "Sino ghumonda kuvomba, vomba ng'haning'hani!" 28 Neke vooni vano valyale vilia pala, nakwealyale nambe jumo juno alyakagwile kuuti kiki uYesu am'bulile u Yuuda enendikio. 29 Neke ulwakuva uYuda ghwe juno alyale ikola indalama, vamonga vakati uvone uYesu am'bulile kuuti akaghule ifinu fino filondua pa kikulukulu, avange vakatisagha uvone ansung'hile akaghule fimonga ifya kuvapeela avakotofu. 30 UYuda ye upiile ikinkate kila, akahuma kunji ng'haning'haani. Unsiki ughuo jilyale kilo. 31 UYuda ye ahumile kunji, uYesu akati, "Lino uNguluve ahufisie uvuvaha vwango ne Mwana ghwa Muunhu, ghwope uNguluve uvuvaha wvake vuvonike kukilila une. 32 Nave Unguluve uvuvaha wvake vuvonike kukilila une, ghwope uNguluve kyaihufia uvuvaha vwango kisila kudiila. 33 "Mwe vanango, nili numue unsiki n'debe vuvule, kyamukundonda, neke lino nikuvavuula ndavule nikavavulile aVayahudi kuuti, "Une kuno niluta umue namungafike. "Lino nikuvavuula na jumue. 34 Lino nikuvapeela ululaghilo ulupia kuuti, 'Mughananaghe, ndavule une vule nivaghanile umue najumue mughananaghe. 35 Nave mughanana, avaanhu vooni vikagula kuuti umue muli vavulansivua vango." 36 USimoni uPeteli akamposia akati, "Ghwe Mutwa, ghuluta kuughi?" UYesu akamwamula akati, "Kuno niluta nungam'bingilile lino, looli ghulikumbingilila pambele. 37 UPeteli akati, "Ghwe Mutwa, kiki naningakuvingilile lino? Une nitavwile wvimila uve, nambe kuuve kwe kufua." 38 UYesu akamwamula akati, "Ghutavwile wvimila une, nambe kuuve kwe kufua? Kyang'haani nikukuvuula, ing'hongove ye jikyale kuvika, ghuuva ung'hanile katatu.

14 Namungapumukaghe mu moojo ghiinu, Mukumwitika uNguluve, munyitikaghe na juune. 2 Uvukalo kwa Nhaata ghwango vweleefu, vvale vuleke kuuva vweleefu, nanaale nikuvavuula kuuti niluta kukuva ling'hanikisia uvukalo. 3 Ningalute kukuvaling'hanikisia uvukalo, nigomoka kukuvatoola, neke pano pwenili une na jumue pwemuvissaghe. 4 Kuno niluta, isila mujikagwile." 5 U Tomasi akati kwa Yesu, "Ghwe Mutwa, usue natukagwile kuno ghuluta. Lino ndepoonu tukujikagula ndaani isila? 6 UYesu akamwamula akati, "Une neene sila, nene wvakyang'haani, kange nene wvumi. Nakwale juno ifika kwa Nhaata kisila kukilila kulyene. 7 Mwale mung'hagule une, mwale mukunkagula na juNhaata. Kuhuma lino munkagwile, kange mumwaghile." 8 UFilipo akati, "Ghwe Mutwa, utusoone uNhaata. Ungatusoone luuva lukwiile. 9 UYesu akamwamula akati, "Filipo, nikalile numue ifighono fyonni ifi, nunghagwile? Umuunhu juno anyaghile une, amwaghile uNhaata. Lina ghwiti, 'Utusoone uNhaata'? 10 Asi, namukwitika une nili nkate mwa Nhaata, ghwope uNhaata ali nkate mulyune? Amasio ghano nikuvavuula, nanijova muvutavulilua vwango, looli uNhaata juno ali nkate mulyune juno ivomba imbombo saake isi. 11 Munyitike une, kuuti nili nkate mwa Nhaata, ghwope uNhaata ali nkate mulyune. Munyitike une wvimila imbombo sino nivomba. 12 Kyang'haani nikuvavuula, juno ikunyitika une; ivombagha imbombo sino nivomba une, kange ivombagha imbaha kukila isi, ulwakuva niluta kwa Nhaata. 13 Mungasuume kimonga mu litavua lyango, nivomba neke uvuvaha vwa Nhaata vuvoneke kukilila une. 14 Mungasuume kimonga mu litavua lyango nivomba. 15 Nave munganile, muvingililagha indaghilo sango. 16 Pe najune nikunsuma uNhaata, ghwope ikuvapeela untangili ujunge ikalaghe numue ifighono fyonni. (aiōn g165) 17 Untangili ujoo ghwe Mhepo juno ihufia uvwakyang'haani. Neke avanu vano navikumwitika uNguluve navangamwupile, ulwakuva navikumwagha kange navankagwile. Looli umue munkagwile ulwakuva ikukala numue kange ali nkate mulyumue. 18 Naningaveleke mwe veene; Nikwisa kange kulyumue. 19 Ghusighile unsiki ndebe avaanhu vano navikumwitika uNguluve, navanganyaaghe kange, Looli umue mulikunyaagha kange, ulwakuva une nili mwumi na jumue muuva wvumi. 20 Ikighono ikio mulikagula kuuti une nili nkate mwa Nhaata, najume muli nkate mulyune, najune nili nkate mulyumue. 21 Umuunhu juno ikwupila indaghilo na kukusivingilila, ujoo ghwe juno anganile. Juno anganile, ghwope uNhaata ikumughana umwene, na juune nikumughana na kukuhufia kwa mwene." 22 U Yuuda(uju naghwe Yuuda u Isikaloti) akamposia uYesu akati, "Ghwe Mutwa, lwa ndaani ghulikuhufia kulyusue, neke naghulikuhufia ku vaanhu avange?" 23 UYesu akamwamula akati, "Umuunhu juno anganile ivomba sino nikum'buula, ghwope uNhaata ikumughana umwene sino nikum'buula, ghwope uNhaata ikumughana umwene, Une nu Nhaata tukwisa kwa mwene, na kukukala palikimo kwa mwene. 24 Neke juno naanganile, naivomba sino nikumbuula. Kange sino nikumbuula nasango, looli sa Nhaata juno asung'hile. 25 Nivavulile sooni isio pano nijighe palikimo numue. 26 Neke Untangili ujoo, uMhepo uMwimike juno uNhaata ikunsung'ha mu litavua lyango, ghwe ikuvavulansiyanga na kukuvakumbusia sooni sooni sino nivavulile. 27 Nikuvapeela

ulutengano lwango. Ulutengano uluo luno nikuvapeela, naluli ndavule luno luhuma ku vaanu ava mu iisi. Namungapumukaghe mu moojo ghiinu, nambe kukwoghopa kimonga. **28** Mukamhulike ye nijova kuuti, 'Niluta, neke nigomoka kange kulumue. 'Nave munganile kyang'haani, mwale muhovoka kuuti niluta kwa Nahaata, ulwakuva. uNahaata ghwe m'baha kukila une. **29** Nivavulile isi lino pano sikyaale kuvoneka, neke kyande sivonike mwitike. **30** Naningajove numue kange amasio minga, ulwakuva uSetano umbaha ghwa iisi iji ikwisa. Neke nsila ngufu kulyune, **31** Nivomba ndavule andaghiile uNahaata, neke avaanhu ava mu iisi vakagule kuuti nimughanile. Lino mwimetulutaghe.

15 UYesu akati, "Une neene nsabibu ghwa kyang'haani, uNahaata ghwe nya mughunda. **2** Iitaafi mulyune lino nalikoma isabubu, uNahaata ikulivusia. Looli lino likoma, ikulinosia vunofu kuuti likome fiijo. **3** Umue munosivue, ulwakuva mwitike sino nivavulile. **4** Mukalaghe nkate mulyune, najuune nikukalagha nkate mulyumue. Iitaafi nalingakame isabubu nave nalili mu nsabibu, fye luvuluvo, na jumue namungavombe sino ilonda uNguluve, nave namuli nkate mulyune. **5** Une nili nsabibu, umue muli matafi. Juno ikukala nkate mulyune, najume mwa mwene; ujuo ivombagha sino ilonda u Nguluve, ulwakuva kisila kuuva nkate mulyune, namungavombe kimonga. **6** Umuunhu junu naikukala nkate mulyune itaghua, ndavule iitaafi lino nalikoma vule litaghua na kukwuma, avaanhu vihola na kunyanya. **7** Nave mujigha mukukala nkate mulyume na masio ghango ghikale mulyumue, musumaghe kwa Nahaata kino mulonda, ghwope ikuvapeela. **8** Pano mukoma fiijo ifipeke, muva vavulansivua vango kyang'haani. Mu uluo uNahaata ghwango ighinisivua fiijo. **9** Ndavule uNhata vule anganile une, enendiiki najuune nivaghanile umue. Lino mukalaghe mu lughano lwango. **10** Nave mulingiilila sino nikuvalaghila, apuo mukukala mu lughano lwango, ndavule une vule nikusingiilila sino uNahaata andaghiile na kukukala mu lughano lwake. **11** Nivavulile isi kuuti muuve nu lukeelo ndavule une, kange muuve nu lukeelo uluvaha fiijo. **12** Lino nikuvalaghila kuuti mughanaghe ndavule une vule nivaghanile umue. **13** Nakwale umuunhu uva lughano kukila ulu, ulwa kuuti, itavule uvwumi vwake wvimila umanyaani ghwake. **14** Nave muvomba sino nivalaghiile, muuva vamanyaani vango. **15** Lino nanikutambula vakami vango, ulwakuva unkami naivomba sino ivomba untwa ghwake. Looli nikuvatambula umue kuuti muli vamanyaani vango, ulwakuva nivavulile sooni sino nipuliike kuhuma kwa Nahaata. **16** Umue namulyasalwile une, looli une nilyavasawile umue na kukuvasuung'ha kuvomba sino ilonda uNguluve, kuuti, kino mukunsuuma umwene mu litavua lyango avapelaghe. **17** Lino nikuvalaghila umue kuuti mughanaghe. **18** Nave avaanhu ava mu iisi muno, vikuvakalalila umue mukagalaghe kuuti valyatalile kukung'halalila une. **19** Mwale muuve vaanhu va mu iisi muno, avaanhu avuo vaale vikuvaghana, ulwakuva muli vaanhu vaave. Neke umue nivasalwile kuhuma mu iisi muno, lino umue namuli va mu iisi. Mu uluo avaanhu ava mu iisi vikuvakalalila. **20** Mukumbukaghe ilisio lino nilyavavulile kuuti, Unkami nam'baha kukila untwa ghwake.' Lino, nave vakamhumwisie une, najumue vikuvapumusyagha, nave vakitiike imbulansio sango, nasi siinu

vikwikitagha. **21** Vikuvavombelagha isio sooni wvimila vwa kukumbingiilila une ulwakuva navammanyile junu asung'hile une. **22** Naale nileke kukwisa kukuvavuula, navaale viiva vahosi, neke lino navangakaane wvimila uvuhosi vwave. **23** Umuunhu junu ikung'halalila une, ikunkalalila na ju Nahaata. **24** Nivobile ifidegho ifivaha, fino nambe muunhu na aghelile kuvomba, vaale valeke kukufyagha, ngale vasila makole. Nambe vafyaghiile fyoni nivobile, vajjiighe vikung'halalila une naju Nahaata. **25** Isio sivombeka mulwa kukwilansia aMalembe aMimike ghano ghiiti, 'Vakung'halalila vuvule.' **26** Nikunsuung'ha kulumue uNtangili kuhuma kwa Nahaata. Utangili ujuo ghwe Mhelo junu ihufia uvwakyang'aani, umwene ikwolekagha imhola sango. **27** Najumue mukwolekagha imhola sango, ulwakuva muli palikimo nuune kuhuma ye nitengula imbombo.

16 Nivavulile isio kuuti namungalulekaghe ulwitiko lwinu. **2** Avaanhu vikuvadagha mu masinagowit ghaave, kange ghukwisa unsiki pano umuunhu angavabude umue itisagha ikum'bombela uNguluve. **3** Vilikuvavombela isio, ulwakuva navankagwile uNahaata, kange navang'hagwile une. **4** Nivavulile isi kuuti unsiki ughuo ghungafike, mukumbukaghe kuuti nilyavavulile. Nanyavavulile isi ulutasi, ulwakuva nilyale palikimo numue. Sikwaambia kuhusu mambo haya tangu mwanzo kwa sababu nilikuwa pamoja nanyi. **5** Poope nambe lino niluta kwa junu alyasung'hile une kulumue, neke napwale nambe jumo pakate palyumue junu ikumhosia kuuti, "Ghuluta kughi?" **6** Neke ulwakuva nivavulile isio, musukunile fiijo. **7** Nikavavuula isa kyang'haani kuuti, luuva lunofu kulumue une nivuuke, ulwakuva ningaleke pivuuka uNtangili naangise. Looli ningalute nikunsuung'ha kulumue. **8** Utangili ujuo angise, ikuvahufyagha avaanhu ava mu iisi uvuhosi vwave, uvugholofu nu vuhighi vwa Nguluve. **9** Ihufiagha uvuhosi vwave, ulwakuva navikunyitika une. **10** Ikuvahufiagha uvugholofu vwango ulwakuva niluta kwa Nahaata, namulikunyaagha kange. **11** Ikuvahufyagha uvuhighi vwa Nguluve ulwakuva uNguluve amalile kukumhigha uSetano umbaha ghwa iisi iji. **12** Napano nijighe naso nyinga isa kuvavuula, neke nanikuvavuula, ulwakuva unsiki ughu namungasitang'hanie. **13** Looli uMhelo ughwa kyang'haani ujuo angise, ikuvalongosiagha kuvingiilila uvwakyang'haani; ulwakuva najiovagha muvuta vulilua vwake jujuo, looli ijovagha sino apuliike na kukuvavuula sino sikwisa. **14** Umwene ihufiagha uvuvaha vwango, ulwakuva ikuvavulagha sino upiile kulyune. **15** Fyoni fino alinafyo uNahaata, fyango, fye nambe nivavulile kuuti, uMhelo ujuo ikuvavulagha sino upiile kuhuma kulyune. **16** Ghusighile unsiki n'debe namukunyaagha kange, neke pambele unsiki n'debe kange mukunyaagha. **17** Vamo mu vavulansivua vaake vakava viposania viiti, "Asi, kwe kuti kiki pano iiti, 'Ghusighile nsiki n'debe namukunyaagha, neke pambele unsiki n'debe mukunyaagha? Na pano iiti ulwakuva niluta kwa Nahaata?" **18** Vakava viposania viiti, "Kwekuti kiki pano iiti, "Ghusighile unsiki n'debe?" Natusitang'hanie isi sino ijova." **19** UYesu akakagula kuuti vilonda kukumposia sino ajovile, pe akati, "Muposania sino nijovile kuuti, "Ghusighile unsiki n'debe mukunyaagha, neke pambele unsiki n'debe mukunyaagha?" **20** Kyang'haani nikuvavuula, umue mulilila na kusukunala

neke avaanhu ava mu iisi vilihovoka. Mulisukunala, neke pambela ulisukunalo lwinu luluhambuka lukeelo. **21** Umukijuuva pano ipaapa, iiva nu lusukunalo ulwakuva ali nu vuvafi. Neke angapaape, maikumbuka kange uvu vafi uvuo, ulwakuva iiva nu lukeelo ulwa kuuva nu mwana. **22** Najumue muli nu lusukunalo lino, neke nilikwisa kange kulumue neke muliiva nu lukeelo. Nakwale juno anoghiile kuvusia ulukeelo uluo kulumue. **23** Kange unsiki ughuo ghungafike, namulikumhosia kimonga. Kyanghaani nikuvavuula, mungansuume kimonga uNhaata mu litavua lyango, ikuvapeela. **24** Nambe lino namunsumile kimonga mu litavua lyango. Musumaghe mupelua, neke ulukeelo lwinu lukwilane. **25** Nijovile isio numue mulifhwanikisio, neke ghukwisa unsiki ghuno nanijovagha numue kange mu fihwanikisio. Looli nijovagha numue pa vuvafu imhola sa Nhaata. **26** Unsiki ughuo musumagha mu litavua lyango, naniiti une nikuvusumilagha kwa Nhaata, jeeje! **27** Unaata jujuo avaghanile umue ulwakuva munganile une, kange mukwitika kuuti nihumile kwa Nguluve. **28** Nilyahumile kwa Nhaata, nikisa mu iisi muno; kange nivuuka mu iisi muno, nigomoka kwa Nhaata. **29** Avavulanisiva vaake vakati, "Ulolile, lino ghujova pavuvalafu, naghujova mu fihwanikisio. **30** Lino, tukagwile kuuti uve usikagwile sooni, naghulonda umuunhu ghweni akuposighe lumonga. Mu uluo tukwitika kuuti ulyahumile kwa Nguluve. **31** UYesu akavaposia akati, "Lino mukwitika? **32** Lolagha, unsiki ghuli piipi, lweli kange seseene ghufikile, pano umue mupalasana nujunge iluta kwa mwene na kukundeka ne mwene. Neke une nanili ne mwene ulwakuva uNhaata ali palikimo nuune. **33** Nikuvavuula isi kuuti muve nu lutungaano, ulwakuva muli nkate mulyune. Pa iisi apa muli ni mhumbuko, neke namungoghopaghe ulwakuva une nijilefisie iisi."

17 UYesu ye amalile kujova isio, akalola kukyanya akati, "Nhaata, akavalilo kafikile; umughinie umwanaako, neke - **2** ghwope umwanako akughinie uve ndavule vule umpeliile uvutavulilua uwua kuvalongosia avaanhu vooni, neke avapeele uvwumi uwua kuvusila kusila. (aiōnios g166) **3** Uvwumi uwua kuvusila kusila uve uvu: vakukagule uve ghwe Nguluve ghwa kyang'haani, ghwe juno uli jumo ghwe mwene, kange vang'hagule une ne Yesu Kilisite ne juno ulyasung'hile ku veene. (aiōnios g166) **4** Une nikughinisie pa iisi apa mulwa kumala imbombo jila jino ulyamheliile. **5** Lino ghwe Nhaata, unginie une palikimo nuuve, mu vuvaha vuno niyale navwo palikimo nuuve iisi ye jikyale kupelua. **6** Avanu vano ulyamheliile mu iisi, nivahufisie uvuvaha vwa litavua lyako. Avaanhu avuo valyale vaako ukamheela une, voope valigadiile ilisio lyako. **7** Lino vakagwile kuuti fyonni fino ulyamheliile fihumile kulyuve, **8** ulwakuva imhola jino ulyamheliile nivapulisie, voope vupiile, vakagwile kuuti kyang'haani nihumile kulyuve, kange vikwitika kuuti uve veeve ulyasung'hile une. **9** Une nikuvusumila avaanu vaako avuo, ulwakuva ve vano ulyamheliile. Nanikuvusumila avaanhu vooni mu iisi. **10** Avaanhu vango vooni, vaako; avaanhu vaako, vango uvuvaha vwango vuvoniike kukilila aveene. **11** Une lino vivuuka mu iisi, nikwisa kulyuve, neke aveene vajiighe mu iisi, Ghwe Nhaata ghwe Mwimike, uvalolelaghe mu ngufu isa litavua lyako lino ulyamheliile. Uvalolelaghe kuuti vaave

nu vumo ndavule tuli vumo une nuve. **12** Ye nili palikimo na veene, navolelelaghe mu ngufu isa litavua lyako lino ulyamheliile. Nivadimile, nakwale nambe jumo juno asovile, looli juno akanoghiile kusova kukwilania sino silyalemilue mu Malembe aMimike. **13** Lino nikwisa kulyuve, nijova amasio agha pano nijighe mu iisi, kuuti avavulanisivia vango vavisaghe nu lukeelo mu moojo ghaave, ndavule nilinalwo une. **14** Nivavulile ilisio lyako, neke avaanu mu iisi vavakalile, ulwakuva avavulanisivia vango nava mu iisi ndavule une vule nanili ghwa mu iisi. **15** "Une nanikusuma kuuti uvavusie mu iisi. muno, looli nisuma uvapoke kwa mhosi uSetano. **16** Aveene nava mu iisi, ndavule une vule nanili ghwa mu iisi. **17** Ilisio lyako vve vwa kyang'haani, lino nikukusuuma uvavuliasie avaanhu vaako nu vwakyang'haani uvuo, vaave vaako. **18** Ndavule ulyasung'hile une mu iisi, najune fye nivasung'hile mu iisi. **19** Nikutavula lwoni kulyuve vvimila aveene, neke voope vitavule lwoni kulyuve kukukala mu vwakyang'haani. **20** Nanikuvusumila va vulanisivia veene, looli nikuvusumila na vano vikunyitika, vvimila kupulisivia na veene, **21** Kuuti vooni avuo vavisaghe nu vumo, vavisaghe nkate mulyusue, ndavule uve uli nkate mulyusue, ndavule uve uli nkate mulyune na juune nili nkate mulyuve, Nisuuma vavisaghe vumo neke avaanhu vitike kuuti uve veve usung'hile une. **22** Uvuvaha vuno ulyamheliile, najuune nivapeliile aveene, neke vavisaghe nu vumo ndavule une vule nili nu vumo nuuve. **23** Une niive nkate mu veene, najuune nkate mulyune neke vaave nu vumo uvukwilanifu. Luuve enendiiki neke avaanhu avange vakagule kuuti uve veeve ulyasung'hile une, na kuuti uvaghanile ndavule unganile une. **24** Ghwe Nhaata, nilonda kuuti, avaanhu umheliile vavisaghe palikimo nuune, pooni pano niiva, neke vavuvone uvuvaha vwango vuno ulyamheliile, ulwakuva ulyangani kuhuma iisi ye jikyale kupelua. **25** Ghwe Nhaata ghwe ghwa kyang'haani, avaanu ava mu iisi navakukagwile, neke une nikukagwile. Kange avavulanisivia vango vakagwile kuuti uve veve ulyasung'hile. **26** Nivavulanisie vakukagule uve, kange nifvombagha uluo kuuti vaghananaghe ndavule unganile une, na juune niive kuwa ndani yao."

18 UYesu ye amalile pikufuunya, akavuuka palikimo na vavulanisivia vaake, vakakila uluvonde ulwa Keduloni, vakingila mumughundo ughwa miseituni. **2** UYuuda unya kumwohela uYesu, alyaghumanyile umughunda ughuo, ulwakuva kekinga uYesu na vavulanisivia vaake vakakong'hanagha apuo. **3** Pe akakilongosia ikipugha kya vasikali na valoleleli kuhuma ku vavaha va vatekesi na ku Vafalisayi, akaluta navo mu mughunda kumo vakolile itaala, imuli ni filwilo. **4** UYesu alyakagwile sooni sino kyasikumwagha, akaluta kuveene, akavaposia akati, "Mukumulonda veeni?" **5** Pe aveene vakamwamula vakati, "Tukumulonda uYesu uMunasaleti." UYesu akavavuula akati, "Neene" UYuda umwohesi alyimimile palikimo na vaanhu avuo. **6** UYesu ye avavulile kuuti, "Neene" vakagomoka kinsana nsana vakaghua. **7** Kange akavaposia akati, "Mukumulonda veeni?" Vakamwamula vakati, "Tukumulonda uYesu uMunasaleti." **8** UYesu akavamula akati, "Nivavulile kuuti neene. Lino nava mukundonda une, muvaleke avaanhu ava valutaghe." **9** UYesu akajovile enendiiki kukwilania sino alyajovile kuuti, "Vano

ulyamheliile nanisofisie namba jumo. **10** USimoni uPeteli alyale ni bamba, akasomola, akadumula imbulughutu ija kundio ija m'bombi ughwa ntekesi um'baha. Um'bombi ujuo akatambuluagha Maluko. **11** Neke uYesu akam'buula uPeteli akati, "Gomosa ibamba jaako mu nyambe. Une ninoghiile kukwupila ulupumuko luno uNhaata anding'hanikisie?" **12** Avasikali vala nu mbaha ghwave na valoleleli va valongosi va Vayahudi vakankola uYesu, vakankunga. **13** Vakantwala taasi kwa Hanasi, unkwive ghwa Kayafa. UKayafa ujuo alyale ghwe ntekesi umbaha unsiki ughuo. **14** Kange ghwe juno alyavavuulile aVayahudi kuuti, lunoghile umuunhu jumo afue wvimila avaanhu vooni. **15** USimoni uPeteli nu m'bulanisivua ujunge vakava vikum'bingilila uYesu mumbele. Umbulanisivua ujunge ujuo, alyakaguliike nu ntekesi um'baha, akingila palikimo nu Yesu muluviika ulwa ntekesi umbaha. **16** Nene uPeteli akiima akiima paanji pa mulyango, Umbulanisivua ujunge jula juno alyakaguliike nu ntekesi umbaha, akahuma panji akajova nu mhinja juno alyale ikuvadindulila avaanhu umulyango, pe akamwitikisia uPeteli kukwingila muluviika. **17** Umhinja jula akamposia uPeteli akati, "Asi, uve nuli umo ghwa vavulanisivua va muunhu uju?" UPeteli akamwamula akati, "Ndali, une nanili m'bulanisivua ghwake." **18** Avavombi na valoleleli valyapembile umwoto ulwakuva jilyale mhopo, vakava vikwota. Ghwope uPeteli akava palikimo na veene ikwota umwoto. **19** Untekesi um'baha akamposia uYesu wvimila avavulanisivua vaake ni mbulanisio saake. **20** UYesu akamwamula akati, "Une najovaghe na vaanhu pavuvalafu, ifighono fyoni navulanisyagha mu masinagogi na Nyumba inyimike ija kufunyuila, muno vikong'hana aVayahudi vooni. Nanajovagha namba lisio limonga ku vusyefu. **21** Lino kiki ghukumhosia une? Uvaposie vano vapulikagha, aveene vakagwile sino najovagha. **22** UYesu ye ajovile isio, umo mu valoleleli juno alyale piipi nu mwene, akantova ni lipi akati, "kiki ukumwamula enendiiki untekesi um'baha?" **23** UYesu akamwamula akati, "Nave nijovile fivi, jova uvuviivi vwango. Neke nave nijovile vunofu, kiki ghukunova?" **24** UYesu ye ajiighe akungilue, uAnasi akalaghila kuuti atwalue kwa ntekesi um'baha uKayafa. **25** Lino uPeteli ye ikwota umwoto, vamo mu vano valyale vikwota umwoto vakamposia vakati, "Asi uve nuli umo mu vavulanisivua va muunhu uju?" Umwene akakaana akati, "Ndali, une nanili m'bulanisivua ghwake." **26** Neke umo mu vuvombi va ntekesi um'baha, juno alyale nyalukolo ghwa muunhu jula juno uPeteli akan'dumwile imbulughutu akamposia akati, "Asi, naveeve nivele nikwaghile uli palikimo nu Yesu mu mughunda?" **27** UPeteli akakaana kange, nakalingi ing'hongove jikavika. **28** Palwakilo, vakantoola uYesu kuhuma kwa Kayafa, vakantwala munyumba ija kitwa ija ntwaga ghwa Valooma. Neke aveene navakingili munyumba ijio, ulwakuva vangingile viiva valamafu. Mu uluo navaale vilia ikyakulia ikyimike ikyia Pasaka. **29** Pe untwa uPilato akahuma kunji, akavaposia akati, "Asi, umuunhu uju avombile vuhosi vuki vuno mukumhigha?" **30** Aveene vakamwamula vakati, "Umuunhu uju, aale ave namhosi, natwale tukumuleeta kulyuve." **31** UPilato akavavuula akati, "Lino muntoole jumue, mukamhigha ndavule silungika indaghilo siinu." Avayahudi vakamwamula vakati, "Usue natuli nu vutavulilua uvwa kumhigha umuunhu kuuti abudue. **32**

Isio silyavombike enendiiki kukwilanisia sino alyajovile uYesu vule ilifua. **33** UPilato akagomoka munkate mu nyumba ija kitwa, akankemeela uYesu akamposia akati, "Asi, uve veeve ntwaga ghwa Vayahudi?" **34** UYesu akamwamula akati, "Sino ghukumhosia, sihuma mu masaaaghe ghaako juuve, pamo avaanhu avange vakwomwile kuuti umhosie?" **35** UPilato akamwamula akati, "Nili Muyahudi une? Avaanu kuhuma mukisina kyako, na vavaha va vatekesi ve vano vakuletile kulyune. Uvombile kiki?" **36** UYesu akamwamula akati, "Uvutwa vwango navwa mu iisi muno, vwale vuve vwa mu iisi muno avavombi vango vaale vikunghanga kuuti nileke kukolua na Vayahudi. Neke lino uvutwa vwango navwa mu iisi muno." **37** Pe uPilato akamposia akati, "Kwe kuti uve uli ntwaga?" UYesu akamwamula akati, "Ujovile seseene kuuti une nili ntwaga. Une nilyaholilue mu iisi, kuuti nivavulanisie avaanhu uvwakyang'haani. Umuunhu juno ivingilila uvwakyang'haani, ikumhulikisia." **38** UPilato akamposia akati, "Uvwakyang'haani kyekiki?" UPilato ye ajovile isio, akahuma kange kunji, akavavuula aVayahudi akati, "Une nanikuvuvona uvuhosi kwa muunhu uju. **39** Neke umue muli nu luno lukumhelela une kukun'dindulilia unkungua jumo ikighono ikyia kiyimike kya Pasaka. Asi, mulonda nin'dindulile untwaga ghwa Vayahudi?" **40** Neke avaanhu vooni vakoova vakati, "Ndali ujuo ndali, utudindulile uBalaba." uBalaba ujuo, alyale mhijimbudi.

19 Pe pano uPilato akantoola uYesu na kukunkopa ni mijeledi. **2** Avasikali vala vakatenda ingeela ija mifua, vakamfwasia ku mutu, kange vakamfwasia isopeka indangali. **3** Pe vakava viveela kwa mwene na kukunnenela viiti, "Uve, ghwe ntwaga ghwa Vayahudi! Vakava vikuntova na mapi. **4** akahuma kange kunji, akavavuula akati, "Pulikisia, umuunhu nikumuleta kulumue kunji kuno mukagule kuuti une nanikuvwagha uvuhosi vumonga kwa mwene." **5** Pe uYesu akahuma kunji afwalile ingeela ija mifua ni sopeka indangali. UPilato akajova akati, "Lolagha, umunu ujuo ghwe uju." **6** Avavaha va vatekesi na valoleleli ye vamwaghile, vakoova vakati, "Unkomelele pa kikovekano!" UPilato akavavuula akati, "Muntoole jumue mukankomelele, ulwakuva une nivona nsila nkome." **7** Avayahudi vakamwamula vakati, "Usue tuli nu lulaghilo, wvimila ululaghilo uluo uju anoghile kufua ulwakuva umwene ivikile Mwana ghwa Nguluve. **8** UPilato ye apulike amasio aguo, akoghopa kyongo, **9** pe akingila kange munyumba jaake ija kitwa, akamposia uYesu akati, "Uve ghuhuma kuughi?" Neke uYesu naalyamwamwile kimonga. **10** Pe uPilato akati, "Kiki naghukunyamula? Asi, nukagwile kuuti une nili nu vutavulilua uvwa kukudindulila, nu vwa kukukomelele pa kikovekano?" **11** UYesu akamwamula akati, "Uve naghwale ghuuva nu vutavulilua kulyune, nave nupelilue kuhuma kukyanya. Lino umuunhu juno ambikile mu mavoko ghaako mhosi kukila uve." **12** Kuhuma unsiki ughuo, uPilato akava ilonda isila ija kun'dindulila uYesu. Neke aVayahudi vakoova vakati, "Ungan'dindulile umuunhu uju, naghuvua mmanyaaani ghwa ntwaga um'baha uKaisali. Umuunhu juno ikuviika kuuva ntwaga, ikaana uvutwa vwa ntwaga umbaha uKaisali." **13** UPilato ye apulike amasio aghuo, akahuma nu Yesu kunji, akikala pa kitengo kya vuhighi, munjovele ija Kiebulania pitambulua Gabata kwe kuti, Lwalo lwa mavue. **14** Ikighono ikio kilyale ikighono

kya kuling'hania ikyimike ikya Pasaka, kaale kavalilo ka ntanda ndiiki. UPilato akavavuula aVayahudi akati, "Lolagha, uju ghwe ntwahwinu!" 15 Aveene vakoova vakati "M'busie, m'busie, unkomelele pa kikovekano." UPilato akavaposia akati, "Asi, ninkomelele pa kikovekano untwahwinu?" Avavaha va vatekesi vakati, "Usue natuli nu ntwahwinu, looli ju Kaisali!" 16 Pe pano uPilato akam'biika uYesu mumavoko ghaake kuuti vankomelele 17 Pe vakantoola uYesu, akahuma mulikaaja apindile ikikovekano kyake kuhanga kufika pano pakatambulwagha mu Kiebulania Golgota, kwekuti ling'hala lya mutu. 18 Apuo vakankomelela uYesu palikimo na vange vavili, jumo ulubale ulwa kundio ujunge ulwa kung'highi umwene akava pakate. 19 Pepano uPilato akalemba amasio na kuviika pakyanya pa kikovekano kya Yesu. Amasio aghuo ghalyalembilue, 'UYESU UMUNASALETI, UNTWA GHWA VAYAHUDI. 20 Amasio aghuo ghalyalembilue mu njovele ija Kiebulania, ija Kilooma nija Kiyunaani. Avaanhu vinga vakava vikwimba amalemba aghuo, ulwakuva pano alyakomelilue palyale piipi ni likaaja. 21 Avavaha va vatekesi ava Vayahudi vakam'buula iPilato vakati, "Nungalembaghe, 'Ntwahghwa Vayahudi; ulembe kuuti,' Umuunhu uju aliyatiile, UNE NENE NTWA GHWA VAYAHUDI." 22 UPilato akavamura akati, "Sino nilembile, nilembile." 23 Avasikali ye vankomelilue uYesu vakantoola amenda ghaake, vakaghava fighavo fine, pe nujunge akantoola ikighavo kyake. Kange vakantoola isopeka jaake. Isopeka ijio najilyahonilue, ulwene jilyatavulue kuhuma ku mutu kuhanga kufika ku maghulu. 24 Avasikali avuo vakavulana vakati, "Isopeka iji tuleke pidemula, ulwene tusodolele kuuti jiive jaani. "Isio silyavombiike kukwilanisia aMalembe aMimike ghano ghiiti, "Valyaghavinie amenda ghango na kuviika ulusodolele isopeka jaango." 25 Enendiiki fye valyavombile avasikali. Un'ghina ghwa Yesu, unnuuna ghwa ng'ina ghwa Yesu, UMaliamu umhuma mu kikaja ikya Magidala, vakimile piipi ni kikovekano kya Yesu. 26 UYesu akamwagha ung'ina nu m'bulanisivua juno alyamughanile, vimile piipi nu mwene, akam'buula ung'ina akati, "Mama, lolagha ujuo mwanaako." 27 Kange akam'buula um'bulanisivua jula akati, "Lolagha, ujuo mama ghwako." Unsi ughuo um'bulanisivua jula akantoola umama jula, kuluta naghwo kukaaja kwa mwene. 28 UYesu ye avwene sooni sivombike akati, "Numilue." Alyajovile enendiiki kukwilanisia aMalembe aMimike. 29 Apoonu pala pwekilyale ikikong'olo kino kimemile uluhuuje ulukali ulwa sabibu. Vakantoola ikyenda vakasuvika mu luhuuje, vakakinjenga mu lupiki ulwa mpiki umuhisopo, vakantwalila pa mulomo. 30 UYesu ye anywile uluhuuje lula akati, "Sooni sivombiike!" Akinamisia umutu, akakunguka. 31 Ikihono ikio kyale kighono kya kuling'hania iSabati. Avayahudi navakalondagha amavili gha vafue ghajighe pa kikovekano pa kighono ikya Sabati, ulwakuva ikighono ikio kilyale kivaha! Pe vakansuuma uPilato avitikisie kuuti amaghulu agha vanhu avuo, ghadenyue, neke vavavusie pa kiko vekano. 32 Pe avasikali vakaluta, vakadeenya amaghulu agha muunhu ghwa kwanda nu ghwa vuvili vano valyakomelilue palikimo nu Yesu. 33 Neke ye vafikile pa Yesu, vakavona afwile. Mu uluo navakadeenya amaghulu ghaake. 34 Umuunhu umo mu vasikali akamhoma ni mhalala uYesu pa luvafu, jikhuma idanda na malenga. 35 Imhola isi silembilue nu muunhu juno alyasivwene ye sivombeka. Sino ijova sa kyang'haani, kange

ghwope akagwile kuuti sino ijova sa kyang'haani, ikwoleka neke na jumue mwitike. 36 Isio silyavombiiki kukwilanisia aMalembe aMimike ghano ghiiti, "Name umbupa ghwake ghumo naghudenya. 37 Kange aMalembe aMimike aghange ghiiti" Vikumulolagha juno vamhomile." 38 Isio ye sivombiike, akiisa uYesu umhuma mu likaaja ilya Alimatia. Umuunhu uju alyale m'bingilili ghwa Yesu kisyefu, ulwakuva akoghopa avalongosi va Vayahudi. Akansuuma uPilato kuuti avusie um'bili ghwa Yesu pakikovekano. UPilato akamwitikisia, pe akaluta akaghuvisia. 39 Naju Nikodemu, juno ikighono kimonga alyalutile kwa Yesu pakilo, akiisa na mafuta amanya lunusi ulunono. Amafuta aghuo ghalyale ikiilo fijighe fitatu ndiiki. 40 Vooni ve vavili vakantoola umbili ghwa Yesu vakaghuniengelela nu mwenda umpala palikimo na mafuta ghala amanya lunusi ulunono ndavule lulyale lwiho lwa Vayahudi ulwa kusyila avaanhu. 41 Pano valyankomelilue uYesu pweghulyale umughunda. Mu mughunda ghula mwejiyale imbiipa imia jino navaghelile kuviika nambe muunhu. 42 Lino, ulwakuva ku Vayahudi ikighono kyale kighono ikya kuling'hania iSabati, vakaviika um'bili ghwa Yesu mu mbiipa jila, ulwakuva jilyale piipi.

20 Ye kuhenga ikighono ikya kwasia mu mulungu, uMaliamu Magadalena akaluta ku mbiipa. Ye afikile akavona ilivue lino valyadindiile pa mulyango ghwa mbiipa livusivue. 2 Pe akavuuka luvilo kuluta kwa Simoni uPeteli na kwa m'bulanisivua ujunge juno uYesu alyamughanile, akavavuula akati, "Vam'busisie uMutwa mu mbiipa, natukagwile kuno vam'bikile." 3 UPeteli palikimo nu m'bulanisivua ujunge jula, vakavuuka viluta ku m'biipa. 4 Vooni ve vavili vakavuuka luvilo, ne um'bulanisivua ujunge jula, akakimbila fiijo kukila uPeteli, akatala kufika ku mbiipa. 5 Akinama, akahung'ila mumbiipa, akaghavona gha menda, neke naalingile munkate. 6 Pe pano uSimoni uPeteli ghwope aafika pala, akingila mu mbiipa akaghavona amenda 7 ni kitambala kino vakampinyile uYesu ku mutu, ikitambala ikio nakilyale palikimo na menda aghange, looli ikylene kilyale palubale. 8 Pe umbulanisivua ujunge jula ghwope akingila mu mbiipa, akalolana kukwitika. 9 Ulwakuva ye lukyale kuvombeka ulu, navalyaghatang'hinie aMalembe aMimike ghano ghiiti uYesu isyuka kuhuma kuvafue. 10 Pe avavulanisivua vala, vakagomoka kuno vakikalagha. 11 Unsi ughuo uMaliamu alyimile piipi ni mbiipa ilila. Ye ajighe ifilila akiinama akahung'iliila mu mbiipa. 12 Akavaagha avanyamhola vavili vafwailile amenda amapala, vikalile pano ghulyale um'bili ghwa Yesu. Jumo alikalile ulubale lwa ku mutu, ujunge ulwa ku maghulu. 13 Avanyamhola vala vakamposia vakati, "Gwe mama, ghulilila kiki?" Akavamura akati, "Nilila ulwakuva vam'busisie uMutwa ghwango, kange nanikagwile kuno vam'bikile." 14 Ye ajovile amasio aghuo, akasyetuka kunsana, akamwagha uYesu imile, neke naalyakagwile kuuti ghwe Yesu. 15 UYesu akamposia akati, Mama, ghulilila kiki? Ghukumulonda veeni? Umwene akasaghagha kuuti umuunhu ujuo ghwe m'bombi mumughunda ughuo. Akam'buula akati, "Ntwahave um'busisie uMutwa, umbuule kuno um'bikile, nintoole." 16 UYesu akati, "Maliamu! Umalimu akasyetuka, akajova mu njovele ija kiebulania akati, "Raboni" kwe kuti M'bulanisia." 17 UYesu akati, "Nungang'holaghe

"ulwakuva nikyale kuluta kukyanya kwa Nahaata, looli lutagha ku vavulanisivu vaango, uvavuule kuuti, niluta kukyanya kwa Nahaata ghwango juno ghwe Nahaata ghwinu, kange ghwe Nguluve ghwango na jumue Nguluve ghwinu. 18 UMaliamu Magadalena akaluta kuvavulanisivua va Yesu, akavavuula akati, "Une nimwaghile uMutwa!" Pe akavavuula sooni sino uYesu amulaghile. 19 ikighono ikya kwasia mu mulungu, avavulanisivua va Yesu valyakong'hanile munyumba vidindiile, ulwakuva valyale vikwoghopa avalongosi va Vayahudi. UYesu akiisa, akiima pakate pa veene akati, "Ulutengaano luvissaghe numue!" 20 Ye ajovile uluo, akavahafia amavoko ni mbafu saake. Avavulanisivua vaake ye vakagwile kuuti ghwe Mutwa uYesu, vakahovoka fiijo. 21 UYesu akavavuula kange akati, "Ulutengaano luvissaghe numue. Ndavule uNguluve vule alyasung'hile une, na juune nikuvasuung'ha umue." 22 Ye ajovile amasio aghuo, akavapulilla umwija ghwake, 23 akati, "Upila umhepo uMwimike. Avaanhu vooni vano mukuvasaghila inyivi saave, uNguluve ikuvassaghila. Vano namukuvassaghila inyivi saave, uNguluve naikuvassaghila." 24 Neke uTosiasi juno akambulwagha "Didimasi, "umo ghwa vavulanisivua kijigho na vavili, napwealyale uYesu ye ikuhufia kuvavulanisivua avajaake. 25 Avavulanisivua avajaake vala, vakam'buula uTosiasi vakati, 'Usue tumwaghile uMutwa. Neke umwene akavamula akati, "Une naningitike isio, nave nanifyaghile na kukwabasia ni kyongo ifivamba ifya masumale mumavoko ghaake, na kukwabasia nu luvoko lwango ikivamba mu mbafu saake." 26 Ifighono lekelalubale ye fikilile, avavulanisivua va Yesu valyakong'hanile kange mu nyumba, na ju Tosiasi, mwealyale. Amalyango ghalyaale madiinde, uYesu akiisa kange, akiima pakate pa veene, akati, "Ulutengano luvissaghe numue." 27 Pe akam'buula uTosiasi akati, "Tosiasi, ghwise ghwabasiie amavoko ghango ni kyove kyako, kange ghwabasiie imbafu sango nu luvoko lwako. Ulekaghe kuuva ni nganighani, looli ghwitikaghe." 28 UTosiasi akamula akati, "Uve uli Mutwa ghwango! uli Nguluve ghwango." 29 UYesu akam'buula akati, "Ghwitiike ulwakuva unyaghile! Vafunyilue vano kwitika, kisila kunyaagha." 30 UYesu alyavomobile ifidegho ifingi finga pamaaso gha vavulanisivua vaake fino nafilembilue mu kitabu iki, 31 ifidegho ifi fino fimbilue, filembilue neke mwitiike kuuti, uYesu ghwe Kilisite, Mwana ghwa Nguluve, neke vvimila kukumwitika umwene, mwupile uvwumi mu litavva lyake.

21 Pambela, u Yesu akihufia kange ku vavulanisivua vaake ku lisumbe ilya Tibelia; kukuhufia kulyale enendiiki: 2 uSimoni uPeteli, uTosiasi juno akatambulwagha Didimasi, uNataanaeli umhuma mu kikaaja ikya kana mukighavo ikya Gallaya, avana Sebedayi na vavulanisivua vaake avange vavili, vooni avuo valyale palikimo. 3 USimoni uPeteli akavavuula avajaake akati, "Niluta kulova isamaki. "Voope vakamwamula vakati, "Najusue tuluta palikimo nuuve." Pe vakavuka viluta, vakingila mu ngalava, neke ikilo jooni navakambulilla kimonga. 4 Ye kuhenga, uYesu alyimile mulubale mulisumbe, neke avavulanisivua vaake navalyakagwile kuuti Yesu. 5 UYesu akavaposia akati, "Vanango namulovile nambe samaki jimo?" Aveene vakamwamula vakati, "Natulovile nambe jimo!" 6 Akavavuula akati, "Isia uvwa fu ulubale ulwa ku ndio ulwa ngalava, ukuo mupata. "Pe uwafu, neke vakakunua kukwesa

ulwakuva vakalovile isamaki nyinga. 7 Pepano umbulanisivua jula, juno uYesu alyamughanile fiijo akam'buula uPeteli akati, "Uju ghwe Mutwa!" USimoni uPeteli ye apulike kuuti ghwe Mutwa akatoola umwenda ghwake akipinya (ulwakuva naakipinyile vunofu) pe akitosia mulisumbe. 8 Avavulanisivua avange vala vakiisa ku ngalava (ulwakuva pano valyale napakale patali palyale imita kilundo kimo ndiiki) kufika kunji kulisumbe kuhuma pa ngalava) vakava vikwesa uvwafu vumemile isamaki. 9 Ye vafikile kunji ku lisumbe, vakaghwagha umwoto ugwa nkala, pa mwoto apuo pwe ghuliyale unkatte ni samaki. 10 UYesu akavavuula akati, "Mulete isamaki sino sino mulovile." 11 Pe uPeteli akingila mungalava, akakwesela kunji ku lisumbe uvwafu vula vuno vulyamemile isamaki imbaha. Isamaki isio silyale kilundo kimo ni fijigho fihaano ni tano. Napano isamaki silyale nyinga enendiiki, uvwafu navulyademwike. 12 UYesu akavavuula akati, "Mwise mulavuke, "Neke napwealyale nambe jumo mu vavulanisivua, juno alyaghelile kuposia kuuti, "Uve veeve veeni?" Valyakagwile kuuti ghwe Mutwa. 13 UYesu akiisa, akatola unkatte, akavapeela, kange akatoola isamaki akavapeela. 14 Uluo lulyale lwa vatutu uYesu kukuhufia ku vavulanisivua vaake, kukuma isyuka ku vafue. 15 Ye vamalile kulua, uYesu akamosia uSimoni Peteli akati, "Simoni mwana ghwa Yohani, unganile une kukila avange ava? "UPeteli akamwamula akati, "Eena Mutwa, uve ukagwile kuuti nikughanile." UYesu akambuula akati, "Udimaghe ing'holo sango?" 16 Akamosia ulwa vuvili akati, "Simoni mwana ghwa Yohani, unganile?" UPeteli akmwanula akati, "Eena Mutwa, uve ukagwile kuuti nikughanile." UYesu akam'buula akati, "Ulolelelaghe vunono ing'holo sango." 17 Akamosia ulwa vatutu, akati, "Simoni mwana ghwa Yohani, unganile?" UPeteli akasukunala ulwakuva amposisie ulwa vatutu kuuti, "Unganile? Akamwamula akati, "Ghwe Mutwa, uve ukagwile sooni, ukagwile kuuti nikughanile." UYesu akambuula akati, "Udimaghe ing'holo sango. 18 Kyang'haani nikukuvuula, ye ulinsoleka ulyamanyiine kufwala juuve amenda na kuluta kuno ghughanile. Neke ghuliliva mughogholo ghuligholosyagha amavoko ghaako, umuunhu ujunge ikukufwasyagha na kukukutwala kunu naghughanile." 19 UYesu alyajovile isio kuvonia vule uPeteli ilifua mulwa mukumghinia uNguluve. Ye ajovile isio akambuula uPeteli akati, "Umbingililaghe." 20 UPeteli akasyetuka, akamwagha um'bulanisivua juno uYesu alyamughanile, ikuvavingililla mumbele. Um'bulanisivua ujoo ghwe juno alyeghiime pa kifuva kya Yesu ye vali pilia ikyakulia ikya pawilile, ghwe juno alyamposisie uYesu kuuti, "Mutwa ghwe veeni juno kya ikukwohela?" 21 UPeteli ye amwaghile um'bulanisivua jula, akamosia uYesu akati, "Gwe Mutwa, kilihumila kiki kwa m'bulanisivua ujoo?" 22 UYesu akamwamula akati, "Nave nilonda uju ave mwumi kuhanga niliiva nigomoka, uve kikuvava kiki? Uve mbingililaghe. 23 Amasio aghuo ghano uYesu alyajovile ghakapulikika ku vavingilili vinga, pe vakasaghagha kuuti um'bulanisivua ujoo nailifua. Neke uYesu naalyajovile kuuti umbulanisivua ujoo nailifua, ulwene alyatiile, "Nave nilonda uju ave mwumi kuhanga niliiva nigomoka kikuvava kiki? 24 Umbulanisivua ujoo ghwe juno ikwoleka isi sooni, kange ghwe juno alembile isi. Usue tukagwile kuuti uvwolesi wwake vwa kyang'haani. 25 Kwesili isingi nyinga sino

alyavombile uYesu. Saale silembue sooni, nisaagha kuuti iisi
jooi najaale jikwila kuviika ifitabu ifio.

Imbombo

1 Ikitabu ikyapakaliikyapakali nilyakilembile, Theofilo, nikajova soni sino alyasitenguile uYesu kuvomba na kuvulanisia, 2 kudughila ikighono kino umwene alyapelilue kukianya. Uulu luliale yelumwile ululaghilo kuhumila kw Mhepo mwimike kuvavulanesivua vano alyavasaluile. **3** Ye sikilile imumuko sa Vene, umwene alyavonike kuvanave mwuuni kange na sising'ilisio nyinga sikoleleuagha. Mufighono fijigho fine alihufisiealihufisie kuvene, napikwolelela vumila isa vatwa va Nguluve **4** Panorama akatang'anagha navope, pe akavalaghilagha kuti navangavukaghe mhu Yerusalemu, loli vaghulilaghe ulyalufingo lwa Nata, lino, alyatile, "Mulyapulike kuhuma kulione **5** kuti uYohanauYohana aliofuighe uloyufugho lwa malenga, loli umue mkwofughuagha nhu Mhepo mwimike mofighono fififii fidebe." **6** Pano ye vakong'anile palikimo valyamposisie, "Mutwa, kwekuti ku uulu ghilikuvagomokesia avanhu va Israeli uvutwa?" **7** Umwene akavavula akaati, "nalunoghile kuliumue kukagula amasiki Ghana uNata afumbilue kuvatavulilua va mwene jujuo." **8** Loli mukupila ingufu, unsiki ghuno ilikwisa kuliumue uMhepo umwimike; umue muliva volesi vango kuoni muYerusalem name muYahudi mwoni ni Samaria na kuvusililokuvusililo vwa iisi." **9** U Mutwa Yesu yamalile kujova isi, avune yevilola kukyanya, umwene akanyanyulivua kukianya, ilifunde likakupikila valeke kumuagha name Mason ghanavave. **10** Pano vakalolagha kukyanya nhuvusyukue yeiluta, nakalingi, avanhu vavili valyiima pakati name Kati pavanave vafwalile amanda amavalafu. **11** Vakati, "Umweme vanhu va mugalilaya, lwakiiki mwimile apa mulola kukyanya?" U Yesu uju Juno atoghile kukyanya iligomoka lulalula ndavule mumbwene iluta kukyanya. **12** Pepano vakagomoka kuhuma kukidunda kya mizeituni, kind kilipipi nii Yerusalem, ulughendo ulwa kighono ikya sabati. **13** Ye vakilelavafikile vakaluta kugholofa noko vakikalagha. Vope veva Ptro, Yohana, Yakobo, Andrea, Filipino, Thomas, Batholomayo, Matayo, Yakobo, Mwana wa Afayo, Simon Zelote, nhu Yuda Mwana wa Yakobo. **14** Voni vakakolana aka huana munhu jumbo, ningufu vakaghendelela ni nyifunyo. Palikimo na vope pevaliale avakimama, Maliamu ung'ina ghwa Yesu na valumbu va mwene. **15** Mufighono fila uPetro akima pakate nakate navanyalukolo avanhu kilundo kimo night fijigho fivili, akati, **16** Vanyalukolo, lulyanoghile Kati amalembe ghakwilanilaghe pano pakali uMhepo mwimike akajovelagha muloomo ghwa Daudi ulwakuling'ana nhu Yuda, alyamendime kuvala vano valya n'kolile uYesu. **17** Ulwakuva umwene alyale njitu alyupile ikighelelo kya mwene mumboo jitu iiji." **18** (lino umunhu uju alyaghulile ikivanja kind aliipile nhuvuhosi vwa mwene apuo pe akaghwisagha akalongosiagha umutu, umbili ghukadendemuka namaleme ghakakung'ika niiki ghakava pavugholofu. **19** Voni vanovakikalagha muYerusalem valyasipulike soni isi, pe ikivanja ikio pevakkapela kunjovele javanave "Akelidama"ughu ghwe "mughunda ghwa Dana.") **20** "Mukitabu kya Zaburi lilembilue, 'ghuula umughunda ghuake ghuva va kuhama kwejeje name jumonga nangikalaghe Pala,' name, 'Tavulile umunhu ujujone atole inafasi jamwene ijavulongosi.'" **21** Uluo

lwakyang'ani, lino, jumbo umughosi vakavingilisaniagha pano uMutwa Yesu alyahumile napikwingila muliusue, **22** kutengulilla kulwofugho lwa Yohana kufika ikighono Kira kinda akatolwagha kukyanya, anoghile piva mwolesi ghwa lusyiuo palikimopalikimo nusue. **23** "Vakavavika pavulongolo avaghosi vavili, Yusufu Juno akatambulivugha Balinaba, junoghuope akatambulivagha Yusto nhu Maria. **24** Avene vakifunyangha vakatisagha, "Uve, Mutwa, ghwejuno ukagwile amojo gha vanhu voni, tuvikiile pavugholofu ghwe Venice muvanhu avavili Juno usaluile. **25** Uwakuhala imbombo ija wvomolia jino akajile uYuda Juno akahokile ghwejuno ahaliile papa mwene." **26** Vakavatovela ikuura vavuo, ni kura jikamughwila Mathia wejuno akavalilua palikimo na vasung'wa kijigho najumo.

2 Yekifikile ikighono kya Pentekoste, vanilla valyakong'anile papamo. **2** Nakaliingi lukahumila ulugulumo kuhuma kukyanya here luujilo lwa mepo lukamema munyumba Joni jino valikalile. **3** Sikavahumila imiili, sikalekeng'ana here ndapi said mwoto Kira munhu sikale pakyanya pamutu ghwa mwene. **4** Avenu voni vakamemesevua uMhepo mwimike pevakatengula kujova injovelo isinge, ndavele uMhepo akavatangile kujova. **5** Unsiki ghulaghula pevaliyale avayahudi vano vakikalagha muYerusalem, vakumulumbagha uNguluve, kuhuma mu iise soni sino silipasi pavulanga. **6** Inguluumo isa yesipulikike, ikipugha kya vanhu kikaghona palikimo vakava nhu woghofi ulwakuva Kira much akapulike panovijova ninjovele Ja mwene jujuo. **7** Vakaghasuka napideghanapideghe Avenue vakajova, "kyang'ani, available voni vanoviju kwekuti navaGalilaya? **8** Lwakuva kiiki tukuvapulika, usue tweni munjovele situ sino tukaholilue na sope? **9** Waparitia na vaMedi nava Elamu, navmo vikukala khu Mesopotamia, Yahudi namu Ponto naku Asia, **10** Mu Frigia, Pamilia, namu Misri, naku Libya naku Kirene, navahesia voni kuhuma ku Rumi, **11** Va Yahudi, na vimiike, Wakrete na Vaarabu, tukavapulika vijova munjovele situ ulwa vutavulilua lwa mbombo saNguluve." **12** Voni valyaghaswike napikwalangana; valijofisie vavuo Kwan vavuo, **13** "Ulu lulindani?" Niiki avenge valyasyojuli vakati, "Ava vamemile uluhujo ulupya." **14** Loli uPetro akiima palikimo navala kijigho na jimo, akakolelela kiongo, akavavula, "Mwevanhu va Yudea navoni vano vikukala apa pa Yerusalem, iili live pavuvalafu paliumue, mupulikisyaghe vunofu amasio aghango. **15** Avanhu ava navaghalile ndavule musagha, ulwakuva unsiki ughu lwakilavo kivalilo kya vutatu. **16** Loli iili lilyajovile kukiila kwa m'bili uYoheli: **17** Jiliva mufighono ifya vusililo, u Nguluve ijova, nilikung'ilia umhepo ghuango ku vanhu voni. Avana vinhu navalivinhu vihumiagha uvuvili, avasoleka vinhu vilisonuagha sinosivoneka, navaghogholo vinhu vilighonelagha injosi. **18** Vulevule ulwa vavombi vango name vavombi vango ava hinja mufighono ifio, niking'a uMhepo ghwango vope vilivilagha. **19** Nihufiagha isakudeghe kukyanya kuvulanga nifideghe pasi pa iisi, idanda, umwoto, niiliosi ilighifu. **20** Ilijuvalliijua ilahambusivua kuva ng'isi naghumwesi kuva danda, ye kikyale ikighono ikivaha nhi fideghe fya Mutwa. **21** Liiliva ndiki umunhu ghueni Juno ikulitambulagha iliisio Iya Mutwa ilivanguka." **22** Mwevanhu va Isaeli, mupulikaghe amasio agha: U Yesu ghwa Nazareti, umunhu Juno mpesie nhu Nguluve kuliumue ni mbombo savatavulilua ni sakudeghe, nifideghe fino

uNguluve kukila pakate paliumue, ndavulejumue mukumanyile-
 23 Ulwakuva uvutavike vulyahuvilue kuhuma kuvutengulilo,
 nhuvupakasi vwa Nguluve, alyatavulivue, numue, mumavoko
 gha vanhu avanangi, mulya n'komelile na pikum'buda, 24 Juno
 unguluveunguluve alya mwimike, akavusia uvuvafi vwa vufue
 Kwa mwene, ulwakuva nalukunoghile Kwa mwene kutemua
 nuluo. 25 Ndiki u Daddy ijova wimila vwa mwene, nilyamwaghile
 u Mutwa jatu pamaso ghango, umwene aikuluvokoko lwango
 ulwa kundio apene lolii nani veghelesivuagha. 26 Ulwene
 umwojo ghwango ghuliale nhu lukelo nalulumilii lwango
 lulya hovosivue. Kange naghum'bilii ghwango ghukukalagha
 n'kangafu. 27 Nhulaluleka uluvelo lyango lulaluta kuvulugu,
 nambe naghulikuntavula umwimike ghwako kulola uvuvole.
 (Hadēs g86) 28 Uve uhufisie kuliune iisila is wvumi; ghukumbika
 nimeme ulukelo pavulongolo pa maso ghako.' 29 Nyalukolo,
 nakaguile kujova kuliumue ulukangasio ulwa Nata ghwitu Daudi:
 umwene alyafuile nakusyilua, najimbipa ja mwene jilipalikimo
 nusue mpaka umusyiuighu jiji. 30 Anala, alyale m'bili kange
 alyah kaguile kuuti uNguluve alijighile ulwuigho Kwan mwene,
 pa kitengo ikya vutwa. 31 lili alyalyaghila ng'ani pe akajova
 ulwakusyiuika lwa kilisite, 'nambe nalyamulekile kuvulugu, nambe
 naghmu m'bili ghwana mwene na ghuvolile. (Hadēs g86) 32 U Yesu
 uju - u Nguluve alyan'syusisie, Juno usue twueni tulivolesi. 33
 Pa uluo, ye anyanyulivue muluvoko ulwa Nguluve ulwa ndio, ye
 upile ulufingo lwa Mhepo Mwimike kuhuma Kwa Nhata, umwene
 akung'ilele ulufingo ulu, lung umue mukuluvona na kupulika.
 34 Nakuva u Daudi nalya toghile kuluta kukyanya, loli iiti, 'U
 Mutwa alyajovile Kwan Mutwa ghwango, 35 "ikaale kuluvoko
 lwango ulwa ndiio, kudugha niliva nikuvavombela avalugu vako
 kitengo kya maghulu ghako. 36 Ku luo inyumba jooni Jack Israeli
 jikagule said kyang'ani u Nguluve ambikilii umwene kuva Mutwa
 kange kilisite, uYesu Juno mulyankomelile." 37 Lino yevapulike
 Ayala, sikavanyanya munhumbula savanave, vakambula uPetro
 navasung'wa avenge e, "Vanyalukolo, tuvombekiki?" 38 U
 Petrol pe akavavula, "Mulataaghe, mwofughue, umunhu ghweni,
 mulitavua lya Yesu kilisite ulya kusaghilua uvohosi wwinu, Kane
 mukupilagha uluvonolo lwa Mhepo Mwimike. 39 Ulyakuva
 kuyiumue lwe lufingo na kuvana voni navano valikuvutali, avanhu
 vinga ndavule uMutwa u Nguluve ghwitu ndavulendavule kyande
 ikuvakemela. 40 Kumasio minga alyavolekile na kuvapelepesia;
 akati, "Mujavule muhume mukikolo iiki kuvuafu." 41 Pepano
 vakavupilagha amasio gha mwene na kukwofughuagha, apuo
 pe vakongelela mukighono ikio ndavule kufika imbela imbilima
 itatu. 42 Vakajigha vagadilile imbulanisio said vasung'wa
 name kutangilanila, mulwa kumenyula unkatte na munyifunyo.
 43 Uludwesi lukisa kumbelo soon, nisakudeghe mufideghe
 siksvombeka kukilila ku va sung'wa. 44 Vanilla vano valyitike
 valyalevalyale palikimo na kunga nifinhu fivanave palikimo,
 45 pevakaghushiagha ifinhu fivanave na pighavania ku vooni
 kuling'ana nujunge ndavule akalondagha. 46 Uluo ikighono pa
 kighono vakaghendelelagha nuvutavike vumo munyumba imbaha
 inyimikeinyimike ijakufunyila, valyamenyuile un'kate munyumba,
 valyahanjilanile kuliakulia ikyakulia nulukelo nhu vukoola
 vwa numbula. 47 Valyamughinisie u Nguluve vakitikisivaagha

na vanhu voni. U Mutwa alyavongelise mukighono kange
 mukighono vano valyale vivanguka.

3 Lino u Petro nhu Yohana yevalungumile munyumba imbaha
 inyimike ija kufunyila unsiki uwa kufunya, mukivalilo kya
 budika lubale. 2 Umunhu jumonga, kiwvale kuhuma iholua,
 alyale ipinduaipindua ifighono fioni valyale vikumughonia
 pamulyango ghwana nyumba imbaha inyimike ijakufunyila ghuno
 ghukatambulivuagha umuliango unono, ulwakuti akagule kusuma
 ikitekelo kuhuma kuvanhu Vene kulyalungime kunyimba imbaha
 inyimike ijakufunyila. 3 Ya wvone uPetro nhu Yohana valipipi
 kukwingila munyumba imbaha ijakufunyila, alyasumile ilitekelo.
 4 Petro, akamulunguvaila amaso, palikimo nhu Yohana,
 akati, "tulolaghe usue." 5 Kivwale akavalola, akavahuvilagha
 kikava kimonga kuhuma kuvanave. 6 Loli u Petro akajova,
 "indalama ni sahabu une nanilinafyo, loli kinonilinafyo nihuma
 kulyuve. Mhu litavua ilya Yes kilisite ughwa mhu Nazareth,
 ghendagha." 7 U Petro akantola nhi kivoko kya mwene ikyandio,
 akamwinamula munkyanya: nakalingi amaghulu gha mwene
 nififughamilo fya mwene ni fijege fikapata ingufu. 8 Akajumba
 mukyanya, umunhu kiwvale pe akima pe akatengula kughenda,
 akingila munyumba imbaha inyimike ijakufunyila palikimo nhu
 Petro nhu Yohana, akaghenda, akajumba, napikumongesia u
 NGuluve. 9 Avvanhu vooni vakambwene ighenda na pikumughinia
 uNguluve. 10 Vakakagulu Kati ghe jula juno alyale ikukala na
 kusuma ilitekelo pa muliango unono ughwa nyumba inyimike
 ijakufunyila; valyamemile kudeghe name kudeghe kyongo pakila
 kinokikahumile Kwa mwene. 11 Ndavule alyavakolelele uPetro
 nhu Yohana, avannuavanhu voni vakakimbilila muvukumbi vuno
 vatambulagha Sulemani, vakadeghagha kyingo. 12 U Petro Jeff
 aliwvone iili, umwene akavamula avaanhu, "umue mvevanhu va
 much Israeli, kicking mudeghe? Nakiki mulangamile amaso ghinu
 kulyusie, hence twesue tubombile uju ulwakuti aghendaghe
 ni ngufu siitu nhu wvitiiki wvitu? 13 U Nguleve ghwana Ibrahim,
 nhu ghwana Isaka, nhu ghwana Yakobo, Nguluve ghwana V Nhataa
 vihu, amwimike um'bombi ghwana mwene u Yesu. uju ghwene
 mwene Juno umue mukafumbatisie na panoramic umwene
 alyale ilonda kumulekesia ave mwavuke. 14 Mulyakanile umwike
 kange unyawwakang'ani, niki umue mukamolonda um'budighwe
 alekue ave mwavuke. 15 Umue mulya m'budile untua ughwa
 vuumi, Juno u NguluveNguluve alyah syusisie kuhuma ku
 vafue use tulivolesi va iliio. 16 Lino mulwitiko mulitavua lya
 mwene, umunhu uju Juno mukam'buna napikagula, alyimikilue
 kuvomba ningufu. Ulwitiko luno lukililakwa Yesu uvulamuke
 uvupesie, pavulongolo palyumue mvevoni. 17 Lino, vanyalukolo,
 nikaguile kuti mulyavombile mhuvujasu, pe valyavombile vulevule
 avalongosi vinhu. 18 Loli amasio ghino uNguluve alyah vavulile
 nga'aani kukilila mumalomo agha vavilivavilii voni, Katie ujuuju
 kilisite ilipumuka lino akwisisie. 19 Lino, mulataghe, musyetuke,
 ulwakuti uvuhosi wwinu vuoni vuvusivie, ulwakuti ghuisse unsiki
 ughwa kutengana wvimila nhu vutavulivua. 20 Mulwakuti akagule
 pikumwomola kilisite Juno asalulivue wvimila umue, Yesu. 21
 Ujuu ghwene mwene uvulanga vumhupilile pano filava figomoka
 ifinhu fioni, silo u Nguluve alyasijovile pakali kulika mumalomo
 gha vavilii. (aiōn g165) 22 Sakyang'ani u Musa alyajovile, u

Mutwa unguluve ikumwimiagha um'bili ndavule uneasy kuhuma munkate muvanyalukolo vitu. Mulikumpulikisyagha ifinhu fyonni fine ikuvavula umue. **23** Lulihumila kuuti umunhu ghueni Juno naipulika Kwan m'bili ujuo ghwe itipulivuagha avuke pakate pa vannhu. **24** Ena, navavili voni kutengulila uSamweli navano valisile pambela pa mwene valyajovile kange vakapulisia ifighono ifi. **25** Umwe mhu livana vavvili kange valufingo luno uNguluve alyafingine palikimo nava nyenya, ndavule alyajovile Kwan Abrahamu, 'Mhu mbeju Jakob ing'olo sooni isa mhu iisi sifunyuagha. **26** U Nguluve ya mwimisiemwimisie umbombi ghwake, alyamwomwile kulumue tasi, ulwakuti avafunye umue ulwakushetuka kuhuma muvuhosi vwinhu.

4 Unsiki uPetro nhu Yohana vyalya vijova name Vanuatu, avatekesi nhu n'sikali wa nyumba inyimike ijakufunyla mu sadukayo valyavalutile. **2** Valyakalile fiyo ulwakuva uPetro nhu Yohana valyale vikuvulania avanhu piti uYesu name pikuvavulania avasyoke avamwene kuhuma kuvafue. **3** Valyavakolile nakuvavika mukipatalamukipatala unsiki ghwa palwakilo pakighono kikafwatile, kikale kisiki jikava wviliile. **4** Ikghelelo kya vaghosi valyaghelanisivue valyale imbilima ihano ndiki. **5** yefjikile ilwakilo ijakighono kind kikafwatile, piti avagoyo vavanave name vaghoghoho navalembi, palikimo vyalyakong'anike palikimo moyerusalemu. **6** uAnasi alyale n'tekesi ngoyo, nhu Kayafa, nhu Yohana, nhu Iskanda, vanilla valyale vanyalukolo wa n'tekesi unyongo. **7** Yevavikile uPetro nhu Yohana pakate pavanave, vakaapostia, "Mungufu nyiki, Kane mulitavua lyani muvomba iili?" **8** Niiki uPetro yeah amemile uMhepo umwimike, akavavula, umwe me vagoyo vavanhu, na vaghoghoho, **9** Ndavule usyue ikighono kyamusiyughu toposevua vvimila vwa mbombo inofu jino tumbobile umunhu un'tamu ujuu-lwandani umunhu ujuu avuuvuke? **10** Leka livonekaghe iliio name kuvanhu voni name Isiaeli Joni, Katie mulitavua ilya Yesu kilisite ughwa Nazarethi, Juno mkakolile, Juno uNguluve akasyusisyie kuhuma kuhuma kuvafue, vvimila vwa Silas Jack mwene kuti umunhu ujuu imile pavulongolo pa maaso ghinu yeah nkafu. **11** UYesu kilisite lyelivue lino umweumwe mwe va lengaji mukalisyojule, lyelinolyelino livikilue kuva livue likome lya muulubale. **12** Nakulivuvangi Kwa munhu ujunge Juno avesaghe. Ulwakuva nakwelile ilinge ilitavua pasi pavulanga lino vapelilue avanhu, vvimila vwa iliio likagwile tuvanguka." **13** Niike ye vavuvwene uvukangafu uvwa Petrol nhu Yohana, people vakakagula kuuti Vanuatu va vulevule vano name vimb, pe vakadegha, vakakagula kuti uPetro nhu Yohana vakale palikimo nhu Yesu. **14** Ulwakuva vakabwene umunu Juno avuvusivue imiile palikimo name Vene, no valyale ni sa kujova kange. **15** Loli ye vupile ululaghiilo avasung'wua vavuke pavulongolo pa lukong'ano lwa kivighiili pe vakajovagha vavuo Kwan vavuo. **16** Vakajovagha, tukuvavomba kiiki avanhu ava? Sakyang'ani ikidegho kya kudegha kivombike kukilila muvanave lulipavuvulafu kuvanhu voni vano vikukala mhu Yerusalemu natungakane iliio. **17** Loli ulwakutiulwakuti imola iiji jileke pikwila mhu vanhu voni, isagha tuvapavile valajova Kwan jumonga mhu litavua iili. **18** Vakavakemela u Petrol nhu Yohana mun'kate name pikula laghila kuti namba lusiku

valajovagha namba lusiku kuvulania mhu litavua lya Yesu. **19** Loli uPetro nhu Yohana vakavamula name pikuvavula, "Nave lunofu pa Maso gha Nguluve pikuvapulikisia umwe kukila uNguluve, umue mhuhighaghe jumue. **20** Ulwakuva usue natungabuhile kujova imola sino tusaghile name pikusipulika." **21** Ye vavavavile kyiongo u Petrol nhu Yohana, pevavavalekesia valutaghe. Navakalyaghile limonga ilyakuti me vavakungile, ulwakuva avanhu voni valyale vikumughinia uNguluveuNguluve kuluno valya vombilelue. **22** Umunhu Julia Juno alyavuvusivue alyale name make ifijigho fine. **23** Yevavalekesia uPetro nhu Yohana vakisa ku vanhu avuoavuo na kuvavula soni iisio sino avatekesi avavaha na vaghoghoho ghano valya vavulile. **24** Ye vaghapulike, vakavela kyingo palikimo Kwa Nguluve vakati, Mutwa uve ulyapelile uvulanga night iisi night nyanja night finhu fyonni mun'kate mhusene. **25** Uve wejuno, mhepo mwimike, kukila mumolomo gown Nata ghitu Daudi, um'bombi ghwako, ulyajovile, lwakiki avanhu avapanji vikutupumusia, avanhu VA ghanilwe isio sino nasinoghile? **26** Avatua va muisi valyang'alisie palikimo, na vaTemi valyakong'anile palikimo ulwa Mutwa nhu mesia ghwamwene. **27** Sakyang'ani, voni u Herode nhu Pontr Pilato, palikimo name vanhu avapanji na vanhu VA isiaeli, vakakng'anavakakng'ana palikimo mulikaja iili ilya n'sung'ua uYesu kilisitekilisite Juno alyampakile imono. **28** Valyakong'anile palikimo kuvomba soni sino uluvoko lwako nhu vughane wvako vulyalighile kutengulila pakale yeah nasihumile iisi. **29** Lino Mutwa, usilolaghe inyoghofio save, uvapele ingufu avavombi vako kukulijova iliisio liako night ngufungufu soni. **30** Ulwakuti pano ghugholisia uluvoko lwako kuvuvusia, ifidegho ifyakudegha fikagule kuvoneka vvimila vwa m'bombi ghwako uYesu mwimike. **31** Yevamalile pikufunya pano valyakong'anile palikimo pepakasenyeneka, Nike voni vakamema umhepo umwimike, vakajova iliisio lya Nguluve ningufu soni. **32** Ikipugha kya voni vano vakamwitike vyalyale nhe numbula jimo nhu mwojo ghomo: na kwalyale namba jumonga Juno akafisagha fioni finalinafyo fiamwene jujuu, vvimila lwa uluuluo valiale ni fine fyonni palikimo. **33** Kungufu soni vakapulisiagha uvwolesi vwave uvwa kusiuuka uMutwa uYesu, lusungu uluvaha lulyale pavene voni. **34** Napaliale name jumbo Juno alyaghilue name fimonga fino akafilondagha, ulwakuva avanhu voni vano valiale nikarata sa fivanja namba nyumba, valyaghusiagha name kuieta indalama soni kufioni fino valyaghusiagha **35** vakafibikagha pasi pamaghulu ghavusung'ua. Pevakamughavilagha umunhu ghweni Juno aliale mwitike, vakampelagha Kira munhu ndavule ilonda. **36** Yusufu, Malawi, umunhu umuma ku Kipro, akapelua ilitavua lya Balinaba (ilyaghanulivue mwana ghwa lutengano). **37** Alyale nhu mughunda, alyaghusisie pe akaleta indalama soni, akasivika pasi pamaghulu gha vusung'ua.

5 Niike, umunhu jumonga akatambulivuagha Anania, nhu Safira undala ghwa mwene, valyaghusisie ikighavo kya kyiuma, **2** akafisa Simo indalama sinovalya ghusisie (undala ghwa mwene ghuoop alyakaguile iliio), pe akaleta ikighavo kinokisighile na kuvika pamaghulu gha vasung'ua. **3** Loli uPetro akajova, "Ananias kiiki usetano amemisie inhumbula jako kujova uvudesi Kwan Mhepo Mwimike napifisa ikighavo

ikyakiuma ikya mughunda ghuako? 4 Pano ghukakyiale nakikale kiuma kyiako? Kange ye ghughusivue, nalikale pasi pavulamuli vuuaako? Lukale ndani kusagha iili mumwojo ghuako? Nuvasiangile avanhu, loli, unsiyangile uNguluve.” 5 Ulwakupulika amasio agha, Anania alyaghuile pasi nakufua baho. Uludwesi ulukome lukavisile vooni vanovalyapulike iliio. 6 Avasoleka vakisa pavulongolo na vakam'bika mwenda ghwa kusilila vakamumia kunji name pikunsiya. 7 Ye fikilile ifivalilo fitatu ndiiki, un'dala ghwa mwene alingile n'kate, nalyakaguile namba kuti kihumile kiiki. 8 U Petro Adam'bula, "Mbule, nde mughusivue umughunda ikighelelo ikio, "Akati eyo, ikighelelo ikio. 9 Pe uPetro akam'bula, "Lulindani piti muhongine kukunsiyanga uMhepo ghwa Mutwa? Lola, amaghulu gha vano vasyilile umughosi ghuako ghalipamuliango, vikukupindagha napi kutwala kunji." 10 Na kalingi akaghua pa maghulu ghagha Petro, akafua, avasoleka vala vakisa vakamwagha afwile. Vakapinda vakatwala kunji, vaka syila piping nhu mughosi ghwa mwene. 11 Uludwesi uluvaha lukisa kulukong'ano luoni, nakuvoni vano valyapulike aghast. 12 Ifidegilo finga ni sa kudegga inyinga sikale sihumila muvanhu kukilila mumavoko gha vasung'wa. Valyiale palikimo muvukumbi vwa Sulemani. 13 Loli nakwaliale umunhu ujunge Juno alyale ningufu kukolana navene; neiki anala, valyapelilue ulughinio ulukomeulukome name vanhu. 14 Kange, aviitiki avinga valialevaliale vikwongelelavikwongelela Kwa Mutwa, ikipugha ikikome ikya vaghosi. 15 Kange kiongo valiapindile avatamu ava mufikaja, napikuvaghonia mufitala na mufitengo ifya lutogo, ulwakuti u Petrol ikiling'ania, umughighi ghwa mwene ghukagule pikwika kuanave. 16 Apuo kange, ikipugha kya vanhu vinga valisile kuhuma mufikaja fioni fine fisiunguite Moyerusalemu, vakavaletagha avatamu vano vamemile imipepo imilamafu, vanilla valyasokile. 17 LoliLoli untekesi umbaha akimagha, navoni vano valyale palikimo nhumwene (vanovalyale kipuha kya Sadukayo); pevalyamemile ningera. 18 Vakagholisia amavoko ghave kukuvakolo ava sung'ua napikuvavika munkate mundinde ijavoni. 19 Mumasaki gha pakilo unyamola ghwa Mutwa akadindula amaliango gha ndinde akavalongosia kunji name piti, 20 "Lutagha, munyumba imbaha inyimike ijakufunyila na pikuvavula avanhu amasio ghoni agha vuumi uvuu." 21 Ye vapulike iili, vakingilagha munyumba imbaha inyimike ijakufunyila unsiki uwakuhenga na kuvavulania. Loli untekesi umbaha alisile navo voni vano alyale navope, nakukemela ikipugha kya vahighi voni palikimo na vaghogholo voni ava vanhu va Israeli pe akavomora kundinde piti vavalete avasung'ua. 22 LoliLoli avavombiavavombi vanovalyalutile, nava kavagha mundinde, valyagomuke na kuhumia immoral, 23 "Tujivuene indinde jidindilue vunono kange jilivunono, navavaloleli vimile palilyango, lol panotuvele tudindula, natubwene munhu munkate." 24 Nike unsihari umbaha ughwa nyumba imbaha inyimike ijakufunyila navatekesi avavaha yevapulike amasio agha, pe vakavavakava ni nganingani imbaha wvimila vwa avuo vakatisagha luvandani mu isii. 25 Loli jumonga akisa napikuvavula, "Avanhu vano mukavavikile mhundinde vimile munyumba imbaha ijakufunyila vikuvavulania avanhu." 26 Apuo unsihari umbaha akaluta palikimo navavombi, pe akavaleta, navakavavombela ulutalamu, ulwakuva vakavoghopagha avanhu

vale vikuvatova na mavue. 27 Ye vavaletile, vakavavika pavulongolo pavahighi. Untekesi umbaha akavaposia 28 akati, "Tukavavulile mulekaghe pivulania mulitavua iili, mujigha mujimemisie iYerusalemu ni m'bulanisio sinhu, munoghelua kuleta idanda ja munhu uju kulyusue." 29 Loli uPetro na vasung'ua vakamula, "Lunoghile kukumwitika uNguluve kejeje avanhu. 30 Nguluve ghwa vaNata viitu alyansusisie uYesu, Juno mulyam'bundile napikunkomelela pakpiki. 31 U Nguluve alyamwimike muluvoko lwamwene ulwa ndio, alyam'biikile kuvam'baha kange mbangi, kuhumia ululuto kwa Israel, nulusakhilo lwavuhosi. 32 Usue tulivolesi va isio nhu Mhepo Mwimike, juno u Nguluve akantawwile kuvano vikumwitika." 33 Avahighi va baraza ye vapulike isio, vakakolua ni ng'alasi vakalondagha kukuvabuda avasung'ua. 34 Loli uFarisayo Juno akatambulivuagha Gamalieli, um'bulanisio ghwa ndaghilo, alyale ikwoghoppua navanhu voni, akiima na pikuvavula avasung'wa vavahumie kunji nsinki n'debe. 35 Pe akavavula, "Vaghosi va Israeli mulolelelaghe kiongo nakino mulonda pikuvavombela avanhu ava. 36 Ulwakuva, unsiki ghunoghulyakilile, Theuda akima na pikughinia kuva munhu mbu ni kipugha kya vaanhu, vino valyule ifilundo fine valyam'bingilile. Alyabudilue, vooni vino valya mwitike vakapalasangana na kusovanika. 37 Ye akilile umunhu ujuo, uYudauYuda mu Galilaya, alyimile ifighono ifya kulembua, akavakwesa avaanhu viinga vakam'bingilila. Ghwope vulevule alyasovile voni vano vakamwitika valyapalasangana. 38 Lino nikuvavula, mughelaghe name vaanhu ava muvaleke veene, ulwakuva, nave uvutavike uvu namba imbombo iji ja vaanhu jitagha. 39 Loli nave ja Nguluve namungaghele pikuvavagha; mvaghile pikujagha mulua nhu Nguluve." pe, vakamwitika amasio gha mwene. 40 Kange, akavakemela avasung'ua munkate pepe akavakopa na kukuvavula valajovelagha mulitavua Iya Yesu, pe vakavalekagha valutaghe kuanave. 41 Valyavukile pavulongolo pavuhighipavuhighi vahovuikie ulyakuva vavalilivue kuuti vanoghile kupumuka na kubedua wvimila litavua iliio. 42 Lino, ifighono fioni, munkate munyumba imbaha inyimike ijakufunyila na kuhuma inyumba iji kange iji valyajighe vivulania papikun'dalikila u Yesu kuti ghwe Messiah.

6 Lino mufighono ifi, unsiki ghwa kipugha kya vavulanesivua panokilyale kikwongelela, injeghelo jiiva Yahudi vaki Yunani jilyatenguile kange nava Ebrania, ulwakuva avafuile vavanave valyale vikuvashemua mulighavo Iya jatu Ilya kyakulia. 2 Avasung'ua kijigho na vavili valyavakemeliile ilipugha Ioni Ilya vavulanesivua vakati, "Nalunofu kulyusue kukulileta ilisio Iya Nguluve nakutengelela pa meza. 3 Lino vanyalukolo, salua, avaghosi lekela lubale, kuhuma mun'kate muliumue, avanhu avahugu, vanovamemile uMhepo nhu wakyang'ani, vanotuvangile kukuvapela imbombo iji. 4 Najusue, tughendelelaghe jatu pikufunya na mumbombo ijalisio. 5 I hotuba jivanave jikalunoghile ulukong'ano luoni. Pa uluo vakansalula uSifefano, umunhu Juno aliya memile ulwitiko nhu Mhepo Mwimike, nhu Filipino, Prokoro, Nikanori, Timoni, Parmena, nhu Nikolao, umugholofu kuhuma Antiokia. 6 Avitiiki vakavaleta avanhu ava pa Maaso gha vasung'ua, vano valyavasumile pavulongolo vakavavika amavoko ghavanave. 7 Niiki ilisio Iya Nguluve like kwlagha, ikipugha ikya vavulanesivua kikava

kikwongelela kuJerusalemu; nikipughanikipugha ikikome ikya vatekesi vakale kulwitiko. 8 Nhu Sifano, Juno alyamemile urusungu ni ngufu, alyale ivomba isakudegha ni fidegho ifikome mukipugha kya vanhu. 9 Loli apuo avanhu vamo vakima avavingilili munyumba ijakufunyila lino likatambulivuagha nyumba ijakufunyila ija Muhuru, ni Iya va Kirene niliya va Eskanderia, navange kuhuma ku Kilikia nhi Asia. Avanhu ava vajovaniagha nhu Stefano. 10 Lol navalyakaguile kughelana nhuvwakyang'ani nhu Mhepo junu Stefano Juno akavombelagha kusino ajovagha. 11 Kange alyavavulile avanhu vamo kisyiefu kuti, "Tumpulike u Stefano ijova amasio agha kum'beda u Musa nhu Nguluve." 12 Vakavumilisisa avanhu, avagholo, na valembe, KangeKange na pikumulutila u Stefano, vakan'kola, no pikun'twala pavulongolo pavuhighi. 13 Vakavakola avolesi avavudesi, vanovakajova, "Umunhu uju naibuhila kujova amasio amavivi mukighavo iki ikiimike nhi ndaghilo. 14 Loli tupulike ijova iti uYesu uju ughwa Nazareti ukupanangania apa tuliiipo na kuhambusia inyio silo tulyapulyapelilue nhu Must." 15 Umunhu ghwanu junu alyale muvuhighi, akalungamika amaso gha mwene kukumulola u Stefano, avene vakavuagha uvueni uvwamwene vuno vuliale hwene wenvwen vwa nyamola.

7 Untekesi umbaha akajova, "sinomuvomba isi sakyang'ani?" U Stefano akajova, vanyalukoo numue va Nata vango, mumulikisighe uneune: 2 U NguluveNguluve uwalwimiko aliya muhumile uNata ghwitu Abrahamu unsinki ghuno alyale ku Mesopotamia, ye naikalile ku Harani, ' 3 akambula, vukugha mu iisi Jakob navanyalukolo vako ulutaghe mu iisi jino kumwa nikukusona'. 4 Pe akabuka mu iisi ija Ukaldayo akikala ku Harani, kuhuma apuo ye alyuila u Nata ghwa muenhe, uNguluve akamuleta mu iisi iji, jino vikukala lino. 5 Nalyampelile name kimonga ikya vuhosi vawmwene, napwalia nambe jumonga apa kubiiika ulughlu. Loli u Abraham alyafingilue ye akyiale nambe kuhola umuana ulwakuva ipelua iisi jive vutema vwa mwenhe na vanha va muenhe. 6 U Nguluve alyajovile naghwope ndiki, ulwakuti avanha va mwenhe valikala mu iisi ija vuhesia, ulwakuti avanya iisi jila vikuvavikagha kuva vakami vavanave na kuvavomba fivi munsiki ughwa make filundu finhe. 7 Naju Nguluve akajova, nilikuvahighagha ikisina kino kivavikile vagalulua, pano sikiile isio apuo pe vilihumagha na pikufunya kuliitue mu iisi iji. 8 Akam'pela u Abrahamu ulufingo ulwa kukeghetua, apuo u Abrahamu akava vise ghwa Isaka akakegheta ikighono ikya lekela kuoni; U Isaka akava vise ghwa Yakobo, nhu Yakobo akava vise ghwa visukulu vitu kijigho na vavili. 9 Avisukulu vitu vakam'bonela igila uYusufu vakamughusia mu iisi ija Misiri, na ju Nguluve alyale palikimo nhumwene, 10 kange akamwawula mu mumuko sa Vene, akmpela ulunyamasio nhu vufwihu pavulongolo pa Farao Ntuwa u ghwa Misiri. U Farao akombuikie kuva n'temi mu Misiri na munyumba jamuene joni. 11 Lol pejiliale injala imbaha kiongo nhi mumuk inyinga mu iisi ja Misiri namu Kanani nava Nhata viitu vakapatilue ifyakulia. 12 Loli u Yakobo ye apulike kuti kwekile ikyakulia ku Misiri alyavomuile avaNhata. 13 Ye vaghendile uYusufu akihufiagha kuvanyalukolo va mwene, ulukolo ulwa Yusufu lukakagula kwa Farao. 14 U Yusufu akavomola avanyalukolo va mwene kuluta kukum'bula u Yakobo nhu vise ghuvanave

ise ku Misiri, palikimo navanyalukolo vawmwene, palikimo na vanhu voni valyale ifijigho n'dekela lubale navahano. 15 Loli uYakobo akika kuMisiri pe akafua umwene palikimo nava Nhata viitu. 16 Vakatolua vakaluka ku Shekemu vakasyilula mu mbipa jino uAbrahamu valyaghlulile ni ndalama kuhuma kuvanha vaHamari kuula ku Shekemu. 17 Amasiki agha lufingo Lula ghano Unguluve alyafingine nhu Abrahamu ye ghulipipi, avanhu pano vakava vongelile ku Misiri. 18 Unsiki ughuo alyatemile ujunge uNtuwa Misiri, uNtuwa Juno alyankaguile u Yusufu. 19 u Ntuwa ujunge ujoo akavadangania avanhu vitu name vavombi ava Nhata viitu, no kuvatagha avana vavanave avafyiele kuti valeke kukukala. 20 Unsiki ghulaghula uMusa akaholuagha; alyilealyile nofu pavulongolo pa Nguluve, akalelua mesi ghatatu munyumba ija vise. 21 Unsiki ghuno alyataghlulue, umwalive Farao alyatolilue akamulela huene mwanake. 22 U Musa alyavulanisivue imanyilo soni isa Misiri; alyale nikufu kumasio na kumbombele. 23 Loli yekwaline amaka fijigho fine' lukamwisila munumbula jamwene kuvaghendela vanyalukolo vake, Alana ava Israeli. 24 Ye amwaghile umu Israeli ivombelua fiivi, uMusaMusa akan'tanga name kuvangulilla akalumbila kwa juno alyam'bonile akantova umMisiri. 25 Akisaghlilagha kuti vanyalukolo va mwene vikagula kuti u Nguluve ikuvavula mu luvoko ulwa mwene, loli navalyalumanyile. 26 Ikgihono kino kikafingile akaluta kuvamo va Israeli valyale vilua, akaghela kuvasambania; akatisagha, mwevatua, umue mululukolo; kiiki mupungana jumuejumue kwa jumue? 27 Loli junu alyamokiile um'badang'ani ghwa mwene akavadighulilagha kuvutali, na akajova, 'Ghweveni junu akuvikile piva ntemi kange piva meghe ghwitu? 28 Uve ghuloda pikum'buda, ndavule WA mbuda umuMisiri Pammie?" 29 U Musa akakimbila ye asipulike isio; akava mesia mu iisi ja Midiani, apuo pe akava vise ghwa vanha vavili. 30 Ye ghakilile amaka ifijigho fine, unyamola akamuumila mulukuve lwa kidunda ikya Sinai, mululapi ulwa mwoto munkate mukianji. 31 Unsiki ghuno u Musa alyaghuvene umuoto, alyadeghagha na pikudegha kiongo kind alyakivuene, panopano akaghelagha kuti akivelelelele ulwakuti akilole, ilisio Iya Mutwa likamwisila likati, 32 'Une nili Nguluve wava NhataNhata vako, Nguluve ughwa Abrahamu, nhu Isaka, nhu Yakobo; uMusa alyateteme nakaghela nambe kulola. 33 U Mutwa akam'bula, full ifilato fyiako, apuo pano ghwimile pimike. 34 Nisaghile imumuko sa vanhu vango vino vali ku Misiri, nipulike kutamua kuvanave, unenikile ulwakuti nivavule; liino isagha, nekwomola uve ku Misiri.' 35 U Musa uju Juno valya n'kanile, unsiki ghono valyajovile, 'ghweveni junu akakuvombile piva n'temi kange mulamusi ghuitu?' alyale ghwe Nguluve Juno alyamwomwile ave n'temi kange m'poki. U Nguluve alyamwomwile muluvoko lwa vanyamola Juno aliya muhumile uMusa mukihanji. 36 U Musa alyavalongwisie kuhuma ku Misiri ye akiiale kuvomba ifidegho ni kidegho mu Misiri name mulusumba ilya Shamu, na mulukuvi mu nsiki ughwa maka fijigho fine. 37 Ghwe Musa uju junu alyavavulile avanhu va mu Israeli kuva, uNguluve ilikumwimia um'bili kuhuma mu Iyumue muvanyalukolo vinhu, um'bili ndavule unhe'. 38 Uju ghwe munhu junu alyale mukipugha kya lukuvi nhu nyamola junu alyajovile nhu mwene mukidunda ikya Sinai. Uju ghwe munhu Juno alyale nava Nhata vitu, uju

ghwe munhu alyupile ilisio linolilyale nhu vumi na kutupela usue. **39** Uju ghwe munhu juno ava Nhata vitu valyankanile kukumuleva, valyantaghile kuvutali, na munumbula sivanave sino silyagevukile ku Misri. **40** Munsiki ughuo valyam'buille u Haruni.' ututendele amatekelo ghano ghikutu longosia. U Must ujuo, juno alyale ikutulongosia kuhuma mu iisi ja muMisri, natukagula kinokimwaghile.' **41** ApuoApuo pevakatenda indama kufighono ifio pe vakahumiagha ilitekelo kukihwani ikio pe vakahovokagha ulwakuva vavombile imbombo sa mavoko gha vanave. **42** Loli uNguluve alyavahabusie na pikuvapela vno vikufunya kunonde isakuyanya, ndavule lilyalembilue mikitabu kya vaviili, 'vuli munyumikisya une amatekelo agha fidimuafidimua finofino mulyabudile ku lukuve ku nsiki ughwa maka fijigho fine, munyumba ja Israeli?' **43** Mwitike ihema ijakukong'ania ija Moleki ni nondue ija Nguluve u refani, nakikihuani kino mukatendile na pikufunya kuveene: pe nikavatwalagha kuvutali kukila kubabeli.' **44** Ava Nhata vitu valyale nihema ija kukong'anile ija wvolesi kulukuve, ndavule u Nguluve alyavalaghile pano alyajovile nhu Musa, kuuti ngale alyatendile mu kihwani kino alyakyaghile. **45** Iji je hema jino avaNhata viitu, munsiki ghwave, valyatwalile mu iisi nhu Joshua. Isi silyahumile amasiki ghanovalingile kutema ikisiina kino uNguluve alyavadughile ava nhata viitu yevakyale kuviikua. uluo lulyale ndiki m'paka kufikila mufighono fya Daudi, **46** juno alitikisivue nhunhu Nguluve pa Mason ghake, pe akasuma kulonda uvukalo Kwan Nguluve ughwa Yakobo. **47** Loli uSelemani alyanjengile inyumba ja Nguluve. **48** Loli umwene juno alyale kuyanya na ikukala munyumba sino sijengilue na mavoko; ulu lulindavule up'biili alyajovile. **49** Uvulanga kye kitengo kyango ikya vuTua, iisi je jakuvika amaghulu ghango. Jiva nyumba je jilindani mukunjengela?, u Mutwa ijova: nakuva kwekughi kulyene ukwakupumila? **50** Na lweluvoko lwango lunoluvombile ifi fioni? **51** Umwe mwe vnuh mwe vanya sing inyuumu mwe vano namudumulivue inhumbula ni nimbung'ulutu, January mukunkana uMhepo Mwimike,' muvomba ndavule ava nhata vunhu valyavombile. **52** M'biili veni muva viili juno avanhata viinu navalyampumwisie? Valyavabudile avaviili vanovalyavahumile yeye akyle pikuisa jumo anyavwakyang'ani,' nalinolino mulivahindami kange mulivabudi vamweene, **53** umueve vanhu mwevano mukupile indaghilo sila sino silyaghuile nhumunyamola loli namukajikola." **54** Loli avatua va pa vuhighighi ye vapulike amasio agha inhumbula sivsnave silya vavile kyongo, vaka gwenuilila amino u Stefano. **55** Loli umwene, ye amalile uMhepo uMwimike, akalola vunono kuyanya akavwagha uwimike vwa Nguluve,' napikumbona u Yesu imile kuluvoko ulwa kundio ulwa Nguluve. **56** U Stefano akajova, "Lolagha niwvaghile uvulanga vudindwike, najumwana va Adam imile uluvoko lwa kundio ulwa Nguluve." **57** Loli avahighi va vahighi vakovela kyongo ni lisio ilikome, vakadinda imbughulutu sivanave, vakankimbilila palikimo. **58** Vakantagha kunjikunji kulikaja pe vakadijavakadija na mavue: navavolesi va kafula ameanda gha vanave aghakunji nakuvikapasi pipi na maghulu agha nsoleka juno akatambuluagha Sauli. **59** Pano valyale vikunt'ova u Sitefano namavue, pe akaghendelele pikunkemela uMutwa akajova, "Mutwa Yesu, upila inhumbula jango,". **60**

Akafughama namafundo akakemela nilisio ilivaha, "Mutwa hungavavaliilaghue uvuhosi uvu." Ye ajovile isio akafwisagha.

8 U Sauli alyale pa lwing'ano nhuvufue vwa mwene. Ikihono ikio pe akatengula kukuvapumusia kupungilanila mulukong'ano luno lulyale ku Yerusalemu; na viitiki vooni valyapalasinu mu iisi Jack Yudea nhi Samaria, valyasighile viva sung'ua. **2** Avvanhu vano vakamwitike uNguluve vakansyilagha uStefano na kuvika ifua imbaha kwamwene. **3** Loli u Sauli alyananginie ulukong'ano. Akalutagha nyumba kwa nyumba napikuvakwesela kunji avamama nava ghosi, napikuvavika mundinde. **4** Avvitiki vino vakapalasinu vakajigha vidalikila ilisio. **5** U Filipo Akiva mulikaaja Iya Samaria pepe Adam'pulisiyagha u kiilise u kuo. **6** Amapuga yeghapulike nakulola ifidegho fiino alyavombile u Filipo; vakavina vunono kukila kind alyajovile. **7** Kuhuma apuo avvanhu vino valyapulike, Mhepe indamafu sikavahuma avvanhu kumonga vilila ni lisio ilivaha, avvinga vino valyakonyile naava fivwale vakavuvuka. **8** Lulyale lukkelo lukome mulikaja. **9** Lol pe alyale umunhu jumonga n'kate mulikaja Lila mulitavua Iya mwene Simon, juno alyale ivomba uvuhavi; vunho alyavombile Kati avvanhu vadeghe mukisina ikya Samaria, pano akatisagha umwene munhu kyongo. **10** Ava Samaria vooni kutenguilila un'debe naju ngoyo, akampulikisiyagha; vakatisagha; "Umunhu uju je iila iingufu sa Nguluve sino se mbaha." **11** Vakampulikisiyagha, ulwakuva avapelile kudagha unsiki n'tali ku vuhavi vwa mwene. **12** Loli unsiki ye vitike kuva Filipo akadalike ulwa vutua vwa Nguluve nulwa litavua Iya Yesu kilisite, vakofughua, avaghosi nava dala. **13** Na ju Simon jujuo alitike: ye ofughue akaghendelele piva nhu Filipo; ye afivue ifidegho ni fyakudegha fino fikavombekagha akadegha. **14** Amasiki avasung'ua ava Yerusalemu ye vapulike kuti iSamaria jupile ilisio Iya Nguluve, vakavomola u Petrol nhu Yohana. **15** Unsiki ghuno vakale vikwika vakavafunilagha; kuti vamwupileuMhepo Mwimike. **16** Kufikila unsiki ughuo, uMhepo uMwimike alyakyle kukivila nambe jumbo muvene; valyofughue vuvule mulitavua Iyala Yesu. **17** Pe uPetro nhu Yohana vakavavikila amavoko, vote vakamwupila uMhepo uMwimike. **18** Unsiki u Simoni ye alolile kuti uMhepo Mwimike ahumisivue kukulila kuvikivua amavoko na vasung'ua; akalonda kuvapela indalama, **19** Akati, "mumele ingufu, ili kila juno nikum'bikila amavoko upilaghe uMhepo Mwimike." **20** Lol uPetro akam'bula; indalama jako palikimo najove jisovile kuvutali, ulwakuva uve ghwititiki ikipelua kya Nguluve kiivonekelele nhi ndalama. **21** Usila lumonga mu isi, lwakuva umwojo ghako naghugholuike pavulongo pa Nguluve. **22** Pa uluo latagha uvuhosi wwako na pikunsuma uNguluve ndighane ghusaghilwagha amasaghe gha mwojo ghuako. **23** Ulwakuva nikukwagha uli musumu ija vuvafi nhuvukuungua vwa vuhosi." **24** U Simon akamula akati, "Munsume uMutwa wimila une, ulwakuva ghoni ghano mujovile ghakaguile kukunihimila. **25** Unsiki u Petro nhu Yohana pano valyolelevalyolelele napidalikila ilisio Iya Mutwa vakagomoka ku Yerusalemu musils jila; vakadalikila ilivangili mu fikaja finga ifya Samaria. **26** Pe unyamola ghwa Mutwa akajovagha nhu Filipo akatisagha, "Mulika lutagha kumavemba musila jino jigghenda pasi pa Yerusalemu kulungama ku Gave.' (Isiila iji jili mulukuve).

27 Akamulika nakuluta. Lolagha, kwe alyele umunhu gha mu Ethiopia, ungalule unyavutavulilua uvuvaha pasi pa kandesa; untua umama ghwa Ethiopia. Alyavikilue kulolela indalama sake soon; ghuope alyalutile ku Yerusalemu kukufunya. 28 Alyale ivuja ikalile mugale jamwene ikwimba ikitabu kya M'bili Isaya. 29 U Mhepo akajova nhu Filipo, "usoghelele pa vupipi nhi gare iji uvepalikimo naliope. 30 "Apuo uFilipo u Filipo pe akaluta luvilo, Adam'pulika pano ikwimba mu kitabu kya m'bili Isaya; akati, ukaguile kino ghukwimba?" 31 Umu Ethiopia akati, nikagula ndani pano umunhu na ikundungosia?" Akam'pelepesia uFilipo atoghe mhu gale na pikukala palikimo nhu mwene. 32 Lino ikighelo kya vulembe kind akimbaa Muethiopia kye iiki; valyamulongwisie huene no'olo kuluta kulihinjilo ku hinjua; Kane ndavule ing'olo jino jilyajikile Kimmie, najilyadindilue nambe mulomo ghwa jene: 33 Pa lusukunalo lwa mwene uluhighilo lwa mwene lulyavusivue: Veni Juno ikwolelela ikipelela kya mwene? uvukalo vwa mwene vuvusivue mhu iisi." 34 Pe ugalule akamposia uFilipo, akati, "nikukusuma, ghwe M'bili aliiku juno ijovua imola isamwene, jilungime Kwan mwene, nambe kwa judge?" 35 U Filipino akatangula kujova, alyatangulile mvulembe uvu vwa Isaya pidalikila imola isa Yes. 36 Ye valimusila, vakafika palulenga,' ugalule akati, "Pweghale amalenga apart kicking kind kisigha nileke kukwofughua?, 37 amasio agha, "mhu uluo Muethiopia akamula "Nikwitika kuti uYesu kilisite mwana ghwa Nguluve," namweghale mumalembe gha katali). Pe u Muethiopia akajimiagha igale jime. 38 Vakaluta munkat mumalenga, palikimo u Filipo nhu ngalule ufilipo akamwofugha. 39 Unsiki ye vahumile mu malenga, uMhepo ghwa Mutwa akatwala u Filipo kuvutali; ungalule nalya mbwene kange, akalutagha musila jake akeliile. 40 Loli u Filipo alyahumile ku Azoto. Alyakilile mhu iisi jila name kudalikila ilivangili mhu makaja ghoni m'paka yeafikile ku Kaisaria.

9 Loli u Sauli, alyaghendelile ujova isakwoghofia kuhulila kuluta kuva vulanisivuvulanisivia ava Mutua, alyalutile kwa ntekisi umbaha 2 nakusuma ikalata wvimila vwa nyumba sa kufunyila kuula ku Dameski, ulwakuti angam'bone umunhu juno alimusila jila, ave mughosi nambe mumama, avaungaghe nakuvatwala ku Yerusalemu. 3 Pano alyale ichula, alyahumile kuuti ye alipipi ku Dameski, nakalingi ulumuli lukamumulikila imbale soni ulumuli kuhuma ku kyanya, 4 Ghuope akaghua pe akapulika ilisio likum'bala, "Sauli, Sauli, kiiki ghuumumusia une?" 5 U Sauli akamula, veve Veni uve Mutwa? uMutwa akati, une nene Yesu nejuno ghuku ng'aldasia; 6 Loli imagha, ingila mulikaja, najuve ghuvuluagha sino siunoghile uvomba 7 avanhu vala vino valya kyulile palikimo nunu Sauli vakanyamala Kimie, vakapulika ilisio navaamwagha umunhu. 8 U Sauli akima pa iisi akati adindwile amaso gha mwene, nalyakivwene kinu, vakankola uluvoko vakantwala kufika ku Dameski. 9 Ifighono fitatu naalolagha, nakalisagha, nambe kunyua. 10 Kange palyale um'bulanisivia ku Dameski ilitavua Iyamwene Anania, uMutwa alyajovile nu mwene mu mbonekelo, "Anania." Pe akajova, "Lolagha nilibahapa, Mutwa. 11 "U Mutwa akam'bula, Ghuime ulutaghe kulyuve mumpulo ghuno ghutambulivua Nyofu, na munyumba ija Yuda kange kwe ukamposie umunhu junoo ihuma Tarso juno itambulivua Saudi; ulwakuva ajighe ikufunya; 12 pe aly mbwene

mu mbonekelo umunhu ilitavua Iyamwene Anania ikwingila na pikumb'ikila amavoko pakyanya pa mwene ulwakuti alolaghe. 13 Loli u Anania akamula, "Mutwa, nipulie imola isa munhu uju kuvanhu vinga, nasivalilika imbivi sino avombile avimike avaku Yerusalemu; 14 Apa alinuvulavulilua kuhuma kwa ntekisi um'baha kukunkola umunhu ghweni juno ikulitambula ilitavua lyako. 15 Loli umunhu akam'bula, "lutagha, ulwakuva umwene alikisalulua kulyune, atolaghe ilitavua Ilyango kuvulongolo ku fisina na vutua na vanha va Israeli. 16 Ulwakuva nikuvasona ndavule silinyinga sino sinoghile kupumuka wvimila vwa litavua lyango". 17 U Anania akatula, akingila munyumba; Akam'bikila amavoko, Sauli nyalukolo, Mutwa Yesu, juno alyakuhumile musila pano ulyale ghukwisa, anyomuile kuuti ulolaghe kange neke ememesevue u Mhepo Mwimike. 18 Nakalingi fikawisagha ifinu pamaso gha mwene fihene filaghalila, pe akalolagha, akima, akofughua, akalia ikwakulia akapata ingufu. 19 Akipakala palikimo na vavulanisivia ukuo ku Dameski mufighono finga. 20 Unsiki ghughuo akampulisia u Yesu munyumba isaufunyila, akatisagha ndiki umwene mwana wa Nguluve. 21 VoniVoni vano vakapulike vakadeghagha na kujova, "Naghe munhu jujuju juno akavananginie voni vano valitambulagha ilitavua ukuo ku Yerusalemu? Na bahapa akisie afumbilue na kukuvaunga na pikuvatwala ku vatekesi." 22 Loli u Sauli alyatangilue kudalikila na kuvavomba ava Yahudi vano vakikalagha ku Dameski vahasing'ane nakusimilisia Kati uju ghwe kilisite. 23 Ye fikilile ifighono finga, ava Yahudi vakapinya palikimo lwakuuti vambude. 24 Loli kino valyapinyile kilya pavugholofu pa Sauli. Vakamwuvila pamulyango pamwisi na pakilo ulwakuti vam'bude. 25 Loli avavulanisivia vamwene vakantola pakilo kulila muluvumba, vakamwisia pasi mu ndilo. 26 U Sauli ye afikile ku Yerusalemu, akalondagha uhasing'ana nava vulanisivia loliloli valyale vikumwoghopa, na vitikagha ghwope kuti m'bulanisivia. 27 Loli u Barnaba ankantolagha na kukuntwala kuvasung'wa, kange akam'bula u Sauli vulealyambwene u Mutwa musilau Mutwa vule alyajovilealyajovile nu mwene, ndavule u Sauli vule alyadalikile nu uangafu kulitavua Ilya Yesu ukuo ku Dameski. 28 Alyatang'ine navene yavikwingila nakuhuma ku Yerusalemu. Pe akajova nuvukankafu kulitavua Iya Mutwa Yesu, 29 akaposaniagha Navarro Yahudi ava kiYunani loli nakinga vakaghela kukum'buda. 30 Unsiki avanyalukolo ye vaagwile imbombo ijio, vakantola kukilila Kaisaria, kange vaantwala alute ku Tarso. 31 Kange inyumba ijakufunyila joni muYahudi, Galilaya ni Samaria, jikale nu lutengano, kange jikajengilue, na kughendela muvwoghofi vwa Mutwa nu lutengano ulwa Mhepo Mwimike, inyumba ija kufunyila jiale mbaha na kikipugha kikongelela. 32 Pope lulyahumile u Petro ye isyutasyuta imbale soni isakisina, akavikila avimike Venezuela vikukala mulikaja Ilya Lida. 33 Alyambwene ukuo umunhu jono ilitavua Iyamwene Anania, umunhu ujuo kale mukitala amaa lekela kwoni; Kane akokonyile. 34 U Petro akam'bula, "Ainea, u Yesu kilisite akuvuvusie; Sisimuka kange utandike ikitala kyako," 35 Kange avanhu voni vanovakale vikukala u Lida naku Sharon ye vambwene umunhu ujuo, vaansyentukila uMutwa. 36 Pe valyale avavulanisivia u Yafa juno itambulua Tabitha, linolikaghanulivue "Dorcas" Umama uju akamemile imbombo inofu ni mbombo ija

lusungu ghanu alyavombile kuvapina. 37 Jilyahumile mufighono ifio akatamua napifua; ye vanskile, vakantosa kukyumba ikya kukyanya na kukumughonia. 38 Ulwakuva i Lida jilyale pipi ni Yafa, na vavulanisivua valya pulike kuti u Petro alyale ukuo, valyavomuile avanhu vavili kwakwa mwene, vakambula, "Isagha kulyusue kange nu ladilagha". 39 U Petro aasisimuka nakuvuka navene. Yafike, vakantwala ku kyumba kya kukyanya. Kange avafwila vooni vakima pipi nu mwene vakakolagha, valyansonile ilikoti na menda ghano u Dorcas alyavahonile unsiki ghuno alyale palikimo na vene. 40 U Petro akavahumila vooni kunji ku kyumba, akafughama akifunya, kange akaghusyetukkila umbili, akati, "Tabitha, sisimuka". Akadindula amaso gha mwene ye amwaghile u Petro akikala pasi. 41 Kange akampela uluvoko lwa mwene akampinda, ye avakemelile avitiki nava fwile, akavapela kuvanave ye alimwumi. 42 Imbombo jiji jikakagulike mu Yafa joni, kange avanhu vinga vakamitika u Mutwa. 43 Jilyahumile u Petro akikala ifighono finga ku Yafa palikimo nu muunhu juno atambulivuagha Simoni, juno itenda inguvu.

10 Kwalyale umunhu jumonga muliaja ilya kaisaria, ilitavua lya mwene atambuluughwa Kornelio, alyale mbaha ghwa ipugha ikyva va Kiitalia. 2 Alyale ikufunya kange alyale ikunsuma uNguluve mu nyumba ja mwene joni, alyahumisie indalama nyinga kuva Yahudi pe akale ikufunya kwa Nguluve ifighono fioni. 3 Unsiki ghwa lisala lya guba lubale pamwisi, akasaghile inyisaghilo isa vanyamola va Nguluve vikwisa kwa mwene unya mola akambula u "Kornelio! 4 U Kornelio akamulola unyamola kange alyale nu ludwesi uluvaha kyongo akati "Ulu lwa Luke mbaha?" unyamola aka m'bula "Inyifunyo sako nu luvonolo lwako kuva kotofu sitoghile kukyanya ndavule ing'humbukilo. 5 Lino vomole avanhu valute mulikaja itya Yafakuuntwala umunhu jumo juno itambulua Simon juno itambulua Petro. 6 Ikukala nujuno itenda inguvu juno itambulua Simoni juno inyumba jamwene jili palubade pa misumbi." 7 Ye akayale unyamola juno alyale ijova nu mwene kuvuka, u Kornelio akavakemela avavomba mbombo munyumba ja mwene vavili, nu ns'sikali juno alyale ikunsuma u Nguluve pakate pava sikalisi vano valyale vikum'bombela imbombo. 8 U Kornelio alyavavulile ghoni ghanoghalyahumile kange akavomola ku Yafa. 9 Ikighono kino kikafwatile unsiki ughwa lekela lubale valyale musila kange vakale pipi mu likaja, u Petro akatogha kukyanya ku dari na kukufunya. 10 Pe akale ni njala neke alyale ilonda ikinu ikyakulia, Looli unsiki ghuno avanhu viteleka ikyakulia, akavonesevua inyisaghilo, 11 akavuwene uvulanga vudindwike ni kyombo kikwika ni kinu kinge ndavule amenda amakome ghikwika pasi palihanga mumbale isamwene soni iine. 12 Munkate mwa mwene mulyale ni fikano fyonni ifinyamaghulu ghane nafino fikwafula palihanga, ni fijuni ifyavulanga. 13 Pe ilisio likati wa mwene "sisimuka, PetroPetro hinja kange ulie". Loli upero akati "Na lulianala, MUtwa ulwakuva 14 nanighelile kulia ikinu kyekyoni l'li ikivivi. Loli ilisio likisa kwa kwamwene kange 15 ulwavuvili "Kino avalisie u Nguluve nungakiemelaghe vulamafu kange kivivi". 16 Ulu luyahumile katatu, ni kyombo kila ilyatolilue kuvulanga kange. 17 Unsiki ghuno u Petro alyahasing'ine vvimila vwa mbonekelo isio sihufia kiki, lolagha, avanhu vano vakomolilue nu Kornelio vakima pavulongolo palilyango,

vakaposiagha isila ijakuluta kunyumba. 18 Pe vakakemela nauposia ndavule u Simoni juno kange atambulwagha Petro ndavule kale ikukala Pala. 19 Unsiki ughuo ghuno u Petro alyale isagha munyisaghilo isio, uMhelo akajova nu mwene "Lolagha avanhu vatatu vikukulonda. 20 Sisimuka kange ghukale pasi pe ulutaghe navene. Nungoghpaghe kuluta navene, ulwakuva nivomwile." 21 U Petro Akiva pasi kuvanave nakujova "Une nenenejuno mukunilonda. Nakii mwisile?" 22 Vakati, "Akida jumo ilitavua lya mwene Kornelio, umunhu ughwa vugholofu pe ilonda kukusuma u Nguluve, kange avanhu viujova vnofu mukisina kyoni iya kiyahudi, avulilue nava nyamola avaaava Nguluve kukuvomola need valute kunyumba ja mwene, neke apulike imola inofu kuhuma kuvanave." 23 U Petro akavambilila vingile nkate napiukala palikimo nu mwene. Ilwakilavo jino jilyavingilile akasimuka akaluta palikimo nu mwene, na vanyalukolo vadebe kuhuma ku Yafa vakavingisaniagha naghwope. 24 Ikighono kino kikavingilile vakisile ku Kaisaria. Naju Kornelio alyale iuvaghulila; kange akavakemelile paliimo avanyalukolo vamwene nava manyani vamwene vano valipipi. 25 Unsiki ghuno u Petro akingila munkate, u Kornelio akamwambilila akafughama paasi pamaghulu gha mwene akamfughamila. 26 Loli u Petro akamwamula akati "Isagha; une najune nelimunhu." 27 Unsiki ghuno u Petro akajovagha naghwope, akalutagha n'kate akavagha avanhu vakong'anile palikimo. 28 Akavavula, "jumue mwevano mukagwile kuti ulu nalulaghalo lwa Kiyahudi kuhasing'ana nambe kughendelanilakughendelanila nu munhu ugwa kipelela iiki. Loli u Nguluve ansonile uneasy ulwakuti naninoghile kukunemela umunhu ghweni vulamafu nambe vunyali. 29 Fyenambe nisile isila kikanika, pano nikomolilue vvimila vwa uluo. Neke nivaposie nakiki mukomolilue vvimila unhealthy." 30 U Kornelio akati, "Ifighono fine fino fikakilile, amasiki ndavule agha nilyale nikufunya unsii ghwa kivalilo kya budika lubale pamwisi munkate munyumba jango; Nikalola pavulongolo palyune umunhu imile alyale namenda amavalafu, 31 Akambulile "Kornelio inyifunyo sako sipulikike Kwan Nguluve, ni mbonolo sako kuva n'kontofu silikikumbukilo pavulongolo pa Nguluve. 32 Pa uluo omola umunhu ku Yafa akankemele umunhu jumo juno ikemelua Simon ise kulyuve, juno kange itambulivua Petro. Juno ikukala kwajuno inosia ingwembe jumojumo juno itambulivua Simoni juno inyumba jamwene jilimulubale munyanja. 33 Gadilila: Ikidebe iki, "Ghwope iliva ikwisa ilijova numue," namwale muvulembe vwa pakale. 34 Pe u Petro aadindula umulomo ghwa mwene nakujova; "kyang'ani, nitika kuti u Nguluve nalinalo ulwa kuvaghana vamo. 35 Pauluo kila kisina umunhu ghweni junoikufunya nakuvomba isavwakyang'ani ikwitisivua kwamwene. 36 Ujmanyile imola jino akajihumisie ku vanhu va Israeli, pano akapulisiagha imola inofu ija lutengano kukilila u Yesu kilisite juno ghwe Mutwa ghwa vooni- 37 jumue mwevano mukagwile kind kihakumila, lino likahumile ku Yudea joni likatengulile ku Galilaya, ye lukilile ulwofughu luno u Yohana alupulisiagha. Lino likahumile likan'donyile u Yesu kilisite ndavule uNguluve alyam'ponisie amafuta nuMhelo Mwimike na kungufu. 38 Alyaghendile nakuvomba inofuinofo nakuvuvusia voni vano vakapumusivue nu Stefano, ulyakuva uNguluve alyale paliimo nu mwene. 39 Usue tulivolesi ghwa ghoni agha

ghano akaghavombile mu iisi sasa v uYahudivuYahudi namu Yerusalemu- uju ghwe Yesu juno valyam'budile na kukum'paghika mumpiki. **40** Umunhu ujuo u Nguluve aliyah nsyusisie ikighono ikya vutatu na kukum'pala kumanyikika, **41** nakwekuti ku vanhu voni, looli kuvolesi uvano vasalulivue nu Nguluve. - usue jusue, twevano tukalile tumwene na kunyua naghwope pano ye asyukile kuhuma uvufue. **42** Atulaghile kudalikila na kukwolelela kuuti uju ghwejuo u Nguluve alyansalulile kuva mulamuli ghwa vumi na vafue. **43** Mwamwene avavili voni volelaghe lulyale Kati ghweni juno ikumwitika kyang'ani ujuo ikwupilagha ulusaghilo ulwa vahosi kuhumila litavua lyamwene." **44** Unsiki ghuno u Petrol akaghendelelagha kujova isi, u Mhepo Mwimike akavamemia voni vino vakapulikisyagha imola ija mwene. **45** Avvanhu vala vano valyahusike ni kipugha ikya vitiki vino valyavalya dumulivue- vala voni vano valisile nu Petro vaadeghagha wvimila vwa Mhepo Mwimike juno alyakung'ile kuoni kuva panji. **46** Ulwakuva valyapulike avapanji ava vijova ninjovele isinge na pikufunya kwa Nguluve. U Petro akamula, **47** "Kwale umunhu juno anoghile kusigha amalenga ulwakuuti avvanhu value kukwofughua, Avvanhu ava vawmupile uMhepo Mwimike ndavule usue?" **48** Pe akalamura vofughue mulitavua lya Yesu kilisite. Pambela vakansuma ikale naghwope mufighono ndii.

11 Avasung'ua navanyalukolo Valarie vano valyale ukuo ku Yudea valyapulike kuuti avapanji vupili ilisio iya Nguluve. **2** U Petro ye isile ukuo ku Yerusalemu, ikipugha kila ikya vanhu vanovalyahinjilue vakatengula kukum'beda, vakajova, **3** "Ukolile na vanhu vano navahinjilue nakulia naveve!" **4** Looli u Petro alyatenguile kujova ikituko kind kilimunkate; akati, **5** "Nilyale nikufunya mulikaja iya Yafa, nikasaghile inyisaghilo isakyombo kikwika pasi ndavule umwenda u n'kome ghukwika kuhuma kuyanya imbaleimbale sake sooni ine. Kikika kulyune. **6** Nilyakilolile nakusagha pa mwene. NikafyaghilaNikafyaghila ifidimua ifinyamaghulu ghane finofikukala mu iisi, nifidimua ifya mulisolli, nifidimua fino fikwafula nijifuni ifyakuvulanga. **7** nge nilyapulike ilisio lijova nuune, "Sisimuka, Petrol, hinja ulie!" **8** Nikajova, "Naluliinala, Mutwa, mumulomo ghwango nakighelile kukwingila ikinu kye kyoni kill kind na kyimike nambe kivivi" **9** Loli ilisio likamula kange kuhuma kuyanya, kila kino uNguluve alyapulisie kuuti kinofu, nungakikemelaghe vulamafu, **10** Ulululyahumile katatu, kange Kira kiinu kikatolilue kuyanya. **11** Lolagha, unsiki ghughuo avvanhu vatatu vimile pavulongolo pa nyumba jino tuliale; vomolivue kuhuma ku Kaisaria kukwisa kulyune. **12** U Mhepo akambulile kuluta nave, nasingahwananaghe nave. Ava ghosi ntanda vakaluta palikimo nuune tukaluta munyumba jamunhu jumo. **13** Alyatuvulile ndavule aly mbwene nyamola imile munkate munyumba jamwene ijova, "Unyomole ku Yafa nikantole u Simoni juno ilitavua lya mwene ilinge ghwe Petro. **14** Ilijova imola mulyuve mu uluo kuuti kuvanguka uve munyumba jako Joni." **15** Pe alyatenguile kujova navope, u Mhepo Mwimike akisa kuvanave ndavule ye isile pa wvasio. **16** Nikumbuka amasio gha Mutwa ghanoalyajovile, u Yohana alyofuighe namalanga; looli mukwofughua nu Mhepo u Mwimike." **17** Ndavule u

Nguluve ahumisie uluvonolo ndavule silo alyatupelile usue panoramic tulitike kwa Mutwa Yesu kilisite, une nene veni, kuuti sighwesia kukun'kana u Nguluve? **18** Ye vapulike amasio agha, navakagomwisie, looli vakamongisie u Nguluve na kuuti, "U Nguluve ahumisie wvimila kange muvapanji" **19** Kange avitiki vino valyale mu mumuko sino silyatengulile mu vufue vya Stephano valyapalasinie kuhuma ku Yerusalemu -avitiki ava valyalutile kuvutali, umpaka kuvusililo ku Foinike, Kipro naku Antiokia. Valyavavulile imola kuuti u Yesu jujuo mwene kuva Yahudi nambe kwa munhu ghweni. **20** Looli avvanhu vamo kuhuma ku kipro na ku Krene, valisile ku Antiokia nakujova nava Yunani nakumpulisia u Yesu. **21** Nuluvoko ulwa Mutwa tulyale palikimo nu mwene, navvanhu vinga valyitike nakusyentukila u Mutwa. **22** Imola sivanave sikavafikile mu mbughulutu munyumba ija ku Yerusalemu: navakamwomwile u Barnaba alute mpaka kuvusililo uvwa Antiokia. **23** Ye isile nakukivona ikipelua ikya Nguluve alyahovwike; kange akavamemia ingufu munumbula save kujigha nu Mutua kumajo aghavanave. **24** Ulwakuva alyale munhu nofu kange amemesivue nu Mhepo Mwimike nu Iwitiko ulwa vanhu vinga vakongelela mwa Mutwa. **25** Pa uluo u Barnaba akalutile ku Tarso kukumwagha u Sauli. **26** Ye amwaghile akantwala ku Antiokia. Lukale amaka ghoni valyakong'anile munyumba ja kufunyila nakuvavulanisia avvanhu vinga. Navavulaniesivua vakatambulivua vakilisite ulwa kwasia ukuo ku Antiokia. **27** Mufighono ifi avavili vakika kuhuma ku Yerusalemu umpaka ku Antiokia. **28** Jumonga muvanave ghwe Agabo lyelitavua lya mwene, akiima akasonua nu Mhepo kuuti injala ng'ali jihumila mu iisi joni. Ulu lulyahumile munsiki ughwa fighono ifya Klaudio. **29** Lino, vavulaniesivua, ndavule jumo juno apatile, valyalamwile kutwaala inangilo kuvanyalukolo vano palikuvu Yahudi. **30** Valyavombile anala; Vakomola indalama muluvoko ulwa Barnaba nu Sauli.

12 Unsiki ughuo untua u Herode akaghosia uluvoko lwa mwene kuvamonga vala vano vihuma kukipugha ulwakuti vavapumisie. **2** Akam'buda u Yakobo unyalukolo ghwa Yohana ni bamba. **3** Ye alolile kuuti ava Yahudi vikela isio, akankola naju Petrokange. Ulu lulilya amasiki agha makate aghasita kilule. **4** Ye an'kolile, akamponia mu ndinde pe akavika ifipugha fine fya vasikari ulwakuti vamulolelaghe, alyale ihuvila kuntwala kuvanhu yekikilile ikimike kya pasaka. **5** U Petro akabukua mundinde, looli inyifunyo sikavombua ni ngufu ni kipugha wvimila vwa mwene kwa Nguluve. **6** Ikighono yekikiale u Herode nalutile kukumumia, ikilo ijio akaghonile pakati na Kate pa vasikali vavili kumo akungilue na manyololo ghavili, navaloleli pavulongolo pa muliango vakava vilolela indinde. **7** Lolagha, u nyamola ghwa Mutwa nakalingi akamumia nu lumuli lukamulika nkate. Akantova u Petro muluvafu na pikunsisimula akati, "Sisimuka ng'aning'ani." apuo amanyororo ghoni ghano akakungilue ghakavopoka mumavoko gha mwene. **8** U munyamola akambula, "Fwala Amanda ghako na fillato fyako." U Petro akavimila vulevule. U Munyamola akam'bula, "fwala umwenda ghwako pe umbingililaghe." **9** Apuo u Petro akambingilila u Munyamola akahuma kuriji. Nalyakitang'inie kind kilyavombilue nu Munyamola kuuti sa kyang'ani. Akahwanagha ighonela injosi. **10** Ye akiling'inie ikilolelo ikilongosi ni kyavuvili

vakafika palilyingo ilya kyuma ilya kwingilila kuluta kulikaja, likadinduka lyene wvimila wwa mwene. Vakahuma mulikaja kunji vakika mum'pulo, nakalingi u Nyamola akamuleka. **11** U Petro ye itang'nie, akati, "Lino nitike kuuti Mutwa amwomwile u Munyamola ghwa mwene ulwakuti anyimie mumavoko gha Herode, namuhuvilo sa vanhu vooni ava muvu Yahudi." **12** Ye akagwile isi, akaluta kunyumba ja Mariamu ung'ina wawa Yohana juno ghwe Marko; Avakiisite vinga valyakong'anile vikufunya. **13** Ye ahodisie kumulyango ughwa kisighiilo, u-mbombi jumo uminja juno itambuliva Roda akusa kudindula. **14** Ye akaguile lisio lya Petro, nu lukelo akakunua kudindula umulyango; pa uluo, akakimbilla nkate mu kyumba; nakuvavula kuuti u Petro imile kuvulongolo ku mulyingo. **15** Apuo, vakajova kwa mwene, "Uve ulinyalukwale" looli akakangasia kuuti sakyang'ani ghwe mwene. Vakati "Ujuo ghwe Munyamola ghwa mwene." **16** Looli u Petro akajigaha ifidudusia, ye vadindwile umulyango, vakamwagha vakadegha kyingo. U Petro akavanyamasia nu luvoko Kimie Kimmie pe akavavula ndavule u Mutwa amumisie kuhuma mundinde akati, **17** "Vavule isi u Yakobo Yakobo na vanyalukolo va mwene." Apuo pe akavuka kuluta ku vunge. **18** Pano kukava mwisi, lukava lusukunalo mun'kate muva sikali, kuhumilaniila na kino kihumile kwa Petro. **19** U Herode ye amulondile nalyambweene akavaposia avaloleli pe akalaghila vabudue. Akaluta kuhuma kuvu Yahudi kuhuma kuvu Kaisaria pe akikala kukuo. **20** U Herode alyale ni ng'alasi wvimila wva vaanhu ava Tiro ni Sidonia. Vakaluta palikimo kwa mwene. Vakava nikimanyani nu Blasto untangili ghwa Ntua, kuuti avatange. Kange vakasuma ulutengano, ulwakuva iisi jave jilyaplilue ikyakulia kuhuma mu iisi ja Ntua. **21** Ikihono kinokilyavikilue u Herode akafwala amenda agha kitua napikukala pakitengo ikyamwene ikya vutua, pe akavadalikila. **22** anhuAvanhu vakajeghela, "Ili lye lisio lya Nguluve nambe nalisio lya munhu!" **23** Nakalingi u Nyamola akantova, ulwakuva nalyampelile u Nguluve ulwimiko; akalivua namatekenya akafua **24** Looli ilisio lya Nguluve likakula na kukwilana. **25** U Sauli nu Barnaba ye vakwisisie imbombo jivanave vakavuka pala vakagomoka ku Yerusalemu, vakantola nu Yohana juno ilitavua ilyakuholua ghwe Marko

13 Lino mulukong'ano ulwa ku Atiokia kwevaliale Vamos avaviili na vavulanisi. Valyale u Barnabas, Simeoni (akatambulivwagha Nigeria). Lukio ughwa ku Kirene, Manaeni(unyalukolo juno alyale ghwa danda ja Herode mulongosi ghwa kighavo), u Sauli. **2** Pano valyale vikufunya kwa Mutwa na kubuhila kulia, U Mhepo Mwimike akati, "Mumbaghulile palubale u Barnaba nu Sauli, vajivombe imbombo jino nikavakemelile." **3** Pano ulukong'ano yelubuhila kulia, kufufunya, nakuvika amavoko ghawe kuvanhu ava, vakavaleka valutaghe. **4** Pa uluo u Barnabas nu Sauli valyamwitike uMhepo Mwimike pe vakikagha kuluta Seleukia; Kuhuma ukuo valyaghendile mu nyanja kuluta mu kiponge ikya Kipro. **5** Panovalyale mulikaja ilya Salami, vakapulisigha ilisiolisio lya Nguluve munyumba isa kufunyila isa va Yahudi. Kange valyale palikimo nu Yohana Marko hwene n'tangili ghuvanave. **6** Yevalutile mukiponge kyoni mpaka ku Pafo, valyam'bene umunhu jumonga umavi, Myahudi um'bili

ghwa vudesi juno ilitavua lya mwene ghwe Bar Yesu. **7** Umavi uju alyatangine nu Liwali Sergio Paulus, juno alyale munhu umunyaluhala. umunhu uju alyavaghongolile u Barnaba nu Sauli, ulwakuvaulwakuva alyalondagha kupulika ilisio lya Nguluve. **8** Looli u Elima "Umavi jula" (ndikio ilitavua lya mwenemwene fye lilya ghanulivue) alyavakanile; akghelile kukusetua u liwali jula ahume mulwitiko. **9** Looli uSauli juno atambulwagha Paulo, alyamemile uMhepo Mwimike, akumulungumalila amaso **10** pe akajova "Uve mwana ghwagghwa setano, umemile ija vudesi sooni nu vuvotevete uve ulumulugu wa sakyang'ani. Nuladugha kusetulania isila sa Mutwa, sino sigholuike, voli ghughela? **11** Lino lolagha, ulukolo ulwa Mutwa lulinuve, lino peghuliva m'bofu. Nhulyalivona ilijuva kunsiki" nakalingi ulutuka ni ng'isi filyaghwile kawa Elimasi; akatengula kusyungulika pala avanhu vamulongolele vakan'kola uluvoko. **12** Ye u Liwali alolile kino kihumile akitika ulwakuva alyale idegha imbulanisio isa Mutwa **13** Lino u Paulo na vamanyani vawmene vakaghenda mumalenga kuhuma ku Pafo pevakafika ku Perge mu Pamfilia. Looli u Yohana akavaleka na kugomoka ku Yerusalemu. **14** U Paulo nu manyaani ghwa mwene vakaghenda kuhuma ku Perge pevakafika ku Antiokia ija ku Pisidia. Ukuo valyalutile munyumba ijakufunyila mukighono ikya sabati na pikukala pasi. **15** Ye vimbile indaghilo na vaviili, avalongosi va nyumba sakufunyila akavomolela imola vakatisagha, "Vanyalukolo, nave mulinajo imola ijakuhovosia avaanhu mumwooojo avanhu apa, joovaghajooovagha". **16** Pa uluo u Paulo akiima nakuvapungila uluvoko, akatisagha, "Mwe vaghosi vamu Israeli numue mwevano muleva kwa Nguluve pulikisya. **17** U Nguluve ughwa vaanhu ava mu Israeli alyavasalyile ava Nhata viitu na pikuvavomba avanhu vinga yevikalile mu iisi ja mu Misri, kukilila muluvoko lwa mwene kunyanyulua alyavalongwisie kunji kwa mwene. **18** Amaka ifijighe fine aligudile mulukuve. **19** Ye ananginie ifisina lekela lubali mu iisi ija kanani alyavapelile avaanhu viitu muiisi jaave kuva ja vuhasi. **20** Isi sooni silyahumiile amaka ifilundo fine ni fijighe fihano. Ye fikilile ifiinu ifi fyon, uNguluve alyavapelile avalamusi mpaka u Samweli nu M'biili. **21** Ye sisiilile isi, avanhu valyasumile u Ntua, pe u Nguluve akavapela u Sauli umwana wa Kishi, umunhu ughwa kabila ija Benjamini, kuuva Ntua ghwa make ifijighe fine. **22** Looli u Nguluve ye am'busisie muvutua, akantosia u Daudi kuuva Ntua ghwa vanave. lulyale lwa kumulonda u Daudi kuuti uNguluve alyajovile, "Nin'kavile u Daudi umwana ghwa Yese kuuva munhu juno mwooojo ghuango ghukunoghelua; juno ivoombagha ifiinu fyooni fino nifighanile." **23** Kuhuma mu kikolo ikya munhu uju u Nguluve ajiletile i Israeli um'poki, uYesu, ndavule alyafingile kuvuomba. **24** lili lilyatenguile kuhumila ye akyale kukwisa, u Yohana taasi akapulisiyagha ulwofughu ulwa lulato kuvanhu ava mu Israeli. **25** Ghwope u Yohana pano alyale imalisia imbombo jake akatisagha, "Mu kunisagha une nene veeni? une nanene jula. Looli mupulikisyaghe, juno ikwisa munsana mu Lyune, na ni vaaghiile ku lendesia ifilato fya maghulu ghamwene." **26** Vanyalukolo, mwevana vakisina kya Abrahamu, navala vano mun'kate mulyumue mukufunya kwa Nguluve, wvimila wvitu kuuti imola iiji uvuvaangi vusung'ilue. **27** Kuvala vano vikukala ku Yerusalemu, navatemi vavanave, navalyan'kangwile sa kyang'ani, nakuuva navalyalutang'inie

uwwolesi vwa vaviili vuno vukwimba jaatu pa Sabati; pa uluo valyakwisisie imola ija vaviili ulwa kumigha u Yesu kufua. **28** Napato navalyaluwene vunono ulwa kufwila n'kate mwamwene, valyan'sumile u Pilato am'bude. **29** Vatile vamaile isio sooni sino silyalembilue wvimila umwene, vakamwisia kuhuma mumpiki nakumughonia mu mbipa. **30** Looli u Nguluve alyan'syusisie kuhuma kuvafue. **31** Alyavonike mufighono finga kuvala vano vakaghendaniagha palikimo nu mwene kuhuma ku Galilaya kuluta ku Yerusalemu. Avaanhu ava lino vevolesi va vaanhu. **32** Ku uluo tukuvaletela imola inofu wvimila ifiingo sino valyapelilue avisukulu viiti. **33** U Nguluve alyavikile ifiingo isi kulyumue, avana vavanave, mu uluo alyan'syusisie u Yesu nakukun'gomosia kange ku vwumi. lili kange lilyalembilue mu Zaburi ija vuvili: 'Uve uli mwanango, umusyughu nili Nhata ghuako' **34** Kange wvimila uwwa kyang'ani kwekuuti alyansyusisie kuhuma kuvafue ulwakuuti umbili ghwa mwene ghuleka pinangika, ajovileajovile ndiki: 'Nikukupelagha uvwimike ni nyifunyo sa kyang'ani sa Daudi' **35** Ulu fyenambe ajovile kange mu ZaburiZaburi isinghe, 'Naghukum'pelagha u wvimike vwako kukuvuvona uvuvole.' **36** Uluwakuva u Daudi ye avomibile uvughane vwa Nguluve mukikolo kya mwene, akaghonelela, alyaghonele palikimo na vapafi va mwene, pe alyavwaghile uvunangike, **37** Looli juno alyasyusivue nu Nguluve nalyavwaghile uvunangike. **38** Uluo fyelukagulikaghe kulyumue, vanyalukolo, kukilila umunhu uju, ulusaghilo lwa vuhosi ludalikivue. **39** Kwa mwene ghweni juno ikumwitika ivalilua wvakyang'ani naghoni ghanoghano indaghilo sa Musa nasale sikuvapela uvwakyang'ani. **40** Pa uluo muve vafwihu kuuti kino valyajovile avaviili kilahumilagha kulyumue: **41** 'Lolagha, umue mwevano musyojola, mudeghaghe kange mutipulivuaghe; ulwakuva nivoomba imbombo mufighono fiinu, imbombo jino namungajitike, namba umunhu avolelele ndani.' **42** Unsiki ghuno Upaulo nu Barnaba ye vavukile, avanhu vakasuma vajove amasio agha kighono kya Sabati jinojikwisa kange. **43** Unsiki ghuno ulukong'ano ulwa munyumba ija kufunyila ye yeghusilile, ava Yahudi vinga na vimike avapesia vakam'bingilila uPaulo nu Barnaba, vano valyajovile navoope vakavaghimbilisia vaghendelelaghe mu lusungu lwa Nguluve. **44** Isabati jino jilyavingilile, hwene ilikaja lyoni lilyakong'anile kupulika ilisio lya Nguluve. **45** Ava Yahudi ye vavwene amapugha, vakamemagha igila nakujova amasio ghano ghakakanagha sooni sino silyajovilue nu Paulo kange vakamulighagha. **46** Looli u Paulo nu Barnaba vakajovagha ni ngufu vakatisagha, "Luvele lunofu kuuti ilisio lya Nguluve lijovuaghe tasi kulyumue. Ulwakuva mukulidaghila kutali kuhumakuhuma kulyumue na pikujagha kuuti namukanoghile uvwumi uwwa kuvusile nakusila, lolagha tukuvasyetukilagha ifisina. (aiōnios g166) **47** Nдавule umutwa atuvulile, pano iiti, "Nivaviikile umwe hwene lumuli kuvanhu avapanji, ulwakuuti mulute uvuvaangi kumbale sooni isa iisi." **48** Avapanji yevapulike ili, valyahowwike nakulighinia ilisio lya Mutwa. Vinga vano alyasalulivue kuvwumi uvwajatu valyitike. (aiōnios g166) **49** Ilisio lya Mutwa likakwila iisi jooni. **50** Looli ava Yahudi vakavapelesia vano valihumisie nava mama avwimike, kange navalongosi valikaja. Isi silyahovelisie imumuko kwa Paulo nu Barnaba pe vakatagha kunji kumaka sa likaja. **51** Looli u Paulo nu Barnaba valyakung'unile iling'undi mumaghulu

ghavane. **52** Pe vakaluta mulikaja ilya Ikonio. Avavulanisivua vakamema ulukelo palikimo Mhepo u Mwimike.

14 Lulyahumile mun'kate mu Ikonio kuuti u Paulo nu Barnaba valingile palikimo Mun'kate mu nyumba inyimike ija kufunyila kuva Yahudi nakujova ndavule ikupugha ikivaha kuvanhu ava Yahudi nava Yunani valyitike. **2** Looli ava Yahudi vano navalyapelilue uluhala kuvapanji napikuvavomba kuuti vave vavivi kuvanyalukolo. **3** Pa uluo valikalile ukuo kunsiki untali, vakajovagha kulukangasio kungbufu sa Mutwa, ukuo alyahumisie ulusimilisio ku mola isa vumosi vwa mwene. Alyavomibile anala kuhumia ifidegho na kudegha fivombue kumavoko agha Paulo nu Barnaba. **4** Looli ikisala ikya likaja lilyaghavike: vamo avanhu vano valyale palikimo nava Yahudi, navamo palikimo navasung'wa. **5** Unsiki ghuno ave panji navaYahudi ye vaghelile kukuvavula avalongosi vavanave kuvavombela uvuvivi nakavadija namavue uPaulo nu Barnaba, **6** valyakagwile ilio nakuluta ku makaja agha Likaonia, Lистра naku Derbe, na kufisala fino fisyungwite Pala, **7** pe ukuo vakadalilikilagha ilivangili. **8** Ukuku Lистра palyale umunhu jumo juno alikalile, nakale nini ngufu mu maghulu gha mwene, umulema kuhuma mulileme lya mama ghwa mwene, naghelile kughenda. **9** Umunhu uju alyam'pulike u Paulo ijova. U Paulo akamulunguvallila amaso pe akalolagha kuuti ulwitiko ulwa kusosiva. **10** Pa uluo pe akajova kwa mwene kulisio lya kukyanya, "Imagha kumaghulu ghako." Pe umunhu jula alyahadwike na kutengula kughenda. **11** Ikipugha ye kilolile kino alyavomibile u Paulo, vakamula amasio ghavanave, vakajova ni njovele ija Kiikaonia, "Amatekelo ghatukenyemwisie kulyusue tve vanhu." **12** Valyan'kemelile u Barnaba "Zeus," nu Paulo, "Herme" ulwa kuuti alyale njovaji m'baha. **13** Amatekelo agha Zeu, juno inyumba imbaha inyimike ija kufunyila jamwene jilyale kunji kukisina, alyaletile ulutogo ulwa ng'ombe ulukindi lwa maluva ghano gha tavilkilue kufika palilyango lya likaja, umwene ni kipugha vakalondagha kuhumia ilitekelo. **14** Looli avasung'ua, u Paulo nu Barnaba yevapulike ili, valyadenwile Amanda ghava nave kange ng'ang'anani vakaluta kunji kikipugha, vakalilagha **15** na kujova, "Mwe vanhu umue, nakiki muvomba agha? Najusue kange tulivanhu vano uluhala lulindavule umue. Tukuvaletela imola inofu kuuti musyetuke kuhuma mufinu ifi finofilondua nakumulutula u Nguluve juno mwumi, juno alyavumbile uvulanga, iisi ni nyanja nakyekyoni kila kino mwekile. **16** Munsiki ghuno ghukakilile, alyavatavwile ava panji kughenda musila sivanave. **17** Looli ye akiale, nakabukile namba nu mwolesi, ku ilio akavomibile vunofu nakukupapela ifula kuhuma kukyanya kange mumasiki gha kyakulia, akavamemia inumbula sivanave kufya kulia nulukelo" **18** Namba amasio agha, u Paulo nu Barnaba kulupumuko valyaghisile ikipugha kuvahumikisia ilitekelo. **19** Looli vamo ava Yahudi kuhuma ku Antiokia na ku Ikonio valisile kukukivula ikipugha. Van'kadija navavue u Paulo na kukunkwesela kuunji kukisina, ye vakati afuile. **20** Mu uluo avavulanisivua vakimagha pipi nu mwene, alyasimwike, vakingila kukisina. Ikighono kya vuvili akaluta mu Derbe nu Barnaba. **21** Ye ikuvavulanisia ilivangili mu kisinga kila nakuvavomba avavulanisivua vinga, vakagomoka ku Lистра, naku Ikoniamu, umpaka ku Antiokia. **22** Valyaghendelela

kunosia uluvelouluvelo ulya vavulanisivua nakupelua inumbula kughendelela mumu lwitiko, akati, “Lunoghile twingile kuva tua va Nguluve kumhila imumuko nyinga.” 23 Ye vavasalyule Avene avaghogholo ava kipugha kya vitiki, ye vavavikufunya kisila kulia, vakampela u Mutwa, sino avene valyamwitike. 24 Kange valyahumile ku Pisidia, valyafike ku Pamfilia. 25 Unsiki ghuno valyajovile amasio agha ku Purge, Valikile kuluta ku Atalia. 26 Kuhuma ukuo valyapandile imeli kufika ku Antiokia kunokuno valyale vihumisie kulusungu kwa Nguluve wvimila vwa mbombo jiino lino vakajikwisisie. 27 Ye vafikile ukuo ku Antiokia, na kong'ania ikipugha palikimo, valyahumisie imola ja agha ghano u Nguluve avambile ku vanave, kange ye avafunguile umulyango kulwitiko lwa vanhu avapanji. 28 Valikalile unsiki n'tali navavulanisivua.

15 Avanhū vango vakika kuhuma ku Yahudi na kukuvavulanisia avanyalukolo, vakaati, “nambe namukeketivue ndavule ulwiho ulwa Musa, namughwesia kuvanguka.” 2 Unsiki u Paulo na Barnaba ye vakale vatang'ine na kujova palikimo navene, avanyalukolo valyamwile kuuti Paulo, Barnaba, navange vamo valute ku Yerusalemu ku vasung'wa avaghogholo kuposia iili. 3 Ku iili, kukwomola kuanave kunyumba inyimike ijakufunyila valyahumile ku Foinike na ku Samaria yeye vipulisia kusyetula uvufumbue kuva panji. Valyaletile ulukelo ulukome kuvanyalukolo vooni, 4 Ye visile ku Yerusalemu pe vakapokeilue nii nyumba inyimike ijakufunyila kange navasung'wa na vaghogholo, vakavafunyila imola inofu ku isi sooni sino u Nguluve avombile palikimo na Vene. 5 Looli avanhū vavomamo vano valitike, valyale mukipugha ikya Mafarisayo, valyimile nakujova, “lunoghile kukuvakeka na pikuvavula vakole ululaghilo ulwa Musa.” 6 Pe avasung'wa navaghogholo vakima palikimo kukulisaghila iili. 7 Ye sikilile imuling'ano inali, u Petro akima nakujova kuanave, “Avanyalukolo vitang'aniaghe kuuti kitambuko kinono kiino kikiilile u Nguluve akavombile vvasulali pakate palyusue, kuuti mulomo ghwango avapanji vapulikaghe iilisio lya livangili, na pikulyitika. 8 U Nguluve juno ikagula inumbula, ikwolela kuanave, ikuvapela u Mhepo u Mwimike, ndavule alyavombile kulyusue; 9 nalyavombile nambe kulyuseu na vene, ye ivomba munumbula sivanave sive nofu kulwitiko. 10 Ku uluo, nakiki mukumughela u Nguluve kuuti muvike ulughoji ku singo isa vavulanisivua sino nambe u Nhata ghuitu kange natughwesia kukangala? 11 Looli tukwitika kuuti tupokua ku vumosi ulwa Mutwa Yesu ndavule valyale.” 12 Ikipugha kyoni kikajika kimie ye vikupulikisia u Barnaba nu Paulo ye vakale vihumia imola isa kidegho na kudegha jino u Nguluve alyavombile palikimo navene ku vapanji. 13 Ye vabuhilile kujova, u Jakobo akamula akati, “Nyalukolo nipulikisie. 14 U Simoni alyajovile ulwakwanda kuuti u Nguluve kuvamosi alyavatangile avapanji kuuti apelilue kuhuma kuanave ku vanhu ku litavua lya mwene. 15 Amasio agha vaviili ghi kwiting'ana niili ndavule lyalembilue. 16 Pa uluo niligomoka kange kunosia iili tembe lya Daudi, linolilyaghuile pasi, ninyanyula na kunosia uvunangifu vvamwene, 17 kange bahapuo avanhū vano vakajighe vumulonde u Mutwa, palikimo navapanji vano vitambulua kulitavua uyango.” 18 Ifi yefindo

ajovagha u Mutwa juno avombile agha gha kukaguliika kuhuma ku vutua uvwakatali. (aiōn g165) 19 Kange, amasaghe ghango, natungavapelaghe imumuko avanhū avapanji vano vikunyetukila u Nguluve; 20 looli tulembe kuanave kuuti vibaghule kutali u vunangifu uvwa sanamu, uvunoghelua uvwa vavwafu, nafino filya kngilue, ni danda. 21 Kuhuma kisina ikya vaghogholo pevale avanhū mulikaja vano vidalikila na kukumulumba u Musa mumajumba aghakufunyila ku sabati.” 22 Pa uluo lukavonike kuuti luvanoghile avasung'ua nava ghogholo, Palikimo ni nyumba jooni inyimike ijakufunyila, kukunsalua u Yuda juno itambulua Barsaba, nu Silas, vano valyale valongosi munyumba inyimike ijakufunyila, na kukuvomola ku Antiokia palikimo nu Paulo nu Barnaba. 23 Valyalembile anala, “Vasung'ua, vaghogholo navanyalukolo, kuva nyalukolo avapanji vano vali ku Antiokia, ku Shamus na ku Kilikia, salamu. 24 Tupulike kuuti avanhū avange vano tukavapelile ilulaghilo uluo, valyahumile kulyusue pe vakavapumusia avavulanisi vano vileta imumuko muluvelo kuanave. 25 Mu uluo luvonike vunofu kulyusue tweeni kusalula avanhū na pikuvomola kulyumue palikimo navaghani viitu u Barnaba nu Paulo, 26 avanhū vano vakivikile mu vulalamu ulwa mikalile ghavanave wvimila vwa litavua lya Mutwa Yesu Kilisite. 27 Ku uluo tumwomwile u Yuda nu Sila, vikuvavulagha sisisio. 28 Ulwakuva lukavonike vunofu kwa Mhepo Mwimike na kulyusue, kuleka kuviika kulyumue unsigho un'kome kukila isio sino nasakusileka: 29 kuuti musyetuke kuhuma kufinu fino fitavula kufi hwani, i danda, ifiinu fya kunyongua, nu vu vwfafu. Nave mukuvika kutali nifi, luve lunofu kulyumue. Mukaghone.” 30 Apuo lino, ndavule vakavapalasinie, valikile ku Antiokia; Ye vakong'anisie ilipugha palikimo, valyafikisie ikalata. 31 Pano vakati vajimbile, valyahovwike ulwakuva jilyavisisie umwojo. 32 U yuda nu Sila, na vaviili valyavisisie umwojo avanyalukolo namasio aminga na pikuvapela ingufu. 33 Ye vikalile unsiki ghumonga ukuo, valyavapalasinie nulutengano kuhuma kuva nyalukolo vala vano valyavomwile. 34 [Looli lulyavonike kuva lunofu uSila kujigha ukuo] 35 Looli u Paulo navange valikalile ku Antiokia palikimo na vange vinga, pano vakavulanisiagha na kudalikila ilisio lya Mutwa. 36 Ye fikilile ifighono nde filingi u Paulo akajova kua Barnaba, “Tugomoke lino na pikuvaghendela avanyalukolo mukikaja fyooni fino tukadalikile ilisio lya Mutwa, napikuvalola valindani. 37 U Barnaba akalondagha kange pikuntola palikimo navoope U Yohana junojuno itambulivua Marko. 38 Looli u Paulo alyasaghile nalulyale lunofu kukun'tola u Marko, akavalekile kulam ku Pamfilia nalyaghendelile navope mumbombo. 39 Kange bahapuo sikahumila isakukaning'ana imbaha pa uluo vakalekeng'ana, naju Barnaba akan'tola u Marko nakughenda mu Meli kufika ku Kpro, 40 Looli u Paulo akansalua u Sila na kuvuka, ye vamaile kuvukua navanyalukolo mu lusungu lwa Mutwa. 41 Pe akaluta kukilila ku Shamus na ku Kilikia, akasikangasiagha ing'ongano.

16 U Paulo pano alisile ku Derby naku Lystra; nakalingi lolagha, pala pealyale umbulanisivua akatambuluagha Timotheo, unsoleka juno alyaholilue nhu ng'ina ghwa ki Yahudi juno alyale mwitiki uvise ghwa mwene alyale N'giliki. 2 Avanhū vaku Lистра naku Ikonio valyamwoleile vunofu. 3 U Paulo

alyamulondile ulwakuuti vaghendanie na ghwope, pa ulu akan'tola na pikun'dumula wvimila vwa va Yahudi vano vyalyale ukuo ulwakuva vooni valyan'kaguile kuuti iviise ghwa mwene N'giliiki. **4** Pano valyale viluta valyakilile mu likaja na kulaghila indaghilo kung'ong'ano ulwa kuuti vasoghope indaghilo isio sino sikalemilue nava sung'ua na vaghoghoholo ava mu Yerusalemu. **5** Apuo ing'ong'ano sikakangasivua mu lwitiko navano valyitike vakongelela mukipugha mufighono fyooni. **6** Upaulo nava nine vakaluta ku FiligiaFiligia naku Galatia, ulwakuva uMhepo ghwa Nguluve alyavakanile kudalikila ilisio ukuo kukighavo ikyaku Asia. **7** Ye vaseghelile ku Misia, vakaghela kuluta ku Bithinia, looli uMhepo ghwa Yesu alyavakanile. **8** Pa uluo vakakila ku Misia vakiisa mpaka mulikaja ilya Throa. **9** Imbonekelo sika mumila u Paulo pakilo, kwa lyale umunhu wa ku Makedonia imile, ikung'emela nakujova "Isagha mututange kuno ku Makedonia". **10** U Paulo ye asivue imbonekelo, nakalingi tukiling'anie kuluta ku Makedonia, alyakaguile Kati u Nguluve atukemelile kuluta kuvadalikila ilivangili. **11** Apuo tukavuka kuhuma ku Throa, tukaluta wvimila ku Samothrake, ikighono kino kilyavingile tukafikile mulikaja ilya Neapoli. **12** Kuhuma apuo tukaluta ku Filipi ghuno ghwope ghumo ni likaja ilya Makedonia, ilikaja ilitambu mu wilaya nu vuutema vwa Kirumi pe tukikala ifighono nde filingi. **13** Ikighono ikya sabati, tulyalutile kunji ku lilyango tukaghendela musila ja malenga, pano tukatisagha pe piva apakuvumbela inyifunyo. Tukikala pasi na pijova nava kimama vanovalisile palikimo. **14** U mwana mama jumonga juno itambulivua Lidia, juno akaghusiagha irangi ja zambarau, kuhuma mu likaja lya Tiatira, juno akifunyangha kwa Nguluve, alyatupulikisye. U Mutwa akan'dindulila umwojoo ghwa mwene nakuvikila umwojoo amasio ghano ghalyajovilue nu Paulo. **15** Ye ofughue, umwene palikimo ni nyumba ja mwene jooni, akatupelepesia akati "Neve munyaghile une kuuti nuvyakyang'ani mwa Mutwa, pe nikuvasuma mwingile na pikukala kulyune". Akatupelepesia kyongo. **16** Pe lukava n'diike, tukati tuluta pano palyale pakufunyla, uminja jumo juno alyale nili pepo ilyakulaghula akatang'ana nusue. Alyamuletile umutua gha mwene ifaida nyinga nuvukedusi. **17** U mukumama uju aly m'bingilile uPaulo palikimo nusue, akajeghelagha iti "Avaki baba ava vombi va Nguluve u m'baha, vano vipulisia kulyumue imola sa vupoki". **18** Alyavombile vulevule mufighono finga, looli u Paulo ye an'kalisie ni mbombo ijio, akasyetuka kunsana napikulivula ilipepo, "Nikululaghila mu litavua lya Yesu uhume mun'kate mwa mwene." Lyoopo likahuma likamuleka nakalingi **19** Avatua va mwene yevalolie kuuti uluhuvilo lwa faida jivanave luvukile, vakavakola u Paulo nu Sila na pikuvavika mu lighulilo pa vanyavutavulilua. **20** Ye vavatwailile kuva highi, vakati, "Ava ghosi ava va Yahudi vipelela ingasi ing'ome mulikaja liitu. **21** Vivulanisia sino nasilimundaghilo usue kuvupila namba kuvingilila ndavule ava Rumi." **22** Ilipugha likavagevukila u Paulo nu Sila, avahighi vakademulania Amanda ghavanave kange vakavafula vakalaghila vachapue ni fiboko **23** Ye atovilwe ingoda nyinga, vakavataghila mu ndinde nakuvavula avasikari ava ndinde kukuvatolelela. **24** Ye vupile ululaghilo uluo, avasikari va ndinda alyavataghile mu kyumba ikya nkate ikya ndinde nakuvavupinya amaghulu gha vanave Muno

akavabikile. **25** Unsinki wa kilo nkate, uPaulo nu Silas vakava vikufunya na na kukwimba inyimbo isakumughinia uNguluve, kuno avapinyua avenge vakavapulikisyagha, **26** Nakalingi kikahumila ikinsenyena ikivaha nu lwalo lwa ndinde lukasukania, amalyango gha ndinde ghakadinduka, na manyololo agha vapinywa ghakalegena. **27** Umuloleli ghwa ndinde akasimuka mu tulu pe akavona amalyango ghoni agha ndinde ghadindwike; pe akatola umaghe ghwa mwene ulwauuti akalondagha pikubuda ulwakuva alyasaghile kuuti avapinywa voni vadyighile, **28** Loli, uPaulo akajeghela nelisio ilivaha, akati "Uleke pikulemasia ulwakuva twevoni tuliapa". **29** Unsikari wa ndinde aasuma itaala site pe akingila munkate mu ndinde ni ng'aning'ani, akatetemagha napikwoghopa, akavaghwila uPaulo nu Sila, **30** napikuvahumia kunji mundinde na kuuti, "Vagoyo nivombekiki neke kuvangua?" **31** Voqe vakam'bula, "Umwitike uMutwa Yesu najuve ghuvanguka palikimo ni nyumba jako." **32** Valyajovile ilisio lya Mutwa kwa mwene, palikimo na vanhu voni va munyumba jamwene, **33** Umuloleli wa ndinde akalyavatoilele ikilo jila na pikuvusuka munovalyalemile, nakalingi umwene palikimo na vanhu va munyumba ja mwene vakofughua. Akavaleta uPaulo nu Sila kunyumba ja mwene **34** na pikuvabiikila ikyakulia. Ghwope akiva nulukelo luvaha palikimo na vanhu va nyumba ja mwene ulwauva valyamwitike uNguluve. **35** Panojilyale mwisi, avahighi vakamola imola kwa muloleli jula uwa ndindendinde vakati, "Vatavule Vala valutaghe", **36** Umuloleli ghwa ndinde akam'bula uPaulo ulwa mansion agha, "Vahighi vahighi vakomola imola vatavule ava valutaghe: lino muhumaghe kunji mulutaghe mutenganiile." **37** Looli u Paulo akavavula, "Vakatutovile pavugholofu, avanhu vano va Rumi kisila kuhigha kange vakalamula kututagha mundinde; kange lino vilonda pikutuhumia kisyefu? Namba, nalunganoghele, vavuo vene viise vatuhumie apa". **38** Avaloleli vakavavula avahighi isa mansion agha, avahighi vakoghopa kyongo pala pano vakakaguile kuuti u Paulo nu Sila va Rumi. **39** Avahighi vakisa na pikuvapelepesia vahume, ye vavahumisie kunji mu ndinde, ye vavasumile upaulo nuSila vahume kunji mulikaja livanave. **40** Pa uluo uPaulo nu Silas vakahuma kunji mundinde vakisa kunyumba kwa Lidia. uPaulo nu Silas yevavaweni avanyaluolo, vakanyamasia umwojo kange vakabuka mulikaja ilio.

17 Ye vakilile ifikaja ifya mu Amfipoli ni Apolonia, vakisile mpaaka mulikaja lya Thesalonie lino lilyale nava sinagogi ava Yahudi. **2** Ndavule lulyale lwiho lwa Paulo, alyalutike kuvanave, na kunsiki ughwa fighono fitaatu ifya Sabati pe akapuling'ana na voope wvimila u vulembe. **3** Aava ikuvavulilua uvulembi na piuvolelela kuuti, lulyanoghile ukiliste kupumuka kange kusyuka kange kuhuma kuvafue. Akavavula, "U Yesu uju niuvavula imola sa mwene ghwe kilisite" **4** Vamo avayahudi vaaghelilue na pilungana nu Paulo nu Sila, palikimo nava Girci vano vikufunya Kwan Nguluve, avamama vinga avagholofu ni kipugha ikivaha ikya vanhu. **5** Looli vamo ava Yahudi vano navalyitike, vano valyamemile igila, valyalutile kulighulilo na pikuvatola avanhu vamo napikuvatola avahosi, vakakong'ania ilipugha lya vanhu palikimo, na kukwambusia ulunjughanjughu mu likaja, kange vakajigululika inyumba ja Jason, vakalondagha

vavakole u Paulo nu Sila ulwakuuti vavalete pavulongolo pa vanhu. 6 Loli yevavakunilue vakankola u Yasoni navamo avanyooloo avenge na pikuvatwala pavulongolo avagoyo ava mulikaja pe vaajeghelagha, "Avaghosi ava vano vasyetulinie iisi vafiile mpauno kange, 7 Avaghosi ava vino vakambilivue nu Yasoni vinangania indaghilo ja Kaisari, viiti kuale uNtua ujunge juno itambulivua Yesu" 8 Ilipugha lya vagoyo vakikaja ye vapulike isio, pevakava night nganania. 9 Ye vamaile kutola indalama sino siling'ine vuloleli kuhuma kwa Yasoni na vange, vakavalekesia valutaghe. 10 Ikilo jila avanyalukolo vakamwomwile u Paulo nu Sila ku Beroia. Ye vafikile kula vakaluta munyumba ija kufunyila ija va Yahudi. 11 Avvanhu vala valyale vumofu kukila avvanhu vala ava ku Thesalonike, ulwakuva valitavule kukulyupila ilisio muluhala luvanave, kulolela amalembe ifighono fyooni ulwa kuuti valole kuuti amasio ghano ghalyajovilue fyeghalivuo. 12 Ku uluo avinga muvanave valyitike, mwevakava nava kimama avanyangelo imbaha isa ki Giriki navava ghosi vinga. 13 Looli ava Yahudi ava ku Thesalonike yevakaguile kuuti u Paulo ipulisia ilisio lya Nguluve ukuo kuku Beroia, vakaluta ukuo na kuhovalesia kange kutengula ulunjughanjugha kuvanhu. 14 Ng'aning'ani, avanyalukolo vakant'wala u Paulo kusila ija lisumbe, looli u Sila nu Timotheo vakasighala pala. 15 Avanyalukolo vala vano vakan'twalile u Paulo vakaluta naghwope m'paka ku Athene, ye vamaile u Paulo kula, valyupile indaghilo kuhuma kwa mwene kuuti, u Sila nu Timotheo visaghe kwa mwene ng'ani ng'ani kyongo. 16 Unsiki ghuno vakavaghulilagha kula ku Then, inumbula ja mwene vakajikalisie mun'kate mwa mwene ndavule alyalolile ilikaja ndavule ghulyamemile ifihwani finga. 17 Pa uluo vakapuling'ana munyumba ijakufunyila nava Yahudi vano vakifunyagha kwa Nguluve na kuvooni vaala pano vakatang'ine navoope ifighono fyooni kulighulilo. 18 Looli vamo ava Falsafa ava ku va Waepikureo nava Wastoiko vakapela. Navange vakaati, "Kye kiki kino ijova unjovaji un'debe? Avenge vakaati, "Jihufia idalikila imola ja Nguluve umesia," ulwakuva idalikila imola ija Yesu na kusyuka. 19 Vakan'tola u Paulo na pikuntwala ku Areopago, vakaati, "Tukagula kukulumanya ululaghilo ulu ulupia luno ghujova? 20 Ulwakuva ghuleta amasio amapia mumbughulutu situ. Kurt uluo tulonda kukagula kuuti amasio agha ghalindani?" 21 (Na vaanhu vooni ava ku Athene palikimo navahesia vano pwevale kuvanave, vaghumanyile unsiki ghuvanave ughu kujova na kupulikisia ilisio ilipia.) 22 Pa uluo u Paulo akima pakate na kate pa vaanhu ava ku Areopago na kuuti, "Umue mwe vanhu vaku Athene, nikuvagha kuuti muli vaanhu vano vikela kwitika kumanguluve, 23 Ulwakuva munenihingile une na kulola ku ifiinu finu fino mukufunya, nighavwene amasio ghano ghalembilue ku fimo ifitekelelo fiinu, ghiiti, "KWA NGULUVE JUNO NAIMANYIKIKA". Pa uluo, ujuo juno mukufunya kisila kukagula, ghwe ujuo juno nikuvavula umue. 24 U Nguluve juno alyavumbile Lisa ni kinu kino mwekilimwekilil mun'kate, ulwakuva ghwe Mutwa ghwa vulanga ni iisi, naiwesia pikukala munyumba imbaha inyimike ijakufunyila sino sitendilue namavoko. 25 Kange na ivombua na mavoko ulwakuuti ilonda ikinu kivanave umwene jujuo ikuvapela avvanhu uvwimi nu mwuujja ni fiinu fyooni ifiinge. 26 Kuhumila u munhu jumo, aalyavombile mukisina kyooni

ikya vanhu vano vikukulapamaso agha iisi, pe akavavikila amasiki nu vusiilo uvwa fisala fino fikukala. 27 Mu uluo, vilondua kukun'kagula unguvule, kuuti van'fikile na kukumwagha, kyang'ani nalikutali nambe nhu jumo ghweeni. 28 Kwa mwene tukukala, tughenda nakuva nu vwimi vwitu, ndavule un'tunzi ghwinu ughwa lishairi yeatileyeatile 'tulivaholua va mwene.' 29 Ku uluo, ndavule tulivaholua va Nguluve, nalunoghile kusagha ilitekelo liindavule isahabu, ni shaba, na mavue, fihwani kino kikahongolilue vunofu namasaghe gha vanhu. 30 Mu uluo, u Nguluve alyjikile Kimmie amasiki agha vavue, looli lino ilaghila avvanhu vooni valate. 31 Ulwakuva avikile ikighono kind alyale ikujigha iisi ija kyang'ani kwakwa munhu juno alyala n'saluile. U Nguluve alyahumisie uvwakyang'ani kwa munhu uju kange pala umunhu juno alyansyusisie akahumile kuvafue. 32 Avvanhu va ku Athene yevapulike imola ija kusyuka kuvafue, navala vamo vakan'syojuile u Paulo, avenge vakaati "Tukukupulikisia kange kumola iji" 33 Apuo, u Paulo akavaleka. 34 Looli avvanhu vamo valyale ikinu kimo vakitika, pwe akale u Dionisio Mwereopago, nu mama Juno itambulua Damari na vange palikimo navene.

18 Ye sikilile imbombo isio, u Pqulo alyavukile ku Athene kuluta ku Korintho. 2 Ukuo akamwaghile umuYahudi juno itambulivu Akwila umunhu ghwa likabula lya Ponto, umwene nu ndala ghvamwene juno itambulivua Prisila valisile kuhuma ukuo ku Italia, u lwakuva ukilaudia alyalaghile ava Yahudi vooni vabuuke ku Roma; 3 U Paulo alikalile nakuvomba imbombo navene ulwakuva umwene ivomba imbombo jino jiling'ana ni jivanave. Avvene valyale vinosya ifivighili. 4 U Paulo akapuling'ana navene munyumba ijakufunyila mufighono fyooni ifya sabati. Alyavavule ava Yahudi palikimo nava Giriki. 5 Looli usauli nu Timotheo yevisile kuhuma ku Makidonia, u Paulo alyasung'ilue nu Mhepo kukuvolela ava Yahudi kuuti u Yesu ghwe Kilisite. 6 Unsiki ghuno valyan'kanile name kukunsyojola, pe u Paulo akakung'unile umwenda ghwa mwene pavulongolo pavanave, na kukuavavula, "Idanda jinu jive wimila vwa matue ghiinu jumue; Une nisila makole. Kuhumalino na kughendelela, nikuvalutla avapanji". 7 Pe akavuka kuhuma pala akaluta kunyumba ja Tito Yusto, umunhu juno ikunsuma u Nguluve. Inyumba jamwene jilipipi ni nyumba ja kufunyila. 8 U Krispo, mulongosi ghwa nyumba ja kufunyila palikimo na vanhu avamunyumba ja mwene vakamwitika u Mutwa. Avvanhu vinga kuhumakuhuma ku Koritho ye vapulike u Paulo ijova valitike nana kukwofghua. 9 U Nguluve akam'bula u Paulo pakilo kusila jibbonekelo, "Nungoghpaghe, looli jovagha nungajikaghe Kimmie. 10 Ulwakuva une nilipalikimo nuve, nakuale juno kumwa ighela kukunangania, ulwakuva nili navanhu vinga mulikaja ili". 11 U Paulo akikalile ukuo ku Niki ugwa mwaka ghumo na Messi n'tanda ye ivulanisia ilisio ilya Nguluve muvanave. 12 Looli u Galio akavombilue kuva n'temi ughwa ku Akaya, ava Yahudi vakima palikimo nhu Paulo na pikuntwala pavulongolo pakitengo ikya vuhighi, 13 vakaati, "Umunhu uju ikuvahonga avvanhu vifunyaghe kwa Nguluve kisila vutavike vwa ndaghililo". 14 Unsiki ghuno u Paulo ye ilonda kujova, u Galio akavavula ava Yahudi, "Umue mwe vayahudi, ndavule ilikosa au uvunangifi, jalejiva kyang'ani kuvavombela. 15 Looli ulwakuva

ye maswali, ghando ghiling'ana na mansion namatavua kange ni ndaghilo sinu, kange muhinganaghe jumue mwevene. Une naninoghuananinoghua kuuti nive muhighe ghwa aghuo." 16 U Galio akavavula vavubuke pavulongolo pa kitengo ikyavuhighi, 17 Mu uluo, vakan'kola u Sosthene, umulongosi ughwa nyumba ija kufunyila, vakan'tova pavulongolo pa kitengo ikyavuhighi. Looli ugaliyo nakoghwiye kino valya vombile. 18 U Paulo, ye ikalile pala unsiki n'tali, akavaleka avanyalukolo pe akaluta ni Melissa ku Siria palikimo nu Prisila nu Akwila. Ye vakyale kuvuka ku bandali, alyaketile ilinyele lya mwene ulwakuva alijighile kuuti m'pesie. 19 Ye vafikile ku Efeso, u Paulo alyamulekale u Prisila nu Akwila Pala, looli jujuo mwene akingila munyumba ijakufunyila nakupuling'ana na va Yahudi 20 Ye vam'bulile u Paulo ikale navene unsiki un'tali, umwene akakanile. 21 Looli akavuka kuvanave, akavavula, "Nigomoka kange kulumue, ulwakuva vwevughane vwa Nguluve". Apuo, akabuka ni Meli kuhuma ku Efeso. 22 U Paulo ye imile ku Kaisaria, akatogha kuluta kuhungila inyumba imbaha inyimike ija kufunyila ija ku Yerusalemu, kange akika paasi panyumba imbaha inyimike ija ku Antiokia. 23 Ye ikalile munsiki Pala, u Paulo alyabukile kukila ku fisala ifya Galatia na ku Frigia nakuvakangasia inumbula ava vulanisivua vooni. 24 Umu Yahudi jumo juno itambulivua Apolo, juno alyaholile ukuo ku Alexandria, Akisa ku Efeso. alyale mfwiho kujova ni ngufu muvulembe. 25 U Apolo akavulile mu ndaghilo sa Mutwa. Ndavule alyale ni ngufu nu Mhepo, alyajovile nakuvulanisa vunofu ghano ghiling'ana nu Yesu, alyakaguile kuuti lwe lwofughu lwa Yohana. 26 U Apolo akatengula kujova kuvukangafu munyumba imbaha inyimike ijakufunyila. Looli u Prisila nu Akwila ye vam'puliye, valyavombile uvumanyani nu mwene kange vakamwolelela ku kyanya musila ija Nguluve vunofu. 27 Ye anoghilue kuvuka kuluta ku Akaya, avanyalukolo vakan'kangasia inumbula na pikuvalembela ikalata avavulanisivua vano valyale ku Akaya kuuti vamwupile. Ye afikile kulungu alyatangile kyongo vala vano valyamwitike. 28 Ku ngufu sa mwene Navarro manyani, u Apolo alyavakilelelile ava Yahudi pavwelu ye ivonesia kuhumila amalembe agha kuuti u Yesu ghwe Kilisite.

19 Lukale kuuti u Apologize ye aliku Korintho upaulo akakila ku kyanya na kufika kulikaja lya Efeso, pe akavonaakavona avavulanisivua vamo ukuo. 2 U Paulo akam'bulu, "Nde, mukamwupile uMhepo u Mwimike yemukitike?" Vakam'bulu, "name, natulyapuliye ndavule uMhepo u Mwimike." 3 U Paulo akaati, "Iino umue mukofwighue ndani?" Vakaati, "Mulwofughu ulwa Yohana. 4 Kange uPaulo akamula, "U Yohana alyofwighu ulwofughu ulwa lulato. Akavavula avanhu vala kuuti mulondua kukumwitika jula juno ikwisa pa mwene, ndavule, u Yesu." 5 Avvanhu ye vapuliye imola iiji, peva kofughua kulitavua lya Mutwa Yesu. 6 Lukale u Paulo yavikile amavoko gha mwene kuvanave, uMhepo u Mwimike Akita kuvanave pe akatengula kujova injovele kuvuila. 7 Palikimo Avenue valyale avaghosi kijighe nava viili. 8 U Paulo alyalutile kunyumba ijakufunyila akajova na Kun'kangasia amasiki gha meesi ghatatu. Alyale ilongosia kupuling'ana nakuvakwesa avaanhu vano valungime vvimila u vutua uvwa Nguluve. 9 Looli ava Yahudi avange valyale vakali avange vano navikwitika, valyatengwile kujova

amavivi kulungama musila ija Kilisite pavulongolo pa kipugha. Kange u Paulo akalekine na veene pe akavabaghula vano vikutika navene. Umwene akatengula kujova mufighono fyooni kuvukumbi uvwa Tirano. 10 Ulu lulyaghendelile amaka gha viili, looli vonivoni valyale vikukala ku Asia valyapuliye ilisio lya Mutwa, vooni ava Yahudi nava Yunani. 11 U nguluve alyale ivomba imbombo mumavoko agha Paulo, 12 kuuti avatamu valyavuvusivue, nu Mhepo umulamafu akavahuma, unsiki ghono valyalolile ikitambala namenda ghano ghakahumile mum'bili gha Paaulo. 13 Looli pevalyale ava Yahudi vano valyale vipunga vupepe vikyula kukiila ikisala ikio, vakavombelagha ilitavua lya Yesu vvimila vuvanave vavuo. Valyavavulile vala kuuti valyale niili pepo ililamafu; vakaati, "Nikuvavula muhume mulitavua lya Yesu juno u Paulo ikun'dalikila." 14 Vano valyaghavombile agha valyale vaana budika lubali vwa ntekesi umbaha ughwa kiyahudi, ni Skewa. 15 Amapepo amalamafu vakavamula, "U Yesu nun'kaguile, naju Paulo ni n'kaguile; looli umwe mwemue va veeni?" Jula umhepo umulamafu akavahadukila 16 mun'kate mwa munhu ava punga vupepe na akavasinda ingufu na kuvukatova. Pe vakakimbilila kuhuma munyumba jila vakale sila Manda kange vakalemile. 17 Ilio likakagulika ku vooni, ava Yahudi nava Yunani, vano valyale vikukala kuula ku Efeso. Valyale nuludwesi luvaha fiijo, niilitavua lya Mutwa likongelela kupulikika. 18 Kange, vinga avaviitiki valisile nakulata kange vakasimilisila imbombo imbivi sino vakavombile. 19 Vinga valyale vivomba uvughanga vakakong'ania ifitabu fivanave, vakanyanya pa vulongolo pa munhu ghweni. Unsiki avene ye vavalile ulutalama lwa fiinu, lilyalelilyale fighavo fiijighe fihano ifya ndalama. 20 Pa uluo ilisio lya Mutwa likakwilana muvukome fiijo uvwa ngufu. 21 Isa Paulo kukwilana imbombo inofu ija mwene kula ku Efeso, u Mhepo akamulongosia kuluta ku Yerusalemu kukiila ku Makedonia naku Akaya; akaati, "Yekwene ukuo, jininoghile kujagha i Rumi." 22 U Paulo akavomola ku Makedonia avavulanisivua va mwene vaviili, Timotheo nu Erasto, vano valyale vikutanga. Looli umwene jujuo akajighe ku Asia mu nsiki. 23 Unsiki ughuo kukahumile ulunjughanjugha ulukome ukuo ku Efeso vvimila isiila jiila. 24 U sonora jumo ilitavua lya mwene Demetrio, juno alyatendile ifihvan ifya ndalama ifya Nguluve Diana, alyaletile ifighusivua ifivaha kuvamang'anyi. 25 Pe akavakong'anya ava mang'anyi ava mbombo jila na kuuti, "Vagojo mukagwile kuuti mufighusivua ifii tukwingisia indalama nyinga. 26 Mulola na kupulika kuuti, usue tuliapa pa Efeso, looli pipi ni Asia jooni, u Paulo uju avavulile na kuvashetulia avanhu viinga. Ijova kuuti kweghasili amanumbela Ghana ghavombilue na mavoko. 27 Na kwekuuti kwelile ulutalaamu kuuti ifighusivua fiitu nafilonduagha kange, looli nii nyumba ija Nguluve ijakufunyila umama um'baha u Diana lunoghile kusyojola kuuti asita luvumbulilo. Kange anoghile asovile uvuvaha vwa mwene, juno i Asia ni iisi jikufunya kwa mwene." 28 Ye vapuliye agha, vakamemile ni ng'alasi kange vakajeghela, vakaati, "U Diana ughwa Efeso ghwe m'baha." 29 Ilikaja lioni likamemile ulunjughanjugha, navanhu vakakimbila mun'kate muvukumbi uvwa luneno. Vakavakolile vano vikyula avanine nhu Paulo, u Gayo nu Aristariko, vano vakahumile ku Makedonia. 30 U Paulo alyalondile kukwingila mukipugha kya vanhu, looli

avavulanisivua vakan'sigha. 31 Kange, avagoyo vamo ava kisina ava ku Asia vano valyale vamananyi va mwene vakantwalila imola inofu kungufu kukunsuma alike pikwingila muvukumbi uvwaluneno. 32 Avanhv vamo valyale viiti ikiinu iiki na vange ilisio lila, ulyakuva ikipugha kya vanhu kilyahasiling'ine. Vinga vavanave navakakagwile nambe kuuti nakiki valisile palikimo. 33 Ava Yahudi vakantwala u Iskanda kunji kukupugha kya vanhu na pikum'bika pavulongolo pa vanhu. U iskanda akahumia ikidegho muluvok lwa mwene kuhumia uvwolesi ku vanhu. 34 Looli yeva kagwiile kuuti umene mu Yahudi, vooni vakajeghela ku lisio limo munsiki ghwa Imasala ghavili, "U Diana ghwe m'baha ughwa va Efeso." 35 Pa uluo umulembi ughwa likaja akanyamasia ikipugha, akaati, 'Umwe mwe vaghosi ava Efeso ghweveni Juno nakagwiile kuuti ilikaja lya Efeso juno ikolelela inyumba imbaha inyimike ijakufunyila ija Diana umbaha nikila ikihwani kino kikaghwile kuhuma kukyanya? 36 Kulola kuuti amasio agha naghagakagwile, tulondua kuuti tuve Kimmie kange namungavombaghe kyooni ikya ng'aning'ani. 37 Ulwakuva ulwakuva muvakemelile avanhv ava pa ndine vano navaliyasi ava nyumba imbaha inyimike ijakufunyila nambe navikum'beda u Nguluve ghwitu un'dala. 38 Ku uluo, ndavule u Demetrio na mang'anyi vano valipalikimo nu mwene valinamavoko wvimila vwa munhu ghweni, indinde si dindulivue navasikari pevale. Pe valetue pavulongolo pa highi. 39 Looli ndavule uve ungalonde kyekyoni kila ghusimilisa amasio aghange, ghivombua mukikalo ikya kyang'haani. 40 Sa kyang'ani tuluvivi ulwakuhighua wvimila ulunjughanjugha wvimila ulwa kighono iki. Kusiila lumonga ulwakunangika isi, kange nakwande tuva ningufu isa kwolelela. 41 Ye ajovile agha, akapalasinie ifipugha.

20 Ye Sisile injughanjugha, uPaulo akavakemelile avavulanisivua na kuva kangasia inumbula. 2 Kange akavalagha na kuvuka kuluta ku Makedonia. Umwene ye akiile ku kisina ikio alyale ikuvakangasia inumbula avitiki, pe akingila ku Yunani. 3 Pa uluo umweene kuuti akale pala kunsiki ghwa mesi gha tatu, ikikosi kikavombilue kwakwa mwene nava Yahudi alyale pipi ku kyula kuku sila ija nyaja kuluta ku Shamu, pe akam'bula kugomoka kukila ku Makidonia. 4 Vano valyale kiinu kimono nu mwene kuluta ku Asia valyale u Sopatro, umwana ghwa Pirho kuhuma ku Berea; u Aristario nu Sekundo, vooni kuhuma kuvitiki ava ku Thesalonike; u Gayo ughwa Derby; u Timotheo; Tikiko nu trofimo kuhuma ku Asia. 5 Looli avanhv valonguile pe valiale vikutughula ku Throa. 6 Musila ija nyanja kuhuma ku Filipi mu fighono ifyaifa makate ghano naghakabilue ikilule, mu fighono fihano tukavafikile ukuo ku Troa. Tulikalile ikuo mufighono ifya budika lubale. 7 Ikinghono ikya kwanda ikya nyambaha, yetukong'anile palikimo kumenyula un'kate, u Paulo akajovile navitiki. 8 Akale ijova kuvuka pakilavo, pe akaghendelela kujova mukilo imbaha. Pe kulyale italaitala nyinga kukyimba ikya kukyanya kino tukakong'anile palikimo. 9 Mulidilisha akikalile un'soleka jumo juno ilitavua lya mwene Utiko, juno kale ni tuulu imbaha. Kange u Paulo alyale idalikila mu nsiki u n'tali, unsoleka uju, akaghoneile, pe akagha pasi kuhuma ku gholofa ija vutatu vakamwagha afuile. 10 Looli u Paulo akika pasi, akagholosia juju mwene, akan'kola kange akaati. Kange akaati, "Namungakatalaghe, ulwakuva mwumi." 11 Kange pe

akatogha ku gholofa na kumenyula un'kate, pe akalia. Ye ajovile navene kunsiki untali hadi palwakilo, pe akavuka. 12 Vakantwala un'soleka jula alyale mwumi pe vakatengaana fiijo. 13 Usue jusue tukalongwile kuvulongolo pa Paulo ni meli nakuluta ku Aso, pano usue tukamwile kuntola u Paulo ukoo. Iki kyekino umwene jujuo alyalondile kuvomba, ulwakuva akamwile kukla iisi jino jumile. 14 Ye atufikile ukoo ku Aso, tukampakilatukapakila mu meli tkaluta ku Mitilene. 15 Kange usue tukabukile kuhuma ukoo ikighono ikya uvuvi tukafikile ulubale ulwa uvuvi ulwa kiponge ku Kio. Ikinghono kino kikwisa, tukafikile ku kiponge ikya Samo, ikighono kino kikwisa tukafikile kulikaja iya Mileto. 16 Ulwakuva u Paulo alyala lamuile ku kkyula kuhumila ku Efeso, ulwakuti nangatumilaghe nambe unsiki ghweni mu Asia; ulwakuva alyale ng'aning'ani ija kwangupa ku Yerusalemu wvimila uvwa kikulukulu ikya pentekoste, ndavule lukanoghiile kuvomba anala. 17 Kuhuma ku Mileto akomola avanhv kuluta ku Efeso pe akavakemele avaghogholo ava mu nyumba ija kufunyila. 18 Ye vafikile kwa mwene, akavavula, umue mwe veene mukagula ndavule ikighono ikya kwanda ye nisile apa pa Asia, ndavule nikale kulyumue ifighono fyooni. 19 Nimbobile u Mutwa mu uvukalo wwooni namahosi, nimumuko sino sibnyaghiile une ni gila ija va Yahudi. 20 Mukagula kuuti nanikisighile kupulisia kulyumue ikinu kyoni kila kino kilyale kinofu. ndavule une nilyavavulanisie pa vuelu kange kuluuta inyumba ni nyumba. 21 Mukaguka kuuti une nikaghendelile kukuavavula ava Yahudi nava Yunani mululato ulwa Nguluve nu lwitiko ulwa Mutwa ghwitu Yesu. 22 Lino, lolagha, une, pano nikumwitika uMhepo u Mwimike kuuta ku Yerusalemu, nanikagula nambe agha ghano ghikunihumila une ukoo, 23 ulwakuva uMhepo u Mwimike ikunoyolela une mulikaja kange ijova kuuti amanyololo ni mumuko fyefino fikunighula une. 24 Looli une nanikasaghile kuuti uvukalo vwaango kusila jooni ija litalaama lwango, neke nimale ulughendo lwango kumbombebele inofu jino nilyupile kuhuma kwa Mutwa Yesu, kukwolela ilivangili lyalusungu lwa Nguluve. 25 Lino, lolagha, nikagula kuuti mweeni vooni, mun'kate muvalamuvala muno nikalutile kuvadalikila uvutua, namungavaghe kange vweni. 26 Ku uluo nikuvolela umusyughu iji, kuuti nisila n'kole mudanda ija muunhu ghweni. 27 Ulwakuva nanikasaghile kuva pulisiia uvughane vwa Nguluve. 28 Mu uluo muve valoleli wvimila vwiinu jumue mwevene, nakukupugha kyooni kino uMhepo Mwimike avavikile umue kuva valoleli. Muve valoleli kudima ikipugha ikya Mutwa kino alyaghuile ni danda jamwene jujuo. 29 Nikagula kuuti kuvuuka kulyune, ing'eva ing'ali sikwingila kulyumue, kange navangakisaghilaghe ikipugha. 30 Nikagula kuuti kange mu vamo mulyumue jumue avanhv vamo vikwisa nakujova ghano mavivi, Neke kukuwakwesa avavulanisivua vavafwataghe avene. 31 Ku uluo muve maso. Mukumbakaghe kuuti amaka ghatatu nanikabuhilile kukuavavulanisia umunhu ghweni mulyumue namahosi pakilo na pamwisi. 32 Lino une nikuvatola kwa Nguluve, na kulisio iya lusungu lwa mwene, lino likuvanosa napikuvapela uluhombo palikimo aveene vooni vano vapakilue kwa Nguluve. 33 Nanikanoghilue indalama, sahabu, nambe amenda. 34 Mukagula jumue mwe veene kuutikuuti amavoko agha ghanipelile ifipelua fyango ne mwene kaange ifipelua ifyavala vano vakale palikimo nune. 35 Mu agho

ghooni nikavapelile ikihwani kino ndavule kinoghile kukuvatanga vano vasila ngufu isa kuvomba imbombo, ndavule jinoghile kukumbuka amasio gha Mutwa Yesu, amasio ghano ajovile umwene jujuo: "Kiba kuhumia kukila kukwupila." 36 Ye ajovile anala, akafughama akifunya palikimo naveene. 37 Vooni vakalila fiojo na pakumughwila u Paulo ku singo napikumunonela. 38 Vakakaalile fijo kughoni ulwakuva kila kino akajovile, kuuti navili kuvwagha kange uwweni vwa mwene. Kange vakamuhingilisie ku Merikebuni.

21 Unsiki ghuno tukalekine navene, tukyula ku nyanja, tukafikile mulikaja ilya Kosi, ikighono kinokikafikile mu likaja Iya Rodo, na kuhuma ukuo tukafikile mulikaja Iya Patara. 2 Ye tupatile i meli jinojino jilovoka kuluta ku Foinike, tukapandile na kukyula. 3 Ye tufikile pavulogolo pa kiponge ikya Kipro, tukajilekile ulubale ulwa ng'ighi, tukakyula kuluta ku Siria, tukima mulikaja ilya Tiro, ulwakuva ukuo kwekuno imeli jikale jipakivue ishehena ja mwene. 4 Ye avavue avavulanisivua, tukikala ukuo ifighono budika lubale. Ava vulanisivua avaava vakam'bula u Paulo kukilila uMhepo kuuti umwene nangisaghe ku Yerusalemu. 5 Ye visile ifighono fila, usue tukabuka kuluta kulyusue. Vooni palikimo, nava mama vavanave palikimo navaana vavanave, vakatuhingilisie musila siitu yeye tumumile kunji kulikaja. Kange tukafughama ku pwani, tukifunya, tukalaghine tweeni. 6 Tukapandile imeli, kuno avegne vigomoka kange kunyumba sivanave. 7 Kange ye tumalile ulughendo lwitu kuhuma ku Tiro, tukafikile ku Tolemai. Pala tukahungile avanyalukolo na pikukala na vene kighono kimo. 8 Ikighono kino kikwisa tukabukile tukalutile ku Kaisaria. Usue tukungile munyumba ja Filipino, undaliki ughwa livangili, juno alyale jumbo vava budika lubale, najusue tukikala palikimo nu mwene. 9 Umuunhu uju alyale navahinja vano vakavilagha. 10 Ye ikalile ukuo ifighono n'diiki, akika kuhuma kuvu Yahudi um'biili jumo juno itambulivua Agabo. 11 Umwene akisile kulyusue akatola ukanda ghwa Paulo. Ku uluo akipinya amaghuu nana mavoko gha mwene jujuo akaati, "U Mhepo u Mwitike iiti ndiiki," "Ava Yahudi ku Yerusalemu vikupinya u muunhu juno itema ukanda ughu, voope vikupela mumavoko gha vaanhu avapanji." 12 Ye tum'pulike amasio agha usue navaanhu vano vakale vikukala pala tukam'bula u Paulo aleke pitogha kuluta ku Yerusalemu. 13 Pe u Paulo akamula, "Muvomba kiki, mulila na kudenyania inumbula jango? Ulwakuva niling'ansie, nambe kukungua kweene, looli kange kufwila ukuo ku Yerusalemu wvimila vwa litavua ilya Mutwa Yesu." 14 Ulwakuva u Paulo nakale ilonda kuvulua, tukabuhilile na kujoova, "kange uvughane vwa Mutwa vuvombike." 15 Ifighono ifi, tukatolile amafuko ghitu nakuluta ku Yerusalemu. 16 Avavulanisivua vamo kuhuma ku Kaisaria tukafwatine nusue. Vakan'twala umuunhu jumo juno itambulivua Mnasoni, muunhu ghwa ku Kipro, um'bulanisivua ghwa pakali, juno tulikalile palikimo. 17 Ye tufikile ku Yerusalemu, avanyalukolo vakatuupile nulukelo. 18 Ikighono kino kikwisa u Paulo akalutile palikimo nusue kwa Yakobo, nava ghogholo vooni vano pevakale. 19 Ye tukungile, akavapela imola jino ye jikyale ijinge amasio ghano uNguluve alyavombile mu vanave mu vapanji kuhumila mumbombebele inofu ijaja ija mweene. 20 Unsiki

ye vam'pulike agha, vakam'pala u Nguluve, pe vakam'bula, "Ghulola, nyalukolo kweghale amaelufu ghalingi vitiike muvala muva Yahuhudi. Aveene Vooni valinuvufumbue uvwakukola indaghilo. 21 Vavulilue kusimilisivua uve, kuuti ghu vulanisia ava Yahudi vino vikukala pakate pavapanji kulekana nu Musa, kuuti ghukuvavula vano navakekile avaana vavanave, kangekange navangafwataghe injio isa kali. 22 Tunoghile tuvombe kiki? Vikagula kuuti vipulika uve ghwisile. 23 Lino vombagha kino usue tukukuvula: tuulinavoopu vaanhu vane vano vavikile ulujighe. 24 Vatole avaanhu ava pe ghuvalasie ghwe mwene palikimo navene, pe uvahombebe ighalama savanave, neke vakeete amatue ghavanave. Mu uluo umuunhu jumo akagule kuuti ghano gha vombilue wvimila uve gha vudesi. Vamanyile kuuti uve ghugadiile indaghilo. 25 Looli imola isa vapanji vaano viitiki, tulyalembile na kuhumia ululaghilo kuuti vanoghile kukujileka ni fiinu fino fihumisivue mumatekelo agha fiweni, ni danda, kuhuma ni kila kino kinyongilue, kange vavulekaghe uvuvafu." 26 Pe pano, u Paulo akavatoola avaghosi, ikighono ikyavuvili, akinosisie jujuo palikimo na veene, akingila mu nyumba imbaha inyimike ijakufunyila, kupulisia unsiki ughwa kighono ikyakuvulanisia na lilitekelo lihumisivue wvimila umuunhu ghweni ughwa vanave. 27 Ifighono fila ifya budika lubale ye flipipi kusila, ava Yahudi vamo kuhuma ku Asia vakamwaghile u Paulo mu nyumba imbaha inyimike ija kufunyila, namapugha vakakalala, kange vakamugholokesia amavoko. 28 Valyale vijeghela, "Avaanhu ava ku Israeli, mututange, uju ghwe muunhu jula juno ivulanisia avaanhu kwooni amasio ghano gha pungine na vaanhu, indaghilo pano tulipuo apa. Kange avaletile ava Yunani mu nyumba inyimike ijakufunyila na piku panyasia apa pa wvimike." 29 Ulwakuva pavwasio valyale vammwaghile u Trofimo mu Efeso alyale nu mwene palikimo kulikaja, aveene vyalale viiti u Paulo akan'twala ku nyumba imbaha inyimike ija kufunyila. 30 Ilikaja lyooni lilyale nuludeghe, na vaanhu vakakimbilila palikimo na ku n'kola u Paulo. Vakamumia kunji mu nyumba imbaha ijakufunyila, kaange amalyango ghakadindua. 31 Ye valyale vighela kukum'buda imola sikam'fikila um'baha ghwa kipugha ikya valoleli kuuti i Yerusalemu jooi jilyale jimemile ulunjughanjugha. 32 Pa uluo akavatola avasikari nava jemedari akakimbilila ikipugha. Unsiki ghuno avaanhu ye vammwaghile um'baha ughwa valoleli navasikari, vakamuleka kun'tova u Paulo. 33 Kange um'baha ghwa kipugha ye alipipi akan'kosa u Paulo, pe akalaghila akungue namanyololo mu m'biili. Akam'posia umwene kaange ghwe veeni kange ghwe veeni avombile kicking. 34 Vamo avaanhu mukipugha valyale vilalatila ikiinu iiki navange ikinge. Ulwakuva u jemedari naghelile kukuvavula ikinu kye kyoni kila ulwakuva lwa njeghelo sila, akalaghila u Paulo ise munkate mu lilinga. 35 Kange ye afikile pa ngasi, pe akatolua nu nsikari ughwa kipugha wvimila uvwa lunjughanjugha. 36 Pe ikipugha kikam'bingilila na kughendeleta ni njeghelo, "M'busie uju!" 37 U Paulo ye itwalua munkate mu ngome, akam'bula um'baha ghwa kipugha, "Lunoghile kukum'bula ikinu?" Um'baha jula ughwa kipugha akaati, "Ghujoova ikii Yunani?" 38 Asi, uve naveve mu Misri juno pavutengulilo alongosia uvugalusi kaange atoola avalugu imbilima shine kulukuve?" 39 U paulo akaati, "Une nili

Muyahudi kuhuma mulikaja ilya Tarso ilya ku Krikia. UneUne nili muholua ghwa likaja lino litanbulike. Nikuvasuma, munitavule nijove na vaanhu.” 40 Unsiki ghuno u jemedari atawile, u Paulo Akiva pa ngasi akahumia indaghilo ku vaanhu kuluvoko lwa mwene. Unsiki ghuno ghukallime fijo pe akajova navoope kuki Hebrania. Akaati,

22 “Vanyalukolo kange nava Nhaata vaango, pulikisiagha uvwolesi vwango vuno kwande nivomba kulumue un’siki ughu.” 2 Ifipugha ye fifikile u Paulo ajoova navoope ku ki Ebrania, vakajika. akaati, 3 Une nili Muyahudi niholilue mulikaja lya Tarso mukighavo ikya Kilikia, kuva nilyapatile uluhara mulikaja iili, une nili m’bili ghwa Nguluve, ndavule umue mwe Vooni fino mulivuo umusyughu. 4 Nikavapumwisie musila iji m’paka pano mufua; nikavakunga ava ghosi nava mama na kuvatagha mu ndinde. 5 Kange untekesi um’bahaum’baha navaghogholo vooni vavaghile kuhumia uvwolelesi kuuti nilyupile ikalata kuhuma kavange wvimila vwa nyalukolo vano valyale ku Dameski, kulyune une kughenda kuluta ukoo. Ulwakuuti nivaleta avaanhu ku Yerusalemu ava similar jiila ulwakuuti va kungue na kutovua. 6 Lulyahumile kuuti paala pano nilyale nighenda ye sisegheile ku Dameski, un’siki ughwa pamwiisi nakalingi ulumuli uluvaha lukamulika ku kyanya lukatengula ku mulika. 7 Nikaghua paasi nakupulika ilisio likum’bula, ‘Sauli, Sauli kiki ghukung’alasia?’ 8 Nikamula, ‘Uve veve veeni, Mutwa?’ Akambuula, ‘Une nene Yesu Mhazareti, juno uve ghukung’alasia.’ 9 Vala vano valyale nune valyulwuwenevalyulwuwene ulumuli, looli navalyapulike ilisio lya jula juno alyajovile nune. 10 Nikaati, ‘Nivombe kiki, Mutwa?’ u Mutwa akam’buula, ‘Imagha ghwingilaghe mu Dameski; ukoo ghuvuluagha kila kiinu kinokikunoghile pivomba. 11 Nilyakunilue kukola wvimila lwa lumuli Lula, pe nikaruta ku Dameski nilongosivue na mavoko ghavala vano vakale nune 12 Ukuo pe nikatang’ana nu muunhu juno itanbulua Anania, alyale muunhumunhu juno alyagadiile indaghilo kange akoghopagha pavulongolo pava Yahudi voonivooni vano vakikalagha ukuo. 13 Akisa kulyuune, akiima pavulongolo palyuune na kuuti, ‘Nyalukolo ghwaango Sauli, lolagha. ‘Ku nsiki ghulaghala nikam’bwene. 14 Akaati, Nguluve ghwa va Nhaata viitu akusalwiile uve ukagule pikagula uvughane vwa mwene, pikumwagha jula unya vwa kyang’ani, nakupulika ilisio lino lihumile mumulomo ghwa mweene. 15 Ulwakuva ghuuva mwoolesi kwa mweene ku vaanhu voonivooni ku sooni sino usivweene na kupulika. 16 Lino kiki ghughulila? Sisimuka, Ghwofughue, usuke uvuhosi vwaako ghukulikemela ilitavua lya mweene.’ 17 Ye nigomwike ku Yerusalemu, pano nilyale nikufunya n’kante munyomba inyimike ija kufunya, lulyahumile kuuti nipelilue ivyonelo. 18 Nikam’bona akambuula, ‘Angupa uhume mu Yerusalemu ng’haning’hani, ulwakuva navangitike uvwolesi vwako wvimila une.’ 19 Nikaati, ‘Mutwa, avene vavuo vikwelevua nikavakungile mu ndinde na kuvatola vano valyakwiitike mu nyumba sooni isa kufunya. 20 Na ji danda ija Stefano umwoolesi ghwako pano jilyakungilue, une najune nilyimile pipi na pikunda kulolelela amenda ghavano valyam’budile. 21 Looli akanivula, ‘Lutagha, ulwakuva une nikukwomola ulute kuvutaali ku vaanhu avapanji.’ 22 Avaanhu

vakatavula ajove ilisio iili. Looli vakapalasia ilisio nakujova, “Mum’busie umuunhu uju mu isi: ulwakuva nalunono ikalaghe.” 23 Ye vipalasia ilisio, vakatagha Amanda ghavanave kange vakatagha mu king’unde, 24 u jemedari um’baha akalaghila u Paulo iise ku lilanga. Akalaghila aposevue kuno ikopua ifiboko, kuuti umwene jujuo akagulr kuuti nakiki vikun’jehhelela anala. 25 Kange yevan’kungile nu lughoji, u Paulo akam’bula u akida Julia juno akimile piping nu mwene, “kyang’haani kukun’tova umuunhu juno Murumi nambe nahighilue?” 26 U akida jula ye apulike amasio agha, akaluta kwa jemedari um’baha na pikum’bula, akaati, “Ghulonda kuvomba kiki? Ulwakuva umuunhu uju Murumi.” 27 Um’baha ghwa vasikari akisa na pikum’bula, “Nivuule, uve nuli m’banda ghwa Rumi?” U Paulo akaati, “Ena.” 28 U jemedari akamula, “Kuulila indalama im’baha pe nikupile uvu m’bada.” looli u Paulo akam’bula, “Une nili Murumi ghwa kuholu.” 29 Kange nava liling’aniaghe kuluta kukum’posia pe vakabuuka na pikumuleka unsiki ghughughuo. U jemedari ghwope akoghopa, yeye akagwile kuuti u Paulo Murumi, ulwakuva an’kungile. 30 Ikighono kino kikavingilile, u jemedari um’baha akalondagha kukagula uvwakyang’haani wvimila amakole aghaagha va Yahudi mwa Paulo. Pe akam’busia ifipinyilo fya mwene akalaghila ava vaha va matekelo na vahighi Vooni vatang’ane. Akatwala u Paulo paasi, na pikum’bika pakate na kati pavanave.

23 U Paulo akavalola ghanila avaanhu avahighi na kujova, “Vanyalukolo vango, nikalile pa vulongolo pa Nguluve nu vufumbue uvunofu mpaka umusyughu iji.” 2 Un’tekesi um’bahaum’baha akavalaghila vala vano vakimile pipi nu mwene van’tove umulomo ghwa mwene. 3 Pe u Paulo akam’bula, “U Nguluve ikukutova uve, uluvumba luno luvikilue ilikeji. Ghu kalile ghukunihigha nindaghilo, ghulaghila nitovue kinyume nhi ndaghilo?” 4 Vala vano vakimile pipi nu mwene vakaati, “Anala pe ghukumuligha u n’tekesi um’baha ghwa Nguluve?” 5 u Paulo akaati, “Vanyalukolo vango, une nanikagwiile Kati uju ghwe n’tekesi um’baha. Ulwakuva lilembilue naghujova fiivi kwa ntemi ughwa vaanhu vaako.” 6 U Paulo ye aloile ulubale lumo ulwa vahighi veva Masadukayo navange va Mafarisayo, akapalasia ilisio na kuuti, “Vanyalukolo vango, une nili Mufarisayo, mwana ghwa Mufarisayo. Ulwakuuva nihuvila uvukangafu uvwa kusyuuka kuva fue vano nihighana vaaveene.” 7 Ye ajovile isi, imikuno im’baha sikahumila pakate pa avatar Mafarisayo na Masadukayo, ni kipugha kika ghaving’ine. 8 Nakiki ava Masadukaya vijova kuuti uvusyuke kwevusili, avanyamola vala nakwejiili inhumbula, kange avatar Farisayo viiti aghast ghoooni kweghale. 9 Ulunjughanjugha uluvaha lukahumila navamo avalembi vanovakale ulubale lwa Mafarisayo vakima nana kujova, “Natulolile ikinu kyekyoni kila ikivivi mwa muunhu uju. Ndani umhupo nambe unyamola ajovile nu mwne?” 10 Unsiki kukahumile ilisaghe ilivaha, um’baha ghwa kipugha akoghopa kuuti u Paulo ademulinie ifighavefighava na veene, pe akalaghila ifipugha fiike paasi na kukun’tola ni ngufu kuhuma kwakwa nyamola avavahighi, na pikutwala mu lilinga. 11 Ikilo jino jikavingilile u Mutwa akimile pipi nu mwene na kuuti, “Nungoghopaghe ulwakuva nivolelile Muserusalemu, pe ghuhumia uvwolesi kange mu Roma.” 12 Ye kukile, ava

Yahudi vamo vakavombile ulufingho nakukemela ulughuno wvimila vuvanave vavuo: vakajovile kuuti naviliilia nambe kunyua kyekyoni kila m'paka vam'bude u Paulo. **13** Kwevalyale avaanhu fijigho fine vano vakagohile isi. **14** Vakaluta kuvavaha ava matekesi nava sehe na kujova, "Tuvikile jusue mulughuno uluvaha, natungalisaghe kyekyoni kila m'paka pano tukum'buda u Paulo. **15** Kange lino, um'baha ghwa n'sikari avavula avahighi vantwale kulumue, kwekuuti mulamule un'kole ghwa vunofu. UsueUsue kulyusue tuning'anisie kukum'buda ya kyale kukwisa apa." **16** Looli umwana ghwa nuna ghwa mwene nu Paulo akapulika kuuti kukale ni njama, akaluta akingila mun'kate mulilinga na pikum'bula u Paulo. **17** U Paulo akan'kemela u akida jumbo akaati, "Mun'tole unsoleka uju um'baha ghwa va n'sikari; ulwakuva ali nilisio ilya kum'bula." **18** Kange u akida akantoola un'soleka jula akatwala kwa m'baha ghwa va n'sikari akambula, "U Paulo jula un'kungua akang'emelile akalondagha nin'twalile un'soleka uju kulyuve. Ali nili sio ilya kukuvula." **19** Um'baha Julia ughwa va n'sikari akan'kola nuluvoko akibaghule akima mwene, pe akam'posia, "kiinu kiki kino gholunda kukum'bula?" **20** Un'soleka jula akaati, "ava Yahudi vapuling'ine kukun'suma atwale u Paulo pakilavo kuvahighi ulwakuti vilonda kukwupila imola sa mwene ku vunnofu fiijo. **21** Looli uve nungitikaghe ulwakuva avaanhu fijigho fiine vikumwuvila. Vikungile nulughuno, Navangalisaghe kange navanganywisaghe nambe kyavikum'buda. Nambe lino viling'anisie, vighulila uvutavike kuhuma kuvanave." **22** Kange um'baha ghwa va n'sikari akamuleka un'soleka alutaghe, ye amulaghisie "Nungam'bulaghe umuunhu ghweni kuuti univulile aghast." **23** Akavakemela ava masinjala vavili akaati valing'anie ava sikari filundu fivili valute ku Kaisaria navasikari avangulila farasi ifijigho lekela lubale nava nyamalala filundu vivili, muvuka mukipugha ikya vutatu. **24** Akavavula valing'anie ifidimua fiino u Paulo ivombela na kukuntola vunofu kwa Feliki Gavana. **25** Akalemba ikalata anala, **26** U Klaudio Lisa kwa n'sikari Feliki, luhungilo. **27** Umuunhu uju akakolilue nava Yahudi pipi pikum'buda, pe nikaluta nikipugha ikya va sikali nikamwavula, ye nipatile imola kuuti umwene vukalo uvwa Kirumih. **28** Nikalondile kukagula nakiki vamighile, pe nikan'twala kuvavaha. **29** Nikalolile kuuti alyale ihighua wvimila vwa maswali agha ndaghilo sivanave, nambe nakahighilue iilisio lyolyoni na kulondua kubudua nambe kukungua. **30** Kange lumanyikika kulyune kuuti kwelule ulughelo kulyune pa uluo pe nikamwomule ng'aning'ani kulyuve, kange valetaghe sino vamusitakile vano vikusitaka kange vatwale amakole gha mwene pavulongolo palyuve. Vakahwesania." **31** Looli ava sikali vakaleva indaghilo: vakan'toola u Paulo vakan'twala kange ku Antipatri pakilo. **32** Ikighono kino kikavingilile, ava sikali vinga vakavaleka vinga valavala avapanda farasi valute palikimo nu mwene, voope vakagomoka ku liilinga. **33** Navapanda farasi ye vafikile ku Kaisaria, nakum'pela un'sikari ikarata jila, vakam'biika u Paulo pavulongolo pa mwene. **34** Ghwope untua ye imbile ikalata, Adam'posia u Paulo jihumile kukighavi kiliku; ye akagwile kuuti muunhu ghwa ku Kilikia, **35** akaati, "Nikukupulika uve pano vikwisa Valarie vano vakuhighile," akalaghila avikue mu ikulu ja Herode.

24 Mu fighono fihano, u Anania u n'tenkesi um'baha, avaghogholo vamo nu njovaji jumo juno itambulua Tertulo, vakaluta palapala. Avaanhu vala vantwalile amakole kange kwa Paulo ughwa Gavana. **2** U Paulo ye imile pavulongolo pa gavana, u Tertulo akatengula kukumhigha na kujova kwa gavana, "Ulwakuva tuli nulutengano uluvaha; namumbonekelo sako sileta amaghendelelo mannono mulikaja litu; **3** kange nulusungu lwooni tukwupila ikiinu kyoni kino ghu vomba, vuhungile vwa mwoghopua Feliki. **4** Looli naningakugasie kyongo, nikukupelepisia umulike amasio amadebe nu vukola vwako. **5** Ulwakuva tum'patile umuunhu uju umbivi ikuvapelea ava Yahudi voooni vagaluke mu iisi, kange mulongosi ghwa kipuugha kya Nazorayo. **6** Kange ukaghele kuponia inyumba imbaha inyimike ijakufunyila uvulamafu pe tukan'kola, namweule munakala info isa pa kali. **7** Lisiasi, um'baha akisa na pikun'tola mu ngufu sa mavoko ghiiti, namwule mu nakala innofo isa malembe agha kali. **8** Ungam'posie u Paulo wvimila ghwa masio agha, kange lunoghile kufuala ikinu kiki kino tumuhighile." **9** Ava Yahudi voope vakamuhigha u Paulo, vijova kuuti amasio agha ghakale gha kyang'haani. **10** U n'sikali ye agholwisie uluvoko kuuti u Paulo ajove, u Paulo akamula, "Nikagula kuuti amaka minga ulumulamuli ghwa kisina iki, nilinulukelo kukwolela june kulyuve. **11** Uvaghile pikulutang'anina kuuti nafikiile ifighono kukila ifighono fijigho na fivili kuhuma pano nikatoghile kuluta kukufunya ku Yerusalemu. **12** Vakaati vabwene munyumba inyimike ijakufunyila, nanikakaning'ine nu muunhu nambe jumo, nanikavombile uvugaluli mu kipugha, nambe munyumba isa kufunyila nambe mulikaja; **13** nambe navanoghile kusimilisia kulyuve amasitaka ghano vikusitaka wvimila une. **14** Kange ni kuvitika, kuuti musila jila jino vikemela muli sehebu, musila jijio nikim'bombela u Nguluve ughwa va Nahaata viitu. Une nilin'kola mughoni ghano ghali mundaghilo na mumalembe agha vavili. **15** Nili nu lukangasio lulalula kwa Nguluve jumo nambe vala na vene vighulila, kukwisa kuvusyuke uvwa vafue kuvoooni ava kyang'ani nambe navano navaliwakyang'ani; **16** na kuiili, ni vomba imbombo ulwakuuti nive nululelo ulusita n'kole pa maaso gha Nguluve na pavulongolo pa vaanhu kukilila agha ghooni. **17** Lino mu maka minga nisile ku twala ulutangilo mu kisina kyango nu luvulo ulwa ndalama. **18** Ye nivombile ndiki, ava Yahudi avange vakamwene mun'kate mu kikulukulu ikya kuvallasia mun'kate mu nyumba inyimike, nambe kipugha kya vaanhu kisila lunjughanjugha. **19** Avaanhu ava lunoghile kuuva pavulongolo palyuve linolino vajove kila kino valinakyo wvimila vwango ndavule pano valinilisio lyelyoni. **20** Kange avaanhu ava vavuo vajove u n'kole ghuliku ghuno vaghwaghile kulyune ye nimile pavulongolo pa vuhighi uva Kiyahudi; **21** nambe wvimila vwa kinu kimo kino nikajovile nhi lisio ye nimile pakate nakati pavanave, 'Ulwakuva uvusyuke vwa vafue umue mukunihigha." **22** U Feliki akavulilue vunofu wvimila isila, akakileka ikipugha. Akaati, "Lisia um'baha ghwa kipugha pano ikwisa kuhuma ku Yerusalemu ni humia uvulamuli mu makole ghiinu." **23** Pe pano akamulaghila u akida amulolelaghe u Paulo, kange ave nhi nafasi nambe napeangavisaghe umuunhu ughwa kuvakana avakana avamanyani vamwene nava ngatangaghe nambe kukumughendela. **24** Ye ifighonpo fimo,

u Feliki akagomoka nu Drusila un'dala juno alyale Muyahudi, akamwomola kukun'kemela u Paulo akapulikisia imola kuhuma kwa mwene ija lwitiko mun'kate mwa Yesu Kilisite. 25 Looli u Paulo ye ikana nu mwene wvimila uvwa kyang'haani, kuuti mughelaghe nuvuhighi vuno vulikwisa, u Feliki lukamwagha uludwesi akamula, "luta kuvutali lino, looli ningaghuvone un'siki kange, nikukukemela." 26 Un'siki ghughughuo, akahuviliile kuuti u Paulo ikum'pela indalama pa uluo akan'kemela nakalina akajova nu mwene. 27 Looli amaka ghavili ye ghakilile, u Porkio Festo akava Ntua akahala pa Feliki akalondagha kukupyanilisia kuva Yahudi, pa uluo pe akamuleka u Paulo pasi pavuloleli.

25 Pe u Festo ye ingile mukighavo ikio kange ye fifikile ifighono fitatu akaluta kuhuma ku Kaisaria hadi ku Yerusalemu. 2 Un'tekesi um'baha nava Yahudi avamanyika vakaleta indeselo mwa Paulo kwa Festo, kange pe vakajovagha ni ngufu kwa Festo. 3 Pe vakan'sumile u Festo vukola ku molaisa Paulo apate kun'kemela ku Yerusalemu kuuti vam'bude musila. 4 Looli u Festo akamula kuut u Paulo akale n'kungua mu Kaisaria, na kuuti umwene jujuo igomoka ukoo ng'aning'ani. 5 Akaati "mu uluo, vala vano vavaghile, vavaghile kuluta ukoo nusue. Ndavule kwekile ikiinu kivivi kwa muunhu ujoo lunoghile kuku n'sitaka." 6 Ye ikalile ifighono lekela lubale nambe kijigho, vakagomoka ku Kaisaria. Ikighono kino kikwisa akava nikitengo ikya vuhighi ku laghila u Paulo ise kwa mwene. 7 Ye afikile, ava Yahudi kuhuma ku Yerusalemu vakima pipi, vakahumia amasitaka aminga amagumu ghano naghanoghile ku hufia. 8 U Paulo akitangile na kujova, 'Kange nambe mulitavua ilya va Yahudi, nambe njimba ija kufunyila, nambe ku Kaisari, nivombile amavivi.' 9 Looli u Festo alyalondile kujipendelela kuva Yahudi, kange akamwamula u Paulo na kuuti, 'asi, ndeghulonda kuluta ku Yerusalemu na kuhughua nune wvimila vwa masio agha ukoo?' 10 U Paulo akaati, 'nikwima pavulongolo pa kitango ikya vuhighi ikya Kaisari pano ninoghile kuhighua. Nanivahokile ava Yahudi, ndavule uve ulumanyile vunnofo 11 Kama nihokile ndavule nivombile kino kinoghile uvufue, nanikana kufua. Looli ndavule indeselo sivanave nakinu, nakwale umuunhu juno anoghile kunisona kuvanave. nikun'suma u Kaisari.' 12 Ye akyale u Festo kujova navahighi akamula, "Ghukun'suma ukaisari; ghuluta ku Kaisari." 13 Ye fikilile ifighono filingi, untua u Agripa nu Bernike vakafika ku Kaisari valyafumbilue pikumughendela u Festo. 14 Ye ikalile apuo mu fighono finga, u Festo akatwalile un'kole kwa Paulo u ntua; akaati, 'Umuunhu jumo vakamulekile apa nhu Feliki un'kungua. 15 Ye nikale ku Yerusalemu u n'tekesi um'baha na vaghogholo vava Yahudi vakatwalile amasitaka kwa muunhu ujoo kulyune, voope vakaposisa wvimila vwa vuhighi vwa mwene. 16 Ku uluo une nikavamula kuuti nalwigo lwa Roma kukumuhumia umuunhu kuvupendelelo pa uluo, unyan'kole anoghile kuva mwelevu nakukuvakong'ania ava sitaka va mwene pikun'tanga mu makole aghuo. 17 Pa uluo ye visile palikimo apa, nanikanoghile kukuvaghula, looli ikighono kino kika vingilile nikikalile mu kitengo ikya vuhighi na kulaghila umuunhu ujoo isi mun'kate. 18 Un'sika ava sitaka ye vimile na kukusitaka, nikasaghile kuuti nakweghale amasitaka amakome ghano ghisile kwa mwene. 19 Pa uluo, vakale ni ng'aning'ano

simonga palikimo nu mwene wvimila vwa vitiki va vanave kange wvimila vya Yesu juno afwile, Looli u Paulo idaja kuuti mwumi. 20 Nilyale ni m'buavaghanisive ndavule ku hungila ilisio ilili, pe nikam'posia ndavule angalute ku Yerusalemu kuhighua wvimila vwa masio agha. 21 Looli u Paulo ye akemelilue avikilue pasi pa vuloleli wvimila vwa vulamusii vwa ntua, nikamulaghile avikue nambe nikutwale ku Kaisari.' 22 U Agripa alyajovile nu Festo, "Nilonda kange kukum'pulikisia u muunhu ujoo." "U Festo, akaati, "Pakilavo ghukum'pulikisia." 23 Pa uluo pakilavo kila, u Agripa nu Bernike vakafika nifikuluku finga; vakafika mu vukumbi nava vaha vakipugha, na vaanhu ava manyika ava mulikaja. Nu Festo ye ahumisie indaghilo, u Paulo akatwala kuvanave. 24 U Festo akaati, "Untua Agripa, na vaanhu voooni vano pevale apa palikimo nusue, mukum'bona umuunhu ujoo; mukisina kyooni kya va Yahudi ukoo ku Yerusalemu napa kange vilonda nivahighe, voope vakajeghela kulyune kuuti nangikalaghe. 25 Nilolile kuuti nakavombile lilyoni lila lino linoghile uvufue; looli ulwakuva un'kemelile untua, nikalamuile kuku ntuala kuvanave. 26 Looli niiluvule ikiinu kyekyene ikya kulemba kwa Ntua. savuli ja uluo, nitwalile kulyuve, kange kulyuve juve, Ntua u Agripa, kwe kuuti nijipate ikya kulemba wvimila vwa n'kole. 27 Ulwakuva nivona kisita luvumbulilo pi kutwala un'kungua ye natunsonile isa kun'kungila.

26 Anala, u Agripa akam'bula u Paulo, 'Ghuta kukutanga, pe u Paulo akagholosia uluvoko lwa mwene akitanga ndiki. 2 "Nikuvona niil nuluvelo, Untua Agripa, kuuti kuvomba u n'kole pavulongolo palyuve umusyughu amasitaka ghoni agha va Yahudi. 3 Lino, ulwakuva uve ulin'kagusi ghwa lwigo isa va Yahudi na maswali. Pe nisuma umulikisiaghe mulugudo. 4 Kyang'haani, ava Yahudi voooni vakagwile pene nilyale nikukala kuvujelela vwango mukisina kyango kula ku Yerusalemu. 5 Vang'awile kuhuma kuvwasio luvanoghile kuuti vitike kuuti nikikale ghwene Mfarisayo, ikipugha kiino kilinuwimo vunyangufu mu lukano lwiitu. 6 Lino nimile apa nihighua ulwakuva une nilola ulufingo luno u Nguluve alyavombile nava Nhaata viitu. 7 Ulu lwe lufingo luno amakabila ghitu ifijigho fivili vihuvila kukwupila ndavule vikun'suma u Nguluve ni ngufu pakilo na pamwisi. Vwa wvimila uvwa luhuvilo ulu, untua u Agripa, kuuti ava Yahudi vikunisitaki. 8 Nakiki ghwe ghwoni mulyumue isagha kuuti kidegho kuuti u Nguluve isyusia avafue? 9 Un'siki ghumo nikasaghile june kuuti ngele nivombile amasio minga wvimila vwa litavua lya Yesu ghwa Nazareti. 10 Nika ghavombile agha mu Yerusalemu; nikavakungile ava vitiki vinga mu ndinde, kange nilyale nu mutavulilua kuhuma mu vavaha nava tekesi kuvomba anala; unsiki ghuno vaka m'budagha, nilyatovile ikura kuvene. 11 Nakalingi nikavatovile munyumba ija kufunyila joooni kange nikaghelle kuvomba navangitikaghe u lwitiko luvanave. Nilyale ni ng'alasi kyongo kuvana nikavadaghile kange mulikaja ilya kuvuhesia. 12 Unsiki ghuno nilyale nivomba agha, nikalutile ku Dameski, nilyale ni ndaghilo kange nu vatavulilua kuhuma kuvatekesi ava vaha; 13 unsiki ghuno nikale musila pa mwisi, Untua, nilyalwaghile ulumulika kuhuma kuyanyanya luno lukale lumulika kukila ilijiva lukamulike kusyuta une na vaanhu vano vakale vighenda palikimo nune. 14 Usue tweni ye

wingile paasi, nikapulike ilisio lijova nune liiti mu njovele ija Kiebrania: 'Sauli, Sauli! nakiki ghuku nesa? Kitalamu kulyuve kutova iteke amam'fua. 15 Pe nikati, 'Uve veve veni, Mutwa?' U Mutwa akamula, 'Une nene Yesu juno ghukunipumusia. 16 Lino ghwime kumaghulu ghako, ulwakuva nu luhuvilo ulu une nihufisie kulyuve, nukusalwile kuuti uve m'bomba mbombo kange uve mwolesi ghwa masio agha ghukagula wimila une lino na masio ghano nikukusona ye ghakilile agha; 17 Nikum'poka kuhuma kuvaanhu kange vaanhu ava panji kuno nikukwomola, 18 kudindula amaso gha vanave napikuvahumia nu ng'iisi kuluta kuvvalafu nakuluta kungufu isa setano vasyetukile u Nguluve; neke vapile kuhuma kwa Nguluve ululaghilo ulwa vahosi nu vuhasi vuno nivapelile vala vano nivabaghwile nu lwitiko luno liilikulyune. 19 Pa uluo, Untua u Agripa, nanikanoghile ku galuka inyifunyo isa ku kyanya, 20 looli, kuvala vano vano vali mu Dameski pavwasio, kange ku Yerusalemu na ku isi jponi ija ku Yudea, kange na vaanhu ava kufisina ifinge, nikadalikile kuuti valetu na kukunyetukila u Nguluve, vavombe imbombo sino sinoghile ululato. 21 Ulwakuva uluii ava Yahudi vakanan'kolile mu nyumba im'baha inyimike ija ku fanyila, pe vakaghela kukum'buda. 22 U Nguluve akanangile kufika lino, pe nikwima na kuvolelela avaanhu va vulevule na kuvala avavaha, wimila vwa sila sino avaviili nu Musa valyajovile kuuti silihula na sikunua; 23 Kuuti u Kilisite lasima apumuke kange iiva ghwa kwasia kusyuka kuhuma kuvafue na kupulisia ulumuli ku vayahudi na vaanhu ava panji. 24 U Paulo ye amalile pikutanga, u Festo akajova ku lisiso ilivaha, 'Paulo, uve uli nyalukwale! amasomo ghako ghakubikile uve nyalukwale. 25 Looli u Paulo akaati, une naninyalukwale, mwoghopua Festo; looli kulukangasio nijova amasio agha kya ng'haani ghooni. 26 Ulwakuva untua ikagula wimila vwa masio agha; pa oluo, nijova nu vwavuke vwa mwene, ulwakuva niili nuvva kyang'haani kuuti nakwelile lyoni lino lifisime kwa mwene; ulwakuva iili nalivombilue palubale. 27 Vuuli, ghukwitika avaviili, u Ntua u Agripa? nikagula kuuti ghukwitika.' 28 U Agripa akam'bula u Paulo, 'Kunsiki undebe unoghile kukunivula une kange kukumbika nive Mwitiki?' 29 U Paulo akaati, 'Nikunsuma u Nguluve kuuti, kunsiki n'dbe nambe n'tali, naveve juve kange vooni vano vikunipulika umusyughu, veve ndavule une, looli kange kisila manyororo agha mu ndinde 30 Pe untua akima, nhu n'sikali kange nhu Bernike, na vala vano vakikalile palikimo na vene, 31 ye vabukile kuvukumbi, vakajovile vavuo kwa vavuo na kuuti, "Umuunhu uju nanoghile uvufue kange kupinyu," 32 U Agripa akam'bula u Festo, "Umuunhu uju anoghile kuuti ave mwavuke ndavule nakekile i piru kuva Kaisari."

27 Ye valaghile kuuti tulondua ku ghenda mu malenga kuluta ku Italia, vakam'pelile u Paulo nava kungua avange kwa m'baha jumo ughwa kipugha kimo ikya va Roma juno itambulua Julio, ava kipugha ikya Agustani. 2 Tukapandile imeli kuhuma ku Adramitamua, jino jikale jighenda mulubale mu pwani ija Asia. Pa uluo pe tukungila mu nyanja. Aristaka kuhuma Thesolanike ija ku Makedonia akaluta palikimo nusue. 3 Ikighono kino kikavingjilile tukima mulikaja ilya Sidoni, pano u Julio aka m'bombile u Paulo nhu vuhugu kange aka n'tavwile kuluta ku vamanyani va mwene ku kwupila uvuhugu vu vanave.

4 Kuhuma pala tukaluta kuyanjanja tukaghendagha ku syuta kiponge ikya Kipro kino kikale kisigha imepo, ulwakuuva imepo jikale jikutukong'ania. 5 Ye tughendile mu malenga ghano ghalipipi ni Kilikia naku Pamfilia, tukisa ku Mira, mulikaja ilya Lisia. 6 Pala u m'baha ughwa kipugha ikya va Roma, akajaghile i meli kuhuma ku Alexandria jino jighenda kuluta ku Italia. Akatutosia Mu n'kate. 7 Ye ighenda molamola mu fighono ifinga pe tukafikile nu lupumuko pipi na ku Kinidas, imepo najikatutavwile kange kuluta mu sila jijo, pe tukaghenda mulubale mukimughighi ikya ku Krete ye tusigha imepo, m'bad'ing'ani naku Salome. 8 Tukaghenda mulubale kuvu talamu, m'paka tukalutile pakimenyule kino kitanmbulua Fari Haveni jino jilipipi niikaja ilya Lasi. 9 Tukatulile un'siki n'kome nkyongo, nu n'siki ughwa n'kungua ughwa Kiyahudi ghukakilile kange, liino pelukale ulutalamu. Pa uluo u Paulo akatupavile, 10 na kuuti, "Vghosi, nivona lughendo luno tulonda pitola luvu nuvunangifu kange nuvu luvumbulilo lwinga, nambe ku masigho ni meli, looli kange nuvukalo wvitu." 11 Looli um'baha ughwa kipugha kya va Roma akam'pulikisia kyongo u Mutua ghwa mwene nunya meli, kukila amasio ghala ghano ghalyajovile nu Paulo. 12 U lwakuva i bandari napalyale pahugu pikukala un'siki ughw ng'ala, avaghendesia meli vinga vakatuhigha tuvuke kuhuma pala, ulwakuuti fifino luvisaghe pikulifikila ilikaja Iya Foinike, tukale pala un'siki ghwa ng'aala. I Foinike bandali ja ukuo ku Krete, kange jilola kunena na kuvuhumo na kumavemba kuvuhumo. 13 I mepo ja kumavemba ye jitengwile kugugula lukeluke, ava ghendesia meli vasagha kuuti kila kino vakalondagha. Vakavusia ikimilo kya meli nakughenda mulubale mu Krete pipi na mu mwani. 14 Looli un'siki n'debe ye ghukilile imepo inyanga, jino jikatambulua kuvuhumo ku nena, jikatengula kutusukania kumwambo ku kiponge. 15 Un'siki ghuno imeli jilya kunilue na kukunua kukujitola imepo, tukiting'ana nu luveelo uluo, tukapindua na veene. 16 Tukakimbila kukila ulubale luu luno lukasighagha imepo ija kiponge kino kitambulua Kauda; na kupumuka kyongo tukakagula pikughupoka ikivoti. 17 Pano vakati vajikwesile, valyakungule imeli nu lughoji. Valyoghuipe kuuti tunoghile piluta kuno liikuo ilihanga linga ilya Syiti, apuo pe vakisia inanga kange vakaghendelagha mulubale. 18 Tulya gasivue kyongo nama vingu, apuo ikighono kino kilya vingilile avaghendesia meli vakatengula kutagha amasigho kuhuma mu meli. 19 Ikighono ikya vutatu, avaghendesia meli vakatengula pihumia amalenga namavoko ghavanave. 20 Un'siki ghuno ili juva ni nondue nafilya tumulikile fighono finga ghalya jighe amavingu amavaha ghikutugasia, nuluhuvilo ulwakuuti ndeponu tupokua lulwavukile 21 Vakaati vaghendile ulughendo lutali kisila kyakulia, apuo pe u Paulo akima pakate na kati pavaghendesia meli akaati, "Vaghosi, lunoghile mu mulikisie, kange natuvele tuvusisie inanga kuhuma ku Kret, neke pe upate imumuko isita luvumbulilo. 22 Lino pe nikuvanyasia, ulwakuva nakwekuva kusovia uvwumi wwinu, looli tusofisie ji meli. 23 Ulwakuva ikilo jino jikilile umunyamola gha Nguluve, juno ujoo u Nguluve une nilighwa mwene, kange ghwejuno nikufunya kwa mwene - umunyamola ghwa mwene avele imile mulubale mulyune 24 na kuuti, "Nuloghopagha Paulo. Lukunoghile kukwima pavulongolo pa Kaisari, lolagha u Nguluve mu vuhugu vwa mwene akupelile

ava vooni vano vighenda palikimo nuve. 25 Pa uluo, avaghosi, mugudaghe, ulwakuva mukumwitika u Nguluve, kuuti luva ndavule nivele nivulilue. 26 Looli lutunoghile kupumuka mulwa ku tovua mu fimonga ifi ponge.” 27 Ye jifikile ikilo ija kijigho na fine, pano tuvele mulunjughanjugha ulwa kuno na kuno mu nyanja ija Adratik, ndavule ikilo n'kate n'diki, avaghendesia meli valyasaghile kuuti vasesghelle ku mwani. 28 Valyavombile amasio kulola uvutali uvwa malenga pasi vakasagha imita fijigho fitatu n'tanda, ye ghukilile un'siki n'debe vakapima kange vakasivona imita ifijigho fivili ni lekela lubale. 29 Valyoghwiye taasi kuuti tunogile kubumala muma naluvae, apuo pe vakisia inanga inne kuhuma pano palyavikilue pakuvikwa inanga pe vakifunya kuuti ilwakilavo hwene jise ng'aning'ani. 30 Avaghendesia meli vava valyale vilonda pikujilekesia i meli jila pe vakisise mumalenga amavoli amadebe isa kuvapoka ku vwumi wwave, vakivika kuuti hwene vitagha inanga kuvulogolo kumavoti. 31 Looli u Paulo akam'bulu jula un'sikali gha kipugha iky vasikari ava kiroma nava sikar vala, “Namungapokue looli avaanhu ava vasighale mu meli”. 32 Apuo ava sikari vala pe vakadumula ingoji sa livoti lila pe jikalekua jitolve na malenga. 33 Un'siki ghuno kulyale ku teno pa lwakilavo, u Paulo akavapelesia vooni kuuti valie padebe. Akaati, “Umusyughu kighono kya kijigho na fine mughula kisila kulia, namulile kimonga. 34 Pe nikuvavula mutole ikyakulia ikidebe, ulwakuva wvimila uvu avwa kukala kulumue; nakwelile nambe ilinyele limo mumatue ghiinu lino lisova. 35 Ye ajoovile aghuo akatola un'kate akamuhongesia u Nguluve pavulongolo pa maso muunhu ghweeni. pe akamenyula un'kate akatengula kulia. 36 Pa uluo vooni vakakangasivua inumbula na veene vakatola ikyakulia. 37 Tulyale avaanhu 276 mun'kate mu meli. 38 Yevalile fikwiline, vakajivombile imeli jive m'mepe ku tagha ingano mun'kate mu nyanja. 39 Ye mwisi, navakajitambule iisi, looli pe vakalola iisi jino jingile mu malenga jino jilyale nilihanga linga vakapuling'ana ndavule vanoghile kughendesia imeli kuluta apuo. 40 Pa uluo vakalegesia inanga vakasileka mu nyanja. Mun'siki ghughuhuo vakasilegesia ingoji isa tanga pevakinula kuvulongolo kuluta ku mepo pe vakaluta mulihanga ilinga. 41 Looli vakisa pala pano amakuja ghavili agha malenga ghitang'ana, ni meli jikaluta kulihanga. Napala pavulongolo pa meli jikima pala najikanoghile ku vuka, looli pavulongolo pa meli pakatengula kudenyeka ulwakuva amaviingu ghakale ni ngufu. 42 Uvutavike vwa va sikari ghukale kuvabuda avakungua, ulwakuuti na kwale juno ikwoghela na kudyegha. 43 Looli un'sikari jula ughwa kipugha iky va Roma alyalondile kukumwavula u Paulo, pe akamwimia uvutavike vuvanave, kange akavalaghila vala vano vanoghile kukwoghela, vajumbe kuhuma mu meli valute mu iisi. 44 Pa uluo ava ghosi avange livingilila, avange mufighave ifya mbavo nakange avange mufinu ifinge kuhuma mu meli. Musila iji jihumile kuuti vooni vafike veno fu ku iisi

28 Yetufiike vunofu, tulyakagwile kuuti ikiponge kitambulua Malta. 2 Avaanhu va palikaja na kwe kuti vakatuupilile uvuhugu vwa vulevule, pe valyapembile umwooto na pikutukaribisia tweeni, ulwakuva ifula ni mepo jikale jighendelela. 3 Looli u Paulo ye akang'anisie unsigho ghwasanjala na kuvika

pa mwooto, ilijoka ilidebe ilinya sumu likahuma mu sanjala sila ulwakuva lwa vufukefu vuula pe likin'yengelela mu luvoko lwa mweene. 4 Avaanhu va pa likaja pala yevalolile kwiiti ilijoka liswembela kuhuma muluvoko lwa mweneenevapuling'ana vavuo, “Umuunhu uju kyang'haani m'buudi junoadyeghile mu Nyanja looli uvwakyangani navukuntavula kukukala.” 5 Looli umweene akantaghila ilijoka ilio kumwooto nakapatile uvunangifu vwooni. 6 Aveene vakumughula afimbe inamu nambe aghue na kalingi na kufua. looliye nimulolile ku nsiki untali na kulola kuuti na kwelili lino lilivulevule kwa mweene wakabadilisia amasaghe ghavanave na kuuti alyalye unguluve. 7 Kange pala pipi palyale ni iisi jinoyilyale kyuma kya m'baha wa kiponge, umuunhu juno itambulua pablo. Alatwupilile na pikututengelela ifighono fitatu. 8 Lulyahumile kuuti viise wa pablo jikam'bwene imungu ni namu ija kuhalisia. Na ju Paulo amulutile akifunya, akavika amavoko pa kyanya pa mwene na pikum'buvisia. 9 Yelihumile ili, avaanhu avange pa kiponge pala vano valyale vivavua voope vakaluta vakavuvusivua. 10 Avaanhu vakatwoghopa nu vwoghofi uvukome. Panotukale tukuling'ania kukyula, vakatupelile fila fino tukafivombile. 11 Yeghakilile ameesi gha tatu, tulyaghendile mu nkate mu meli Iskanda jino jilyakolilue ni ng'ala pa kiponge pala, jino avalongosi va jene valyale vanyalukolo va vili ava lipasa. 12 Pano yetupumile mu likaja ilya sirakusa, tulikalile pala ivighono vi tatu. 13 Kuhumila pala tukaghendile tukafike mulikaja ilya Regio. Ye kikalile ikighono kimo imepo ija kumavemba jilyahumile nakalingi, yefikilile ifighono fivili tukafikile mulikaja ilya Putoli. 14 Ukuo kwe tukavavwene ava nyalukolo avange vakatupilile kukukala navoope ifighono lekela lubale. Kusila iji tukisile ku Rumi. 15 Kuhuma ukuo avanyalukolo vala, yevapulike imola isiitu, vakisile kukutwambilila ukuo kulighulilo ilya Apias ni Hoteli itatu. U Paulo ye avavwene avanyalukolo vala valyamongisie u Nfuluve pe akavika ni ngufu. 16 Pano ye twingile ku Roma, u Paulo akatavulilue kukukala mwene palikimo nu n'sikali jula juno alyale ikumulolela. 17 Yefikilile ifighono fitatu u Paulo akavakemelile palikimo avaghosi vala vano valyale valongosi mun'kate muva Yahudi. Vano vakisile palikimo, alyajovile kuvanave, “Vanyalukolo, palikimo na kuuti nanihokile n'kole ku vaanhu ava nambe kuvomba luno nalulondua nava Nhaata viitu vanovalyatulongolile, vakanyumisie hwene ikungua kuhuma ku Yerusalemu kufika hadi mumavoko gha va Rumi. 18 Yevamalile kukumoselesia, vakanoghilue kukundelesia mu vwavuke ulwakuva nalulyale lumonga kulyune ulwa ku hulila pi kum'buuda 19 Looli ava Yahudi vala vakaati vajovile vunge kuluno vinoghelua avene, penilyaghimbele pihumia apiru kwa Kaisari, napano nalulyale lunyakuva ndiikio nileta amasitaka mu kipelela kyango. 20 Ulwakuva kiki une nilete i apiru, pa uluo nilyasumile kukuvagha na kujova navoope. Ulwakuva kiila u Israel alipisie nakyo, niikungilue mvukunge uvu. 21 Pe vakam'bulu, “Natughelile twupile ikalata kuhuma ku Yudea jino jikukujova uve, nambe nakwale unyalukolo juno akisile nakuhumia imola nambe kujova ilisio limonga ilivivi wvimila uve. 22 Looli tulonda kupulika kuhuma kulyuve ghusagha kiki wvimila ilipugha lya vaanhu ava, ulwakuva sivoneka kulumue kuuti nijova fiivi pooni pano nilipuo.” 23 Vakaati vavikile ikighono wvimila umwene, avaanhu vinga kyongo valyamwisile pano

ikalagha. Alyajovile ilisio lila kuvanave napikuvolelela wimila ulwa vutua vwa Nguluve. Akaghelile kukuvavika vunofu wimila u Yesu, kusooni ivili kuhumila mu ngaghilo sa Musa na kuhuma mu vavili, kutengulila pa Iwakilavo kufika umpaka pakivwilile. 24 Mun'kate mu vavuo vakavahongile kusimo sikajovilue, napano avange navakitike. 25 Yevakunilue pikwiting'ana vao kwa vao vakavuka u Paulo ye ajvile imola iji jimo, "U Mhepo u Mwimike vunofu kukuka u Isaya um'biili ghwa va Nhaata viitu. 26 Akaati, 'Luta kuvaanhu ava ujove, "Ku mbughulutu siinu mum'pulika, looli na mungakitang'anie; na kumaaso ghinu mulola looli namungakagule. 27 Vwimila vwa numbula sa vaanhu ava siila vuvotevote, imbughulutu save sim'pulike ni mumuko, vadindile amaso gha vanave; neke kuuti valeke kukagula ku maso gha vanave, nakum'pulika ku mbughulutu sivs nave, napikun'tang'ania mu nhumbula sivanave, na pisyetuka kange, ngele nivavuwisise." 28 Pa uluo, mu noghile kukagula kuuti uvuvangi vwa Nguluve vutwalilue ku vaanhu ava panji, kange vipulikisyagha." (Gadilila: Ikidebe iki 29 "Un'siki ghuno alyajovile amasio agha, ava Yahudi vakabuka, kuno vighelana kyongo vavuo kwa vavuo, nakwesile muvutavike uvunofu uvwa kali). 30 U Paulo akikalile mu nyumba ja mwene ijakupanga amaka ghavili, kange alyavambiliile vooni vanoon vano vakalutagha kwa mwene. 31 Alyale idalikila uvutua vya Nguluve kange alyale ivulanisia amasio wimila vwa Mutwa Yesu Kilisite mungufu sooni. Nakwale junu kan'sighile.

varumi

1 uPaulo unsung'ua ghwa Yesu Kilisite, juno akemhelilue kuva nsung'ua, na kubaghulua wvimila ilivangili lya Nguluve. 2 ili lwe livangili lino akalifingile pakali kukilila avavili vaake mu malembe amimike. 3 sa nswambe, juno akaholilue kuhuma mu kikolo kya Davidi mu lwa m'bili. 4 umwene akapulisivue kwa mwana ghwa Nguluve ku nguu ja Mhepo uMwimike ku vusyukue vwa vafue, uYesu Kilisite Mutwa ghwitu. 5 kukilila umwene twupile uvumosi nu vusung'ua kwa kwitikila ulwitiko mu luhala lwoni, wvimila ilitavua lyake. 6 mu luhala ulu, najumue kanga mukemhelilue kuva va Yesu Kilisite. 7 ikalata iji ja kuvoni vano vali ku Rumi, vaghanike va Nguluve, vano vakemhelilue kuva vimike. uvumosi nu lutengano fivisaghe numuekuhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu nu Mutwa Yesu Kilisite. 8 muvwindilo, nikumuhongesia uNguluve ghwango mwa Yesu Kilisite wvimila jinu mweni. ulwakuva ulwitiko lwinu ludalikivue mu iisi jooni. 9 ulwakuva uNguluve nsaidi ghwango, juno nikumwuvila mu numbula jango mu livangili lya Nswambe, ndavule nikukala na kukuvakemhela. 10 jaatu nikuvusumila mu nyifunyo sango kuuti, ku sila jojoni nikave uvusililo kuva lughinio ku lughano lwa Nguluve kukwisa kulumue. 11 lwa kuva nonoghelua kukuvagha, neke nikave kukuvapela ifipelua ifya munumbula, nikave kukuvakangasia. 12 ni lolelela kukuvakangasia inumbula ku sila ija lwitiko kwa muunhu ghweni. ijimu ni jango. 13 lino vanyalukolo nanilonda muleka kukagula kuuti, ke kinga nihuvila kukwisa kulumue neke kuhanga lino nisighilue. londa ndiki neke kuva ni mheke kulumue ndavule lulivua kuvapanji. 14 nidajivua na vaYunani navaghesi kange, averefu na vajaasu. 15 lino ku lubale lwango, une nili tayale kupulisia ilivangili kulumue na kuvano vali ku Rumi. 16 ulwakuva nanikulivonela soni ilivangili, ulwakuva se ngufu sa Nguluve uvuvangi ku vano vikumwitika, kwa muYahudi taasi neke kwa muYunani kange. 17 ulwakuva ikyang'hani ja Nguluve jivonike kuhuma ulwitiko nu lwitiko, ndavule jilembilue," inya lwa lwitiko ikukala mu lwitiko. 18 ulwakuva ing'alasi ja Nguluve jivonike kuhuma kuyanya kulutila uvuhosi wvoni vwa vaanhu, vano kusila ja vuhosi vikujifisa ikyang'haani. 19 ulu lwe lukuva, sooni sino ndepoonu sikagulika kwa Nguluve sesa vuvalafu kuveene. ulwakuva uNguluve avamamnyisie. 20 ulwakuva imbombo sake sino nasivoneka vunono sili pavuvalafu kuhuma muvutengulilo vwa iisi. sivoneka kukilila ifinu finovumbilue. imbombo isi se vuvesia wvake vwa kusila na kusila nu vutengulilo vwa vungulue. amahumile ghake avaanhu ava vasila vutavulilua (aidios g126) 21. ulu lwe lyakuva nave valyakagwile isa Nguluve, vakampaala umwene ndavule uNguluve nambe navamuhongisie. pe pano valyale vajaasu mu musaghe ghawe na moojo ghawe agha vujaasu ghakaponesivue ing'iisi. 22 vajikemelagha vanyaluhala neke vakava vajaasu. 23 valyavwandwile uvwimike vwa Nguluve juno nsila vunangifu vwa kihwanikisio kya muunhu juno ali nuvunangifu, nagma fijuni, nagma fidimua ifinya maghulu ghane, na fifing'onyo fino fikwafuula. 24 pe uNguluve akavaleka vasingilile inogheluo indamafu sa moojo ghawe, ku mavili ghawe kusukunalia vavuo ku vavuo. 25 vope vano vandwile ilweli ja Nguluve kuvu

vudesi, na vano vakifunyalagha na kufivombela ifidimua na kukumuleka juno afivumbile juno ighinilua ifighono ifisila na kusila. Amina. (aiōn g165) 26 mu ulu uNguluve alyavelekile vavingilile inoghelua saave isa soni, ulwakuva avadala vaave vakandwile kutumila amavili ghawe ndavule lulyamunoghile uNguluve. na 27 vavaghosi vakaleka kutumila amavili ku vadala vaave looli vavuo ku vavuo. ava valyale ve vaghosi vano vavombagha na vaghosi vajanave sino nasinoghile, valyupile uluhombo luno lunoghile ku vusofi wvave. 28 ulwakuva navakighanile kuvu na Nguluve mu luhala lwavo, akavaleka valuvingililaghe uluhala lu vanave luno nalunoghile, vavombe sino nasinoghile. 29 vamemilue ni nuvuhosi, uvunoghelua nu vuvivi. vamemilue nu wvifu, ilibaatu, uvusyangi nu vufumbue vuvivi, 30 avene kange vajova fivi, vahomeleng'ani kange vanya kun'kalalia unguvule. avanya vulugu, imbedo, na vanya lughinio. aveene vanya kusagha imbivi, navikuvitika avapafi vaave. 31 aveene vasila vukagusi; navikwitikika, vasila lughano kange vasila ikisa. 32 vikwelevua uvutavike vwa Nguluve, lwa kuuti avaanhu vano vivomba mu isio vanoghile kufua. neke nakwekuti vano vivomba aghuo vene, looli avene vikwiting'ana na vala vano vivomba aghuo.

2 pe lino nutavulilue, uve ghwejuno ghuhigha ulwakuva ku ghala ghano ghuhigha ujunge ikujivika jujuu mu nkole. ulwakuva ghwenjuo ghuhigha najuve ghuvomba ghala ghala. 2 neke tukagula kuuti, uvuhighi vwa Nguluve vwa lweli ku vano vivomba ndavule aghuo. 3 neke uve usagahaghe ili kuuti uve ghwe juno ghuhigha vala vano vivomba aghuo nambe najuve ghuvomba ghaghaghuo. pe uve naghuli highua nu Nguluve? 4 neke ghusagha padebe ku wvinga vwa vunono wvake, kudila kwa ng'alasi jake, nu lugudo lwake? pe naghukagula kuuti uvunono vwake vunoghiile kukuvulania kulaata? 5 pe kuling'ana nu wvumu vwa mwoojo ghwako ghuno naghwa kulaata, ghukujivika juve mu ng'alasi ja kighono kila. looli mu kighono kya vusyuko vwa vuhighi vwa kyang'haani vwa Nguluve. 6 umwene ihomba kuling'ana ni kighelelo kya maghenndeke ghake. 7 vala vano ku lukangasio lwa maghenndeke amanono valondile ulufunyo, uvukoola na kuleka kunangika, ikivapela uvvumi vwa kusila na kusila. (aiōnios g166) 8 neke ku vala vano ku numbula saave navitiki vwa kyang'haani looli vikwitika uvukunyi, ing'halasi ing'ali jikwisa. 9 uNguluve ileta injala nu lupumulo ku numbula ja muunhu ghweni juno avombile uvuhosi, kutengulila kwa muyahudi taasi pe kwa muyunani kange. 10 neke ulufunyo, uvukoola nu lutengano fikwisa kwa muunhu ghweni juno ivomba inono, kwa vayunani taasi pe umuyunani kange. 11 ulwakuva kusila lughano kukila kwa Nguluve. 12 ulwakuva nave vinga vahokile kisila ndaghilo visova kisila ndaghilo, kange nave vinga vahokile kuling'ana ni ndaghilo vihighua ku ndaghilo. 13 ulwakuva natuli vaanhu va kupulika indaghilo, avanya kyang'haani pa maaso gha Nguluve, looli ve vala vano vivomba indaghilo vano vallivailua ikyang'haani. 14 ulwakuva avaanhu ava pa iisi avasila ndaghilo vivomba isa mundaghilo aveene vali ndaghilo mu numbula saave, nambe aveene vasila ndaghilo. 15 ku ulu vivonesia kuuti amaghenndeke ghano ghanoghile ku vutavike vwa ndaghilo ghalembilue nkate ja moojo ghawe. uvufumbue wvave vuvoneka na masaghe ghawe

ghikuvahigha nambe kukuvalolelela vavuo 16 kange na kwa Nguluve. agha ghiliumila mu kighono kino uNguluve ilikusihiga iniyivi sa vaanhu vooni kuling'haana ni livangjili lya Nguluve, kusila ja Yesu Kilisite. 17 tujove kuuti ghukujikemela muYahudi, juuno ikalile mu ndaghilo, lulutila kwa kujighinia mwa Nguluve, 18 lukagule ulughano lwake, na kughelela sino nasilutana ye jilaghisivue ni ndaghilo. 19 pe tujove kuuti uli nulukangasio kua uve uli mulongosi ghwa vabofu amaaso, lumuli kuvala vano vali mu ng'iisi, 20 m'bulanisi ghwa vajaasu, m'bulanisi ghwa vaanha, na kuuti mu ndaghilo uli ni mbanisio sa lweli. 21 pe uve lino ghwe juuno ghukun'dalikila ujunge, pe naghukujivulanisa juve ghwe mwene? ghwe juuno ghudalikila kuleka kuhija pe uve naghuhija? 22 uve ghwejuuno ghujova nungavwafukaghe, pe ghuvwafuka? uve ghwe juuno ghukalala ikihwanikisio, pe ghuhija mu nyumba inyimike ja kufunyla? 23 ghwe juuno ghukughinia mu ndaghilo, pe naghukunsukunalisa uNguluve kwa kudenya indaghilo? 24 ulwakuva ilitavua lwa Nguluve lisukunalisivua ku vaanhu va mu iisi kukilila umue, "ndavule jilembilue". 25 ulwakuva kudumulivua ingola lweli kunoghile nave ghukwitikila indaghilo, neke nave uve naghuvomba isa mu ndaghilo kudumulivua kwave kuuva vuvule. 26 pe nave umuunhu nadumulivue kange ighendelela kukola uvutavike vwa ndaghilo, pe nambe kisila kudumulivua kwa mwene nakulitolua kuuti adumulivue ingola?". 27 ghwope juuno nadumulivue kuvutengulilo vwa iisi naihighua nave angavombe isa ndaghilo? ulu lwe lwakuva uli na malembe ghano ghalembilue na kudumulua ingola neka kange naghuvomba isa mundaghilo! 28 ulwakuva umwene na Muyahudi juuno ali mulwa kunji, nambe kudumulua na lwelula ulwa m'bili lwene. 29 neke umwene ghwe Muyahudi ghwa munkate, nuludumuluo lwa mwoojo mu numbula, nambe mu malembe. ulufunyo lwa muunhu ughwa nahele naluhumila ku vaanhu looli kwa Nguluve.

3 kange vwe vufumbue vuliku vuno alinavwo umuyahudi? vwe vufumbe vwa kukekua? 2 lwe lunono kyongo ku sila sooni. muvutengulilo vwa ghoni avayahudi vkapelilue ulusyeteulilo kuhuma kwa Nguluve. 3 neke pe luliva ndani nave avayahudi vamonga navalyale nu lwitiko? pe kuleka kuva vaghlofu, kulivomba uvughlofu vwa Nguluve kuva vwa vudesi? 4 Ndali! pe pano leka uNguluve avoneke kuva lweli, nambe kuuti umuunhu ghweni n'desi. ndavule vule jikalembilue kuuti, "ingufu kuvoneka kuuva nya kyang'ani ku masio ghako, ni ngufu kusinda pano ghukwingila ku vuhighi" 5 neke nave uvuhosi wfitu vusooona kyang'ani ja Nguluve, tuti ndaani? uNguluve na muhosi nambe pano ihumia ing'alasi jake, pe ali ndikio? nijova kuling'haana nu vufumbue vwa kimuunhu. 6 Ndali! pe ndani uNguluve ikujighigha iisi? 7 neke nave je lweli ja Nguluve kukilila uvudesi vwango kuhumia ulufunyo lwinga vvimila umwene, pe kiki pe nijighe nihighua ndavule unya vuhosi? 8 kiki tujove ndavule fino valyatudesile kange ndavule avange fino vijova kuuti tujova, "tuvombe uvuhosi, neke amanono ghise?" uvuhighi vwave vwe va kyang'ani. 9 keke kinu kiki himbe? tukujivavila jusue? Ndali kyongo. ulwakuva usue tayale tuvahighile avayahudi na vayunani vooni palikimo, kuuti vali paasi pa sambu. 10 iji jili ndavule jilembilue: "nakwale unyakyang'haani nambe jumo. 11 nakwale umuunhu juuno ikwelevua nakwale juuno ikumulonda uNguluve. 12

vooni vasyetung'iine, vooni palikimo vasila vufumbue, nakwale juuno ivomba inono nambe jumo. 13 amakalo ghavo je mbiipa jino ndindule imili savo sidades, isumu ja njoka jili mumalomo ghave. 14 amalomo ghave ghamemile ulughuno nu vuvafi. 15 amaghulu ghave ghali luvilo kukung'a idanda, 16 uvunangifu nu lupumuko fili mu sila saave. 17 avaanhu ava navakagwile isila ja lwitiko. 18 kusila vwoghofo vwa Nguluve pa maaso ghave. 19 lino tukagula kyokyoni kino indaghilo jijova, jijova na vala vano mu ndaghilo. kwe kuuti kudinda amalomo ghooni, ni iisi joooni jive nu vutavike kwa Nguluve, 20 nu lu lwe lwakuva kusila m'bili ghuno ghuvailua ikyang'haani ku maghendele gha ndaghilo pa maaso ghake. ulwakuva kukilila indaghilo vukwisa uvukagusi vwa sambu. 21 neke lino kisila ndaghilo ikyang'haani ja Nguluve jino jikagulike. jilyajovilue ku ndaghilo na vavili, 22 ijio je kyang'haani ja Nguluve kukilila ulwitiko mwa Kilisite Yesu ku vitiiki vooni, lwakuva kusila tofauti. 23 ulwakuva vooni vavombile uvuhosi, na kupelelela vvimike vwa Nguluve, 24 vavailue ikyang'ahhani ja vuvule ku vumosi vwave ku sila ja vupoki vuno vuli mwa Kilisite Yesu. 25 ulwakuva uNguluve alyamwumisie ukilisite Yesu ava lusambanio ku sila ja lwitiko ku danda jake. alyamwumisie ukilisite hwene mulolelesi ghwa kyang'haani jake, ulwaluva kukuvulekesia uvuhosi vuno vwa kilile 26 ku lugudo lwake. aghu ghoni ghalyahumile neke kuvonesia ikyang'ani jake unsiki ughu ghwa lino. neke lulyale kuuti awesie kujivonesia jujuo kuva nyakyang'haani, na kuvonesia kuuva kumuvavaila umuunhu ghweni ku lwitiko mwa Kilisite Yesu. 27 kulikughi kukughinia? kuvikilue lubale. ku vwalo vuliku? uvwalo vwa maghendele? Ndali! neke ku vwalo vwa lwitiko. 28 lino tumalikisia kuuti umuunhu ivailua ikyang'ani ku lwitiko kisila maghendele gha ndaghilo. 29 neke uNguluve ghwe Nguluve ghwa vayahudi veene? pe umwene naghwe Nguluve ghwa vaanhu vooni? Ena!, na vange vope. 30 nave je lweli Nguluve ghwe jumo, ikuvavaila ikyang'ani vano vadumulua ku lwitiko, na vano navadumulivue ku sila ja lwitiko. 31 pe usue tukujikana indaghilo ja lwitiko? Ndali! ku nsana ku aghuo usue tukujitika indaghilo

4 tutisagha kiki kange kuuti uAbulahamu unhaata ghwitu ku lwa m'bili avonike? 2 ulwakuva nave uAbulahamu alyavailue ikyang'haani mumaghendele, aale iva nulwa kwighinia, neke napavulongolo pa Nguluve. 3 neke amalembe ghiti ndani?" uAbulahamu alyale ikumwitika uNguluve kange vakam'balila kwa mwene kuuva kyang'haani" 4 lino kwa muunhu juuno ivomba imbombo, uluhombo lwake naluvailua kuuva vumosi, looli luvu lideni. 5 neke kwa muunhu juuno naivomba imbombo kange ikumwitika umwene juuno am'balile ikyang'haani juuno nsila vupoki, ulwitiko lwa muunhu ujoo lulvailua kuuva kyang'haani. 6 uDavidi ijova isa lufunyo kwa muunhu juuno uNguluve am'balile ikyang'haani kisila maghendele. 7 akati, "vafunylue vala vano uvuhosi vwave vusaghilue na vano isambu saave sikupikilue. 8 afunylue umuunhu jula juuno uMutwa naim'balila isambu". 9 pe ulufunyo ulu lwa vala vano vadumulivue ingola veene, neke nambe ku vala vano navadumulivue ingola saave? ulwakuva twiti, "kwa uAbulahamu ulwitiko lwake luvailue kuuva lwa kyang'haani". 10 pe lukavailue ndani? unsiki uAbulahamu lyale ku ludumuluo, nambe ye akvale kudumulua? najilyale

kuvudumulia looli kuvudumulia. **11** uAbulahamu alyupile ikivalilo kya kudumulia. iki kiyale kye kivalilo kya kyang'haani ja lwitiko luno alyale nalwo ye akyale kudumulivua. amahumile gha kivalilo iki kwe kuuti alyavombike kuva nhaata ghwa vooni vano vikwitika, nambe nave navali muvudumulia. iji jili nu vufumbue kuuti ikyang'haani jilivalilua ku veene. **12** iji jili nuvufumbue kuuti uAbulahamu alyavombike nhaata ghwa vadumulia veene looli kange ku vala vano vikusivigilisa isajo va nhaata ghwituu uAbulahamu. na ulu lwe lwitiko luno alyale nalwo ku vano navadumulivue. **13** ulwakuva najilyale ku ndaghilo kuuti ulufingo lwakapelilue kwa Abulahamu nu vuholua vwake, ulufingo ulu ulwakuva viiva vahaasi va iisi, pe jilyale kukilila ikyang'haani ja lwitiko. **14** ulwakuva ndeve avandaghilo vala vevahaasi ulwitiko lulu lwa vuvule, nu lwitiko lukaniilue. **15** ulwakuva idaghilo jileta ing'alaasi, neke pala pano pasila ndaghilo kange nakwele kusita kukwitikila. **16** mu lulu jihumila ku lwitiko, neke luvu ku vumosi, amahumile ghake ulufingo luvoneke ku vuholua vwoni. na vaholua ava na vevala veene vano vikagula indaghilo liilo na vha vano ve va lwitiko lwa Abulahamu. ulwakuva umwene ghe nhaata ghwituu twevoni, **17** nave jilembilue kuuti, "nikupelile uve kuva nhaata ghwa iisi nyinga" uAbulahamu alyale mu lwitiko lwa jula juno alyale mwitiki, kuuti, uNguluve juno ikuvapela avafue uvwumi na kukuvapela sooni sino vasila neke avisaghe naso. **18** nambe kuva naso sooni, uAbulahamu ku lukangasio alyamwitikile uNguluve ku fighono fino fikwisa. pe lino akava nhaata ghwa iisi nyinga, kuling'aana na kila kino kilyajovilue", fye luliva uluholuo lwako. **19** umwene naalyale m'bote vote ku lwitiko. uAbulahamu alyajovile jujuo kuuti um'bili ghwake ghulyafwile - alyale ma maaka kuvelelela kijigho. kange akiting'ine ku vufue vwa lileme lya Sala. **20** neke ulwakuva ulufingo lwa Nguluve, uAbulahamu nakabuhilile kukwitika. pe akaponekisivue ingufu ku lwitiko na kukumughinia uNguluve. **21** alyale ikagula ikyang'haani ku kila kino uNguluve akafingile alyale ni ngufu sa kuvomba. **22** pe lino iji jope jilyavalilue kuva je kyang'haani. **23** lino najilyalembilue ku vufumbue vwake lwene kuuti jilyavalilue kwa mwene. **24** jilyalembilue wvimila jitu kange. vano vavikilue kuvallua ikyang'haani usue twe viitiki kwa mwene juno alyansiluilue uMutwa ghwituu uYesu kuhuma kuvafue. **25** uju ghwe juno uNguluve alyamwumisie wvimila uvuhosi wuitu na kusyukulivua neke tupate kuvallua ikyang'haani.

5 ulwakuva tualilue ikyang'haani ku sila ja lwitiko, tulinlutengano lwa Nguluve ku sila ja Mutwa ghwituu Uyesu Kilisite. **2** kukilila umwene usue tuli ninafasi ku sila ja lwitiko mu vumosi uvu vunono nate jake tukwima. tuhovokela ulukangasio luno uNguluve ikitupela wvimila pa mbele, ulukangasio luno tutangana mu wvimike vwa Nguluve. **3** na lye ili lyene, kange tuhovoka mu lupumuko lwitu. tukagula kuuti imhumuko siholo ulugudo. **4** ulugudo luhola kukwitika na kukwitika kuhola ulukangasio wvimila pambele. **5** ulukangasio ulu nalukutudanya inumbula ulwakuva ulughano lwa Nguluve luli nkate mu moojo ghituu kukilila uMhepo uMwimike juno uNguluve alyamwumisie kulyusue. **6** pano tulyale vavotevoto, mu n'siki ghula ghula uKilisite alyawile wvimila avahosi. **7** ulwakuva lwumu umuunhu jumo kuufua wvimila unya kyang'haani. ulu kwekuuti, pamonga umuunhu ale ighela kuva wvimila umuunhu umugholofu. **8** neke

uNguluve atuvonisie ulughano lwake kulyusue ulwakuva unsiki ghuno tulyale vanya sambu uKilisite alyafwile wvimila jitu. **9** pepano kukila ghoni lino ulwakuva tualilue ikyang'haani mu danda jake ku ilio tupokua kuhuma mu ng'alaasi ja Nguluve. **10** ulwakuva nave unsiki ghuno tulyale valugu uNguluve alyatusambanisie ku sila ja vufue vwa n'swambe, kanono fiijo ati atusambinie tupokua ku vwumi vwake. **11** na lwe ulu lwene, looli kange tuhovoka kwa Mutwa Yesu Kilisite, kukilila umwene lino twupile ulusambanio ulu. **12** pe lino, nave kukilila kwa muunhu jumo uvuhosi vulingile mu iisi, kusila iji uvufue vulingile kusila ja sambu, nu vufue vukakwilana ku vaanhu vooni, ulwakuva vooni valyatendile isambu. **13** ulwakuva kuhanga isambu jilyale pa iisi, neke isambu najivalilue pano kusila ndaghilo. **14** nambe lino, uvufue vulyatemilue kuhuma uAdamu naju Moose nambe ku vala vano navalyavombike uvuhosi ndavule uAdamu naalyale mwitiki juno ghwe kihwani kya jula juno ikwisa. **15** neke nambe lino, ilitekelo lya vuvule naghwe nkole. ulwakuva nave mu nkole ghwa jumo vinga valyafwile, lunono kukila uvumosi vwa Nguluve ni litekelo ku vumosi vwa muunhu jumo, uYesu Kilisite vughinile kukwongelela ku viinga. **16** ulwakuva ilitekelo naghe mahumile gha jula juno alyavombike isambu. ulwakuva ku lubale ulunge uvuhighi vwa ng'alasi vulisile ku nkole ghwa muunhu jumo neke ku lubale ulunge ikipeelua kya vuvule kino kihuma kwa kuvallua ikyang'haani kilisile ye amakole minga. **17** lwakuva nave ku nkole ghumo, uvufue vulyatemilue kukilila jumo, kukila kyongo vala vano vilikwupila uvumosi wvinga palikimo ni kipeelua kya kyang'haani vilitema kukilila uvwumi vwa jumo, juno ghwe Yesu Kilisite. **18** pe lino, nave kukilila unkole ghumo ghwene vooni valyisile ku vuhighi, nambe ulakuva ombombo jimo ija kyang'haani kulisile kuvallua ikyang'haani ja vwumi ku vaanhu vooni. **19** ulwakuva nave kuki kukwitikalila isambu sa muunhu jumo vinga vavombilue kuva vanyasambu, kange uvwitiki vwa muunhu jumo vinga vivombua kuva vanyakyang'haani. **20** neke indaghilo jikingile palikimo, neke kuuti unkole ghuwesi kukwilana. neke pala pano isambu jikakililile na kuva nyinga, uvumosi vukengelelile nambe kukila. **21** ulu lulyahumile neke kuuti, ndavule isambu fino jilyatemile ku vufue pepano na uvumosi ndeponu vutema kukilila ikyang'haani wvimila uvwumi vwa kusila na kusila kukilila uYesu Kilisite uMutwa ghwituu. (aiōnios g166)

6 pe tuti kii lino? tughendelete mu vuhosi neke uvumosi vwongelele? **2** Ndali. usue twevano tufwile mu sambu, ndeponu tukukala kange mu uluo? **3** pe namukagula kuuti vala vano vofughue mwa Kilisite pe vofughue kange muvufue vwake? **4** tulyasililue palikimo nu mwene kukilila ulwofughu mu vufue. ulu lulyavombike neke kuuti ndavule uNguluve vule alyasyuluke kuhuma kuvafue kukilila uvvimike vwa Nhaata, neke kuuti najusue ndeponu tughendagha mu vwumi uvupya. **5** ulwakuva nave tulunganisivue palikimo nu mwene mu kihwanikisio kya vufue kyake, kange tulunganisivua mu vusyukue vwake. **6** usue tukagula kuuti uvumuunhu wuitu vwa pakali vulyapumwike palikimo nave, neke kuuti um'bili ghwa sambu ghunangike. ulu lulyahumile kuuti, natungaghendelelaghe kuva vasung'ua va sambu. **7** umwene juno afwile avombilue kuva nyakyang'haani kuling'ana ni sambu. **8** neke nave tufwile palikimo nu Kilisite,

tukwitika kuuti, tukukala palikimo naghwo. 9 tukagula kuuti uKilisite asyululuvue kuhuma ku vafue, na kuuti namfue kange. uvufue navungamuvingilile kange. 10 ulwakuva ku mhola ja vufue alyafwile mu sambu, alyafwile lwa kamo kene vvimila vooi. nambe lino, uvwumi vuno ikukala, ikukala vvimila Nguluve. 11 ku sila jijijio, najumue kange lunoghile kukujivalila kuva vafue mu sambu, looli vvwumi kwa Nguluve mwa Kilisite Yesu. 12 ku uluo isambu najinga ghutemaghe um'bili ghwako neke kuuti ukunuwaghe kukusitika inogheluo saake. 13 nungahumiaghe imbale sa m'bili ghwako ku sambu ndavule ifkong'hoolo ifisila kyang'haani, looli mujihumiaghe jumue kwa Nguluve ndavule vano vvwumi kuhuma kuvufue. kange muhumiaghe imbale sa mavili ghinu hwene fikong'hoolo fya kyang'haani kwa Nguluve. 14 namungajamulaghe isambu jikutemaghe. ulwakuva namulipaasi pa ndaghilo, looli paasi pa uvumosi. 15 pe kiki lino? tutende isambu ulwakuva natulipaasi pa ndaghilo looli paasi pa vumosi? Ndali. 16 namukagula kuuti kwa mwene juno mukujihumia jumue hwene vavombi, ghwemwene juno umue muuva vavombi vake, umwene juno munoge hile kukumwitika? jiji je lweli nambe nave umue mulivasung'ua ku sambu jino jikuvatwalila ku vufue nambe vasung'ua va vvitiki vuno kuvukatwalila ku kyang'haani. 17 neke ahongesivuuaghe uNguluve! ulwakuva mulyale vasung'ua va sambu, neke mwitike ku mwoojo ghwoni ndavule mupelilue imbulanisio. 18 muvuklue mulumuli kuhuma mu sambu, muvukilue vasung'ua va kyang'haani. 19 nijova ghwene muunhu ulwakuva ja mavotevete gha mavili ghitu. 20 ulwakuva ndavule mulyahumisie ifilungilo fya mavili ghinu kuva vasung'ua va vulamafu nu vuhosi, mu lululuo muhumiaghe ifilungilo fya mavili ghinu kuva vasung'ua va kyang'haani ku lualasio. ulwakuva ye muluvasung'ua va sambu mulyale lumuli kutali ni kyang'haani. 21 ku nsiki ughuo, mulyale ni meke jiliku ku mbombo sino lino muvona soni? ulwakuva amahumile gha mbombo isio vwe vufue. 22 neke ulwakuva lino muvombilue lumuli ni sambu kange muvombike kuva vasung'ua va Nguluve, muli ni mheke vvimila uluvalasio. uluhumilo vwe vvwumi vwa kusila na kusila. (aiōnios g166) 23 ulwakuva uluhombo lwa sambu vwe vufue, looli ilitekelo lya vuvule lya Nguluve vwe vvwumi vwa kusila na kusila mwa Kilisite Yesu uMutwa ghwit. (aiōnios g166)

7 neke namukagula vanyalukolo vango [ulwakuva nijova na vaanhu vanovikujikagula indaghilo], kuuti indaghilo jikuntema muunhu pano iva mwumi? 2 ulwakuva un'dala juno atolilue apinyilue ni ndaghilo kwa mughosi ghwake pano iiva mwumi, neke nave umughosi ghwake ifua iiva hulu kuhuma mu ndaghilo ja vutolue. 3 pe lino nsiki ghuno umughosi ghwake ale mwumi nave ikukala nu mughosi ujunge, ikemelua muwafu. neke nave umughosi kwake angafue alihulu kuhuma mu ndaghilo, pe naiva m'bawfu nave ikukala nu mughosi uunge. 4 pe lino vanyalukolo vango, jumue kange mulyavombilue vafue mu ndaghilo kusila ja m'bili ghwa Kilisite. luli ndiki neke mupate kulunganisia nujunge, kwa mwene juno akasiluluvue kuhuma ku vafue neke tuwesie kukumuholola uNguluve imheke. 5 ulwakuva ye tulyale mu lwa m'bili inogheluo sa sambu sika sisimuluvue kuhuma mifilungilo fya mavili ghitu ku sila ja ndaghilo na kuvuhola imheke ku vufue. 6 neke lino tudinduluvue kuhuma kundaghilo. tujifwilile

ihali jila jinojatupingagha, neke tupate kutumika mu hali ja Mhepo uMwimike, sio ku hali ija pakali ja malembe. 7 tuti kiki? indaghilo je sambu? Ndali! nambe lino, nanale nikagula isambu najale jivisaghe ku sila ja ndaghilo. ulwakuva nanalejikagula u ndavule indaghilo najale jijova, "nunganoghuaghe" 8 neke isambu jilyapatile inafasi ku lulaghilo lula kange jikaleta mu mwoojo ghwango uvunogheluo vwoi ulwakuva isambu kusila ndaghilo ijio jifwile. 9 najune nilyale mwumi muvwandilo kusila ndaghilo, neke lwati lwisile ululaghilo lula isambu jikapata uvwumi, najune nikafua. 10 ululaghilo lula luno lwale luleta uvwumi lukasyetwike kuva vufue kalyune. 11 ulwakuva isambu jilyapatile inafasi ku lulaghilo lula lukanyangagha. kukilila ululaghilo lula lukanibuda. 12 pe indaghilo vwe vvimike nu lulaghilo lula vwe vvimike vwa kyang'aani nu vunono. 13 pe lino lila lino linono vwale vufue kulyune? nalungavisaghe nahele ku fighono fyoni. neke kuuti isambu jivoneka kuva je sambu kyongo kukilila ilinono lila, jikaletile uvufue nkate jango. ili lilyale kuuti kukilila ululaghilo lula, isambu jighinaghe kuva mbivi kyongo. 14 ulwakuva tukagula kuuti isambu uvutengulilo vwake mwe mumwoojo, neke une nilimuunhu ghwa m'bili, vanighusisie paasi pa vasung'ua vwa sambu. 15 ulwakuva lino nivomba nanikwelevua kyang'haani, ulwakuva lila lino ninoghelua kuvomba, nanivomba, na lilia lino likalasia lilyelene nivomba. 16 neke nave ningavombe lila lino nanilighanile, niva nikwiting'ana ni ndaghilo ja kuva indaghilo je nono. 17 neke lino na je numbula jango jene jino jivomba aghuo, looli isambu jino jilinkate jango. 18 ulwakuva nikagula kuuti, nkate ja m'bili ghwango nalikukala lino linono, ulwakuva ulunogheluo lwa lino linono lulinkate jango, neke nanivomba. 19 ulwakuva ilinono lila lino nivaghile kuvomba nanikulivomba, looli ilihosi lino nanilighanile lilyelene nivomba. 20 lino nave nivomba lila lino nanilighanile na nene june nejuno nivomba, looli je sambu jino jikukala n'kate jango. 21 nikagwile kange kuuti mwevule uvutavike nkate jango uvwa kuvomba lino linono, neke kyang'haani uvuhosi vuli nkate jango. 22 ulwakuva nikujihovokela indaghilo ja Nguluve ku vu muunhu uva nkate. 23 neke nikuvwagha uvutavike vuno navewewene mufilungilo fya m'bili ghwango. najilutana nu vutavike uvupya muluhala lwango. jikunivomba une kuva nsung'ua kuvutavike vwa sambu jino mwejili mufilungilo fya m'bili ghwango 24 une nene muunhu nyalusukunalo! ghweveni juno kyale ukumoka mu m'bili ughu ghwa vufue? 25 neke luhongesio kwa Nguluve kwa Yesu Kilisite Mutwa ghwit! pe lino. une kuluhala lwango nikujivombela indaghilo ja Nguluve. looli ku m'bili nikuvvombela uvutavike vwa sambu.

8 pe lino kusila vuhighi vwa ng'alasi ku vala vano vali mwa Kilisite Yesu. 2 ulwakuva uvutavike vwa Mhepo ghwa vvwumi vula vuno vuli mwa Kilisite Yesu kunivomba une kuva nu vwavuke kutali n vutavike vwa sambu nu vufue. 3 ulwakuva kila kino indaghilo jilyakunilue kuvomba ulwakuva jilyale mbotevote ku m'bili, uNguluve alyavombile. alyansung'ile umwana ghwake umughanike ku kihwini kya m'bili ghwa sambu kuuti ave litekelo, kange akajigha isambu ku m'bili. 4 alyavombile ndikio neke kuuti indaghilio sa ndaghilo sivombe nkate jitu, usue twevano natuluta kulwa kuvingilila isambu looli kuvingilila imbombo sa

Mhepo uMwimike. 5 neke vala vano vikughuvingilila um'bili, visagha isa m'bili, looli vala vano vikum'bingilila uMhepo uMwimike visagha imbombo isa Mhepo uMwimike. 6 ulwakuva uvufumbue vwa m'bili vwe vufue, looli uvufumbue vwa Mhepo vwe vwumi nu lutengano. 7 ulu lwe lwakuva uvufumbue vula vwa m'bili vwe vulugu kyanya ja Nguluve, ulwakuva najikwitika indaghili ja Nguluve, nambe ndeponu jikunua kukujitika. 8 vala vano vikughuvingilila um'bili naviwesia kukumunoghela uNguluve. 9 nambe lino, namuli mulwa m'bili looli mwa Mhepo, nave lweli kuuti uMhepo ghwa Nguluve ikukala nkate jinu. neke nave umunhu nsila Mhepo ghwa Kilisite umwene na ghwake. 10 nave uKilisite alinkate jinu, um'bili ghufwile mu mbombo sa sambu looli umwojo ghwe mwumi ku mbombo sa kyang'haani. 11 nave uMhepo uMwimike ghwa jula juno alyansiluile uYeesu kuhuma kuvafue kukukala nkate jitu, umwene jula juno alyansiluile UKilisite kuhma ku vafue ilikughapela amavili ghinu uvufue kuuva muumi kusila ja Mhepo uMwimike ghwake. juno ikukala nkate jinu. 12 pe lino, vanyalukolo vango usue tuli tudajivua, neke nakwekuti ku m'bili kuuti tulikukala mu lwam'bili. 13 ulwakuva nave tukukala mu lwa m'bili mulipipi pifua, neke nave mukughaleka amaghendele gha m'bili kwa Mhepo pe mulikukala. 14 ulwakuva ndavule vinga vilongosivua nu Mhepo uMwimike ghwa Nguluve, ava ve vaanha va Nguluve. 15 ulwakuva namukupile umwojo ghwa vusung'ua nambe mumwohope. pepano, mukupile umwojo ghwa kuvombua kuva vaanha vano kwa mwene tulia, "Abba, Nhaata!" 16 uMhepo jujuo ilola palikimo na moojo ghitu kuuti tuli vaanha va Nguluve. 17 nave tuli vaana, pe tulivahaasi kange. vahaasi va Nguluve. najusue tulivahaasi palikimo nu Kilisite nave lweli tupumuka nu mwene neke tupate kughinisivua palikimo numwene. 18 ulwakuva nivalila imhumhuko sa nsiki ughu kuuva nakinu ningaling'anisie nu vwimike vuno vulufunulivua kulyusue. 19 ulwakuva ifinya vwumo fyoni filolelela ku vunoghelua vwinga kufunulivua kwa mwana ghwa Nguluve. 20 ulwakuva uvuvumbi vulyakemelilue paasi pa vukanua, pe nakwekuti ku gila jake, neke vwimila jake umwene juno alyavikemelile. mwe mu luhuvilo. 21 kuuti uvuvumbi vuvuo wwope vulivikua mu wvavuke na kuhumisivua mu vusung'ua vwa vunangivu na kukwingisivua ku wvavuke vwa vwimike vwa vaanha va Nguluve. 22 ulwaluva tukagula kuuti uvuvumbi wwope vutana na kupumhuka vuvafi palikimo nambe lino. 23 na ulu lwene, neke najusue tvevanya matekelo gha Mhepo uMwimike - najusue kange tutamua ku numbula situ, kughula kuvombua kuuva vaanha, kuuti uvupoki vwa mavighili ghitu. 24 ulwakuva kwakwa luhuvilo ulu tukavangilue. neke ikinu kino kihuvila kingavoneke, hwene kisila luhuvilo kange, ulwakuva ghweveni jula juno ikukihuvila kila kino ikukyagha? 25 looli tungakihuvilaghe ikinu kino natukukyagha tukukighula ku sabuli. 26 mu lululo, uMhepo uMwimike ikututanga mu vuvotevote vwitu. ulwakuva natukakagwile kukufunya ndavule tunoghile, neke uMhepo jujuo ikutufunyila kwa kutamua kusila nambe kujovua. 27 ghwope juno ikughalola amoojo ghitu ikulukagula uluhala lwa Mhepo, ulwakuva ikufunya vwimila jave vano vitike kuling'hana na lughano lwa nguluve. 28 najusue tukagula kuva ku voni vanovamughanile uNguluve, umwene ivomba imbombo soni palikimo nu vugholofu ku

vooni vanovakemelilue ku gila jake. 29 ulwakuva voni vala vano alyavakagwile kuhuma mumaleme gha vang'iina, kange alyavatawile kuhuma mumuvwandilo valing'ane ni kighwani kya mwana ghwake, neke umwene ave muholua ghwa kwanda mu vanyalukolo vamonga vinga. 30 na vala vano alyavatawile kuhuma muvwandilo avuo alyavakemelile kange. na vala vano alyavakemelile, avuo alyavavallie ikyang'aani. na vala vano alyavavallie ikyang'haani avuo kange a 31 pe tujove kiki lino ku agha? nave uNguluve ali ulubale lwitu ghweveni juno alinkyanya jitu? 32 umwene juno naikumuleka umwana ghwake mwene, looli alyamwumisie wvimila jitu tvevoni ikutuleka ndani kukutusighilila ni mbombo sooni palikimo nu mwene, 33 ghweveni juno ikuvahigha avakemelua vwa Nguluve? 34 uNguluve ghwenya kuvavallie ikyang'haani. ghweveni juno ikuvahighila ingalasi? uKilisite Yesu ghwejuno alyafwile wvimila jitu, na kukila aghuo umwene kange alyasilulivue. ghwope itema palikimo nu Nguluve, kangejuno ikutufunyila usue. 35 ghweveni juno ikutivika patali nu lughano lwa Kilisite? njaala, mhumhuko, njaala, vuvule kisila kufwala, vwoghofi nambe vubamba? 36 ndavule jalembilue," ku luvvumbulilo lwako tubudua imwisi jooni. tulyavallilue ndavule ing'hoole sa kuhinjua". 37 mu isi sooni usue tu li kukila vanovisinda kwa mwene juno alyatughanile. 38 ulwakuva nivavulile kuuti nambe vufue, nambe uvwumi, nambe nyamHola, nambe vutavulua, nambe ifinu fino pwefile, nambe ifinu finofikwisa, nambe ingufu, 39 na mbe ghano ghali kuyanya, nambe ghano ghali paasi, nambe ikidimua kyokyon, nakingawesie kukutuvika patali nu lughano lwa Nguluve juno ghwe Kilisite Yeesu Mutwa ghwitu.

9 nijova isa lweli mwa Kilisite. nanijova uvudesi, uvufumbue vwango vulola palikimo nune mwa Mhepo uMwimike, 2 kuuti ali nulusukunalo lukome nu lulemasio luno nalusiala nkate ja mwojo ghwake. 3 nale ninoghelua kuuva une nemwene kughunivua na kuseghusivua kutali nu Kilisite wvimila avanyalukolo vango, vala va munyumba jango ku m'bili. 4 aveene ve va Silaeli. vano vali nuvwakuvombeka kuuva vaanha va vwimike vwa lulaghilona matekelo gha ndaghilo, kunfunya uNguluve nu lufingo. 5 aveene ve valongosi vano uKilisite iisile ku vukoola kukughufwala um'bili ughu juno umwene ghwe Nguluve ghwa fyooni. ghwope aghinuaghe kuvusila na kusila. Amen. (aiōn g165) 6 neke nakwekuti ulufingo lwa Nguluve lukunilue kuvombeka. lwakuva na muunhu ghweni juno ali ku Isilaeli ghwe Msilaeli ghweghwene. 7 Ndali nambe ku vuholuo vwa Abulahamu kuuva vaanha vake kyekyene. neke kwe kukilila utsaka uvuholuo wvako vulikemelua". 8 ulu kwekuuti, avaanha va mb'ili na vaanha va va Nguluve. neke avaanha va lufingo vilolelelevua kuuva vaanha va vuholuo. 9 lwakuva ili lye lisio lya lufingo: "mu masiki agha nikwisa, Sala ipelua umwana" 10 na lye ili lyene, neke uRebeka ye apatile uvukunue kwa muunhu jumo, utsaka ubaba ghwituu, 11 kuuti avaanha ye navaholilue kange alyakale kuvomba lyoloyoni lila ilinono nambe ilivivi, neke kuuti igila ja Nguluve kuling'ana nu vutavusi lyime, nambe ku maghendele, neke vwimila kwa jula juno ikemhela. 12 jikajovilue kwa mwene kuuti, "umbaha ukum'bombelagha un'debe". 13 ndavule jalembilue: "uYakovo nilyamughanile, neke uEsau

nankalalagha. 14 pe tutisagha kiki kange? pe kuli nu vuhosi kwa Nguluve? Ndali! 15 ulwakuva ijova kwa Moose, kuuti, Niiva nu lusaghilo kwa jula juno niiva ninsaghile, kange niiva nulungu kwa jula juno niiva ninsungile” 16 pe lino na kwekuuti kwa jula juno ilonda nambe kwa jula juno ikimbila. neke wvimila Nguluve juno isoona lusaghilo. 17 ulwakuva amalemba ghati kwa Falao, “mu gla iji jino jinoghile nilyakutosisie, neke kuuti nisone ingufu sango kulyuve, kange neke kuuti ilitavua lyango lipulisivue mu iisi soni” 18 pe lino, uNguluve iva nulungu kwa ghwohwoni juno amughaniye, na kwa juno ikumughana, nyamajegho. 19 pe ghuliti kulyune, “kiki nifikughwagha unkole? ghwe veeni juno alyavaghile ku nogheluo saake? 20 kinsana kyake, uve veve muunhu muki ghejuno ghukwamula mulwa kupingana nu Nguluve? kuli ningufu sosoni ku kila kino kivumbilue kuuti m'bumbi, “kiki ulyanivumbile une ndiki?” 21 pe um'bumbi nsila kyang'haani ku lihanga kutenda ikyombo kino kinoghile kya kutumila kuhumilani ni lihanga lilalila, ni kyombo ikinge ikyakutumila jaatu? 22 ndani nave uNguluve juno ndeponu ivonesia ing'alasi jake na kuvonesia ingufu jake kukagulika, akikalile ku lugudo lwa kukwila ifikong'hoolo fya ng'alasi fino filyavikilue neke kubuda? 23 ndani nave alyavombile ndiki neke kuuti avonesie uvvinga vwa wvimike wwake kyanya ja fikong'hoolo lusungu, fino alyalinganisie wvimila uvwimike? 24 ndani ndeve alyavombile ndiki kange kulyusue, juno kange alyatukemelile nakwekuti kuhuma kuvaYahudi vene neke kange kuhuma ku vaanhu ava pa iisi. 25 ndavule fino ijova kange ku Hosea: niikuvakemhela avaanhu vango vano navalyale vango, nu mughanike ghwake juno nalyale mughanike. 26 kange jilivi kuuti, pala panojikajovilue kuveene, umue namuli vaanhu vango' pala vilikemhela vaanha vwa Nguluve juno mwumi” 27 ulsaya ikujililila ilsilaeli, kuuti, “nave imbalilo ja vaanha va Silaeli jale jiva hwene lihanga lwa lisumbe, ghiva ghe masala ghano ghilivangulua 28 ulwakuva uMutwa ilitola ilisio lyake pa iisi, ng'haning'hani na kuvunywilifu. 29 nambe pa wvasio ndavule ulsaya alyajovile kuuti, “ndavule uMutwa ghwa valua lilugu nalyatulekile kunsana uvuholuo wvimila jitu twale tuuve hwene Sodoma kange twale tuvombua hwene Gomola. 30 pe tuti kiki lino? kuuti avaanhu ava pa iisi vano navalyale vilonda ikyang'haani, valyapatile ikyang'haani ku lwitiko. 31 neke ilsilaeli, juno alyalondagha indaghilo ja kyang'haani naalyajaghile. 32 kiki na uluo? ulwakuva navalyajilondile ku lwitiko, looli ku maghendele. valyakuvile pakyanya pa livue lya kukuvalila, 33 ndavule dino jilyalembilue, “lola nighonisie ilivue lya kukuvalila ku Sayuni nu mwamba ghwa kukosa. umwene juno ikwitika mu ili nailivona soni.

10 vanyalukolo, uvufumbue wango nu lufunyo lwango kwa Nguluve vwe wvimila vwaave uvuvangi wvave. 2 ulwakuva ninola kuuti valinulukangasio wvimila Nguluve, neke na wvimila mu vukagusi. 3 ulwakuva namukagula ikyang'haani ja Nguluve, kange vilonda kujenga ikyang'haani jave veene. navalyale vaghohofu ku kyang'haani ja Nguluve. 4 ulwakuva uKilisite ghwe vunywilifu vwa ndaghilo wvimila ikyang'haani kwa muunhu ghweni umwitiki. 5 ulwakuva uMoose ilemba kuhusu ikyang'haani jino jikwisa kuhumilana ni ndaghilo: “umuunhu juno ivomba ikyang'haani ja ndaghilo ikukala ku kyang'haani iji”. 6 neke

ikyang'haani jhumilanihana nu lwitiko jiti ndiki, nungajovelaghe mu mwojoo ghwako, ‘ghweveni juno ilitogha kukyanya? (kuno kwe kumwisa uKilisite paasi.) 7 kange nungajovaghe kuuti, ‘veni ilikwingila mu lina?’ (kuno kwe kukuntosia uNguluve kuhuma kuvafue.) (Abysos g12) 8 neke jiti ndani?” ilisio lili pipi nuve, mumulomo ghwako na mumwojoo ghwako”. ilio lye lisio lwa lwitiko lino tukulipulisia. 9 ulwakuva nave umulomo ghwako ghulaata uYeesu kuuti ghwe Mutwa na kukwitika mu mwojoo ghwako kuuti uNguluve ghwe alyansilule kuhuma kuvafue, ghupokua. 10 ulwakuva ku mwojoo umuunhu ikwitika na kukava ilkyang'haani na ku mulomo ilaata nna kukava uvuvangi. 11 ulwakuva amalemba ghati, “umuunhu ghweni juno amitike nailivona soni”. 12 ulwakuva kusila fotauti kwa muYahudi nu muYunaanani. ulwakuva uMutwa jula jula ghwe Mutwa ghwa vooni kange ghwe mofu kuvoni vano vikunkemela. 13 ulwakuva umuunhu ghweni juno ikulikemela ilitavua lya Mutwa ipokua. 14 lwa ndani ndeponu vikunkemhela umwene juno navamwitike? ndani ndeponu kukwitika ummwene juno navampulike? pe vipulikangha ndani kisila kudalikila? 15 mu luki pano ndeponu vidalikila, kisila kusung'ua? ndavule jilembilue, “Iwandani vule manono amaghulu gha vala vano vipulisia imhola inofu isa lukelo sa mbombo ingolofu!” 16 neke vooni navakapulikiisagha ilivangili. ulwakuva ulsaya ijova kuuti, Mutwa ghweveni juno apulike imhola jitu?” 17 pe lino ulwitiko lukwisa kuhumilanihana na kupulika, na kupulika ku lisio lwa Kilisite. 18 neke niposia kuuti, “pe navapulike?” Ena! kyang'haani kyongo. “ilisio lwave lipulikike kuhuma kunji ku iisi joni, na masio ghawe kuluta muvusililo vwa iisi”. 19 kukila ghoni, niposia kuuti, “pe avaSilaeli navalyakagwile?” taasi uMoose iti, nikuvahovesia kukuvavika iwifu avaanhu vano na isi, ku sila ja iisi jino jisila vwelevua, nikuvapembela kuhanga mukalale”. 20 nu Isaya nya lukangasio kyongo iti, nikapatikine na vano navakanivingilile. nilyavonike ku vala vano navalyanilondile, “ 21 neke ku Silaeli vijova viti, “ifighono fyonni nikagholwisie amavoko ghango ku vano naviti na kuvaanhu avanya moojo muumu”.

11 pe niti, neke uNguluve alyavakanile avaanhu vake? nambe padebe. ulwakuva najune kange nili mwiSilaeli ghwa kikolo kya Abulahamu, ghwa kikolo kya Benyamini. 2 uNguluve nalyavakanile avaanhu vake, vano alyavamanyile kuhuma mu vwandilo. pe namukagula ililembe liti kiki kuhusu uEliya, ndavule alyansumile uNguluve kyanya ja Silaeli? 3 Ntua vabudile avavili vako vope vanyemwile ilitekelo lyako. nijighe ene ne mwene, vope vinoghua uvwumi vwango”. 4 neke ulwamulo lwa Nguluve luti kiki kuveene? “nivike wvimila jango avaanhu imbilima lekela lubale vano navikumfughamila uBaali”. 5 nambe lino unsiki ughu ghwa lino kange kwevale vano vasighile wvimila vusalusi vva vumosi. 6 neke nave vwe vumosi, sio kange kumaghendele, 7 pe kiki? imbombo jino uSilaeli alyale ilonda nakakyaghile looli havakemelua vakakyagha, navange vakaponesevua uvusito. 8 ndavule jilyalembilue: “uNguluve avapelile umwojoo ghwa ghano naghilila neke valekaghe kulola, ni mbughulutu neke navangapulikaghe kuhanga umusyughi iji.” 9 ghwope uDavidi iti, “leka imesa save sive vwafu, lutengo, lubale lwa kukuvala, na kuhombekesia uluhombo kuvene. 10

leka aamaso ghaponekesivue ing'iisi neke vakunue kulola. ukaghaghunamisie amasana ghave ifighono fyonii 11 pe nijova, "pe vakuvile nambe kughua?" nalungavisaghe nahele ifighono fyonii. pepano kwa kukunua kuveene, uvuvangi vufikile ku iisi, neke vavuo vaponakesivue uvwifu 12 lino nave kukunua kwave vwe vumofu vwa iisi, pe kalingi pwevuli uvukamilifu kwave kukila. 13 na lino nijova numue mwevaanhu va pa iisi. ulwakuva muli vasung'ua va vaanhu va iisi isingie, nikujighinia mu mbombole jango inofu. 14 ndeponu nikuvaponia uvwifu ku vano valim'bili ghumo nune. pamo ndeponu tukuvapoka vamonga. 15 ulwakuva nave kukanilua kwave ghe mapuling'ano gha pa iisi, pe luvisagha ndani kukwupitua kwave, looli vvuimi kuhuma ku vafue? 16 nave imheke isa kwanda sa kuvikilisia, pe jilivuo inonge ja vutine. nave ghuvikilisia amalela na gha matafi vulevule. 17 neke nave amatafi ghadumulivue ndavule uve, ilitafi lya museituni ghukavwalilue mu vamonga, nave ulyavombile palikimo na vavo mu malela gha vumofu vwa mseituni, 18 nungajighiniaghe ku matafi neke nave ghukughinia na veve ghwejuvu ghukughatanga amalela, looli amalela ghikukutanga uve. 19 pe ghuliti, "amatafi ghadumulivue neke nipate uvwalua mu limela". 20 lino pe lwele wvimila kuleka kukwitika kwave vakadumulivue, neke uve ukimile ku lukangafu lwa lwitiko lwako. nungajisaghile juve ghwemwene mu lywa kwighinia kyongo, looli oghopagha. 21 ulwakuva nave uNguluve nakaghalekila amatafi gha vtengulilo kange nailikusaghila najuve. 22 lola himbe amaghendele amaagholofu nu vukali vwa Nguluve. ku lubale lumu, uvukali vulyisile kyanya ja vaYahudi vano valyaghwile. neke kulubale ulunge uvugholofu vwa Nguluve vukwisa kulyuve, nave ghukukala mu vugholofu vwake. nave na uluo najuve vikukubudila kutali. 23 nave avene navighendelela kuleka kukwitika vivyalilila kange. ulwakuva uNguluve aliningufu sa kuvwavyala kange. 24 ulwakuva nave umue mukadumulivue kunji ndavule umseituni ghwa mulisoli ughwa mvutengulilo, pe kusyetuka na kuvyalua mumseituni ghuno nono, nakwekukila kyongo ava Yahudi, vano hwene matafi gha mvutengulilo ghano ndeponu ghivwalua kange nkate ja mseituni gwave vene? 25 ulwakuva vanyalukolo naniilonda muleke kukagula sino sifisime neke kuuti namungavisaghe vakoola kwa kusagha kwinu jumue. ulufusu ulu kwe kuuti ulutalamu luhumile ku Isilaeli kuhanga kukamilika kwa iisi kyale kwisile. 26 lino avasilarli voni vilipokua ndavule jalemбилue, "kuhuma ku saYuni ilikwisa uMpoki ivusia uvuhosi kuhuma ku Yakovo. 27 nili liiva lipuling'ano palikimo navo, unsiki ghuno kyale nikusivusia isambi save". 28 ku lubale lumu kujova isa livangili wvimila jinu. ku lubale ulunge kuhumilaniila nu vutavusi vwa Nguluve, vaghanilue wvimila avaghogholo, 29 ulwakuva ilitekelo nuvukemelo lwa Nguluve nalubadilika. 30 ulwakuva muvwasio umue mulyamuhokile uNguluve, neke lino mwupile ulusungu wvimila uvuhosi kwave. 31 ku sila jijijio lino avayahudi ava vahokile. amahumile ghake kwekuuti kuhumila mulusungu luno mulyapelilue umue ndeponu kange mukwupila ulusungu, 32 ulwakuva uNguluve avapinyile avaanhu vooni ku vuhosi neke awesie kukuvasaghila voni. (eleesē g1653) 33 ndavule silivuo mbaha uvomofu nu vukoola nu luhala lwa Nguluve! nasiloleka inyigho sake na kusila sa mwene nasiloleka! 34 ulwakuva ghwe veni juno ikagula uvufumbue

vwa Mutwa? nambe ghwe veni umuvungu ghwake? 35 neke ghweveni juno ampelile kimonga uNguluve, neke ahombue kange? 36 ulwakuva kuhuma kwa mwene, na ku sila ja na kwamwene, ifinu fyonii kwefile. kwamwene kwevule uvwimike kusiala na kusila. Amenii. (aiōn g165)

12 pe lino nikuvasuuma vanyalukolo, ku lusungu lwa Nguluve muhumiaaghe amavili ghinu kuva litekelo lino nyumi, nyimike, jino jitikilue kwa Nguluve. iji je nyifunyo jinu inyavufumbue. 2 kange namungafwatisiaghe isa mu iisi iji, looli musyetukisivue kwa kuvomba uvufumbue wvinu. muvombaghe ndiki mupate kukagula amaghanike gha Nguluve ghano manono, ghikumunoghela na manywilifu. (aiōn g165) 3 ulwakuva niti, muvumosi vuno nipelilue kuuti umuunhu ghweni juno ali mulyumue naavaghile kusagha kyongo kyanya jake jujuo kuliko fino jimuvaghile kusagha, looli jimuvaghile kusagha ku vukoola ndavule uNguluve fino ampelile umuunhu ghweni ulwitiko ludebe. 4 ulwakuva tuli nifighavo finga mu m'bili ghumo, nafighavo fyonii fivomba imbombo jimo. 5 vulevule twevinga tulim'bili ghumo mwa Kilisite, ni fighavo kila jumonga kwa n'jake. 6 tuli nifipeelua finga kuling'ana nuvumosi vuno tepelilue. nave ikipeelua kya muunhu vwe vuvili, atengaghe kuling'ana nu lwitiko lwake. 7 nave ikipeelua kya muunhu je mbombele inofu ghwope avombaghe. nave ujunge ali ni ikipeelua kya kuvulania pe avulaniisiaghe. 8 nave ikipeelua kya muunhu lwe luhuvilo na ahuvisiaghe. nave ikipeelua kya muunhu kuhumia avombaghe ndikio kuvukoola. nave ikipeelua kya muunhu kye kulungosia livombekaghe ku volelesi uvunono. nave ikipeelua kya muunhu lwe lusungu, avombaghe ku lukelo. 9 ulughano nalungavisaghe lwa kitule, mukalalaghe uvuhosi, mugadililaghe amagolofu. 10 ku lughano lwa vanyalukolo mughananaghe jumue kwa jumue isa vukoola, mukolanaghe jumue kwa jumue. 11 kuvomba ku ngufu namungavisaghe voolo isa mumwojoo muvisaghe nuvunoghelua. isa Mutwa mum'bombelaghe. 12 hovokelagha mu lukangasio luno minalalwo mufighono fino fikwisa. muvisaghe nulughulo mu mhumhuko sinu. mukalaghe mu nyifunyo. 13 muvombaghe palikimo mu vufumbue vwa vitiki. londagha isila nyinga sa kuvonesia uvukoola. 14 vasumilaghe ulufunyo vooni vano vikuvapumusia umue; vafunylaghe nambe namungavaghunilaghe. 15 hovokagha palikimo na vano vahovwike, lilagha palikimo na vano vilila. 16 muvisaghe nu vumosi vumo jumue kwa jumue. namungasaghaghe kwa kujighinia, neke muvukundaghe avakotofu namungavisaghe nu vukoola mu masaghe ghinu jumue. 17 namunga muhombaghe umuunhu ghweni uvuhosi ku vuhosi. muvombaghe inono pa maaaso gha vaanhu vooni. 18 ndeve ndeponu, nave jilyavikilue kulumue muve nu lutengano na vaanhu vooni. 19 vaghanike namungahombanaghe uvuhosi jumue kwa jumue, neke mujiseghukaghe ing'alasi ja Nguluve. ulakuva jilembilue kuuti, uluhombo lwe lwango; une nihomba, ijova uMutwa? 20 neke nave ghwe mulugu ghwako ali ni njala, mulisiyaghe. nave umilue munyisyaghe. ulwakuva ungavombe ndikio ghukumpalulila amakala gha mwoto pa kyanya pa mutu ghwake? 21 nungakunuaaghe ku uvuvivi, looli vusinde uvuvivi ku vugholofu.

13 inumbula jojoni jivisaghe nu wvitiki ku vutavulua vwa pa nkyanya ulwakuva kusila vutavulua, neke luhumile kwa Nguluve. ni navulua sino pwesili sivikilue nu Nguluve. 2 pe lino juno isigha uvutavulua uvuo isiggha ululaghilo lwa Nguluve; vope vano visigha vilikwupila uvuhighi wvawe. 3 ulwakuva avatemi na ve vikwoghofia ku vano vivomba inono, looli ku vano vivomba uvuhosi. pe ghnughua kuleka ku kwoghopa uvutavulua? 4 vombagha sino sinoghile pe ghulighinisivua naso. ulwakuva ghwe m'bombi ghwa Nguluve ghwako wvimila amanono. neke nave ghuvumba isa vuhosi, oghopa; ulwakuva naipinda ulubamba kisila nkole. ulwakuva ghwe m'bombi ghwa Nguluve ihombekesia ing'alasi kwa juno ivomba uvuhosi. 5 pe jitunoghile uvvitiki, nakwekuti ku ng'alasi jene, looli wvimila uvufumbue. 6 wvimila ili kange ghuhomba isongo ulwakuva avanya vutavulua ve vavombi va Nguluve, vano vighendeleta kuvomba ili. 7 muvahombaghe vooni vano vikuvadaja isongo kwa juno anoghiile kuhombua isongo; isongo kwa juno anoghiile; uvwoghofi kwa juno alinuvwoghofi; iheshima kwa juno anoghiile. 8 namungadajivua ghe ikinu kyokyoni kwa muunhu, looli kughanana jumue kwa jumue. ulwakuva umwene huno ikumughana ughwa pa vupipi avombile isa mundaghilo. 9 ulwakuva, "naghuli fwafuka anaghulibuda, naghulihija, naghulinoghela," nave kuli nu lulaghili ulunge kange lulilumo mumasio agha kuuti, "umughanaghe ughwa pavupipi pako ndavele ghukujighana juve". 10 ulughano nalukumpika umunhu ughwa pavupipi pako. pe lino ulughano vve vunywilifu vwa ndaghilo. 11 mu ulu ghukagula unsiki kuuti, ghwe nsiki ghwa kuhuma nu tulu. ulwakuva uvuvangi wvitu vuli pipi, kukila unsiki ghwa kwanda ghula, ghuno tulyale vitiki. 12 ikilo jighendelele ni mwisi jilipipi. tuvike palubale isa mu ng'isi, pe tufwale ifilwilo fya lumuli. 13 tulutaghe lwelwene, ndavule mu lumuli sio kufikulukulu fya vuhosi nu vughasi. natungalutilaghe mu vuvwafu namba inogheluo sino ndeponu nasisighua, nakwekuuti ku kituule naambe wvifu 14 looli umfwale uMutwa Yesu Kilisite, kange natungavikaghe inafasi wvimila um'bili mu nogheluo saake.

14 mumwupilaghe ghweni juno m'bote vote mu lwitiko, kisila kuhumia uvuhighi mu masaghe ghake. 2 umuunhu jumonga ali nu lwitiko lwa kulia kyokyoni, nu junge juno mb'otevete ilila ji nyafu jeene. 3 umuunhu ghweni juno ilia kila kinu nangam'benapulaghe umwene juno nailia ila kinu. nu mwene juno nailia kila kinu nangumuhighaghe ujunge juno ilia kila kinu. ulwakuva uNguluve amwupile. 4 uve ghweve veeni, uve ghejuno ghukumuhigha um'bombi juno ghwe kyuma kya junge? pe pavulongolo pa Ntwa ghwake kuuti ikwima namba kughua. neke itosesivua lwakuva uMutwa ndeponu ikumwimia. 5 umuunhu jumonga ikukinoghua ikighono kimo kukila ifinge, nujunga ikufinoghua ifighono fyonu. lino umuunhu asaghe mu luhala lwake jujuo. 6 umwene juno inoghua ikighono, inoghua ikighono wvimila Mutwa. ghwope juno ilia, ilia wvimila Mutwa. ulwakuva ikumuhongesia unghuluve. umwene juno nailia ikujisigha kulia wvimila Mutwa. umwene kange ihumia uluhongesio kwa Nguluve. 7 ulwakuva nakwale juno ikukala mu nafasi jake, kange nakwale juno ifua wvimila jake jujuo. 8 ulwakuva nave tukukala, tukukala wvimila Mutwa. kange nave

tufua, tufua wvimila Mutwa. pe nave tukukala namba tufua tuli kyuma kya Mutwa. 9 ulwakuva je gila uKilisite alyafwile na kukukala kange, kuuti neponu ave Mutwa ghwa vooni avafue ana wvumi. 10 neke uve, kiki ghuhigha unalukolo ghwako? n juve, kiki ghukum'benapula un'jako? ulwakuva twevoni tulikwima pavulongolo pa kitengo kya vuhighi kya Nguluve. 11 ulwakuva jilembilue, "ndavule vule nikukala" kulyune amafundo ghoni ghilifughama, na lulumili lilihumia ulughinio kwa Nguluve. 12 pe lino, umuunhu ghweni munlyusue ilihumia ikivalilo kyake jujuo kwa nguluve. 13 pe lino natungaghendelelaghe kuhighana, neke pepano twamule ndiki, nakwale juno kyale ivika ikikuvasio namba ulutegho kwa nyalukolo ghwake. 14 nikagwile na kupulika ma Mutwa Yesu, kuuti kusila kinu kino kilamafu kikio kwe kwajula mwene juno isagha kuva kyokyoni kilamafu. ulwakuva kwamwene kilamafu 15 nave wvimila kyakulia unyalukolo ghwako isukunala, naghughenda kange mulughano. nungamunanganaghe mu kyakulia kyako umuunhu juno wvimila jake uKilisite alyafwile. 16 pe nanilamula amaghendelele ghinu amanono ghalambusia avaanho kuhighua. 17 ulwakuva uvutwa vwa Nguluve na wvimila vwa kyakulia na kunyua, looli uvvimila vwa kyang'haani, ulutengano, nu lu keelo mwa Mhepo Umwimike. 18 ulwakuva umwene juno ikum'bimbela uKilisite ku ulu itikilue kw Nguluve na kuvaanhu. 19 pe lino, tuingilile imbombo sa lutengano na sino sikunkangasia umuunhu ujunge. 20 nungananganaghe imbombo ja Nguluve kwa kulonda ikyakulia. ifinu fyonu kyang'haani finono kyongo, neke kivivi kwa muunhu jula juno ilia na kusababisia umwene kukuvala. 21 ke kanono kuvuhila kulia ikidimua namba kunyua uluhuje namba kyokyoni kino ku ikio kikunkalasia unyalukolo ghwako. 22 ulwitiko ulu luno ulinalwo uvikaghe nkate jako juve nu Nguluve. afunyilue umuunhu jula juno naikujighigha jujuo ku kila kino ikukyitika. 23 juno ali nu vwoghofi ahighilue nave ilia, ulwakuva najihumilanila nu lwitiko. na kyokyoni kino nakihumilanila nu lwitiko je sambu.

15 lino twevano tuli ni ngufu tunoghile kukuvutola uvuvote vote vwa vano vavote vote, neke natunoghile kujivelelesia jusue. 2 umuunhu ghweni mu lyusue amughanaghe un'jake ulwakuva lwe lunono ku vufumbue vwa kukunkangasia. 3 ulwakuva naju Kilisite nakajiloghelise jujuo neke pepano jilyale ndavule jilembilue kuuti, "amaligho gha vala vano vakakulighile ghanyaghile une". 4 ku kyokyoni kino kilongwile kulembua, kilyalembilue kwa kutuvulanisia ku gila kuuti kukilila ulugudo na kukilila kukangasivua amoojo na malembe twale tuuva nu lukangasio. 5 lino uNguluve ghwa lugudo nu lwa kukangasia amoojo avapele kuva nu vufumbue vwe vumo kwa muunhu ghweni kuling'ana nu Yesu Kilisite 6 awesie kuvomba ndiki kuvufumbue vumo muwesie kukumughinia mu njovele jino uNguluve nu Nahaata ghwa mwana ghwitu uYesu Kilisite. 7 pe lino mumwupilaghe ghweni ndavule vule uKilisite alyavupile umue ku wvimike vwa Nguluve. 8 ulwakuva nijova kuuti uKilisite avombilue kuva m'bombi ghwa kudumala igola ija m'bili ghwa kidimi kukwimila ilweki ja Nguluve. alyavombile ndiki kuuti ndeponu kuvonesia ulufingho luno lulyahumisivie ku vaNahaata, 9 nava pa iisi kukumpaala uNguluve. ku vumosi wwake. ndavule vule jilembiluekuuti, "pe lino nihumia ulughinio

kulyuve ku iisi simonga na kukwimba ulughinio kulitavua lyako. 10 kange jiti, “kange hovokagha, umue mwe vaanhu va iisi, palikimo na vafue vake”. 11 kange, “mumughiniaghe uMutwa, mwe vanya iisi mweni; neka avaanhu ava iisi voni vamughiniaghe umwene”. 12 kange uYesayi akati, “kuliiva nu mhela ghwa Yese nu junge juno ilikwima kutema ku iisi sooni. avapanji viiva nuluhuvilo mwa mwene. 13 lino uNguluve ghwa luhuvilo avamemesiaghe ulukelo lwoni nu lutengano lwa kwitika, neke kuuti ndeponu mughine ku luhuvilo ku ngufu sa Mhepo uMwimike. 14 vanyalukolo vango munidenginie, munidenginie kuuti najumue mumemilue uvugholufu, mduememilue nu luhala lwoni. nidengitue kuuti, numue ndeponu mukangasianagha mweni. 15 neke niukuvalembela kulukangasio kyongo mu simonga neke kukuvakumbusia kange, ulwakuva ikipeelua kino mupelilue nu Nguluve. 16 ikipeelua iki kilyale kuuti ndeponu nive m'bombi ghwa Yesu kilisite juno alyasung'itue mu iisi, kujihumia hwene ntemi ghwa livangili lya nguluve. nale niwesia kuvomba ndiki neke kujihumia kwango ku iisi kuve kwitakilue, kuvikilue patali nu Nguluve ku sila ja Mhepo uMwimike. 17 pe ulukelo lwango luli mwa Kilisite yesu na mumbombo sa Nguluve. 18 ulwakuva ndeponu naningaghele kujova lyolyoni looli kuuti uKilisite avombile kukilila kulyune uvwitiki vwa iisi. agha ghavombike ku masio na maghendele. 19 ku ngufu sa fivalilo na gha kukwoghofia kwa ngufu sa Mhepo uMwimike. iji jilwale kuuti kuhuma ku Yelusalemu, na kusuyitila kutali ndavule ku Ililiko, ndeponu kukujitola kunji ilivangili lwa Kilisite kuvunyilifu. 20 ku sila iji, uvufumbue vwango vwale kupulisia ilivangili, neke na pepala pano uKilisite ikagulika ku litavua neke kuuti nikunuaghe kujenga uvwalo kwa muunhu ujunge. 21 ndavule jilembilue kuuti, “vano kwa mwene vasila mhola sake angise mukumwagha, na vala vano navakampulike vilikunkagula”. 22 pe lino nikasighilue ke kinga kukwisa kulyumue, 23 neke lino nilinsila lubale lwolwoni mufighavo iifi kange nanogheluagha ku maka minga kukwisa kulumue. 24 lini jaatu ningakile pano niluta ku Hispania nihuvila kuvavona. na kuwesia kutwalua ku sila jango palikimo numue, pe baho kyale nihovwike kuvomba lumo numue ku nsiki. 25 neke lino niluta ku Yelusalemu kukuvavombela avitiki avange. 26 ulwakuva lulyavanoghile avaanhu va kuMakedinia na ku Akaya kusangula isongo sino sinoghile ku avakotofu vamonga mu vitiki ku Yelusalemu. 27 Ena, jilyale kulughano lwave, kange na ku kyang'haani valyale vasighilua vaave. lwakuva nave avapa iisi vahangilanile mu mbombo save isa mu mwojo, voope kange visighilua kukuvavombela inofu ku vufumbue vvituu, 28 pe lino unsiki ghuno nivombile ndiki na kuva nulu kwilano lwa mheke iji kuveene, pe niluta mu sila palikimo numue ku Hispania. 29 nikagula kuuti unsiki nikwisa kulumue nikwisa ku vunywilifu vwa lufunyo lwa Kilisite. 30 lino nikuvasuuma vanyalukolo kwa Mutwa ghwituu uYesu Kilisite na kulughano lwa Mhepo, kuuti muvombaghe palikimo nune mu nyifunyo siinu ka Nguluve vwimila jango. 31 munisumilaghe kuuti ndeponu nipokua kuhuma kuva Yudea vano naviti. na kuuti imbombele jango ku Yelusalemu ndeponu jupuluaghe na vitiki. 32 musuumilaghe kuuti ndeponu nikwisa kulumue ku lukelo kukilila ulughano lwa Nguluve na kuva ndeponu nipuma

palikimo numue. 33 nu Nguluve ghwa lutengano avisaghe palikimo numue mweni. Amenii

16 nikumuleta kulumue uFibi ulumbu lyitu juno ghwe m'bombi ghwa tembile jino jili ku Kenkelea, 2 juno kuuti ndeponu mukumwupila mwa Mutwa. muvambaghe ndikio ku kino kili nilatalama kya vitiki mwimighe naghwo ku lyolyoni lino iva ilonda ulwakuva umwene alyale m'bombo mbombo ghwa vinga nu vwimila jango june. 3 mwungilaghe uPilisika nu Akila vavomba mbombo palikimo nune mwa Kilisite Yesu, 4 vano vakavupumwisie uvwumi vwaave vwimila uvwumi vwango, nikuvahongesia na nene june, looli ku tembile sooni isa pa iisi. 5 vahungilaghe ava kutembile jino jilikuveene. mwungilaghe uEpanieto mughanike ghwango, juno ghwe muholua ghwa kwanda mwa Kilisite ku Asia. 6 mwungilaghe uMaliya juno avombile imbombo ku ngufu vwimila jiiinu. 7 mwungilaghe uAndiniko nu Yunia vamanyaani vango kange vadindilua vajango, ve va vahilua mu vasung'ua vano valyalongwile kukunkagula uKilisiye ye nikyale une. 8 mwungilaghe uAmpuliatu mughanike ghwango mwa Mutwa. 9 mwungilaghe uLubayo m'bomba mbombo palikimo nune mwa Kilisite, nu Sitakisi mughanike ghwango. 10 mwungilaghe uApele juno itikilue kwa Kilisite. vahungilaghe vooni mu nyumba ja Alisitobulo. 11 mwungilaghe uHerodioni manyano ghwango. vahungilaghe vooni vano vali mu nyumba ja Nalikiso, vano vali mwa Mutwa. 12 mwungilaghe uTilifaina nu Trifosa, vano vivomba imbombo mwa Mutwa ku ngufu nyinga. mwaungilaghe uPelisisi mughanike juno ivomba imbombo kukila mwa Mutwa, 13 mwaungilaghe uRufu juno atavulilue mwa Nguluve nu ngiina na mama ghwango. 14 mwungilaghe uAsinklito, Flegon, Helme, Patroba, Helma na vanyalukolo vooni vano valipalikimo nave. 15 nihungile Filologo nu Yulia, uNilea nu lumbulie, nu Olimpa, na vitiki vooni vano vali palikimo naveene. 16 nihungile umuunhu ghweni nu lunonelo ulwimike. itembile sooni sikuvahungila mwa Kilisite. 17 lino nikuvasuuma vanyalukolo mu saghaghe ku avuo vano vitengulisia kupalasangana na ifipighi. viluta kinsana ni mbulanisio sino muvulanisivue. syetuka muhume ku veene. 18 ulwakuva avaanhu ndavule ava navikum'bombela uKilisite Mutwa, looli amaleme ghawe vavuo. ku masio ghawe amanono nu luhongesio lwa vudesi vikughasyanga amoojo gha vasila makole. 19 ku kihwani kya vvitiki vwinu mukunfikila umuunhu ghweni. pe lino nikuvahovokela, neke nilonda umue muvisaghe nu vukoola mu vunono, namungvisaghe nu nkolepavulongolo pa vuhosi. 20 uNguluve naidila kukum'buda uSetano paasi pa sajo sinu. uvumosi vwa Mutwa Yesu Kilisite uvvisaghe palikimo numue. 21 uTimoti, umbomba mbombo palikimo nune ikuvahungila, uLukio, Yasoni nu Sosipita avamanyaani vango. 22 une ne Tetio nejuno nilembile ikalata iji, nikuvahungila ku litavua lya Mutwa. 23 uGayo juno alyanivikile na kutembile joni, jikuvahungila. uElasito, m'bika kitule ghwa mpulo palikimo nu kwalito juno nyalkolo vikuvahungila. 24 “uvumosi vwa Mutwa Yeesu Kilisite vikalaghe numue mweni. Amenii” 25 lino kwa mwene unyangufu isa kuvomba mwime kuling'aana ni livangili ni mbulanisio sa Yesu Kilisite, kuling'ana nu lusyetulilo vwa sino sifisilue ku nsiki ntali, (aiōnios g166) 26 neke lino jikagulike na malembe gha vuivilii

kuling'ana lulaghilo lwa Nguluve ghwa ighono fya kusila na kusila, ku vvitiki vwa lwitiko mu iisi simonga? (aiōnios g166)
27 kwa Nguluve unya vukoola mwene, kukilila uYesu Kilisite, kuvisaghe nuvutwa amaka ghooni. Amina (aiōn g165)

1 Wakoritho

1 U Paulo, juno alyakemelilue nu Kilisite u Yesu kuva m'bombi muvughane vwa Nguluve, 2 nu Sosthene unyalukolo ghwitu, kulukong'ano lwa Nguluve luno luli ku Korintho, kavala vano valing'anisivue mwa Yesu kiliste vano vakamemesivue kuva vaanhu vimike. Tukavalembela vala vooni vano vikulikemela ilitavua Iya Mutwa ghwitu Yesu Kilisite pooni pooni, u Mutwa ghwa vanave kange ghwitu. 3 Ulusungu nulutengano luvigaghe kulumue kuhuma kwa Nguluve u Nhaata ghwitu nu Mutwa ghwitu Yesu Kilisite. 4 Ifighono fyooni nikumongesia u Nguluve ghwango vvimila umue, vvimila ulusungu lwa Nguluve luno u Kilisite Yesu alyavapelile. 5 Avavikile kuva vamofo musila sooni, vuujofi palikimo numvumanyi vwooni. 6 Avavikile vamofo, heene wwolesu lwa Kilisite ulwakuuti lun'kangasivue kuva kyaang'haani mun'kate mulyumue. 7 Pauluo namukwaghilua ifipelua fya mhunumbula, ndavule mulinuvunoghelua uvwakughilua ulusyuko lwa Mutwa ghwitu u Yesu Kilisite. 8 Ikuvakangasia umue kufika kuvusililo, ulwakuuti muleke kupikua mukighono kya Mutwa ghwitu Yesu Kiliste. 9 U Nguluve n'koola juno alyavakemelile umue muvumo vwa mwana ghwa mwene, Yesu Kiliste Mutwa ghwitu. 10 Lino nikuvapelepia mwevakulu vango numue va mwaniilumbu, kukila mulitavua Iya Mutwa ghwitu Yesu Kilisite, kuuti vooni mwitike, nakuuti nakulavesagha kughaving'ana mun'jate mulyumue. Nikuvapelepia kuuti muvisaghe palikimo nu luvulo luomo nuvufumbue vwuomo. 11 Ulwakuva avaanhu va munyumba ija Kloe vamb'ulile kuuti kwelule ulughaving'ano luno lughendelela pakate palyumue. 12 Nilonda kuuti: Umuunhu ghweni kulumue ijooa, "Une nilii hwa Paulo," nambe "Une nili ghwa Apolo," nambe "Une nilii ghwa Kefa" nambe "Une nili ghwa Kilisite". 13 Vuuli! U Kilisite aghaving'ine? Vuuli! U Paulo alyakemelilue vvimila umue? Vuuli! Mhulyofufughilue mulitavua Iya Paulo? 14 Nikumongesia u Nguluve kuuti nanilyamwofughe nambe jumo, looli u Kirispo nhu Gayo. 15 Ulu lulyale kuuti nakwale nambe jumonga juno ale iiti mulyofughue mulitavua lyango. 16 (Kange nilyavofuighe avaa munyumba ja Stephania. Kukila apuo, nanikagwile kuuti nilyamwofuighe nhu muunhu juunge jujuno avisaghe). 17 Ulwakuvaa, u Kilisite alyanyomuile kukwofugha looli kudalikila ilivangili. Looli nalyanyomuile kudalikila ni njovele inono ija kimuunhu, ulwakuuti ingufu sa kikovekano sileke pivuka. 18 Ulwakuva imola ija kikovekano luunangano kuvano vifua. Looli kuvala vano u Nguluve ikuvapoka, se ngufu sa Nguluve. 19 Ulwakuva ililembilue, "Ninanganiagha uvukola uvwa nyahuala. Ninanganiagha injovele sa vanyaluala." 20 Alikughi umuunhu unya vukola? Alikughi unyawwimbi? Alikughi unjovaji ughwa kujishetlania iisi? Vuuli u Nguluve nalyasetulinie uvukola vwa iisi iji kuva vujasu? (aiōn g165) 21 Kuhuma iisi jilinuwwakyang'haani vwa jeene najilya n'kagwile u Nguluve, lulyanoghile u Nguluve mhuvuyasu vuvanave ulwakudalikila ulwakuuti avapoke vano vikwitika. 22 Kuva Ya Yahuudi kuposia ifivalilo fya fidegho na kuva Ya Yahuudi kulonda uvwakyang'ani. 23 Looli tukun'dalikila u Kilisite juno alyakemelilue, juno aling'uvasi kuva Ya Yahuudi, kange vwe vuyasu kuva Yunani. 24 Looli kuvala vala vano valyakemelilue

nu Nguluve, avayahuudi nava Yunani tukudalikila u akilisite heena ngufu uvwakyang'haani vwa Nguluve. 25 Ulwakuva uvuyasu vwa Nguluve vuliinuvwa kyang'haani kukila uvwa vaanhu nuvuvotevoto vwa Nguluve vuliinungufu kukila avaanhu. 26 lagha ing'emelo ja Nguluve kulumue, vakuulu vango numue va mwaniilumbu. Namulyale viinga mulyumue kuuti namulyale nuwwakyang'haani mufighelelo fya vumuunhu. Namulyale viinga mwe vanyangufu mulyumue. Namulyale viinga mulyaholilue muvuvaha. 27 Looli u Nguluve alyasalwile ifinhu ifiyasu ifya mu iisi muno ulwa kuvafipelela i soni ifinyavwakyang'haani. U Nguluve alyasalwile ifivotevoto mhu iisi pikukikosekesia isoni ikinya ngufu. 28 U Nguluve alyasalwile kila kino kilipasi kyongo nakila kino kilyasoyojililue mu iisi. Alyasalwile fyoni fino nafilyavalivue kuuva kiinu, kukufivika heene na kiinu ifinu ifinya luvumbulilo. 29 Alyavombile vulevule ulwakuuti nakwangavisaghe nambe jumonga juno aliinulwakutosia pavulongolo pa mweene. 30 Vvimila vwa kila kino u Nguluve alyasalwile, lino mulimun'kate mwa kilisite Yesu, juno avombike mu vvakyang'haani vvimila usue kuhuma kwa Nguluve. Alyale ghwa kyang'haani ghwitu uvvimike muvuvangi. 31 Heene luhumilo, ndavule ililembe lijooa, "Juno ikughinia, ighiniaghe mwa Mutwa."

2 Yenisile kulumue un'kulu nava lumbu vango, nanilisile namasio agha kuvavula nuwwakyang'haani heene nilyaghadalikile uvwa lweli vuno vufisime vvimila u Nguluve. 2 Nilyalamwile nambe kukagula kyekyoni yenilimulyumue nambe u Yesu Kilisite, numwene juno alyakemelilue 3 Nilyale numue muvotevoto, kange nuludwesi, na kuhilila kyongo. 4 Nimola jango nakudalikila kulyu nakukale namasio agha vulevule nuwwakyang'haani. Pauluo, ghalyale ghikuvonesia mu Mhepo ni ngufu, 5 ulwakuuti ulwitiko lwinu nalungavisaghe muwwakyang'haani uvwa vaanhu, looli mungufu sa Nguluve. 6 Lino tujova uvwakyang'haani vwa vaanhu avagoyo, looli navwevwa kyang'haani vwa iisi iji, nambe avatemi avansiki ughu, vanovikila. (aiōn g165) 7 Pa uluo tujova uvwakyang'haani vwa Nguluve ughwa lweli vuno vufisime, uvwakyang'haani vuno vufisime u Nguluve alyasalwile yeghukyalie unsinkibghwa vvimike witu. (aiōn g165) 8 Nakwale ghweeni juno itema unsiki ughu juno akagwile uvwa kyang'haani uvu, heene vasamanyila mu nsiki ghula, nde navalyan'komelile u Mutwa ughwa vvimike. (aiōn g165) 9 Looli ndavule ililembilue, "Amasio agha nakwelile ilisio lino lighaghile, nakwejili imbughulutu jino jipulike, amasaghe naghakasaghile, amasio ghano u Nguluve aling'anisie vvimila vwa vala vano vamughanile umwene. 10 Agha gheghanu u Nguluve ghano avonesisie kulyusue kukilila u Mhepo, ulwakuva u Mhepo ilola kila kiinu, nambe masio ghano ghali mun'kate mwa Nguluve. 11 Ulwakuva ghwe veeni juno ikughamanya amasaghe gha muunhu, looli inumbula ja muunhu mun'kate mwa mwene? pauluo kange, nakwale junoakagwile amasio agha mun'kate agha Nguluve, looli u Mhepo ghwa Nguluve. 12 Looli natukupile iMhepo ja iisi, looli i Mhepo jino jihuma kwa Nguluve, ulwakuuti jinoghile kukagula uvvimike vwa masio ghano tupelilue nu Nguluve. 13 Tujova aghanamasio, ghano uvwakyang'hani vwa muunhu navunoghile kuvulania, looli ghano u Mhepo ikutuvulania. U mhepo ighanula amasio gha Mhepo ugha kyang'haani ghwa kimhepo. 14 Umuunhu juno naghwa

Mhepo nakwupile amasio ghanu gha Mhepo ghwa Nguluve, ulwakuva aghuo lwe lunang'ano lwa mweene. 15 Nanoghile kukugula ulwakuva ghikukugula nu Mhepo. Kwajula ughwa Mhepo ihigha amasio ghooni. Looli ihigha navange. 16 "Ghwe veeni anoghile kukugula amasio gha Mutwa, juno anoghile kukum'bulanisia umwene?" Looli tulinamasaghe gha Kilisite.

3 Nhune, vakuulu na vanuna vango, nanilyajovile numue heene vana Mhepo, loi ndavule avaana m'biili. Ghwene avaana avadebe ava Kilisite. 2 Nilyavanywisie utusiva ni nyama, ulwakuva namukiling'anisie kulia inyama. Nambe lino namuling'anisie. 3 Ulwakuva umue namulim'biili. Ulwakuva ikilule namatupa ghavonike mulyumwue. Vuuli, namukukala kuling'ana nu m'biili, vuuli, namughenda ndavule vulevule vwa kimuunhu. 4 Ulwakuva umuunhu jumo iiti, "Nikum'bingilila u Paulo" Ujunge iiti "Nikum'bingilila u Apollo," namukukala ndavule vavaanhu? 5 U Apollo ghwe veeni? nu Paulo ghwe veeni? Avavombili vajuula jumo mumwitike, kwa ghweni juno u Mutwa akam'pelile imbombo. 6 Une nilyavyalile, u Apollo akaponia amalenga looli u Nguluve akakusia. 7 Pa uluo, nakwekuuti juno akavyalile nambe juno alyaponisie amalenga alinikimonga. Looli ghwe Nguluve juno ikusia. 8 Lino juno avalile najuno ikwusilila amalenga vooni valing'ine, najula juno ikwupilagha uluhombo lwa mwene kuling'ana nhi mbombo jamwene. 9 Ulwakuva usue tulivavomba mbombo va Nguluve, umwue muli bustani ja Nguluve, lijengo lya Nguluve. 10 Kuhumilanila nulungu lwa Nguluve luno nikapeilue heene n'jengaji um'baaha, nilyavikile ulwalo, nujunge ijenga pakanyanya pa lwene. Looli umuunhu ilolelelaghe ndavule ijenga. 11 Ulwakuva nakwaele ujunge juno kwandebijenga ulwalo ulunge kukila luno lujengilue, luno ghwe Yesu Kilisite. 12 Lino, ndavule un'jino ghwinu ijenga pakanyanya ni sahabu, ni ndalama, namavue gha lutogo, amapiki amasoli, nambe amatundu, 13 imbombo ja mwene jilya fwikulilue, kulumuli lwa pamwisi jifwikuluagha. Ulwakuva jilifwikulivua nu mwoto. Umwoto ghuli ghelagha uvunono vwa mbombo jino umuunhu ghweni akajivombile. 14 Ndavule kyoni kibo umuunhu ajangile kisighalila umwene ilikwupilagha uluvonolo. 15 Looli imbombo ja muunhu jingalanguke nu mwotoo, naikwambulila kiinu. Looli umwene jujoo ipokuagha, ndavule kusena ku mwotoo 16 Namukagula kuuti umue mulinyumba nyimik ja kufunnyila ja Nguluve nakuuti Mhepo ghwa Nguluve ikukala mun'kate mulyumue? 17 Nave umuunhu angananganie inyumba inyumba ija kufunnyila ija Nguluve, u Nguluve ikumunangania umuunhu ujoo. Ulwakuva inyumba inyimike jakufunnyila ija Nguluve nyimike, pauluo najumue. 18 Umuunhu alisyangile mwene, nave jumonga n'kaate mulyumue isaagha kuuti alinuluhala kumasiki agha, avisaghe hweene "N'jasu" apuo peiva nuluhala. (aiōn 9:165) 19 Ulwakuva uluhala lwa mu iisi jji vuyasu pavulongolo pa Nguluve, ulwakuva jilembilue, "Vikolua avanyaluhala nuvuvesi vuvanave" 20 Kange u Nguluve akagwile amasaghe gha vanyaluhala palivuvule." 21 Apuo umuunhu nalighiniagha vavaanhu! Ulwakuva ifiinu fyooni fiinhu. 22 Nave ghwe Paulo, nambe u Apollo, nambe u Kefa, nambe iisi, nambe amikalile, nambe vufue, nambe ifinu fino pwefile, nambe fino filyava. Fyooni fiinhu, 23 Umue mulivakilite va Nguluve.

4 Vulevule pepene umuunhu ikutuvalila usue, avavimbi va Kilisite kange vimilili va vusyefu vwa lwele uvwa Nguluve. 2 Mu ulu, kino kilondua ku vvimilili kwekuuti vavisaghe vakuhuvilua. 3 Looli kulyune une kiinu kidebe kyongo kuva muhighua numue nambe uluhighilo lwa kimuunhu. Ulwakuva nanikuhigha nambe june nemwene. 4 Nanikuhigha june namwene, uluo nakwekuuti une june nanilighwa kyang'haani. Ghwa Mutwa juno ikuhigha. 5 Pa uluo, namungajovaghe uluhighilo ku sooni ija n'siki naghufikile, ghwakwisa u Mutwa juno. Juno ikuvavika pavuvulafu ghooni ghanu gha fisime ku ng'iisi nakufwikula uludonya lwa mwojo. Apuo umuunhu ghweni ikwupilagha ulughinio lwamwene kuhuma kwa Nguluve. 6 Lino, vakulu vango numue vamwanilumbu vango, june nemwene nu Apollo nivingilila uvutavike uvu vvimila umue. Ulwakuuti kuhuma kulyusue luvanoghile kumanyila kulyumue ifyovele kwekuuti kiki, "Ulakilililagha kukila ndavule kilembilue." Ulu kwekuuti nakwale nambe jumo kulyumue ughwa kughinia kukiila ujunge. 7 Ulwakuva ghweni juno juno ipungilanila kulola nu junge? Kyekinukiki kino UKlinakyo nukakypulile vuvule? Nave umalile kukwupila vuvule, kiki mukughinia nave fye mukavombile vuvule? 8 Lukwiline mulinafyo fyooni fino muvela mulonda! Lukwiline mulinuvumofu! Mutengwile kutema- ulwakuuti muhalile kukila usue! Looli nikuvusumila uvuhasi uvunofu ulwakuuti tuhalaghe palikimo numue. 9 Pa uluo nisagha u Nguluve atuvikile usue vasung'ua heene ikutusona vavusilile mulukindi lwa maandamano na ku vvaanhu vano vahighilue kubudua. Tulindavule ulusejo lwa iisi, kuvanyamola na muvaanhu. 10 Usue tulivayasu vvimila vwa Kilidite, looli umue mulivanyaluhala mwa Kilisite. Tulivavotevute, looli umue muliningufu. Mukwoghopia, looli usue tusyojolvua. 11 Nambe unsiki ughu tulininjala ni kyumilua, tughajile amenda, tulinimumuko, kange tulisila pakukala. 12 Tuvomba imbombo ningufu, namavoko ghitu jusue. Pano tusyojolvua, tufunya. Unsinki ghuno tupumusivua, tukuguda. 13 Pano tulighwa, tukwamula nuvuhugu. Kwetule, kange tujighe tuvalilua kuva heene tukaniilue ni iisi na makakala ku ghooni. 14 Nanilemba agha ghooni ulwakuuti nivapelele u sooni umue, looli kukuvaghumbatila umue heene vanha vango vano nivaghanile. 15 Nambe kuuti mulivavulanisi ifijigho fya mbilima mwa kilisite, musila va Nhaata viinga. Ulwakuva nili Nhaata ghwinu mwa Yesu Kilisite kukilila ilivangili. 16 Pa uluo nikuvapelepesia munyighaghe une. 17 Apuo fyanambe nikamwomwile kulyumue u Timotheo, vaghanike vango kange mwaana mfwihi kwa Mutwa. Ikwakumbusiagha isila sango mwa Kilisite, ndavule nivulanisivue poni naku ng'ong'ano soni. 18 Lino vamonga mulyumue vukughinia, vivomba hene nanilikwisa mulyumue. 19 Looli nikwisa kulyumue linolino, nave u Mutwa angakele. Apuo pe nilikagula na ghe masio ghavanave vanovikughinia, looli nililolagha ingufu sivanave. 20 Ulwakuva uvutua vwa Nguluve navuva umasio looli mu ngufu. Mulonda kiki? 21 Nise kulyumue nulugudo nakuva nulughano namunumbula ijavalugu?

5 Tupiike imola kuuti kulivuvwafu mulyumue, uvuvwafu vunopwewusil pakate na kate pavaanhu ava kisina. Tulinimola kuuti jumo mulyumue ighona nomama ughwa nhaata ghwa

mwene. 2 Umue mukughinia! Mulekile pisukunala? Julia avombile anala anoghile kuvusivua mulyumee. 3 Looli nanilipalikimo numue kim'bili looli nilinumue kimhepo, nimuhighile umwene juno avombile ndiki, ndavule anala penikale. 4 Panomotang'ana palikimo mulitavua Iya Mutwa ghwitw Yesu, ni numbula jango jilipala heene ngufu sa Mutwa ghwitw Yesu, umuhighile umuunhu uju. 5 Nim'pelle umuunhu uju kwa setano ulwakuuti um'biili ghwa mwene ghuangike, neke inumbula ja mwene jinoghele kuvanguka mukighono iky Mutwa. 6 Ulughino lwinu na kinu kinono. Namukagwile ikilule ikidebe kilusia upwigha ghwoni un'kome? 7 Musukaghe jumue mwene ikilule iky pakali, ulwakuuti muve m'pigha mia, ulwakuuti muve n'kaete ghuno ghulisivue, ulwakuva, u akilite, umwanana Ng'olo ghwitw ughwa pasaka amalile kubudua. 8 Pa uluo tuhovoka ikikulukulu nambe ikilule iky kaali, ikilule ni tabia imbivi nu vuhosi. Pa uluo, tuhovoke nu n'kate ghuno naghuponisivue ikilule iky vukoola nuvva kyang'haani. 9 Nilyalembile mu kalata jango kuuti namungahasing'anaghe navavwafu. 10 Nakwekuuti niiti avavwafu va mu iisi muunhu, nambe avanyavunoghelua nambe avu kuuni nambe avifanya fihwani napikukala kutali navoope, looli luuve luvanoghile muvuke mu iisi. 11 Looli lino nikuvalembela namungahasing'anagha ghweni juno itambulivua nkuulu nambe lumbu ghwa Kilisite, looli ikukala muvuvwafu nambe juno alinuvunoghelua n'kuunyi, nambe juno ikufunya kufihwani, nambe nyamaligho, nambe juno mughasi. Looli namungalisaghe naghwope umuunhu ughwa ndikio. 12 Pe nikuvikagha ndani pikuvahigha vano valikunji mung'ong'ano? Looli pa uluo umue namukavahighile vano valimun'kate mu ng'ong'ano? 13 Looli u Nguluve ikuvahigha vano valikunji. "Mum'busie umuunhu umuhosi mulyumue"

6 Jumo mulyumue pano iva ni mumuko navanine, ilondua kuluta ku ndinde ijavano navalinuvwakyang'haani kukila pavulongolo pa vitiki? 2 Namukagwile kuuti avitiiki viikujigha i iisi? Nave mukujigha i iisi, namunoghela kulamula amasio ghano naghililuvumbulilo? 3 Namukagwile kuuti tulikuvahigha avanyamola? Mukighavo kiliku iky kukila, ghanoghile kulamula amasio gha vukalo uvu. 4 Nave lunoghila kuhigha amasio gha vukalo uvu, nakiki muluta kutwala amasitaka pavulongolo pavano navikwima mu ng'ong'ano? 5 Nijova agha ni soni sinu. Nakwale unyavukola mulyumue ughwa kukwila kuvika amasio ghaling'ane pakate pa nyalukolo nu nyalukolo? 6 Looli heene anaala, umwitiki jumo iluta ku ndinde ija mwitiki ujunge, na masitaka aghuo ghivikua pavulongolo pa m'baha juno naikwitika! 7 Uvwakyang'haani kwekuuti kwesile imumuko pakate nakate muva Kilisite ghano ghaletile ng'haani kugasia kulyumue. Kiiki mulekile kupumuka ni mbiivi? Nakiki mukwitika kusyangua? 8 Looli muvomba uvuhosi na kusyanga avaange, navuo ve vakulu nava lumbu viinu! 9 Namukakula kuuti vano navalinuvwakyang'haani navihaasi uvutua vwa Nguluve? namungitakaghe uvudesi. Uvuvwafu, vanovifunya ifihwaani, avagalusi, avafiraji, nava lawiti, 10 avalyasi avagheji, avaghasi, avanyamaligho-ma avuo nakwale juno ilihala uvutua vwa Nguluve. 11 Navuo vakale muvamo mu vanave mwemue. Looli muvalasivue, looli musukilue, looli mubaghilivue mwa Nguluve,

looli muvombilue vwa kyang'haani pavulongolo pa Nguluve mulitavua Iya Mutwa Yesu Kilisite nu Mhepo ghwa Nguluve Ghwitw. 12 "Ifinu fyonu finofu kulyune", looli nakila kiinubkili nuluvumbulilo. "Ifinu fyonu fye finofu kulyune," looli nanitemuagha kimonga kya ifio. 13 "Ikyakulia vvimila vwa lileme, nhi lileme vvimila vwa kyakulia," looli uNguluve ikufivusia fyonu. Um'bili naghupelilue vvimila uvumalaya, pa uluo, um'bili vvimila vwa Mutwa kange u Mutwa ikughuvombela um'bili. 14 Unguluve alya syusisie u Mutwa nusue kange ikutusyusie kungufu saake. 15 Namukagwile kuuti amavili ghinu ghahasing'ine nhu Kilisite? Mukagwile ndaani kukufihumia ifipelua fya Kilisite na kufihasing'anua nu malaya? Nafyelungave! 16 Namukagwile kuuti juno iling'ana nu malaya alim'bili ghumo nu mwene? Ndavule ililembe lijova, "Vavili viva m'bili ghumo." 17 Looli juno iling'ana nhu Mutwa iva numbula jimo palikimo nhu mwene. 18 Muvukimbalaghe uvuvwafu! "kiila uvuhosi vuno ivomba umuunhu kwe kunji mum'bili ghwa mwene. Looli vuvwafu, umuunhu ivomba uvuvwafu m'bili ghwa mwene jujuo. 19 Namukagula kuuti amavili ghinu je nyumba inyimike ja kufunyla ija Mhepo Mwimike, juno ikukala mun'kate mulyumue, jula juno mukapelilue kuhuma kwa Nguluve? Namukagwile kuuti ghewmwene jumee? 20 Kuuti mukaghulilue nulutogo. Pa uluo mumughiniaghe u Nguluve na mavili ghinu.

7 Kusino mukandembile: ghamo masiki manofu umughosi nangaghonaghe nu n'dala ghwa mwene. 2 Looli lino ulwakuva ingelo nyinga isavuvwafu umughosi ghweni avisaghe nu muunhu ghwa mwene na ghweni un'dala avisaghe numughosi ghwa mwene. 3 Umughosi anoghile pikum'pela umuunhu ghwa mwene luno lunoghile musavutolani vwa mwene, kange vulevule naju n'dala am'pelaghe luno lunoghile umughosi ghwamwene. 4 Na ghwe n'dala juno alinuvutemi mum'biili ghwa mwene, ghwe mughosi. Kange vulevule najumughosi nalinnuvutemi vwa m'biili ghwa mwene, looli un'dala ghwa mwene ghwe alinavo 5 Namungafinyanaghe pano mughona palikimo, looli nave mupuling'line kunsiki ghuno ghuvikilue. Muvombaghe vulevule ulwakuuti mukave nsiki ghwa kufunya. Kange lunoghile pigomokilanila palikimo, ulwakuuti usetano aleke kukuvaghela kukiling'anua kyongo. 6 Looli nijova ku isi soni nuvavuke nakwekuuti lulaghilo. 7 Ninoghelua umuunhu ghweni asava ndavule une nilivuo. Looli umuunhu ghweni alinikipelua kyamwene kuhuma kwa Nguluve. Uju alinikipelua iki, ghwope jula alinikipelua kila 8 Kuvano navatolilue navafwile niiti ndiki, luvele luvanoghile vajighe kisila kutolua, ndavule nilivuo unhe. 9 Looli nave pikusigha, luvanoghile pitolua. Ulwakuva luvanoghile avene kutolua ulwakuuti valeke kuva nuvunoghelua. 10 Lino kuvano vitolua nikuvapela ululaghilo, na nene ghwe Mutwa, "Umumama nangalekanaghe nu mughosi ghwa mwene." 11 Looli nave alekeng'ine kuhuma kwa mughosi, ajighaghe vulevule nangatoluaghe kange nambe lunoghile anoghile kupulingana kange numughosi ghwa mwene. Na "Jumughosi nangam'pelaghe italaka umuunhu ghwa mwene." 12 Looli kuvano vasighile, niiti- unhe, nakwekuuti u Mutwa-kuuti nde unyalukolo ghweni alinuvunhu ghwa mwene juno na ikwitika kange akwiline oikukala naghwope nanoghilele

pikumuleka. **13** Nave umukimama naitike, nave akwiline kukukala naghwope nanga mulekaghe. **14** Kwa mughosi juno naitike ivalasivua vvimila vwa Iwitiko lwa muunhu ghwa mwene. Na jumumama juno naitike ivalasivua vvimila vwa mughosi ghwa mwene juno itike. Nafyelusava avuo avanha viinhu vale vivanavanofu, looli kyang'haani vavalasivue. **15** Looli umughanike juno namwiti anagavuke alutaghe. Pa uluo, unkulu nambe umwanilumbu naikungua ni njiigho savanave. Unguluve atukemelile tukalaghe nhu lutengano. **16** Ukagula ndani nave ulin'dala pano ukum'pokagha umughosi ghwako? Nambе ghukagula ndani nave umughosi, nighani ghukum'poka umuunhu ghwako? **17** Umuunhu ghweni ikalaghe ndavule u Mutwa avaghavile, umuunhu ghweni ndavule u Nguluve avakemelile avene. Uvu vwe vulongosi vwango ku ng'ong'ano sooni. **18** Pwale juno akadumulilue yeakemelilue mulwitiko? Alaghelagha kuvusia ikivalilo kya vudumulilua. Pwale jumonga juno akemelilue mu Iwitiko nadumulilue? Nalunoghile kudumulua. **19** Pa uluo kuva adumulilue nambe juno nadumulilue kusita lumonga. Ikinyalumonga kwe kupulika indaghilo sa Nguluve. **20** Umuunhu ghweni asighalaghe mung'emelo ndavule alyale ye ikemelua nu Nguluve pano ikwitika. **21** Ulyale nkami unsiki ghuno u Nguluve ikukukemela? Nungasaghaghe ku uluo. looli nave ghuvaghila kuva mwavuke, vombagha vulevule. **22** Kwajumo juno juno akemelilue nhu Mutwa hene nkami muunhu mwavuke mwa Mutwa. Ndavule, viino jumo juno mwavuke kukwitika ghwe nkami ghwa Kilisite. **23** Mumalile kughulua ni kyuma kinga, pa uluo mulekaghe piiva vakami va vaanhu. **24** Vakuulu numue va mwanilumbu vango, mu mikalile ghooni umuunhu ghweeni ndavule tulyakemelilue kukwitika, tujighaghe vulevule **25** Lino, vala voni vano navalile nambe, n'sila lulaghilo kuhuma kwa Mutwa. Looli nikuvapela imavilo sango ndavule nilivuo. Mulusungu lwa Mutwa luno lwa kyang'haani. **26** Looli, nisagha ndike ulwakuva sa lugasio, lunoghile umughosi ajighaghe ndavule alivuo. **27** Ukungilue kwa muunhu ghwako nulufingo lwa vutolani? Nungalondaghe uvwavuke kuhuma ku uluo. Ulimwavuke kuhuma kwa muunhu ghwako nakuva nutolilue? Nungamulondaghe umu mama. **28** Looli nave nutolilue, nuvombile amakole. Vasighile vala vano navatolano viva ni ngasio jino silipapinga. Une nilonda nivaseghusie ku isio. **29** Looli nijova ndiiki, vakuulubnumue valumbu vango, un'siki n'debe. Kuhumalino na kughendelela vaala vano valinava mama vikalaghe hweene valivuvule. **30** Vooni vano vasasukunile vavisaghe hene vasila lusukunalo, vooni vano vakalile, nave navakakelle, na vooni vano vighula ikiinhu kyoni, nave navahalile kimonga. **31** Vooni vano vitigha ni iisi, vave heene navakale vitigha na veene, ulwakuva amatindo gha iisighifikila uvusililo vwa mwene. **32** Nilonda muve vavuke mu ngasio soni. umughosi juno natolile ivomba ifiinu fya Mutwa, ndavule inoghelua umwene. **33** Looli umughosi juno atolile ikuvika mu fiinu fya mu iisi, ndavule lunoghile pikumovosia umunu ghwa mwene, **34** aghaving'ine. Umumama juno natolilue minja vuvule ikuvika nifiinu fya Mutwa, ndavule lunoghile ku lekeng'ana mum'biili na munhumbula. looli umumama juno atolilue ikuvika mu finhu fya mu iisi, ndavule lunoghile pikumovosia umughosi ghwa mwene. **35** Nijova vulevule kuuti

lulumbulilo lwinu jumue, nakwekuuti nivategile ulutegho umue. Nijova vulevule ulwakuva sa kyang'haani, ulwa kuuti lunoghile pikuvika vavombi kwa Mutwa kisila kikuvasi kyokyoni. **36** Nave umuunhu isagha ikunua kukum'bombela nhu vWAoghopua uminja ghwa mwene, vvimila vwa masaghe gha mweene ghaliningufu kyongo, muleke atolanaghe na ghwope ndavule ighanile. Nakwekuuti nyivi. **37** Looli nave mulamule ulwa kuleka kutola, nakwekuuti ikwumilisivua, nambe nave akagwile pikuvutema uvunoghelua vwa mwene, iva avombile vunofu nambe aleke pikuntola. **38** Pa uluo, juno ikuntola uminja ghwa mwene ivomba vunofu, ghweni juno asalwile kuleka kutola iva avombile vunofu. **39** Umumama akungilue numugosi ghwa mwene ye ajighe mwumi. Looli nave umughosi afwile, mwavuke kutolua kwa muunhu ghweni juno amughanile, looli mu mwa Mutwa mwene. **40** Nikyale muvulamusi vwango, iva nulukelo kyongo nave ikale ndavule alivuo. Najune nisagha kuuti nili nu Mhepo ghwa Nguluve.

8 Lino vvimila vwa kyakulia fino fihumisivue litekelo kufihwani: tukagwile kuuti "Usue tweeni tulinuvumang'anyi." Uvumang'anyi vuleta ulughinio, looli ulughano lujenga. **2** Nave umuunhu ghweni isagha kuuti akagwile limongo, umuunhu ujua nambe nakagwile heene jilondua akagule. **3** Looli nave umuunhu amughanile u Nguluve, umuunhubujoo ikagulika nu mwene. **4** Kange vvimila vwa fakulia fino fihumisivue fihumisivue litekelo ku fihweni: tukagwile kuuti "Ikihwani nakwekuuti kinu mu iisi iji," ulwakuva nakwale u Nguluve ila jumo mwene." **5** Ulwakuva kwevale vinga vano vitambulua manguvule ndavule vulatinga, nambe iisi, ndavule ghalivuo "Amanguluve na vatua vinga." **6** "Palikimo nakuva kulyusue kwale u Nguluve jumo mwene juno ghwa Nahaata, ifinu fyonni fihumile kwa mwene, tatusue tukale kwa mwene, u Mutwa jumo u Yesu Kilisite, juno vvimila umwene ifinu fyonni kwefile, kwa mwene jujuo na jusue kwetule." **7** Nambe vulevule, uvukagusi uvuo namwevule n'kate mwa muunhu ghweni. pauluo, avange valyahasing'ine kukufunya ku fihwani pakali apuo, nambe lino vali ifakulia ifi hwene kuuti kinu kino kihumisivue kuva litekelo ku fihwani. Inyivonelo save sisoveleng'ine ulwakuva mbotembote. **8** Looli ikyakulia nakyekino kilatuhufia usue kwa Nguluve. Usue natulivavivi kyoongo nave natulile ikyakulia, nave uvulugu kyoongo nave tulile. **9** Looli mulolelaghe ulwakuuti uvwavuke wwiinu vuleke kuva vwe vwambusio ulwa kun'kuvasia um'botebote mulwitiko. **10** Leka usaghaghe kuuti umuunhu akuvwene, uve ghwejuno ulinuvukagusi, ghulia ikyakulia mu nyumba ija kufunyila ija fihwani. Inyivonelo sake umuunhu ujoo kwande sikunua pikagulika nambe jumwene jujuo valisaghe ifiinu fino vasanguile kuva litekelo kufihwani? **11** Pa uluo vvimila vwa vukagusi vwako uvwa lweli ulwa muvuhumo vwa fihwani, n'kulu nambe umwanilumbu juno m'botem'bote, juno kange n'kilisite alyafwile vvimila umwene, itipulua. **12** Pauluo, pano ghuvomba inyivi palikimo avakuulu nava lumbo vakomukusilemasia inyivonelo sivanave sino mbotembote, muvomba inyivi kwa Kilisite. **13** Pauluo, nave ikyakulia kikwambusia pikunkuvasia un'kulu nambe umwanilumbu, nanilalia inyama kange, ulwakuuti nimwambusie un'kulu nambe umwanilumbu kughua. (aiōn g165)

9 Une nanilimwawuke? Une nanili nsun'gua? Une nanilyanwaghile u Yesu Mutwa ghwitu? Umue na mulimeke sa mbombo sango mwa Mutwa? **2** Nave une nanilinsun'gua ghwa vanga, nakuva nilinsun'gua kulumue umue. Ulwakuva umue mulivapesie ghwa vasun'gua vwango mwa Mutwa. **3** Uluo lwa lughinio lwango kuvano vikuhungila une. **4** Vuli natunoghile kulia na kunyua? **5** Natunoghile kutola un'dala juno umwitike ndavule vivomba avasun'gua avange, navanyalukolo va Mutwa, nhu Kefa? **6** Nambe nilinemwene nhu Barnaba tvevano tunoghile kuvomba imbombo? **7** Ghwe veeni juno ivomba imbombo heene n'Sikali napikuhomba jujuo? Ghwe veeni juno avyala um'piki ghwa misabibu neke aleke pilia iseke sa ghwene? Nambe ghweveeni juno idima ikipugha juno nainyua utusiva twa ilipugha ilio? **8** Vuli nijova iisi nuvutavulilua vwa kumuunhu? Indaghilo soope nasijova isio? **9** Ulwakuuva illembilue mundaghilo sa Musa, "Nungajibungaghe ing'ombe pano jibena." Sakyang'haani kuuti apa u Nguluve ikusivikila umwojo ing'ombe? **10** Nambe vuli najova isio wvimila usue? Silembilue wvimila usue, umwene juno ilema ifya kubena lunoghile kulima kuno ihuvila, ghwope juno lunoghile apetaghe na kuhuvila aghakhangilanila hene mpeto. **11** Nave tulyavayalile ifinu fya munumbula munkate mulyumue, Vuli! Lisio livaha kulyusue tungapete ifinu fya mpeto kulyumue? **12** Nave avange valyakavili ulu kuhuma kulyumue, vuli! usue natunoghile kughina? Nambe vulevule, natukahimbile ulwakyang'haani ulu. Pa uluo, tukagwila sooni isio kuleka kuuva kikuvasio kya livangili lya Kilisite. **13** Namukagwile kuuti voni vano vivomba imbombo munyimba inyimike ijakufunyila vikava ikyakulia kuvanave kuhuma munyumba inyimike ija kufunyila? Namukagwile kuuti vooni vano vivomba imbombo pakitekelelo vikava ikighavo kya fino fitavulilua pa kitekelelo? **14** Wvimila vwa lululuo, u Mutwa alyalaghile ulwakuuti vooni vano vidalikila ilivangili luvanoghile pikukala wvimila vwa livangili lililio. **15** Looli nanivahimbile sino sivanoghile sooni isio. Nanilemba iisi ulwakuuti kwesive simonga sivombekaghe wvimila une. Kuba une nifue kukila umuunhu ujunge juno ihambusia ulwa kughinia une. **16** Ulwakuuva nave nidalikila ilivangili, nanilinalumonga ulwakughinia, ulwakuva lunoghile nivombaghe vulevule. Iiga kulyune nave nanidalikila ilivangili! **17** Ulwakuva ningavombe vulevule mu vughane vwango, nilinulvinolo. Looli nave nanilimuvughane, looli lunoghile luno nipelilue kuuva mwimilili. **18** Lweli uluhombo lwango kye kinu kiki? Ulwakuuti pano nidalikila, nidalikilaghe ilivangili kidila luhombo kisila kuvomba muvukwisie uvwa kyangani vuno nilinavo mu livangili. **19** Ulwakuuva nambe nilimwawuke kuvooni, nilyavombile n'kaami ghwa vooni, ulwakuuti nikagule pikuvakuva vinga kukila. **20** Kuva Yahudi nilyale heene Muyahudi, ulwakuuti nivakave ava Yahudi. Kuvala vano valipasi kululaghili, nilyale heene jumo juno alipasi pa ndaghilo ulwakuuti nivakave vala vano valipasi pa ndaghilo. Nilyavombile vulevule napano une juno nemwene nanilyale pasi pa ndaghilo. **21** Kuvala vano valikunji nhi ndaghilo, nilyale heene ghwejumo kunji ku ndaghilo, nambe une nemwene nanilyale kunji ku ndaghilo sa Nguluve, looli pasi pa ndaghilo sa Kilisite. Nilyavombile vulevule ulwakuuti nivakave vala vano valikunji nhi ndaghilo. **22** Kuvavotevote nilyale m'botevote, ulwakuuti nivakave avavotevote. Nilyale nimbeelo sooni ku

vaanhu vooni, ulwakuuti kusila sooni nikave kukuwapoka vamo. **23** Najune nivomba sooni isi wvimila vwa livangili, ulwakuuti nikave kuhasing'ana mu nyifunyo. **24** Namukagwile kuuti kukimbila uluvilo vooni vanovilongolela kuluvilo vikimbila kyongo, looli juno ikwupila uluvonolo alijumo? Pa uluo mukimbila uluvilo ulwakuuti mukave uluvonolo. **25** Unena luneno ikusigha sooni pano alipimanyila. Avuo vivomba vulevule neke vupile ingela jino jinangika, looli usue tukimbila ulwakuuti tukave ingela jino najinangika. **26** Pa uluo une nanikimbila kisila lyambulilo nambe nanilua imbili heene nitova mwujua. **27** Looli nikughupumusia um'bili ghwango na pikughuvika heene n'kaami, ulwakuuti namve nimale kudalikila avange, june nemwene nileka kuva ghwa kukanua.

10 Nilonda umue mukagule vakuulu na valumbu vango, ulwakuva ava nhaata vitu vakaale pasi pamavingu kange voni valyalilile mu nyanja. **2** Vooni vano vakofughilue nhu Musa mun'kate mu maviingu kange mun'kate mu nyanja, **3** vooni valyalile ikyakulia kilakila ikya mhope. **4** Vooni valyanywile ikinywelo kilakila ikya mhope. Ulwakuva valyanywile kuhuma mulinalavue iya mhope jino jilya vavingilile, nilinalavue lila alyale ghwe Kilisite. **5** Looli u Nguluve nakwekuuti nakanoghile kyongo kangebnaviinga va vanave, navafue vavanave vakasambasivue mulukuvi. **6** Kange amasio agha ghoni ghakale kihwani kulyusue, ulwakuuti usue natungavesaghe vaanhu va kunoghelua ndavule navoope fino valyavombile. **7** Namungifunyanghe kufihwani, ndavule viinga vavanave vulevalyale. Ilii ndavule lilyalembilue, "Avaanhu valikalile pasi vilia na kunyua, vakinwike kunena nuvunoghelua vwa vughane." **8** Natungavombaghe uvu malaya ndavule viinga vavanave vulivivomba. Vakafua ikighono kimo avaanhu ufijigho fivili navatatu mbili wvimila vwa uluo. **9** Nambe natungamughelaghe u Kilisite, ndavule viinga vavanave vule vivomba vakananganisivua nu njooka. **10** Kange namulang'ulagha, ndavule viinga vavanave ndavule ving'ula kange na kunanganisivua nhu nyamola unyavufue. **11** Kange amasio agha ghano ghalyavombike ndavule ikihwani kulyusue. Ghalyalembilue kuuti kukutuvunga usue - tvevano tukasaghilue muvsililo vwa pakali. (aiōn g165) **12** Pa uluo juno ikuvoona imiile ave vunofu nangaghwisaghe. **13** Nakwelule ulughelo lunolulyavapelile umue luno nalulivulevule ku vaanhu. Looli u Nguluve ghwe mwitiki. Na ikuvaleka mughelue kukila ingufu siinu. Palikimo nulughelo umwene ikuvapela umulyango ughwa kuhumila, ulwakuuti munoghele. **14** Pa ului, vaghanike vango mulukimbalaghe ulufunyo ulwa kihwani. **15** Nijova nume ndavule avanyaluhala, kuuti mulamule linomujova. **16** Ilikombe ikya lufunyo kino tukukifunyal, na kihangilanisi kya danda ja Kilisite? Un'kate ghula ghuno tumanyula vuhangilanisi vwa m'bili ghwa Kilisite? **17** Ulwakuva un'kate ghulighumo, usue tvevano tulivinga um'bilii ghumo. Usue tweeni tukyupila un'kate ghumo palikimo. **18** Muvalolaghe avaanhu va Israeli: Vuli! Vala vooni vano vilia ilitekolo navahangilanisi va kitekelo? **19** Nijova kiki? Kange ulwakuuva ikihwani kye kiinu? Nambe ikyakulia kino kihumisivua litekolo kufihwani kye kiinu? **20** Looli nijova ku fiinu fila fino vafihumisie litekolo kuvaanhu avapanji avamu kiisina, ulwakuva vihumiifiinu ifi kumapepo nakwekuuti kwa Nguluve. Une nanilonda umue ku hasing'ana

na mapepo. 21 Namunoghile kunywila ikikombe kya Mutwa ni kikombe ikya mapepo. Nomunoghile kuva nuvuhangilanisi oa meza ija Mutwa na pamesa ija mapepo. 22 Nambe tuku mponia u Nguluve ikilule? Tuli ningufu kukila umwene? 23 "Ifinu fyonu fya kyng'haani," loolibnakwekuuti fyonu natinoghile. "Ifinu fyonu fya kyng'haani," looli na kwekuuti fyonu fino fikuvaviika avaanhu. 24 Nakwale nambe jumo juno ilonda amanono gha mwene. Pa uluo umuunhu ghwentiale ilonda amanofu gha nine. 25 Munoghile kulia kila kinu kino vighusia kuligulilo kisila kuposelesia -posia wiyonila vwa nyivonelo. 26 Ulwakuva "lisi kyuma kya Mutwa, nafyonu fino fijimemisie." 27 Naju muunhu juno mwitike angavaghongole kulia, navemulonda kuluta, lisagha fyonu fino ikuvapela kisila kuposelesia imosio isa nyivonelo. 28 Looli umuunhu angavavule, "Ikyakulia iki kihumilaniile nilitekelo lya vapanji," Namungalisaghe. Ulu wvimila vwa mwene juno avavulile, wvimila vwa nyivonelo. 29 Najune na kwekuuti nijova inyivonelo siinu, looli inyivonelo isa juunge juula. Ulwakuuva lwakiiki uvwavuuke vwango vuhighwaghe ni nyivonelo sa muunhu juunge? 30 Nave une nivombela ikyakulia ikya kuhongesia, kiiki nilighwaghe nhi kiinu kino kihongisie? 31 Pa uluo, fyonu finomulia, nambe fyonu fino muvombagha, mu vombaghe ghoni kumo mughinia ivwimike vwa Nguluve. 32 Namungava hosiaghe ava Yahudi nambe ava Yunani, nambe ulukong'ano lwa Nguluve. 33 Mughelaghe ndavule une kange ndavule nighesia pikuvahosia avaanhu vooni ku sooni. Nanilonda uluvumbulilo lwango june, looli ulwaviinga. Najune nivomba vulevule ulwakuuti vapokue.

11 Munivingililaghe une, ndavule une vule nikum'bingilila u Kilisite. 2 Lino nikuvapala ulwakuva vule mukung'umbuka mu agha ghoni. Nikuvapala ulwakuva mughakolile amapokeo ndavule aletile kulyumue. 3 Looli nilonda mukagule kuuti u Kilisite ghwe muutu ghwa mughosi ghweni, ghwoope umughosi ghwe muutu ghwa mumama, nakuuti u Nguluve ghwe muutu ghwa Kilisite. 4 Umughosi ghweni juno ikufunya nambe juno ihumia uvuvili iva afwalile ikofili ku muutu ikughupela isoni umutu ghwa mwene. 5 Looli umumama ghweni juno ikufunya nambe ihumia uvuvivi umuutu ghwa mwene angabuhile kufwala ikofili mhu muutu ikughupela isoni umuunhu ghwa mwene. Ulwakuva ghuling'ine kange heene abikilue. 6 Nave heene umumama na kwe kuuti na ifunika umuutu ghwa mwene, panaketue ilinyele lya mwene live lifupi. Ulwakuva nave se soni umu mama kuketa ilinyele lya mwene nambe kuketua, looli afunike umuutu ghwa mwene. 7 Looli nalunoghile umughosi kufunika umutu ghwa mwene, ulwakuva kye kihwani nu wvitike vwa Nguluve. looli umumama vwe wvitiki vwa mughosi. 8 Ulwakuva umughosi nahumilaniile nu mumama. Looli umumama alyahumile nu mughosi. 9 Nambe mughosi nakavumbilue wvimila vwa mumama. Looli umumama alyavumbilue nu mughosi. 10 Pa uluo umumama anoghile kuva ni ndaghilo ija vutavulilua pa muutu ghwa mwene, wvimila vwa nyamola 11 Pa uluo, mwa Mutwa, umumama napwale mwene nambe umughosi, nambe umumama. 12 Ulwakuva ndavule vulevule umumama alyahumile kwa mughosi, vulevule alyahumile kwa mumama. Kange ifinu fyonu fihuma kwa Nguluve. 13 Highagha jumue: Vuli! sa

kyang'haani umu mama ansume u Nguluve umuutu ghwa mwene ghuve pavuvalafu? 14 Vuli kange inyiho seene nasikuvavulanisia kuuti umughosi angave nilinyele ilitali soonibkwa mwene. 15 Vuli ulwigho nalukuvavulanisia kuuti umumama avisaghe nhi linyele ilitali vwe wvimila wvitiki kwa mwene? Ulwakuva apelilue ilinyele lila live litali ndavule umwene ghwa mwene. 16 Looli umuunhu ghweni ilonda kukaning'ana wvimila vwa ili, usue natulinilinge nambe ing'ong'ano sa Nguluve. 17 Mu masio ghano ghavingilile, une nanikuva paala. Ulwakuva panomukong'ana, nakwekuuti lyambulilo looli luvumbulilo. 18 Ulwavitengulilo, nipulika kuuti pano mukong'ana mulukong'ana, kwefile ifighavo palyumue, na pakighavo nikwitika. 19 Ulwakuuva lunoghile peluve misugvano mulyumue, ulwakuuti vala vano vavitikisie vikagulika kulyumue. 20 Ulwakuuva mutang'ana, kino mulia nakwekuuti kyakulia kya Mutwa. 21 Pano mulia, umuunhu ghweni ilisagha ikyakulia kya mwene jujuo pano avange navalile. Kange uju ghwope alininjala, nuju aghalile. 22 Vuli nakwesile inyumba isakulia na kunywila? Vuli musyojuile ulukongano lwa Nguluve nakuvapela isoni vano navalinikinhu? Nijova kiki kulyumue? Nivapaale? Nanikuvapala ku ilili? 23 Ulwakuva nikupile kuhuma kwa Mitwa kila kiino nivapelile umue kwa Mutwa Yesu, ikilo jila jino ye alekilue, akatolile un'kate. 24 Ye ahongisie, alyadenyile nakujova, "Ughu ghwe m'bili ghwango ghuno ghuli wvimila ghwinu. Muvombaghe ndiiki kukung'umbuka une." 25 Vulevule akatoola ikikombe ye alile, na kujova, "Ikikombe iki lwe lufingo ulupia mu danda jango. Muvombaghe ndiiki kye kiinga kiila pano munyua, kukung'umbuka une." 26 Unsiki ghweni pano mulia un'kate ughu na kukinywela ikikombe, mupalisia uvufue vwa Mutwa m'paka pano ilikwisa. 27 Pa uluo, umuunhu ghweni juno ilia un'kate nambe juno inywila ikikombe ikio ikya Mutwa nainoghela, iva ajikavile ihatia ja m'bili nibdanda ja Mutwa. 28 Umuunhu ajiposiaghe jujuo, kange alisaghe um'bili nakunyua ikikombe ikio. 29 Ulwakuva juno ilia na kunyua nambe kusanganula um'bili, ilia na kunyua uvuhighi vwa mwene jujuo. 30 Wvimila vwa ulu avaanhu viinga mulyumue ve vatamu kange muvamo mulumue vafwile. 31 Looli tulolaghe jusue natuhighua. 32 Looli pano tuhiguhua nu Mutwa, tugomokesevua, ulwakuuti na tungahighuaghe palikimo ni iisi. 33 Pa uluo, vakuulu nava mwanilumbu vango, pano mutang'ana mulisaghe, mughulanaghe. 34 Umuunhu angave nhinjala, alisaghe ku nyumba ja mwene, ulwakuuti pano mjtang'ana palikimo namungahighanaghe. wvimila vwa agha aghange ghano mulembile, nikuvavula pano niliva nikwisa.

12 Wvimila vwa fipelua fya numbula, vakuulu navamwanilumbu vaango nanilonda kuuti muleke pikagula. 2 Mukagwile kuuti ye muliva panji mukalongosivue kuvingilila ifihwani finonafijova, mu siila se sooni sila mukalongosivue naso. 3 Pa uluo, nilonda mukagule kuuti nakwande weghwoni jula juno ijova kwa Mhepo ghwa Nguluve iti, "U Yesu aghunilue." Nakwale ghwe ghwoni juno kwande ijova, "U Yesu ghwe Mutwa," nakwekuuti mwa Mhepo u Mwimike. 4 Neke kwefili ifipelua fino fipungine, looli u Mhepo ghwa mwene juula. 5 Kulimbombo sino silipala napala, looli u Mutwa ghwe jujuo. 6 Kusila imbombo nyinga, looli u Nguluve

umwene jula juno ivomba imbombo sooni ku vooni. 7 looli umuunhu gweni ipelua ulusyetulilo ulwa Mhepo muluvumbulilo lwa vooni. 8 Ulwakuuva umuunhu juno apelilue nhu Mhepo ilisio ilya luhala, nujunge ilisio lya vukagusi kwa Mhepo julajula. 9 Kwa junge ikupela ulwitiko kwa Mhepo umwene juula, na kwajunge ikipelua kwa kusosevua mwa Mhepo jumo. 10 Kwa junge imbombo isa ngufu, nujunge uvuvili. Nakwajunge kuling'ania inumbula, najujunge injovele isinge, nujunge kughanula injovele. 11 Looli u Mhepo ghwa julajula juno ivomba imbombo iisi sooni, kukum'pela umuunhu gweni ikipelua ndavule an'salwile juju. 12 Ulwakuva nakilivulevule um'biili ghlughumo, ghwope ghuli nifipelua finga, nifipelua fyonni fya m'biili ghlughula, fye vulevule naju Kilisite. 13 Ulwakuva mwa Mhepo jumo usue twevooni tukofughilue kuuva m'biili ghumo, ulwakuuti ava Yahudi nambe va Yunani kuuti tuliva kami nambe vavuke, tweni tukanywesivue u Mhepo jumo. 14 Ulwakuuva um'biili nakwekuuti kilungo kimo, looli fye finga. 15 Nave ulughulu lujova, "Ulwakuuva une naniiluvoko, une niilikhavo kya m'biili," 16 Uluo naluvomba kuva kighavo kya m'biili. Nave imbughulutu jijova, "Ulwakuva une nanililiso, une niilikhavo kya m'biili," Uluo naluvomba kuva kighavo kya m'biili. 17 Nave um'biili ghwoni ghuva liiso, nde kulikughi kupulika? Nave um'biili ghwoni ghusava mbughulutu, nde kulikughi kunusia? 18 Looli u Nguluve alya vikile kiila kipelua ikya m'biili pakeene hene akapangile. 19 Nave fyonni fisava kilungo kimo, um'biili ndeghulikughi? 20 Pa uluo lino ifilungo fye finga, looli um'biili ghwe ghumo. 21 Liiso nalingaghwesio pikuluvula uluvoko, "Naniili nuluhuvilo nhuve." Nambe umuutu naghungaghwesio kughavula amaghulu, nanililuhuvilo numue." 22 Looli ifilungo fya m'biili fino fivoneka kuva nuvwoghoppa padebe filondua kyongo. 23 Nhi fipelua fya m'biili fino tuuti filinuvvoghoppa padebe, lukufipela uvvoghoppa kyongo, fipelua fiitu fino fisila vunoghelua filinuvunono kyongo. 24 Lino ifilungo futu filinhu mvuto fisila luhuvilo lwakupelua uvvoghoppa, ulwakuuva filing'anisivue kuuva nu vwoghoppa. Looli u Nguluve afiling'anisio kuuva filungo fyonni palikimo. Kange afipelile uvvoghoppa kyongo fila fino nafikwoghoppa. 25 Alyavobile anala kuuti napangavisaghe ifighavo mu m'biili, looli ifilungo fyonni fikolane mulughano lumo. 26 Kange unsiki ikilungo kimo kingalemale, ifilungo fyonni filemala palikimo. Nambe unsiki ikilungo kimo kikwoghoppa, ifilungo fyonni fihovokagha palikimo. 27 Lino umue mulim'biili ghwa Kilisite, nikilungo kimo kyene. 28 Naju Nguluve avukile mulukong'ano ulwa kwasia muvasung'ua, ulwa vuvili vavili, ulwavatatu vavulanisi pa uluo vala vooni vano vivomba imbombo imbaha, kange ipelua fya uvupoki, vaala vano vitanga, vaala vano vivomba imbombo ija kulongosia navooni vano vali ni njovele nyinga. 29 Vuuli usue tweni tuli vasung'ua? Usue tweni tuli vaviili? Usue twene tulivavulanisi? Usue tweni tuvomba imbombo isa fidegho? 30 Vuuli usue tweni tuli nikipelua kya vupoki? Usue tweni tujova ni njovele? Usue tweni tughanula injovele? 31 Londagha kyongo ifipelua ifivaha. Najune nikuvasona isila inono kyongo.

13 Tujovaghe kuuti ku njovele isa vaanhu kange njovele isa vanyamola. Looli nambe nilinsila lughano, nilishaba jino jikuta nambe iking'ola kino kikujila. 2 Nakuuti nilinikipelua

ikya vuviili nhuvukagusi vwa kyang'haani vuno vufisime nuvukagusi, nakuuti nilinilwitiko ulwakuhamia ifidunda. Looli nave nilinsila ulughano, une na kyekiinu. 3 Pe tujove kuuti nihumia kutema kulumue na kukuvalasia avakotofu, na kuuti nihumia um'bili ghwango ninyanyue nu mwotoo. Looli nave nilinsila lughano, nanikwambula kimonga. 4 Ulughano lukuguda kange lulinulutango. Ulughano nalukughinia kange nalukupula. Ghulinsila matingo 5 nambe umovesi. naghulonda amasio ghaghene, nalukujagha uvuvafi vwa ng'aning'ani, nambe naluvulila amavivi. 6 Naluhovoka uvuvotevoti. Apene looli luhovoka nuwua kyang'haani. 7 Ulughano lukughana amasio ghoni; lukwitika amasio ghoni, lulinulukangasio mumasio ghoni, kange lunoghile amasio ghoni. 8 Ulughano naludugha. Nave kwevule uvu viili, lwoni lukiling'ania. Nave kwejile injovele, sidughaghe. Nave kwevule uvu mang'anyi vukiling'ania. 9 Ulwakuva tukagule lubale kange tuvomba uvuviili lubale. 10 Looli luliva lukwisa luno lukiline, lula luno nalukwiline lukiling'ania. 11 Pano nilyale mwana, nikajovagha ndavule umwana, nikasaghile ndavule umwana, nikalamulagha ndavule umwana. pano nilyale muunhu n'goyo, nilyaghavikile kutaali nune ghoni ghaala agha kijana. 12 Ulwakuva lino tulola heene ni kilolelo, heene sura ku ng'isi, looli unsiki ghula tulolagha maso kwa maso. Lino nikagwile lubale, looli unsiki ghula nilakagula kyongo ndavule najune nikagulike kyongo. 13 Looli lino agha gha tatu ghali nhi danda: Iwitiko, uluhumilo luno lukwisa, nulughano. Loolibilivaha kyongo kukila iisi lwe lughano.

14 Mululondaghe ulughano na kunoghelua kyongo ifipelua ifya munumbula, looli mughinaghe kyongo ulwakuuti muka kyongo uvuviili. 2 Ulwakuva umwene juno ijova injovele imia najova na vaanhu looli ijova nu Nguluve. Ulwakuva nakwale juno ajitang'inie ulwakuva ijova sino sifisime mu Mhepo. 3 Looli umwene juno ivila uvuviili, ijova navaanhu na pikuvakangasia inumbula, nakuvanyamasia. 4 Umwene juno ijova injovele imia ikujimika mwene, looli umwene juno ivila uvuviili ikujenga ulukong'ano. 5 Lino ninoghelua kuuti umue mwene mujovaghe injovele imia. looli pa isio sooni, ninoghelua kuuti muvilaghe uvuviili. Umwene juno ivila uvuviili ghwe mbaha kukila juno ijova injovele imia (nakuuva avisaghe ughwa kughanula), ulwakuuti ulukong'ano lukagule kujengeka. 6 Looli lino, vakuulu numue va mwanilumbu vango, ningise kulumue nakujova injovele imia, nikuvavumbulila kiki umue? Nanighwesio, ulwene kuuti nijova numue kusila ija lusetulilo, nambe kusila ija vumang'anyi, nambe uvuviili, nambe kusila ija luvulanisio. 7 Nambe ifinu ifisila vvuimi heene filimbi nambe kilongilongi fingaleke kuhumia ilisio lino lipungilanile, kwande fikagulika ndani kye kiliku kino kinenilue? 8 Ulwakuva nave lukelema luhumia ilisio lino nalimanyika, luvivaghe ndani umuunhu ikagula kuuti ghwe nski ghwa kuling'ania ku lilugu. 9 Lulivulevule najumue. Mungahumie nulumili ilisio lino nalilyene, pe luva ndani umuunhubakagule kino mujova? Mujovaghe, nakwele juno kwande ikuvaling'ania. 10 Nasakughanania kuuti kuliinjovele nyinga sili papinga mu iisi, nakwili nambe jimo insila luvumbulilo. 11 Looli nave nanijikagwile injovele jiti kiki, niva mesia kwa mwenejuno ijova, ghwop juno ikujijova iva mesia kulumue. 12 Fye lulivuo kulumue, Ulwakuva munoghelua

kyongo kulola ivusilo sa Mhepo, mulondaghe kuuti lughinaghe kyongo kukulujenga ulukong'ano. **13** Pa uluo, umwene juno ijova injovele imia ifunyaghe ulwakuuti apelue kukusighanula. **14** Ulwakuva ningifunye injovele imia, inumbula jaango jikufunya, looli uluhala lwango lusila meke. **15** Nivomba kiki? Nikufunyagha mu numbula jaango, looli kange nikufunyagha nuluhala lwango. Nikwimbagha mu numbula jaango, nikwimbagha nuluhala lwango kange. **16** Neke looli, ngamughinie u Nguluve mu numbula, umwene juno mesia mu numbula ikwitika "Ameni" pano ghuhumia uluhongesio, nambe nasikagwile sino ghujova? **17** Ulwakuva kyang'haani uve ghuhongesia vnofu, looli ujunge jula najjengeka. **18** Nikumongesia u Nguluve ulwakuva nijova injovele imia kukuvakila umue mweni. **19** Looli mu ng'ong'ano kiba nijovaghe amasio ghahano muno nikitang'anisie une ulwakuuti nikagule kukuvavulanisia avange, kukila amasio imbilima kijighe khu njovele imia. **20** Vakuulu numue va mwanilumbu vango, mulekaghe kuuva vaanha musaghile jiinu, pa uluo pipuling'ana nuvu hosi, muvisaghe heene vaanha vafyele. Looli mulwa kusagha mulyumue muvisaghe vaanha vagoyo. **21** Jilembilue mu ndaghilo, "Kuvaanhu va munjovele ijinge na mumalomo agha vahesia nijovaghe na vaanhu ava. Looli nave vulevule navangamulikaghe," ijova u Mutwa. **22** Pa uluo, imili fye fidegho, nakwekuuti kuvala vala vano vitike, looli kuvano navitike. Looli kuhumia uvuvili kye kidegho, nakwekuuti kuvano navitike, looli vvimila vala vano vitike. **23** Lola, nave ulukong'ano lwoni lukong'anile palikimo neke vooni vajovaghe injovele imia, navahesia navala vano navitiki viingilevuuli navanoghile kukuvavula kuuti muli namapepo? **24** Looli nave mweni muvula uvuvili juno naitike nambe mesia ingela, ikwesuagha ku sooni sino ipulika. Ighuagha kusoni sino sijovua. **25** Uvusyefu vwa mwojo ghwa mwene vwale wvifwika. Sino kwande sihumila, ale ighua na pikupama na pikufunya kwa Nguluve. Ale ilaata kuuti u Nguluve alinumue. **26** Kiki kivingilila kange, vakuulu numue va mwanilumbu vaango? Pano mutang'ana palikimo, umuunhu ghweni ilulutula, imbulaniso, isyetulilo, injovele imia nambe uvughanule. Muvombaghe iisi sooni ulwakuuti mujengaghe ulukong'ano. **27** Nave jumonga ijova injovele imia, pe vavisaghe vavili nambe vatatu, nujunge muvutavike. Umuunhu lunoghile kyongo aghanulaghe kino kijovilue. **28** Looli nave napwale umuunhu juno ighanula, looli umuunhu ghweni mu avuo ikalaghe kiimie mun'kate mulukong'ano. Looli umuunhu ghweni ajovaghe mwene na kwa Nguluve. **29** Na vavili vavili nambe vatatu vavilaghe, neke avange vapulikisiaghe na kughanula sino sijovilue. **30** Looli ujunge juno ikalileanga fwikulilue lumonga mumbombo, juno juno avele iviila ajikaghe. **31** Ulwakuva ghweni mulyumue anoghile kuhumia uvuvili vumo ye ujunge ulwakuuti umuunhu ghweni anoghile kumanyila kange vooni va noghele kukangasivua. **32** Ulwakuva inumbula isa vavili sili pasi pavuloleli pa vavili. **33** Ulwakuuva u Nguluve naghwe Nguluve ughwa vulamafu, looli ghwe lutengano. Ndavule jilivuo mu ng'ong'ano sooni isa vitiki, **34** lonoghile avamama vikalaghe kimie mu ng'ong'ano. Ulwakuuva navitavulilua kujova. Pa uluo, vanoghile kuva vakoola, ndavule kange indaghilo pano jijova. **35** Nave kulikimonga vinoghelua kumanyila, looli vavaposie avaghosi vavanave munyumba. Ulwakuva se soni kwa mumama kujova

mulukong'ano. **36** Vuli ilisio lya Nguluve likahumile kulyumue? Vuli ilisile jumue mwe veene? **37** Nave umuunhu ikuvona kuuti ve vavili nambe lwa mhepo, lumunoghile aghakagule amasio ghano nikuvalebela kuuti lwe lulaghilo lwa Mutwa. **38** Looli nave nakagwile agha, mumuleke aleke kukagulika. **39** Pa uluo, vakuulu numue va mwanilumbu vango, mulondaghe fijio kuhumia uvuvili, namungansighaghe umuunhu ghweni kujova ni njovele. **40** Looli amasio ghoni gha vombeke vunofu nuvutavike.

15 Lino nikuvakumbusia, mwe vakuulu numue va mwanilumbu, vvimila vwa livangili lino nikavadalikile, lino mulyupile na kukwima kuvanave. **2** Mulivangili iili muvanguike, nave mukulikola vunofu ilisio lino nivadalikile umue, nakwekuuti mulyitike vuyule. **3** Nave ulwakwasia vuli nilyupile nhu lukangasio nilyaletile kulumue ndavule lilivuo: kuuti kuhuma mumalembe, u Kilisite alyafwile vvimila vwa vuhosi wvitu, **4** kuhuma mumalembe alya syililue, nakuuti alya syukile ikighono kya vutatu. **5** Nakwekuuti ulya muhumile u Kefa, kange kuvala kijighe na fivili. **6** Looli alyavahumile mu nsikighumo avakuulu na vamwanilumbu kukila ifilundo fihano. Vinga vavanave vajighe vvuumi, looli vamo muvanave vighona ituulu. **7** Kange alyahumile u Yakobo, kange n'sungua ghwa vooni. **8** Muvusililo vwa ghoni, alyanihumile une, nave vule kwa mwaanha juno alyaholilue mu nsiki ghuno na ghweghwene. **9** Ulwakuva une niilin'debe pavasung'ua. Naninoghile kutambulua n'sung'ua, ulwakuva niya pumwike mulukong'ano lwa Nguluve. **10** Looli kulusungu lwa Nguluve Pwenile heene niilivuo, kange ulusungu lwa mwene kulyune nalulivulevule. Pa uluo, niyavombile ku ngufu kukila vooni. Looli ulusungu lwa Nguluveb luno lulimun! kate mulyune. **11** Pa uluo nave nene nambe aveene, tudalikila anala kange tukwitika anala. **12** Lino nave u Kilisite akadalikivue heene asyukile kuva fue, luve ndani mulyumue mujova na kwelue uvusyuke kuvafue? **13** Looli nave kwelue uvusyuke kuvafue, kange nave u Kilisite nakasyukile. **14** Nave u Kilisite nasyukile, pa uluo amadalikile ghitu vwe vuvule, kange ulwitiko lwinu lwe vuvule. **15** Kange tuvonike kuuva volesi va vudesi vvimila u Nguluve, ulwakuva tulyolelile u Nguluve sino na sesene kuuti alya syusisie u Kilisite, unsikibghuno nakan'syusisie. **16** Ndavule avafue nave navisyuka, u Yesu kange nakasyukile. **17** Nave u Kilisite nakasyukile, ulwitiko lwinu lwe vuvule kange mujighe kwe mule muvuhosi vwinu. **18** Pa uluo nambe vaala vano vakafwile mwa Kilisite kange voope vatipulue. **19** Nave kukukalo uvu umwene juno tulinulukangasio munsiki ghuno ghukwisa mun'kate mwa Kilisite, avaanhu vooni, usue tuli vakusaghilua kukila avaanhu vooni. **20** Looli lino u Kilisite asyukile kuhuma kuva fue, imeke sa kwasia savaala vano vafwile. **21** Ulwakuva uvufue vukisile kukila umuunhu, kange kukila umuunhu uvusyuke vwa vafue. **22** Ulwakuva nave u Adamu vooni vifua, pa uluo u Kilisite vooni vivombua vvuumi. **23** Looli umuunhu ghweeni mu mbombo ja mwene: Kilisite, imeke sa kwasia kange sino siikukvala vano va Kilisite vivombua vvuumi unsiki ughwa kwasia kwa mwene. **24** Pe vuvu vwe vusililo, pala u Kilisite pano ikum'pela uvutua kwa Nguluve Nhaata. Ulu pe pala pano iiliva ivusia ipumusia uvutemi vwooni nhuvu tavulilua vwooni ni ngufu. **25** Ulwakuva anoghile kutema m'paka iliiva iviika avalugu va mwene vooni paasi pa sajo sa mwene. **26**

Umulugu ghwa vusililo kunanganisivua uvufue. 27 Ulwakuva “aviikile kila kiinu paasi pa sajo sa mwene.” Looli pano lijoveka “aviikile kila kinu,” pa welu kuuti najiling’anisivue na vaala vano valyam’bikile kiila kiinu paasi pa mwene jujoo. 28 Unsiki ifinu fivikilue pasi pa mweene, looli umwana jujoo ibika pasi kwa mwene. Umwene juno afibikile ifinu fyonni mwene. Ulu lukahumile ulwakuuti u Nguluve u Nhaata ave ghooni mu fyooni. 29 Nambe kange vivomba kiki vaala vano vofughilue vvimila vwa vafue? Nave avafue navisyuka, nakiki kange vikwofughua vvimila vu vanave? 30 Nakiki tulimuvutaluma kiila nsiki? 31 Vakuulu numue vamwanilumbu vango, kukila kukughinia kulyune mulyumue, luno nilinalwo mwa Kilisite Yesu Mutwa ghwitu, nipulisia ndiiki: nifua mu fighono fyonni. 32 Lukunivumbulla kiki, mundolele ija vaanhu, nave nikatovine nifikanu ifilefi ukoo ku Efeso, nave avafue navisyuka? “Buhila kange tulie na kunyua, ulwakuva pakilavo tufua.” 33 Namungasyanganaghe: “Ifupugha ifivivi finangania uluvelo ulunofu. 34 “Mughelaghe! mukalaghe muvwakyang’haani namungajighaghe kuvomba uvuhosi. Ulwakuva vamo mulyumue namulinuvu mang’anyi vwa Nguluve. Nijova n’diki sooni sinu. 35 Looli umuunhu ujunge jiova, “Vuuli avafue visyuka? Voope vikwisa nu m’bili ghuki?” 36 Uve ulinjasu kyongo! kiila kino ukavyalile nakinoghile kutengula kumela looli na kwekuuti kifwile. 37 Nikila kino ghuvyala naghwe m’bili ghuno ghukula, looli se seke sino silemba. Lunoghile kuva ngano nambe ikinhu kiinge. 38 Looli u Nguluve ikughupela um’bili ndavule ighanile, na museke ghwe m’bili ghwa mwene jujoo. 39 Amaviili ghoni naghiling’ana. looli na kwekuuti, kweghule um’bili ghumo ughwa muunhu, kange um’bili ughunge ughwa fikanu, num’bili ughunge ughwa fijuni, nu ghunge vvimila vwa samaki. 40 Kange kweghale amaviili agha ku kyanya namaviili agha mu iisi. Looli uvwitike vwa maviili gha kukyanya ghwe ghumo nu vvitike vwa iisi je jinge. 41 Kwe vuule uvwitike vuumo uvwa lijova, kenge nuvvitike uvunge uvwa mwesi, nu vvitike uvunge uvwa nondue. Ulwa kuva inondue jimo najiling’ana ni nondue ijinge mu vvitike. 42 Pa uluo fyefino ulivuo kange uvusyetulilo vwa vufue. Kino kivyatua kinangika, kange kino kimela nakinangika. 43 Kivyailue mumavombele gha vulevule, kivyailue mu vvitike. Kivyailue mu vuvotevote, kimela mu ngufu. 44 Kivyailue mu m’bili ghwa lwiho, kimela mu m’bili ghwa Kimhepo. Nave kweghule u m’bili ghwa lwiho, kweghule u m’bili ughwa Kimhepo kange. 45 Pa uluo kange lilembilue, “Umuunhu ghwa kwasia u Adamu alyavombike mhupo jino jikukala.” U Adamu ghwa vusililo alyavombike Mhupo jino jikumia uvwumi. 46 Looli ughwa Kimhepo naalisile tasi looli ghwe vutengulilo, pa mbele ughwa Kimhepo. 47 Umuunhu un’tasi ghwa mu iisi, alyavumbilue nuli ng’unde. Umuunhu ghwa vuvuili ihuma ku kyanya. 48 Ndavule juula junonalyavumbilue nulu ng’unde, vulevule kange vaala vanovakavumbilue nulu ng’unde. Ndavule kange umuunhu ughwa kukyanya alivuo kange vulevule vala avakukyanya. 49 Ndavule kange tupiindile ikihwani kya muunhu ughwa lung’unde, vule kange tulipinda ikihwani kya muunhu ughwa kukyanya. 50 Lino nikuvavula, vakuulu numue va mwanilumbu vaango, kuuti um’bili ni danda nafikagwile ku hara uvutua vwa Nguluve. Nambe ughwa kunangania kuhala vano navinangika. 51 Lolagha! Nikuvavula

umue uvusyefu vwa kyang’haani: Natulifua twevooni, looli usue tweni tulihambusivua. 52 Tulihambusivua mumasiki, ku sisila na kulola ni liso, mu lukelema ulwa vusililo. Ulwakuva ulukelema lulakuta, navafue valasyusivua gha nu lwakuleka ku nangika, kange pe tulahambusivua. 53 Ulwakuva uvu uvwa kunangika ghunoghela kufwala ghuno naghunangika, ghwope ughu ughwa kufua ghunoghile kufwala ghuno naghufua. 54 Looli unsiki ughu ughwa kunangika ghungafwikue ghuno naghunangika, ghwope ughu ughwa kufua ghungafwale ghuno naghufua, apuo pelukwisa ulujoo luno tulembilue, “ifua jigulubukue mu vulefie.” 55 “Ghwe fua, uvulefie vwako vulikughi? Ghwe fua, vulikughi uvuvafi vwako?” (Hadēs g86) 56 Uvuvafi vwa fua se yivi, ni ngufu sa nyivi se ndaghilo. 57 Looli hongera kwa Nguluve, juno ikutupela usue kulefia kukilila mwa Mutwaghwi Yesu Kilisite! 58 Lino, vaghanike vakuulu numue va mwanilumbu vango, mwimague mukangalaghe namungasukanikaghe. Jaatu muvombaghe imbombo ja Mutwa, ulwakuva mukagwile kuuti imbombo jinu mwa Mutwa namulivuvule.

16 Lino ndavule lunoghile ku fya kusangula avitiki, ndavule nikasolelile ing’ong’ano sa mu Galatia, fye vulevule munoghile kuvomba. 2 Mukighono ikya kwasia ikya mulungu, umuunhu ghweni avikaghe kimonga palubale na pi kuvivomba ndavule lunoghile. Muvombaghe vulevule ulwakuuti kukaleke kuva ni fya kusangula unsiki ghuno niliva nisile. 3 Kange niliva nifike, umuunhubghweni juno muliva mukunsalula, nikumwomola palikimo nhi kalata kuhumia ilitekelo liinu kuula ku Yerusalem. 4 Nave lungave lunofu na june kulyune piluta, vilutagha palikimo nune. 5 Looli nilikwisa kulyumue, unsiki ghuno nilisyutula ku Makedonia. Ulwakuva nilisyutula ku Makedonia. 6 Na kuva ninoghile pikukala nhumue nambe kufika pano nimalisia amasiki gha ng’aala, ulwakuuti mukagule kukunanga mulughendo lwango, kwooni kuno nilutagha. 7 Ulwakuva nanihvila pikuvagha lino munsiki n’debe. Ulwakuva ni huvila pikukala numue unsiki ghumonga, nave u Mutwa ikunavula. 8 Looli nikukala mu Efeso kufika mu Pentekoste, 9 ulwa kuva umulyango umwelefu ghudindulilue vvimila une, kange kwevale avalugu viinga vano vikusigha. 10 Lino unsiki ghono u Timotheo ilikwisa, mumbonaghe kuuti alinumue namungamwohopaghe, ivomba imbombo ja Mutwa, ndavule nivomba. 11 Umuunhu ghweni nangansyojologhe. Muntangaghe musila ja mwene nulutengano, ulwakuti akagule pikwisa kulyune. Ulwakuva nikumvila isaghe na vanyalukolo. 12 Lino ulwakuhumilani na nyalukoo ghwitu u Apolo. nikanamwisie umwojo fijo pikuvaghendela umue palikimo na vanyalukolo. Looli akalamwile ulwakuleka pikwisa lino. Pauluo, ikwisa unsiki ghuno alinuvwelefu. 13 Muvisaghe maso, mwimague ni ngufu, muvombaghe hene va baba, muvisaghe ni ngufu. 14 Looli soni sinomuvumba sivombekaghe nulughano. 15 Mukaguile inyumba ja Stefano. Mukaguile kuuti vakale ve vitiki avalongosi ukoo ku Akaya, nakuuti vakivikile veene kukuvavombela avitiki. Nalinoni kuvasuma, vakulu numue va mwanilumbu vango. 16 Muvisaghe vanya lwooghopo ku vaanu ndavule, na kwa muunhu ghween juno itanga mu lwambombo na vavumba mbombo palikimo nusue. 17 Nihowwike kukuswa kwa Stefano, Fotunato, na Akiko. vimile pala pano umue pakanoghile pemuvisaghe. 18 Ulwakuva vajihowwusie inumbula

jango ni jinu. Pa uluo, muvakagulaghe avanhu ndavule avuo. **19** ing'ong'ano isa Kuasia vomuile ihungilo kulyimue. U Akila nu Priska vikuvuhungila nu Mutwa, palikimo nulukong'ano lunolulimunyumba ji vanave. **20** Vakulu numuwe va mwanilumbu mwevoni vikuvahungila. Muhungilanaghe nulunonelano u lwimike. **21** Une, Paulo, nilembile vulevule nu luvuko lwango. **22** Nave gheni namughanile Umutwa, pauluwo ulughano luvisaghe lwa mwene. Mutwa ghwitu, isagha! **23** Ulusungu lwa Mutwa Yesu luvisaghe numuwe. **24** Ulughano lwango luvisaghe palikimo numuwe mwa Kilisite.

2 Vakolinto

1 une ne Paulo ne n'sung'hua ghwa Kilisite mu lughano lwa Nguluve, nu Timoteo u nyalukolo ghwitu, ku tembile ja Nguluve jino jili ku Kolinto, na vitiki vooni vano vali mukighavo kyoni ikya Akaya. **2** uvumosi vuuve numue nu lutengano kuhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu nu Mutwa Yeesu Kilisite. **3** Aalumbwaghe uNguluve nu Nhaata ghwa Mutwa Yesu Kilisite, umwene ghwe Nhaata ghwa lusaghilo nu Nguluve ghwa luhuvio lwoni. **4** uNguluve ikutuhuvio usue mu mhuhuko siitu sooni, neke kuuti tuwesie kuvahuvia vala vano vali mu mhuhuko. tukuvahuvia avange mu luhuviilo lula lula luno uNguluve alyatumile kukutuhuvia usue. **5** ulwakuva ndavule ulupumhuko lwa Kilisite lukwongelesa vvimila jitu, vule vule ulukeelo lwitu lukwongelesa kukilila uKilisite. **6** neke ndeve mhupumusuvua vwe vvimila ulukeelo lwinu nu vuvangi vwinu. kange nave tuhuvio vva, vwe vvimila vva luhuvilo lwinu luvomba imbombo kinyilifu pano muva mu mhuhuko ku lugudo ndavule usue pano tulyapumwike. **7** nu lukangasio lwitu mu lyumue vwe vukangafu. tukagula kuuti ndeve vule fino mukilila imhuhuko, vule vule mukilila uluhuvilo. **8** ulwakuva natulonda umue muve vajaasu, vanyalukolu, imhuhuko sino tulyale naso ukuo ku Asia, tulyavoneilue kukila vule tuwesia kupinda, kuuti natulyale nambe nu luhuvio lwa kukukala kange. **9** kyang'haani tulyahighilue kufua. neke uluo lulyale kukutuvika usue tuleke kuva nu luhuvio lwitu twevene, pepano tuvike uluhuvio lwitu kwa Nguluve, juno isyulula avafue. **10** alyatupokile usue kuhuma muvufue, ilikutupoka kange. tuvikile ulukangasio lwitu mwa mwene kuuti ilikutupoka kange. **11** akavombile ndiki ndavule umue pano mukututanga mu nyifunyo siinu. pe pani vinga viikuvahongesia kukilila usue vvimila ulughano ulukome vva vumosi vuno tupelilue usue kukilila inyifunyo sa vinga, **12** tukughinia mu ili: amasio gha masaghe ghiitu. ulwakuva vwe vufumbue uvunono nu vuvafu vwa Nguluve kuuti tulyalutiile jusue mu sa iisi. tuvombile ndiki kyongo numue, nakwekutu mu vookola vva iisi, neke pepano mu vumosi vva Nguluve. **13** natukuva lembela kyokiyoni kino namuwesia kukwimba na kukwelevua. nili nu vukangasio. **14** kuuti lubale mutwelevilue. nili nu lukangasio kuuti ikighono kya Mutwa Yeesu tuliva vvimila mu kidada kiinu, ndavule fino muliiva kulyusue. **15** ulwakuva niyale nu vukangafu mu ili, nikanoghilue kukwisa kulumue taasi, neke kuuti muwesie kukwupila uluvumbulilo ulwa kughendelua kavili. **16** nikale nipanga kukuvaghendela un'siki ghuno niluta kuMakedonia, kange un'siki ghuno nigomoka kuhuma kuMakedonia, munue kukun'sugha un'siki ghuno niluta kuvuYahudi. **17** pano niyale nisagha mu ili, pe nikale nikana kana? pe nipanga imbombo kuling'hana nu vukome vva vumuunhu, neke kuuti niti "Eyo, ndali" ni "Ndali, "Ndali" mu n'siki ghumo? **18** neke hwene vule uNguluve nywilifu, natujova fyonni kuuti "Eyo" ni "Ndali" **19** ulwakuva umwana ghwa Nguluve, uYesu Kiisite juno uSilvano, uTimoteo nune tulyapulisie kulumue, nakwekutu "eyo" na kuti "ndali" umwene ghwe "Eyo" un'siki ghwoni. **20** ulwakuva ulufingo lwoni lwa Nguluve lwe Eyo. nkwk lino kukilila umwene tuuti Amen ku vvimike vva nguluve. **21** lino ghwe Nguluve

juno ikutwimisia usue palikimo numue mwa Kilisite, kange alyatusung'hile usue. **22** alyavikile ikivalilua pakyanya jitu kange akatupeela uMhepo mu numbula siitu ndavule uvuvaha vva kila kino ale ikutupeela uvise. **23** pe pano nikun'suuma uNguluve, am'bule une lweluki lunolunivombile une kuleka kukwisa ku Kolitho kuuti nilava n'sighe kulumue. **24** ulu nakwekutu tughesia kusigha ndavule ulwitiko lwinu vuno lunoghiile kuuva. pepano tuvomba palikimo numue vvimila mu lukeelo lwinu, ndavule pano mukwima mu lwitiko lwinu.

2 lino nikalamwile nu mwojo ghwango kuuti, nanikwisa kange kulumue kukuvaemasia amoojo ghiinu. **2** ulwakuva une ningavapelele umue kuuva nuulusukunalo, kwekuuti nakwale juno kyaikumhelela une niive nu lukeelo, looli jumue mwe vano nivalamisie mu moojo ghiinu. **3** fye nambe nikavalembile mu kalata jila kuti, ningiise kulumue nileke kulemasivua mu mwojo ghwango na vaanhu vano vaveele vanoghiile kukumhela nihovoke, nikagwile kuuti ningave nu lukeelo, na jumue mwene muvisaghe nulukeelo. **4** pano nikavalambiile ikalata vvimila imumuko imbaha nu lusukunalo ulukome ni misosi minga. looli nalondagha mukagule vule nili nu lughano ulukome kulumue. **5** liino umuunhu ghweni juno apelelelele kulemala mu mwojo, naandemisie juune, looli avalemisie najumue. neke lino nanilonda kuviika uluo kuuva lutalamu kyongo kulumue. **6** ulukwegho lunolumwaaghile umuunhu ujoo kuhuma kiviinga mulyumue lunkwilile. **7** juno, monoghile kunksanghila na kukunkangasia umuunhu ujoo, kuuti aleke kusukunala kyongo kuhanga afue umwojo. **8** liino, nikuvasuuma mumhufiqghe kuuti mumughanile. **9** uvufumbue vwango vva kukuva lembela ikalata jila, vulyale vva kukagula nave mukumuliika mu sooni. **10** pano mukunsaghila umuunhu, najuune ninsaghiile. ulwakuva nave pweleli lino ninoghiile kusaghila, nisaghiile pamaaso gha Kilisite vvimila umue. **11** ulwa kuuti, uSetano aleke kukutulema, ulwakuva tukagwile uvusufu vwake. **12** lino, ye nifikile kulikaaja lya Tuloa kupulikisia imhola inofu ija Kilisite, uMutwa akandindulila umulyango ughwa kuvomba imbombo jaake kula. **13** neke nanikatanganile mu mwojo ghwango, ulwakuva nanikamwaghile kula unyalukolo ghwango uTiito. pe nikahwesia nikavuuka kuluta ku Makedonia. **14** neke tukumwongesia uMutwa ulwakuva mwa Kilisite ikutulongosia jaatu kulefia avalugu. kange ikutupelelausue kukwisia uvukagusi vva mhola sa Kilisite imbale sooni, ndavule ulunusi ulunono vule lukwilana. **15** ulwakuva kwa Nguluve usue tulindavule ulunusi ulunono lwa Kilisite luno lukuvafikila vooni, vanovipokua na vano visova. **16** ku vano vipokua ulunusi uluo lunono, lukuvapeela uvvumi. neke kuvano visova, ulunusi uluo luvivi, lukuvapeela uvufue. lino ghwe veeni juno anoghiile kuvomba imbombo ijoo? **17** usue natulindavule avaanhu vinga vano vavikile ilisio lya Nguluve hwene kiinu kya kughusia. looli mu ngufu isa Kilisite, tupulikisia ilisio lya Nguluve mu vugholofu vwonni pa maaso gha Nguluve ndavule utusaghile.

3 asi, musagha kuuti tutengwile kange kukughinia? jeeje, usue natulindavule avaanhu avange vano vikuvaletela ikalata isa kujoleka kulumue, nambe kusuma ikalata kulumue isa kuvoleka ku vaanhu avange. **2** umue mwemue kalata jinojikutwoleka usue, jino jilembilue mu moojo ghiitu, jino

jikagulika na kukwimbua na vaanhu vooni. 3 kange muhufia kuuti, umue mwemue kalata jino jimumule kwa Kilisite, jino tuvaletile usue. najilembilue ni kilembilue, looli jilembilue nu Mhelo ghwa Ngulube juno mwumi. kange namuli ndavule ikalata jino jilembilue mu kiseghu, looli jino jilembilue mumoojo gha vaanhu. 4 tujova isio ulwakuva uluo lwe luhuvilo lwiu kwa Ngulube wvimila sino uKilisite atuvombile usue. 5 nakwekuuti tusaagha kuuti tuvomba kimonga mu ngufu siitu ulweene ingufu siitu sihuma kwa Ngulube. 6 unguube ghwe juno atupeliile ingufu isa kuuva vavombi va lufingo ulupia kuhuma kwa Mhelo uMwimike. ulufungu uluo nase ndaghilo sino silembilue, ulwene lwa Mhelo uMwimike, ulwakuva indaghilo sino silembilue sileeta uvufue, looli uMhelo uMwimike ileeta uvwumi. 7 indaghilo sino silyalembilue mufiseghu, sino sinosilyaletile uvufue, silisile muvuvaha vuno vuvalatika, kuhanga avaisilaeli vakakunua kukumulola uMoose kumaaso ulwakuva uvuvaha uvuo vulyavalatiike unsiki ndebe vuvule. 8 asi lino imbombo jia Mhelo uMwimike na je jiiva nu vuvaha kukila? 9 nave imbombo jiva jipelelela avaanhu kuhighua jili nu vuvaha, lino imbombo jino jipelelela kuuva vagholofu pamaaso gha Ngulube najjiva nu vuvaha kukila? 10 lino uvuvaha vwa lufingo ulukuulu, navuling'hana nu vuvaha ulwa lufingo ulupia, 11 ulwakuva vwa lufingo ulupia vukome kukila. nave kino kyale kya nsiki n'debe vuvule kulyale nu vuvaha, lino kya jaatu kiiva nu vuvaha kukila 12 lino tuvomba kisila vwoghofi, ulwakuva ulwakuva uluo lwe luhuvilo lwiu. 13 kange usue natuvomba ndavule uMoose juno alisighile kumaaso ni kitambala, kuuti avaisilaeli valeke kukuvwagha uvusililo uvwa luvalatiko. 14 neke avaisilaeli uluhala lwave lulyadindilue. umpaka lino pano vikwimba ifilembua fya lufingo ulukuulu, vikunua kukagula uvwakyang'haani, viiva hwene vasighilue ikyenda ikio. uvwakyang'haani uvuo vukagulika wvimila kukumwitika uKilisite, ulwakuva ndavule kukusivua ikyenda ikio. 15 se seene, kuhanga kufika umusyughu, pano vikwimba ifilembua ifya ndaghilo sa Moose, amoojo ghaave ghasighilue vikunua kukulutang'hania. 16 neke umuunhu ghweni juno ikumwitika uMutwa, uMutwa ikum'busia ikyenda ikio. 17 lino, uMutwa ghwe Mhelo, pano pwale uMhelo ghwa Mutwa pali nu wvavuke. 18 liino usue tweni tve vano natusighilue kumaaso ni kyenda tukuvwagha uvuvaha vwa Mutwa. UMutwa juno ghwe Mhelo, ghwe ikutuhambusia tuhwanane nu mwene, ikutuhambusyagha kuhuma uvuvaha kufikila uvuvaha uvukome kukila.

4 ulwakuva uNgulube mu lusungu lwake atupeliile imbombo jii, natudendevuka. 2 ulwene, tukanile lwoni kuvomba isa kuvusyefu inya sooni. nambe natukuvasyanga avaanhu, nambe kuhasing'hania ilisio lya Ngulube nu vudesi. looli, tujova uvwa kyang'haani pa vuvalafu, neke avaanhu vooni vakagule mu moojo ghaave kuuti tuli va kyang'haani pa maaso gha Ngulube. 3 neke nave iMhola inofu jino tupulikisye jisighile kuvoneka, jiiva jisighilue ku vano visova. 4 ulwakuva kusalula vavuo, uSetano juno ghwe m'baha ghwa iisi jii, akupile uluhala lwa vanonavikumwitika u Yeesu. wimila uvuo, vikunua kukulwagha ulumuli ulwa Mhola inofu jia vuvaha vwa Kilisite, juno ghwe kihwani kya Ngulube. (aiōn g165) 5 ulwakuva usue natupulisia imhola siitu, looli tupulusia kuuti, uYeesu Kilisite ghwe Mutwa,

najusue tulivavombi viinu mulwa kum'bombela uYeesu. 6 ulwakuva uNgulube ghwe mwene juno alyatille, ulumuli lulumulika kuhuma mung'hiisi, ghwe mwene imulika amoojo ghiitu, na kukutupeela kukagula uvuvaha vwake vuno vuvalatika ku maaso gha Yeesu Kilisite. 7 usue tve vano tuli ndavule ifikog'holo fya nhapo, tupelilue ulumuli uluo, neke likagulike kuuti, ingufu imbaha isa kuvomba imbombo ijio na siitu, sihuma kwa Ngulube. 8 sikutuvona imhumhuko sino sili papinga, neke natulemua, tuuva ni ng'haani ng'haani, neke natufua umwojo. 9 avaanhu vikutupumusia, neke uNgulube naikutuleka tveveene, vikutuwasia paasi, neke natufua. 10 ifighono fyooni amavili ghiitu ghali mulutalamu ulwa kufua ndavule uYeesu kuuti uvwumi vwa Yesu vuvoneke mu mavili ghiitu. 11 ulwakuva usue tve vano tuli vwuumi, jaatu tuli mu lutalamu ulwa kufua wvimila uYesu kuuti, uvwumi vwake vuvoneke mu mavili ghiitu ghano ghifua. 12 wvimila uluo, usue tuli mu lutalamu ulwa kufua, mu uluo umue mukava wvumi. 13 mu malembe amimike ghalembilue amasio ghano ghiiti, nilyamwitike uNgulube fyenambe nilyajovile. najusue tui nu lwitiko ndavule uluo. fyenambe tujova. 14 tukagwile kuuti uNgulube juno alyansusisio uMutwa uYesu ilikutusyusia na jusue. ulwene ilikutuviika palikimo numue, kuuti tukale nu Yesu. 15 lino, imhumhuko sooni tukwupila wvimila umue, kuuti ulusungu lwa Ngulube luvafikie avaanhu vinga, neke vamuhongesyaghe fiijo uNgulube. mu uluo uNgulube ighinisivua. 16 lino natudendevuka, nambe amavili ghiitu ghisakala, looli, n'kate mumoojo ghiitu. UNgulube ikutupeela kuuva vapia ifighono fyoni. 17 ulwakuva ulupumuko lwiu lupepe, kange lwa n'siki n'debe vuvule. ulupumuko uluo lukutuling'haniusia uvuvaha uvwa kuvusila kusila. uvuvaha uvuo vukome kukila, vukutupeela kuvona imhumhuko isi nakinu. (aiōnios g166) 18 ulwakuva natulola wvimila ifinu fino fivoneka, ulwene wvimila ifinu fino nafivoneka. ifinu fino fivoneka fya n'siki n'debe vuvule, looli fino nafivoneka fya jaatu. (aiōnios g166)

5 tukagwile kuuti amavili ghiitu kye kyeve kya n'siki n'debe mu iisi muno. neke kyang'hanangike, uNgulube ilikutupeela uvukalo kukyanya uvwa kusila na kusila vuno navuli ndavule ilikaaja lino lijengilue na mavoko gha vaanhu. (aiōnios g166) 2 ulwakuva mu iisi muno amoojo ghitu ghipumuka mu uluo tuli nu vusyukue uvukome uvwa kuluta kuvukalo wvitu uvwa kukyanya, ukuo uNgulube ilikutufyika amavili amapia. 3 tusyukilue mu ulu, kuuti mulwa kufwikua, apuo natuuva vufuula. 4 pano yu jiighe mu ma vuli agha ghano gha kyeve kya n'siki n'debe tupumuka mu mojo ghiitu mu lwa kufua mu nyinga. na kwe kuuti tulonda kufuula um'bili ughu ghuno ghufua, ulwene tulonda kufwikua um'bili ghuno naghufua, kuuti um'bili ughu ghuno ghufua ghugulubikue na ghuno naghufua. 5 uNgulube ghe juno atuling'hansie uluo, utupeliile uMhelo ghwake neke tukagule kuuti kyang'haani fye tiliiva. 6 jaatu tuli nu luhuvilo nambe tukagwile kuuti, pano tulu mu m'bili ughu tulipatali nu Mutwa. 7 tukukala wvimila ulwitiko, na kwe kuuti wvimila fino fivoneka mu uluo mwe tukangalika. 8 kange tuvona ye kuba twale tughuleke um'bili ughu na kuluta kukukala nu Mutwa. 9 lino tuve muvukalo uvu, nambe natuuve muvukalo uvu, uvufumbue wvitu kukumuhovosia uMutwa. 10 ulwakuva usue tweni tulikwima pamaaso gha Kilisite nakuhighua

nu mwene, neke nujunge ilikwupila uluhombo vwimila sino avomba mu iisi muno, siive nnofu nambe siive mbiivi. **11** lino, ulwakuva tukaghwile kuuti lunoghiile kukumwoghopa uMutwa, tughimba kukuwavula avaanhu kuuti vamwitikaghe. uNguluve atukagwile vunono vuno tulivuo, najune niहुविवा kuuti na jumue mutukagwile vunono. **12** natulonda pikughinia kange kulumue, looli tulonda kukuwavuula kino kinoghiile kukughinia vwimila usue, kuuti muve na masio agha kuvamula vano vikughinia vwimila sino sivoneka pa maaso, vikusileka isa mu mwajo. **13** ulwakuva, nave tuvoneka tulivanyalukwale, tuli enendiiki vwimila mwa Nguluve, kange nave tuvoneka tuli nu luhala vwe vwimila umue. **14** ulughano lwa Kilisite lukutulungosia usue, ulwakuva tukagwile kuuti umuunhu jumo alwafwile vwimila avaanhu vooni, mu uluo avaanhu vooni valyafwile. **15** UKilisite alyafwile vwimila avaanhu vooni kuuti, avaanhu valekaghe kukukala mu vughane vwake, looli mu vughane vwa juno alyafwile na kusyuka vwimila aveene. **16** lino kuhuma un'siki ughu, natukun'kagula umuunhu mulwa m'bili. na pano un'siki ghumonga tukan'kagwile uKilisite mulwa m'bili, neke liino natukun'kagula mu uluo. **17** umuunhu ghweni juno alimwa Kilisite, ujoo avumbiike vupia, isa muvukuulu sikille, lino uvumuunhu vwake vupia. **18** neke isi sooni sihuma kwa Nguluve juno alyansung'hile uKilisite atusambanie usue nu mwene, kange atupeliile imbombo ija kupulisia imhola ijoo ija kusambana nu mwene. **19** kwekuuti kukilila uKilisite, uNguluve ikuvusambania avaanhu nu mwene, kisila kuvallilila uvuhosi vwaave. kange atupeliile imbombo ija kuvavuula avaanhu imhola ija lusambanio. **20** lino, uKilisite atusung'hile kuvomba imbombo jaake, neke kukilila usue uNguluve ikuvusimilisia kusambana nu mwene. fwe nambe tukvasuuma vwimila uKilisite kuuti: "musambane nu Nguluve! **21** UNguluve alyam'bikile uKilisite unsila vuhosi, kuuva mhosi vwimila usue, kuuti pano tuuva avaanhu va Kilisite ujoo, tuvisaghe vagholofu pa maaso gha Nguluve.

6 lino, ulwakuva tuvomba imbombo palikimo nu Nguluve tukvasuuma kuuti ulusungu lwa Nguluve luno mwupile mulekaghe kuuti lusove vuvule. **2** ulwakuva uNguluve iiti, un'siki ghuno ghukanoghiile nikapulike, ikighono ikya vupoki nikakutangile pulikisia, un'siki ghuno ghuno ghunoghiile ghwe ughu, ikighono ikya vupoki kye iki. **3** lino, natuvomba lumonga luno lukvasia avange, kuuti uvuvombi vwitu vuleke kujovua fivi. **4** ulwene mu sooni tuhufia kuuti tuli vavombi va Nguluve. Tuli vavombi vaake mulwa kuguda fiijo mu mhumhuko na mu nhalamu nyinga. **5** kutovua, kudindilua mu ndinde, tukwovelua na mapugha gha vvanhu, tuvomba imbombo inihalamu, tilinda na kughonela. **6** kange tuhufia muvugholofu, mu vukagusi, mu lugudo, mu vukoola, mulwa kulungosivua nu Mhepo uMwimike, nu lughano ulusila vukedusi. **7** kange tuli vavombi vaake mulwa kupulisia imhola ija kyang'haani, mu ngufu sa Nguluve. uvugholofu kye kilwilo kuuti, ulubale ulwa ndia nu lwa ng'highi. **8** usue tutavwile, avaanhu vatughinie nambe vatubenapule, vatupaale nambe vatujove fiivi, tuvoneka tuli vadesi himbe tujova isa kyang'haani. **9** tuvomba imbombo heene natukaguliike himbe tukaguliike vunono. -tuvomba imbombo hene vano vifua kange lolagha! tujijighe tuli vwuumi. tuvomba imbombo heene

tupumusivua vwimila vwa maghendele ghiitu, na kwe kuuti ndavule avaanhu vano vahighilue nambe kwe kufua. **10** tuvomba imbombo heene tuli nu lusukunalo, neke jaatu tuli nu lukeelo. tuvomba imbombo hene tulivakotofu, neke vinga vatupeliile uvumofu. tuvomba imbombo heene natukava kimonga ulwene tuli ni fiinu fyoni. **11** mwe va Kolinto, tujovile numue kisila kufisa kimonga, kange tujovile nu lughano ulukome. **12** usue natu vuhilile kukuwagha umue looli umue, mu nyivonelo siinu, muvuhilile kukutwagha usue. **13** lino, nijova numue hene nijova na vanango, muvisaghe nu lughano ulukome kulusue, ndavule usue tulivuo. **14** namungavisaghe nu vu hangilanisi na vvanhu vano navitiki. ulwakuva uvugholofu nu vuhosi ndepoonu fiiva vumo ndaani? nambe ulumuli ni ng'hiisi ndepoonu fiiva pepamo? **15** kange uKilisite nu Beliar ndepoonu vipuling'hana? nambe umwitiki na juno namwitiki, ndepoonu fiiva nu vuhangilanisi vuki? **16** inyumba inyimike ija Nguluve ndepoonu jiva vumo ni fihwani ifya manguluve? usue tuli nyumba inyimike ija Nguluve juno mwumi, ndavule uNguluve jujuo vule alyajovile." niili kukala mu veene. na kughenda palikimo na veene. Niliva Nguluve ghwave, voope fiiva vvanhu vango. **17** lino uMutwa iiti, "muvuuke pakate pa veene, mubaghule vano namungakolaghe ikinu ikilamafu, najune pe kyanikuvupila. **18** niiva nhaata ghwinu, najumue muuva vaswambango na valivango,' uMutwa unyangufu sooni, ijova.

7 lino, vaghanike vango, uNguluve afingile kukutupeela isio sooni sino alaghiile, tuvalasyaghe mu sooni sino sikutupelela kuuva valamafu amavili na moojo ghiitu. tuvisaghe vimiike mulwa kumwoghopa uNguluve. **2** mutwupile mu moojo ghiinu, ulwakuva nakwale juno tumuhokile, nakwale juno tumulemisie. natunyanyile nambe jumonga. **3** nanijova ulu mulwa kuvapiika. ulwakuva ndavule nikajovile ulutasi kuuti, umue muli n'kate mu moojo ghiitu, tulipalikimo mu vwumi uvu, nambe kuuve kwe kufua. **4** nilin'sila vwoghofi, kange nikughinia vwimila umue, mung'hangisie fiijo, na pano kupumuka mu nyinga, mumbikile niive nu lukeelo ulukome. **5** ye tufikile ku Makedonia, tukakunilue ulwakuva tukale ni mhumhuko imbale sooni; kunji kukale nu vulugu mun'kate mu moojo ghiitu mukale nu ludwesi. **6** neke uNguluve unya kuvakangasia vano vali mu vukaming'hanilua mu moojo ghaav, akatukangasia mulwa kwisa uTiito. **7** nakwekuti uNguluve akatukangissie mulwa kwisa uTiito lwene, looli na vule mukan'kangisie umwene. akatwoliike vule munsyukilue une, na vule musukunala na kukan'hangajikile une. isio simheliile kuhovoka kyongo. **8** palikimo na kuva, ikalata jino nikavalembile jika vapeliile ulusukunalo nanikupiiika. looli nikupiiika vwimila ikalata ijoo ye niwene jikavapeliile umue muuve nu lusukunalo. poope mukale nu lusukunalo mu n'siki n'debe vuvule. **9** lino nili nu lukeelo, nakwekuti nili nu lukeelo ulwakuva mukaale nu lusukunalo, jeeje. ulwene nili ulwakuva ulusukunalo lwinu lukavapeliile mulate uvuhosi vwinu, ulusukunalo lwinu lukaale mu vughane vwa Nguluve, mu uluo na tukavalemisie vwimila sino tukavalembile. **10** ulwakuva ulusukunalo luno lukwisa vwimila, uvughane vwa Nguluve lupelela ululaata luno lupelela uvupoki kisila kuuva nu lupiiko, looli ulusukunalo luno lukwisa vwimila imbombo sa mu iisi, luleta uvufue. **11** lolagha! ulusukunalo luno lukwisa muvughane vwa Nguluve, luvapeliile kuuva ni kivavilisi

ikya kuvomba sino sinoghiile, luvapeliile kukujoleka kuuti sino muvomba sa kyang'haani kukalalila uvuhosi, kukumwoghipa uNguluve, kusyukua kku'mbona, na kuvona kuti juno ahokile upiile uluhombo lwake. mu isio sooni muhufisie kuuti muli vasila n'kole. 12 lino, nambe nikavalembiile umue, nanika valembiile wvimila mwa muunhu juno amhokile ujunge, nambe juno uvuhosi vumpumwisie. looli nalondagha kuuti mukagule jumue pa maaso gha Nguluve vule mukaghimbile kukutavula wvimila usue. 13 mu uluo mutukangisie. palikimo nulo tuhovoka kange tuli nulukeelo wvimila, ulukeelo lwa Tiito vule mweni mukamhowisie mu mwojo. 14 ulwakuva nanikale ni soni, ndave nikighinisie kwa mwene wvimila umue. sooni sino twavavulagha sikaale sa kyang'haani. enendiki na sino tukavaghinisie umue kwa Tiito, soope sivonike kuuti sa kyang'haani. 15 ulughano lwake kulumue luvaha kyongo, na pano ikumbuka uvukundi wwinu mweni na vule mukamwupiile vunono, kange nu wwoghofi. 16 nihovwike ulwakuva lino ninoghiile kukuvahuviila lwoni.

8 lino, vanyalukolo viitu tulonda umue mukagule vule uNguluve afisungukiile ifipugha fya vitiiki ku makedonia. 2 un'siki ghwa ngelo imbaha sa mhuhuko, ulukeelo lwave uluvaha palikimo nu vukotofu vwake, kulyavapeleliile kuuva nu vumofu vuvaha vwa vukoola. 3 nikuvavuula kuuti valyatavwile ifinu finga, kukila vule valyale. 4 kange valatavwile mu vughane vwake na kukutupelepesia kuuti vavisaghe vuhangilanisi nusue mu mbombo ija kuvatanga avitiki. 5 valyavombiile uluo kukila vule tulyale tuhuvuila. vakitavwile taasi kwa Mutwa, neke vakitavula vavuo kulyusue mu vughane vwa Nguluve. 6 lino, tukampelepesia uTiito kuuti iise avatange kumala imbombo ijio, ulwakuva ghe juno akatengwile imbombo ijio kulumue. 7 ndavule muli vamofu mu sooni - mu lwitiko, mukipelua ikya kupulisia, mu vukagusi, kughimba, paliimo na mulughano lwinu kulyusue. lino muvisaghe vamofu na mu mbombo iji ija kuvatanga avange. 8 pano nijova isi nakwekuuti nilonda kukuvumulisia, ulwene nikuvavuula imhola isa vange ndavule vighimba, kange nilonda kulola ulughano lwinu ndave lwa kyang'haani. 9 ulwakuva umue mukagwile vule uMutwa ghwitu uTeesu Kilisite alyavasungukile, na pano alyale mmhofu, akiviika n'kotofu wvimilaumue. neke mu vukotofu vwake, umue muuve vamofu. 10 lino, wvimila imhola iji nikuvavuula luno lunoghiile kulumue umwaka ghuno ghwakila, namwakela kutengula kuvomba lumonga. u lwene mwava munoghelua kuvomba. 11 lino, ndavule mukaale mu noghelua fiijo kuvomba uluo ye mutengula, mumale imbombo ijio. 12 ulwakuva muli nu vunoghelua vwa kuvomba imbombo iji, uluo lunofu kange lukwitikisivua. neke lelo luviasaghe mulwa fino umuunhu alinafayo nakwekute fino naalinafayo. 13 uvufumbue vwa mbombo iji, nakwekuuti umue mudujue nu n'sigho ughwa kutanga avange, neke aveene vavisaghe kwaki, ulwene tulonda mulig'hanaghe. 14 un'siki ughu pano mulinifiinu finga, muvatangaghe vano navali nafyo neke voope pano vilivi ni fiinu finga vilikuvatangagha umue, mu uluo muuva muling'hiine. 15 ulu luli ndavule lulembilue," juno alinafayo finga, naakale ni fya kisighala, kange juno akale nafyo fidebe naakaghilue. 16 nikumwongesia uNguluve juno ampeliile uTiito umwojo ughwa kuhimba kukuvatanga umue, ndavule nili

naghwo une. 17 nakwekute ye tukun'suma akakundile lwene, mu uluo ghwope akale nu vusyukue uvwa kwisa kukuvatanga. akisile kulumue nu vughane vwake jujuo. 18 tukunsung'ha nu nyalukolo ghwitu ujunge juno ifipugha ifya vitiiki fikumughinia mu mbombo ija kupulisia imhola inofu. 19 nalwe lululo lwene, looli kange ifipugha ifya vitiiki fikansalwile unyalukolo ghwitu ujuo kuuti avisaghe palikimo nusue pano tutwala ulutango ku vaanhu. imbombo ijio, jikumughinia uMutwa, kange jihufia vule tuhimba kukuvatanga avange. 20 natulonda tupikwaghe nu muunhu ghweni wvimila usue nambe ni mbombo jino tuvomba. 21 tukulolelela fiijo kuvomba vunono, nakwekute pa maaso gha Mutwa lwene, looli na pa maaso gha vaanhu. 22 kange tukunsung'ha unyalukolo ghwitu ujunga aave palikimo navuo. ke kinga tumwaghile kuuti ali ni kivavilisi kuvomba imbombo nyinga. nambe lino alinikivavilisi fiijo ulwakuva ikuvahuviila umue. 23 lino nave umuunhu ilonda kukagula imhola sa Tiito, uju m'bomb mbombo n'jaango mulwa kuvatnaga umue. neke nave ilinda kukagula imhola sa vange, avuo vanyalukolo viitu, vasung'hilue ni ifipugha fya vitiiki. voope vukumughinia ukilisite. 24 lino, muvafufyaghe avaanhu avuo ulughano lwinu, neke ifipugha ifya vitiiki fikagule kuuti sino tukughinia wvimila uime seene.

9 lino lunono fiijo kulumue kukuvalembela wvimila, ulutango lwinu ku vitiiki. 2 nikagwile umwojo ghwinu ughwa kuvatanga avange, ghuno najune nikughinia wvimila umue ku vaanhu ava ku Makedonia. nikavavulile kuuti, ikipugha ikya vitiikiava kukighavo ikya Akaya vakiling'hanisie kuhuma umwaka ghuno ghwakila. umwojo ghwinu ughuo ghuvapeliile vinga mu veene kuuva nu mwojo ughwa kutavula. 3 lino nivasung'hile avanyalukolo viitu ava kuuti, ulughinio lwiitu wvimila umue luleke piiva lusila luvumbulilo, mu lwa kuuti mwale muuva muling'hanisie, ndavule nikajovile. 4 ulwakuva nave nisiile ukuo palikimo nu muunhu ghweni ughwa ku makedonia na kuvona namuling'hanisie, mwale muuva mutukosekisie isoni - nanijova kiinu kulumue - ulwakuva nilin'kali fiijo wvimila umue. 5 lino nivwene lunono nivasuume avanyalukolo viitu ava valongole ukoo kuuti, valing'hanikisie ng'haani uluvonolo ndavule luno mukalaghile. mu uluo muuva mutavwile nu mwojo um'balafa, nakwekute jumonga iiva avumilisie. 6 mukumbukaghe kuuti, umuuhu juno ivyala fidebe, ipeta fidebe, juno ivyala wvimila uufumbue vwa lufunyo ikava ulufunyo. 7 umuunhu ghweni atavulaghe ndavule alamwile mu mwojo ghwake, alekaghe kutavula nu lusukunalo nambe kukwumilisivua. ulwakuva uNguluve ikumughana umuunhu juno itavula nu mwojo um'balafa 8 pe uNguluve ikuvafunyangha mu nyinga kuuti jaatu muvisaghe ni fiinu fyonni fino mulonda, neke muvisaghe vaanhu va kuvomba inofu inyinga. 9 ndavule lilembilue kuuti, Atavwile ikyuma kyake kukuvapeela avakotofu. uvukoola vwake vwa fighono fyonni. (aiōn g165) 10 Ghwope juno ikumpeela umuunhu imbeju ija kuvyala nu n'kate ghwa kulila, ikuvapeela imbeju ija kuvyala na kukuvongelelia. umwene ilikwongelelia umpeto ghwinu ughwa mwojo ghwa vukoola. 11 ikupapelagha uvumofu mu sooni kuuti, muvisaghe vapeesi. mu uluo vikumuhongesyagha uNguluve kukilila usue. 12 ulwakuva imbombo iji jino muvomba nakwekute jitanga va vitiiki vano

vaghilue, looli jipelela avaanhu vinga vamhongsigaghe fiijo unguvuve. 13 imbombo iji jino muvomba jihufia kuuti umue muli vavombi vanofu mu uluo avaanhu vikumughinia uNguluve. vikumughinia wvimila uvukundi wwinu uvwa kwitika imhola inofu ija Kilisite. kange vikumughinia pano vikuvwagha uvukoola wwinu mulwa kuhangilanila ifiinu palikimo na veene na vange vooni. 14 vavasyukilue, kange vikuvusumila. vivomba uluo wvimila ulusungu uluvaha luno uNguluve avapelile. 15 tumuhongsigaghe uNguluve wvimila ikipelua ikivaha ikya kudegha, kino atupelile.

10 une ne Paulo, ne juno nivoneka nili mhuugu pano nili palikimo numue, neke nivoneka nili n'kali pano nili kutali numue, nikuvasuuma mu lujisio na mu vuhugu vwa Kilisite, 2 niliiva nisile kulumue. nikuvasuuma umue kuuti, un'siki ghuno niliiv nisile kulumue nanilonda kuuva n'kali. neke ninoghiile kuuva n'kali ku vaanhu vooni vano visaagha kuuti usue tvingiila isa mu iisi. 3 ulwakuva nambe ndave tukukala mu iisi, natulua ilibaatu ndavule ava mu iisi. 4 ulwakuva ifilwilo fino tulwila ililugu ilio nafya mu iisi, ulwene fili ni ngufu kuhuma kwa Nguluve isa kunangania amalinga gha valugu. tunangania amasio ghooni agha vudesi. 5 kange tunangania amasio ghooni agha kughinia ghano ghisigha avaanhu kuuti, valeke kukun'kagula uNguluve. kange tughoma amasaaghe ghooni kuuti ghan'kundaghe uKilisite. 6 neke muliiva mukundile lwoni, usue tuling'hanisie kuhigha inongua sooni sino nasa vukundi. 7 mu lolaghe fino fivoneka pamaaso ghiinu, umuunhu ghweni juno ikuvona kuuti umwene ghwa Kilisite. leka ikumbusie jujuo mwene kuuti ndavule alivuo kuuva ghwa Kilisite, najusue tuli va Kilisite ndavule umwene. 8 nakanivona soni ningighinie wvimila uvutavulilua vuno uMutwa atupelile, ulwakuva uvutavulua uvuo navukuvanangania, looli vukuvatanga mu lwitiko. 9 mu kalata sango sino nikuvalembela, nanilonda kukuvoghofia. 10 ulwakuva avaanhu vamonga viiti "ikalata sa Paulo sili na masio amakali kange sili ni ngufu, looli kim'bili umwene nsila ngufu. amasio gha mwene namaghana kupulikisia" 11 avaanhu ndavule avuo vakagalaghe kuuti, sino tukavalemba mu kalata pano tulikutali, se sino kya tuvomba pano tuli numue. 12 natukuviika nambe padebe mu kipugha kimo nambe kukughwanania na vaanhu vano vikughinia vavuo. neke avaanhu vano vikuling'hania na kukughwanania vavuo, navakitang'inie kimonga. 13 poope, nakyatukughinia kukila ikighelelo ikya mbombo jino atupelile uNguluve. ulwene tuvomba ulue n'kate mu kighelelo kino uNguluve atupelile usue, ijio je jino luvomba lwoni kulumue nambe kutali. 14 ulwakuva natukaling'hanie jusue ikighelelo ye lukwisa kulumue. tulyale vakwanda kukuvalieta imhola inofu ija Kilisite. 15 naka tukughinia wvimila imbombo ja vaangu avange. ulwene, tuhuvila vule ulwitiko lwinu lukwongelela, na ji mbombo jiitu pakate pa lyumue ji kwongelela. 16 tuhuvila ku ulu kuuti kyande tupulisia iMhola iNofu na ku iisi isingi, nakyande tukughinia wvimila imbombo jino jivombua imbale isingi. 17 looli, umuunhu ghweni juno ikughinia, ighiniaghe wvimila uMutwa. 18 ulwakuva umuunhu ghweni, juno ikughinia jujuo nakwitikisivua, looli juno ighinisivua nu Mutwa.

11 poope nambe nijova hwene nilin'jasu nisuuma mhumulikisie, looli muvwa kyang'haani, muli nu lugudo

nuune. 2 une nili nikivavilisi numue, ikivavilisi iki kihuma kwa Nguluve, ulwakuva muli ndavule umhinja juno naamanyile umughoosi, juno nikan'tavwile kutolua nu mu ghoosi juno ghwe Kilisite. 3 neke lino nikwoghopa kuuti, ndavule uEefa vule alyasyangilue ni njoka jila in'sumbufu, najumue kyande musyangua, mukuvuleka uvugholofu nu lughano lwinu ulwa kyang'haani kwa Kilisite. 4 ulwakuva ndepoonu ikwisa umuunhu ujunge kupulisia uYeesu ujunge, juno usue natukampulisie. nambe mukumwupila uMhepo ujunge, juno na ghwe juno mukupiile kulyusue, nambe mukwupila imhola ijingi, jino namukwupile kuhuma kulyusue. mungigude ku isio, kuva lukwiliine! 5 une nakwekuti nili n'debe kukila vuo vano vitambulua vasung'hua vavaha. 6 neke lino nambe nanivulanisivue kudalikila, uvukagusi vwango vukome. tuhufisie uluo kulumue mu sooni sino tuvombile, kange vukaguliike kulumue. 7 asi, nikavombile fivi pano nikajisise mu lwa kupulisia imhola inofu ija Nguluve kulumue, kuuti umue mughinisivue? 8 ye nivomba imbombo kulumue, nupilagha ulutango kuhuma kifupugha ifingi ifya vitiki. mu uluo nikaale hwene nikuunya ifiinu fwave, neke nivatange umue. 9 un'siki ye nili palikimo numue, pano naghiluaagha nanikaale n'sigho kwa muunhu, ulwakuva avitiki vano vakahumile ku Makedonia vakamhelile fino nilonda. mu uluo nikaale nikulolelela kuuti nileke kuuva n'sigho kulumue, kange nifikulolelelagha. 10 ndavule uvwakyang'haani vwa kilisite vule vulivuo mun'kate mulyune, nakwale nambe jumo mulikaaja lwoni ilya Akaya, juno kya ikusigha kukughinia wvimila imhola iji. 11 lwa kiki? ulwakuva nanivaghanile? uNguluve akagwile kuuti nivaghanile. 12 nifivombagha ndavule nivomba lino, kuuti avasung'hua avuo vano viiti ve vavaha, vakunue ikya kughinia kuuti nivomba ndavule usue. 13 ulwakuva avaanhu avuo vasung'hua vavudesi, ve vavombi avasyangi, vikuviika hwene vasung'hua va Kilisite. 14 mu uluo natudeghe, ulwakuva naju Setano jujuo ikuviika hwene nyamhola ghwa lumuli. 15 kange natudeghe pano voope avavombi vaake vikuviika hwene vavombi vaghohofu. uvusiililo wvake viikwupila sino siling'hiine ni mbombo saave. 16 nijova kange, napeangavisaghe umuunhu ghweni juno isagha kuuti, une nilin'jaasu. neke nambe mwiti nilin'jaasu, nikuvasuuma mhumulikisie, neke najune nighinue padebe. 17 amasio ghano nijova lino aghakughinia, nanilaghilue nu Nguluve, looli nijova hwene muunhu n'jaasu. 18 ulwakuva vinga vikughinia wvimila isa m'bili, najue nighinie. 19 umue muli nu luhala, fyenambe mukuguda na kukuvakunda nu lukeelo avaanhu avajaasu. 20 mukuguda na kukun'kunda nambe umuunhu juno angakuviike mu vukami, nave ipelela kubaghulana n'kate mulyumue, nave ikuvatumila umue ku luvumbulilo lwa mwene, nambe ikughinia na kukuvavapula ku maaso. 21 nivona soni kujova kuuti pe usue tukaale vavotote kuleka kuvomba isio. lino nave kwale umuunhu ghweni juno ikughinia - nijova hwene nilin'jaasu - najune ninoghiile kukughinia. 22 asi! aveene vaYahudi? najune nili muYahudi kikola kya Abulahamu? najune nili kikola kya Abulahamu. 23 asi! aveene vavombi va Kilisite? (nijova hwene nihasing'hanie uluhala.) une neene m'bombi ghwa Kilisite kukila aveene. une nighimbilue kuvoma imbombo kukila, ke kinga nidindilue mu ndinde, ke kinga nitovilue kyongo. kange ke kinga navisagha mu lutalamu ulwa kufua. 24

nitovilue na vaYahudi ing'hwego fijigho fitatu nabusika lubale, nivombilue uluo 25 kahaano. nikopilue ning'hwegho katatu. nitovilue kamo na mavue. nikulwike katatu mu ngalava. nikikalile mu nyanja pakilo na pamwisi. 26 ke kinga pano nakyulagha, navisagha mulutalamu ulwa fikogha, mulutalamu ulwa vahijji avabudi, mulutalamu kuhuma kuvajango, mu lutalamu ulwa vano navitiki, mulutalamu ulwa mulikaaja, mulutalamu ulwa kulihaka, mulutalamu ulwa mu nyanja, mulutalamu luno luhuma ku vanyalukoloavadesi. 27 nivombile imbombo inhalamu na kupumuka ke kinga ninoghonile maaso, nipumwike ni njala ni kumilua, ke kinga nikalile kisila kulia, na kukukala ku mheno na kuuva kisila mhenda. 28 palikimo nisio sooni, jaatu nisagha vvimila ifipugha ifya vitiki. 29 nave jumonga m'botevete, najuune nikupulika m'botevete. nave jumonga van'kuvisie najuune niiva muvuvafi. 30 nave lunoghiile, nikughinia vvimila uvuvotevete vwango. 31 uNguluve nu Nhaata ghwa Mutwa Yeesu juno anoghiie kughinisivua ifighono fyonii, akagwile kuutinanjova vudesi. (aiōn g165) 32 ye nili mu likaaja Iya Damesiki, umulongosi juno akalongosiagha ikighavo kino kyale mu vutwa vwa Ntwa uAleta, alyavikile avaloleleli mu likaaja ilio kuuti vang'hole. 33 looli avaanhu vamonga vakanyisia mu kiivo kukilila pa lidilisa lino lyale mu luvumba nikakuluka kukolua

12 ninoghiile kukughinia nambe nakuvumbulila kimonga. looli nitapikughinia vvimila inyivonelo ni mhola isingi sino ambonisie uMutwa. 2 nimmanyile umuunhu jumo mwa Kilisite, juno amaka kijigho na ghane gha kilile, alyatolilue kuhanga kufika ku vulanga uwa kukyanya fiijo. — apuo nanikagwile pamo alyale mu m'bili ughu, pamo naalyale mu m'bili ughu, looli uNguluve ghwemwene akagwile. 3 kange nikagwile kuuti umuunhu uju - pamo alyale mu m'bili ughu, pamo naalyale mu m'bili ughu, une nanikagwile, looli uNguluve ghwe mwene akagwile. 4 alyatolilue kuhanga kufika ku paladiso ukuo akapulika amasio amimike kyongo ghano umuunhu naangajove kange naanoghile kujova. 5 lino nikughinia vvimila umuunhu ujuo. une nanikughinia vule nilivuo, ulwene nikughinia vvimila uvuvotevete vwango. 6 nambe naale nilondaghe kukughinia, naale niiva n'jaasu, ulwakuva naale niiva nijova isa kyang'haani. lino nikusigha kukughinia, kuuti umuunhu ghweni alekaghe kukumbona une kuuti ninoghiile kyongo kukila sino vikusivona na kukusipulika kuhuma kulyune. 7 neke kuuti nileke kukughinia kyongo vvimila inyinga isa kudagha sino uMutwa uYeesu ambonisie, nikapelua ulupumuko mum'bili ghwango luno luli ghwene mafua. ulupumuko uluo nsung'hua ghwa Setano, asung'hilue kuuti amhumhusie, neke nileke kukughinia. 8 nikansuuma uMutwa katatu kuuti amhoke mulupumuko uluo. 9 neke umwenen akam'buula akati, ulusungu lwango lukukukwila, ulwakuva muvuvotevete mwe muno ingufu sango sivoneka. mu uluo nikughiniagha nu lukeelo ulukome vimila uvuvotevete vwango, kuuti ingufu sa Kilisite sivasaghe numue. 10 lino nili nulukeelo vvimila uvuvotevete, kulighua, kuuva mu nhalamu, kuuva mulupumuko na kuhangajisivua vvimila uKilisite, ulwakuva pano niiva m'botevete, pe pano niiva ni ngufu. 11 lino une nili n'jaasu umue mwemue mumheliile ku ulu. umue muveela munoghile kukunginia, ulwakuva nambe nivoneka kuuti naninoghiile, une

nanili nsunghua n'debe kukila avuo vano vitambulua vasung'hua vavaha. 12 ye nili ku lyumue nikaale nu lugudo na kuvomba ifidegho ni fi valilo fino fyahufyagha kuuti une nili nsung'hua. 13 nakwekilii kimonga kino nivombile kufipugha ifingi ifya vitiki. neke nanivombile kulyumue. ulwene kuuti pano nanikaale n'sighe kulyumue? neke uvuo vwe vvitiki vwango, mun'saghilaghe. 14 lolagha! une nikulinga'hania kukwisa kulyumue ulwa vutatu. neke naningave n'sighe kulyumue ulwakuva nanilonda ifiinu fiinu, nikuvalonda umue. ulwakuva avaanha navanoghiile kuvuta ifiinu kuuti five fya vapafi, looli avapafi vanoghiile kuvuta ifiinu kuuti five fya vaanha. 15 une nili nu lukeelo kuhumia ifiinu fyango na kukuhumia juune kukuvatanga umue. nave nikuavaghana fiijo, ninoghiile kughanua padebe? 16 neke ndavule lulivuo, une nanikaale n'sighe kulyumue. looli ulwakuva une nili n'sufu fiijo, nihwene juno avakoovile nu vusyangi. 17 asi! nikatolilue kimonga kulyumue mulwa kukava uluvumbulilo kukilila avaanhu vano nikavasung'hile? 18 nikan'sumile uTiito palikimo nu nyalukolo ghwitu ujunge kuuti iise kulyumue. asi! uTiito akatoolilue kimonga kulyumue? asi! natukagwile musila jila jila? vule, natukaghendile mu sajo sila sila? 19 musagha kuuti un'siki ghwoni ughu, tukujoleka kulyumue kuuti muleke pikutuvona kuuti tulivavivi pa maaso ghiinu? tujova isi ulwakuva tuli vavombi va Kilisite, na ju Nguluve akagwile, isi sooni tuvomba kukuvatanga mukangale mu lwitiko. 20 lino nikwoghopa kuuti, niliiva nikwisa kulyumue nili kuvagha muli nu luveelo luno nanikeela une. nikwoghopa kuuti ndepoonu nilikuvaagha muli na mabaatu, ni giila, ni ng'halaasi, nu vusulani, kudeselanila kukughinia kuuva na matiling'hano. 21 kange nikwoghopa kuuti niliiva nikwiisa kulyumue, uNguluve ghwango ilikumbiika nivone soni pa maaso ghiini. nilisukunala kuvona avaanhu vinga mulyumue vano vakavombile inyivi ulutasi, navalatile. vajighe na maghendele agha vuvwafu, uvughendamwalu nu vunoghelua uvunge vunovakaale navwo.

13 ulu luuva lwa vutatu une kukwisa kulyumue "lunoghiile un'kole uvwolesii vwake vukagulikaghe na vooleso vavili nambe vatatu. 2 ye nisile ukuo ulwa vuvili, nikavavulile kuuti, niliiva nikwisa naniliiva ni kisa kuveene na kuvange vooni. 3 ulu, nikuvavuula umue ulwakuva mulonda ikivalilo ikya kukagula nave uKilisite ijova kukilila une. ulwene nam'botevete kulyumue, looli umwene ghwe nya ngufu. ghwe juno ivomba imbombo n'kate mulyumue. 4 poepe, nambe alyale n'sila ngufu ye ikomelua pa kikovekano, lino mwumi mu ngufu sa Nguluve. fye enendiki najusue tuli vasila ngufu mwa Kilisite, neke pano tukuvavombela umue, tuuva vwumi palikimo nu mwene mu ngufu sa Nguluve. 5 lilo, mughelaghe jumue neke mukagule nave muli nu lwitiko. asi, namukulutang'hania kuuti, uYeesu Kilisite ali n'kate mulyumue? umwene mwale, looli nave namukulutang'hania mukunilue. 6 neke nihuvuila kuuti, umue kya mukulutang'hania kuuti usue natukanilue. 7 lino tukuns'uuma uNguluve kuuti namungavombaghe inyifi. nanisuuma kuuti usue tuhwene tusilolile ingelo, ulwene tusuuma kuuti muvovombaghe inofu, nambe usue tuvoneka hwene kyung'hanie ingelo. 8 ulwakuva natuliningufu isa kusigha uwa kyang'haani, looli kughina kupulisia uvwakyang'haani. 9 ulwakuva tuhovoka pano usue tulivavote vote, neke umue muli ni ngufu. tukun'suuma uNguluve avatange muuve vagholofu. 10 nikuvalembela amasio agha pano

nikyale kukwisa, kuuti niiva nikwisa kulumue, nangingasivonaghe sino ndepoonu sikumheela niive n'kali vwimila uvutavulua vuno amheliile uMutwa. ulwakuva uMutwa naamheliile uvutavulua uvwa kuvanangania, looli uvwa kuvatanga mu lwitiko. **11** lino vanyalukolo vango, muhovokaghe muvisaghe vaghofu, munyamasaniaghe, muvisaghe vumo, muvisaghe nu lutengano. naju Nguluve unya lughano nu lutengano iiva palikimo numue. **12** mu hungilanaghe mu lughano lwa Kilisite. **13** avitiki vooni vikuvahungila. **14** ulusungu lwa Mutwa Yeesu Kilisite, nu lughano lwa Nguluve, nu vuhangilanisi wwa Mhepo uMwimike, fivisaghe palikimo numue mweni.

Vagalatia

1 une ne nsung'ua Paulo. une naniliisung'ua kuhuma kuvaanhu nambe kukilila kuvaanhu, neke kukilila kwa Yesu kilisite nu Nguluve Nhaata juno alyansyuluile kuhuma kuvafue. **2** une palikimo na vanyalukolo tukusilembela itembile sooni sa Vagalatia. **3** uvumosi nu lutengano kuhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu nu Mutwa Yesu Kilisite fivisaghe numue. **4** jino akihumisie vvimila isambi situ neke kuuti atupoke mu fighono ifi fya vuhosi, kuhumilanila na lughano lwa Nguluve ghwitu nu Nhaata. (aiōn g165) **5** kwa mwene vuve vvimike vuno navuli kusila na kusila (aiōn g165) **6** nidegha kuuti musyetukila ng'aning'ani mu livangili iliingi, nidegha kuuti musyetukile kutali kuhuma kwa juno alyavakemhelle ku vumosi vwa Kilisite. **7** kusila livangili iliingi, neke kwevale avaanhu vamonga vano vikuvasababikisia imhumhuko na kunoghua kusyetalania ilivangili lwa Kilisite. **8** neke nambe ndeve twesue au uMhola kuhuma kukyanya apulisia kulumue ilivangili iliingi lino tukapulisie kulumue na aghunuaghe. **9** ndavule ino tukajovile muvutengulilo, lino nijova kange, "ndeve kuli nu muunhu ilikuvapulisia ilivangili iliingi lino namukupile na aghunuaghe," **10** pe lino nilonda kuhakikisia ku vaanhu au uNguluve. nilonda kukuvahovosia avaanhu? ndeve nighendelela kughelasia kukuvahovosia avaanhu, une nanili nsung'ua ghwa Kilisite. **11** vanyalukolo ninoghua umue makugale kuuti ilivangili lino nikapulisie nalihumila kuvaanhu. **12** nanikwupile kuhuma kwa muunhu, nambe nanikavulanisifue, looli lulyale lwe, vwa Yesu Kilisite kulumue. **13** mukapulike uvvumi vango uwwa kunsana ku nyifunyo isa kiYahudi, silyale sikumhumusia ku vukali mu tembile ja Nguluve kukila na kukum'buda. **14** niliyaghendelile mu tembile ja kiYahudi kukila avanyalukolo vango vinga avaYahudi. niliyale nu lughimbo kyongo mu vutavike la vababa vango. **15** neke uNguluve lukamunoghile kukunavua une kuhuma mulileme lwa mama ghwango. akang'emelile une kukilila uvumosi wvake. **16** kukum'bonesia unswambe n'kate n'jango, neke kuuti nimpulisie u mwene ku vapanji. nanikalondile kuvungua na vaanhu. **17** kange nanikatoghile ku Yelusalemu ku vala vano valyale vasung'ua ye nikyale une. pe pano nikaluta ku vualabuni na pambeke kugomoka ku Damesiki. **18** amaka ghatatu pambeke nikatogha kuluta kuYelusalemu kukumughendela uKefa, nikikalile nagho iighono kijigho ni fihano. **19** neke nanikamwaghile unsung'ua ujunge neke ju Yakobo unyalukolo ghwa Mutwa. **20** loola! pavulolongo pa Ngulluve nanisyaanga ku kila kino nilemba kulumue. **21** pe pano nikaluta ku fighavo fya Shamu na Kulikia. **22** nanika kagulike ku maaso gha tembile ja vaYahudi vano valyale mwa Kilisite, **23** neke vakale vipulika lwene," umwene juno akale ikutupumhusia lino ipulisia ulwitiko luno akale ikulunangania." **24** valyale vikumughinia uNguluve vvimila jango.

2 kukila amaka kijigho na ghane une, uBalina palikimo nu Tiito tukuluta kange ku Yelusalemu. **2** nikalutile ulwakuva uNguluve akivonisie kulumue kuuti nikanoghile kuluta. nikavikile pa maaso ghawe ilivangili lino nikapulisie ku vapanji. [neke nikajovile kuluiso ku vano vakajovile kuva vimilisij]. nikavombile ndiki neke kuuti nanikale nikimbila nambe nikakimbile vuvule.

3 neke nambe uTiito juno alyale palikimo nune, juno alyale muYunani vakamulasimisie kukekua. **4** ili likahumile ulwakuva avanyalukolo vavudesi vakisile kuluiso kuposelesia uvuhulu vuno tulinavwo mwa Kilisite Yesu. vakanoghilue kukutuvomba usue tuve vasung'ua va ndaghilo. **5** natukajihumisie kukuvitika nambe ilisala limo neke kuuti ilivangili lya kyang'haani lisighale kisila ndavule liivuo ulyumue. **6** neke vala vano vajovilue kuva valyale vimilisi navakahangile kimonga kulumue kino vakale vikukivomba nakikale nu luuvumbuilu kulumue. unguvule naikwitika ulughano luno lukililile lwa vaanhu. **7** pe pano vakanyaghile kuuti nitikilue kupulisia ilivangili ku vala vano navakekilue. lu lya ndavule uPeteli apulisie ilivangili ku vano vakekilue. **8** ulwakuva uNguluve akavombile imbombo n'kate ja Peteli vvimila uvusung'ue ku vala vano vakekilue, kange akalyavombile imbombo n'kate jango ku vapanji. **9** unsiki ghuno uYakobo, uKefa nu Yohani, valyakagulike kuva valyajengile itembile, vakavumanyile uvumosi vuno nikapelilue, vakatwupile mulukong'ano une nu Barnaba. vakavombile ndiki neke kuuti, tulute kuvapanji, kange neke tuwesie kuluta kuvala vano vakekilue. **10** kange vakatulondile usue kukuvakumbua avakotofu. nune kange nikanoghilue kuvomba ndikio. **11** unsiki ghuno uKefa akisile ku Antikia, nikankanile pavwelu ulwakuva akahokile. **12** ye vakyale kukwisa avaanhu vamonga kuhuma kwa Yakobo, uKefa akale ilia palikimo navapanji. neke avaanhu ava ye vikwisa akabuhila na kuvuka kuhuma ku vapanji akale ikwoghopa avaanhu vanovionda kukekua. **13** vule vule navaYahudi vamonga vakalungine nu kefa mu vuhomeleng'ani uvu. amahumile ghake ghakale kuuti nambe uBarnaba akatolilue nu vuhomeleng'ani vwaave. **14** neke ye nilolile kuuti navakale vikulilulita ilivangili ilya kyang'haani, nikam'bula uKefa pa maaso ghawe vooi," ndeve umue mulivaYahudi neke mukukala mu vutavike uvwa vapanji nakukuvuleka uvwa vayahudi, kiki mukuvalasimisia avapanji kukukala ndavule avaYahudi?" **15** usue twevano tulivayahudi vakuholua, natulivapanji avanya sambi." **16** kagula kuuti nakwale juno ivalilua ikyang'haani mu maghendele gha ndaghilo. looli vivalilua ikyang'haani ku lwitiko nkate ja Kilisite Yesu neke kuuti tavuilua ikyang'haani ku lwitiko n'kate ja Kilisite sio kuuti kumaghendele gha ndaghilo. mu maghendele gha ndaghilo kusila m'bili ghuno ghulivalilua ikyang'haani. **17** neke pano tukumulonda uNguluve kwa kutuvailua ikyang'haani n'kate ja Kilisite, tukujagha najusue tuli ni sambi, pe uKilisite akavombilue kuuva nyasambi? na ndikio! **18** ulwakuva ndeve nivika uluhuvilo lwango kuvika indaghilo, uluhuvilo luno nikavusisie, nikujivonesia june kuva nilin'denya ndaghilo. **19** kukilila indaghilo nikawile mu ndaghilo, lino ninoghile kukukala vvimila uNguluve. **20** nipumwike palikimo nu Kilisite na nene kange nejuno nikukala, looli uKilisite ikukala n'kate jango. uvvumi vuno nikukala mu m'bili nikukala ku lwitiko n'kate ja mwa Nguluve juno akanighanile na kukujihumia vvimila jango. **21** nanikuvukana uvumosi vwa Nguluve ulwakuva ndeve ikyang'haani pwejikale kukilila indaghilo, pe uKilisite nde akaile vuvule.

3 vagalatia vajasu, lwe liso liki ilihosi lino livananginie? pe uKilisite nakavonike hwene mpumuke pa maaso ghinu? **2** une ninoghua kukagula ili kuhuma ku lylumue. pe mukamwupile

uMhelo kumaghendele gha ndaghilo a kwa kwitikila sila sinomukupile? 3 pe umue mulivajaasu ene ndiki? pe mukatengile nu Mhelo neka mumale nu m'bili? 4 pe mukapumwike mu nyinga vuvule, ndeve lweli sikale sa vuvule? 5 pe umwene juno amwumisie uMhelo kulumue nakuvomba isinya ngufu kulumue ivomba ku sa ndaghilo au kupulika palikimo nu lwitiko? 6 UAbulhamu "alyale mwitiki kwa Nguluve akavallilue kuva nyakyang'haani" 7 mu lula lula mukagule kuuti, vala vano vikwitika ve vaanha va Abulhamu. 8 ililembe likavonwile kuuti uNguluve ale ikuvavallila ikyang'haani avapanji kusila ja lwitiko. ilivangili likadalilikue kwa Abulhamu taasi: "kukilila uve iisi sooni sikaunyilue". 9 neka pambebe vala avanya lwitiko viise vafunyue palikimo nu Abulhamu, juno akale nu lwitiko. 10 vala vano vihuvila amaghendele gha ndaghilo vali mu lughuno. ulwakuva jilembilue, aghunilue umuunhu ghweni juno naikolana ni sooni sino silembilue mu kilembe kya ndaghilo, kukusivomba sooni. 11 lino vwelu kuuti uNguluve naikum'balila ikyang'haani nambe jumo mu ndaghilo kwa kuva unya kyang'haani ikukala ku lwitiko" 12 indaghilo najihumilana nu lwitiko, neke pe pano "juno ivomba isi mu ndaghilo ikukala mu ndaghilo. 13 uKilisite alyatupokile usue kuhuma ku lughuno lwa ndaghilo un'siki ghuno akavombikue kuva lughuno vwimila jitu, ulwakuva jilembilue," aghunilue umuunhu ghweni juno akovikue kuyanya ja mpiki." 14 uvufumbue vulyale kuuti, ulufunyo luno lulyale kwa Abulhamu lwale lukwisa kuvapanji mwa Kilisite yeesu, neke kuuti twupile ulungo lwa Mhelo kukilila u lwitiko. 15 vanyalukolo nijova mu lwa m'bili nambe pano ulwiting'ano lwa ki muunhu luvikilue kikangafu, nakwale juno iwesia kubenapula nambe kukwongeesia. 16 lino ulufungo lukajovilue kwa Abulhamu na kukisina kyake. najijova kuuti, "kufisina" kusona vinga looli jumo mwene, "ku kisina kyako" juno ghwe Kilisite. 17 lino niti ndiki, indaghilo jino jikisie amaka 430 pambebe, najivusia ulupuling'ahano lwa kunsana luno lukavikilue nu Nguluve. 18 kwa kuva uvvimilisi wale vukwisa ku sila ja ndaghilo, navwale vukwisa kange ku sila ja lufingo. neke uNguluve akavuhumisie vuvule kwa Abulhamu ku sila ja lufingo. 19 kiki lino indaghilo jikahumisie? jikongeesivue kumhila mu vuhosi, kuhanga umuholua ghwa Abulhamu ise ku vala vano akafingilue, indaghilo jikavikilue ku kulila avanyMhola ku lukoko lwa juno isambania. 20 lino juno isambania ifumbua kukila umuunhu jumo, looli uNguluve ghwe jumo mwene. 21 pe lino indaghilo najijova isa mu lufungo lwa Nguluve? na kwekuuti! ulwakuva nave indaghilo jino jikamumisie jilyale ni ngufu isa kuleta uvvumi, ikyang'ani jale jipatikana ku ndaghilo. 22 neke peepano ililembe lidindiile sooni mu muvuhosi. uNguluve alyavombile ndiki neke kuuti ulufungo lwake ulwa kutupoka usue ku lwitiko mwa Kilisite Yesu lwesie kupatikana ku vala vano vikumwitika. 23 neke ye lukyale kumema ulwitiko lwa Kilisite, tulyadindilue na kuva pasi pa ndaghilo kuhanga lwise ulusyetulilo lwa lwitiko. 24 pe lino indaghilo jilyale ghwe mulongosi ghwitu kuhanga uKilisite pano akisilue, neke kuuti, tuvallilue ikyang'ani ku lwitiko. 25 lino ulwakuva ulwitiko lwisile natuli mwa mulolelesi kange. 26 ulwakuva umue mweni muli vaanha va Nguluve kukilila ulwitiko mwa Kilisite Yesu. 27 mwevoni mwevano mukufughue mwa Kilisite munfwalile u Kilisite, 28 namkwale umuYahudi nambe

umuYunani, umbombi nambe juno na m'bombi, umughosi nambe un'dala, ulwakuva mweni mulivamo mwa Kilisite Yesu. 29 nave muli va Kilisite pe nuvuholuo lwa Abulamamu, vapelua kuvutavike vwa lufingo.

4 nijova kuuti ulwakuva umwimilisi ghwe mwana, aling'ine nu m'bombi, nambe ulwakuva ghwe nyakyuma kyoni. 2 pe lino alipasi pavalolelesi kuhanga unsiki ghuno ghuvikilue nu viise ghwake. 3 pe pano najusue pano tulyale vaanha, tukakolelivue mu vuvombi vwa vutavike vwa kwanda vwa iisi. 4 neke unsiki ghuno ghunoghile yeghufikile, uNguluve akansung'ha unswambe, umuholua ghwa n'dala, umuholua mu ndaghilo. 5 akavombile ndikio neke kukuvapoka vano valyale mundaghilo, neke kuti twupile mu sa kuva hwene vaanha. 6 ulwakuva umue muli vaanha, uNguluve akan'sung'ile uMhelo ghwa nswambe n'kate ja numbula siitu, uMhelo juno ikemhelua "Abba, Nhaata". 7 mu ulu usue natulivavombi kange looli vaanha. ndeve ve vaanha pe tulivimilisi kukilila uNguluve. 8 nambe unsiki ghuno namukan'kagwile uNguluve, mulywale vavombi ku vala vano muvwandilo naihwani fya Nguluve. 9 neke lino ulwakuva mukun'kagula uNguluve, nambe kuuti mukagulika kwa Nguluve kiki mugomoka kange muvutavike uvuvotevute uvwa kwanda kange vusila lutalama? pe munoghelua kuva vavombi kanhe? 10 mukukikola ku vuloesi ikoghono ikitavike kukong'ana kwa mwesi, na maka. nikwoghopa vvimila jinu. 11 nikwoghopa kuuti mu lumonga mukupumwisa vuvule. 12 nikuvasuuma vanyalukolo muvisaghe ndavule nilivuo, 13 ulwakuva kange niili ndavule nilivuo. namukanihokie. pe mukagula kuuti, looli vulyale vutamy vwa m'bili kuuti nulyadalikile ilivangili kulumue ulwa kwanda. 14 nambe uvvumi vwango vwa m'bili vulyale mu g'helo, namukanibenapwile nambe kukunikana. pepano mukanyipile hwene Mhelo ghwa Nguluve, iliyale hwene ghwe Kilisite jujuo. 15 pe lino, muhovokela kiki? ulwakuva nikusagha kulumue kuuti, ndejijwesekana muvusia amaaso ghinu na kukumhela une. 16 neke lino pe niili mulugu ghwinu ulwakuva nikuvavula uvulweli? 17 vikuvulonda kwa kunoghua, kange navagholuo. londa kukuvavika lubale nune, neke muvalutile. 18 ke kanono jaatu kuva nu lunoghelua ku vufumbue vuno vunono, nakwekuuti lwene pano milipalikimo nune looli ifighono fyonni. 19 vanango vadebe nivavua uvutungu vvimila jinu kange kuhanga uKilisite avumbike n'kate jinu. 20 lino nale ninoghelua kuva palikimo numue na kusyetulania isavuti jango, ulwakuva nanili nu lutengano numue. 21 mumbule umue mwevano munoghua kuva pasi pa ndaghilo, namupulika kange indaghilo pano jiti? 22 ulwakuva jilembilue kuuti uAbulhamu alyale na vaanha vaviliavadimi, jumo kwa un'dala um'bombi nu junge kwa n'dala huru, 23 nambe nahele, ughwa akaholilue m'bombi akaholilue mu lwa m'bili lwene. loli jula ughwa n'dala huru akaholilue ku lufingo. 24 isi ndeponu sijovua kwakutulila ikuhwani, ulwakuva avadla ava vilingana na mapuling'ano ghavili. ghamo kuhula ku kidunda Sinai. kihola avaanha vano avombi. uju ghwe Hajili. 25 lino uHajili kwe kidunda Sinai kino kili ku Arabuni. kiling'ansivua ni Yelusalemu ija lino, ulwakuva ve vavombi palikimo na vaanha vaake. 26 pe iYelusalemu jino jili nkyanya jili huru, iji je mama jitu. 27 ulwakuva jilembilue, "hovoka, uve ghwe n'dala juno

naghuholo. tosia isavuti kukyanya na kuhovoka, uve ghwe juno numanyile kuhola. ulwakuva vinga ve vaanha va juno naihola, kukila vala vala vajuno ali numughosi. 28 lino vanyalukolo ndavule u Isaka, umue mulivaanha va lufingo, 29 mu n'siki ghula ghuno umuunhu ghweni juno akaholilue ku vutavike vwa m'bili akampumwisie jula juno akaholilue ku vutavike vwa Mhepo. na lino vwe vulevule. 30 amalembe ghati ndani? m'busie un'dala um'bombi palikimo nu n'swambe. ulwakuva un'swambe ghwa n'dala um'bombi naililololela palikimo nu mwanha ghwa n'dala huru. 31 pe lino vanyalukolo usue natuli vaanha va n'dala um'bombi, looli va n'dala huru.

5 ulwakuva uKilisite alyatupelile uwelw neke tuuve nu wewu. lini mwime mu lukangafu kange namungakolwaghe kuva vavombi. 2 lola une ne Paulo, nikuvavula kuuti ndeve mulikekua, uKilisite nailikuvwagha uvufumbue ku sila jojoni. 3 kange, nikumwagha umughosi ghweni juno akekilue kuuti anoghiile kuvomba ku ndaghilo joni. 4 vala vooni vano vivalilua ikyang'haani mu ndaghilo, muvikiilue kutali nu Kilisite, mughwile kutali nu vumosi. 5 lwakuva ku sila ja Mhepo ku lwitiko tughula ulukangasio lwa kyang'haani. 6 kwa Kilisite Yesu kukekua nambe kisila kukekua kusila luvumbulilo lwolwoni lwe lwitiko lwene luno luvomba imbombo kukilila ulughano luno luleta uluvumbulilo. 7 mukale mukimbila vunono, veeni juno akavasighile kuleka kukujitikila ilweli? 8 uvusyangi vya kuvomba ndikio navuhuma kwa mwene juno alayavakemhelile umue. 9 ikilule kidebe kinangania i nonge jooni. 10 nili nu luhuvilo numue mwa Mutwa kuuti namusagha ku sila ijinge jojoni, nu mwene juno ikuvasyanga ilihighua mwene. 11 vanyalukolo ndeve nighendelea kupulisia itohala, kiki niyipumhuka? mu ulio kila kino kye kisighi kya kikovekano kilinangisivua. 12 lwe lunoghelua lwango kuuva vala vano vikuvalongosia fivi fikujisyanga vavuo. 13 uNguluve avakemhelile umue vanyalukolo ku vwelu. neke namungatumilaghe uvweru vwinu hwene kyuma kya m'bili. pe pano ku lughano mutanganaghe jumue kwa jumue. 14 ulwakuva indaghilo joni jikamilike ku ndaghilo jimo; jope je "noghile kukumughana juno ulipipi naghwo ndavule juve. 15 neke ndeve mubudala na kulisana, mujitolelelaghe kuuti namungajinanganiaghe jumue kwa jumue. 16 niti, mughendaghe mwa Mhepo, namulivomba isa mubili. 17 ulwakuva um'bili ghuli ni noghelua ing'ome kukila inumbula, ni numbula jili ni noghelua ing'ome kukila um'bili. isi ssoni sipingana, amahumile ghake kwe kuuti namuvomba ifinu fino munoghelua kuvomba. 18 neke ndeve uMhepo ikuvalongosia umue, namuli mundaghilo. 19 lino amaghendee gha mbili ghivoneka. ghope uvuvwafu, uvulamafu, 20 ulufunyo lwa kihwanikisio, uvuhavi, uvulugu, ilibaatu, ni mbedo, kuva ni lyojo, kusindana, ing'aning'ano, 21 kiltule, vuhasi, vulia kyongo, ni singi sino sihwane nisio. nikuvavunga umue ndavele nilyavavungule mu vutengulilo, kuuti voni vanovivomba isio navilikuvwagha uvutwa vwa Nguluve. 22 neke ulughano lwa Mhepo lwe lughano. kuhovoka, ulutengano ulugudo, 23 uvukoola uvumuunu uvunofu, ulwitiko, uvukoola, nu vudebe, kusila ndaghilo mu ndavule isio. 24 vala vano va Kilisite Yesu vaghupumwisie um'bili palikimo ni noghelua saae imbivi. 25 ndeve tukukala kwa Mhepo, kange tughendaghe kwa Mhepo.

26 natungavisaghe na kukughinia, natungahovesanaghe nambe kuvonelanila kitule.

6 nyalukolo ndeve umuunhu ghweni akolilue mu vuhosi, umue mwe va Mhepo, lunoghile kukun'gomosia unyalukolo ujuo ku numbula ija vokola. kuno mukujilolela jumue kuuti namungaghesivuaghe. 2 mutolelanilanaghe amasigho, mu uluo mukujikamilisia indaghilo ja Kilisite. 3 ndeve umuunhu ghweni ukughinia kuuti umwene ghw nono kukila himbe na kiinu, ikujisyanga jujuo. 4 amuunhu ghweni na akagule imbombo jake, pepano iva ni kiinu kyake mwene ikya kukughinia, kisila kukulinganisia umwene nu junge. 5 ulwakuva umuunhu ghweni litola un'sigho ghwake jujuo. 6 umuunhu juno avulanisivue ilisio lunoghile kuhanga amanono ghoni nu m'bulanisi ghake. 7 namungasyanguaghe. uNguluve naihighua, kino avyalile jumonga kye ilitavula. 8 juno ivyala imbeju jake mu sambu ilitavula uvunangifu, looli juno ivyala imbeju mwa Mhepo ilitavula uvwumi vwa kusila na kusila kuhuma kwa Mhepo. (aiōnios g166) 9 natungakatalaghe kuvomba sino sinoghiile ulwakuva mu nsiki ghwake tulipeta ndeve natilidenyeka inumbula. 10 pe lino unsiki ghuno tuuva ni nafasi umuunhu ghweni atendaghe sino sinoghile. looli vano vali mu n'kate ja lwitiko. 11 lola uvukome vwa kalata sino nikavalembile ku luvoko lwango june. 12 vala vano vinoghua kuvomba inono isa m'bili vevene vikuvalasimisia kukekua. vivomba ndikio kuuti navangingilaghe mu mhumuko sa kikovekano kya Kilisite. 13 ulwakuva vope avuo vano vakekilue avene navivomba inaghilo. pe pano vilonda umue mukekue neke viise kukughinia amavili ghinu. 14 nalungahumilaghe kukughinia kisila kikovekano kya Mutwa ghwit uYesu Kilisite. mwa mwene iisi jikapumisivue kulyune, nu mwene mu iisi. 15 ulwakuva tukakekilue nambe kisila kukekua kuuva kye kiinu. pe pano uluholuo ulupia lwe lunghanike. 16 ku vooni vano vikukala muvutavike uvu, vavisaghe nu lughano ni kisa fivisaghe lu vooni, na ku Isilaeli ja Nguluve. 17 kuhuma lino umuunhu ghweni nangamhuhusiaghe, lwakuva nipindile ilitavua lya Yesu mu m'bili ghwango. 18 uvumosi vwa Mutwa ghwit uYesu Kilisite vuve mu numbula sinu vanyalukola vango. Amen!

Waefeso

1 Muvughane vwa Nguluve u Paulo n'sung'ua Kilisite Yesu, kuvala vano va baghulivue wvimila vwa Nguluve vano vali ku Efeso vno vitiki mwa Kilisite Yesu. **2** Ulusungu luve kulyumue nulu tengano luno luhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu Yesu Kilisite. **3** Aghinwaghe u Nguluve u Nhaata ghwa Mutwa ghwitu u Yesu kilisite. Nijova uluo ulwakuuva mwa Kilisite utufunyile mu moojo, ghiitu ni nyifunyo kuhuma kukyanya. **4** Unguluve ye akyale kupela iisi, alyatusalwile kuuva vaana vake wvimila u Yesu Kilisite. Alyavombile uluo kuuti tuve vimike vasila n'kole pamaaso ghako. **5** Mulughano lwa Nguluve alyatusalwile pavvasio nakutu vika heene vaanha va mwene ku siila ija Yesu Kilisite. Alyavombile n'diiki ulwakuva alyanoghile kuvomba kila kino inoghelua. **6** Mumahumile gha mwene kwekuuti u nguluve ighinua kulungungu lwa vitike vwa mwene. Iki kye kighono atupelile vulevule ku siila ja mugane ghwa mwene. **7** Ulwakuva umughane ghwa mwene, tuluvuvupuko kukilila idanda ja mwene, ulusaghilo lwa nyivi. Tulinalywo iili wvimila vwa vumofu uvwa lusungu lwa mwene. **8** Akavombile ulusungu alwakuuti luve lwinga wvimila wvitu nuluhala kukagula. **9** U Nguluve akavombile lukagulike kulyusue luve kyang'haani lulukuvusyefu pa mbombo, kuhumilanila uvunoghelua vuno vufwikulilue mun'kate mwa Kilisite. **10** Unsiki ghuno amasiki gjalyakwiline kuvupiese uvwa vutavike vwa mwene, u Nguluve alafivika palikimo ifinu fyonu ifya kukyanya ifya kisina mun'kate mwa Kilisite. **11** Mwa Kilisite tukasalulivue muluvilo ye ghukyale unsiki. Lukale kuhumilanila nimbombo ja juno ivomba ifinu fyonu kuluvilo lwa vughane vwa mwene. **12** U Nguluveakavombile ulwakuuti tunoghele kujigha mulughinio lwa wvutike vwa mwene. Tukale vakwasia kuva nulukangasio mun'kate mwa Kilisite. **13** Lukale mu sila ja Kilisite kuuti mulyapulike iisio ilya kyang'haani, ilivangili lwa m'poki wvinu kusila ja Kilisite. Lukale mwa mwene kange kuuti mwitike na kubikua umuhuri nhu Mhepo umwimike juno fingilue. **14** U Mhepo gwe atusaghile vuhasi wvitu mpaka kutema pano vuliva vuvoneka. Ulu lukale mu lughinio lwa mwitike ghwa mwene. **15** Wvimila ulu, unsiki ye nipuluke wvimila mu lwitikOK lwinu mun'kate mwa Mutwa Yesu kange wvimila vwa lughano lwinu kuvala vooni vano vabaghulivue wvimila vwa mwene. **16** Nanibuhilile kukumongesia u Nguluve wvimila wvinu kange kukuvakemela mu nyifunyo sango. **17** Nikufunya kuuti u Nguluve ghwe Mutwa ghwiti Yesu Kilisite, u Nhaata ghwe wvutike, ikuvapela inumbula ija luhala, amasyetulilo gha vukagusi vwa mwene. **18** Nikufunya kuuti amaaso ghinu aha munumbula ghapelue ulumulikulyumue kukagula lwe luliikuulukungasio ulwa kukemelua kulyumue. Nikufunya kuuti mukagule uvumofu uvwa vitiki uvwa vuhasi vwa mwene munkate mu vaala vano vabaghulivue wvimila umwene. **19** Nikufunya kuuti akagule uvuvaha vuno vukila ingufu ja mwene mun'kate mulyusue juno tukwitika. Uvuvaha uvu kwe kuhumilanila na kuvomba imbombo mhu ngufu sa mwene. **20** Iji je ngufu jino jivombile imbombo mun'kate mwa Kilisite unsiki u Nguluve ye asyusiese kuhuma kuma fue na pikum'bika kuluvoko lwa mwene ulwa ndio pala pa vulanga. **21** Alyam'bikile kukyanya kuvutali na kutema,

uvutavulilua, ingufu, vutua, nilitavua lila lino litambulua. Alya m'bikile u Yesu na kwekuuti unsiki ughu looli ku nsiki ghuno ghu kwisa kange. (aiōn g165) **22** U Nguluve afibikile ifinu fyonu pasi pa maghulu gha Kilisite. Avikile umwene umuutu ghwa mwene pakyanya pa fiinu fyonu mulukong'ano. **23** Lwe lukong'ano kuuti ghwe m'bili gha mwene, uvukwilanifu vwa mwene juno imemia ifinhu fyonu ku siila sooni.

2 Ndavule mulivuo kuuti mufwile mu vuhosi ni nyivisinu. **2** Lukale mu agha kuuti ulwakwasia mukalutile kuling'ana nuvnsiki ughwa iisi iji. ukale muluta kuingilila untemi ughwa vutavulilua ughwa vulanga. Iji je mhepo jamwene jula juno ivomba imbombo mu vaana agagalusi. (aiōn g165) **3** Usue tweni apuo pa vvasio tukale mun'kate mu aava vano na vitike. Tulyale tuluta ndavule uvu noghelelua uvuvivi vwa mavili ghitu. Tulyale tuvomba uvughane vwa m'bili na kukagula kulyusue. Tulyale va vutengulilo aavaana ava lukwelo ndavule avange. **4** Looli u Nguluve ghwe mwinga ghwa lusungu ulwakuva ulughano lwa mwene lukome luno atughanile usue. **5** Unsiki ghuno tukale vafue nu vuhosi wvitu, alyatuletile palikimo mu vukalo uvupia mun'kate mwa Kilisite. Kulungungu kwekuuti mupokilue. **6** U Nguluve alyatusyusiese palikimo na pikutuviika kukukala palikimo pala pavulanga mun'kate mwa Kilisite Yesu. **7** Alyavombile n'diiki kuuti munsiki ghuno ghukwisaanoghile kukutuzona uvumofu uvukome uvwa lusungu lwa mwene. Ikutuzona usue iili kusilanija vuhugu vwa mwene mun'kate mwa Kilisite Yesu. (aiōn g165) **8** Mulungungu mupokilue musila ija lwitiko. Ulu naluhumile kulyumue. Luvonolo lwa Nguluve. **9** Najihumilanila ni mbombo. Ku isio nakwangavisaghe nambe jumo ughwa kughinia. **10** Ulwakuva usue tuli mbombo ja Nguluve, tupelilue mwa Kilisite Yesu kuvomba imbombo inono. Nimbombo iisi sino u Nguluve alya tuvikile kuhumila pa vukulu wvimila usue, ulwakuuti tughendeleghe mu isio. **11** Pauluo mukumbukaghe kuuti pa mwande paala mulyale vaanhu va paanji mu lwa m'biili. Mutambulua "Mwevasila kudumulua" ku kila kino kitambulua vu dumulua vwa m'biili vuno vuvombua na mavoko gha vaanhu. **12** Kunsiki ughuo mulyabaghalue nu Kilisite. Mulyale va hesia muvaanhu va Israeli. Mulyale va hesia mulufingo lwa kufingana. Mulyale vasila vwa kyang'haani kunsiki ghuno ghukwisa. Mulyale vasila Nguluve mu iisi. **13** Looli lino mwa Kilisite u Yesu umue mwevano pakali apuo mulyale patali nu Nguluve muletilua pipi nhu Nguluve mu danda ja Kilisite. **14** Ulwakuuva umwene ghwe lutengano lwitu. Alya vombile vavili kuva jumo. Wvimila um'bili ghwa mwene alyananganie uluvumba lwa vugalung'ani vuno vulya tughavinie, uvulugu uvuo. **15** Kuuti alyimisie indaghilo sa lulaghilo nuvutavike ulwakuuti apeele umuunhu jumo umpia mun'kate mwa mweene. Akaviika ulutengano. **16** Alyavombile vulevule ulwakuuti aghasambanie amapugha ghavili agha vaanhu kuuva m'bili ghumo kwa Nguluve kukilila ku kikovekano. Ku siila ja kikovekano aly budite uvulugu. **17** U Yesu alisile na kupulisia ulutengano kulyumue umue mwevano mulyakutali nulutengano kuvala vano valya pipi. **18** Ulwakuva ku sila ija Yesu usue tweni vavili tuli nuwwelefu kwa Mhepo jula jumo kukwingila kwa Nhaata. **19** Pa uluo, umue mwe vaanhu mwe vapanji namulimulughendo na kuva vahesia

kange. Looli muli vanakaja palikimo navala avabaghulua wvimila u Nguluve na kuuva valetamola munyumba ja Nguluve. 20 Mujengilue mulwalo lwa vasung'ua nava viili. Ukilisite yesu jujuoalyale ghwe livue ilivaha ilya pa nguuto. 21 Vvimila umue lijengo lyooni lilunganisivue palikimo na kukula heene nyumba ja kufunyila ija Mutwa. 22 Mwe mun'kate mwa mwene umue najumue mujengua palikimo heene pe pala apakukala apa Nguluve mwa Mhepo.

3 Ulwakuva pa uluo une, Paulo, nilin'kungua ghwa Yesu Kilisite wvimila umue mwe vapanji. 2 Nikwitika ulwakuuti mpulike wvimila imbombo ija lusungu lwa Nguluve luno amelile wvimila umue 3 Nikuvalembela kuhumila ulwakuuti ndavule ulusetulilo lufwikwike kulyune. Ulu se sakyang'haani sino sifisimesinoniyalembile pavufipi mu kalata ijinge. 4 Pano ghukwimba wvimila isi, ghukagula pikulutang'ania uluvelo lwango mu vwa kyang'haani uvu vuno vufisime wvimila u Kilisite. 5 Ku fisina ifinge uvwa kyang'haani uvu navukavombilue ulwakuuti vukagulike ku vaana va vaanhu. Looli lino ghuvikilue pavuloghohofu kwa Mhepo kuva sung'ua vano vabaghulilue nava viili. 6 Uvwakyang'haani uvu vuno vufisime kwe kuuti avaanu ava panji vahangilanesi nusue nava humia mola ava jitu ava m'biili. Vahangilanesi palikimo nu lufingo lwa Kilisite Yesu kuhumila ili vangili. 7 Pa ulu nivombike m'bombi ku luvonolo lwa lusungu lwa Mutwa luno ahumisie une kukila uvuvombele vwa ngufu sa mwene. 8 U Nguluve alyahumisie uluvonolo ulu kulyune, nambebune nili muunhu n'debe kuvoni vala vano vabaghulivue wvimila u Nguluve. Uluvonolo kwe kuuti luninoghile kupulisia kuva panji ilivangili lino liliuvumofu vuno navwakughanularia. 9 Lunoghile kukuvamulika avaanhu vooni wvimila une vutavike vwa Nguluve ughwa kuvusyefu. Uvu vwe vitavike vuno vulyafisilue amaka minga ghano ghakiling'inie, nu Nguluve juno alyapelile ifiinu fyon. (aiōn g165) 10 Ulu lulyale kuu, kukila ulukong'ano, avatema nuvu tavulilua mun'kate muvulanga vakagule kukagula imbale nyinga isa pavukulu vwa vughane vwa Nguluve. 11 Agha ghakale ghahumile kukila uvutavike vwa kuvusila na kusila vuno alyaghukwisikisie mun'kate mwa Kilisite u Yesu u Mutwa ghwitu. (aiōn g165) 12 Ulwakuva mwa Kilisite tuliningufu na kukitang'ania kukwingila ni ngufu wvimila ulawtiko ulwitiko lwitu kwa mwene. 13 Paulo nikuvasuma muleke pidendevuka wvimilanimumuko sango wvimila umue. Isi lwe lwitiko lwinu. 14 Paulo nifughama kwa Nahaata. 15 Juno kwa mwene ifisina fyoni kuyanya na mu iisi jooni jitambulilue litavua. 16 Nisumile kuuti akagule kukuvasungukila, wvimila vwa vumofu vwa lwimiko lwa mwene, avakangasiaghe kukila u Mhepo ghwa mwene, juuno alin'kate mulyumue. 17 Nisuma kuuti u Kilidite ikalaghe mun'kate mu moojo ghinu kukilila ulwitiko. 18 Nisuma kuuti muve nikisikina mu luuutu lwa lughano lwa mwene. Muvisaghe nulughano lwa mwene ulwa kuuti mkagule pikulutang'ani, palikimo palikimo na vooni vano vitike, ndavule uvwelefu, nubvutali ni kyomo ni kigho ikya lughano lwa Kilisite. 19 Nisuma kuuti mukagule uvuvaha vwa lughano lwa Kilisite, vano vikilila ku nang'ano. Muvombaghe isi mulwakuuti mumemaghe muvupesie wvoni uvwa Nguluve. 20 Lino kwawene juno anoghile kuvomba sooni, kukila sooni sino tusivombile nasino tukasivomba, kukila ingufu sa mwene sino sivomba

imbombo mun'kate mulyusue, 21 kwamwene juula kuvvisaghe lwimiko n'kate mu lukong'ano na mwa Kilisite Yesu ku fisina fyon kusila na kusila. Amen. (aiōn g165)

4 Paulo, heene n'kunguavvimila u Mutwa, nikuvasuma mughendelelaghe ndavule ng'emelo jino u Nguluve aly vakemelile. 2 Mukulaghe nu vwoghofi mu vuhugu nulugudo. Kupindilanila n'kate mulughano. 3 Mulolelanilaghe ni ngufu kulolela uvumo vwa Mhepo muvukungua uvwa lutengano. 4 Kuli m'bili ghumo ku Mhepo jumo, ndavule mulyale mukemelilue muvwa kyang'haani uvwa lughulilo lumo ulwa ulwa ng'emelo jinu. 5 Kange kwale u Ntua jumo, ulwofughu lumo, 6 nu Nguluve jumo ghwe Nahaata ghwa vooni. Umwene alipakyanya pa sooni iisi, na kusooni isi na mun'kate mu ku sooni. 7 Kwa muunhu ghweni mulyusue apeliue ikipelua kuling'ana nikighelelo ikya kipelua ikya Kilisite. 8 Ndavule amalemb ghijova: "Pano alyatoghile ku kyanya kyongo, alyalongwise ava galulu muvukami. Akahumia ifipelua ku vaanhu." 9 Kwekuuti kiki iisi, "Alyatoghile," neke looli alikile kange pasi pa isi? 10 Umwene juno alikile ghwe mwene julajula juno kange alyatoghile kuvutali kuyanya kuvulanga vwooni. Alyavombile n'diki ulwakuuti uvuvaha vwa mweene vuvisaghe mu finu fyon. 11 U Kilisite aly humisie ifipelua ndavule ifi: avasung'ua, avaviili, avainjilisi, avadiimi nava vulanisi. 12 Alyavombile vulevule kukuvatanga avitiki wvimila vwa mbombo ija vuvombi, wvimila vwa kuvuvujenga um'biili ghwa Kilisite. 13 Ivomba n'diki kuhanga usue tweeni tufikile uvumo vwa lwitiko nhuvu mang'anyi vwa mwana ghwa Nguluve. Ivomba vulevule mpaaka tukangale ndavule vaala vano valyafikile ikyimo kino kikwiline ikya Kilisite. 14 Ulu kwekuuti tulekaghe kuva heene vaana, natungapululusiwaghe kuno nakula. Ulwakuuti tuleke pitolua ni mhepo sisino sivasaghe sa mbulanisio, nigililabsa vaanhu mumanjughulu gha vudesi vuno vusoveleng'ine. 15 Palwene uluo tujovaghe uvwakyang'haani mulughano na kukula kyoongo mu siila sooni n'kate mwa mweene juno ghwe muutu, u Kilisite. 16 U Kilisite aduming'inie, palikimo u m'biili ghwooni ughwa vitiki. Ghulunginisivue palikimo nifipelua fyon ulwakuuti um'biili ghwoni ghukule napikujenga gwene mulughano. 17 Paulo, nijova iili, nikuvasuma mwa Mutwa: Namulaghendagha kange heene vaanhu vapanji fino vighenda muvugalusi vwa luhala luvanave. 18 Vakapikilue ni ng'iisi mumasaghe gha vanave. Vadaghilue wvumi vwa Nguluve muvuyasu vuno vulin'kate muvanave ulwakuva wvimila uvvumi vwa moojo ghavanave. 19 Navikupuliika isooni. Vitavwile veene kuvunyali mu mbombo inyali, mulwa vugheji vwooni. 20 Looli, nafyelulivuo ndavule mulumanyile wvimila u Kilisite. 21 Nakuva kuuti mpulike umwene. Nakuva kuuti mukale mumanyila mwa mweene, ndavule uvwa kyang'ani vulivuo wvimila u Yesu. 22 Luvanoghile mufunyaghe sooni sino silutana nulughendo lwiinu ulwa pakali, uvumuunhu uvwa pakali, uvumuunhu vwa pakali vuno vuvola wvimila vwa vunoghelua vwa vudesi. 23 Mufulaghe uvumuunhu uvwa pakali ulwakuuti muvombeke vupia munumbula sa luhala lwinu. 24 Muvombaghe vulevule ulwa kuuti mukagule kufwala uvumuunhu uvupia, vuno vulutana nu nguluve vupelilue muvwakyang'aani nu wvimike vwa kyang'ani. 25 Pa uluo, vikagha

kutali nuvudesi. “Jovagha uvwa kyang'aani umuunhu ghweni nhu m'bading'ani ghwa mwene,” ulwakuva tulivahangilanisi umuunhu ghweni kwa junge. 26 Muvisaghe ni ng'alasi, looli na mungavombaghe inyivi,” Ilijuva nalingasemaghe mujighe ni ng'alasi siinu. 27 Namungam'pelaghe uvwelefu u setano. 28 Ghweni juno ihija anoghile kuhija kange. Pa uluo anoghile avombaghe imbombo. Avombaghe imbombo inyaluvumbulilo na mavoko gha mwene, ulwakuuti akagule pikun'tanga umuunhu juno aghilue. 29 Injovele imbiivi najingajigaghe mumulomo ghwinu. Pa uluo amasio ghanoghile pihuma mumalomo ghiinu ghano ghanoghile kusino silondeka, kukuvapela uluvumbulilo vaha vano vipulikisia. 30 Mulampelelagha kusukunala u Mhepo Mwimike ghwa Nguluve kwa mwene kuuti mukanyilue umuhuri vvila vwa kighono ikya vupoki 31 Lunoghile pikuluvika patali uvuvafi wwooni, ing'alasi, ilyojoo, amabatu, namaligho, palikimo nuvuhosi vuno vuli pa pinga. 32 Muvisaghe nulungu. Musaghilanilaghe jumue kwa jumue, ndavule u Nguluve mwa Kilisite avasaghile umue.

5 Pa uluo muvisaghe vaanhu va kum'bingilila u Nguluve heene vaanha va mwene avaghanike. 2 Mughendaghe mulughano, vulevule ndavule u Kilisite atughanile usue, alihumisie jujuo vwimila usue. Umwene alyale litekelo kange ng'oolo jujuo kuuva nulunusi lunono ulwa kumovosia u Nguluve. 3 Uvuvwafu nambe uvunyali vwevwooni nuvunoghelua uvuvivi vunoghile navungatambulaghe mulyumue, ndavule jilondua kuviitiki, 4 nambe isakukalasia nasingatambulaghe, imuling'ano isa kijiasu, nambe imbedo isa kubedania, sino nasigholwike, ulwene pesivisaghe inyongesio. 5 Munoghile kuuva nuwakyang'haani kuuti kuli vuvwafu, uvunyali, nambe juno inoghelua, ujuo ikufunya ifihwani, alivuvule uvuhasi kuvutua vwa Kilisite nhu Nguluve. 6 Umuunhu ghweni nanga kusyangagheku masio vulevule, ulwakuva amasio agha lyojo lya Nguluve likwisa kuvaala vano navikumwitika. 7 Pa uluo nungavisaghe muhangilanisi palikimo na veene. 8 Ulwakuva umue pavvasio mukale mu ng'iisi, looli lino mulumulumuli ulwa Mutwa. 9 Pa uluo mughendaghe heene vaana valumuli. Ulwakuva imekebsa lumuli siliing'ana nu vunono vwoni, uvwa kyang'haani nuvwa lweli. 10 Mulondaghe kila kinu kihovosie kwa Mutwa. 11 Napwewungavisaghe uvuhangilanisi mumbombo isa mu ng'iisi sino nasilinimeke, pa uluo sivike pa vvelu. 12 Ulwakuuva iisi sivombua na vene kuvusyefu se soni kyongo kange kukwolelela. 13 Amasio ghoni pano ghivikua pavuvalafu nulumuli ghiva pa wvelilu, 14 ulwakuva kiila kiinu kino kilipavuvafu kiva palumuli. Pa uluo kiiti ndiiki, “Sisimuka uve ghwewuno ghughona, kange ghwime kuhuma kuvafue kange u Kilisite imulika palyuve” 15 Pa uluo muvisaghe mulelelaghe pano mughenda, na kwekuuti heene vaanhu vaano navalinuvukagusi looli heene vakagusi. 16 Mulutaghe nu nsiki ulwakuva ifighono fye fya vuhosi. 17 Namungavisaghe vajasu, pa uluo mukagule kiinu kiiki mu vughene vwa Mutwa. 18 Namungaghalaghe nhu luhuje, vilongosia ku vanangifu, pa uluo mumemesevue nhu Mhepo u Mwimike. 19 Mujovaghe nhu muunhu ghweni mulyumue mu Nyimbo, nulughinio, nhinyimbo isa mhepo. Imbagha kange mughiniaghe nhu mwojoo ghwa Mutwa. 20 Jaatu humiagha uluhongesio mu isi sooni mulitavua lya Yesu Kilisite Mutwa ghwitu kwa Nguluve u Nhaata. 21

Muhumiaghe jumue umuunhu ghweni kwa junge nu vwoghopia vwa Kilisite. 22 Va mama, muhumiaghe ku vaghosi viinu, ndavule kwa Mutwa. 23 Ulwakuva umughosi ghwe Mutua ghwa mumama, ndavule u Kilisite pano alimuutu ghwa lukong'ano. Ghwe m'poki ghwa m'bili. 24 Looli ndavule ulukong'ano vule lulipasi pa Kilisite, vulevule ava mama vanoghile kuvomba khu vaghosi vavanave mu agha ghoni 25 Vaghosi, muvaghanaghe avadala viinu ndavule vule u Kilisite alyalughanile ulukong'ano kange akihumia jujuo vwimila umwene. 26 Alyavombile anala ulwakuuti vave vimike. Alyalivalisie na kulisia na malenga mu lisio. 27 Alyavombile n'diiki ulwakuuti pikufikisia jujuo mulukong'ano ulwimike, kisila lideeha pavalafu pe nambe kimonga kino kihwanine nisio pauloo lwimike ulusila n'koole. 28 Musila jilajila, avaghosi vanoghile kukuvaghana avadala vavanave ndavule amavili ghavanave. Julia juno amughanile un'dala ghwa mwene ighanile mwene. 29 Nakwale nambe jumo juno ikughukalalila um'bili ghwa mwene. Pa uluo, ikughunosia na kukughughana, ndavule u Kilisite kange vule alyalughanile ulukong'ano. 30 Ulwakuvasue tulivahangilanisi u m'bili gwa mwene. 31 “Vwimila ulu umughosi ikumuleka u Nhaata ghwa mwene nu mama ghwa mwene viiva palikimo nhu n'dala ghwa mwene kange avuo vavili viva m'bili ghumo”. ulu lwe lufisime. 32 Looli nijova vwimila u Kilisite mulukong'ano. 33 Pa uluo, umuunhu ghweni mulyumue anoghilebukumughana un'dala ghwa mwene heene jujuo, nun'dala ghwa mwene anoghile amwoghopaghe umughosi ghwa mwene

6 Mwe vaanha muvalevaghe avapafi viinu mwa Mutwa, Ulwakuuva uvu vwe wvakyang'haani. 2 “Umwoghopaghe u Nhaata ghwako nhu mama ghwako” (Ulwakuuva ulu lwe lulaghilo lwa kwasia ulunyalufingo), 3 “ulwakuuti jive kiba kange kulyumue kange munoghele kukukala muvukalo uvutali pa iisi.” 4 Najumue mwe vanhaata namungavakalasiaghe avaana na pikuvapela ing'alasi, pa uluo, muvalelaghe mu mbulanisio nhi ndaghilo sa Mutwa. 5 Umue vaakamu, muve vitiki ku vatua viinu ava apa pa iisi kuvwoghopia uvuvaha na kutetema nulu dwesi lino luhuma mu numbula siinu. Mwe viitiki kuvanave ndavule vule mukumwitika u Kilisite. 6 Kuleva kulyumue nakungavisaghe pala avatua viinu pano vikuvalola ulwakuuti kuvahovosia. Pa uluo muve vitiki ndavule avakami va Kilisite. 7 Muvombaghe uvughane kuhuma mu moojo ghinu ghoni, muvavombelaghe na moojo ghiinu ghooni, ulwakuva mukum'bombela u Mutwa nambe nakwekuuti vaanhu. 8 munoghile kukagula kuuti mumbombo inofu u muunhu juno ivomba, ikwupila uluvonolo kuhuma kwa Mutwa, nave n'kami nambe umuunhu mwavuke. 9 Najumue mamutua muvombaghe vulevule ku vakami viinu. Namungavoghofiaghe mukagula kuuti umwene ghwe Mutwa ghwa vooni ghwe Julia juno alikukyanya. Mungakagule kuuti mwevulasi uvupendelelo mun'kate mwa mwene. 10 Pa uluo, muvisaghe ni ngufu mwa Mutwa ni ngufu sa mwene. 11 Mufwalaghe ifilwilo fyooni ifya Nguluve, ulwakuuti mukagule kukwima lubale nhi giila sa setano. 12 Ulwakuva uvulugo wwiitu naje danda nhi nyama, looli vwe vwimila vwa vutua nu vutavulilua vwa mhepo nava temi va iisi ava vuhosi nhi ng'iisi, vwimila vwa lipepo ilya mu iisi. (aiōn g165) 13 Pa uluo fwalagha ifilwilo fooni ifya Nguluve, ulwakuuti mwime vunono vwimila vwa vuhosi unsiki

ughu ughwa kihoosi. Yetumalile kila kiinu, mukwima vunono. **14** Pa uluo mwimaghe nu ngufu. Muvombaghe vulevule pano mupinyile ulukova muvwakyang'ana muvulweli mukifuva. **15** Muvombaghe vulevule kumo mufwalile muling'anisie mumaghulu ghini ulwa kupulisia ilivangili ilya lukong'ano. **16** Musooni sino pwesile ye mutoolile ingula ija lutengano, jino jikagwile pisimia indibulo sa jula um'biivi. **17** Mufwalaghe ikofili ija vupoki ni bamba ja Mhepo, jino lye lisio lya Nguluve. **18** Palikimo ni nyifunyo na pikufunyila. Musumaghe kwa Mhepo amasiki ghoni. Kulola vulevule mulolelelaghe amasiki ghooni nulu gudo lwooni ni suumo vwimila kuvitiki vooni. **19** Musumaghe vwimila une, ulwakuuti nipelwaghe imhola pano nidindula umulomo ghwango. Musumaghe kuuti nolelelaghe ni ngufu uvwakyang'aani vuno vufisime vuno vulungime kulivangili. **20** Vwimila vwa livangili une nilintuni nejuno nikungilue na manyororo, ulwakuuti mun'kate muvanave nijovaghe ni ngufu ndavule nilondilue kujova. **21** Looli umue mukagulaghe imbombo sango ndavule nighendelela, Tikiko unyalukolo ghwango umughanike um'bombi umfwihu kwa Mutua ikuvavulagha kila kiinu. **22** Nimwomuile kulumue ku ulu luno lulungime, ulwakuuti mukagulaghe sooni vwimila usue, akagule pikughanyamasia amoojo ghinu. **23** Ulutengano luvisaghe kuvanyalukolo, nu lughano palikimo nulwitiko kuhuma kwa Nguluve nhaata nu Mutwa Yesu Kilisite ulughano lulalula lino nalufua. **24** Ulusungu luvisaghe na vooni vano vamughanile u Mutwa Yesu Kilisite kulughano lula luno nalufua.

Filipo

1 UPaulo nu Timoti, vasung'wa va Kilisite Yesu, kuvala vano vatengilue mwa Kilisite wanovikukala ku Filipi, palikimo na valolelesi navalolelesi. **2** Uvumosi vuve kulumue nulutengano lunuluhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu uYesu Kilisite. **3** Nikumwongesia uNguluve ghwango panonikuvakumbuka umue mwene. **4** Mufighono fyonu ulufunyo lwango kukuvasumila umue mwene, nanihovoka panonikuvafunyu. **5** Nili nuluhongesio lwinga lwakuva ulukong'ano lwinu mulivangili kuhuma ikighono ikyakwasia mpaka umusyughu. **6** Nili ni kyang'ani kuva umwene juno alyatengulisie imbombo inofu kyongo mun'kate jinu ilighendelela kukujivomba mpaka ikighono kya Mutwa uYesu Kilisite. **7** Kekanono kiyune kukwighinia nahele kulumue mwewoni ulwakuva nivavikile munumbula jango. ulwakuva mulivakong'anike vajango mukumosi mukifungo kyango na. **8** Unguluve ghwesaidi ghwago, ndavule pwenile nulungheluo lwango kulumue mulughano ulwa mun'kate ula Yesu Kilisite. **9** Kange Nisuma kulumue kuti: ulughano lwinu lwongelele kyongo. **10** Nisuma mu ili neke muve nuvuweso uwva kupima nakutavula sino sili vunono kyongo. kange nikuvamusila neke muve kanono mulekaghe kuva nuvuhosi vyovyoni mukighono kya Kilisite. **11** Neke kange mumemesivue ni meke ija lifyulisi ilya kyang'ani linopalitkana mwa Yesu Kilisite, muvuvaha nulughinio lwa Nguluve. **12** Lino vanyalukolo vango, nilonda mukagule kuva, isi sinosihumile kulyune sivombike neke ilivangili lighendelele fijo. **13** Fyenambe ifipinywa fyango mwa Kilisite, fimanyike kuvalelesi va ikulu jooni nakuvange vooni. **14** Navanyalukolo vinga mwa Mutwa, lwakuva ifipinywa fyango, vasyovike na kughela kudalika iliso kisila vyoghofi. **15** Vamonga lweli vikun'tangasia uKilisite kwa kitule niilbatu, navange kuvufumbue. **16** Vala vanovikun'tangasia uKilisite mulughano vikagula kuva nivikilue apa neke kutetela ilivangili. **17** Pe avange vikun'tangasia uKilisite mu sila imbivi. visagha kuti vitengulisia ulupumuko mufipinywa fwango. **18** Pe lino nanisagha, namba isila jingave ja gila au ja lweli, uKilisite itangasivua, namuili nihovokela! kange nihovokela. **19** Ulwakuva nikagula kuti lilileta kudindulivua kwango. ili lilihumila mulufunyo lwinu namuvutangilisi vwa Umhepo Umwimike ghwa Yesu Kilisite. **20** Kuling'ana nuluhuvio lwango lya kyang'ani ni lweli kwekuti, nanilivona soni. pepano kulukangasio lwoni, ndavule ifighono fyonu na lino, nihuvila kuva uKilisite ikwinulivua mum'bili ghwango, lungave mu vwumi namba muvufue. **21** Ulwakuva uvwumi vyango ghwe Kilisite na kufua lweluvumbulilo. **22** Neke namba uvwumi vwa m'bili vuhola imeke mu mbombo jango, pe nanikwelevua lye liliku ilya kutavula. **23** Lwakuva nisukung'wa kyongo namasaghe agha ghavili. ninoghua kukusileka isa m'bili na piva palikimo nu Kilisite, ikinu kino kya lutalama kyongo. **24** Namba kusighala num'bili ughu kanono fijo kulumue. **25** Ulwakuva nilinikyang'ani mu ili, nikagula nilijigha nakughendelele kuva palikimo numue mwene, kwaajili ja maghendeleo napihovokela ulwitiko lwinu. **26** Niji jilileta ulukelo lwinu ulukome mwa Kilisite Yesu, ulwakuva muvuwoneke vyango palikimo numue. **27** Muvaghile kukukala muvwumi vwinu mumaghendelele amanono vghano ghanoghile

mulivangili lya Kilisite. vombagha ndikio neke ningise kuvavona namba ningaleke kukwisa, nipulikaghe kuti mwimile kikangafu mu numbula jimo. ninoghua kupulika kuti muli ninumbula jimo, mwimilaghe ulwitiko lwa livangili palikimo. **28** Namungoghpaghe ikinu kyokiyoni kinokivombua navalugu vinu. iki kuvanave kyekivalilo kya vunangifu. Neke kulumue kwekivalilo kya vuvangi kuhuma kwa Nguluve. **29** Lwakuva umue mupelilue kwaajili ja Kilisite, sio kukumwitikila kwene, neke napipumuka kange mwa mwene. **30** Ulwakuva mulinulukwesano lulalula ndavule mukalwaghile kulyune mupulika kuti nilinalwo namba lino.

2 Ndeve kwelule ulwa kukangasiva inumbula mwa Kilisite, ndeve kwelule uluhuvilokuhuma mulughano lwake. ndeve kwelule uvuhangalinisi vwa Mhepo umwimike. ndeve kwelule ulusungu. **2** Munywilisaghe ulukeelo lwango ulwakuvalumo nakuva nulughano lumo, ye mulilumo mwa Mhepo, nakuva nuvufumbue vumo. **3** Namungavombaghe uvufinyi ni ni vyivono. Ulwene mulwa kujisia kukuvavona avange kuva vanongijile kukila umue. **4** Umunu ghweni nangalolaghe uvufumbue vwake mwene, looli kange akolopalilaghe nuvufumbue vya vange. **5** muvisaghe nuvufumbue ndavule alinavwo uKilisite Yesu. **6** namba umwene aling'iine nu Nguluve. neke nikavona kuti ulwa kuling'ana nu nguluve nakiinu kya kugadilila. **7** ulwene alijisile jujuo. alyakoliile ulwakuva mbombi. akahumila mulwakitiwani kya vanhu. alyavonike munhu. **8** umwene alijisile na kuva mwitiki kuhanga kufua, ifua ija kikovekano. **9** mu uluo unguvule alyampaalile kyongo. **10** alyavombile uluo kuuti mulitavua lya Yesu ilifundo lya lyoni livaghile pifughama. amafundo ghavano vali muisi nava paasi pa iisi. **11** Akavombile ndikio kuti ulumili lwitikaghe kuti Yesu Kilisite ghwe Mutwa, kuvuvaha vwa Nguluve Nata. **12** Pelino, vaghanike vango ndavule vunomukwitikila ifighono fyonu, ulwakuva pwenile une, lino pelukome namba napwenile une, muvombelaghe muvupoki vwinu kisila vwoghofi napi. **13** ulwakuva ghwe Nguluve juno ivomba imbombo munkate jinu neke kuvavika kunoghwa kuvomba ghano ghikumuhovosia umwene. **14** Muvombabaghe imbombo soni kisita kupikana ni ng'aning'ano. **15** Muvombaghe ndikio ulwakuti muleke kupikana kuva va Nguluve avasila lupiko. muvombaghe ndikio muvombaghe ulwakuti muve lumuli lya isi mu kisina kya vugalusi nu vuhosi. **16** mugadiliale fijo ilisio lya vwumi neke kyaniluting'ania kuti nakikakimbile uluvilo kisila luvumbulilo. **17** Pope pano nikutavula kuva litekelo pakitekelelo ulutangilo lwa lwitiko lwinu, nihovoka, kange nihovoka palikimo numue mwene. **18** vulevule na june panomuhovoka nakuhovoka palikimo nune. **19** Neke nihuvila mwa Mutwa Yesu kukun'Sungha u Timoti kulumue akavalilo kano kalippi, neke kuti nivakangasie inumbula kyalenikagwile imbombo sinu. **20** Ulwakuva nakwale ujunge juno nikumwagha ndavule umwene unya vufumbue kulumue. **21** Navange voni vanonaale nikuvasang'a kulumue vilonda imbombo isavanave sene, kange sino nasa Yesu Kilisite. **22** Kange mulumanyile ulutalama lwake ndavule umwana muno ikumbombela ivise, fyeavombile nune mulivangili. **23** kwekuti nihuvila kukusung'a ng'aning'ani nikangwile kino kilihumila kulyune. **24** neke leo sakyang'ani kwa Mutwa june kange lino

ni lipipi pikwisa. 25 neke lino nisagha pikun'gomosia kulumue u Epafradito. umwene nyalukolo vango m'bomba mbombo kange n'sikari n'jango, mwamulua kange mbomba mbombo ghwinu mulwa vufumbue 26 ulwakuva alyale nuvwoghofo uvwa kunoghua kuva palikimo numue mwene, ulwakuva mukapulike kuti alyale n'tamu 27 ulwakuva akale ntamu fijo ulwakufua. neke Nguruve akampyanile, nuvukola vwa Nguluve navulyale kwa mwene jujuo, kange lulyale kulyune neke kuti nilekaghe kusung'unala. 28 ku uluo nikun'gomosia ng'aning'ani luno luvaghile ulwa kuti panoluvaghile kange mvisaghe vakuhovoka najune niva nivusive ludwesi. 29 mumwambillilaghe Epafradito mwa Mutwa nulukelo lwoni, muvughopaghe avanhu ndavule umwene. 30 ulwakuva lulwale lwa mbombo ja Kilisite kuti aliipi pifua, akakulusye uvwumi vyake kuti amoke une akavomba kino mukakunilue kuvomba mulwakunengelela une ulwakuva mulikutali nune.

3 Muvusililo, vanyalukolo vango muhovokaghe palikimo nu Mutwa. Nanikatala pikuvalembela kange amasio ghalaghalala. isi silikuvapela ulutengano. 2 muvisaghe maso ni mbua. muvisaghe maso na vavomba mbombo avavi. 3 muvisaghe maso navanovikujitema amavili ghawe. lwakuva usue twesue valasivua usue twesue tukumfunya UNguluve kulutangilo lwa Mhepo. tukwighinia mwa Kilisite Yesu, tvevano tusila lukang'anisio lwam'bili. 4 Namba kweasava umunhu ughwa kukughuhuviliila umb'ili ughu, une naleniwesia kuvomba uluo kukila. 5 nikavalasivue ikighono kya lekelakuoni nikaholilue muukikolo kya Waslaeli. Nilimukikolo kya Benjamini. nilimwebrania ghwa va Ebrania kukwesia ilweli ja ndaghililo ja Moose nikale Mfarisayi 6 Mungufu sango nikapumwisie itembile. kwakwitikila ikyang'ani ja ndaghililo, nanikale ni 7 Neke lino kusoni sinonikasaghile kuti silinulivumbulilo kulyune, nikavaiile hene makakala mulwakuntanganisia uKilisite. 8 mulweli, nikusivaalila imbombo sooni kuva hasara kuhumila nuvunofu vya kukumanya uKilisite Mutwa ghwango. kwaajili jake nisilekile soni nikughavavili hene makakala neke mum'pate uKilisite. 9 nakuvoneka mun'kate jake. nisila kyang'ani jango nemwene kuhuma mundaghilo, looli nilinajo ikyang'ani jila jinoojipatikana mu lwitiko mwa Kilisite, lunoluhuma kwa Nguluve, ulunya n'singi mu lwitiko. 10 lino nilonda kukumanya umwene ni ngufu ja vufufue vyake nulukong'ano lwa lupumuko lwake. nilonda kubadilivua nu Kilisite mukihwani/kiling'anikisio kya vufue vyake. 11 namba padebe niwesie kuva nuluhuvio muvufufue vwa vafue. 12 Nalweli kuti tayale nisipatile imbombo isio, au kuva nilimwimike mu aghuo. pe nikujitanga neke niwesie kupata kila kinokikapatikine nu Yesu Kilisite. 13 vanyalukolo vango, nanisagha kuti nipatile imbombo isi. neke nivomba imbombo jimo: nishemua agha mun'sana nikughalolelea agha kuvulongolo. 14 nikujitanga kufikila ili nipate ilitekelo ilikome lya lukemelo lwa Nguluve mwa Kilisite Yesu 15 tvevoni tvevano tukulile muvuvangi, tuvaghile kusagha enendikio. kange ujunge nave kya isagha fivi kuhusu imbombo jojoni, Unguluve ghwope kyallifikula ilio kulumue, 16 namba lino tughenele muluvelo uluo. 17 vanyalukolo vango, munyighaghe une. muvalolaghe vunofu vano uluvelo lwave lulindavule ikihwani ikitu. 18 vinga vanovasindamile vevano kekinga nivavulile, na linolino nikuvavua

nulusosi vinga vikukala hene valugu va kikovekano kya Kilisite. 19 Uvusiilo wawe vwe vunangifu. lwa kuva unguvuve ghwave ghwe lileme, na matupa ghawe ghali mu soni save. visagha isapaisi. 20 Neke ilikaja litu ililikuyanya, kuno tukumuvila umpoki ghwitu uYesu kilisite. 21 alatwandula amavili ghitu amavotevote kuva hene mbili ghwake ughwa vwimike mungufu silasila nakusighilila ifinu fyonu.

4 Lino vaghanike vango, vano nivaghanile vano lwe lukelo ni ngigha jango. mwime kanofu nu Mutwa, umue vamayani vaghanike. 2 Nikukusuma uve Eudia, kange nikukusuma uve Sintike, mugomosie ulughano lwa mapuling'ano kati jinu, lwakuva umwe mwene mwe vavili mulyalungine nu Mutwa. 3 lwa lweli, nikukasuma kange umue mwevavomba mbombo vajango muvatange avavakijua lwakuva vaka vombile palikimo nune kutwala ilivangili lya Mutwa, tulyane nu Kelemeti palikimo navasung'wua avange va Mutwa, vano amatavua ghavo ghalembilue mukilembe kya vwumi. 4 Mufighono fyonu ifya Mutwa nilijova muhovokaghe. 5 Uvuhugu vwini vumanyike kuvanhu voni. UMutwa ali pipi pikwisa. 6 namungapumukaghe mu lyolyoni. Pe lino muvombaghe imbombo sinu soni kwa kumfunya, kukunsuma na kumhongsia. naghano mulonda ghakagulike kwa Nguluve. 7 Pe ulutengano lwa Mutwa juno m'baha kukila vooni, lilololela amoyo namasaghe ghinu kuvutangilisi vya Kilisite Yesu. 8 Muvusililo, vanyalukolo vango musighanule fijo imbombo soni sino sa lweli, kujilolelea, sa kyangani, sakuvalasivua, ulughano na ghala aghanya mhola inofu, ghanya luhala, palikimo na ghala ghanoghanoghile kughinisivua. 9 ghavombe ghala ghano mukamanyile, mukupile, ghanomukapulike na ghala ghanomukaghanghile kulyune ghwope uNhaata ghwitu ghwa mapuling'ano iliiva numue. 10 Nilinulukelo luvaha kyongo uvwimila mwa Mutwa ulwakuva umue muvonesisie uvufumbue vwa mbombo jinu mulunoghelua lwango. sa lweli pavwandilo mulyanoghilue kukunanga uvugumbue vwango namba namulyapatite inafasi ja kukunanga. 11 Nanijova anala neke nikave kimonga kinange une muvufumbue vwango, ongo nimanyile kukwilana ku uluo lwoni. 12 Nikimanyile kukukala muluvelo lwa vukolofu nakuva nifinga mulikaja lwoni ili. une nilumanyile ulufiso lwa pano mulininjala, finga na kuva muvufumbue. 13 Nikimanye kuvomba isi kuvutangilisi vwa jujuo juno ikumhela ingufu. 14 Namba ifyo mulyavombile vunono kuva nune Mulupumuko lwango. 15 Umue mweva Filipino mulumanyile kuti uvutengulilo vwa livangili yenivukile ku Makedonia kusila itembile lino likanintangle musinosijova agha kuhumila na kukwupila neke jumue mwevene. 16 Namba panonilyale kuva Tesalonika umue mukanisung'ile uvutangilisi kukila lwa kamo kwajili ja vufumbue vwango. 17 Nanivaghile kuti nilonda uvutangilisi. loli niti neke mupate imeke sinosileta uluvumbulilo kulumue. 18 Nupile ifinu fyonu, na lino nimemilue nifinu finga nupile ifinu finu kuhuma kwa Epafradito. fyefinu finono finya kunukila hene manukato, ghano ghitikike panofyonu ilitekelo linolimunoghile uNguluve. 19 Neke muuluo, uNguluve ghwango ikuvamesesia uvufumbue vwini muvutajili vwa vwimike vyake mwa Yesu Kilisite. 20 Lino kwa Nguluve Nhaata ghwitu vuve vwimike vuno navulikusila nakusila. Amen.

(aiōn g165) 21 Inyungilo sango sivafikile kila junoikumwitikila u Kilisite Yesu. Vaghanike vanonilnavyo apa vikuvahungila. 22 Kange avitiki vooni apa vikuvahungila, neke looli vala ava kikolo kya Kaisari. 23 Na lino uvumosi vwa Mutwa ghwitu uYesu Kilisite vuve munumbula sinu.

Vakolosai

1 u ne Paulo nu n'sunghua ghwitu u Timoteo twevasung'ua va Yesu kilisite mu lughano lwa Nguluve. **2** kulumue mwe vitiki na vanyalukolo vanywilifu mwa kilisite mwe vano muli ku Kolosai, uvumosi vuve kulumue, nu lutengano kuhuma kwa Nguluve Nahaata ghwitu. **3** tuku muhongesia uNguluve, Nhhata ghwa Mutwa ghwitu uYesu Kilisite, kange tukuvasuumila ke kinga ifighono fyonii. **4** tupuliike ulwitiko lwinu mwa Yesu Kilisite nu lughano luno mulinalwo ku vaanhu vooni vano vabaghulivue wvimila Nguluve. **5** mili nu lughano ulu lwakuva nihuvila ulwa kyang'haani kuuti, lino livikilue kukyanya wvimila jiiuu. mulyapulike muluhuvilo uluo ulwa kyang'haani ye likyale ilivangili ilya kyang'haani. lino lisile kulumue. **6** ilivangili ili lyalihola imheke nakupulikika mu iisi sooni. kuhuma ikighono kino mulyapulike na kumanyila uvumosi vwa Nguluve mu kyang'haani. **7** ili lye livangili lino mulyamanyile kuhuma kwa Eupafula, mughanike kange m'bomba mbombo n'jiitu, juno ghwe m'bombi nyilifu ghwa Kilisite, **8** UEpafula ghwe alyavombile kuuti tukagule ulughano lwinu mwa Mhepo. **9** kuhuma ikoghono kino tulyapulike ulughano ulu natughele tubuhile kukuvasumila. jaatu tusuuma kuuti mumemesevue nu luhala lwa Nguluve. **10** tukuvasuumila kuuti mughendaghe nu lugudo vwa Mutwa mu sila sino sinoghiile. kange tukuvasuumila kuuti mlhola imheke nu nono sooni sino muvomba muliiva mu luhala lwa Nguluve. **11** tukuvasuumila kuuti muwesie kuponekesevua ingufu kuling'hana ni ngufu sa wvimike vwake mu lugudo lwoni. **12** tukuvasuumila kuuti ke lukeelo muli kumuhosngesia uNahaata juno avavombile umue muwesie kuva nu lubale ulwa kukwimilila avitiki mu lumuli. **13** atupokile kuhuma mu vutavike vwa ng'iisi na kukututwala ku vutwa vwa n'swambe mughanike. **14** mwa n'swambe tuli nu ... nu lu saghilo lwa sambii. **15** Un'swambe kye kihwani kya Nguluve kino nakivooneka. ghwe muholua ghwa kwasia mu vuvumbi vwoni. **16** ulwakuva kwa ifinu fyonii fikavumbilue, vino filii kuyanaya na fino filii pa iisi, ifinu fino fivoneka na fino nafivoneka. ndeve fya muvwandilo vwa iisi, nambe muvutavulua, nambe vutavike nambe uvunya ngufu, ifinu fyonii fikavumbilue wvimila jaake. **17** umwene alyaa nambe ye fikyale ifinu fyonii, mwa mwene ifinu fyonii fikakoline palikimo. **18** umwene ghwe mutu ghwa ilembile, umwene ghwe vwandilo kange muholua ghwa kwasia kuhuma mu vafue, lino alini nafasi ija kwasia mu finu fyonii. **19** ulwakuva uNguluve akanoghilue kuuti uvufwilifu vwake vwoni vakale n'kate jaake. **20** na kusambania ifinu fyonii ku sila ja n'swambe. UNguluve alyavikile ulutengano kukilila idanda ja kikovekano kya mwene. UNguluve akasambinie ifinu fyonii kwa mwene, nde fyalefya mu iisi nambe fya kukyanya. **21** numue kange, un'siki ghuno mulyale vaghesi kwa Nguluve kange mulyale valugu vake ku kuhala na maghendele gha vuhosi. **22** neke lino avasambinie umue ku m'bili ghake kkilila uvufue. akavombile ndiki neke kukuvaleta umue mwe wvimike mwevasila lupiko kange kisila vuhosi pa maaso ghake, **23** ndeve mulighendelela mu lwitiko, lino mukangasivue mu lweli, kisila kuvikua kutaali kuhuma ku luhivilo lwa vukangafu vwa livangili lino mukapilike. ili lwe livangili lino likapulivue ku vaanhu

vano alyavavumbile pa iisi. ili lye livangili lino une ne Paulo nilyale m'bombi. **24** lino nihovokela imhumhuko sango wvimila jiiuu. najune nikamilisia mu mbili ghwango kino kipelela mu mhumhuko ja Kilisite wvimila um'bili ghwake, ghuno je tembile. **25** une nilim'bombi ghwa tembile iji, kulinganga nu vutavike vuno nipelilue kuhuma kwa Nguluve wvimila jinu kukulimemia ilisi lwa Nguluve. **26** iji je kyang'haani jini jikafisime mu maka minga ni fisina fyonii. neke lino jifunulivue ku viti voni. (**aiōn g165**) **27** ve vala vano uNguluve kukuvasona vule kuli nuvtajili vwa wvimike mu lifiso lwa kyang'haani mu iisi simonga. kwe kuuti uKilisite ali n'kate jinu mu lukangasio lwa wvimike vunovukwisa. **28** uju ghwe mwene tukumpulisia. tuum'bunga na kukum'bulanisia umuunhu ghweni ku vukola vwoni, neke kuuti tumulete umuunhu ghweni fywilifu mwa Kilisite. **29** mu wvimike uvu, une nivomba ku ngufu sango sooni na kukujitanga ni ngufu ja mwene vule jivomba imbombo n'kate jango.

2 ulwakuva ninoghua kuuti mukagule ndavule nilyale ni mhumhuko nyinga wvimila jiiuu, ku vooni vano vali ku Laodikia na kuvoni vano navaghaghile amaaso ghango mu lwa m'bili. **2** nivomba imbombo iji kuuti inumbula saave siwesie kuhuvivua..... kukwisa palikimo ku lughano na mu vutajili.... vwoni vwa wvinga nu vukyung'haani vwa luhala, kwa kukagula ulufiso lwa lweli ulwa Nguluve, juno ghwe Kilisite. **3** mwa mwene vutave lwa vwa vukoola nu luhala sifisilue. **4** nijova ndiki neke kuuti umuunhu ghweni nangavavombelaghe igila ku njovele inya vusyangi. **5** nambe kuuti nanili palikimo numue ku m'bili, looli nili numue ku numbula. nihovoka kuvona uvutavike wwinu vunono ni ngufu sa lwinu mwa Kilisite. **6** ndavule mulyamupile uKilisite Mutwa, mughendaghe mwa mwene. **7** mukangasivue mwa mwene, mujengwe mwa mwene, mukangasivue mu lwitiko ndavule mulyavulianisivue na kupinyua muluhongesio lwinga. **8** mulolaghe kuuti umuunhu ghweni nangavakolaghe mu masio ghano ghasila kimonga aghavusyangi kuling'haana na vaanhu fino vikwupila nu vutavike vwa iisi, kisila kuling'haana nu Kilisite. **9** ulwakuva mwa mwene uvunywilifu vwoni uvwa Nguluve vukukala mumbilii. **10** umue mumemesevue mwa mwene. umwene ghwe mutu ghwa vuvesia vwoni nu vutavulua. **11** mwa mwene kange mulyakekilue ku tohala jino najikavombike nu muunhu kuvusivua um'bili ghwa danda. neke je tohala ja Kilisite. **12** mukasyililue palikimo nu nu mwene nu lwofughu. na kusila ja lwitiko mukasyilulivue ku ngufu sa Nguluve juno akansyuluile kuhuma kuvafue. **13** na pano mulyafwile mu vuhosi wwinu kisila kukekua amavilii ghinuu, akavavombile kuva vwumi palikimo nu mwene na kutusaghila uvuhosi wwinu vwoni. **14** akafutile ikumbukumbu isa kudajivua sino sikalembilue, nu vutavike vuno natukanoghilue kuva navyo. **15** akavusisie ghoni na kupaghika pakikovekano. akavusisie ingufu nu vutavulua. akaghavika pavuvafala na kukughahovokela ku vusindi wvimila kikovekano kyake. **16** pe lino u muunhu ghweni nangavahighaghe umue kwa kulia nambe kunyua, nambe mu kighono kya kuhovokela nambe umwesi umpya, nambe ikighono kya Sabati. **17** ifi fye fir'sulua fya ghano ghikwisa, neke ikikome ghwe Kilisite. **18** umuunhu ghweni nangapokuaghe ingigha jaake kwa kunoghelua uvukoola na kukufunya avanya Mhola. Umuunhu ughwa ndikio aikwingila nu sino asaghile ka na kusyangua na masaghe ghake agha

m'bili. 19 umwene naikolelela umutu. kuhuma ku mutu kuuti um'bili ghwoni kukilila ifilungo fyake na mafupa kulunganisivua palikimo; na kukula muvukulilo vwa Nguluve. 20 ulwakuva mlyafwile palikimo nu Kilisite mu maghendele gha iisi, ongo mukukala hwene mukujivombela iisi: 21 namungakolaghe nambe kuvonja, 22 agha ghooni ghalaghilue wvimila uvunangifu vuno vukwisa na kutumila, kuhangilanila ni mbulanisio sa vaanhu. 23 indaghilo isi sili nu vukola vwa nyifunyilo sino sitendilue ku vunoghelua wwave na nakunyenyekela mu mhumhuko sa m'bili. neke sisila lutalama mu noghelua sa m'bili.

3 ulwakuva kange ndeve uNguluve akavasyilule palikimo nu Kilisite, mulondaghe isa mwne sino uKilisite ikukala uluvoko lwa ndia lwa Nguluve. 2 namungasaghadhe isa pa iisi, looli isa ku kyanya. 3 ulwakuva mufwile, nu wvumi vufisilue palikimo nu Kilisite mwa Nguluve. 4 unsiki ghuno uKilisite ilivoneka juno ghwe wvumi wvinu, pe pano na jumue mlivoneka palikimo nu mwene mu wvimike. 5 pe lino musileke sino sili pa iisi sino lwe lufunyo lwa kihwani kya Nguluve, 6 wvimila mu isi soni ing'halasi ja Nguluve jikwisa ku vano navitiki. 7 mu isi najumue mukikalile palikimo navo. 8 neke lino nuloghiile muvusi isi sooni ghalasi, amasaghe mavivi, amaligho na masio malamafu ghano ghiuma mu malomo ghinu. 9 namungasyanganaghe jumue kwa jumue, ulwakuva muvufilile uvumuunhu wvinu uvwa pakali na maghendele ghake. 10 muvufwalile uvupia vuno uvumvua vupia mu luhala kuhumila kwa jula juno alyavavumbile. 11 mu luhala ulu kusila muYunani nambe muYahudi, kukekua nambe kisila kukekua u mwimbi nambe juno na mwimbi um'bombi nambe juno na m'bombi, neke uYesu Kilisite ghwe sooni mu sooni. 12 ndavule avimike va Nguluve, avimike avaghanike, muvufwalaghe uvumuunhu uvunono, uvuhugu, kunyenyekela, uvukoola nu lugudo. 13 mutolelaninanaghe jumue kwa jumue. musaghilanaghe mwene. ndeve umuunhu alini nongua kwa junge ansaghilaghe ndavile uMutwa fino ikuvashalia umue. 14 kukila aghuo ghoni, muvisaghe nu lughano luno ghwe nsingi ghwa vunywilifu. 15 ulutengano lwa Kilisite lwongelele mu numbula sinu. ndeve vwe wvimila vwa lutengano ulu kuuti mukavikilue mu m'bili ghumo. muvisaghe nu luhongesio. 16 ni lisio lwa Kilisite likalaghe n'kate jinu ku vutajili. mu vukoola wvoni, muvulanisianaghe na vungana jumue kwa jumueku sabuli, inyimbo, ni nyimbo sa munumbula. mwimbaghe mu luhongesio mu numbula sinu kwa Nguluve. 17 na kyokiyoni kino muvomba mu masio nambe mu maghendele, vombagha soni ku litavua lya Mutwa Yesu. mu mwongesiaghe uNguluve Nhaata kukilia umwene. 18 vadala, vanyenyekelaghe avaghosi vinu, ndavulle lumunoghiile uMutwa. 19 na jumue vaghosi, muvaghanaghe avadala vinu, namungavisaghe vakali ku vanave. 20 vaanha, muvitikilaghe avapafi viinu mu sooni, ulwakuva lwe lukumunoghela uMutwa. 21 va baba namungavahovesiaghe avaanha viinu, neke navangisaghe kudenyeke inumbula. 22 vasung'ua, muvitikilaghe avavaha vinu mu lwa m'bili mu maghendele ghoni kisila imbombele inofu ija maaso hwene vaanhu vano vihovosia lwene. pe mu numbula ja lweli. mumwoghopaghe uNguluve. kyokiyoni 23 kino muvomba, namungavombaghe ndavule avaanhu, looli vombagha kuhuma mu numbula sinu ndavule uMutwa. 24

mukagula kuuti mulikwupila ingigha kuhuma kwa Mutwa. ghwe Kilisite uMutwa juno mukum'bombela. 25 ulwakuva ghweni juno ivomba sino nasakyang'haani ilihighua mumaghendele ghano nagma kyang'haani ghano akavombile, kisila kubaghula.

4 vavaha muvahombaghe avavombi viinu sino sa kyang'haani kange mukagula kuuti muli nu Mutwa kukyanya. 2 mughendelelaghe kuva vakangafu mu nyifunyo. mukalaghe maaso mu nyongesio. 3 musumaghe palikimo wvimila jitu, neke kuuti uNguluve adindule umulyango wvimila ilisio, kujova ulufiso lwa kyang'haani lwa Kilisite. mu ili nifinyilue ifipinyua. kange 4 musumaghe kuuti muwesie kukulivika pavuvalafu ndavule luninoghiile kujova. 5 valutulaghe ku vukoola ku va panji na kukughokombola unsiki. 6 amasio ghinu ghavisaghe nu vumosi unsiki ghwoni, na kukolela umwinyo unsiki ghwoni neke kuuti mwesie kukagula ndavule luvanoghiile kukumwamula umuunhu ghweni. 7 mu nongua sango uTikiko ivomba kuuti ghakagulike kulumue. umwene ghwe nyalukolo mughanike, m'bombi ghwa kyang'haani kange nsung'ua n'jitu mwa mwa. 8 nikunsung'a kulumue wvimila ili kuuti muwesie kukagula sino situ kange awesie kukuvakangasia inumbula. 9 nikuvasung'a palikimo nu Onesimo unyalukolo ghwitu umughanike nywilifu nu junge mu lyumue. vikuvavula ifinu vyoni fino fihumile apa. 10 UArisariko, un'dindilua n'jango ikuvahungila nu Maruko ubinamu ghwa Barinaba juno mukupile uvutavike kuhuma kwa mwene." ndeve ikwisa kulumue mumwupilaghe," 11 nu Yesu juno ikemelua ghwe Yusito. ava veme vakekua ve vavomba mbombo vajango wvimila uvutwa vwa Nguluve lwe luhuvilo kulyune. 12 UEpafula ikuvahungila umwene ghwe jumonga mu lyumue kange nsung'hua ghwa Kilisite Yesu. umwene ivomba mu ngufu sooni wvimila jiinu, neke kuuti muweise kukwima kikangafu na kuhakikisivua kinywilifu mu lughano lwoni lwa Nguluve. 13 ulwakuva nikusagha kuuti ivomba imbombo ku ngufu fiijo wvimila jinu, ku avuo vano vali ku Laodekia navuo vano vali ku Hierapoli. 14 uLuuka juno mughanga mughanike nu Dema voope vikuvahungila. 15 vahungilaghe avanyalukola vango vano vali ku Laodekia na ku Nimfa ni tembile jila jino jili kulikaaja lwake. 16 ikalata iji kyande jiva jimbilue ku vaanhu vamonga, jimbuaghe na kutembile ja va Laodekia, najumue kange muhakikisiaghe mukwimba ikalata ijio kuhuma ku Laodekia. 17 mu m'buule u Arikipo kuuti "lola imbombele inofu jino akupile mwa Mutwa, kuuti jimunoghile kukujimalisia. 18 une ne Paulo nikuvahungila ku luvoko lwango june. mukumbukaghe ifipinyua fyango. uvumosi muvisaghe numue.

1 Vathesalonike

1 UPaulo, Silwano nu Timoi kutembile ja va Thesalonike mwa Nguluve Nhaata nu Mutwa Yesu Kilisite. Ulusungu nulutengano fivisaghe numue. 2 Jatu tukumwongesia uNguluve wvimila panotukuvatambula munyifunyo situ. 3 Tukujikumbuka kisila kudugha pamaso gha Nguluve Nhaata ghwitu, imbombo jinu ija lwitiko, nulwakughimba mulughano, na mulugudo ulunyalukangafu wvimila nu lwa pa Mutwa Yesu Kilisite. 4 Vanyalukolo mwevano mughanilue nu Nguluve, tukagula ulwitiko lwinu. 5 Na vule ilivangili litu likisile kulumue nakwekuti kulisio lyene, looli palikimo ni ngufu, mwa Mhepo mwimike na mwa kyang'ani. mu uluo, mkagula kange kuti tulyale vanhu vaki n'kate mulyumwe Kwaajili jinu. 6 Mulyale vanhu vakutwigha usue nu Mutwa, ndavule fi mu yulupile ilisio mulupumoko, nulukelo lunoluhuma kwa Mhepo Mwimike. 7 Namahumilo ghake, mulyale kihwani ku voni mumakedonia na mukaiya vano vikwitikila. 8 ulwakuva kuhuma kulumue ilisio lya Nguluve lyeneile kwoni, nakwekuti kuvamakedonia na va kaiya vene. nimbale soni ulwitiko lwinu mwa Nuluve jeneile kyoni. namahumilo ghake, natulonda kujova kyokiyoni. 9 lwakuva vavuo vene vijova uvvisilo vwitu lulyale lwa ndani mu lymue. vipanga fino musyetukile uNguluve kuhuma ku kihwani na kukumbo mbela uNguluve juno mwumi nu ghwa lweli. 10 Vakahumila imhola kuti mukumughula umwana ghwake kumama kuvulanga, juno asyukile kuhuma muvafue. Ghwope uju ghwe Yesu, junoikutuviika wveru kuhuma mung'halasi jino jikwisa.

2 lwakuva jumue mukagwile, vanyalukolo, kuti ulwisilo lwitu kulumue nalukale vuvule. 2 Mkagwile mutambula kuva muvvasio/muvutengulilo tulyapumike na kukutuvomba kinyaoni kuva pilipo kula, ndavule mukagula. tulyale ni ngufu mwa Nguluve nambe mu mumuko nyinga. 3 lwakuva uluvungu lwitu naluhumilaniila nuvuvivi nambe muvunyalii mugila. 4 Ulwene nambe vule twitikisivue nu Nguruve nakukwitikisivua ilivangili, sesene tujova. tujova, nakwekuti tukuvahovosia avanhu, looli/neke kukumwovosia uNguluve. umwene mwene ghwe juno ilolela inumbula situ. 5 ulwakuva natukatumile amasio gha vukedusi un'siki ghwoni, ndavule mkagula, kange kutumila amasio ghano nagheghene muvunoghelua, uNguluve ghwe saidi ghwitu. 6 kange natukalondile uvwimike ku vanhu, nambe kuhuma kulumue au kuwange. twale tuwesia kudaja kughanika ndavule/hene vasung'wa va Kilisite. 7 pepano lino tulyale vapoletu mu lymue ndavule u mama finoikuvaghumbilia avana vake jujuo. 8 musila jii tulyale nulughano kulumue. tulyale lwakuva mulivaghanike vitu. 9 ulwakuva vanyalukolo, mukumbuka imbombo ni taabu jitu. pakilo napamwisi tulyale tuvomba imbombo neke tuleke piva vakunue kwa ghwohwoni. un'siki ughwue, tulyavavulanisise ilivangili lya Nguluve. 10 umue mwemue masaidi, nu Nguluve, ghweghawimike vya namna nyiki, kyang'ani, na kisila lupiko finotulyalutagha jusue pamaso ghinu mwevano mukumwitikila. 11 vule vule mkagula muluki mwakila jumonga ghwinu, ndavule ubaba finoalivuo ku vana vaake finotulyavalasimisise na kukuvakangasia inumbula. tulyavahuvise. 12 kuwa muuluo tukumwongesia uNguluve

kange kila n'siki. 13 ulwakuva un'siki ghumomukupile kuhuma kulusue imhola ja Nguluve jinomukupile, na. mukupile kuti liisio lya vanhu, neke mukupile ndavule ilweli jilivuo, ilisio lya nguluve. lyelisio ili linolivomba imbombo ati jinu mwevano mukumwitikila. 14 Nekelelo umue, vanyalukolo, muvisaghe kwigha itembile sa Nguluve sinokwesile uvuyahudi mwa Kilisite Yesu. lwakuva najumue mukapumuike mu mbombo silasila kuhuma kuvanhu vinu, ndavule jilivuo kuhuma kuvayahudi. 15 Nalyale vevayahudi vevano valyamudile u Yesu palikimo navavili. vevayahudi vano valyatudagile tuhume kunji. navikumunoghela uNguluve vevalugu ku vanhu voni. 16 Nalytusighile natungajovaghe navanonavikumwitikila neke vapatu uvuvangi. amahumilo ghake kwekuti vighendelela ni sambu savo. muvusiilo ing'alasi jikuvisila. 17 Usue vanyalukolo tulyale tutengine numue kun'siki n'debe ghwa m'bili, neke sio kinumbula. tulyavombile mungufu situ nakuvunogheluo ulukome kukusivona isula sinu. 18 lwakuva tukanighilue kukwisa kulumue, une ne Peteli kulwakwasia, nulunge, neke usetano alyatusighile. 19 lwakuva kukwima kwitu kyekinu kiki kumwande, lukelo au ingigha ja kujighinia pamaso gha mutwa ghwitu Yesu un'siki ghwa kwisa kwamwene? pe umue namuli kanono ndavule avange? 20 lwakuva umue mwemue wvimike nulukelo lwitu.

3 Mu uluo panonatukale natuwesia kufumilia kyongo, kutasaghile kuva kanono kujigha ku athene kula twevene. 2 Tulyan'sughile u timotheo, unyalukolo ghwitu nu n'sughwa gha Nguluve mulivangili lya Kilisite, kukuvakangasia na kuvavavighilila kulutia ulwitiko lwinu. 3 Tulyavombile agha neke kuti nangavisaghe ghoghoni ughwa kutetema nulupumuko ulu, lwakuva jumue mkagula kuti tusalulivue mu ili. 4 Lwa lweli, un'siki ghumotulyale palikomo numue, tulyalongwile kukuvelesia kuva tulyale pipi kupata ulupumuko, naghwo ghakahumile ndavule mkagula. 5 Kunangile ja jii panonikale naniwesia kufumilila kange, nilyan'sung'ile neke nipate kukagula mulwitiko lwinu. labda umuhesi alyale avaghesisise, ni mbombo jinu jikiva vuvule. 6 Neke lelo utimotheo alisile kuyusue kuhumila kulumue akatuleleta imhola inofu ja lwitiko nulughano lwinu. alyatuvulle ja kuti mulinikumbukumbu jitu nakuti munoghelua kukutuvona ndavule pano najusue tunoghelua kukuvavona umue. 7 Mu uluo, vanyalukolo tukahovwike kyongo numue wvimila mu lwitiko lwinu, taabu ni mumuko situ soni. 8 Lino tukukala tukukala, ndeve mukwima kikangafu mwa Mutwa. 9 Neke lwe luhongesio luki tum'pele u Nguluve kwaajili jinu, mulukelo lwoni tulinalwo pamaso gha Nguluve kulumue? 10 Tusuma kyongo pakilo napamwisi neke tuwesie kukusagha isula sinu na kukuvongesia kinokipunguka mu lwitiko lwinu. 11 Unguluve ghwitu nu Naata jujuo, nu Mutwa ghwitu u Yesu atulongesise isila jitu tufike kulumue, 12 nu Mutwa avavombe mwongelele na kukila mu lughano, mungaghanane nakuvaghana avanhu voni, ndavule finotukuvavombela umue. 13 Naavombe ndiki neke kukangasia amojo ghinu ghawe kisila lupiko muvumike pamaso gha Nguluve ghwitu nu Naata ghwitu mulwisilo/pavugomokele vwa Mutwa Yesu palikimo na vimike vake vooni.

4 Muvusiilo, vanyalukolo, tukuvakangasia inumbula nakukuvasuma mwa Yesu kilisite. ndavule mulyupile

uvulolesi kuhuma kulyusue ndavule jikuvanoghela kughendela na kukumunoghesia uNguluve, musila ijio kange mulutile na kuvomba vunono kukila. 2 lwakuva mukagula vwe vulolesi vuki vuno tuvapalile kukilia uMutwa Yesu. 3 ulwakuva agha ghe maghanike gha Nguluve, uluvalasio lwinu kuti muvuleke uvuvwafu. 4 kuti kila jumonga ghwinu ikagula kugadiilla un'dala ghwake jujuo muvuwimike nuvugholofu. 5 nungavisaghe nu n'dala muvunoghelua vwa m'bili (ndavule avamuisi vanonavamanye uNguluve). 6 nangavisaghe umunhu ghoghoni junoilovoka imaka uvutavike nakumuhoka unyalukolo ghwake mu ili. lwakuva uMutwa ghwenyakuhomba ighalasi ku agha ghoni, ndavule panotukalongwile kukuvavunga na kuvaholela. 7 lwakuva unguuluve nalyatukemelile muvunyali, looli muvuwimike. 8 neke lino junoikulikana ili naikuvakana avanhu, looli ikon'kana uNguluve, junoikuvapela Umhepo umwimike ghwake. 9 Mulughano lwa nyalukolo, kusila vulasima vwa munhu ghwohwoni kukuvaumbela, ulwakuva muvulanisivue nu Nguluve kughanana jumue, 10 kyang'ani, mukavombile agha ghoni kuvanyalukolo vanovali kumakedonia joni. neke tukuvasuma vanyalukolo, muvombe nambe kukila. 11 tukuvasuma munogheluaghe kukukala muvwumi vwa lutengano, kusimiilla imbombo sinu, nakuvumba imbombo samavoko ghinu, ndavule finotukavalaghile. 12 vombagha isi neke uwesie kulutilla vunono na kuvukola ku avuo vanovalikunji ja Iwitiko, neke nunapungukivuaghe ni lighanike lyolyoni. 13 natulonda umue mkagule sino nasesene, umue vanyalukolo, pankyanya ja avuo vanovaghoneliile, neke muleka pisukunala ndavule avange vanovasila kyang'ani mun'siki ghunoghukwisa. ndeve tukwitikila kuti uYesu alyafwile nakusyuka kange, 14 vulevule uNguluve ilikuvaleta palikimo nu Yesu avuo vanovaghoneliile vufue mwa mwene. 15 mu avuo tukuvavula umue mulisio lwa Mutwa, kuti usue tvevano tulivumi, tvevano pwetuliva un'siki ghwa kwisa kwa Mutwa, kyang'ani natulikuvatalila/natulukuvalongolela vala vanovaghoneliile vufue. 16 lwakuva uMutwa jujuo ilikwika kuhuma muvulanga, ilikwisa ni savuti ing'ome, palikimo ni savuti ija nyamhola um'baha, palikimo nulukemelo lwa Nguluve, vope vanovafwile mwa Kilisite vilisyuka tasi. 17 Pepano tvevano tulivumi tvevano tusighile, tulikong'ana kuvulanga palikimo navo kumung'nia uMutwa kukyanya. mu sila iji tuliva nu Mutwa ifighono fyon. 18 Pe lino munyamasaniaghe jumue mumasio agha.

5 Lino ku mhola, ja kavalilo nu n'siki vanyalukolo, mulivasila vufumbue ku kinu kyokyon kilembue kulyumue. 2 Ulwakuva jumue mukagula muvunono kyongo kuti ikighono kya Mutwa kikwisa hene mulyasi panoikwisa pakilo. 3 Pala panoviti lutengano nu vuloleli pepano uvunangifu vwavukuvisila kukenyemukila. vuhene vuvafi vunovukumwisila umwakimama unya vukunue. navalapunga kusila jojoni. 4 Neke umue, vanyalukolo namulikung'isi nambe ikighono kila kilingise hene mulyasi. 5 ulwakuva umue mwene mulivana va lumuli na vana va mwisi. usue natulivana vapakilo au vang'isi. 6 lino natungaghonelelaghe ndavule avange finovighonelela. pe tukeshaghe na piva vafwighu. 7 lwakuva vanovighona vighona pakilo na vanovighala vighala pakilo. 8 ulwakuva

usue tulivana va mwisi, tuvisaghe vafwighu. tufwalaghe ingula ja Iwitiko nulughano, ni kofila ja kyuma, jino je kyang'ani ja vupoki vwa n'siki ghunoghukwisa. 9 lwakuva uNguluve nalyatusalwile muvutengulilo/muvwasio vwa ng'alasi, looli kupelue uvupoki musila ja Mutwa Yesu Kilisite. 10 umwene ghwejuno alyatufwiile neke kuti, tungave maso au tughoneliile, tulikukala palikimo nu mwene. 11 looli munyamasaniaghe na kukangasania jumue, ndavule tayale muvomba. 12 vanyalukolo, tukuvasuma muvukagule vala vanovivomba n'kate jinu navala vano valinkyanya jinu vikuvalongosia mwa Mutwa na vala vano vikuvaghigha. 13 tukuvasuma kange muvukagule na kukupvapele uvwoghofua mulughano lwa mbombo javo. muve nulutengano n'kate jinu nujue. 14 tukuvasuma vanyalukolo. muvavungaghe vanonaviluta muvutavike, muvukangasiaghe inmbula vanovasukunile, muvatangaghe vano vavotevote kange muve nulugudo ku voni. 15 Mulolaghe napweangavisaghe umunhu ghwohwoni junoihomba uvuvivi kuvuvivi kwa munhu ghwohwoni, muvombaghe ghano manono kulyumue mwene nakuvanhu voni. 16 Muhovokaghe ifighono fyon. 17 Musumaghe kisila kudugha. 18 Mumuhongesiaghe uNguluve ku lyolyoni, lwakuva uluo lwelughano lwa Nguluve kulyumue mwa Yesu Kilisite/ 19 Namungan'simiaghe umhepo. 20 Namungavubedaghe uvuvili. 21 ughesiaghe imbombo soni, mukologhe lino linofu. 22 museghukaghe ghoni ghanoghivonekela muvuhosi. 23 UNguluve ghwa lutengano avanyilisiaghe muvuwimike. umhepo, uluvelo num'bili mulwakwisa kwa mwene uMutwa ghwitu uYesu kilisite. 24 umwene junoavakemelile mugholofu, umwene wenyakuvomba. 25 vanyalukolo mutusumilaghe kange. 26 muvahungilaghe avanyalukolo voni mulunonelo ulwimike. 27 nikuvasuma mwa Mutwa kuti ikalata iji jimbwaghe kuvanyalukolo voni. 28 ulusungu lwa Mutwa ghwitu u yesu Kilisite luvisaghe palikimo numue.

2 Vathesalonike

1 U Paulo, Silvano, nu Timotheo, kulitembile ilya Vathesolonike uNguluve u Nhaata ghwitu nu Mutwa u Yesu kilisite. **2** Ulusungu lwe kulumue nulutengano luno luhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu nu Mutwa Yesu Kilisite. **3** Lutuvaghile usue kukumongesia u Nguluve mufighono fyooni wvimila umwe, vanyalukolo. Ulwakuva lwe lutuvaghile, ulwakuuti ulwitiko lwuini lukwongelela kyongo, neke ulughano lwinu kwa muunhu jumojumo lwongelele kinga. **4** Ene n'diki usue jusue tujova mulughini mulumue mumatembile gha Nguluve. Tujova imola ja lughulo lwinu nhu lwitiko lunumulinalo mu mumuko sooni. Tujova kumola ja mumuko sino mukunkangasia. **5** Isio se sihufia uvuhighi vwa kyang'haani vwa Nguluve. Kuhumila nisio muve vitikisivua va kwingila kuvutua vakwingila kuvutua vwa Nguluve vuno wvimila umwene mupumuka. **6** Ulwakuva vwe wvakyang'haani vwa Nguluve kuku vahomba imumuko kuvano vikuvapumusia, **7** nakuvapela ulunomo umue mwevano mupumusivua palikimo nusue. Ivomba n'diki mumasiki agha vu fwikulilo vwa Mutwa Yesu kuhuma kukyanya palikimo na vanyamola navanyangufu vamwene. **8** Mulilangamuli lya mwoto ikuvatova valavano navan'kagwile u Nguluve navala vano navikwitika ilivangili lya Mutwa ghwitu u Yesu. **9** Valapumuka muvitipulua uvwa kusila na kusila pano viva vabagulie nuve Mutwa nuwvimike uvwa ngufu saake. (aiōnios g166) **10** Alavomba mumasiki ghano alava ikwisa kuuti aghinisivue na vaanhu vaake kange kuuva kidegho ku vitiki vooni. Ulwakuva uvwolesi vwitu vulyapulikike kulumue. **11** Ku uluo tukavasumile umue ifighono fyooni. Tukufunya kuuti u Nguluve ghwitu avavale mulyavaghile kuuti kukemelia. Tukufunya kuuti kila muvufumbue uvunofu na kila mumbombo ija lwitiko ni ngufu. **12** Tusumile isio ulwakuti mulyimike ilitavua lya Mutwa Yesu. Tusumile kuuti mughinisivue nu mwene, ulwakuva kyekipelua kya Nguluve nu Mutwa Yesu kilisite.

2 Lino muwvimila ulwa kwisa Mutwa ghitu u Yesu Kilisite nakukong'anisivua palikimo neke tuve numwene: tukuvasumila umue vanyalukolo viitu, **2** kuuti namungahangajisivuaghe nambe kupumusivua vuvule, kumhepo, kumola nambe kukalata jino jihufia kuuti jihumile kulusue, jino jiiti kuuti ikighono kya Mutwa kifikile. **3** Umuunhu nangavadenganisiaghe kulwoni lula. Ulwakuva nakikwisa m'paka ingwilanisivua sihumile taasi numhuunu ughwa vulugu afwikilue, jula umwanake ugwa vunangifu. **4** Uju ghwējuno ikana ikujinula mwene ikun'kana u Nguluve nambe kino kikufunya. Nu luhumila uluo, ikukala mu nyumba inyimike ija Nguluve na pikuhufia jujuo kuuti ndavue u Nguluve. **5** Namukumbuka kuuti niyanumue ye nikuvavula imola isii? **6** Lino mukagwile kila kino kikunsigha, ulwa kuuti afwikulue mumasiki amanofu ghano ghikwisa. **7** Ulwakuuti uvusyefu vwa muunhu jula unyavulugu jivomba imbombo m'pakalino, neke kangebkwale juno ikusigha lino pano iliva iseghusivvua musila. **8** Pepano jula unyavugalusi ifwikulua, juno u Mutwa u Yesu ikum'buda nu lwuja lwa mulomo ghwa mwene. U Mutwa ikum'benapula na kimonga nu vufwikulua uvwa kwisa kwa mwene. **9** Ku kwisa kwa jula juno

mulugu kuliva ulwakuva imbombo ja setano mu ngufu sooni, ifidegho fyakudegha fya vudesi, **10** neke uvudesi vyooni uvunyavulamafu. Isio sooni siliva kuvala vanovasovile, ulwakuva navakupile ulughaano lwa kyang'haani wvimila uvwa kuvangua kuvanave. **11** Mu uluo ikuvasung'ila imbombo ija vuhosi neke vawitike uvuhosi. **12** Kuhumila ni isio kwekuuti vooni viliihighua, vala vano navitike uvwakyang'haani neke avene vakahovokaghe muvuhosi. **13** Neke lutuvaghile kukumongesia u Nguluve mu masiki ghooni wvimila wvinu vanyalukolo vaghanike va Mutwa. Uvavanga u Mutwa alyavasalwile umue ndavule maluvuko gha ulwakuvi uvwimike vwa Mhepo nu lwitiko uvwa kyang'haani. **14** Iki kyekino avakemelie umue, kuuti kukila mulivangili mukave vimike va Mutwa ghwitu u Yesu Kiliste. **15** Pauluo, vanyalukolo, mwimague ningufu. Mulukagule kula ulwiho luno muvulanisivua, mulisio na mukalata jiitu. **16** Lino, Mutwa ghwitu Yesu Kilisite umwene, nu Nguluve u Nhaata ghwitu juno alayatughanile gheve ikutupela ulutengano uvwa kuvusila kusila nulukangasio ulunofu wvimila muvukalo vuno vukwisa kukila mufipelua, (aiōnios g166) **17** avanyamasie na kuvomba vunofu mu nhumbula sinu mulisio na mumbombo inofu.

3 Lino, vanyalukolo, mutusumilaghe, kuuti ilisio lya Mutwa likwilane na kughinisivua, ndavule fino alivuo kulumue. **2** Mufunyanghe kuuti tuvanguke kuhuma muvuhosi muvaanhu avagalusi nakwekuuti vooni valinulwitiko. **3** Looli Mutwa mwitiki, juno ikuvakangasia umue nakuvolelela kuhuma kwajula umhosi. **4** Tulingufu sa Mutwawvimila umue, kuuti muvomba nakughendelela pivomba isio sino tukuvalaghila. **5** Umutwa avalongosiaghe amoojo ghiinu mulughano na mulugudo lwa Kilisite. **6** Lino tukuvalaghila, vanyalukolo, mulitavua lya Mutwa Yesu Kilisite, kuuti mun'seghukile unyalukolo juno ikukala nu vwolo nakwekuti kuhuma ni nyiho sino mukupile kuhuma kulusue. **7** Ulwakuva umue jumue mukagwile kuvingilila usue. Natukalile mulumue ndavule vala vano vasila vutavike. Namba **8** natulyailie ikyakulia kya muunhu ghweeni kisisa kuhombela. Wvimila isio, tukavombile imbombo pakilo na pamwisi ni mbombo inalumu ni mumuko, nike tuleke kuva n'sighe kwa muunhu ghweni kulumue. **9** Tukavombile n'diiki nakwekuuti tuliisila vutemi. Pa uluo, tukavombile n'diiki neke tuve kihwani kulumue, neke mwigahaghe usue. **10** Unsiki ghuno tulyale palikimo numue tulyavalaghile, "Nave jumonga mulumue nailonda kuvomba imbombo, nangalisaghe." **11** Ulwakuva tupulika kuuti vamonga vighenda nu vwoolo n'kate mulumue. Navivomba imbombo looli vevaanhu vano valisila vutavike. **12** Lino avuo voope tukuvalaghila na kuvapavila mwa Mutwa Yesu Kilisite, vijumiliisiaghe kuvomba imbombo na pisindamala na kulia ikyakulia kya vanave vavuo **13** Looli umue, vanyalukolo, inumbula sinu nasingasiliikaghe pano muvomba isa kyang'haani. **14** Ndeve umuunhu ghweni nailonda kuvingilila ilisio liitu mu kalata iji, muva maso na ghwoope muleke piva nuvuhangalinisi palikimo naghwo, ulwakuuti ave mpelasoni. **15** Muleke pikalala hwene mulugu, looli mum'bunge ndavule unyalukolo. **16** U Mutwa ghwa lutengano jujuo avapele ulutengano amasiki ghooni musila sooni. U Mutwa avesaghe numue mwevoni. **17** Ulu lwa luhungilo lwango, u paulo, muluvoko lwango june, luno

kyekimanyilo mu kalata. Ena ndiki fyenilemba. **18** Ulusungu Iwa
Mutwa ghwitu Yesu Kilisite lunoghile piva numue mweni.

Timoti

1 une ne Poulo ne n'sung'hwa ghwa Yeesu Kilisite kulingana nululaghilo lwa Nguluve nu mpoki ghwitu nu Yeesu kilisite juno luhuvilo lwitu. **2** nikukulembela uve Timoti ghwe mwanango ghwa kyang'ani muvvangilanisi vwa lwitiko. ulusungu ni lipyana nulutengano kuhuma kwa Nguluve uNhaata na kwa Yesu kilisite uMutwa ghwitu fivisaghe numue. **3** ghukalaghe kulikaaja lya efeso, ndavule nikakusumile ye nivuka kuluta kukighavo ikya makedonia, kuti uvakanaghe avanhu novovivulanisia mbulanisio isa vudesi. **4** valeke kugadilila ifipango ifisila luvumbulilo, namatavua gha fisina fya vakuulu amasila vusililo. ifio fefino fipela kukaning'ana nafikuvatanga avanhu kukumwitika uNgurube ghwa lwitiko. **5** uvufumbwe vwa ndaghilo siitu kwekuti avitiki vaghananaghe nu mwojo um'balafu, ni nyivonelo inofu, nu lwitiko ulwa kyang'ani. **6** neke vamonga vasilekile isio, vagalwike vingiile mujova amasio amasila luvumbulilo. **7** vilonda kuuva vavulanisi va ndaghilo sa Moose, napano sino vijova nakusimilisia navasitang'hanie. **8** neke tukagwile kuuti indaghilo sa Moose nofu, nave umuunhu ikusivungilila muvughane vwa Nguluve. **9** kange tunoghiile kukagula kuuti indaghilo nasivikilue kuvaghohofu, looli kuvagalusi navano navakundi, kuvahosi navano navikufuunya kwa Nguluve, kuvalamafu navano navimike, kuvano vibuda avaviise na kyang'hina, namba vanoviduda avanhu avange. **10** kange sivikilue kuva vwafu navano vivwafuka avaghoosi navaghoosi vanine, vano vikuvvula avanhu na kukuvaghusia kuvukami, avadeis na vano vijijiga isa vudesi, palikimo nisingi sooni sino nasikwiting'ana ni mbulanisio isa kyang'ani. **11** imbulanisio isio sili muMhola inofu, jino jihusia uvuvaha vwa Nguluve, juno ighinisivua. ijio jejino nifumbatisivue nu Nguluve nipulisiyaghe. **12** nikumhongsia uYeesu Kilisite uMutwa ghwitu juno amhelile ingufu, ulwakuva alyang'hagwile kuva m'bomba mbombo nnofu. akam'biika mumbombo jaake, **13** napano ulutasi nilyamulighile na kukumpumusia na kukuvalemasia avaanhu vaake. akasungukila ulwakuva nikavombagha isio muvujasu na muvusila lwitiko. **14** kange uMutwa ghwitu alyasungukiile kyango, akamheela nu lwitiko nulughano luno luli mwa Yeesu Kilisite. **15** ili lye lisio lya kyang'ani, lino avanhu vanoghile kukulyupila, kuuti uYeesu Kilisite alisile muisi avapoke avahosi. muvahosi avuo, une nene muhoka makole kukila vooni. **16** kuuti, vvimila une ahufie ulugudo lwake lwooni. pe niive kighwani kuvano viikumwitika na kukupila uvvumi uvwa kuvusila kisila. (aiōnios g166) **17** liino uvwoghopia nu vuvaha vuli nu mwene ifighono fyon, uNtwa un'sila kusila juno uvufue navukumwagha, kange naivoneka, uNgulube ghwe jujuo mwene Amen. (aiōn g165) **18** mwnango Timoti, ululaghilo uluo luno nikukupeela, luling'iine na masio amalongosi agha vuvili ghano ghalyajovilue vvimila uve. **19** amasio aghuo ghakutangaghe kuvomba imbombo ja Nguluve namba luve lutalamu ndaani, ndaule umulwalilugu unnono vule itenga ililugu namba liive litalamu ndaani. ugadiilaghe ulwitiko na kuuva ni nyivonelo inofu. **20** avanhu avange navivikila mwojo kuvomba sino vasitang'inie kuuti sa kyangani, uluo lukuvapelela kuvuhiila kukumwitika uNguluve. Muvanhu avuo

mwale uHimenaayo nu Alekisanda. avuo nimulekile usetano kuuti vamanyile, valekaghe kukum'benapula uNguluve.

2 ululongosi musooni nisuma munsumilanilaghe kwa Nguluve. munsumaghe uNguluve kuuti, avatange na kukuvafunya avanhu vooni kange, uNguluve vvimila avanhu vooni. **2** lunoghiile kukuvasumila avatwa na vange vooni avanya vutavulua, neke tukalaghe nulutengano, pano tukumwimika uNguluve na kuuva na maghendele amanofu. **3** ulu lwe lunono luno uNguluve uMpoki ghwitu ikeela **4** uNguluve ilonda avanhu vooni vapokue nakukagula uvwakyang'ani. **5** tukagula kuuti isio sakyang'ani, ulwakuva uNguluve ali jumo kange unya kuvasambania avanhu nu Nguluve ali jumo ujoo ghwe munhu uYeesu Kilisite. **6** juno alyahumisie uvvumi vwake kuuti avavange avanhu vooni. uvu vwe vwolesi vuno uNguluve alyatupelile munsiki ghuno alyataviike. **7** neke mu uluo nilyavikilue kuuva n'daliki na kuuva nsung'hwa, nanidesa nijova isa kyang'ani. kange nilyavikilue kuuva m'bulanisi ghwa vano navaYahudi kuuti nipulisiyaghe imhola ja lwitiko nu lwakyang'ani. **8** lino panomukong'anile, nilonda avakinhaata pano panovikwinula amavoko kuyanga kukufunya, vavisaghe ni nyivonelo inofu, vifunyaghe kisila ng'alasi namba kukaning'ana. **9** nava vakijuva vafyalaghe vunono amenda, vavisaghe nu luveelo ulunofu. navangakelaghe ulutogo ulwa ulwakitiva ilinyele, namba ulwakufwala ifinu ifya kyuma na fino filengadika, namba amenda agha ndalama nyinga. **10** looli vavisaghe na maghendele amanofu ndavule lunoghile kuvakijuva vano vano vitile kukufunya kw Nguluve. **11** avakijuva vavisaghe vapuliki, kange vakundi pano vimanyila. **12** nanikumpela umukujuva uvutavulua ulwakuvulanisia namba kukuntema umukinhaata. looli avisaghe mpuliki. **13** ulwakuva uNguluve alyampelile uAdamu taasi, pambele uEefa. **14** kange uAdamu naalyasangilue, akadenya ululaghilo lwa Nguluve. **15** neke nave umukujuva ilikwupila uvupoki vvimila uvupaafi vwake nave ikukala mulwitiko, mulughano, muvvimike na kuuva nu luveelo ulunono.

3 ilisio ili lya kyang'ani, "umunhu juno ilonda imbombo ijakuva muloleleli ghwa kipugha kya vitiki, ujoo asalwile imbombo inofu." **2** kwekuti umuloleleli ghwa kipugha kya vitiki, avisaghe munhu juno naipikua, juno nam'bawafu,"unya kukughela kange unya kukulolelela, umunhu ghwa vutavike, ntengeleli, juno akimanyile kuvulanisia **3** aleke kuuva mughasi, aleke kuuva nyamabatu, avisaghe muhuugu. kange nangavisaghe muhojofu ghwa ndalama. **4** avisaghe muunhu unyakwimila vunofu inyumba jaake, juno akimanyile kuvunga avaanu muluveelo ulunofu, kange voope vikumpulika. **5** kwekuuti umunhu juno ikunua kukwimilila unyumba jaake jujuo, ndepoonu ikwimilila ndaani ikipugha kya vitiki? **6** kange nangavisaghe muunhu juno nanga asyetukagha, ulwakuva kyaikughinia. ulughinio uluo lukumpelela kukwingila muvuhigi ndavule alyahighilue uSetano. **7** looli, avisaghe muunhu juno ikwolekua vunofu namba na vapanji, kuuti aleke kupikua na ghwilila mulutegho lwa Setano. **8** navatangili vavisaghe vaghohofu vano navasyetung'ani, navaghaasi, valekaghe kuuva vahojofu va ndalama. **9** looli vavisaghe vaanhu vano vigadiiila uvwakyang'ani vwa lwitiko lwino nu mwojo um'balafu. **10** voope ava vaghelwaghe taasi, neke vangavoneke kuuti vanoghiile,

vavombaaghe imbombo ijio. 11 navadala vaave vavisaghe nuluveelo lunofu, vano navadesi, vano vikughela, kange vavombi vanofu musooni. 12 avtangili valekaghe kuuva vavwafu, ulwene vavisaghe vaanhu vano vikwimila vunofu avaana vaake nasi nyumba saave. 13 vano vivomba vunofu imbombo ija vutangili, viiva voghopua. apuo viiva ni ngufu kupulikisia imhola ija lwitiko lwitu mwa Yeosu Kilisite. 14 nikuvaumbela amasio agha, kumo nihuvila kukwisa kulumue munsiki n'debe ghuno ghukwisa. 15 neke nambe nidiile, ukagalaghe sino sinoghiile kuvomba munyumba ja Nguluve, jino kye kipugha kya vitiki va Nguluve juno mwumi, mbanda, kange lwako lwa kyang'ani. 16 kyang'ani, sino uNguluve atuhufisie m'baha, soope se isi. uNguluve akivonesia mulwa m'bili, akalekua nu Mhepo kuuva mugholofu, akavoneka, akapulisivua mufisina fyonu, avaanhu ava muisi vakamwitika, akatolua kuluta kukyanya muvuvaha.

4 neke uMhepo ijova kisila kufisa kuuti, ifighono ifya vusililo vamonga vivuhilagha kuvigilila uvwakyang'ani vwa lwitiko, neke livingililagha imhepo isa vusyangi, ni mbulanisio isa Setano. 2 avaanhu vano vivulanisio isio ve vakedusi, kange vadesi vano inyvonelo saave sifwile. 3 avua vikuvasigha avange kuuti valeke kutolana, nambe kulia ifyakulia fimonga, fino uNguluve alyafipelile kuuti, avitiki vafyupilaghe nu luhongesio, ulwakuva vavutang'hinie uvwakyang'haani. 4 ifipelua fyonu ifya Nguluve finofu, jeeje kukaan kimonga, looli fyupilwaghe nu mwojo ughwa luhongesia. 5 ulwakuva sino uNguluve ijova mulisio lyake, ni nyifuunyo situ isa luhongesio, fihufia kuuti ifio fytikisivue. 6 ungavapeele avitiki imbulanisio isio, apuo pe ghuuva m'bombi nnofu ghwa Yeosu Kilisite, kange ghuuva ukulile vunofu muvwakyang'ahaani vwa lwitiko lwitu na mumbulanisio inofu sino uve usivingilile. 7 uve ufleke lwoni ifipango ifya vakulu ifisila luvumbulilo, neke jaatu ughimbaghe kukukala muvughane uvwa Nguluve. 8 kukughuhonga um'bili kuuva ni ngufu, kwelule uluvumbululo, ludebe, kwe kukangasia um'bili ghake. na looli, kughimba kukufunya na kukum'bingilila uNguluve, luvumbulilo kukila sooni. ulwakuva ulu lukuatupeela ulufingo ulwa kukava uvwumi uvwa lino na vuno kuvkwa". 9 ilisio ilio lya kyang'ani, lino avaanhu vanoghiile kukulyupila. 10 mu uluo tughimba na kuvomba imbombo, ulwakuva tukumuhuvila uNguluve juno mwumi, uMpoki ghwa vaanhu vooni vano vikwitika. 11 isio se sino unoghiile kukuvavulanisio na kukuvalaghila avitiki kuuti vasingililaghe. 12 nambe avaanhu vikukuvona ulin'debe, ulekaghe kukulekelesia vakubenapule, ulwene uve ughimbaghe neke uvusaghe kihwani kuviti munjovele, mumaghendele, mulughano, mulwitiko na muvugholofu. 13 ughimbaghe kukuvimbila avaanhu aMalembe aMimike, kange udalikilaghe na kuvulanisio kuhanga pano niiliva nisile. 14 ulekaghe kuvuhila kukukivombela ikipugha ikipelua kino uNguluve akupelile uvwimila amasio gha vavili, na pano ghwalyimikue na valoleleli va kipugha kya vitiki. 15 ughimbaghe kuvomba isio nu mwojo ghwako ghwoni. kuuti muvwumi vwako avaanhu vooni vajaghaghe imbombo jaako. 16 ghulolelelaghe amaghendele ni mbulanisio saako. nungilamwaghe, ulwakuva pano ghuvomba isio ghukulusia uvwumi vwako nu vwa vano vikukupulikisia.

5 ulekaghe pikun'dalikila umunhu un'goyo, looli um'bulaghe hwene mpafi ghwako. avadiimi ujovaghe navo hwene vanino. 2 nava vahinja, uvavombelaghe muvunofu vwoni hwene valumbulio. 3 uvavulaghe avitiki kuuti, vavatangaghe avakijuuva avafwile avasila lutango. 4 neke umfwile ghweni juno ali na vaana nambe avisukulu, avuo vamanilaghe taasi kuvomba sino sinoghile munyumba saave. vavavombelaghe avapafi vaave, ukuo kwekugomosisia sino voope vavombilue. kuvomba uluo kwekuno uNguluve ikeela. 5 umukijuuva umfwile juno naali nu muunhu ughwa kuntanga, ujoo ikumuhuvila uNguluve, ikufuunya na kusuumu ulutango kwa Nguluve pakilo na pamwisi. 6 looli umukijuuva umfwile juno ikeela uvunoghekua vwa iisi, ujoo mfue napano ivoneka mwumi. 7 soope isio uvavuule avitiki kuuti valeke kupikua. 8 neke umuunhu ghweni juno naikuvatanga avaanhu vaake, kyonga ava munyumba jaake, ujoo iiva alulekiile ulwitiko, iiva m'biivi kukila umupanji. 9 umfwile anoghiile kuuva muvutavike vwa vafwile, nave ali na maaka kutengulila ifijigho ntanda, kange na m'bwafu." 10 olekwaghe vunofu, ndavule avisaghe asungile avaanu vaake vunofu, atengeliile avagheesi na vitiki, avatangile vano vupumusivua, kange avombile imbombo sooni inofu. 11 looli avafwile avajeela, nungavupilaghe muvutavike, ulwakuva uvunoghelua vwa m'bili vukuvaghighila kukila kukutavula kwa Kilisite, apuo vilondagha kutolua. 12 mu uluo viiva vikwingila muvuhighi, ulwakuva vavulekile ulufingo lwave kwa Kilisite, ulwakujigha kisila kutolua kange. 13 palikimo nuluu, vimanyila uvwolo panovighendaghenda munyumba isa vaanhu. nakwekutu vuvwolo vvene, kange viiva vaheehi na kuhanga mumbombo isa vange, nu vuholiholi na kujova sino nasinoghiile. 14 lino, une nikeela avafwile avajeela, vatolwaghe vavapaghe avaanu na kulolelela inyumba saave, neke avalugu valeke kukuvajova fivi. 15 ulwakuva avafwile vamonga vasovike, vikum'bingilila uSetano. 16 nave umukijuuva umwitiki ali na vafwile munyumba jaake, avatangaghe, kuuti ulukong'haano luleke kukwangilua. neke ulukong'haano luuva nu vweleefu uvwa kuvatanga avafwile avange avasila lutango. 17 avaloleleli va lukong'haano, vano vivomba imbombo vunofu, voghopwaghe na kuhombua vunofu," kyongo vano vikuhumia kudalikila na kuvulanisio. 18 ulwakuva ilembilue muMalembe aMimike kuuti, ulekaghe kukujibunga ing'ombe umulono, pano jisyonda ingano paluvugha. kange ilembilue, um'bomba mbombo anoghiile kuhombua uluhombo lwake." 19 ulekaghe kukwitika inongua sino sijovua vvimila umuloleleli ghwa lukong'haano, kisila vwolesi vwa vaanhu vavili nambe vatatu. 20 looli avaloleleli vano vifihoka amakole, uvadalikilaghe pavinga, kuuti avange voghopaghe. 21 nikukulaghila pamaso gha Nguluve, na pamaso gha Yeosu Kilisite na vanyamhola avasalulua kuuti, ugadiililaghe aghuo, ulekaghe kuhigha ng'hani ng'hani kisila kulutang'hinia nambe kutangila lubale. 22 nungamwitikisyaghe ng'hani ng'hani umuunhu pikumwimika pa mbombo ja Mutwa, ulwakuva ungam'biike umuhosi pa mbombo, najuuve ghuuva uhangile amakole ghaake. uve ghulolelelaghe uvwumi vwako, uvisaghe mugholofu. 23 kuhuma lino, nunganywisaghe amalenga gheene, looli unywisaghe nu luhuuje ludebe vvimila inhamu jaako ija lileme ni nhamu isingi sino sasikukugasia. 24 nungavitikisyaghe ng'hani ng'hani avanhu pa mbombo ja Mutwa, ulwakuva avanhu

avange, amakole ghaave, ghali pavuvalafu, ghikuvalongolela kuvuhighi. neke avange, amakole ghaave ghafisiime, ghivoneka pambele. 25 enendiki, imbombo inofu sivoneka pavuvalafu, soope sino sifisiime sihanga sivoneke.

6 avakami vooni avitiki, vijisyaghe kuvavombelua vaave, kuuti ilitavua Iya Nguluve ni mbulanisio siitnasingabenapulwaghe. 2 avakami vano avavombelua vaave vitiki, valekaghe pikuvabenapula ulwakuva va kipugha kimo. ulwene vanoghile kukuvavombela, vunofu na pikila, apuo viiva vikuvatanga avajanave mulwitio, kange avuo vaghanike vaave. isio uvulanisiaghe na kupavila. 3 kwevale avanhu vano vivulanisia imbullanisio sa vudesi. sino vivulanisia nasikwiting'hana na masio amanya vwumi agha Mmutwa ghwitu uYesu Kilisite, kange nasikwiting'hana nu vvimike. 4 avuo vamemile ulughinio, kange navakagwile kimonga. avanhu avuo vikwumilila mulukaani ulusila luvumbulilo vwimila utusio utudebe. mu uluo jihumila igiila, amabaatu, amaligho, anganano, 5 kange jaatu ghinangania amapuling'ano. avaanhu avuo vanangiike uluhala, vasila vvakyang'ani visaagha kuuti kuvomba imbombo ija Nguluve je sila ija kukavila ikyuma. 6 ulwakuva ni kyuma luvumbulilo, neke umuunhu iiva nu luvumbulilo ulukome, pano ikumwitika uNguluve na kukwilana ni fiinu fino ali nafyo. 7 ulwakuva muiisi muno natwalisile na kimonga, kange natungavuuke na kimonga, 8 looli tungave ni kyakulia ni fya kufwala tukwilanaghe nifio. 9 neke vavo vali nu vunoghelua uvwa kyuma vwimila mungelo, nakughwilila munhegho na muvunoghelua uvwa kijasu vuno vukuvanangania. uluo lukuvapelela kupumuka kyongo. 10 ulwakuva kukusighana kyongo indalama vve vutengulilo vwa vuvili vvinga. vamonga vinoghilue isio vasyangilue valulekile ulwitiko, pe vali muvuvafi uvukome hwene muunhu juno ikuhoma nu mmaghe. 11 looli uve ghwe muunhu ghwa Nguluve, usikimbilaghe isio. uvingililaghe uvvimike, uvvimike, ulwitiko, ulughano, ulugudo nu vuhugu. 12 ghimbagha kukum'bingilila uNguluve ndavule lutalamu ndaani, neke ukolelelaghe uvwumi uvwa kuvusila kusila, vuno ghwa ghwakemelilue pala panoghwalitike pavolesi avinga. (aiōnios g166) 13 nikukulaghila pamaaso gha Nguluve juno ikufiviika fyumi ifinu fyoni, na pamaaso gha Yeesu Kilisite, juno alyajovile uvwolesi uvwa kyanghaani pamaaso gha Pontio Pilato, 14 niiti, ugadililaghe indaghilo isio muvunofu vwoni, kuhanga pano alaava ikwisa uMutwa ghwitu uYeesu Kilisite. 15 kukwisa kwa mwene kulaava unsiki ghuno ataviike uNguluve juno ighinisivua, unya ngufu juno mwene, uNtwa ghwa vatwa vooni. 16 ujuo ghwe juno uvufue navukam'bona, ikalile palumuli luno umuunhu nangaluvelelele. kange nakwale umuunhu juno amwaghile, nambe juno ndepoonu ikumwagha. uvwoghopua ni ngufu ali nafyo ifighono fyoni Amen. (aiōnios g166) 17 vavuule avamofu valeke kukughinia, nambe kuhuviila uvumofu vwake uvwa muiisi jji, vuno vwa nsiki n'debe. looli vamhuvilaghe uNguluve juno ikutupeela ifinu fyoni muvukoola vwake, kuuti tufivombelaghe nu lukeelo. (aiōn g165) 18 kange avavuule vavombaghe inofu neke vavisaghe vamofu mumbombo inofu ndavile avange vule vamofu mufiinu. vavisaghe vapeesi nakuhangilanila na vange ikyuma kyave. 19 kuvomba imbombo inofu isio, luli ndavule kuvuta ifiinu ifya kukutanga unsiki ghuno ghukwisa,

ukuo kwe kukuvikila ulwalo ulukangafu ifighono fino fikwisa, apuo pepano valupila uvwumi uvwa kyang'haani. 20 timoteo, gadililagha vunofu uvvyakyang'haani vuno upelilue. ulekaghe kukujingisia mumasio ghano nagma Mutwa amasila luvumbulilo na makaning'hano agha kijasu, ghano avange viiti vve vukagusi. 21 avaanhu avange vano vasikolile isio, valulekile ulwitiko lwave. ulusungu luvvisaghe palikimo numue.

2 Timoteo

1 u Paulo u Musung`ua ghwa Yesu ku vughane vwa Nguluve, vulevul nhu lufingo ulwa vwumi luno lulimunkate mwa kiliste Yes. **2** U Timotheo umwana umwagharike; ulusungu nhu lutengano kuhuma kwa Nguluve u Mhata nhu kilisite Yesu Mutua ghwitw. **3** Nikumuhongeasia u Nguluve, juno nikumbombela kuvufumbue uvinoofu ndavule valyavombile ava nhata, panonokumbu ka kisela nha kusila mu nyifunyo sango. Pakilo kange. **4** Pamwiisi ninoghelua kukukuvona, ulwa kuti niive nhu lukelo. Nikughakumbuke amahosi ghako. **5** Nikale nikumbusivua vmwila vwa lwiliko lwako ulwakyang`ani ulwakyang`lani, apuo ulwakwasia lukikalile kwa kuuku ghwako u loisi nhu mama ghwako u Yunisi. Nanilinuwwakyang`ani kuuti ulwrtiko uluo lukukala unkatte mulyeve pupe. **6** Pauluo ulwakuva nikukumbusia kusonela ikipelua ikya Nguluve kinomwekiti munkate mulyuve kusila ija kuviklua amavoko ghano. **7** Ulwakuva u Nguluve nakataghile inhumbula ija vwoghofi, looli ingufu nhu lughano nhu vwoghopua. **8** Puuluo nhunyavuvonelaghe ugha uvwolesi wvimimila u Mutua ghwiitu, nambe ughwango une nhe Paulo n`kungua ghwa mweene. Looli muhangilanilaghe nhi mumuko wvimila vwa livangili vulevule nhi ngofu sa Nguluve. **9** Gwhe Nguluve juno alyatupokile kange na pi hutukemelea ku lukemelo ulwitike. Nakavombile ndiki kuling`ana nhi mbombo siitu looli kuling`ana nhu lusungu nhi mbombo ja mweene jujuo. Alyatupelile iisi sooni mwa kilisite Yesu ye ghukyaae unsiki pitengula. (aiōnios g166) **10** Looli lino uvupooki vwa Nguluve vuvalulivue kukwisa kwa mpoki ghwiitu kiisite Yesu. Ghwe kilisitejuno alyimisie uvufue kange na kutwala uvwuumi vunonavudugha mulumuli ulwa livangili. **11** Wvimila vwa uluo nilyasalulivue kwa n`daaliki, unsung`ua nhu m`bulanisi. **12** Wvimila ulu nipumuka kange, Looli nanilola isio ulwakuva nikurikagula mweene juno nilyamwitike. Nili nhuvwa kyang`ani kuti mweene anoghile kukibiika kila kino nilyatavwile kwa mweene nambe ikighono kila. **13** Ukumbukaghe ikihwaani ikya mhola ija vvitiki. Vuno ulyavupulike kuhuma kulyune, palikimo nhu lwitiko nhu lughano luno lulimunkate mwa kiliste Yesu. **14** Ughanvikaghe agha vunoofu ghano alyakutavulile u Nguluve kukilia u Mhepo u Mwimike juno ikukala munkate mwa Yesu. **15** Ghukagula kuuti, vooni vanovikukala mu Asia valyanilekile mukipugha iki mwewvale ava. Figelo nhu Hemoyene. **16** Umutua ajisungukilaghe inyumba ija onesiforo ulwakuvake kinga alyanihovvisie kange nakapelite isoni iminyororo ghyango. **17** Pauluo, yeale ku Roma alyanilondile ku ngufu peakanya ghile. **18** U Nguluve antangaghe kupata ulusungu kuhuma kwa mweene ikighono kila. Ndavule alyanangile yenili ku Efeso uve ukagwile vunofu.

2 Pauluo, uve mwanango, upulue ingifu mulusungu lunolulimunkate mwa kilisite Ysu. **2** Nagha ghanoukaghapulike kulyenu jumonga mu volesi vinga, ughatavule ku vaanhu avitiki vano vanoghile kuvavulanisia avange kange. **3** Uhangilanilaghe nhimumuko palikimo nune, ndavule unsikali unono ughwa kilisite Yesu. **4** Nakwale unsikali junoivombata unsiki ghughughu Junoikuling`ania nhi mbombo

isa vulevule isia vukalo, ulwakutiti umunoghele um`baha ghwa mweene. **5** Kange nave umunhu ighelana heene ikimbila, naupelua ingela pano nagheline kuvingulia uvutavike. **6** Kukukangasia kuuti umulimi unyangufu avisaghe ghwa kwasia kukwupila ikighavo ikya mpeto ghwa mweene. **7** Usaghadhe wvimila vwa iki kunonijova, ulwakuva u Mutua ikukupela uvwelefu uvwaisi sooni. **8** un`kumbukaghe u Yesu kilisite, kuhuma kukisina ikya Daudi, **9** juno alyasyusilue kuhuma kuvafue. Ulu kwekuling`ana nhi mhola jango ija livangili, janovwimila vwa uluno nipumika nambe kupinyua nha manyololo ndavule umunogbifu. looli ilisio lya Nguluve manyololo. **10** Pauluo, nikuguda nhisi sooni wvimila vwa vaala vanno u Nguluve avasalwile, ulwakuti vope kange vupile uvupoki vunovulimwa kiliste Yesu palikimo nhu vvitike uvwa kusila nhakusila. (aiōnios g166) **11** Injovele iji jejakutwikisivua: "Nave tufwille palikimo nhu mweene, Tukukalagha palikimo nhu mweene kange, **12** Nave tukuguda, tutema palikimo nhumweene kange nave tukun`kana umweene, ghwope kange ikutukanegha usue. **13** Nave natuvavitiki/ umwene ijigha kuva mwitiki, ulwakuva nanoghile kukukana jujuo." **14** Jighagha ghukuvakumbusia wvimilo vwa iisi. Vavurungughe pavuvulungolo pa Nguluve valeke kukaning`ana wvimila vwa masio. Ulwakuva nakwejili imbombo mu iisi kuhumilani la nhili kwevule uvunangifu kuvala vano vipulikisia. **15** Uvombaghe nhi ngufu kukuvonosia kuuti ghwitikisivue kwa Nguluve ndavule u m`bomba mbombo juno ulwahuva naulalami kivua. livombelaghe ilisio ilyakyang`ani vunofu. **16** Mughalekaghe umapuling`ano agha mu iisi ghano ghilongosia kutala na kukila uvugalusi. **17** Amapuling`ano ghavane ghikwilana heene lihojmuveni muvanave Himenayo nhu fileto. **18** Ava ve vaanhu vano navavwaghile uvwakyang`ani, Vijora kuuti uvusyuke vuling`anisie pihumila. Visyetulania ulwitiko muvamo avaanhi. **19** Pouluo, ulwalo ulunono lwa Nguluve lukwima, Avanyavulembi uvu, "Umutua avakagwile avamweene, Ghweni Kuno ilikulikemela ilitavualya mutua anoghile pikubaghula nhu vuvotevo." **20** Nyumba ijavumofu, nakwekiti mweffili i fyombe ifya sahabu nhi shaba jene. kange kweffili ifyombe ifya mapiki nhi lihanga fimo mu ifi wvimila vwa mbombo ija vwoghopua kange ifyene fimo fyefyambombo jino najavwoghopua. **21** Nave umunhu ikuvualasia jujuo kuhuma ku mbombo jino najavwoghopua, umwene kye kyombo ikya kwaghopua. Abikilue pajo, unywa mbombo kwa Mtua, kange aling`anisivue ku mbombo jila inofu. **22** Vukimilaghe uvunoghelua uvwa kisoleka. Uvingililaghe uvwakyang`ng`ani ulwitiko ulughano nha vaala vanovikun`kurikemela u Mutua ku nhumbula inono. **23** Looli ukanaghe uvuyasu na masio ghalunanging`ano kwani ukagwile kuuti vuhola, uvuhovesi. **24** Um`bombia mbombo ghwa Mutua nanoghile mulwisaghe, Pauluo, anoghile kuuti ave muhuguku avaanhu vooni, juno anoghile pivukanisia, na pikuguda. **25** Anoghile pikuvavulanisia ku vuhuuu vaala vanovikunka na looli u Nguluve anoghele pikuvapela ululato uluvakuka gula uvwakyang`ani. **26** Vaghile kukwupila uvukagusi kange kubuhila ulutegho ulwa setano, ye akulile kuuva veikoilue nhu mweene wvimila uvwa vughane vwa mweene.

3 Looli ukagugaghe ill: mukighono ikya vusililo kweghuwa nhu nsiki untaalumu. **2** Ulwakuva kwe viva avaanhu avanya kughinia, avanya matupa, avanya masyojolo, vanonavileva avapaafi vavanave, avasila luhongesio nha vaahosia. **3** Avasila lughano ulwa kyang`ani, vanonavilonda pikukala nhu lutengano ulwa munhu ghweeri, avahumiling`ania, vanovivonelia, vanonavilanda uvunono. **4** Vilekanagha, veeti, avanya kuvuona vavuo nhu vanovivomba uvumalaya kukila kukumughara u Nguluve. **5** Kungi viva nhi kihwani ukya kufanya, looli viku jikanagha ingufu jamweene ghubughulaghe nha vaanhu avuo. **6** Ulwakuva vamo vavane vevaghoosi nanavikwingela mulukolo ulwa a vaaanhu na kuwavula avamama avayaasu Ava vevamama vanovamemite uvuhosi kange vilo ngosivua nhu vunoghelua uwwa kila kinu. **7** Avamama ava vimanyika ifighoono fyooni, looli nambe navanoghile kufikila uvukagusi uwwa kyang`ani. **8** Nдавule vule u yane nhu Yambre walyimile na kupungilanila nhu Musa. Ku siila iji nyisi ava va vudesi vikwima lubale nhu vwa kyang`ani ve vaanhuvano, vanonavikwitika kuling`ananhu lwitiko. **9** Looli navilutagha kutali. Ulwakuva uvuyaasu vuvanave vuvikua pavuvalafu ku vaanhu vooni, ndavule vukale na vaanhu vaala. **10** Looli uve ughavingilile amalemba ghano, amaghendele ghango, uvutani uwango, ulwitiko lwango, ulugudo lwango ulughano lwango nhu lutengano lwango. **11** Imumuko, uvuvafi naghanoghakanivvene kula ku Antiokia, ku Ikonia listra. Niligudile imumuko. U Mutua ahamokile ku ghooni aghuo. **12** Vooni vanovilonda kukukaala mu vukalonu vwa kukufunya mwa kilisite u Yesu vipumusivwagha. **13** Avaanhu avahosi navadesi vikwongelelagha kuva vahosi kyoongo. Vikuvasyangagha avange Vavuo veene visyangua. **14** Looli uve, ukangalaghe u iisi sino ghumanyika nha kukwitika ku vapesie. U lwakuva ghukagulanumanyile kwaani. **15** Ghukaghula, kauuti kuhuma ku vvaana kulevune ukaghakagwile amalemba amimike. Agha ghanoghile kuku kupela uluhala vvimila vwa vupoki ku siila iija lwitiko ulwa kilisite Yesu. **16** Kila lilemba livikilue kutumela nhu Mguhwe. Lilondua mu lembe aghanyaluvumbulilo, kukuvavula, kusaisia pano vahookile, nha kuvulanisia **17** muvwyang`ani. Ulu kwe kuuti umunhu ghwa Nguluve akwilanaghe, puno apelilue ingafu sooni vvimila uwwa kuvomba imbombo.

4 Nikukupela ululaghilo u ulunyavusuti pavulongola pa Nguluve nhu kilisite Yesu, Juno ikuvanhigha avumi nhu vutua vwa mwenee. **2** Dalikikagha ilisio. Ghulinganisaghe unsiki ghunoghule ndua naghuanonagholondua. Vavulaghe avaanhu uvuhosi vuvanave, kolelelagha, lasimisiagha nhu lugudo lwooni nhi mbulavusio. **3** Ulwakuva unsiki ghukwisa ghuno awanhu navitoolanagha nhi mbulanisio isakyang`ani, Pauluo, vikulondelagha avanulanisi ava kuvavulanisia kuling`ana nhu vunoghelelua vuvanave. Mu siila iji imbulughutu sivanave sipulikagha. **4** vibuhila kupulikisa imbaulanisio sakyang`ani nha kusyetukila injovele. **5** Looli uve uvisaghe mwitiki mu iisi sooni, ghugudaghe nhu nhalamu, Vombagha imbombo ija mwinjilisiti/ malagha imbombo jako. **6** Ulwakuva une niling`anisie kukung`ilila. Unsiki ughwakuvuka kulyene ghufikile. **7** Nighelile muvwyang`ani, ulughembo nimalile, ulwitiko mlwitike. **8** Ingela

jakyangvani jibikilue vvimila vwangu, jino u Mtua junoihigha nhu vwyang`ani, kunipela ikighono kiila. Makwekuti kuyilune looli kange ku vaanhu vooni vanovighula nhu lukelo kuvoneka kwa mweene. **9** Ghutangaghe pikwisa kulyenu ng`aning`ani. **10** Ulwakuva u Dema anilekile. Ajighanile iisi ija liimo kange alutile kwa Thesalonike, khu kreseni alyalutile khu Galatia, kange u Tito alyalutile khu dalmatia. (aiōn g165) **11** Uluka mwene ghwe junu alipalikimo nune. Untolaghe u Marko ghwisaghe naghwo ulwakuva umwene ikung`angasia une mumbombo. **12** Nimwomwle u Tikiko Efeso. **13** Umwenda ghula ghuno nikaghulekileku Tro khu karmo, pano ula vughukwisa ghwisaghe naghwo, palikimo nhi fitabu fila ifya ng`wembe. **14** Ulexanda junoinosia ikyuma alivyonivombabile uvuhosi wiga. Umutua ikumuhomba kuling`ana nhi mbombo ja mweene. **15** Nuve kange ghwohopage kwa mweene, ghwemweene alyakanile amasio ghiitu. **16** Nhululaghilo lwango ulwakwasia, nakwale umunhu ghweeni junoiimile palikimo nune, umunhu ghweeni akani lekile. U Nguluve nangavanaililaghe ukwakyang`ani. **17** Looli u Mutua alyimiki palikim nune, akanipela ingifu ulwakuti kukilila kulyene ilisio lijovwaghe vunofu nhu vapannji vakagule kupulikisia. Nikavarangwike mumulomo ghwa Nyalupala. **18** U Mtua ikunibusia khu mbombo sooni isa vuhosi kange nakukumka vvimila uwwa vutua vvamweene ughwa kukyanya. Uvvitiki vuve kwamweene kisila kusila na kusila. Amenii (aiōn g165) **19** Umuhungilaghe u Priska, u Akila nhi nyumba ija Onesiforo. **20** U Erasto akajighe ukuo ku korintho, looli u Trifimo nikamulekile khu Mileto ajighe ivavua. **21** Uvombaghe ghanighani ghwise yeghukiale unsiki ughwa ng`aala. U Eubulo ikukuhungila. kange u Punde, Lino, Claudia nha vanyalukolo vooni. **22** U Nguluve avisaghe palikimo nhi nhumbula jako, Nhu lusungu.

Tiito

1 Ikalata iji jihumile kulyune ne Paulo ne m'bombi ghwa Nguluve, kange ne n'sung'hua ghwa Yeesu Kilisite. Une nisung'ilue nivalungjike avabaghulua va Nguluve mulwitiko namuvukagusi vwa kyang'ani vuno kuvukalongosia mumaghendele amimike. **2** Valinuluhuvio ulwa vumi uvwa kisila na kusila vuno uNguluve ayalaghile kuhuma iisi ye jikyale kupelua umwene najova uvudesi. (aiōnis g166) **3** Mun'siki ghwa Nguluve ghuno ghufikile, alyavonesisie ilisio lyake mu mhola jinoalyamelile une kudalikila. jikanighanile kuvomba ndiki kululaghilo lya Nguluve mpoki ghwitu. **4** kwa Tiito, umwana ghwa lweli mu lwitiko lwitu. ulusungu, ikisa nulutengano kuhuma kwa Nguluve Nhaata nu Yesu Kiisite mpoki ghwitu. **5** mu uluo nikakulekile kuti, usitende sooni sinasikao kamilike na kuvika avalolesi va tembile mumakaja ghoni ndavule finonikakulaghile. **6** umulolesi ghwa tembile avaghile kuva kisila lupiko, mughosi ghwa n'dala jumo, unyavana vitiki vanonavilolela na vasila lwitiki. **7** luvaghile kuvalolesi ndavule umwimilisi ghwa likaaja lwa Nguluve, alekaghe piva nulupiko. nangavisaghe munhu ghwa njeghelo au juno naikujisigha, nangavisaghe munhu ghwa kutengulisia uvuhovesi kange nagavisaghe mhohofu. **8** looli avisaghe ntengeleli, junoikela inofu, avisaghe nyaluhala lunolukwiliine, mugholofu juno ikum'bingiila uNguluve nyakughela. **9** junoivesia kukwimila imbulanisiso sa lweli sinosivulanisiva, neke awesie kuvakangasia mu mbulanisiso inono jumo iwesia kukuavungu vooni vanovikunkana. **10** ulwakuva kulinavahosi vinga, vinga vala vano navakundi. amasio ghavanave gheghakijasu, visyanga na kukuvalongosia avanhu muvusyovi. **11** luvaghile kukuvasigha avanhu ndavule avuo. vivulanisia ghala ghano naghavavaghile kuluvumbulilo lwa soni nakunangania ikaja soni. **12** jumonga muvanave, umunhu unyaluhala alyatiile, "avakelete valinuvudesi vasila vusililo, vahene fikanu, voolo na vanyamwojo," **13** injovele iji je ja lweli, lino uvasighe ku ngufu neke kuti wawesie kujova ilweli mu lwitiko. **14** uleke kupulikisia ifipango fino nafyalweli ifya kiyahudi ni ndaghilo sa vanhu, vano vavulekile uvunyakyang'ani. **15** kuvanhu voni vano valoghlofu, ifinu fyonni fivalasivue, looli kuvala voni vano vanavano na valamafu kange navitiki, ifinhu fyonni filamafu. ulwakuva amasaghe ghawe nuluvumbulilo lwave lulamafu. **16** vikujo va veene kuti vamanyile unguluve, neke kumaghendele ghaave vikun'kaana. avuo vahosi kange navitiki. navanoghile namba mumbombo jimonga inofu.

2 Neke uve ghajove ghala ghanoghilutana na njovele ja kwitikila. **2** Avasehe vavisaghe vanya lujisio, vanovikulolelela vanya luhala vanya lwitiko lunono, mulughano na mulugudo. **3** Ene ndiiki navakijua avagojo vavisaghe namaghendele ghanoghikumwiktika uNguluve valekaghe kuva vadesi. valekaghe kuuva vaghasi. **4** Vanoghile kuvulanisia sino nofu mulwakuvavunga avakijuuva avajelelela kukuavaghana avaghosi vaave navaana vaave. **5** Vanoghile kukuavulanisia kuva vakola. vaghlofu, valolelesi vanofu vamakaja ghaave, navitiki kuvaghosi vaavo. luvavaghile kuvomba imbombo isi neke kuti ilisio lwa Nguluve nalingabenapulwaghe. **6** Enendiiki, muvankangasiaghe inumbula avasoleka vavisaghe vanyakulolelela. **7** musila soni

muvisaghe kuhwani mum'bombo inofu; napanomuvulanisia muhufyaghe uvwakyang'ani nuvunywilifu. **8** jovagha imhola isinya vwumi, neke kuti ghwohwoni junoisigha ajejesivwaghe lwakuva asila livivi ilyakujova mulyusue. **9** avasung'ua navitiki avatwa vaavo kwa kila munhu. vaghanile kukuavahovosia kange valekaghe kudaling'ana navo. navanoghile kulyasa. pepano **10** vanoghile kusona ulwitiko lunono lwoni neke kuti musila sooni mujovaghe imbulanisiso situ kuhusu uNguluve umpoki ghwitu. **11** ulwakuva ulusungu lwa Nguluve jihufisie ku vanhu vooni. luhuvisie kukana isiyo sino nasa Nguluve nulungohelua lwa isi. **12** lutukuvulanisia kukukala kwa kulolelela, nikyang'ani, namusila sino sa Nguluve mun'siki ughu. (aiōn g165) **13** Un'siki ghunotuhuvila kukwupila uluhuvio lwitu ulunya uluvoneke lwa vvimike vwa Nguluve ghwitu um'baha numpoki ghwitu uYesu Kilisite. **14** UYesu alitawwile uvwumi vwake jujuo kuti neke atupoke kuhuma muvuhosi nakutuvalasia, kwaajili jaake avanhu vanovinoghua kuvomba imbombo vunofu. **15** Ughajove nakukughaghinia agha. dalikila kuvutavulua wvoni nungitkaghe umunhu ghwohwoni kukubenapula.

3 uvakumbusie kukujisia ku valolelesi nuvutavulua, kukuvitikila nakuva tayale kum'bombo inofu. **2** vakumbusie avanhu navangam'bombelaghe umunhu ghwohwoni uvuvivi, navangavisaghe na mabatu, vavapele inafasi avanhu avange kuvomba inyamulo, nakusona ulujisio kuvanhu vooni. **3** ulwakuva najusue tulyale namassaghe gha vusofi naghavugalusi. tulyale muvusufo nakuvombua vasung'ua va noghelua nyinga ni tulikalile muvuwifu nuvuhosi. tulyakalisie nakukalalilana. **4** neke un'siki ghuno ulusungu lwa nguluve umpoki ghwitu nulughano lwake kuvanhu panolulyavonike. **5** nalulyale mumaghendele ghwitu gha kyang'ani ghanotuvombile, looli alyatupokile kulusungu lwake. alyatupokile kwakutuvalasia nakuholua vupya nakutendua vupya mwa uMhepo uMwimike. **6** Unguluve akumulaghe uMhepo Umwimike kuvvinga kukilila uYesu Kilisite umpoki ghwitu. **7** akavombile ndikio neke kuti, tungave tuvailue ikyang'ani kulusungu lwake. tuisaghe vahangilanisi mukyang'ani vwa vwumi vwa kusila nakusila. (aiōnis g166) **8** iji je mhola jakwitikika. nikuvalonda mughajove muvukangasio agha, neke kuti vala vanovikumwitikila uNguluve vavisaghe nuluvumbulilo muvufumbue mu mbombo inofu sinoakasivikile pamaso ghavo. imbombo isi nofu siliniluvumbulilo kulyusue tvevoni. **9** pe mulekaghe pikwingila mulukani uLyakipumbafu, ifya fipango, amasindano, amabatu mundaghilo. isio sisila namba luvumbulilo. **10** mun'kanaghe ghwohwoni junoisababisia mupalasane kati jinu. pepano kyande muva mumpavile ulwakwanda na kavili. **11** kagulagha kuti umunhu ghwandikio ajilekile isila ija kyang'ani napivomba isambi nakukujigha jujuo. **12** kyalenikun'sung'a kulyuve urtemi nu tikiko vomba ng'aning'ani ghwise kulyune kuno ku Nikopoli namwile kukukala uns'ikighwa mepo. **13** vomba ng'aning'ani un'sung'e u Sena umanyi ghwa ndaghilo nu Apolo kisila kupungukivua niku. **14** avanhu vitu lughanile pimanyila kutighana mu imbombo inofu sinosikola amanogheluo neke kuti navangisaghe kuva navihola imeke. **15** vooni vano valipalikimo nune nikuvahungila. vahungilaghe vala vanovatughanile mu lwitilvisaghe numue mweni.

Filimoni

1 une ne Paulo, ne juno nikungilie vwimila kudalikila iMhola ja Yesu kilisite. nikukulembela uve Filimoni. une nunyalukolo ghwitu u uTimoteo, tukuhungila uve ghwe mughanike ghwitu, ghwe n'jiitu mumbombo. **2** tukumuhungila nu lumbu liitu uAfisa nu mulwalilungu n'jiitu uAlikipo, palikimo na vitiki vano vikong'aana mu nyumba jaako. **3** ulusungu nulutengano kuhuma kwa Nguluve Nhaata ghwitu, nakwa Mutwa uYesu Kilisite, luvisaghe numue. **4** jatu pano nikukusumila, nikumwongesia uNguluve munyifunyo sango. **5** ulwakuva nipulika imhola ja lwitiko lwako mwa Mutwa Yesu, nulughano lwako kuvitiiki vooni. ulwitiiki lwako lukupelile kuuva nu vuhangilanisi na vange. **6** lino nikukufuunya kuuti, uvuhangilanisi uvuo vuvombaghe imbombo n'kate mlyumue kuuti, mu uluo lukuvapela kukagula inofu sooni, sino tunoghile kuvomba mwa Yesu Kilisite. **7** nyalukolo, ulughano lwako luvahovwisie avitiki mumooja ghaave. najuune lumhelile ulukeelo ulukome nakukung'angasia. **8** lino napano nili nu vutavulilua mwa Kilisite kukukulaghila kino unoghile kuvomba, nanivomba uluo. **9** Looli vwimila ulughani niwvene lunono nikusuume, une ne Paulo ndavule nili mughogholo ne pinyua mwa Yesu Kilisite. **10** nikukusuma mu lwa Onesimo, juno ahene mwanango ulwakuva nintangile kukumwitika uYesu Kilisite pano nilimundinde. **11** uju ye akukimbiile, naakale kinu kulyuve. lino lutangilo kulyuve, kange lutangilo kulyune. **12** lino nikunsung'ha kulyuve, uju nimughanile nu mwojo ghwango ghwoni. **13** kange niveele nikeela ikale nuune aave m'bombi ghwango kuuti ahaale palyune kukunhanga, pano nilimundinde vwimila imhola inofu. **14** neke lino niwvene nalunono kuvomba lumonga kisila vughane vwako, nambe kukukwumilisia kuuti unhange. une nilonda uvombe muvughane vwako juuve. **15** pamo uNguluve akam'busisie uOnesimo kulumue un'siki n'debe, neke pambele uuve nu mwene jaatu. kutengulila lino un'kami ghako ujuo nan'kami lwene, (aiōnios g166) **16** looli n'kami kange nyalukolo mughanike. une nimughanile kyongo, uve ghukumughana kukila, hene mwana ghwa munyumba jaako, kange nyalukolo mwa Mutwa. **17** lino nave ung'hagwile une kuti nili vuhangilanisi nuuve, umwupile ujuo ndavule ghwale ukunyupila une. **18** neke nave akuhokile, nambe ukun'sighila kimonga, usighilaghe une. **19** neke Paulo nilembile nuluvoko lwango juune, nikukuhomba. kange uve ghukagula kuuti nikukusighila kukila kino ghukun'sighila uOnesimo ulakuva mumbombo jango ija vudaliki, uve ghwavangilue. **20** Lino nyalukolo ghwango umbombele ulu vwimila ilitavua lwa Mutwa. hovosia umwojo ghwango ndavule lunoghiile kuvanyalukolo ma Kilisite **21** nilemba isi, ulwakuva nikaghwile kuti ghukunda, kange kyaghuvomba kukila fino nikukusuma. **22** palikimo nisio unding'anikisyaghe apa kufikila, ulwakuva nihuvila kuti munyifunyo siinu, uNguluve ikunhanga niise kulumue. **23** Uepafula juno adindilue palikimo nu mue vwimila uYesu Kilisite ghwitu ikukuhungila. **24** kange avavombi avajango uMalika, uAlisitaliko, uDema nu Luuka, vikukuhungila. **25** ulusungu lwa Mutwa ghwitu Yesu Kilisite luvisaghe numue.

Vaebrania

1 Amasiki ghando ghakakilile uNguluve alyajovile navasehe vitu kukilila avavili unsiki ghoni musila inginga. **2** Looli mufighono ifi fino tulinafyope, uNguluve ajovile nusue wvimila u Mwana, juno akam' bikile kuva vuhaasi vwa fiinu fyonu, kukilila umwene alyapelile ilisi. (aiōn g165) **3** Umwanake lwe lumuli lwa wvimike kwa mwene, uluvelo lwa mwene lwa mukisina kya mwene, ighendelesia ifinu fyonu kungufu sa lisio lya mwene. ye aling'anisie uluvalasivuo lwa nyivi, alikalile pasi paluvoko lwa ndiyo ulwa vutwa ku kyanya. **4** Nofu kukila umunyamhola, ndavuli ilitavua lino akalihasilile vule linofu kukila ilitavua livanave. **5** Ulwakuuti unyamhola veeni aghelile pijova kuti, "Uve ulimwanango, umusyughu nili nhaata ghwako?" Kange, "Niva nhaata kwa mwene, ghwope iya mwana kulyune?" **6** Kange, unsiki ghuno akamuletile umolua kwa wvasia mu iisi, akatisagha, "Avanyamola vooni ava Nguluve vanoghile pikufunya." **7** Wvimila Unyamhola ajove, "Umwene juno ivomba avanyamhola vamwene kuva mhupo, navavombi va mwene kuva mili sa mwoto." **8** Looli ulwakuuti uMwana ijova, "Kitengo kyako ikyo vutua, Nguluve, kya kyavusila kusila. Ulukongoja lwa vutua vwako lwe lukongojo lwa vugholofu. (aiōn g165) **9** Ughanilue uvugholofu nhh lusukunalo uvunangi vwa ndaghilo, nho Nguluve, Nguluve ghwako, akupelile amafuta gha lukelo kukila avanino." **10** Pavutengulilo, uMutwa, alya vikile ulwalo lwa iisi. Uvulanga mbombo sa mavoko ghako. **11** Silivuka, looli uve ghu ghendelelagha. soni sisakala hwene mwenda. **12** Ghukusikunjagha hwene likoti, sope sihambuka ndavule umwenda. looli uve ghwe julajula, na maka ghako naghilidugha." **13** Neke ghwe nyamhola juliku uNguluve akajovagha unsiki ghwe ghwoni, "Ikale paluvoko lwango ulwa ndiyo hadiniliva nikuvavomba avalugu vako kuva kitengo kya pamaghulu ghako?" **14** Asi, avanyamhola vooni na se mhupo sino sisung'ilue kuvavombelela na pikuvavika vunofu vala vano viliva vihasi uvupoki?

2 Lino lutunoghile tuvike uluhuvilo kukila kughano tupulike, ulwakuti tulabaghalivu tuka baghulua patali ni je. **2** Ulwakuva imholo jino jilya jovilue na vanyamola ja kyang'haani, uvuhosi vwoni nu vuvwafu vukwupila isaha jene, **3** tupokakua ndani nave natuvingilila uvupoki uvu uvuvaha? uvupoki vuno vukapulisivue nu Ntwa na kukuvonesia kulyusue navala vano valya vupulike. **4** UNguluve kange alivonesisie kukivalilo, mufideghe, na mumbombo soni imbaha, na muluvonolo lwa Mhupo uMwimike sino alyasighavile wvimila uvughane vwa mwene jujuo. **5** UNguluve nakabikile uvulanga vuno vu kwisa, vuno tujova imholo sa vvene, psa pavanyamhola. **6** Pa uluo umuunhu jumonga ulelilile kumonga iti, Umuunhu ghwe veeni, nambe naghughesia pikumbuka? Nambe mwana ghwa muunhu, nambe kukuswila? **7** umuunhu iva n'debe kukila umunyamhola; uvwasisie ingela ja wvimike nu vwoghoppua. (Kadilila: Munakala inofu isakwasia, amalemba agha napweghale. "Pe um' bikile pakyanya pambombo ja mamavoko ghako.) **8** Ubikila ifinu fyonu pasi pamaghulu gha mwene." Lino uNguluve abikile ifinu fyonu pasi pa vaanhu. Nalyakilekile ikinu kyekyoni kino nakilyale pasi pa mwene. Looli

lino natukufivona ifinu fyonu kuuti filipasi pa mwene. **9** Nambe lino, tukughavona ghano ghano alyavombile kunsiki, pasis kuli munyamhola Yesu, juno, wvimila vwa mumuko sake nuvufue vwa mwene, afwalisivue ingela ija wvimike nu vwoghoppua. Lino kuvumofu vwa Nguluve, uYesu avonjile uvufue wvimila vwa vaanhu vooni. **10** Lulyale lwa kyang'haani kuuti uNguluve, ulwakuvaifinu fyonu pweffile wvimila umwene kukilila umwene, lukamunoghile kukuvaletela avaana vinga mu wvimike, nakuuti lukamunoghile kukum'bomba um'baha mu vupoki vuvana kuva mwitike kukilila imumuko sa mwene. **11** Ulwakuuti vooni vavili jula juno ibika uvvimike navala vano vivika uvvimike, vooni vihuma mukisikina kimo, Nguluve. wvimila ulu jula juno ibika uvvimike kwa Nguluve naivoona soni kukuvakemela avanyalukolo. **12** Ijova, "Nipulisigaha ilitavua lyako kuva nyalukolo vango, nikwimbagha wvimila uve kuhuma munkate mu lipugha." **13** Kange akatisagha, "Ninoghelue mwa mwene." kange, "Lolagha, apa nili navaana vano u Nguluve amelile." **14** Pa uluo, ulwakuva avaanha vooni ava Nguluve vihanga um'bili ni danda, naju Yesu alya hangile ifini vulevule, ulwakuti kukilila uvufue ulwakuuti am'benapule jula unyavutavulilua vwa vufue, juno ghwe setano. **15** Ulu lulyale anala neke avavike mu vwavuke vala vooni vano vikilila inganighanibsa vufue vakikalile amikalile ghavanave ghalyale muvukami. **16** Isa kyang'haani naghwe nyamola juno ikuvatanga. Pa uluo, ikuvatanga avaholua va Abraham. **17** Pa uluo, jilighanilue umwene ave ndavule avanyalukolo va mwene mu sila soni, neke ava n'tekesi m'baha unyalusungu nu lwutiko ku fiiniu ifya Nguluve, neke kuti avwesie ningufu sa kuhumia inyisaghilo mu nyivi sa vaanhu. **18** Ulwakuva u Yesu jujuo apumuike, na kugelua, ali ningufu sa kuvatanga vano vighelua.

3 Lino, vanyalukolo vimike, vahangi va ng'emelo sa vulanga, munsaghe u Yesu, vasung'ua nu n'tekesi um'baha vupoki wvitu. **2** Ulwakuva alyale n'kola kwa Nguluve juno alya nsalwile, ndavule alyale n'kola uMusa kange munyamba joni ija Nguluve. **3** Ulwakuva u Yesu avallilue kuva nu vwoghoppua uvuvaha kukila vuno alyalenavo uMusa, ulwakuva jula juno ajengile inyumba alimukivalilo kya vwoghoppua kukila inyuma jijio. **4** Ulwakuva inyumba jejoni jijengua nu muunhu jumonga, looli juno ijenga ifinu fyonu ghwe Nguluve. **5** Sakyang'ani uMusa alyale mitike ndavule um'bombi mu nyumba joni ija Nguluve, yevihumia uvwolesi wvimila amasio ghano ghilijovua unsiki ghuno ghulikwisa. **6** Looli u Kilisite Mwana ghwa Nguluve mu wvimilisi vwa nyumba ija Nguve. Usue tuli nyumba jamwene nave tukola ng'aning'ani mu wviti na mulutogo wviti. **7** Pa uluo, pe hwene uMhupo u Mwimike vule ijova, "Umusyughu, nave ghupulika ilisio lya mwene, **8** Ulajibikagha inumbula jako kuva nalamu ndavule ava Israeli vule vakavombile uvuvwafu, mu nsiki ughwa kughelua mu fidunda. **9** Unsiki ughuno ava nhaata viinhu vakanikuvisie mungelo, nu nsiki, ghwa maka fijighe fine, vakasagha imbombo sango. **10** Pa uluo nanakalile ni kikolo ikio. Nikajova, "Visova unsiki ghoni mu moojo ghawe navakagwile isila sango. **11** Hwene vule nika jigihile mu lyoojo lyango: navikwilingila ulutogo lwango." **12** Muve maso, vanyalukolo, kuti nakweghungavisaghe umwojo umosi ghuno naghukwitika muvamo vini, inumbula jino jiva kutali nu Nguluve juno mwumi. **13** Pauluo, mupulisighe ifighono fyonu umuunhu ghweni nu

nine, neke panso kitambulua ikighono munogheluaghe, neke jumonga mulyumue alekaghe piva nsila vuhugu kuvu syangi vwa nyivi. **14** Ulwakuva tuli vahanjanansi va Kilisite tungave nuvumo nuvuvoneng'ano wvitu ku ngufu mwa mwene kulumia amasaghe kufika kuvusililo. **15** Vwimila vwa iili ye Ijovilue, "Umusyughu nave mupulika ilisio Iyamwene, mulabika amoojo ghinu ghave ghasila vuhugu, ndavule ava Israeli vuli vakavombile unsiki ghwa vuhosi." **16** Vevaveni avuo vano vampulike u Nguluve kuvuhosi? Navalyale vevala vono uMusa akavongelise kuhuma ku Misri? **17** Vevaveni vano uNguluve akavakalalile mu maka fijiho fine? Kisila vumo wvaa vala vano vakavombile inyivi, vano amavili ghuvanave ghalyafwile ghalyaghonile mulukuve? **18** Vevaveni vano vakafingile uNguluve kuti navilikwingila mulutogo lwa mwene, nave navevala vano vakamwitike umwene? **19** Tuvona ulwakuti navakaghwesisie kukwingila mulutogo lwa mwene ulwakuva navakitike.

4 Paulo, lutunoghile kuva maso ulwakutu mulyumue napweangavisaghe nambe jumonga juno kwande ikunua kuva nulufingo ulukwilanifu lwakwingila muvwavuke vwa Nguluve. **2** Ulwakuva tuliniimola inofu vwimila ulupumo lwa Nguluvelikapulisivue mulyusue ndavule ava Israeli luno valyale nalo, looli imola ijio najikavatanga vala vano vakapulikekisia kulungika ulwitiko uluo. **3** Mu Iyusue, twevano twitike-usue ena muvamo tulikwingila mu lupumo lula, ndavule vule jijova, "Ndavule nikijighile mu lyooyo Iyango, Navangingile mulupumo lango." Akajovile ulu, ulwakuva imbombo soni sna akavombile skakwilanile kuhima muvutengulilo vwa iisi. **4** Lino ye ajovile pala oamonga vwimila ikighono kya lekela lubale, "UNguluve alyapumile mukighono kya lekela lubale kusoni sino akavombile." **5** Kange ajovile, "Navangingile mululumo lwango." **6** Paulo, kutengulila ulupumo lwa Nguleve bado lwigho vwimila vwa vamo kukwingilla, kuvutengulilo vwa vaisraeli vinga vano vakapulike imola inofu vwimila ulupumo lwa mwene navakingile ulwakuva nava kamwitike, **7** UNguluve akabik a kange ikighono kimonga, kikemelua, "Umusyughu." Umwene akatemile ikighono iki ye ajovile kukiila u Daudi, juno alyajovile kunsiki n'tali jukila ghano ghakajovilue kuvutengulilo, "Umusyughu nave mupulika ilisio Iya mwene, namulabikagha amojjo ghinu kuva magumu." **8** Ndavule u Yohua yevavapelite ulupumo, uNguluve asaleka kujova mu kighono ikinge. **9** Pa uluo kuliva ni Sabati ja lupumo jino jibikilue vwimila vwa vaanhu va Nguluve. **10** Juno ikwingila muvupuomo vwa Nguluve umwene jujuo apumile kuvumilanila ni mbombo sa mwene, ndavule u Nguluve vule akombile wa mwene. **11** Lutunoghile kuva nikyumilyua kya kwingila muvupuomo, neke napwengavisaghe juno ighwila mufihwani fya vugalusi vono vavombile. **12** Ulwaku ilisio Iya Nguluve lili nu wvumi ni ngufu kange lili nuvutemi kukila uvwa bamba jejoni inya vutemi kuvili. Kange jihoma nakufikila kughavana inafusi sa numbula, nifilungo fya muunhu nifino nafighwesia kughaving'haana. Niliho likagula gha numbula gha mwene. **13** Nakwekile kino kifisime pa vweni vwa Nguluve. Pa uluo, ifinu fyonu fikuvonesia pa vweli ku maso gha jumo juno ighanilue kuhumia ifivalilo. **14** Pambele kuva nu n'tekesi um'baha juno alingile mu iisi, uYesu mwana ghwa Nguluve, kuvukangali tugadilile ulwitiko lwitu. **15** Ulwakuva tusila n'tekesi um'baha juno na ikagula ulusungu vwimila uvuvotevete

wvitu, looli umwene juno isila sa mwene soni akale ighwelua ndavule usue, looli unsila nyivi. **16** Pe twise nuvukangali pa kitengo ikya vutua ika lusungu, neke kuuti twupile uvumofu kange kupelua ulusungu ulwa vupoki unsiki ghwa vufumbue.

5 Lino un'tekesi umbaha, juno alyasalulivu kuhuma mu vaanhu vamo, asalulivue kukwima vwimila aveene mu finu fighanulivua nu Nguluve neka vaghele kuhumia kwa jumo uluvonolo ni dhabihu vwimila inyivi. **2** Ndauponu ivombagha kuvu kola avayasu navanyalukani ulwakuva ghwope vunsungutile uvuvotevete. **3** Vwimila vwa iili, aghanilue kuhumia ilitekelo vwimila inyivi sake ndavule ivomba munyivi sa vaanhu. **4** Nakwale umuunhu juno ikuvukalalila uvwoghoppua uvu vwimila umwene jujuo, looli pambele, uNguluve anoghile an'kemele, ndavule jilyale kwa Haruni. **5** Nambe uKilisite nakipelila uvwoghoppua mwene kwa kuvomba mwene piva n'tekesi m'baha. Paulo, "Uve ulumwanango, umusyughu nili Nhaata ghwako." **6** Lulivule ijova kange ikisala ikinge, "Uve ulintekesi ghwa kuvusila ulwakuti mukihwani kya Melkizeki." (aiōn g165) **7** Unsiki ghwa kighono kya mwene mu mbili, akifunyile na kuvasumila, alyansumile u Nguluve na masosi, kwemwene iwesia pikumwavula kuhuma muvufue. Vwimila vwa vukola vwa mwene kwa Nguluve, alyapulikisivue. **8** Vwimila ulwakuti alyale Mwana, akamanyila ku kwitika imbombo sino sikampumwisi. **9** Akakwilanila musila iji akavombeka ku vaanhu vooni juno ikumwitika vwimila vwa vwavuke uvwa kuvusila kusila, (aiōnios g166) **10** ulwa kubaghalua nu Nguluve ndavule u n'tekesi um'baha pa lwa Melkizedeki. **11** Tuli na minga agha kujova vwimila uYesu, loolo lutalamu pikuvolelela ulwakuva umue mulivolo va kupulikisia. **12** Ulwakuuti unsiki ugho lukavanoghile kuva vavulanisi, lukyale ulwa kuuti kuli luvumbulilo lwa vaanhu kuvavulanisi imbulanisi sa vwavuke vwa lutengulilo lwa ndaghilo sa lisio Iya Nguluve. Mufumbilue utusiva nakwekuuti ikyakuliabikyumu. **13** Ulwakuva ghweghwoni juno ikupula utusiva nalinuvutavulilua mu mhola sa vwakyag'haani, ulwakuva badu mwana. **14** Kukighavo ikinge, ikyakulia ikinge kye kya vaanhu avagojo, vala vano ulwakuva vali nuvutavulitua vuvanave kughanulania uvwakyang'haani nuvu hosi vavulanisivua kukagula amanofu nuvu hosi.

6 Paulo, tungaleke kino tumanyile tasi vwimila imhola ija Kilisite, tughanilue kuva ning'aki kulungika kuvughifu, natulabikagha kange ululaato kuhuma mumbombo sino silawwumi nu lwitiko mwa Nguluve, **2** nambe ulwalo lwa imbulanisi sa lwofugho, napikuvavikila amavoko uvusyuke vwa vufue, nuvuhigi vwa kuvusila kusila. (aiōnios g166) **3** Pe tuvombagha anala nave uNguluve angatavule. **4** Ulwakuva najinga wezekane ku vala vano vakapatite ulumuli lwa vutengulilo, vano vaka vonjile ikipelua kya kya iisi, nakuvomba kuuti vave va hangilanisi va Mhepo u Mwimike, **5** kange vano vakavonjile uvunono vwa lisio Iya Nguluve ni ngufu sa nsiki ghuno ghukwisa, (aiōn g165) **6** kange vakaghua jikasiting'ana kuvagomosisa kange mululato. Ili vwimila vwa kumpumusia uMwana ghwa Nguluve ulayavvili mu numbula save, vakambombo hwene kyombo kwa lubenapulo pavuvalafu. **7** Ulwakuva iisi jino jikupile ifula jino jitonya kinga pakyanya pa jene, pe jikamelesia amamela agha nyaluvumbulilo muvano vakavombile imbombo mu iisi, ikwupila uvufunuluo kuhuma

kwa Nguluve. **8** Looli ghi humia amasonge na masoli, lilivulve kange lutogo luli palutalama lwa kughunua. Kuvusiilo ku sova. **9** Nambe kuuti tujova anala, vamanyaani va ghanike, tusyangua namasio amanono vvimila umue namasio vvimila uvupoki. **10** Ulwakuva uNguluve ghwa kyang'haani nangasyamue imbombo jinu nulughano luno avonesisie vvimila ilitavua lyabmwene, muili mukava vavombile vitike kange bado mukuvavombela. **11** Tunoghelua kyongo kuuti umuunhu ghweni asone ingufu silasila kufika kuvusiilo vwa kyang'haani vwa lughimbo. **12** Natughanile muve volo, looli muve vitiki vano vihaasi ulufingo vvimila vwa lwitiko lwa lugudo. **13** Ulwakuuti uNguluve ye ampelile u Abrahamu ulufingo, alyampelile mu numbula ja mwene ulwakuva ngale nakijighile kwa junge ghweghoni juno n'oyo kukila umwene. **14** Akajovile, "Sakyang'haani nikukufunulila, nikukwongelela ulukolo lwako kyongo." **15** Musila iji, uAbrahamu akupile kila kino akafingilue pauluo akaghulagha nulugudo. **16** Ulwakuva avaanhu vikujigha kwamwene um'baha kukila aveene, nakuveene uvusiilo vwa maghelano soni kya kijiigo kuvonesia. **17** Unsiki ghuno uNguluve akalamula kusona pavalalafu kukila avahaasi va lufingo uludonyo lwa mwene lunono luno naluhambuka, linoakasonile nulu jigho. **18** Alyavombile anale neke ifiinu fiivili fino nafihambung'ana, kkange mu ifio uNguluve nangajove uvudesi, usue twevano tukakimbiile kuvusyefu kuuti tukemelue inumbula kugadilila kwa Nguluve uluhuvilo lunolukavikilue pavulongolo palyusue. **19** Tuvona ulughimbo ulu hwene lwimilo lughifu kange luhuvilo lwa numbula situ, ulughimbo luno lukwingila pakimenyule kya mun'kate mumbela mulipazia. **20** UYesu akingile pa kimenyule kilandavule umulongosi ghwitu, angavombeka kuva n'tekesi m'baha hadi kuvusila kusila pambele pa vutavike vwa Melkizedeki. (aiōn g165)

7 Lulyale ndiki Melkizedeki, n'twa ghwa Salemu, n'tekesi ghwa Nguluve alikukyanya, juno alyatang'ine nu Aburahamu yeigomoka ahumile kubuda ghwope akamfunulila. **2** U Aburahamu akampela kimo mu kijigho kimo aly mhejile ujilani ghwa mwene "Melkizedeki" kwekuuti" bntwa ghwa kyang'haani" kange "ntwa ghwa Salemu" juno ghwa "ntwa ghwa lutengano." **3** Nsila nhaata, nsila ng'ina, nsila va pasi, nsila vutengulilo vwa kighono nambe vusiilo vwa mikalile gha mwene. Pa uluo, isighala n'tekesi ghwa kuvusila nakusila, hwene mwana ghwa Nguluve. **4** Lino sagha vule umuunhu uju vule mbaha. umpafi viitu uAbrahamu akampela kimo mu kijigho mu finu fino akatolile muvulugu. **5** Nuvwa kyang'haani, lukolo lwa Walawi, vano vakupile i ofisi sa vatekesi valyale ni ndaghilo kuhuma muvanya ndaghilo kukong'ania mukivalilo kimo ku kijigho kuhuma kwa muunhu, vano ve, kuhuma kuva Israeili vanine, palikimo nakuuti aveene, kange, lwe lukolo kuhuma kwa Abrahamu. **6** Looli uMelkizedeki, juno nalyale nulukolo kuhuma ku va Lawi, alyupile ikivalilo kimo mu kijigho kimo kuhuma kwa Abrahamu, pe akamfunulila, umwene alyale nulu fingo **7** Apuo najikanilue kuuti umuunhu un'debe ifunulivua nu ngoyo. **8** Ku mbombo iji umuunhu ikwupila ikivalilo kimo mu kijigho kimo ilifua ikighono kimo, looli mu mbombo ijinge jumo juno alyupile kimo mu kijigho kimo kwa Abrahamu, vakamwolelela hwene nyavukalo. **9** Namuhwanikisio sa njovele, uLawi juno alyupile

ikivalilo kimo mu kijigho kimo, kange alyahombile kimo mu kijigho kimo kwa Aburahamu, **10** ulwakuva u Lawi alyale mu mavingo fya va nhaata vwake Abrahamu unsiki Melkizedeki pano alyatang'ine nu Abrahamu. **11** Lino ndavule uvukwilani lukaghwesisie kukila kwa n'tekesi u Lawi, (pa uluo pasi pa mwene avanu vikupila indaghilo), kulyale nuvufumbue viluku kukila kwa n'tekesi ujunge kukwima pa mbele pa kihwanikisio iky Melkizedeki, kenge na kwekukemelua mufupinyua fya Haruni? **12** Lino untekesi angagaluke, pejilondua na sindaghilo si hambung'ane. **13** Kwajumo juno amasio agha ghakajovile vvimila vwa kikolo kinge, kuhuma kwa mwene nakwale juno alyimile pa litekelo. **14** Lino luli pavuvalafu kuuti uN'twa ghwitu alyahumile mwa Yuda, ikisina kino uMusa nakatambulagha avatekesi **15** Nagha ghano tujova ghalipavugholofu ulwakuti un'tekesi ujunge ihumila kukihwanikisio kya Mmelkizedeki. **16** Untekesi umpia uju naghejumo juno ulwalo lwa ndaghilo siilivvimila vwa kikolo kya muunhu, looli ulwalo lwa ngufu sa mikalile ghano naghighele ku nangika. **17** Liino amalembi gha vwolesi vvimila umwene: "Uve ulintekesi kuvusila na kusila pambele pa kihwanikisio kya Melkizedeki." (aiōn g165) **18** Ulwakuva indaghilo indongosi sikavikilue palubale ulwakuva mbotembete nasinoghile. **19** Pa uluo indaghilo najikavombile kyekyoni ikikwilanifu. Ulwene, kulyale nuvukangali uvunofu ku agha tuvula kwa nguluve. **20** Uvukangasio uvu uvunono navulyahumila kisila kujova ikijigho, pa ulu avatekesi avange nava katolile ikijigho kyekyoni. **21** Looli u Nguluve akatolile ikijigho unsiki ghuno akajovile vvimila u Yesu, Untwa ijighile nangabadilisie amasaghe gha mwene.' uve uli ntekesi kuvusila na kusile." (aiōn g165) **22** Pa uluo uYesu isile kuvutavulilua fwa lufingo ulunono. **23** vwakyang'haani, uvufue vusigha untekesi kute kuvusila kusila. Pauluo pe valyale avatekesi vinga, jumonga kabula ja junge. **24** Looli u lwakuva uYesu ikukala kuvusila nakusila, uvutekesi vwa mwene navubadilika. (aiōn g165) **25** Pa uluo umwene iwesia nu vukwilanifu piling'ania pikivapoka vano vikum'belelela uNguluve kukila kwa mwene, ulwakuva umwene ikukala jaatu kuku funya vvimila vuvanave. **26** Pa uluo untekesi ghw kihwani iki anoghile kulyusue. Unsila nyivi, vuhosi, nsafi, juno abaghalivue kuhuma kuva nyanyivi, alikukyanya kukila uvu langa. **27** Umwene nalyale nuvunoghelua, ikihwani kya vatekesi avavaha kuhumia ilitekelo jatu, uvutengulilo vwa nyivi sake jujuo, pambele kunyivi sa vaanhu. Akavomba anala lwa kammo ku vooni, alihumisie jujuo. **28** Kundaghilo ikuvasalula avaanhu ava votevete kuva vatekesi vavaha, looli iliiso lya lujigho lino likisile pmbele pa ndaghilo, akansalua u Mwana, juno akavombilue kuva nkwanisi ghwa kuvusila kusila. (aiōn g165)

8 Lino iliiso lino tujova lye ili: tuli nu ntekesi umbaha juno ikalile muluvoko lwa ndiyo lwa kitengo iky iisi. **2** Umwene m'bombi pa kimenyule ikimike, ilihema lya kyang'haani lino uN'twa alibikile, naghwe muunhu ghweni ghwa kufua. **3** Ulwakuuti avatekesi avavaha vooni luvikilue kuhumia uluvonolo ni dhabihu; pa uluo lunoghilekua ni kinu kya kuhumia. **4** Lino nave u Kilisite alyale pasi pa iisi, umwene ngale na ntekesi kukila apuo. Ulwakuva ghwe aly pelile vala vano valya humisie ifipelua kuling'ana ni ndaghilo. **5** Valyavombile ikinu ikinu kino kilyale nakala ni kimugheghe kya finu fya iisi, saw ndavule u Muusa akavungilue

nu Nguluve unsiki ghuno akale ilonda kujenga ilihema. "Lolagha," UNguluve akajova, "kuuti tenda kila kinu kuling'ana nuvutende vuno vukasonilue pakyanya pa kidunda". 6 Looli lino uKilisite upile uluvombelo ulunono kukila wvimila umwene kenge ghe ghe nsambanisi ghwa Nguluve na vaanhu vunono, jijo jino jikangasivue nulufingno ulunono. 7 Pa uluo ndavule i agano lya kwasia ngale lisila vuhosi, ngale nalunoghile kulonda i agano ja vuvili. 8 Unsiki ghuno uNguluve akagwile uvuhosi ku vaanhu akajova akati, "Lolagha, ifighono fikwisa, ijova u Mutwa, niiliva nitenda i agano imia palikimo ni nyumba ja Israeli, ni nyumba ja Yuda. 9 Nijiva ndavule i agano jinobnikavombile nava nhaata va mwene ikighono kino nilyavatolile nuluvoko kuku vongesiesia kuhuma ku iisi ja Misri. Ulwakuva navakaghendelile mu agano jango, najune nanikavaghana kange,' ijova u Mutwa. 10 Ulwakuva iliji je agano jino nikavombile kunyumba ja Israeli pambebe mufighono ifio,' ijova u Mutwa. 'Nivika indaghilo sango mumasaghe ghavanave, kange nikusilemba mu mojo ghavanave. Niva Nguluve ghuvanave, voope viva vaana vango. 11 Nnavivulanisaniagha umuunhu gheni nu mang'ani wake, kila mmuunhu nu nyalukolo, umwene, angajove, "Unkagule uMutwa," pauluo vooni viku ng'agula une, kutengula un'debe hadi umbaha ghuvanave. 12 Pauluo nikuvasonagha uvukola ku mbombo ghavanave ghano naghakyang'haani, naningakumbuke inyivi sivanave kange." 13 Kujova "Imia," avambile i agano ja kwasia kuva mbaha. niilo lino apulisi kuva likuulu lili tayari kuvuka.

9 Lino nambe iagano ja kwasia likale nikighavo kya lufunyo apa pa iisi nuvutavike vwa lufunyo. 2 Mulihema pekilyale ikyumba kivikilue, kyumba kya kunji, pakatambulivuagha kighavo kyimike. Mu kisala iki pakale ninala kya tala, imesa na makate gha wonyesho. 3 Nakuluhengo lwa lipazia lwa vuvili kwekilyale ikyumba ikinge, kikale kighavo kyimike fijo. 4 Pelikale ilitekelelo lya sahabu kwa ku pulila uvu vumba. kange mwelilyalye ni lisanduka lya agano, lino likajengilue ni sahabu jene munkate muvene mwejilyale ibakuli ja sahabu inya manna, ulukongojo lwa Haruni luno lukamelile amatundu, ni mbavo sila sa mavue gha agano. 5 Pakyanya pa lisanduka lya agano amaumbo gha masarafi va vvimike vikupikila amapapatilo ghasene pavulongolo pakitengo kya vusambano, kino unsiki ughu natughwesia pikwolelela fijo. 6 Vvimila vwa finu ifi kuti vafiling'anisie, aVatekesi vavikwingila ku mukyumba kya kunji ikya lihema kukuvavombela imbombo sivanave. 7 Looli untekesi umbaha ikwingila ikyumba ikya vuvili kyene lwakama ku kwa maaka, nakisila kuleka kuhumia idhabihu wvimila umwene jujuo, na kunyivi sa vaanhu sino vakavombile kila vu kagusi. 8 U Mhepo u Mwimike ikwolelela kuuti, panji pa kighavo ikyimike fijoji jikyale pifwikulua ulwakuva ilihema lila ilya kwasia lijighe likwima. 9 Iki kye kivalilo kya nsiki ughu. Fyoni luvonolo lwa dhabihu fino fivonolevua lino nafiangia linganie uludonyo lujuno ikufunya. 10 Fye fyakulia fya luhuje lweene lugadingine nuvutavike vwa nyifunyo sa kukwilanila. Fyoni ifi fikale muvutavike vwa m'biili fino fikale vuling'anio vwa m'biili vino vakafiling'anisie kuuti jise indaghilo imia jino jikuvavika pakighavo kya mwene. 11 UKilisite akisile ndavule untekesi um'baha ghwa masio amanono ghano ghisile kukilila uvuvaha nuvu kwilanisi wvablihemama ilivaaha lino

nalikavombilue na mavoko gha vaanhu, vano nava mu iisi muno jino jikapellilue. 12 Najilyale ku danda ja mhene nambe ngwada looli kudanda ja mwene jujuo kuuti u Kilisite ingile mukimenyule ikyimike fijo ng'haning'hani ku voni na na kukutuvonia uvupoki vvitu vwa kuvusila na kusila. (aiōnios g166) 13 Nave ku danda ja mhene ni ng'ombe na kumisulila amapembo gha figwada mu isio ilamafu vakadagilue kwa Nguluve na mulukolo luvanave ulunono, 14 Nave kwekukila kyongo idanda ja Kilisite jino jikilila um'hepo vwa kuvusila kusila alihumisie jujuo kisila mawaa kwa Nguluve, kusuka uludonyo lwitu kuhuma mu mbumbo sino sifulie kum'bombela uNguluve umwumi? (aiōnios g166) 15 Pauluo, uKilisite mitike ghwa agano imia ulu wvimila vwa vufue vuvalekile uvwavuke vooni vano va agano lya kwasia kuhuma muvuhiji vwa nyivi save, neke kuuti vooni vano vakemelilue nu Nguluve neke vupile ulifingno lwa vuhaasi vuvanave wvabkuvusila kusila. (aiōnios g166) 16 Nave kuli agano nalinangika, lazima luvonesie kuvufue vwa muunhu jula juno alivombile. 17 Kuti i agano jiliva ningufu ku kighavo kuno vuhuma uvufue, ulwakuva kusila ngufu ulwakuti juno alivombile ajighe ikukala. 18 Apuo nambe lila ili agano lya kwasia liva livikilue pasila danda. 19 Unsikibghuno uMusa alyahumisie ululaghilo lwa ndaghilo ku vaanhu vooni, akatola idanda ja ng'ombe ni mhene, palikimo namalenga, ikitambala ikilangali, ni hisopo, na pikuvamisulila igombo lilio na vaanhu vooni. 20 Pe akajova, "Iiji je danda ja agano jino uNguluve avapelle indaghilo mulyumue". 21 Mu hali jilajila, akamisila idanda pakyanya pa hema ni fyombo fyoni fino fikatumikagha kutanga avatekesi. 22 Kuling'ana ni ndaghilo, pipi ni finu fyoni fivalasivua ni danda. Pasila kukung'a idanda pasila lusaghilo. 23 Pauluo jilyale lasima kuti inakala sa finu fya vulanga shariti fivarasivue ku iji dhabihu ja fikanu. Pa uluo, ifinu fya kukyanya fifio fikanoghilue kuvallasivua ku dhabihu iji ija fikanu. Pa uluo, ifinu fya kukyanya fyene finoghilue ku valasivua ni dhabihu jino nofu kyongo. 24 Ulwakuva uKilisite nakingile pa kimenyule ikyimike fijo pano pakavombilue na mavoko, jino nakala ja kinu kikio. Pa uluo pe akingila kukyanya kuku, pakimenyule kino isalisi kwale pavulongolo pa maso gha Nguluve wvimila vvitu. 25 Nakingile kula wvimila vwa kuhumia ilitekelelo lwa mwene na kinga, ndavule ivomba untekesi um'baha, juna ikwingila pa kimenyule ikyimike kyongo mwaka yeghukilile umwaka palikimo ni danda ju junge, 26 ndavule anala jilyale lwele, nave jisava lasima kwa mwene kupumusivua kakinga kyongo kuvutengulilo vwa vvasio vwa iisi. Looli lino mala kamo kufika kuvusilo vwa maka ghano akasetulile kuvusiabinyivi kwa dhabihu yake mwenyewe. (aiōn g165) 27 Ndavule lulivuo kwa muunhu ghweni kufua lwakamo, pambebe pa uluo lukwisa uluhighi, 28 ghwevulevule kwa Kilisite jono alya humisivue kamo kudagha inyivi sa vinga, ilihumila ulwa vuvili, sio makusudi lwa kuvombela inyivi, looli kuvupoki vano vikumughulila nulu ghulilo.

10 Ulwakuva indaghilo kimwighighi kya masio amanono ghano ghikwisa, ghala ghano na gheghene. Indaghilo nasingavaling'anie vala vala vano vikunseghelela u Nguluve musila ja dhabihu silasila sino avatekesi vakaghendelile kuhumia umwaka nu mwaka. 2 Namba nave fyelulivue idhabihu isio nasale sibuhila kubusuvua? Mukivalilo ikio fano vikufunya,

viva vavalisivue nakalingi, vasava vasila lutambuliso kukila inyivi. 3 Kange mu dhabihisi isio sili nikivalilo kya nyivi sino sivombilue mwaka nu mwaka. 4 Ulwakuva najiwezekana mu danda ja ng'ombe ni mhene kubusia inyivi. 5 Unsiki uKilisite ye isile mu iisi, kajovile, "Namukanoghilue ilitekelo nambe dhabihu, pa uluo, mukaghuling'anisie um'bili wvimila vwango. 6 Namilkale nulutalama mumatekelo ghoni agha kutagha nambe dhabihu wvimila vwa nyivi. 7 Kange niyajovile, "Lola, apanivomba ulughano lwako, Nguluve, ndavule jilembilue wvimila une mu gombo". 8 Alyajovile ndavule jilyajovilue apuo pa kyanya: Namukanoghilue idhabihu, litekelo, nambe litekelo wvimila kudagila inyivi, nambe numuli lukelo munkate mwa mwene" dhabihu sino sitavulivua kuling'ana nu lulaghilo. 9 Pe akajova, "ona, niliapankuvomba ulughano lwako". Avikile palubale indaghilo sino sa vutengulilo neke kukangasia sila isavuvili. 10 Muvulungike vwa vuvili, tdagilue kwa Nguluve kulughano lwa mwene kukilila kuhumia kumbili ghwa Yesu Kilisite mara kamo muvisikighwoni. 11 Sakyang'haani, untekesi ghweni ikwima kunsiki ghwa kighono na kighono, ihumia idhabihu jilajila, jino, ku lyolyoni, kamwe nalwale lughela kudagha inyivi. 12 Looli apuo uKilisite kuhumia idhabihu lwa kamo ku nyivi sa kuvusila nakusila kwoni, alikalile uluvoko lwa ndiyo lwa Nguluve, 13 ighulila avalugu wvamwene vabikkue pasi na kuvomba vave kitengo wvimila amaghulu gha mwene. 14 Ulwakuva isila ja litekelo limo avaling'anisie kuvusila kusila vala vano vadaghilue nu Nguluve. 15 Nu Mhepo u Mwimike kange ikwolelela kutyusue. Ulwakuva tasi akajovile, 16 "Iiji je agano lino nikulivomba palikimo navenepambele kufighono ifi; ijova uMutwa: nibika indaghilo sango munkate mu moja gha vanave, penilembagha muluhala luvanave". 17 Kange akajova, "Navilikumbuka kange inyivi ni mbombo save ifwihi". 18 Lino ikighavo kino kili nulu saghilo ku ava, nakuva kange ni dhdbihu jejoni wvimila i nyivi. 19 Pauluo, vanyalukolo, tukuvuvona uvukangali vwa kwingila pa wvimike fijo ku danda ijabYesu. 20 Pauluo jesila jidinduluvue wvimilw usue kusila jam'bili ghwa mwene, m'pia nu vwumi vuno vukilila palipasia. 21 Ulwakuva tuli nu ntekesi um'baha pakyanya pa nyumba ija Nguluve, 22 tunsoghelele ku mwojoo ghwa kyang'haani muvu kwilanisi vwa kyang'aani vwa lwitiko tungave na moojo ghanu va misile uvunofu kuhuma muvuhosi vwa vufumbue nakuva namavili ghitu gano ghasukilue namalenga manofu. 23 Looli pe tugadililaghe kuvufumbue mu vufumbue vwa lulato lwa vukangali vwa lwitiko lwitu, kisila kusyetuka, ulwakuva uNguluve juno atufufingile mwitiki. 24 Kange tusaghadhe ulwa kumpela inumbula umhuunhu ghweni kughana ni mbombo inofu. 25 Tulalekagha pikong'ana palikimo, ndavule vule vivomba avange. Pa uluo, kipelana amoojo umuunhu ghweni kukila na kukila, ndavule vulemuvona ikighono kilipipi. 26 Nave tvomba kumakusudi kughendelela kuvomba inyivi unsi ke twupile isukulu ja kyang'haani, idhabihu ijinge ija nyivi najisighalila kange. 27 Pauluo, kuliluhuvilo lweene lwa vuhighi vea kwoghofia, nuvelefi vwa mwono vuno vuno vuno vudagha avalugu va Nguluve. 28 Ghweghonu juno abedile indaghilo ja Musa ifua kisila rusungu pavulongolo vwa wvolesi vwa volesi vavili nambe vatatu. 29 Kivalilo kiki kya vuhighi ghusagha ghusagha kuuti kimunoghile umuunhu ghweni juno

am'bedile uMwana ghwa Nguluve, umwene juno ajivombile idanda ija agano japakale ndavule ikinu kino na kyimike, idanda jino jikakilue kwa Nguluve - ghweghwoni juno amulighile uMhepo ghwa vumofu. 30 Ulwakuva tukagwile jumo juno alya jovile, "kisasi kyango, nigomokesia". Kange, "UMutwa iligha avanhu va mwene". 31 Lisio lya kwoghofia kukwingila mumavoko gha Nguluve juno mwumi! 32 Looli kumbuka ifighono fino fikilile, pa uluo ye muponesivue ulumuli, ulwaku ndani mukghwesisie piva nulugudo lwa vulemale uvukome. 33 Mukale muvikilue pavuvalafu mu vuhosi vwa maligho na mu mumuko, mukale va hangilanisi palikimo na vala vano vakakilile imumuko ndavule isio. 34 Ulwakuva mulyale ni numbula sa lusungu ku avuo vano valyakungilue, pe mulyupile ku lukelo iluhigho lwa vuhasi wwinu, mungakagule kuuti umue jumue mulyale nuvuhaasi vunofu vwa kukala vusila nakusila. 35 Pa uluo namulataghadha uvukangali wwinu vuno vuli nuluvumbulilo luvaha. 36 Ulwakuva mulonda ulugudo, neke kuuti mupate kino u Nguluve atufingile, pauluo mungamale kuvomba ulughano lwa mwene. 37 Ulwakuva ye kasiki kadebe, jumo juno ikwisa, ilikwisa sakyang'haa na idila. 38 Unya wvakyang'haani wvako ikukala nu lwitiko. Nave iligomoka kunsana, na nilinoghelua naghwo." 39 Looli usue natuli kama vala vano vigomoka mumbelue kwa kusoveleng'haana. Pa uluo, usue tulivamo va vala twevano tulinulwitiko kulolelela i mhepo situ.

11 ino ulwitiko lwa kyang'haani luno alinalwo u muunhu pa ihuvila ikiinu kimonga nuvu kangali. Sa kyang'haani ku kinu kino bado nakivoneka. 2 Wvimila vwa iili avisukulu vitu valivonesisie ku lwitiko luvanave. 3 Ku lwitiko tukagula kuuti iisi jilya pelilue kululaghilo lwa Nguluve, neke kuuti kila kino kivoneka nakikatendalue kuhumilanila ni finu fino fikale fivoneka. (aiōn g165) 4 Jilyale wvimila vwa lwitiko kuuti u Habili alyamumikisie u Nguluve ilitekelo lya kufua kukila vule akavombile u Kaini. Jilyale wvimila vwa iili kuuti valya mpalile kuuti nyavwa kyang'haani uNguluve uNguluve alya palilue wvimila vwa mbonolo sino asiletile. Wvimila vwa ilio, uHabili ajighe ijivo, nambe afuile. 5 Jilyale ku lwitiko kuti uEnoko alyatolilue n'kyanya nakavuvona uvufue. "Nalyavonike, ulwakuva u Nguluve alya n'tolile" Ulwakuva jilyajovilue wvimila umwene kuti akamunoghile u Nguluve ye akyale pitolua ku akyanya. 6 Pavusila lwitiko najiwezekana kumunoghela u Nguluve lasima itike kuuti uNguluve ikukala kuuti ikuvapela uluvonolo vala vano vikum'bingilila. 7 Jilyale nu kulwitiko kuti uNuhu, ikiwa akanilue nu Nguluve wvimila vwa masio ghanu naghakavonike, ku vumofu vwa ki Nguluve alyabtendile i safina wvimila vwa kukipoka ikikolo kya mwene. kwa kuvomba ndiki, alyahighile iisi peakava muhaasi ghwa wvakyang'haani vuno vukwisa kukilila ulwitiko. 8 Jingave ku lwitiko kuti utbulahimu, pano alya kemelilue akitika na piluta pakighavo pano panobakanoghile kukwupila ndavule uvuhasi. Akahumile kisila kukagula kukighavo kiki kinoalyale iluta. 9 Jilyale ku lwitiko kuti alikalile mu iisi ja lufingo hwene mughesi. Alikalile mumahema palikimo nu Isaka nu Yakobo, Avahaasi vaninea va lufingo lula lula. 10 Ulu lwakuuti akafumbaughu kupata ili kaja lino likagulike nu njengi ghwa mwene asava ghwe Nguluve. 11 Lulyale lwe lwitiko kuuti u Ibrahimu, nu Sara jujuo, valyupile ingufu sa kuhola nambme ulwakuuti valyale va

ghoghoho kyongo, ulwakuva vakitike kuuti uNgulube mwitiki, juno alyavafingile kupata u mwana undiimi. **12** kwekuuti kange kuhuma ku muunhu uju jumo juno alyapipi kufua valyaholilue avaana vano navaililika. Valyale vinga hwene nondue sa kukya kange vinga hwene meke sa mulihanga mulubale mu nyanja. **13** Ava vooni valyafwile mulwitiko kisila kyupila ulufingo. Pa uluo, vakasiwene na pikusiseghelela pa vutali, vakkitika kuuti valyale vahesia na vakilaji pakyanya pa iisi. **14** Kuvala vano vijova amasio ndavule agha vavikila bayana kuuti vilonda iisi jivanave vavuo. **15** Sa kyang'haani, ndavule vasaviasagha visagha i iisi jino kuvanave valya humile, ndevalyale ni numbula ja kugomoka. **16** Looli nave lulivuo, vinoghelua i iisi jino nono, jino, ja ki vulanga. Pa uluo uNgulube naivona sooni ku tambulivua Ngulube ghuvanave, ulwakuva aling'anisie ilikaja wvimila vuvanave. **17** Jilyale ku lwitiko kuuti lbulahimu ye aghelilue, akamumisie u Isaka. Ena, umwene alyupile kulukelo ulufingo, alyamumisie umwanake jujuo, **18** juno pakyanya pa mwene jikajovilue, "Kuhima kwa Isaka ikikolo kwako kitambuluagha." **19** lbulahimu alya kaguile kuuti uNgulube alyale ni ngufu sa kyunsusia u Isaka kuhuma muvafue, nakujova kunjovele ja maumbo, alyamwupile. **20** Jilyale ku lwitiko kuuti ulsaka alyafunyilue uYakobo nu Esau kuhusu amasio ghono ghilikwisa. **21** Lulyale lwitiko kuti uYakobo ye alimvutavike vwavkufua, akavafunyia avaanha vooni ava Yusufu. UYakobo akifunya, akeghamila palukongojo lwake. **22** Jilyale ku lwitiko kuti uYusufu unsiki ghamwene ghwa kuvusililo yeghuseghelele, akajuovu pakyanya pa lwa kuhuma kuhuma kwa mwana ghwa Israeli Misiri akavalaghila kutola palikimo navene ifijeghe fya mwene. **23** Jilyale ku lwitiko kuti uMusa, yeaholilue, alyafisilue nava amesi gha tatu navapafi vamwene ulwakuva valya mwaghile kuti ghwe mwana n'dima juno alyale nono, navakoghwiye ni ndaghilo sa ntw. **24** Jilyale kulwitiko kuti uMusa, ye alyale muunhu n'goyo, alyakanile kutambulivua mwana wa minja uFarao. **25** Pa uluo akasalula kuhangilanila i mumuko na vaanha na Ngulube badala jakukela nuvuhosi uvuhosi vwa nyivi sivanave ku kasiki. **26** Akasaghile isooni sa kum'bingilila u Kiilite kuti vwe vumofu vuvaha kukila ilitekelo lya ku Misiri ulwakuva akalunguvilie amaaso ghake pa luvonolo lwa nsiki ghuno ghukwisa. **27** Jilyale ku lwitiko kuti uMusa akahumila ku Misiri. Nalyasaghile ilyoojo lya Ntwa, ulwakuva alyale nulugudo kwa kulola kwajuno na ivoneka. **28** Lulyale lwitiko kuti akajikolile ipasaka na pimisila idanda, neke kuuti vunangi vwa muholua ghwa kwasia kuuti nangaghelaghe kugusa avaholua va kwasia wakwasia ghwa kighosi ghwa valsiraeli. **29** Lulyale lwitiko kuti valyakilile mu nyanja ja shamu ndavule mu lukuve. Unsiki avaMisiri ye vighela kukila, likagulubikivua. **30** Jingave ku lwitiko kuti uluvumba lwa Yeriko vukaghile pasi, ye vasyunguite ifighino lekela lubale. **31** Lulyale lwitiko kuuti u Rahabu jula mwenda mwelu nalya sovile palikimo navala vano navalyale vakola, ulwakuva akavupile avapelelezi na kuvavika pa vunono. **32** Nijove kiki fijo? Ulwakuva unsiki naghukwilabkuvolelela agha Gideoni, Barak, Samsoni, Yeftha, Daudi, Samweli ni savavili, **33** vano kukilila ulwitiko vakalefisie iNtwa, vavyavombele isakyang'aani, vakupile lufingo. Vakadindile amalomo gha nyalupala, **34** vaksimisi ingufu sa mwoto, vakapungile uvutemi vwa panga, valyasosivue kuhuma

mu mu vutamu, valya valyale vagumu va vulugu, vavambwisie avasikali avahesia kukimbila. **35** Avamama valyupile avafue vavanave musila jablusetulilo. Avange valyapumisivue, kisila kwitika kulekua muvwavuke neke kuuti vavwesie kupata vwa lusetulilo ulunono fijo. **36** Avange valepumusivue kwa dhihaka nifuchapo, naamu, nambe kuvudindilo na kuvikua mu ndinde. **37** Vakatovilue na mavue. Vakadimulilue fipisi nu nsumeno. Vakadumulilue ni panga. Vakalutii ni nguvu sa ng'olo ni nguvu sa mhene valyale vafumbue, vighendelela muvuvafi kange vivombeluaamavivi **38** (ghano iisi najikanoghile kuva nagho) vihangajika muvukwavo, mufidundo, mu maghenge na mumina gha iisi. **39** Nambe avaanhu vooniava vakafunyilue nu Ngulube wvimila vwa lwitiko luvanave, nava lyupile kino akavafingile. **40** UNGulube alyatalile kukutupela ikinu kino kinofu, neke kuuti kisila usue navale vighesia kumemesivua.

12 Pa uluo, ulwakuva litusyungutile ilifunde ilikome ilya valesi, pe tutaghe kila kiini kino kikutulema ni nyivi sino sikutwuvila kihugu. Tu tove uluvilo ku saburi mu masindano ghano ghavikilue pavulungolo palyusue. **2** Tusung'e amaso ghitu kwa Yesu, juno n'tengulisi nughwa ku ling'ania ulwitiko lwtu, juno wvimila lwa lukelo lwtu jino jika vikilue pavulungolo jikanoghile pa kikovekano, ibeda isooni ja mwene, akikala pasi pa paluvoko lwa ndiyo lwa kitengo kya vutua ikya Ngulube. **3** Msaghe kuuti umwene umwene juno alya gudile amasio amasio gha kukalasia kuhuma mu nyivi, wvimila umwene jujuo neke kuti mulakatala nambe kusilika amoojo ghinu. **4** Namupumuike nambe kupumuka kutovana ni nyivi kighelole kya kusilua idanda. **5** Kange musyamilue kula ku kangasivua inumbula kuno kukuvolelela ndavule avaanha ava dimi: "Mwanango, Nulaghatolagha kuvuhugu amagomokelo gha Mutwa, nambe nula denyekagha inumbula pano ghunosevua nu mwene." **6** Ulwakuva u Mutwa ikun'gomokela ghweghue juno amughanile, na pikumigaha umwana ghwenibjuno ikumwupila. **7** Ghulilala ingelo kukugomokela. uNgulube ihangajika numue ndavule ikuvavombela avaanha, ulwakuva ghwe mwana juliku juno u nhaataghake nangawesie kugomoka? **8** Looli nave na kwekule kugomoka, kuno usue tweni tuhanga, looli umue ni haram namuli vaanha va mwene. **9** Kukila ghoni, tulyale nava nata vitu mu iisi vakutugomokela, kange tukavoghopagha. Vuli najitunoghile namba kukila kumwitika Nhaata wa kimhepo na na kukukala? **10** Ku vvakyang'haani va naata vitu valyatuhighile ku maka madebe ndavule jikavonike sawa kuvanave, looli u Ngilube ikutuhigha kuluvumbulilo lwtu neke tuhange uvvimika vwa mwene. **11** Nakwelule uluhighilo luno luhovosia ku nsiki ughuo. Luva nuvuvafi. pauluo, pambela jikoma imeke ja lutengano lwa kuvabuda vala vano vano vavulanisivue nagho. **12** Pa uluo mwinila amavoko ghinu ghano ghilegena na pivoma amafundo ghinu ghano mavotevete kuva manyangufu kange; **13** mugholosie amakilo gha sajo sinu, neke kuuti ghweghwoni juno mulemale nailitemua muvuvusovi looli asosevue. **14** Mulondaghe ulutengano na vaanhu vooni, kange nu wvimike kisilanuvuo nakwale juno ilikum'bona umutwa. **15** Muve valoleli neke kuti napweavisaghe ughwa kudagaa kutali nuvumofu vwa Ngulube, nakuuti liilisa ilisikana lya lusungulino lilemba nakuhambusia

imumuko na pikuvahambusia vinga. **16** Mulolaghe kuti nakwevule uvuwafu namba muunhu junono na mtauva ndavule u Esau, juno wvimila vwa lulo lwa kamo alyaghusisie uvwakyang'haani vwa mwene uvwa kuholua. **17** Ulwakuva mukagula kuti pambebe, alya kanilue, ulwakuva nalyapelilue inafasi ja kulata palikimo nu naata ghwa mwene, namba kuuti alyalondile kyongo ku masosi. **18** Ulwakuva namukisile mu kidunda kino ndapunu ghugusa, Kidunda kno kivika umwoto, ng'isi, pidenya inumbula ni dhoruba. **19** Namulisile namukisile kulisio lya lukelema, namba pemasio ghano ghamulilanile ni lisio ghanogha kuvombole kuuti van'll vipilika valekaghe pikufunya ilisio lyolanyi kujovua kuvanave. **20** Ulwakuva navakaghwesisie kuguda kila kinokilamulilue: "Nave nakikikano kino kigusa ikidunda, lasima kitovue na mavue." **21** Lwakuti kukila ghano aghaghile uMusa akajova, Noghupe kyongo kivalilo kya kuhlila". **22** Pauluo, musilebmukidunda kya Sayuni na mulikaja lya Nguluve juno mwumi, Yerusalemu ja kukyanya, na vanyamola filundo kumi vano vishelekela. **23** Mwisile mulipugha lya vaholua va kwasia vooni vano vasajilivue kukyanya, kwa Nguluve umighi ghwa vooni nku mhepo sa vitike vano vakwilanile. **24** Mwisile gha Yesu unsambanisi wa agano imia, dakudanda jino vamisile jino jijova amanono kyongo kukila idanda ja Haili. **25** Lolagha alan'kolagha jumo juno ijova. Ulwakuva hwene navakapungile vano van'kolile jumo juno akavavungile, sa kyang'haani na tulipunga isi nave tusysetuka kuvutali kuhuma kwajula juno ikutuvunga kuhuma kukyanya. **26** Ku nsiki ughuo ilisio lya mwene likasukanisie i iisi. Looli lino atufingile kujova, "Bado kakinga kange nanisukania ji iisi jene, looli navuvulanga kange." **27** Amasio agha, "Lwakamo kange," jisona kubusivua ku finu fila fino fisukanisivua, ifi fye, finu fila fino fipelilue, neke kuti ifinu fila fino nafisukanisivua visighale. **28** Pa uluo twupile uvutwa vuno navusukanisivua, tukele mu mu hali ja kumfunya u Nguluve kukwitika palikimo na kuvumofu mu kicho, **29** Ulwakuva uNguluveghwitu ghwe mwoto ghuno ghulia.

13 Pe ulughano lwa nyalukolo lughendeleghe. **2** Mulashamuaghe kukuvakalibisia avaghesi, ulwakuva kwa kuvomba n'diki, vamonga vakalibisia unyapola kisila kukagula. **3** Mukagule vooni vano valimindinde, kuti mulyale navo kula palikimo navene, nave amavilili ghinu ghakavombilue ghakavombilue ndavule avene. **4** Basi indoa joghopuaghe na vooni looli na kikitata kya ndoa kivombue kuva kinono, ulwakuva uNguluve ilihigha ava vwafu navaghenda mwelu. **5** Looli isila sinu isa vukalo sive vwavuke mulughano lwa hela. Muve vano vikwilana ni finu fino mulinafyo, ulwakuva uNguluve jujuo akajovile, "Nanilikvalika umue isfighono fyonu, namba kuvatelekesia imue." **6** Looli tukwilanaghe neke tujove kuvukangali, uMutwa ghwe n'tangi ghwango; Nanikumwoghopa. Umuunhu ighwesia pikumbombela kiki?" **7** Muvsaghe vala vano vavalongwile, vala vano vavalongwisiebilisio lya Nguluve kulumue, na mukumbuka amajubu gha maghendelele ghanavave. **8** UYesu Kilisite ghwe mwene pamihe, umusyughu, na kuvusila kusila. (**aiōn g165**) **9** Ulatemuagha ni mbulanisio inyinga isa kihesia ulwakuva lunoghile inumbula jijjengue nuvu mufu, kisila ndagjilo isa kyakulia aghuo naghikuvatangha vala vano vikukala ku aghuo. **10** Tuli namatekelo ghano

vala vano vivombeka mu nkate nyumba injimike ija kufunyalu navali nuvwakyang'haani kulia. **11** Ulwakuva idanda sa ng'anu, sino sikahumisivue dhabihu wvimila vwa nyivi, jikaletilue nu ntekesi um'baha munkate mukiponge ikyime, looli amavilili ghave ghakanyanyilue kunji kulikambi. **12** Looli na ju Yesu alyapumuike kunji pa mulyango wa likaja, ulu kuuti kuvika vavikue avaanhu kwa Nguluve kukilila idanda jamwene. **13** Pauluo tulutaghe kwamwene kunji ku kambi, tupinde uvuhosi vwake. **14** Ulwakuva natulinuvukalo vwa kuvusila kusila mulikaja ili. pauluo tulonde ilikaja lino likwisa. **15** Kukilila u Yesu luvanoghile kakinga kuhuumia litekelo lwa kumulumba uNguluve, kumpala kuuti imeke ja malomo ghitu lyitike ilitavua lyake. **16** Kange nulasyamuaagha kuvomba amanofu na kutangana jumue kwa jumue, ulwakuva kwe kulitekelo ndavule ilio u anguluve ikulinoghela kyongo. **17** Tiini na pikukwisia kuvatemi vinu, nene vighendelele kuku mulolelela wvimila vwa mhepo sinu, ndavule vala vano vihuma ikivalilo. Tiini neke kuti avatemi vinu vafefie kuku vatanga kulukelo, kisila lusukunalo, jino najingavatange. **18** Tufunye, ulwakuva tilinuvwa kyang'haani kuti tuli nuvufumbue vunono, tunoghelua pikukala uvukalo uvuvaha mu mbombo soni. **19** Mwevoni nikuvakemela mu nuumbula kukila muvombe ndiki, neke kuuti nighete kugomoka kulumue apa pavupipi. **20** Lino uNguluve ghwa lutengano, juno akavaletile kange kuhuma kuvafue un'diimi um'baha ughwa Ng'oloo, Mutwa ghwitu Yesu, kudanda ja agano lya kuvusila kusila, (**aiōnios g166**) **21** Ikuvapela ingufu ku mbombo soni inofu kuvomba ulughano lwake, angavombe imbombo mun'kate mulyusue jino nofu ja kumunoghela pa maaso pa mwene, kukilila uYesu Kilisite, kwamwene vuve wvimike kuvusila na kusila. Ameni. (**aiōn g165**) **22** Lino nikukukangasia inumbula, nyalukolo, kutolilanila nilisio lya kukangasia inumbula jino lino nikalyandike kulumue. **23** Kagula kuuti unyalukolo ghwitu Timotheo atavulilue mu vwavuke, juno palikimo nu mwene nikuvavona nave ilikwisa pavupipi. **24** Hungila avatemi vako vooni na vitiki vooni. Vala vano vihuma ku Italia vikukuhungila. **25** Nuvumofu uve numue mwene.

Yakovo

1 Yakobo, m'bombi ghwa Nguluve nu Mutwa uYesu kilisite, nikuvahungila umwe mweffinakijigho name fivili mwevano mupalasine. **2** Vanyalukolo vango, muhovokaghe pano mughelua no ngelo sino silipapinga **3** ulwakuva mukaguile kuuti pano mughelua pa lwiitiko lwinu kukuvapela ulugodo **4** Ulugudo uluo muleke lunyilisie imbombo jake kuuti vakangasie lwoni, kisila. kwaghilua kimonga mulwitiko lwinu. **5** Lino nave jumonga mulyumue ilonda uvukagusi, ansuume uNguluve Juno ikuvapela avanhu vooni muvukoola wwake kisila kuhimba kuvano vikunsuma, kange ikuvapele uvukagusi. **6** Neke asumaghe my lwitiko, alekaghe piiva ni nganighani, ulwakuva umunhu unyanganihani alindavule amaviingo munyanja, ghano ghitaghua ni mhepo kuno na ukuo. **7** Umuunhu unya luvulo uluo nangahuvilaghe kukupila namba kimonga kuhuma kwa Mutwa; **8** Ulwakuva akalilie amasaghe ghavili ghano naghikwiting'ana, naila wvimo ku sila saake sooni **9** witiiki unkotofu ahovokage ulwakuva asindamile kwa mwene kuyanya, **10** ghwope umhofu mulwakujisia, ulwakuva umofu ilijoghotoka ndavule ililuva ilya mumasoli mu mughunda ghuno ikila. **11** Ilijuva lidibula, Nike wvimila ulujuva ulukali, amamela ghikwuuma, uvuluva vusanguka, uvunono vwa livuva ilio vunangika. ndavule anala avanhu avamhofu vilitipulivua ye vijijigha vitigha ni mbombo saave. **12** Afunuyile umhunu junu ikuguda mu ngelo, ulwakuva angasileme ingelo isiio, ilikwupila ingela ija wvumi, jino uNguluve akalaghile kukuvapeela vano vikumughana. **13** Umunhu ghweni naghanilue pijova pano alimungelo, "lingelo iiji jihuma Kwa Nguluve," ulwakuva uNguluve naighelua nu vuvivi, Kange uNguluve jujuo na ikumughela umunhu ghweni. **14** Loli umunhu ghweni ighelua nuvunoghelua wwake jujuo uvuvivi vuno ukumulungwisie na kusyangua kuvomba inyivi. **15** Liino uvughelelua uvuo vungakangale vupelela kuvomba inyivi, kwoope kuvomba inyivi kupelela uvufue. **16** Vanyalukolo vango vaghanike, namungasyanguaghe. **17** Uluvonolo lwooni ulukwilanifu luhuma kuyanya, kwa Nguluve Nhata. Umwene na nsyetughani ndavule umusulua. **18** U Nguleve alyasaluiile alyatupelele usue uvwuumi wvimila ilisiio lyake ilya lving'ani, Kuuti tuuve vake vasalulua va kwanda mufipelia fyooni finished apelifile. **19** Vanyalukolo vango vaghanike, mulikaguile iili. umunhu ghweni apulikisiaghe tasia, alekaghe piva mwoghofo ghwa kujova namba kukalala, **20** ulwakuva umhunu angave neng'alasi nangavombe sino sinoghile Pamaso gha Nguluve. Lino mughaleke amaghe delelo ghinu amavivi **21** na masaghe amavivi ghano ghamemile mu moojo ghinu, mwupilaghe vunono illusion lino uNguluve abikile mumoojo ghinu, ilisiio ilio lol ni ngufu isa kuvapoka inumbula sinu. **22** Multikaghe ilisiio, mulekaghe pipulikisia kewene, mungisyange munumbula sinu jumui. **23** Ulwakuva umunhu ghweni junu ipulika ilisiio kisila kuvomba sino lilungika ujuo along'ine nu munhu junu ikuulola mukilolelo. **24** Niki kyande amalie pikulola, ivuuka nakaliingi ikusyamua vile asivue. **25** Looli umunhu junu isagha vunono indaghilo sa Nguluve Sino sikuvapelela avaanhu kuva vavuke, na kukusivikila mwoojo, aleke piva munhu wa kupuliika na kusyamua, ulwene

avombaghe luno silungika, ujuo uNguluve ikumfuunya kusoni Sino ivomba. **26** Nave umuunhu isagha kuuti ikum'bingilila uNguluve, neke naikulolelela munjovele jaake, umunhu ujuo ikusyanga mwene kuvingilila ukoo kusila luvumbulilo. **27** Kukum'bingilila uNguluve u Nhata kunokunoghile, kwe kuvomba isi: kukuvatlanga avapina na vafwile mu vukaming'hanilua wvave name kukolelela juice wvimila imbombo inyali isa mu iisi iji.

2 Vanyalukolo Vango ulwakuva mkumwitika uMutwa ghwitua Yesu kilisite, unyavuvaha vwooni, muvaghanaghe avanhu coming namungasalulaghe. **2** Tuiti ndavule mulukong'ano lwinu ingile umunhu umhofu afwalile ni pete sa sahabu, Kange ingile umunhu unkotofu afwalile amenda ghano ghasakile, **3** pe muntengelele vunofu junu afwalilile muti, "Uve ghukale apa pavunofu"neke mumbule unkotofu jula multi, "uve iima apa," namba ghukale pasipasi apa pamaghulu ghango. **4** Asi, uluo naluvonia kuuti munsalula avanhu, navu vulamusi wvuiuino vulongosivua na masaghe ghiinu mavivi? **5** Vanyalukolo vango vaghanike, mumlikisie, avasaluiile avakotofu ava muiisi, vave vamofu milwitiko na kuva vahasi vava vutwa vuno alyavalaghile vaano vamughanile? **6** Nike umuue mukuvalenapula avakotofu! Asi, avamofu navevano vikuvapumusia umue name pikuvatwala pavuhighi? **7** Asi, avamofu navevano vikulijova fiivi ilitavua ilinofu ilyajuno umue mukemelelue? **8** Kuuloo, nave muvingilila ululaghilo lwa ntw ndavule illembilue mumalemba amimikekuuti, "Muvomba vunono. **9** Looli nave msalula avanhu vavo avakuvaghana muvomba inyivi, muhighue ulwakuva mulivahosi. **10** Nave umunhu ivingilila sooni, niike idenya ululaghilo lumo lwene, ujuo iiva adenyile indaghilo sooni. **11** Ulwakuva uNguluve junu aviikile ululaghilo luno lwiti, "Ulakukilagha," kange wejuno alyajovile, "Nungabudaghe." nave nuwafuke, Nave ghubuda, ghuuvaghuuva udenyile indaghilo. **12** Liino mujovaghe na kuvingililandavule vavo valipipi pihighua nu luhighilo luno lukutupeela kuva vaavuke. **13** Ulwakuva uvuhighi vukwisa kisila lusungu kuvano navaale nulungu. urusungu luhumila pavuhighi. **14** Kuli vunono Viki, Vanyalukolo vango, nave umuunhu iiti ali nulwitwiko neke naihufia mu maghendele ghaake, ulwitiko lwake luli luvumbulilo luki? **15** Asi ulwitiko ndavule uluo ndeponu lukumpoka? Ndavule unyalukolo wakighosi nave wakidala mughaji ghwa menda namba kyakulia kya jatu, **16** pe jumonga mulyumue akavavuule atii, "Lutagha nulutengano, mwotaghe umwoto na kulia vunofu,"niiki namukukuvatanga fino baghilue mu m'bili, uluo luvumbulila kiki? **17** Fye lulivuo, ulwitiko lwene, nave naruhufia amaghende amanofu, lwufile. **18** Lino umuunhu jumonga ndepoonu iiti, "Ulinulwitiko, najune nilinili namaghendele amanofu." Unihufie ulwitiko lwako ulusila maghendele, najune nikukuhufia ulwitiko lwango ulunyamaghendele ghango amanofu. **19** Vitike kuuti kwale uNguluve jumbo; uli nuvulweli. Nike amapepo ghikwitika vule vule kuno ghitetema nuludwesi. **20** Asi ghulonda pikagula, uve ghwe munhu ulinjasu, ndavule ulwitiko uluo kisila maghendelelo ghano ghaghanilue? **21** Asi nave nkuulu ghwitua u Abrahamu alyambalile ihaki kumaghendele ghano alyantavuile unswambe u Isaka pakitekelelo? **22** Lino muloilile ulwitiko ulwaa Abraham vule luvombike mumaghendele ghaake, muluo ulwitiko lwake

lukakwilana wvimila amaghendele ghake. **23** Uluo uluo lukakwilanisia amalembem amimike Ghana ghiiti, "U Abraham alyamwimike u Nguluve, ulwitiko lweluno lukampelela uNguluve am'balile kuuti mugholofu pa Mason ghake, muuluo uNguluve akantambula uAbrahamu kuuti mumanyaani ghwaake. **24** Lino mulolaghe mulolaghe kuuti umunhu ivalilua kuuva mugholofu wvimila amaghendele ghaake amanofu, nakwekuti wvimila ulwitiko lwene. **25** Fyelyulale naju Lahabu umughenda mwalu, alyavalilue kuuva mugholofu wvimila amaghendele ghaake amanofu, pano alyavuuipiile avanhu vano valyasung'ilue, akavasoona vakile isila ijinge? **26** Lino ulwitiko kisila maghendele amanofu, lufwileluva ndavule umfimba unsila vwuumi.

3 Vanyalukolo vango namungalongaghe mwene piiva vavulanes ndavule mukagwile kuuti usue twevavulanesi tulihighua kukila avege. **2** Ulwakuva tweni tusova munyinga. Nave umunhu naisova musino ijova, ujuo mugholofu, aliningufu isakughulongosia vunono um'bili ghwake ghwoni. **3** Pano tukunga ikyuma ikigonde mumulomo ghwa falasi tulonda kuuti jikundaghe, mu uluo pe tukujilongosia kwooni kuno tughanile. **4** Ukagulaghe name ingalava imbaha fiijo, sighendesevua night mhepo imbaha, scope silongosevua nuvusukani uvudebe kuluuta kwoni kuno ilonda juno ilongosia. **5** Fye lulivuo, ulumili nambe kilungo kidebe fiijo mu m'biili, lujova amasio agha kughinia fiijo. Lolagha akajejelufu aka mwoto vule kinyanya unsitu unkombe fiijo! **6** Ulumili lwope mwoto, vumemile uvuvivi vuno vuli papinga ulumili kilungo kimo mufilungo fyoni ifya mbiili, niki lupelela umunhu ghwoni kuuva muhosi. lunanginie kunyanja uvwumi vyonivyoni vva muunhu ku mwoto ghuno naghushila lusiku. (Geenna g1067) **7** Ifikanu fyooni ifya mulisoli, ifikano fino fikwafula fino fili nyanja ni njuni. **8** Niki nakwale umunhu Juno ndapoonu idiima ulumili naludimika lupindile uvuhosi lumemile isumu jino jibuda. **9** Ulumili tukumughinikisia uNguluve nu Nhaata ghwiitu, Kane ulumili lululuo tuvumbela kughunila avanhu vano vapellile nu kihwani kyake. **10** Mu mulomo ghumo ghihuma amasio agha kughinia na namasio agha kughuna. Vanyalukolo vango nalunoghile kuvomba uluo. **11** Ndeponu ikindwivu kimono kihumia amalenga amanono na mavivi? **12** Vanyalukolo vango asi unkuju ndeponu ghukomia amandima, nambe umfulisi ndaponu ghukoma amaguhu? Jeeje nambe ikindwiiivu ikya malenga ghano ghale nu mwinyo nakingahumie amalenga amasila mwinyo. **13** Ghwe veeni pakate palyumue, unya vukagasi nu luhala? umuunhu ujuoujuo avonie amaghendele ghake amanofu ni mbombo sake inofu sino sivombeka nu vukola vuno vuhuma luhala lwake. **14** Nike nave mumemile ikivini na kukwilana mulekaghe kukughinia nambe kukwandula uvwakyang'ani kuuva vudesi. **15** Uvukagasi ndavule uvuo navuhuma Kwan Nguluve looli vwaa mu iisi, vukagasi vva vaanhu kange vuhuma kwa setano. **16** Ulwakuva avaanhu pano vali ni kivini na kukwilana pe pano pweghale aamabatu nu vuhosi vuno vulipapinga. **17** Looli vano vali nuvukagusi kuhuma kwa Nguluve, avuo avagholofu, vilonda ulutengano, vukoola nuvu kundi, vanyalusungu, kange vivomba imbombo inofu, navisalula umunhu nambe kuuva vakedusi. **18** Avaanhu

vano visambania avege, vinyala ulutengano luno lukuvapela uvugholofu.

4 Amabaatu nakukaning'hana pakati palyumue fihuma kughi? Asi nafihuma muvunoghele wwinu uvuvivi vuno vupelela uvulugu n'kate muvuhangelanesi viinu? Munoghilue fino namulinafyo. **2** Mu uluo ndaponu mula kubuda. Muuva na mabatu nakulua, kange fino mulonda nampata ulwakuva namusuma kwa Nguluve. **3** Nambe musuma uNguluve naikuvapulika ulwakuva musuma fino mulonda muvunoghelua wwinu uvuvivi. **4** Umue vaghenda mwalu! Namukagula kuuti kujighana iisi kupelela kuuva mulugu ghwa Nguluve? Kwe kuuti, umunhu ghweni juno ikujighana iisi ikuviika jujuo kuva mulugu ghwa Nguluve. **5** Pamo musagha kuuti amalembem amimike ghijova vuvule pono ghiiti uNguluve ilemala fiijo wvimila umhepo ghwake junojuo ambikile mumejomumojo ghiitu pano ivona tukuvuhila pikumughano umwene? **6** Niiki uNguluve ihumia uvumofu fiijo, ndavule amalembem ghiiti, "U Nguluve ikuntova unyamata, looli ikumpelagha uvumofu junoalinvukola." **7** Lino, mukundaghe Kwan Nguluve. Munkanaghe usetano pe ghwope ikiimbala kuhuma kulyumue. **8** Muvesaghe piping nu Nguluve, ghoope iva pipi numue. Musuke amavoko ghinu, umue mwe vahosi, kange muvalasiaghe amojo ghiinu, umue mwe vanyamasaghe ghaviili. **9** Musukunalaghe, mulilaghe, nakujijivila! Mushetulanighe uluseko iyuino love lusukunalo nu lukelo iyuino luuve lusukunalo. **10** Move vakola jumue pa maso gha Mutwa, kange ikuvaghinia kukyanya. **11** Vanyalukolo vango, mulekaghe kujovana fivi jumue Kwan jumue, juno ikunjova fiivi unjake nambe kuhigha, ujuo iiva ibenapula indaghilo sa Nguluve nakukusivona kuuva mbiivi. Nave ghuvona indaghilo mbiivi, apuo pe ghuva naghukusingilila, looli ghuvikile kuuva mulamusi ghwa ndaghilo. **12** Ghwe jumo mwene juno ihumia indaghilo nu vuhighi, Nguluve, umwene ghwenya vumofu vva kutupoka na kutipula. Uve veve veeni ghwejuo ghukumhigha unjaako? **13** Mhumulikisie, mwevano mwiiti, "Umusyughu nambe pakilavo, tuluta mulikaja iili, na kukukala umwaka ghwoni, kuvomba imbombo ja kughusia ifiinu, napitenda uluvumbulilo." **14** Veeni juno akagwileakagwile pakilavo kihumila kiki, kange uvwumi wwinu kinukiki fiijo? Ulwakuva mulindavule ulutuka luno luvoneka unsiki ndebe vuvule nakusovanika. **15** Muvele munoghile multi, "Nave uMutwa akeele tujighe vuumi, tuvomba iki name kila." **16** Neke umue mukughiniamukughinia na kukudadimba musino musagha kuvomba. ulughinio lwonilwoni uluo vohosi. **17** Lino, Kwa jujuo mwene umanyi ivomba inofu neke naivomba, kwa mwene ujuo nyiivi.

5 Lino mwise, umue mwe vamofu, mulilaghe nakujijivala wvimila ulupumuko luno lukwisa mulyumue. **2** Uvumofu wwinu vunangike na menda ghinu ghalivilue nu mhehe. **3** Isahabu ni ndalama sinu sinangike nafili nu luvumbulilo, kunangika ukuo kuvonia vule muvombile five uvumofu wwinu mu uluo multipuka ndavule umuoto vule ghunyanyilila ifiinu. muvutile ifinu mufighono ifya vusililo. **4** Mulole, amahombo gha vavombi vinu-vano navahombilue vano vapetile mumaghunda ghinuviiila! Ulung'huulo lwa vino vapetile ifiinu finhu luvombike mumbughulutu sa MutwaMutwa unya Ngufu. **5** Mukalile nu vuhosi

wva iisi na pikuhovosia jumwe. Munenipe amoyo ghinu mughula ikighono kyakuhinjua. **6** Mumhighile napikumbuda unya haki juno nangavasighe kuvomba uvuhosi. **7** Neke mukangasyaghe, vanyalukolo, unsiki ghwa vvisilo vwa Mutwa, ndavule unyakulima vule ighula kupeta ifinu fya lutalama kuhuma mu iisi, ighula nuvukangasyo vwa mwene, kuhuma ifula indongosi nijja vusililo. **8** Najumue muve vanyalukangasyo; mukangasyighe amoyo ghinu, ulwakuva kukwisa kwa Mutwa palipipi. **9** Vanyalukolo, namungipikaghe jumue, Nike mulahighua. Lolagha, umighi icyima pamulyango. **10** Ndavule, vanyalukolo, mulolaghe imumuko ni no'angasyo Sava viili vano valyadalike mulitavua lya Mutwa. **11** Mulole, tukuvakemela vano vikukangasia, "Wekuba" Mupulike uvukangasio vwa Ayubu, kange mukagwile uvufumbue vwa Mutwa kwa Ayubu, kuku uluo uMutwa amemile lipyana. **12** Kukila ghoni, vanyalukolo vango, namulajighaghe, muvulanga nambe mu iisi, nambekutambula ikiinu ikiinge. Ulwene nave mukwitika mutisaghe "Eena" nave mukana mutisaghe "ndali" neke mupone kughwilakughwila pasi pa vuhighi **13** Asi pakate palyumue palijumonga ipumuka? Anoghile kukufunya. Asi, umunhu ghweghoni alinulukelo? Anoghila kukwimba inyimbo isa kumpala. **14** Asi, pakate palyumue pwale untamu? Avakemelaghe avaloleli va kipugha kya vitiki, kuuti vansumile nakukumpaka amafuta mulitavua lya Mutwa, **15** vangansume mulwitiko untamu ujuo isoka, najunaju Mutwa ikumwinula. Nave avobile inyivi, u Nguluve ikunsaghila. **16** Lino mulataghe inyivi sinus jumue mumulyumue, kange kusumilanila kila munhu nu njaake, Nike musosevue. Inyifunyo sa nya haki sipelela imheke imbaha fijo. **17** U Eliya alyale munhu ndavule jusue, akifunya nu mwojo ghwoni kuuti ifula jileke kutonya, najikatonya amaka gha Tatu na meesi ntanda. **18** Pambele u Eliya akasuma kange, ifula jikatonya nifinu fikamela mu iisi. **19** Vanyalukolo vango, nave jumonga pakate palyumue asovile avukile uvwakyang'ani, Nike nave unjake ang'omwisia, **20** mukagulaghe nave jumonga ikung'omosa umhosi kuhuma mumu Sila ija vuhosi, ikumpoka umhosi ujuo kuuti aleke kukwingila kuvufue, Kane ikimpelela apyanilue inyivi saake inyinga.

1 Petro

1 Petro, nsung'ua ghwa Yesu kilisite, kulumue vabaghulivua, kuvasalulua, mu Pontoon joni, Galatia, Kapadokia, Asia ni Bithinia, 2 kuhuma muvwelevua vwa Nguluve, Nhata, kuvasisivua nu Mhepo Mwimike, mulwa mukwoghopa u Yesu kiliste, na kuvasisivua wvimila idanda jaake. Uvumofu vuvu numue, nu lutengano lwinu lwongelele. **3** U Nguluve uNhaata ghwa Mutwa ghwitu Yesu kilisite aghinuaghe. Mulusungu ulwake uluvaha, alyatuholile vupia wvimila kukunsusia u Yesu kilisite kuhuma muva vufue, **4** kuuti twupile silo uNguluve alyalaghile kukuvapeela avanhu vaake avaviikile isio kukyanya kuno nasivola, nambe kunangika, nambe kusakala. **5** Unguluve mungufu sake, ikuvulola vunofu wvimila ulwitiko lwinu kuvupiki vuno alighanisie kukuvahufia unsiki ughwa vusililo. **6** Muhovokaghe wvimila uluo, napanolino munoghile kusukunala wvimila ingelo sino silipapinga. **7** Uluo, ulwakuva ulwitiko lwinulwinu luvu mungelo, ulwitiko luno lunoghile kukila isahabu, jino jinangika mu mwoto ghuno ghughela ulwitiko lwinu, ulu luhumile kuuti ulwitiko lwinu luuve ulunyakupaala, ulunyakughinia, muvwoghoppua mukighono ikyu kugomoka u Yesu kiliste. **8** Umwene namumbwene, looli mumughanile. Namukumwagha lino, poope wvimila wvamwene muli nu lukeelo luno nalujoveka kulukelo luno lumemilue nu lughinio. **9** Wvimila ulwitiko lwinu lino mukwupila jumue, uvupiki vwa mojo ghinu. **10** Avavili vakalolesyagha fijo na vakaposesia vakagule vule ilikuvapoka **11** Ulwakuva uMhepo kilisite juno alyale mun'kate muveene, ilipumuka napambele iiva nu vuvaha. Valonda kuuti vakagule unsiki muki uMhepo wa kilisite juno alimun'kate muvanave alyale ijova keke navene. Ulu lulyahumile unsiki ghono alyale ikuvavula kuuti imumuko sa Kilisite nuwvimila vuno ngalivumbingilile. **12** Akavahufia avavili kuuti imbombo jave ijakuvila najilyale wvimila aveene, loolilooli jilyale wvimila umue - imola isio musipulike kuhuma kuvuanhu vano vipulisia imola inofu mungufu isa Mhepo Mwimike Juno alyasung'hilu kuhuma kukyanya, imola isio avanyamola vinoghelua kukusikagula. **13** Mu uluo muling'aniaghe kuluhala lwinhu. Muvesaghe nu lujisio mumasaghe ghinu. Mukangasiaghe na kuhuvila fijo ulusungu luno mulipelua ikighono kinno iligomoka. **14** Ndavule avana avakundi, mulekaghe kulongosivua nuvunoghelua wwinu vuno mulyale navwo ye mulyale kukunkagula unguvule. **15** Looli, muvisaghe vimike mumikalile agha wvumi wwinu wvoni, ndavule juno avakemelile vuvu mwimike. **16** Ulwakuva lilembilue, "Muvesaghe vimike, ulwakuva une nilimwimike." **17** Kange ndave mukuntambula "Nhata" juno ikuvahigha avanhu vooni mumaghendele ghawe, mujisiaghe nakuvingilila muvwumi wwinu wvoni **18** Mugagwile vule muvanguile kuhuma mumaghendele ghiinu ghano naghanoghile ghano mulyupile kuvakuulu viinu, nalyavavangile ni finu fino finangike ndavule indalama nambe isahabu. **19** Looli muvanguile ni danda inalama ija Yesu kilisite, ndavule ija ng'holo ija litekelo, isila vulema nambe lideha. **20** Ukilisite alyasalulilue kuhuma m'bukuuku ye jikyale kupelua iisi, neke mumasiki agha aghavusililo, amuhofisie wvimila umue. **21** Mukumwitika uNguluve wvimila umwene, juno u Nguluve alyansusisie kuhuma kuvafue nakumpeela uvuvaha

kuuti mumwitikaghe na kukumuhuvila u Nguluve. **22** Muvalisie amoojo ghiinu wvimila kukunda uvwakyang'aani, nakukuvaghana avajinu kisila vukedusi, lino muvaghanaghe nu mwojo ghwoni. **23** Muholilue vupia, nakwekuti kuholua kim'bili ghuno ghufua ulwene muholilue kuuva nu wvumi uvusila kusila, mungufu isalisio Iya Nguluve ilyafighono fyonu. (aiōn g165) **24** Ulwakuva "Amavili ghooni ghalindavule ilisoli, utogo lwake lwoni lulindavule ililua Iya lisolu. ilisoli linyala, ililua lijoghotoka nakusanguka, **25** looli ilisio Iya Nguluve lijigha kisila kusila lusiku." Ili Iye lisiso lino je mola jino jipulisivue kulumue. (aiōn g165)

2 Lino muvuleke uvuhosi wvoni, uvusyangi, uvukedusi, ikivini namaligho. **2** Ndavule avana avafyele, munogheluaghe utusiva utwa mwojo, kuuti mukulaghe n'kate muvupiki, **3** ndavule mukagwile kuuti uMutwa nofu. **4** Mwisaghe kwa mwene juno ghwe livue iliyumi linolikanilue name vaanhu, neke ilio lisalulua nu Nguluve kange kwamwene Iya ndalama nyanga. **5** Najumue mulindavule amavue amumu ghanoghijengua kuva nyumba ja Mhepo u Mwimike, kuuti muve vatekesi vimike vano vitavula ilitekelo mungufu isa Mhepo Mwimike lino likwitikisivua nu Nguluve uvvimila Yesu kilisite. **6** Amalemba amimike ghiti ndiki, "Lolagha, mulikaja iya Sayuni nivikile ilivue ilivaha iya pa nguto, kange ilisalulua Iya ndalama nyinga. Umunhu ghweni juno ikumwitika uvvimila umwene nangavone sooni." **7** Mu uluo uvwoghoppua uvwinu kulumue mwevano mukumwitika. Neke Lelo, "ilivue lino likakanilue navajengi, ili Iyelivue ilikome Iya pa nguto" - **8** kange, "livue Iya kukuvala kange linalavue lyakughisia avanhu. "Avene vikuvala, vano navikulyitika ilisio, uluo lweluno unguvule akatavike wvimila avene. **9** Looli umwe mulikisina kisalulua, umwe muli vatekesi va Kiowa, vanhu va vuhasi vwa Nguluve juju, kuuti mupulisaghe imbombo sajuno avakemelile kuhuma mung'isi nakukuvingisia mulumuli lwake ulwa kudegha. **10** Umwe ulutasi namulyale vanhu va Nguluve, loolilooli lino mulivanhu vaake. Umwe namulyupile ulusungu, looli lino mwupile ulusungu. **11** Vanyalukolo vango, ulwakuva mulivahesia kange mulivakila Sila, nivakemelile muvuleke uvunoghelua uvwa m'bili ulwakuva vunangania amoojo ghinu. **12** Muvisaghe na maghendele amanono pakate pa vapanji, kuuti, navevikuvadesela kuuti muvomba inyivi, pano vikughagha amaghendele ghinu amanono vamughiniaghe uNguluve ikighono kino ilikwisa kuhigha avanhu vooni. **13** Ulwakuva mulimwa Mutwa mukundaghe uvutavulilua uvwa iisi jave Ntwa ghwa iisi umwene ghwe mbaha, **14** nambe vaave vanyagila vano vikwomolua kukuvakopa avahosi nakukuvaghinia vano vivomba inofu. **15** Ulwakuva vughane vwa Nguluve, kuuti pano muvomba inofu musimia injovele sa kijasu savano van'kaguile umwene. **16** Ndavule avanhu avavuke, neke namungavombaghe uvuhosi mukiteghe kya vwavuke, looli muvesaghe ndavule avavombi va Nguluve. Muvoghoppaghe avanhu vooni. **17** Muvaghanaghe avajinu. Mumwoghoppaghe u Nguluve. Mumwoghoppaghe untwa. **18** Mwevavoombi, muvisaghe vakuundi kuvavaha vinhu nakuvoghoppa fijo, nakwekuuti avavaha avanofu navakoola vene, looli kange vevahosi. **19** Ulwakuva uNguluve ihovoka pono umunhu ghweni juno ikuguda muvuvafi pano ipulika musino na anaghile mulwaku m'bingilila umwene.

20 Kuuli luvumbulilo luuki ndave mufivombagha uvuhosi kange mufitovuagha? Looli ndave mufumbile inofu neke mupumukaghe ulwa kuhighua, mukumuhoosia uNguluve. 21 Mulyakemelilue mu uluo, ulwakuva ukilisite jujuo alyapumuikue uvwimilamwe, akavalekela ikhwanikisio kuuti mvingililaghe amaghendele ghaake. 22 Umwene nalya vombile inyivi, nambekujova ilisio limoonga ilya vusyangi. 23 Unsiki umwene ye ilighua, naalyagomwisie amaligho, yeipumusivua, naalyoghwife looli alyamulekile sooni u Nguluve junojuno ihigha muvwakyang'ani. 24 Umwene jujuo alyapindile inyivi siitu mumbili ghwake mulwakufua muki kovokano, kuuti kuuti telege kulongosevua nuvuhosi, looli tulongosevuaghe nu vugholofu. Vwimila kulemasivua kwa mwene muponile. 25 Mweni mwevano mulyale mululudika hwene ng'holo sino jino jisovile, looli lino mungomokile un'dimi nu muloleleli ghwa moojo ghinu.

3 Mu siila iji, umue mwevano mulivakijuva muvisaghe vakundi kuvaghosi viinu, ulwakuuti nave kwevale avaghosi vano navikwitika ilisio, pono vikughagha amaghendele ghinu amanono ghikuvapelela kuuva vitiki kisila kuvavula ilisio, 2 ulwakuva avaghosi viva vaghaghile amaghendele ghiinu amanono. 3 Ulu luvombekaghe nakuuti kutoga amavili ghiinu kuunji— kutiva ilinyele, kutwala ifiinu ifya ndalamandalama inyinga, nambe Amanda gha lutogo. 4 Looli kutoa kwino kuvivilaghe munkate mu mojo ghinu kange nuvukoola nu lujisio vuno vwe vunono vuno vunoghile pamaso gha Nguluve. 5 Enendiiki avakijuva fye valitogile musiila iji javavuo. Valyale nu lwitiko kwa Nguluve nakuva vakundi kuva ghost vaave. 6 Ku uluo u Sara alyale nkundi kwa mughosi ghwake u Ablhamu akantambulagha "Mughosi" ghwake. Umue lino mulivana va Sara nave muvomba inofu kisila kwoghopa silo ndepoonu vikuvavomba. 7 Najumue mwevaghosi mukalaghe vunono navadala viinu mukagalaghe kuuti aveene vasila ngufu, kumo mukagula kuuti voope vilikwupila palikimo number uluvonolo ulwa vwumi. Muvombaghe uluo kuuti nakwekinganakwekinga visaghe iky kusigha inyifunyo siinu kwa Nguluve. 8 Ilisio ifya vusililo lye ili, muvisaghe numwojo ghumo, ughu nyalusungu, ulughano ndavule unyalukolo, vakoola nu vujisio. 9 Namungavangilaghe vino vavombile uvuvivi, nambe kuvangila amaligho ghano vavalighile. Looli muvavombelaghe inofu, ulwakuva alyavakemelile kuvomba isio kange muuluo ikuvafunya. 10 "Juno ilonda kukukala vunofu mu vwumi wwake na kukunoma ifighono fyoni abuhilaghe kujova amavivi, avuhilaghe kujova uvudesi. 11 Asyetuke avulekaghe uvuhosi avombaghe inofu. Alondaghe kuva nulutengano, avingililaghe uluo. 12 Amaso gha Mutwa ghikumulola umgholofu kange ikumpulikisia mu sino isuuma. Neke avaanhu vino vivomba inyivi naikuvapulikisia." 13 Nave mughimba kuvomba inofu, ghwe veeniveeni junu ndepoonu ikuvalemasia? 14 Neke nambe mupumusivua vwimila kuvomba isa vugholofu, umue mufunylilue. Namungoghopaghe sino aveene vikusoghopa. mulekeghe kuva nuludwesi. 15 Ulwene, mumughiniaghe uMutwa kilisite kuhuma n'kate mumoojo ghiinu. Unsiki ghwoni muvisaghe muling'hanisie kukumwamula umunhu ghweni Juno ikuvapasia vwimila uluhuvilo lwinu kwa Nguluve. 16 Muvombaghe uluo kuvuhugu nu witiiki. Muvesaghe nu mwojo onono, kuuti avaanhu vno vikuvadesela name kukuvaligha

vwimila amaghendele ghiinu amanono mulwakumbingilila ukilisite vajejevukaghe. 17 Yekuba, kupumusivua vwimila kuvomba inono nave uNguluve ikeela, kukila kupumusivua vwimila kuvomba uvuhosi. 18 woep ukilisite alyapumusivue kamo Keene vwimila inyivi. Umwene alyale mugholofu, alyapumuikue vwimila use twevano natulyale mugholofu kuuti atulete kwa Nguluve alyafwile kim'bili neke kungufu sa Mhepo uMwimike akaava mwumi. 19 Mu Mhepo, ujuo alyatile kuvafue vano vadindilwe, akapulisia imola ja Nguluve kuvueene. 20 Avafue avuo vevano m'buukuulu unsiki ghuno u Nuhu alyale itenda isafina valyakanile kumwitika u Nguluve. U Nguluve alyagudile vwimila inyivi saave kuhanga unsiki ghuno isafina jitendua, umuo vakingile avaanhu lekela kuoni veene vano u Nguluve alyavapokile kufua na malenga. 21 Uluo kihwanikisio kya lwofughu luno lukuvapoka umwe amasiki agha, nakwekuuti kuvalasia uvunyali vwa m'bili, looli lufiingo nu Nguluve luno luvombela nu mwojo um'balafu uvwimila kusyuka kwa Yesu kilisite. Umwene ikalile kuluvoko ulwa ndio ulwa 22 Nguluve. Umwene alyalutile kukyanya. Munyamola, atemileatemile ningufu vwimila ku kunda Kwan mwene.

4 Lino, ulwakuva u Kilisite alyapumusivue kim'bili, najumue mugudaghe muvufumbue vuno alyale navwo umwene. Juno ikuguda vwimila imhumuko isa pa iisi apa, asilekile inyivi. 2 Unsiki ghwinu ghuno ghusighile kukukala pa iisi apa, mulekaghe kuvingilila uvunoghelua vwa mu iisi, looli mvingililaghe isavughane vwa Nguluve. 3 Ulwakuva unsiki ghuno ghukilile ghukwilile kuvomba sino vilonda pivomba avapanji— uvuvwafu, uvunoghelua vwa m'bili, uvughaaasi, kuva nifikulukulu ifya kipanji ifyakulia na kunywa kyongo nakukwimika ifihwani. 4 Avapanji vikuvadegha vule vivono lino namuva palikimo navene kuvomba isio palikimo na Vene, muilio vikuvailigha. 5 Mu uluo, vilikujoleka kwajuno iling'hanisie kuuti ka vumi na vafue. 6 Mu uluo, fyenambe imola inofu jikapulisivue na kuvafue, kuuti nambe valyahighilue kufua kim'bili, mungufu isa Mhepo Mwimike, vwumi ndavule alivuo uNguluve. 7 Uvusiilo vwa finu fyoni vuli pipi pikwisa. Mu uluo, mulolelelaghe nakuva Mason kange mufunyanghe ndavule lunoghile. 8 Ikivaha tasi kusoni, mughimbaghe kughanana nu mwojo ghwoni ulwakuva ulughano nalulonda kufwikula uvuhosi vwa 9 vaange. Muvisaghe vakola nujunge nu mwojo umbalafu. 10 U Nguluve avapelile nujunge kipelua kyake, liino nujunge avombelaghe ikipelua ikio nulwakuvatanga avange, mu uluo muva valoleli vanofu vafipelua ifio fino fili pa pinga. 11 U munhu junu ipulisia, amasio ghake ghavisaghe ndavule agha Nguluve, ghwope junu itanga avanhu, avatangaghe mungufu sino apellilua nu Nguluve, kuuti u Nguluve aghinisivua mwe soon vwimila u Yesu Kilisite. Uvuvaha ni ngufu fili nu mwenemwene fighono fyoni. Amen. (aion g165) 12 Vaghanike vaango, ingelo sino sikwisa kukuvaligha namungavalighaghe hwene kinu kighesi, kwekuuti ikiinu ikighesi kino kyahumilagha kulumue. 13 Looli muhovokaghe ulwakuva manyana kupumuka ndavule aliyah pumuikue uKilisite, mu uluo muliva nulukelo uluvaha fijo, alava ivoneka nuvuvaha wvake. 14 Nave mulighilue vwimila kukum'bingilila u Kilisite, mufunylilue, ulwa Mhepo Mwimike ughwa Nguluve junu amemile kulumue. 15 Looli napeangavisaghe umunhu ghweni junu ipumusivua

mulwakuva m'budi, mhiji, nyamabatu, nambenambe kukwingilila imbombo isa vaange. **16** Neke nave umunhu ipumusivua ulwakuva N'kilisite, nangavonaghe soni, looli mulitavua ilio amuginiaghe uNguluve. **17** Ulwakuva unsiki ughwa vuhighi ghufikile kutengulila munyumba ija Nguluve. nave uvuhighi vutengula tasia kulusue, pe kuvona navikwitika imola inofu luva ndani? **18** Kange nave "Umunhu umugholofu ipokua kukila inalamu, pe luliva ndani kwa munhu juno naikwitika kange muhosi?" **19** Lino, voni vano vipumuka vvimila kuvomba is vughane vwa Nguluve, vaghendelelaghe kuvomba inofu, vivike mu vuloleleli vwa mpeli ghwave unufu.

5 Nili nu ludwesi navagho gholo vano valinumue, une, nili mugho gholo jumonga muvanave nilimwoleleli ghwa mumuko sa Kilisite, Kane nili umo ghwa vano vihuvila kukwupila uvuvaha unsiki ghuno ghukisa. **2** Mu uluo, nikuvakangasia umwojo, kange nikuvasuma mudimaghe nakulolela vunono ikipugha kya Nguluve kino mulyapelilue. Nakwekuti muvombaghe uluo mulwa kumilisivua, looli muvombaghe numwojo um'balafu ndavule ilonda u Nguluve. Mulolaghe, kisila kusighana indalama sa soni, looli nulughano. **3** Namungavikaghe kuvakuva vatemi mukipugha kind mupelilue, ulwene muvisaghe kihwanikisio kinofu mu vulongosi wwinu. **4** Pepano undimi umbaha iliva ikwisa, mulikwupila ingeela ijavuvaha jino najinangika. **5** Najumue vasoleka, muvalongosiaghe avagojo vinu. Umwe mwene, muvisaghe nulujisio kange nujunge antangaghe unjake, ulwakuva u Nguluve ikuvakana avanyalughinio, ikuvasangukila avanyalujisio. **6** Lino mujisiaghe muvisaghe mumavoka gha Nguluve unyangufu kuuti avaghinie unsiki ghuno ghunoghile. **7** Muvikaghe indalama sinu kwa mwenu, ulwakuva ikuvavikila mwojo. **8** Mulolaghe nakuva maso. Umulugu ghwinu, setano, hwene nyalupala inyanjala, jikumlonda umunhu jindemule. **9** Mwimaghe kingalungalu kyaake. Muvisaghe nungufu mu lwitiko lwinu. Mukagula kuuti avanyalukolo vinu vaano vali muiisi vikilila imumuko ndavule isi. **10** Neke kya mupumuike munsiki n'debe, u Nguluve ghwa vumofu vwoni, juno alyavakemelile mwingile muvuvaha vwake uvwauvwa kuvusila kusila mwa Kilisite, ikuvanosa nakuvapela ingufu. (aiōnios g166) **11** U Nguluve atemaghe ifighono fyoni. Amen. (aiōn g165) **12** Nkumwitikisia u Silwano hwene nyalukolo umugholofu, kange nivalembile umue ikalata ifupi iji kukilila kwa mwene. Nikuvakangasia na kukuvoleka kuuti sino nilembile lwe lusungu lwa kyang'ani lwa Nguluve. Musindamilaghe n'kate mwamwene. **13** Avitiki vano valimulikaja Iya Babeli, vano vasalulilue numwe, vikuvahungila, nu umwanango uMarko ikuvahungila. **14** Muhungilanaghe ni saavu ija lughano. Ulutengano luvissaghe numue mwevano mulin'kate mwa Kilisite

2 Petulo

1 USimon Petulo un'sung'hua ghwa Yesu Kilisite, ku vano vooni vano vupiile ulwitiko lwa lutalama ndavule fino tulyupile usue, ulwitiko luno luli mun'kate ja Nguluve nu mpoki ghwitu uYesu Kilisite. 2 uvumosi vuvisaghe kulyumue; ulutengano lwongelele kukilila uluhala lwa Nguluve nu Mutwa ghwitu uYesu 3 kukilila uluhala lwa Nguluve tukavile imbombo sa mwene sooni vvimila uvunoghelua vwa vwumi, huma kulyune juvo atukemhel. ile vvimila uvunono vwake vwa vvimike vwake. 4 ku sila ija akatuhvisie mu lufingo ulukome ulwa ndalama. akavombile ndiki neke kukutuvomba kuuva vimilisi vwa vwandilo vwa Nguluve, fino tughendelela kukuvuleka uvuhosi vwa iisi iji. 5 mu ili vombagha ku ngufu sooni neke kukwongesiesia uvunono ku sila ja lwitiko lwinu, ulwakuva uvunono nu luhala, 6 kukilila uluhala, padebe, na kukilila isabuli padebe, na kukilila isabuli vvimike. 7 kukilila ulughano lwa vvimike vwa vanyalukolo. 8 ndeve isi sooni mwesili n'kate jiinu, ghighendelela kukula n'kate jiinu, pe umue namuliiva vaanhu vano navihola imheke mu luhala lwa Mutwa ghwitu uYesu Kilisite. 9 neke ghweni juno nailiiva nisi sooni, ikusagha isa pavupipi seene, umwene ghwe nailola. ashemilue uluvalasio lwa sambu saake isa pakali. 10 lino, vanyalukolo vango, vombagha nu ngufu sooni neke kuhakikisia ulukemhelo vvimila jiinu. ndeve muvomba isi namulikuvula. 11 pe pano mukujikavila uvvinga vwa mulyango ghwa kwingilila muVutwa vwa kusila na kusila uvwa Mutwa nu mpoki ghwitu uYesu Kilisite. (aiōnios g166) 12 pe lino, une niliiva tayale kukuvakumbusia ke kinga nambe mukagula, na lino mulivakangafu mu kyang'haani. 13 nisagha kuuti nili ni lweli kukuvasisimula na kukuvakumbusia mu agha ghooni. pano nijighe mu tembile iji. 14 ulwakuva nikagula kuva na n'siki n'tali nikujivusia itembile jango. ndavule uMutwa Yesu Kilisite fino akanisonile. 15 nikutanga ni ngufu sango sooni vvimila jiinu neke mukumbuke isi sooni kyande nivukile. 16 ulwakuva usue natukafwatile injovele sino sikalembilue ku vunono kyaongo pala pano tukale tujova ingufu na kuvoneka kwa Mutwa ghwitu uYesu Kilisite, pe pano usue tulyale valolelesi va vvimike vwake. 17 umwene akupile uvvimike nu... kuhuma kwa Nguluve Nhaata pano isavuti jikapulikike kuhuma mu vvimike jikaati, "uju ghwe mwanango mughanike ghwango juno ninoghiile naghwa. 18 tukapulike isavuti iji jikahumile ku kyanya pano tulyale nave ku kidunda ikyimike. 19 tuli ni lisio ilya vuvili lino lithibitike, lino mu ilio muvomba uvunono. ji tala jino jivika pakilo kuhanga pano kukia ni nondue isa sino sivineka mu vumbulo sinu. 20 mukagulaghe agha kuuti, kusila vuvili vuno vulembilue ulwa kusaghua na vavili vavuo, 21 kuuti kusili uvuvili vuno wwisile ku vunoghelua va vaanhu, pe pano vakawesiesie kukilila UMhelo uMwimike juno akajovile kuhuma kwa Nguluve.

2 avavili va vudesi vakajihumisie kuva Isilaeli, na vavulanisi va vudesi vilikwisa kulyumue ku vufiso kukuvaletela amavulanisio ghwa vudesi voope vilikun'kaana uMutwa juno akavaghuliile. vavuo vikujiletela uvunangifu vwa ng'haaning'haani. 2 vinga vililutula isila saave isa soni na kukilila ku veene vilikujikana isila ija kyang'haani. 3 ku vugheji vilikuvyasyanga na masio

ghaave na kuhighua kwaave nakulidila uvunangifu vulikuvafuata. 4 ulwakuva uNguluve naakavalekile avanya Mhelo vano vakasyetung'hiine pe akavatagha... neke vapinyue mu fipunya kuhanga ikighono kya kuhighua kyande kivisile. (Tartaroō g5020) 5 nambe uNguluve nakafumilile iisi ija pakali. pe akam'bika uNhuhi unya lukemelo lwa kyang'haani, palikimo na vange lekela lubale, pano alyalekelise amalenga pakanyanya ja iisi. 6 UNguluve akahighile amakaaja gha Sodoma ni Gomola kutwalila... kuva mapembo nu vunangifu neke kive kihwani vvimila avahosi mu fighono finofikwisa. 7 neke ati avombile ilio, akampoka uLuti umunhu ghwa kyang'haani, juno akasukunile na maghendele amalamafu gha vano navikusifuta indaghilo sa Nguluve. 8 ulwakuva umunhu ujoo ghwa Kyang'haanii, juno ikukala navope ifighono fyonni ipumhuka inumbula.... jake vvimila ja ghala akapulike na kukughagha. 9 pe lino uMutwa ikagula ndavule ja kukuvapoka avaanhu vake un'siki ghwa mhuhuko nu vvimila ulwakuvafumilila avahosi vvimila kuhighua mu kighono kya vusililo. 10 kyang'haani iji je lweli ku vala vano vighendelela kukukala mu noghelua sa m'bili ughu na nakubenapula uvutavulua. avaanhu ndavule avuo vali nuvukangafu mu numbula savo, navikwoghopa kukuvakana avimike. 11 nambe kuuva avanya Mhola vali ni ngufu kukila avaanhu neke naviwesia kuhigha looli ju Mutwa mwene. 12 neke ifidimua ifi fino fisila luhala fivumbilue kuhuma kuvwandilo vwa kukolua na kubudua, 13 vlemasivua ku luhombo lwa vuhosi ghvaave. imwisi joni vukukala mu noghelua. vamemile uvuhosi nu vulamafu. vihovokela inoghelua sa vusyangi pano vihovokela nuuve. 14 amaaso ghawe gha fwilikue nu... navikwilana kuvomba isambi. vikuvasyanga na kuvaghwisia avitiki avafyele mu sambu. vali ni numbula sino simemile inoghelua na vaanha vano vatulike. 15 vajilekile isila ija kyang'haani. vasyetwike na kukujilutula isilaja Balaam umwana ghwa Beori, juno akighanile kukava uluhombo lwa mavivi. 16 neke akadalikivue vvimila uvuhosi vwake. idogovi jino najikale jijova, jikajova ku savuti ja muunhu, jikasigha uvujaasu vwa um'bili. 17 avaanhu ava va hwene fitimu... fino fisila malenga. hwene mafunde ghano ghivusisivua ni mepo. amafunde amasio ghavikilue vvimila jaave. (questioned) 18 vijova ku lughinio lwene. vikuvaghwisia avaanhu mu noghelua lwa m'bili. vikuvasyanga avaanhu vano vighela kukimbila vala vano vikukala mu vuhosi. 19 vikuvafingila avaanhu uvuhuru.... un'siki ghuno naveene vasung'hua va sambu ja vufisadi. lwakuva umunhu ivombua kuva n'sung'hua gha kila kino ivomba jaatu. 20 umwene juno naikukala nu vulamafu vwa iisi kwa kutumila uluhala lwa Mutwa nu mpoki ghwitu uYesu Kilisite, napigomokela kange uvulamafu vuvuvuo, amaghendele ghake ghaghiiva mavivi kukila ulwa vwandilo. 21 lwale lunoghela avaanhu ndavule avuo ndeve navakagawile isila ja kyang'haani kuliko kukagula na kukusileka indaghilo inyimike sino vakatavulilue. 22 ilisio ili lwaliiva ni kyang'haani kuvanave." imbua jajikughagomokela amasyetulilo ghake, na jingube joni jisukilue kukughagomokela amatope.

3 lino nikukulembela uve ghwe mughanike ikalata iji ja vuvili neke kukusimula ku luhala, 2 neke kuuti uwesie kukumbuka amasio ghanoghakajovile ye vakyale avavili avimike ni ndaghilo

ja Mutwa ghwitw nu mpoki kwa kutumila avasung'hwa. 3 ukagule ili taasi, kuuti avakaning'hani vilikwisa mu fighono fya vusililo kukuvakana umue, na kulutila palikimo ni noghelua saavo. 4 na kuposia kuuti lulikughi ulufingo lwa kugomoka? avaatwa viitu valyafwile, na fi finu fyoni filyale nahele kuhuma muvwandilo vwa vuvumbi. 5 vakahwene vasyemilue kuuti iisi na kukyanya fikatengwile kuhumila mu malenga, ku lisio lya Nguluve. 6 na kuuti ilisio lyake na malenga jikava iisi ku n'siki ughuo, ndeve jikamemile amalenga jikanangika. 7 neke lino kukyanya na pa iisi sivikilue ku lisio lililio wvimila umwoto. fivikilue wvimila ikighono kya kuhighua na kubudua vano nava Nguluve. 8 vaghanike iji najilikwepesia imhola jaako, kuuti ikighono kimo kwa Mutwa ghahwene maka... na maka... kihwene kighono kimo. 9 nakwekuti uMutwa ivomba lukeluke kumalikisia ulufingo, ndavule fino tusagha kuuti fye luliiva, neke umwene nya lugudo wvimila jiinu umwene nainoghelua nambe jumonga afue, neke inoghelua kukwongeesia un'siku kuuti mweni mukave kulaata. 10 nambe ikighono kya Nguluve kilikwisa hwene mulyasi, in'kyanya... jilikila kwa kutosia ikelele... ifinu vilinyanyua nu mwoto. iisi ni finu fyoni fino mwefile filiiva pavuvalafu. 11 ulwakuva ifinu fyoni filibudua ku sila jji, pe ghuliva muunhu muki kukukala mwimike mu vwumi vwa Nguluve. 12 lutuvaghiile kukagula ng'haaning'haani lwake, uvwisilo vwa kighono kwa Nguluve. ikighono ikio kilinyanyua nu mwoto. ni finu filiyeyuka nu lufuke ulukali. 13 neke kuhumilanila nu lufingo lwake, tughula in'kyanya imia ni iisi imia pano avanyakyang'hani vilikukala. 14 lino vaghanike ulwakuva tuhuvila ifinu ifi, mwitange kua maaso kange kisila lupikano na kuuva nu lughano palikino nu mwene. 15 na kugadilila ulugudo lwa Mutwa ghwitw mu vuvangi, ndavule lumbu liitu u Paulo vule akavalembile umue, kuhumilanila mu vukoola vuno akapelilue. 16 UPaulo ijova isio sooni mu kalata sake, kuli ni fiinu fino fyumu kukwelevua. avaanhu avasila sooni nu vukangafu vafinanginie ifinu ifio, ndavule vivomba mu malembe kulutila uvufue vwave.... 17 lino vaghanike ulwakuva mukagwile aghuo, mujimililaghe jumue neke kuuti namungasyanguaghe nu vusyangi va vadesi na kusofia uvunywilifu. 18 pepano mukulaghe mu vumosi nu vumanyi vwa Mutwa nu m'poki ghitu uYesu Kilisite. kange uvwimike vuli nu mwene lino nifighono fyoni. (aiōn g165)

1 Yohana

1 Kila kino kilyale kihuma kuvutengulilo-kila kino tulyapulike, kila kinokino tulyakyaghile na maso ghitu, kila kino tulyakyaghile, na mavoko ghitu gha kikulile-vwimila iliisio ilya vwumi. **2** Na vula vwuunni vulyavombilue kutambulua pa vuelu, kange tuvuwaghile, na kukuvoleka, na kupulisia uvwumi uvwa kuvusila na kusila, vuno vuno vulyale kwa Nahaata neke vulyavombilue kutambulua kulyusue. (aiōnios g166) **3** Kila kino tulyakyaghile tupulisie kulumue, kuuti najumue move palikimo nusue, nu vumo vuno tulinavo nu Nhata nu mwanake u Yesu Kilisite. **4** Tukuvalembela agha umue kuuti ulu hovoko lwinu luve lukwilanifu. **5** Iji jeje mola jino tulyapulike kuhuma kwa mwene na kuvapulisia: Kuuti u Nguluve ghwe lumuli na mun'kate mwa mwene n'siila ng'iisi nambe padebe. **6** Nambe tujove kuuti tulipalikimo nu mwene kange tughenda mu ng'iisi, apuo tuva tuku dangania natuva tuvomba isa kyang'haani. **7** Looli tungaghendaghe mulumuli ndavule Pene alimulumuli, apuo tuva vumo, danda ija Yesu Kilisite, u mwanake jikutuvalasia kuhuma uvuhosi vwoni. **8** Nave twiiti natulivahosi, tuva tukusyanga jusue, navwakyang'haani namwevule mun'kate mulyusue. **9** Looli nave tulata uvuhosi vwiitu, umwene nnofu kange ghwa kyang'haani ikutupyanila uvuhosi vwiitu na kutuvalasia uvuhosi vwoni. **10** Tungati kuuti natuvombile uvuhosi, tukum'bika umwene kuuti n'desi, ni lisiio lya mweene namwelilii mun'kate mulyusue.

2 Ukilisite ujuo ghwe litekelo lino likutupeleela kupyaniivua uvuhosi, vwiitu na u Nguluve, nakwekuuti vuhosi vwiitu wweene, looli nuvuhosi vwa vaanhu vooni. **3** Natuvingilila indaghilo sa Nguluve, apuo kyang'haani tuva tun'kagwile umwene **4** Umunhu juno iiti, "Ankagwile u Nguluve," neke navivingilila indaghilo sake, ujuo n'desi, navuvwakyang'ani na mwevule mun'kate mwamwene. **5** Looli umuunhu ghweni juno ivingilila iliisio, lya mwene u Nguluve, ujuo ghwejunu amughanile u Nguluve kyang'haani. Ikiinu kino kikutupeleela kukagula kuuti tuli mwah Nguluve kye iiki. **6** Umunhu juno iiti alimwa Nguluve avisaghe nuluvelo lunono ndavule u Yesu Kilisite alivuo. **7** Vaghanike vango, nanikuvalembela ululaghilo ulupia, looli lwelula ulukulu luno mulyale nalwo kuhuma ye mukwitika. Ululaghilo ulu jemola jila jino mulyapulike. **8** Neke ulubale lunge ululaghilo ulu luno nikuvalembela lupia, luno uvwakyang'haani vwake vuvoneka mwakilisite na mun'kate mulyumue, ulwakuva ing'iisi jivuka, ulumuli lwa kyang'haani lumulika. **9** Umuunhu juno iiti alimulumuli neke namughanile unyalukolo ghwa mwene ujuo ajighe mung'iisi. **10** Neke umuunhu juno ikumughana unyalukolo ghwa mwene ujuo alimulumuli mun'kate mwamwene namwekile nambe kimonga ikyakum'pelela kuhoka. **11** Looli umuunhu juno namughanile unyalukolo ghwa mwene alimung'iisi ighenda mung'iisi; Umwene naikagwile kuno iluta, ulwakuva ing'iisi jikupikiile. **12** Nikuvalembela umue, mwevaana vaghane, ulwakuva mupyanilue uvuhosi vwiinu mulitavua lya mwene Yesu Kilisite. **13** Nikuvalembela umue, mwe va Nhata, ulwakuva mukagwile u Yesu Kilisite juno kwealyale kuhuma kuvutengulilo. Nikuvalembela umue, vasoleka, ulwakuva mumulemitemumulemitemu umhosi u setano. Nivalembile

umue, mwevaana vadebe, ulwakuva mun'kagwile u Nhata. **14** Nivalembile umue, va Nahaata, ulwakuva ulwakuva mun'kagwile umwene juno alyale kuhuma kuvutengulilo. Nivalembile umue, vasoleka, ulwakuva mulingufu, mugadiile iliisio lya Nguluve, kange mumuleme umhosi u setano. **15** Lino mulekaghe kukujighana iisi nambenambe kukusighana isa mu iisi. Nave umuunhu ikujighana iisi, ulughano ulwakumughana u Nahaata nakwelule mu mwojo ghwake. **16** Ulwakuva isa mu iisi se isi-uvunoghelua vwa m'bili, uvunoghelua uvwa kuuva nafyo fyooni fino ghukufyagha nu lughinio vwimila ikyuma sooni isio nasihuma kwa Nguluve u Nahaata looli sihuma mu iisi muno. **17** Lisi palikimo nu vunoghelua vwake fikila. Looli umuunhu juno ivomba sino ikeela u Nguluve ujuo alivwumi uvwa kuvusila kusila. (aiōn g165) **18** Vanango, ifigho ifya vusililo fifikile. Mukapulike Kati umulugu ghwa Kilisite ikwisa, nambe lino avalugu viinga va Kilisite pwevale, mumu uluo tukagula kuuti ifighono ifya vusililo fifikile. **19** Avalugu avuo vahumile mufipugha fitu, ifya vitiki neke navakele nu vumo uvwa kyang'haani nusue, ulwakuva ulwakuva vale vaave nu vumo uvwa kyang'haanikyang'haani nusue, ngalivajighe palikimo nusue neke vwimila kuvuka avaanhu avuo luvonike pavuvalafu kuuti navakale vumo nusue. **20** Neke umue u Nguluve avapelile u Mhepo u Mwimike, lino mukaguile uvwa kyang'haani. **21** Nanilyavalembile umue, nakwekuuti namukaguile uvwa kyang'haani, loolilooli ulwakuva munkagwile kange munkagwile kuuti nakwevule uvudesi vuno vuhuma mu wwakyang'ani. **22** Umuunhu un'desi ghwe veeni umuunhu n'desi ghwe juno iiti u Yesu naghwe Kilisite? Ujuo ghwe mulugu ghwa Kilisite ikunkana u Nguluve u Nahaata nu mwanake. **23** Nakwale juno ikun'kanaikun'kana umwana ave nu Nhata. Gheghwoni juno ikumwitika u mwana kange ali nu Nahaata. **24** Ndavule mu vwimila vwiinu, kila kino muvuyapulike kuhua kuvutengulilo mukileke kiive mun'kate mulyumue, ndavu kila kino mupulike kuhuma kuvutengulilo kikukala mun'kate mulyumue, kange, mukukala mun'kate mwa mwanaake nu Nahaata. **25** Mu uluo tuva nu vwumi uvwa kuvusila kusila vuno u Kilisite alyatulaghile kukutupeela. (aiōnios g166) **26** Nivalembile umue imola ija vwimila avaanhu vano vilonda kukuvasofia. **27** Umue u Nguluve avapelile u Mhepo u Mwimike u Mhepo ujuo ikukala n'kate mulyumue, ghwejunu ikuvavulanisia sooni ulwakuva imbulaniso sake nasavudesi looli sa kyang'haani lino namulondua kuvavulanisivua nu junge ulwene muingijilaghe imbulaniso sa Mhepo u Mwimike mujigaghe mwa Kilisite. **28** Lino, vanango mukale mun'kate mwa mwene, kuuti unsiki ghuno alava igomoka, tulekeghe kukwoghopa name kuvona sooni pa maso ghake. **29** Nambe mukagwile kuuti umwene ghwe mugholofu, mukagwile kuuti umuunhu ghweni juno ivomba isa vughofu ujuo aholilue numwene.

3 Lolagha lughano luki u Nahaata atupelile, kuuti tutambulua vaanha va Nguluve, neke anala pene tulivuo. ulwakuva iisi iji najitukagwile kuutikuuti navakagwile umwene. **2** Vaghanike usue lino tulivaanha va Nguluve, najikaguilike vunono ndavule tuliiva. Tukagula kuuti ukilisite iliva ivoneka, tuluhwanana nu mwene, ulwakuva tukumwagha vule alivuo. **3** Umuunhu ghweni juno alinuvukangali uvu vwimila unsiki ghuno ghu

kwisa gunoghwolesivue kwa mwene, ivalasiagha jujuo ndavule umwene, umwitike vule alivuo. **4** Umuunhu ghweni juno ivomba uvuhosi idenya indaghilo. Ulwakuva uvuhosi kwe kudenya indaghilo. **5** Mukagwile kuuti u Kilisite alisile kuvusiakuvusia uvuhosi vwiitu. na mun'kate mwa mwene musila vuhosi. **6** Nakwale nambe jumo juno alimuvukalo uvwamwene uvwa kuvusila na kusila mun'kate mwa mwene nakujigha kuvomba uvuhosi. Kange nakwale nambe muunhu jumbo juno ikukala muhosi pene avwaghile kange kukagula umwene. **7** Vaanha vaghanike, namulitikagha umunhu ghwe ghweni jula avasyangaghe. Juno ivomba uvugholofu ujuo ghwe mugholofu, ndavule u Kilisite vule alivuo nvugholofu. **8** Juno ivomba uvuhosi ujuo ghwa setano, ulwakuva usetano ivomba uvuhosi kuhuma Katali ulwakuva umwaana ghwa NguluveNguluve jilyakagulike kuuti isile kunangania imbombo isa setano **9** Ghwe ghweni julajula juno aholilue nu Nguluve naivomba uvuhosi, ulwakuva ingufu isa Nguluve sikukala mun'kate mwa mwene. Kange nangaghendelele kuvomba uvuhosi ulwakuva aholilue nu Nguluve. **10** Mhu iili Vaana va Nguluve na vaanavaana va setano vikagulika, ghwe ghweni juno naivomba kino kilimuvugholofu, naghwe Nguluve, nambe juno namughanile unyalukolo ghwa mwene. **11** Neke iji jemola jino mulyapulike kuhumakuhuma kuvutengulilo, kuuti jivaghile kughanana usue jusue, **12** tulekaghe kuuva ndavule u Kaini juno alyale mhosi alyam'budile unyalukolo ghwa mwene. Nakiki alya m'budile? Ulwakuva imbombo samwene silyale sa vuhosi, na ghala agha nyalukolo ghwa mwene ghalyale muvugholofu. **13** Vanyalukolo vango, namungadeghaghe, iisi pano jikuvakalalila. **14** Tukagwile kuuti tuhumile mu vufue na kukwingila mu vwumi vwa kuvusila kusila, ulwakuva tuvaghanile avanyalukolo. Ghwe ghweni jula juno alivuvule ulughano ajighe mu vufue. **15** Umuunhu ghwe ghweni jula juno ikun'kalalila unyalukolo ghwa mwene m'budi. Mukagwile kuuti uvwumi uvwa kuvusila na kusila navukukala mun'kate mwa m'budi. (aiōnios g166) **16** Mhu ili tukagwile ulughano, ulwakuva u Kilisite alyahumisie uvwumi vwa mwene mu vwimila vwiitu. Najusue jitunoghile kuhumia uvwumi vwiitu mu vwimila muvanyalukolo. **17** Looli ghwe ghweni Julia juno alinifiinu, kange ikumwagha unyalukolo ghwa mwene juno akunilue, ikughusigha umwojo ghwa mwene ughwa lusungu mu vwimila vwa mwene; asi, ulughano lwa Nguluve lukukala mwa mwene? **18** Mwe vaanha vaango mwevaghanike, tulekaghe kukughana na malomo ghitu kange na masio vuvule looli tuvaghanaghe muvwa kyang'haani. **19** Mhu iili tukagwile kuuti usue tulimuvwakyang'haani, na moojo ghiitu ghitengaana pa mwene. **20** Ndavule amoojo ghiitu ghihighua, u Nguluve ghwe m'baha kukila amoojo ghiitu, kange umwene asikagwile sooni. **21** Vaghanike, nambe amoojo ghiitu naghiginua, pe tuuva vasila vwoghofi Kwan Nguluve. **22** Kange sooni sino tukunsuma tulikwupila kuhuma kwa mwene, ulwakuva tugadilila indaghilo sake nana kuvomba sino ikeela pavulongolo pa mwene **23** Ulu lwe lulaghilo lwa mwene- ulwakuuti jinoghile kukumwitika mu litavua lya mwanaake u Yesu Kilisite nakughanana jusue ndavule atupelele indaghilo ja mwene. **24** Juno igadilila indaghilo sa mweene ikukala n'kate mwa mwene naju Nguluve ikukala

n'kate mwa mwene. Ulwakuva tukagwile kuuti ikukala n'kate mulyusue, vwimila uMhepo juno atupelele.

4 Vaghanike, mulekaghe kukumwitika juno iiti ali nu Mhepo, lino musighelaghe u Mhepo kange mulolaghe ndavule sihuma kwa Nguluve, ulwakuva avaviili avavudesi mwevale viinga mu iisi. **2** Mhu iili mukagula u Mhepo ugwa Nguluve - kila mwojoo ghuno ghukumwitika kuutikuuti u Yesu Kilisite alisile mu Mbili ghwa Nguluve, **3** Neke umwojoo ghunoghuno ghukumwitika u Yesu naghwa Nguluve. Ughu ghwe mwojoo ughwa mulugu ghwa Kilisite, ghano mulyapulike kuuti ghikwisa, lino ghisile ghali mu iisi. **4** Umue muli va Nguluve, vanaango mwevaghanike, muvalemile ulwakuva umwene juno alimun'kate mulyumue m'baha kukila umwene juno ali mu iisi. **5** Aveene va mu iisi, neke kino vijova kya mu iisi, naji iisi jikuvapulikisia. **6** Usue tuliva Nguluve. jula juno an'kagwile u Nguluve ikutupulikisia usue. Looli juno na ghwa Nguluve naikutupulikisia. Mhu uloo pe tukagula u Mhepo ughwa kyang'haani nu Mhepo ughwa vudesi. **7** Vaghanike, tughananaghe usue jusue, ulwakuva ulughano luhuma kwa Nguluve, umunhu ghweni juno ikuvaghana aholilue nhu Nguluve kange an'kagwile u Nguluve. **8** Neke jula naikuvaghana nan'kagwile u Nguluve, ulwakuva u Nguluve ghwe lughano. **9** Mulughano ulu lwa Nguluve alyahufisie kulyusue, kuuti u Nguluve aly nsung'ile u mwanaake juno ali jumo mwene mu iisi neke kuuti tukale kukila umweene. **10** Mulughano ulu, na kwekuuti tulyamughanile u Nguluve, looli ye atughanile, akan'suung'ha umwanaake kuuti ave litekelo lya kupyaniua uvuhosi vwiitu. **11** Vaghanike vango, nave uNguluve alyatughanile usue, neke n'diki najusue tunoghile kughanana. **12** Nakwale nambe jumo juno alyamwaghile u Nguluve. Neke nave tughanana jusue, u Nguluve ikukala mun'kate mulyusue kange nalughano lwa mweene lwa kyang'haani luva mun'kate mulyusue. **13** Petukagula kuuti tukukala mun'kate mwa mwene kange na jumwene mun'kate mulyusue, ulwakuva atupelele umhepo ghwa mwene. **14** Kange tumwaghile na kukuvoleka avange kuuti u Nhaata unsung'ile umwanake kuuti ava mpooki gha iisi. **15** Umuunhu ghweni juno ikwitika kuuti u Yesu mwana ghwa Nguluve, u Nguluve iva n'kate mwamwene ju mwene iva n'kate mwa Nguluve. **16** Kange tukagwile na kukwitika ulughano luno alinalo u Nguluve mun'kate mulyusue. Nguluve ghwa lughano, na ughweni juno ikukala n'kate mwa Nguluve, Ghwope u Nguluve ikukala n'kate mwa mwene. **17** Mu lughano ulu ulwa kyang'haani lulimun'kate mulyusue, neke tuve nukulungali ikighono ikya vuhighi, ulwakuva ndavule umwene alivuo, najusue ndavule tulivuo mu iisi iji. **18** Kusila ludwesi mun'kate mulughano. Looli ulughano ulwa kyang'haani luvusia uludwesi, ulwakuva uludwesi luhwananisivua nu vuhighi. Mu uloo jula juno alinuludwesi ulughano alivuvule. **19** Tulinulughano ulwakuva u Nguluve alyatughanile taasi. **20** Nave jumo iliiti, "Nimughanile u Nguluve" neke ikun'kalalila unyalukolo ghwa mwene, ujuo n'desi. Ulwakuvajuno namughanile unyalukolo ghwa mwene, juno na ikumwagha, nangamughane uNguluve juno namwaghile. **21** Ulu lwe lulaghilo luno tulinalo kuhuma kwa mwene: Ghwe ghweni juno ikumwagha u Nguluve, anoghile kukumughana unyalukolo ghwa mwene.

5 Umuunhu ghweni juno ikwitika kuuti u Yesu kilisite aholilue nu Nguluve. Umwene juno ikumughana umwene juno ahumile kwa Nhaata ikuvaghana na vaanha va mwene. **2** Mu uluo tukagwile kuuti tuvaghanile avaanha va Nguluve — pano tukumughana u Nguluve na kuvingilila indaghilo samwene. **3** Pe lulinala penetumughanile u Nguluve kuuti kwe kuvingilila indaghilo sake. Kange Indaghilo saake na nhaalamu kukusingilila. **4** Ulwakuva umuunhu ghweni juno aholilue mwa Nguluve ikusilema isa mu iisi. Na uvu vwe vulemi vwa kusilema isa mu iisi, vwimila ulwitiko lwitu. **5** Ghweveni juno ikusilema isa mu iisi? Ghwejula juno ikwitika kuuti u Yesu mwana ghwa Nguluve. **6** U Yesu Kilisite ghwejuno alisile namalenga ni danda - Yesu Kiliste. Nakwekuuti alisile na malenga ghene looli alisile namalenga najidanda. **7** Looli kwevale vatatu vano vikwoleka: **8** Umhepo, amalenga ni danda. Ava vatatu vikwiting'ana. (Gadilila: Amasio agha "Nhaata, ilisio, nu Mhepo u Mwimike" naghivoneka mu nakala inofo isa kali). **9** Nave tukwupila uvwolesi vwa muunhu uvwolesi vwa Nguluve vwe vuvaha kukila uvuo. Ulwakuva uvwolesi vwa Nguluve vwe uvu-kuuti alinuvwolesi vwimila nu mwanake. **10** Jula juno ikumwitika umwana ghwa Nguluve nu vwolesi mun'kate mwa mwene. Looli umuunhu ghweni juno naikumwitika u Nguluve am'bikile kuuti n'desi, ulwakuuva na itike uvwolesi vuno u Nguluve ahufisie vwimila u mwanake. **11** Uvwolesi vwe uvu — kuuti u Nguluve atupelile uvwumi vwa kuvusila nakusila, kange uvwumi uvu vulimun'kate mwa mwanake. (aiōnios g166) **12** Ghwe ghwoni jula alinu mwana alinu vwumi uvwa kuvusila nakusila. Neke juno alivuvule umwana ghwa Nguluve n'sila vwumi. **13** Nivalembile agha kuuti mukagule mulinuvwumi vwa kuvusila kusila — umue mwevano mukalyitike ilitavua lya mwana ghwa Nguluve. (aiōnios g166) **14** Uvu vwe vukangafu vuno tulinavo pavulongolo pa mwene, ndavule kuuti tungan'sume ikiinu kye kyooni kila muvughane mwake, ikutupulika. **15** Lino nave tukagwile kuuti ikutupulika — kye kyoni kino tukunsuma apuo tu kagula kuuti tulinakyo ikio kino tunsumile. **16** Nave umuunhu ikumwagha unyalukolo ivomba uvuhosi vuno navukumpela uvufue, sinoghile ansumilaghe kwa Nguluve ikumpelela uvwumi. Nijova kuvala vano uvuhosi vuvanave vwe vula vuno vukumpelela uvufue — Neke kwevule uvuhosi vuno vukumpelela uvufue — na niiti kuuti simunoghile kun'uma vwimila vwa vuhosi. **17** Uvugalusi vwoni vwe vwu vuhosi — looli kulivuhosi vuno navupelela uvufue. **18** Tukagwile kuuti juno aholilue mwa Nguluve naivomba uvuhosi. Looli juno aholilue nu Nguluve ikumulolela mwene vunofu, najula umhosi naangavavombe kimonga. **19** Tukagwile kuuti usue tuli va Nguluve kange tukagwile kuuti iisi jooni jili pasi n'temi jula umhosi. **20** Looli tukagwile kuuti umwana ghwa Nguluve isile atupelile uvukagusi, kuuti tun'kagule umwene juno ghwa kyang'haani nakuuti tulimu'kate mwa mwene jujuo ughwa kyang'haani, kange umwanake u Yesu Kiliste. Ghwe Nguluve ughwa kyang'haani nhu vwumi uvwa kuvusila na kusila. (aiōnios g166) **21** Vaanango vaghanike, namungafighiniaghe ifihwani ifya manguluve.

2 Yohani

1 Une ne m'baha mukipugha ikya vitiki, nikukulembela uve ghwe mukijuva ghwe n'salulua, palikimo na vana vako vano nivaghanile mu kyang'ani na kwe kuuti nivaghanile june, looli naange vooni vanoalukagwile uvwakyang'ani. **2** Tuvaghanile ulwakuva tuvakagwile mu lweli jino jpalikimo jilikukala n'kate jitu palikimo nusue ifighono fyonu. (aiton 9:165) **3** Ullusungu, ulupyana nulutengano filiiva alikimo nusue kuhuma kwa Nguluve Nhaata nakwa Yesu Kilisite, umwana ghwa Baba mulweli nulughano. **4** Nilinulukelo fijo kuti nikaghwile kuti avana vamonga vilutila mu lweli, ndavule tulyupile indaghilo iji kuhuma kwa Naata. **5** Nalino nukukusuma uve n'dala nakwekuti nikukulembela indaghilo imiya, pepano indaghilo jila jnotulyale najo. kuumila kuvutengulilo. kuti tuvaghile kughanana jusue kuling'ana nindaghilo jake. **6** Iji e ndaghilo jila ndavule finimulyapulike kuhuma muvutengulile kuti munoghile kulutila muuluo. **7** Ulwakuva avasyangi viinga mu iisi jooni kange avuo navikwitikila kuuti uYesu Kilisite alisile nu m'bili hene munhu juno naikwitikila uluo ujuo n'syangi kange mulugu ghwa Kilisite. **8** Mujilolelaghe jumue kuuti, namusofia sila sinotulyavombile imbombo, neke kuuti mwupile ingigha jino jinoghile. **9** Umunhu ghweni juno naivingilila imbulanisio isa Kilisite naalilumo nu Nguluve. looli juno ivingilila alilumo nu Nhaata nu mwanake. **10** Ndeve umunhu ikwisa kulumue kuvulanisia imbulanisio sino nasikwiting'ana nisa Kilisite namungan'kalibisiaghe mumakaaja ghinu kange namungamwungilaghe. **11** Ulwakuva juno ikumwungila ghwope iva itangila kuvomba isa vuhosi. **12** Nilinagho minga gha ta kukulembela, nanikanoghilue kukuvalembela ikalata. neke nihuvila kukwisa kulumue neke tujove maso kwa maso kuti ulukelo lwitu lupate kuvombeka vwimike. **13** Avana va lumbu liinu n'kemelua vikuvahungila.

3 Yohani

1 Umughogholo, kwa gayo umughane, unonimughani le nhu wvakyang`ani. **2** Mughanike, nikukusumulia ukagule ku iisi sooni kange nha kuuti uve nhu mbiili unofu, ndavule vule inhumbula jako vule jikagulike. **3** Ulwakuva nikahowwike kyoongo unsiki yenivulilue nikahowwike kyoongo unsiki yenivulilue nha vanyalukolo vanovakisile kange nakuhumia uvwolesi nhu wvakyang`ani vwako, ndavule vule ghuluta mu wvakyang`ani. **4** Nilivuvule ulukelo uluvaha kyoongo mu ulu, kupulika kuuti avana vango vighenda muwvakyang`ani. **5** Mughanike, ghuuta mu wvitike panoghukavavombela avanyalukolo nha vahesia. **6** Vano vahumisie uvwa lughano lwako pavulongolo palukong`ano. Ghuvombia vunofu pikuvaghendesia mulughendo luvanave ku siila jino jimunoghile u Nguluve. **7** Ulwakuva wvimila vwa, valyalutile nambe kutoola ikinu kimongo kuhuma muvaanhu ava mufisina. **8** Pauluo, tunoghile kukuvupila avaanhu ndavule ava, ulwakutive vavomba mbombo vanofu wvimila kyang`ani. **9** Nikalilembiile ilipugha ilisio ilio, looli u Diotrofe, juno ilonela kuuti ave ghwa kwasia muvamo muvanave naikwiting`ana nusue. **10** Pauluo, nave nikwisa nikusikumbuka imbombo sa mweene sino ikusivomba, ndavule pannoijova nhi mbombo iisi umweene jujuo naikuvupila avanyalukolo. Kange ikuvaka na avange vanovinoghelua pikuvupila avanyalukolo avuo napikuvadagha vahuume mulipugha. **11** Mughane, nungeghaghe kino kivivi, looli ighagha kino kinofu. Umweene juno ivomba vunofu ghwe ghwa Nguluve; kange nhumweene junoivomba amavivi namwaghile u Nguluve. **12** U Demetrio avolelilue kange vooni nuwvakyang`ani vuvuo. Najusue kange tulivolesi, kange ghukagula kuuti uvwolesi wwiitu wvakyang`ani. **13** Nilinagho minga aghakukulembela, looli nanilonda pikukulembela nhi kalamu ija n`kala nambe nhi kalamu ija wwiino. **14** Looli nihuvila kukuvona anala pipi, kange tujovagha nune maaso na maaso. U lutengano luve palikimo nuve. Amanyani vikukuhungila. Vahungilaghe avamanyani umunhu ghweeni nhilitavua lya mweene.

Yuda

uvu ve kwamwene. uvuvaha, uvuwesia ni ngufu kabla ja na lino na maka ghoni Amenii (aiōn g165)

1 UYuda un'sungwa ghwa Yesu Kilisite, nu nyalukolo ghwake uYakobo, kuvala vanovakemelilue vaghanike mwa Nguluve Nhaata, navanovatunzilue kwaajili ja Yesu Kilisite: **2** ulutengano nulughano fyongesevieve kulumue. **3** Vaghanike, un'siki ghono niyale nivomba mungufu sooni kukuvalembela umue kuhusu uvuvangi vvitw tvevoni, lukanivaghile kukuvalembela neke kukuvalungu neke musindilanile kuvwimike ulwitiko luno lulyapelilue kamo kene kuvitiiki. **4** Ulwakuva avanhv vamonga vijingsie kimie kimie n'kate jinu - avanhv vano vavikilue ikivalilo neke kuhighua - avanhv vano navavitiki vano vikwandula ulusungu lwa Nguluve ghwitw kuva vukedusi na kukun'kana uMutwa ghwitw uYesu Kilisite. **5** Lino ninoghua kukuakumbusia umue nambe kuli nun'siki mulyamanyile kuvwimike kuti uMutwa alyavapokile avanhv kuhuma mu isi ja Misri, neke pambele vakabudua vala vano navakamwitikile. **6** Navanymhola vano navakalolelile uvwandilo vwave. neke vakaghaleka amakaja ghavo amanono uNguluve akavavikile mufipinywa fya kusila nakusila, mun'kate mung'isi, neke kuti ikighonovahighue ikighono kila. (aiōnios g126) **7** Ndavule isodoma ni ni gomora namakaaja ghanoghakasyungwite ghano ghakajingsie ghaghvuo muvuhosi nakulutila ulunoghelua ulwakwanda. vakavinike hene kighwani kya vala vano vipumuka mulupumuko lwa mwoto ghuno naghusila nakusila. (aiōnios g166) **8** Mulululo avaghonela njosi vope vilichafusia amavili ghavo nakukana uvutavulua, vikuvajovela uvudesi avimike. **9** Neke nambe u Mikaeli unyamhola um'baha, un'siki ghuno alyaisindana nu setano nkuposiesania nave kulutila um'bili ghwa Moose nakaghelile kuleta ulupumuko lwa vudesi vwake neke pepano akati uMutwa akudalikile. **11** neke avanhv ava vileta uvudesi vya kyokyoni kino navakimanyile. kila kino **14** Uenoki ughwa lekela lubale mu kikolo kya Adamu akajovile kuti, "Lola uMutwa ikwisa navimike vake vinga. **15** Neke avahighe avanhv voni vano navikumwitikila, na maghendele ghavo ghoni ghano valyavombile ghano naghavwimike. **16** Ava vevala vanovisukunala na vanovikuta, vano vilutila inoghelua savuhosi, vanovikughinia kyongo. vano visyanga avange. **17** neke umue, vaghanike, mukumbukaghe amasio ghano ghakajovilue pakali navasung'ua va Mutwa Yesu Kilisite. **18** vakajovile kulumue kuti, mu n'siki ghwa vusililo kuliiva na vanhu avanya lupiko vano vilutila inoghelua sino nasa vvimike. **19** ava vevaghavanisi, vilongosivua ni nong'elua sa m'bili kange vasila Mhepo Mwimike. **20** neke umue vaghanike, ndavule mukujijenga mu lwitiko lwinu lwimike kyongo, neke ndavule panomusuma mwa umhepo umwimike, **21** mujitunzaghe mulughano lwa nguluve napighula ulusungu lwa Mutwa ghwitw uYesu Kilisite fino akuvapela uvukafu uvwamaka ghoni. (aiōnios g166) **22** Musonaghe ulusungu kuvala vano visukunala. **23** muvapakaghe avange kwa kuvahumia kuhuma kumwoto. kuvange musonaghe ulusungu kwa vwoghofi, mukalalaghe nambe umwenda ghunoghuponesivue ilidoa nu m'bili. **24** lino kwa mwene junoiwesia kukuvalolela muleke pikuvala, na kukuvasababisia mwime pavulongolo pavwimike vwake, kisila mawaa nakuva nulukelo ulukulu, **25** kwa Nguluve mwene u'poki kukilila uYesu Kilisite uMutwa ghwitw, uvwimike

Ulusetulilo

1 Uluo lwe lusetulilo lwa Yesu Kilisite luno u Nguluve akam'pelile ulwakuuti kukuvasona avavombi vaake siino silihumila un'siki n'debe ghuno ghu kwisa. Alyavombile sivoneke pavuvulafu akamwomola u nyamola ghwa mwene u m'bombi ghwa mwene u Yohana. **2** U Yohana alyahumisie uvwolesi vwa fiinu fyonu fino alya fivwene vvimila vwa lisio lya Nguluve nu vwolesi vuno vukahumisivue vvimila Yesu Kilisite. **3** Afunyilue umwene juno ikwimba ni lisio vooni vala vano vikughapulika amasio gha vuvili uuvu na kuleva kino kilembilue muno, ulwakuva un'siki ghu seghelile. **4** U Yohana ku ng'ong'ano lekela lubale sino sili ku Asia: ulusungu luvisaghe kulumue nulutengano kuhuma kwa mwene juno kwale, juno kwa lyale, najuno ilikwisa, na kuhuma ku mhepo lekela lubale sino silikuvulongolo kya mwene ikya vutua, **5** kuhuma kwa Yesu Kilisite juno ghwe mwolesi umpesie, umolua ghwa kutengula kuvano valya fwile, nu ntemi ghwa ntua mu iisi iji. Kwamwene juno atughanile kange atubikile vwavuke kuhuma mu nyivi siitu kuhuma mu danda jaake, **6** atuvikile kuva vatua, vatekesi va Nguluve nu viise ghwa mwene - kwa mwene kuuva vvimike ni ngufu kisila na kusila. Amen. (aiōn g165) **7** Lolagha, ikwisa na mafunde; kila liso likumwagha, palikimo navooni vano valyamomile. Nifisina fyonu ifya mu iisi vilipepesia kwa mwene. Ena, Amen. **8** "U ne nene Alfa kange Omega," fye ijova u Mutwa u Nguluve, "Umwene juno kwale, najuno kwalyale, najuno ikwisa, umunyangufu." **9** Une, Yohana - nenyalukolo ghwinu nejuno nihasing'ana numue mu mumuko na mvutua na mulugudo ulupesie luno luli mwa yesu; nilyale mu kiponge kino kitambulua Patimo vvimila vwa lisio lya Nguluve nhu vwolesi vvimila u Yesu. **10** Nilyale mwa Mhepo ikighono kya Mutwa. Nilya m'pulike kun'sana kulyune iisio ilivaha ndavule ulukelema, **11** jikatisagha, "Lemba mukitabu sino ghukusivona, ughasung'e mu ng'ong'ano lekela lubale, kuluta ku Efeso, kuluta ku Smirna, kuluta ku Pergamo, kuluta ku Thiatira, kuluta ku Sardi, kuluta ku Philadelphia, nakuluta ku Laodikia." **12** Nikasyetuka kulola lisio lyani juno isile kujova nune, nikati nisyetuke nikakyagha ikisonge ikya sahabu nikya tala lekela lubale. **13** Pakate na kati pa kisonge ikya tala pe alyale jumo umwana ghwa Adamu, afwalile isopeka inali jinijilya dughile musajo sa mwene, nu nkanda ghwa sahabu kusunguta ikifuva kyamwene. **14** Umutu ghwamwene ni linyele lya mwene lilyale livalafu hwene hamba imbalafu hwene vutine vwa ng'ala, nagha maso gha mwene ghalyale ghimulika hwene lulapi lwa mwoto. **15** Isajo samwene silyale hwene shaba jino vakuuliile kyongo, hwene shaba jino jikilile mu muoto, nali lisio lyamwene lilya hwene lisio lya malenga minga ghano ghiseleleka ni ngufu. **16** Alyakolelile inondue lekela lubale muluvoko lwa mwene ulwa ndyo, na kuhuma mumulomo ghwa mwene mwe jilyale ibamba inemi imbale sooni. Uwweni vwa mwene vulyale vumulika ndavule ulumuli luno lumulika kyongoo ulya lijova. **17** Nilyatile nimwaghile, nikaghua pamaghulu gha mwene hwene muunhu juno afwile. Akavika uluvoko lwamwene lwa ndyo kulyene nakuuti, "Uloghoga! une nilihavutengulilo nili ghwa vusililo, **18** nejuno kwenile. Nilyafwile, lolagha, nikukala kusila kusila! Kange nilinaso ifungulo isa kuvufue na kuvulugu.

(aiōn g165, Hadēs g86) **19** Pa uluo, ulembaghe sino usiwene, sino pwili lino, nasino silikwila pa isi. **20** Kulyune lufisime vvimila inondue lekela lubale sino usiwene kuluvoko lwango lwa ndyo, nikisonge kila ikya sahabu ikya tala lekela lubale: inondue lekela lubale vevanyamola va ng'ong'ano sila lekela lubale, ni kisonge kya tala lekela lubale se ila ing'ong'ano lekela lubale."

2 "Umunyamola ughwa lukong'ano lwa Efeso lembe: 'Agha ghe masio gha jula juno igadilila inondue siila lekela lubale muluvoko lwa mwene ulwa ndio. Jula juno ighenda n'kate mu fyimilo ifya sahabu ifya tala lekela lubale ijova ndiki," **2** "Nikagwile kuuti uvombile kungufu sako isa mbombo nu lugudo lwako uvupesie, na kwekuuti naluvangilile kuva na vahosi, kange vooni vano vikujikemela kuuti vasung'ua nambe navevene, vihufisie kuuti vadesi. **3** Nikagwile ghughulila nu lugudo, kange ukilile nyinga vvimila vwa litavua lyango, ujighe nukatile. **4** Looli iili lyelino nilinyalo vvimila vwako, uvulekile uvughano vwako vwa kwasia. **5** Lino kumbuka pene ukaghwile, ukalate na kuvomba imbombo sino ukavombile kuhuma pa wwasio. Ungabuhile ku lata, nikwisa kulyuve na kuvusia ikyimilo kyako kuhuma apa. **6** Looli uve uli niili, ghukalala ghala ghano Wanikolai vavombile, ghano nambe june nikughakalalila. **7** Nave ulinimbughulutu, pulikisia sino u Mhepo ikusivula ing'ong'ano. Nakwamwene juno iwesia nikum'pela uvutavule uvwa kyakulia kuhuma mu m'piki uvwa vvwumi ghuno ghuliku Paradiso ija Nguluve.' **8** "Muvanyamola ava likong'ano ulwa Smirna lembe: 'Agha masio ghajula juno ghwa kuvvasio na kuvusililo juno akafwile nakuvva mwumi kange: **9** "Nisikagwile imumuko isako nu vukotofu vwako (looli uve ulimofu), nu vudesi vwavala vano vikutambula va Yahudi (looli nave - vene nyumba ja kufunyila ija setano). **10** Nungoghogapaghe imumuko sino sikukwagha. Lola! Usetano ilonda kukuvatagha vamo mulyumue mu ndinde neke mughelue, pe mupumuke ifighono kijighe kimo. Muve vitiki mpaka kufua pe nikuvapela ingigha ija vvwumi. **11** Nde ulini mbughulutu, pulikisiagha u Mhepo pano ikuvavula avitiki. Jula juno anoghile naga vwaghe vuvu nangifu vwa vufue uvwa vuvili.' **12** "Muvanyamola ava nyumba ija kufunyila ija Pergamo lembe: agha gheghano ijova umwene juno alinavo ibamba inemi, uvufue uvwa vuvili. **13** "Niikagula pano ghukukala -pano pekile ikitengo kya vutua ikya setano. Pa uluo uve ulyakolile ilitavualyango, kange nakalwitike ulwiko lwako luno lukwiline, kange ifighono fila ifya Antipasi mwolesi ghwango, mwitiki wango juno abudilwie un'kate mulyumue, apuo pe pano u setano ikukala. **14** Looli nilinamasio madebe nuve: ulinavanhu ukuo vano vakolile um'bulanisio isa Balaamu, ghwe mwene juno akam'bulanisio u Balaki kuvika ifikuvasi pavulongolo pa vana va Isra'el, ulwakuuti valisaghe ifyakulia vinovuhumisivue ilitekelo kuminguluvi na ku wafuka. **15** Mulwakuva vulevule, najuve ulinavo vamo vonovakolile imbulanisio isa Wanikolai. **16** Lino ulataghe! Nde naghuvomba anala, nikwisa ng'aning'ani, pe nivomba ilugu mu vene ni bamba jino jihuma mumulomo ghwango. **17** Neve uli ni mbughulutu, pulikisia kino u Mhepo ikusivula ing'ong'ano. Umwene juno iwesia, nikum'pela fimonga fino fili kuvusyefu, kange nikum'pela ilivue lino lilembilue lino lilembilue iliitavua ilipia pa kyanya pa livue, ilitavua lino nakwale juno akagwile looli umwene

juno ikulyupila.' 18 "Kwa munyamola ughwa lukong'ano Iya Thiatira lemba: "Agha ghe masio gha Mwana ghwa Nguluve, umwene juno alinamaso ghamwene hwene lulapi lwa mwoto, ni sajo hwene shaba jino jikulilue kyongo: 19 "Nikagwile kino uvombile - ulughano lwako nu lwitiko ni mbombo nhu lugudo lwako ulupesie, nakuuti kila kino ghwa vomba linolino kikulile ku kiila kino ukavombile tasi 20 looli nili nalo iili kulyuve: ghugundule kwa mama u Yezebeli juno ikutambula umwene m'bili muki mama, mu mbulanisio sa mwene ikavasoveleng'ania avavombi vango kuvwafuka nakulia ikyakulia kino kikahumisivue liteloko kufihwani. 21 Nikam'pelile unsiki ughwa kulata, looli nailinga'anisie kulata uvuhosi vwa mwene. 22 Lolagha! Lolagha nikumpela ku kitala ikya namu, navala vano vivomba uvuvwafu voope ku mumuko inalumu, pa uluo valataghe kukino vavombile. 23 Nikuvata avanake vafue ni ng'ong'ano soonisikagula kuuti une nihungila amasaghe nuvunoghelua. Nikum'pela umuunhu ghweni kulyumue ndavule sino ivomba umwene. 24 Looli ku vamo kulyumue mwevano musighiile ku Thiatira, kuvala voonni vano navakolile im'bulanisio iisi, najumue mwevano namukagwile kiila kino vamonga vitambula vusyefu vwa setano, nijova kulyumue, 'nanivika kulyumue unsighe ghwohwoni.' 25 Kulisio lilino livisaghe, luvanoghile kuva ningufu m'paka niliva nikwisa. 26 Ghweni juno ilefia na kuvomba kikila kino nikavombile kufika kuvusililo, kwamwene mukum'pela uvutavulilua kufisikina. 27 'Ghukuvatemagha nulukwegho lwa kyuma, ndavule ibakuli sa matope, ikuvadenyania fighavo fighavo.' 28 Ndavule nikupile kuhuma kwa Nhata ghwango, nikum'pela kange inondue ja palwakilo. 29 Nave ulinimbughulutu, pulikisia kiila kino u Mhepo ikusivula ing'ong'ano.'

3 Kwa munyamola ughwa lukong'ano itya ku Sardi lemba: 'Amasio ghajula juno akalolile imhepo sila lekela lubale isa Nguluve ni nondue lekela lubale. "Nikaguile kino uvombile. Uli nulughinio ulwakuva mwumi, looli uli-mfue. 2 Simuka nakukangasia sino sisighile, looli ghasighile padebe pifua, ulwakuva nanikasivwene imbombo sako kuuti sikwiline pa maso gha Nguluve ghwango. 3 Lino, kumbukagha, ghala ghano ukupile na kupulika. Ughalekaghe na kulata. Looli nave naghussimuka, nikwisa hene mijji, nakange nungakagule n'siki muki ghuno kwande nikwisa kulyuve. 4 Looli kweghale amatavua madebe agha vaanhu ku Sardi vano navakanyasisie amenda ghavanave. vighendagha palikimo numue, vafwalile amenda amavalafu, ulwakuva vanoghile. 5 Umwene juno ilefia ifwikua amenda amavalafu, nambe padebe nanisimio, ilitavua Iya mwene kuhuma mukitabu kya vwumi, kange nikulitambula ilitavua Iya mwene pavulongolo pa Nhata ghwango, na pavulongolo pavanyamola. 6 Nave ulinimbughulutu, pulikkisia u Mhepo ndavule ikusivula ing'ong'ano." 7 "Kwa munyamola ughwa lukong'ano ulwa ku Philadefia lemba: amasio gha jula mwimike kanga kyang'ani - juno alinifidindulilo fya Daudi, idindula nakwale kange juno idinda, idinda nakwale juno idindula. 8 Nikagwile kino uvombile. Lolaa, nikubikile pavulongolo palyuve ghuno ghudindwike ghuno nakwale juno idinda. Nikaguile kuuti uli ningufu ndebe, looli utyitike ilisio lyango kange kange nukaniile ilitavua lyango. 9 Lolagha! Vooni valinyumba ja kufunyila ja setano, vala vano viiti va Yahudi kumbe navevene, pa uluo videsania. Nikuvavika

vise kukufunya pavulongolo pa maghulu ghako, kange vikagula kuuti nikakughaniile. 10 Ulwakuva ugadiilile ululaghilo lwango nu ligudo ulwa vupesie, nikukudimagha kange mufivalilo fyako ifya kughelua kino kikwisa mu iisi jooni, kukuvaghela vala vooni vano vikukala mu iisi. 11 Nikwisa ng'aning'ani. Gadililagha kyongo kila kino ulinakyo ulwakuuti napangavisaghe umuunhu ughwa kutola ingela jako. 12 Nikum'bika umwene juno ilefia kuva manda munyumba inyimike ijakufunyila Iya Nguluve ghwango, kange naalyahuma kunji lusiku. Nilemba kwa mwene ilitavua Iya Nguluve ghwango, ilitavua Iya likaja Iya Nguluve ghwango (Yerusalemu imia, lino likwika pasi kuhuma kuyanya kwa Nguluve ghwango), nilitavua lyango ilipia. 13 Umwene juno ali nimbughulutu, ghwe apulikaghe kino u Mhepo ikusivula ing'ano.' 14 "Kwa munyamola ghwa lukong'ano lwa Laodikia lemba: 'Amasio ghajula juno Amina, juno ihuvilua nu mwolesi ghwa kyang'ani, n'temi muvupelua vwa Nguluve. 15 Nikaguile kino uvombile, kuuti uve nuli n'suvusu nambe m'pio, ninoghilue kuuti usavisagha n'suvusu nambe m'pio! 16 Pauluo, ulwakuva uve ulimfukefu, nulimpio nambe nulinsuvusu, nikukusyetaula uhume mumulomo ghwango. 17 Ulwakuva ghwiiti, "Une nili mofu, nili nukyuma kiinga, nanilonda nambe kimonga." Looli ni kagwile kuuti uve ulimughaji, kyongo, ghwa kusukunalilua, uvugholofu, um'bofu ghwa iisi. 18 Pulikisyagha uluvungo lwango: ghulagha kulyune ishabu jino jisukilue nu mwoto ulwakuuti uve mofu, na menda amavalafu ghano ghilangalenga ulwakuuti ghufwasiaghe juve kange ningahuvilaghe isooni isa vufula vwako na mafuta ghako paka mu maso ghako ukagula kulola. 19 Ghweni juno nimughaniile, nikumulungika na pikum'bulanisia ndavule lunoghile pikukala; lino, piva ghwa kyang'ani na pikulaata. 20 Lolagha nimile pamuliango na kuhodesia. ghweni juno ipulika ilisio lyango na kudindula umulyango, nikwisa napikwingila munyumba ja mwene, napilia ikyakulia nu mwene ghwope palikimo nune. 21 Umwene juno ilefia, nikumpela uvwa kyang'ani pikukala pasi palikimo nune pakyanya pakitengo kyango ikya vutua, ndavule une vule nikalefie na pikukala pasi palikimo nhu Nhata ghwango pakyanya pakitengo kya mwene kya vutua. 22 Umwene juno alinimbughulutu, apulikisyaghe kino u Mhepo ikusivula ing'ong'ano.'

4 Yesikilile sooni iisi nikalolile, nikawweene kuuti umulyango ghudindulilue ku kyanya. Ilisio lila ililongosi, likajovagha nune heene lukelema, likatisagha, "Isagha apa, nikukusona sino sihumila yesikilile sooni iisi." 2 Nakalingi nikale mwa Mhepo, nikalolile kwe kikale ikitengo kya vutua kivikilue ku kyanya, nhumunu akikalile. 3 Jumo juno akikalile akavonike ndavule ilivue Iya yaspi nu akiki. Kwelutylale ulu kangigulu ulwafuula lusyungutile ikitengo ikya vutua. Ulukangigulu ulwafuula lukavonike ndavule i zumaridi. 4 Lukisyungukile ikitengo ikya vutua pefilyale ifiinga ifitengo ifya vutua fijigho fivili na fiine, vano vakikalile kufitengo ifya vutua valyale avaghogholo ifijigho fivili na vane, vafwasivue amenda amavalafu ni ngela isa sahabu kumatu ghave. 5 Kuhumila pa kitengo ikya vutua lulyahumile ulumululwa lagi, ulugulumo nii lagi. Itala lekela lubale sikale sivika pavulongolo pa kitengo ikya vutua, itana sino Mhepo lekela lubale sa Nguluve. 6 Kange pavulongolo pakitengo kya

vutua kwejiyale inyanja, jino jili pavalafu heene kilolelo. Vooni kusyungutula kitenko kya vutua kwevalyale avanyavwumi vaane, vano valya memile amaso kuvulongolo na kunsana. 7 Ikipelua ikyakwasia ikinya vwumi kilyale heene nyalupala, ikipelua kya vuvili ikinyavwumi kilyale heene ngwada, ikipelua ikya vutatu ikinyavwumi kilyalebni sura heene ja muunhu, ghwopebjula umunya vwumi ghwa vuune jilyale heene masimula jino jitogha ku kyanya. 8 Ifipelua fya vwumi fiine na fila nakila kilyale na mapika n'tanda, fimemile amaso kukyanya na pasi pa fyeene. pakilo na pamwisi navijika kujova, "Mwimike, mwimike, ghwe Mutua u Nguluve, untemi ghwa vooni, juno kwalyale, kange pwale, juno ilikwisa." 9 Amasiki ghooni ifipelua ifinya vwumi pano vakahumisie uvwimike, uvwoghopia na pikwoghopia, naa pihongesia pavulongolo pajuno aikalile pakitengo ikio ikya vutua, umwene juno ikukala kisila na kusila jatu, (aiōn g165) 10 avaghogholo ifijigho fiivili na vaane vakafughime vavuo pavulongolo pa mwene pajuno akikalile kitenko ikya vutua. Vakinamagha pasi pasjuno ikukala kisila na kusila jaatu na kutagha pasi ingeela sivanave pavulongolo pa kitengo ikya vutua vakatisagha, (aiōn g165) 11 "Unoghilue uve, Mutua ghwiitu Nguluve ghwiitu, pikukwupila uvwimike nu vwoghopia ni ngufu. Ulwakuva ulyapelile ifiinu fyooni na kuvugjane vwako, nakuvughane vwako, kwefililyale kange filyapelilue."

5 Kange penikalola uluvoko lwa ndio ulwa jula juno akikalile pakitengo ikya vutua, gambo kino kilembilue kuvulongolo na kun'sana, kange lilyakanyilue amahuli lekela lubale. 2 Nikamwaghile unyamola unyangufu idalikila kulisio ilivaha, "Ghweveni juno anoghile kufungula na kun'denya ifihudiko fya mwene?" 3 Nakwale umuunhu kukyanya nambe mu iisi kange pasi pa iisi juno anoghile kufungUKla ikitababu nambe pikwimba. 4 Nilyakolile nulusukunalo ulwakuva nalyavonike ghweghwoni jula juno kulidindula iligombo na kukulyimba. 5 Looli umughogholo akambuula, "Uleke piilila. Lolagha! Inyalupala ijakikolo ikya Yuda, ija kisina kya Daudi, ilefisie, anoghile kuvulalula ikitababu kange kuhudula ifihudiko lekela lubale." 6 Mu kitengo ikya vutua navala vane avumi kange nava ghogholo vamo, nikamwaghile unyang'olo imile akavonekana hweene ndavule juno abudilue jilyale namapembe lekela lubale, na maaso lekela lubale - isio se Mhepo lekela lubale isa Nguluve sinosomolilue ku iisi jooni. 7 Akalutile akatola ikitababu kuhuma muluvoko ulwa ndio ulwajula juno akikalile pa kitengo ikya vutua. 8 Ye atolile ikitababu, avanyavwumi vane navaghogholo fijigho fiivili navane vakaghundama mpaka pasi pa iisi pavulongolo pa ng'olo. Umuunhu ghweni alyale nikilongilongi ni bakuli ja sahabu jino jimemile utumba vuno vuli munyifunyo sa viitiki. 9 Valyimbile uwimbo ulupia. "Unoghile kutola ikitababu na kudindula umuhuli ghwa mweene. Ulwakuva ukekilue kange ni danda jako ukamughulile u Nguluve avaanhu ava kila kabila, injovele, jamaa ni kisina. 10 Vukavavika uvutua nava tekesi vwimila uvwakum'bombela u Mutua ghwiitu voope vitemagha mu iisi." 11 Kange nikalola nikapulika ilisio ilya vanyamola vinga kusyungutula kitenko ikya vutua - imbalilo ja vanave valyale imilioni ifilundu fiivili ni finya vwumi na vaghogholo. 12 Vakajova nilisio ilivaha, "Anoghile umwana ng'olo juno adumuilue kukivupila uvutavuilua,

uvumofu, uvwakyang'haani, ingufu uvwoghopia, uvwimike nuvughinio." 13 Nikapulika ikipelua kyooni kino kikapulilue kino kilyale kukyanya na mu iisi na pasi pa iisi napakyanya pa nyanja, kiila kiinu mmun'kate mu kyeene kiiti, "Kwamwene jula juno ikale pakyaanya pa kitengo ikya vutua na kwamwana ng'olo, kuvisaghe lughinio, vwoghopia, vwimike ni ngufu isa kutema kuvusila nakusila." (aiōn g165) 14 Avanyavwumi vane vakaati, "Amenii!" navaghogholo vakaghundamagha pasi na kukufunya.

6 Nikalolagha un'siki ghuno umwana ng'olovakati adindulile jimo mu mahuri ghala lekela lubale, penikapulika jumo ghwa vala avanya vwumi vane akajovagha nilisio lino liling'ine ni raji, isa!" 2 Nikalola pejiyale ifarasi imbalafu! juno alyapandile alyale ni bakuli, pe akapelua ingela. Akahumila hwene mulefia juno alefisie ulwakuuti alefie. 3 Unsiki umwana ng'olo akati adindulile umuhuri ghwa vuvili, nikam'pulika unyavwumi ghwa vuvili ijo, "isa!" 4 Kange ifarasi ijinge jikahumila - ndangali ndavule umwoto. Juno alyangalile alyapelilue uvutavule vwa kubusia ulutengano lwa mu iisi, ulwakuutibavanhu va hinjanaghe. Ujuo juno alyangalile alyapelilue ibamba imbaha. 5 Unsiki ghuno umwanang'olo akati adindulile umuunhu ghwa vutatu, nikapulika unyavwumi ghwa vutatu ijova, "isa!" Nikalola ifarasi initu juno alyangalile alyale nikipimiro mhu luvoko lwa mwene. 6 Nikapulika ilisio lino likavonekagha kuuti lya jumo mhu vala avanyavwumi lijova, "kibaba kya ngano ku ndalama jimo ni fibaba fitatu ifya ngongilue vighusia ni ndalama jimo. Looli nungananganiaghe amafuta nu luhujo 7 Unsiki ghuno umwanang'olo akati adindulile umuhuri ghwa vune, nikapulika ilisio ilya vwumi ughwa vune jijova, "isa!" 8 Kange nikalola ifarasi inyalangi ija lipembo. Juno alyangalile akatambuluagha ilitavua lya mwene vufue, na vulungu jikam'bingililagha. Valyapelilue uvutavuilua pakyaanya pa iisi ikimenyule kya iisi, kubuda ni bamba, kunjala na kuvutamu, na kufikano fya mulisoli mun'kate mu iisi. (Hadēs g86) 9 Unsiki ghuno umwana ng'olo adindulile umuhuri ghwa vuhano, nikalolile pasi pakitekelo inumbula savala vano valyabudilue vwimila ilisio lya Nguluve kuumila mu wolesi vuno vulyan'kolile kyang'haani. 10 Vakalila ni lisio ilivaha, "Mpaka lighi, untema gha fyoni, mwimike ghwa kyang'haani, iligha vano vikukala pakyaanya pa iisi, napilimbila ululumbilo lwa danda jitu?" 11 Kange umuunhu ghweni akapeluagha isopeka imbalafu pevavuluagha kuuti vanoghile ku ghulila padebe mpaka jiliva jikwilana imbalilo ing'wilanifu ija vavombi vajaake navanyalukolo vavanave avahinja navadimi jiliva jikwilana vano viilbudua, ndavule vala fino vakabudilue. 12 Unsiki ghuno umwanang'olo akati adindulile u muhuri ghwa tanda, nikalola pe kulyale ulutetemo ulukome. Ilijuva lilyale lititu hene lwaghe, naghwa mwesi ghuoni ghulyale heene danda. 13 Inondue sa kukyanya siliyaghuile pa iisi, ndavule umpiki ghuno ghulaghalameke sa ghwene unsiki ghwa ng'ala panoghusukanika niki mhupe. 14 Vulangavukavukile ndavule iligombo lino lin'yengilue. Ifidunda fyoni ni fiponge filya humile pano filyale. 15 Kange avatua va iisi navaanhu vooni ava tambule navavaha va sikali, vamofu, vanyangufu, umuunhu ghweni juno n'kami nu mwavuke, vakafisama muma ngema na mumanalavue gha mufidunda. 16 Vakafivula ifidunda namanalavue, "Mutughwile! mutufise tuleke pikuvuvona uvweni vwa mwene juno ikalile pakitengobkya vutua

na kuhuma ing'alasi ija mwanang'olo. 17 Ulwakuva ikighono ikivaha ikya loyo lya vanave jilipipi, ghweveni juno kwande ikwima?"

7 Yesisilile isi nikavaghile avanyamola vane vimile mu nguto ine isa iisi, vasighile imhepo ine isa isi ni ngufu ulwa kuuti jileka kuva mhepo jino jigugula mu isi, pa kyanya pa nyanja nambe lipiki lilino lisagha. 2 Nikam'bona umunyamola ujunge ikuisa kuhuma kuvuhuma, juno alyale numuhuri ghwa Nguluve juno mwumi. Akalila nilisio ilivaha kuvanyamolavane vano vakapelilue uvutavule uvwa kunangania iisi ni nyanja. 3 "Mulajilemasiagha iisi, inyanja, nambe amapiki kufika tuliva tukile umuhuri mu wweeni vwa maatu gha vavomba mbombo va Nguluve ghwitu." 4 Nikapulika ikighelelo kya vano vakanyilue umuhuri: imbilima ikilundo kimo ni fijigho fine, vanovalyakanyilue umuhuri kuhuma mufisina fyonni ifya vaanhu mu israel: 5 Imbilima kijigho nasivili kuhuma mukisina kya Yuda, imbilima kijigho ni sivili valyakanyilue kuhuma mukisina kya Rubeti, imbilima kijigho ni sivili valyakanyilue kuhuma mu kisina ikya Gadi. 6 Imbilimakijigho na sivili kuhuma mukisina kya Asheri, imbilima kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Naftali, imbilima kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Manase. 7 Imbilima kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Simioni, imbilima kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Lawi, imbilima kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Isakari, 8 imbilima kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Zebuloni, imbilima kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Yusufu, 9 imbilima kijigho na sivili kuhuma mukisina kya Benyamini valyakanyilue umuhuri. 9 Yesikilile isio pe nikalola, kwelilyale ilipugha ilikome lino nakwelile nambe muunhu juno anoghile kukulivalila - kuhuma mufipelela fyonni, kisina, kikolo, ni njovele - vimile pa vulongolo pa kitengo ikya vutua pavulongolo pa mwanang'olo. Valyafwalile isopeka imbalafu valyale na matafi gha makindu mumavoko ghavanave, 10 valyale vikemela nilisio ilivaha kyongo: "Uvupoki vuli kwa Nguluve juno ikalile pa kitengo kya vutua, na kwa mwanang'olo!" 11 Avanyamola vooni valyimile kusungutula ikitengo kya vutua nakusyungutola avaghogholo vala palikimo navanyavwumi vane vakaghundama pasi pa iisi nakuvika uweni vuvanave pakyanya pa iisi pavulongolo pa kitengo ikya vutua na pikufunya kwa Nguluve, 12 vakatisagha, "Ameni! Lughinio, vvimike, uwkayag'haani, uluhongesio, vwoghopia, uvuvaghile nhi ngufu fivisaghe kwa Nguluve ghwitu kisila na kusila! Amenii (aiōn g165)

13 Kange jumo ughwa vala avaghogholo akamosia, "Avavevani vano vafwalile isopeka imbalafu, kange vahumile kughi? 14 Nikambuula, "Ghwe m'baha uve, ukagule juve pe akambula, "Avavevano vahumile munalamu imbaha. Vasukile isopeka saave nakualasia ni danda ja mwanang'olo. 15 Ulwakuva lino, valipavulongolo pa kitengo kya vutuaikya Nguluve, vifikufunya kwa mwene pakilo na pamwisimunyumba imbaha inyimike ija kufunyla ja mwene. Umwene juno ikalile pakyanya pa kitengo kya vutua itima ihema ja mwene. 16 Navilikujagha injala kange nambe kyumilua kange, nilijua nalikuvakasagha, nambe ilifuke ilyakunyanja. 17 Ulwakuva umwanang'olo juno alipakate na kate pa kitengo ikya vutua iva ghwe n'dimi ghwa vanave,

ikuvalongosiagha mu ndwivuko isa malenga agha vwumi, naju Nguluve ipyasilagha amasosi mu maso gha vanave.

8 Unsiki ghuno umwanang'olo akati adinduile umuhuli gha lekela lubale, pe kukava kimie kukyanya kufikila hwene kivalilo kya kivalilo. 2 Kange pe nikavavona avanyamola lekela lubale vimile pavulongolo pa Nguluve pe vakapeluagha ing'elema lekela lubale 3 Unyamola ujunge akisa, akolelile ibakuli inya sahabu inya vufumba, imile pakitekelo. Akapelua uvufumba vwinga ulwakuuti avahumie palikimo ni nyifunyo sa viitiki vooni pa kitekelo ikya sahabu pavulongolo pakitengo kya vutua. 4 Iliyosi ilya fumba vula, palikimo ni nyifunyo sa vitiki, likatogha kukyanya pavulongolo pa Nguluve kuhuma muluvoko lwa munyamola. 5 Umunyamola akatoola ibakuli ija fumba akamemia umwooto kuhuma ku kitekelo. Pe akatagha paasi pakyanya pa iisi, pe ghakahumila amasio gha rangi, imuli sa rangi nulutetemo lwa iisi. 6 Avanyamola vala lekela lubale vano valyale ni ng'elema lekela lubale pe vakiling'aniagha kukusikuva. 7 Umunyamola ghwa kwasia akakuva ulukelema lwa mwene, pejikahumila ifulainja mavue nu mwoto ghuno ghuhasing'ine ni danda. Vakataghua pasi pa iisi ulwa kuuti ikighavo iisi kimo ikya iisi kipie, ikighavo kimo ikya mapiki ghakapia nilisili lyooni lyololo likapia. 8 Umunyamola ghwa vuvili akakuva ulukelema lwa mweene, ikiinu hweene kidunda kikome kyo kikapisagha nu mwoto ghukataghua mu nyanja. Ikighavo kya nyanja kikava danda, 9 ikighavo kimo ikya vupelua ifyumi ifya mu nyanja fikafua, nikighavo kiimo ikya meli sikanangika. 10 Umunyamola ghwa vutatu akakuva ulukelema lwa mwene, inondue imbaha jikaghua kuhuma kukyanya, jikamulikagha heene tochi pakyanya pa fighavo fya fikogha ni dwivuko sa malenga. 11 litavua lya nondue jikatambulua pakanga. Ikighavo kimo ikya malenga kikava pakanga avaanhu vinga vakafua vvimila vwa malenga ghano ghalyale makali. 12 Umunyamola ghwa vuone akakuvile ulukelema lwa mweene, ikighavo kimo ikya lijuva kikatovua palikimo nikighavo kimo ikya mwesi nikighavo kimo ikya nondue. Pa uluo ikighavo kimo ikya fooni kikahambuka kuva ng'iisi; ikighavo kimo ikya pa mwesi nikighavo kimo ikya pakilo nafiliale nulumuli. 13 Pe nikalola, pe nikapulika imasimula jino jikapululukagha pakati pa vulanga jikakemelagha ni lisio ilivaha, "Iiga, iiga, iiga, kuvaala vano vikukala mu iisi, vvimila vwa lwiijilo lwa lukelema luno lusighile luno lulipipi kukuvua nu munyamola ughwa vutatu."

9 Kange umunyamola ghwa vuhano akakuva ulukelema lwa mwene. Nilwa jaghile inondue kuhuma kukyanya jino jilyaghuile mu iisi. Inondue jikapelilue ifungulo sa mwina lino likalungime ku mwina ghusila vusililo. (Abyssos g12) 2 Alyadindwile u mwina ghuno naghudughile, nilyosi likatogha kukyanya likatavine kuhuman'kate mu lina heene lyoosi kuhuma mu mbembelo imbaha. Ilijuva nu vulanga filyahambuile fikava ng'iisi vvimila vwa lyosi lino lilyahumile ku mwina. (Abyssos g12) 3 N'kate mulyosi sikahuma imasi sikisa pakyanya pa iisi, sope sikapelua ingufu ndavule sila isa king'omilivuli pakyanya pa iisi. 4 Sikavulua imasi sileke kunangania ilisoli mu iisi nambe umela ghwohwoni umwololo nambe umpiki, apene looli vavaanhu vano vakale vasila muhuri ughwa Nguluve muvweni vwa pamaso

ghavanave. 5 Napakatavulua kukuwabuda avaanhu avuo, looli pikuvapumusia kwene amesi gha hano. Uvuvafi vuvanave vulyahwene ndavule uwua kung'enyua ni king'omilivuli ndavule ja jing'nya avaanhu. 6 Mofighono ifo avaanhu vilondagha uvufue, looli navangakuvone uvufue. Vinogheluagha kufua, looli uvufue vulikuvakimbila. 7 masi silyaling'ine ni farasi sinosilyaling'anisivue kuvuligu. Ku matu ghasene kwe kiyale ikiinu heene ngela ja sahabu nu wweni vwa sene vulyale ndavule avaanhu. 8 Silyale nilinyele heene sa va mama namino gha sene ghalyale hee nyalupala. 9 Silyale nikifua heene kifuva kya kyuma nilisio na mapika gha seene ghalyale heene lisio lya gale nyinga isa vulugu ni farasi sino sikimbila kuluta kuvulugu. 10 Soope silyale namakila heene ki ng'omilivuli mumakila gha seene mwesilyale ingufu isa kunangania avaanhu amesi ghahano. 11 Valyale na ghope hwene n'tua pakyanya pa vanyamola ava mwina iya kuvusila kusila. Iitavua lya lyeene mu Kiebrania lye li Abadoni, na mukiyunani iitavua lya mweene Appolioni. (Abyssos g12) 12 ligo ja kwasia jikilile. Lolagha! Yelikilile iili kulifua ivili sikwisa. 13 Umunyamola ghwa tanda akakuva ulukelema lwa mwene, nikapulika ilisio lihuma mu lipembe iya pakitekeloikya sahabu kino kilipavulogolo pa Nguluve. 14 Ilisio likam'bula umunyamola ghwa tanda juno alyale nulukelema, "Valeke avanyamola vane vano vakungiluemu kikogha ikivaha ikya Efrata." 15 Avanyamola vala vane vakaling'anisivue kukivalilo ikio ikighelanifu, ikighono ikio, umweesi ughuo, nu mwaka ughuo, valyavalekile va vam'bude avaanhu ikighavo kimo. 16 Ikighelelo kya va sikali vano valya ngalile ifarasi valyale nililima ifilundo fivili. Nilyapulike ikighelelo kivanave. 17 Uluo fye nilyalolile ifarasi mumbonekelo sango navala vano valyangalile: Iffuva fivanave filyale filangali ndavule u mwoto, ibululu jino jikapile ni njano jino najikapile vunono. Amatu gha farasi ghalyahwanine nagha nyalupala, namumalomo gha seene ghukahuma umwoto, bilyosi nikibiriti. 18 Ikighavo kya vaanhu valyabudilue ni mumuko isio itatu: umwooto, ilyosi niki biriti kino kika humile mumalomo gha seene. 19 Ulwakuva ingufu sa farasi silyale mumalomo ghaave na mumakila gha seene ulwakuva amakila gha seene ghalyaheene ndavule injoka, silyale na maatu ghano ghalyavomobile pi kuvalemasia avaanu. 20 Avaanhu navovalyagihile, vala vano valyakyale kubudua ni mumusio isio, navakalatile imbombo sivanave sino vakavomobile, kange navakabuhilile kukufunya kumapepo na kuma nguluve agha sahabu, indalama, shaba, amavue na mapiki ifinu fino nafilola, kupulika na kughenda. 21 Kange navalyalatile uvubudi vuvanave, uvuhavi vuvanave, uvuvwafa vuvanave nambe isila sivanave isa vuhiji.

10 Kange nikam'bona umunyamola ujunge um'baha ikwika pasi kuhuma kuyanya. akadindilue mulifunde, kwelilyale ilin'ganga lyosi pa mutu ghwa mwene. Uvweni vwa mwene vukale ndavule inguzo ja mwoto. 2 Alyakoliile iligombo ilidebe muluvoko lwa mwene lino likale livalulilue, najumwene akavikile ulughulu lwa mwene ulwa ndyo pakyanya pa nyanja nulughulu lwa mwene ulwa ng'ighi pakyanya pa iisi. 3 Kange akatova ilisio ilivaha ndavule inyalupala pano jiguluma, nunsiki ghuno akatovile ilisio iragi lekela lubale sikagulwima. 4 Unsiki iragi lekela lubale ysigulwime, nikale pipi pilemba, looli nikapulika

ilisio kuhuma kuyanya liti, "Lolelagha sileke pihuma kino iragi lekela lubale sijovile. Ulekaghe pilemba." 5 Kange unyamola juno nikamwaghile imile pa kyanya pa nyanja na pa iisi, aliinule uluvoko lwa mwene kuyanya 6 nakukujigha kwajula juno ikukala kuvusila nakusila juno akapelilue kuvulanga ni fyonni fino mwefile, iisi ni finu fyonni fino mwefile, ninyanja ni finu fyonni fino mwefile: "Nakwekule kudila kange. (aion g165) 7 Looli mikighono kiila, unsiki umunyamola lekela lubale iliva pipi kukuva ulukelema lwa mwene, pe ulusyefu lwa Nguluve luliva lukwiline pano apulise kuvomoba mbombo vamwene vavili." 8 Ilisio lino nikapulike kuhuma kuyanya likambula kange: "Lutagha, tola iligombo ilidebe lino livalulilue lino lilimuluvoko lwa munyamola juno imile pakyanya pa nyanja na pakyanya pa iisi." 9 Kange nikaluta kwa munyamola na pikum'bula anipele iligombo ilidebe. Akam'bula, "Tola iligombo kange ulie. Nikukuvika ilileme lyako live nuvuvafi, looli mumulomo gwako iliva linofu ndavule uvwuki." 10 Nikatoolile iligombo ilidebe kuhuma muluvo ulwa munyamola na kulia. likale linofu ndavule uvwuki mumulomo ghwango, looli ye nilile ilileme lyango likale nuvuvafi. 11 Kange ilisio lika mbulile, "Lunoghile kuvili kange wvimila vwa vaanhu viinga, ikisina, injovele na vatua."

11 Nilyapelilue iliasia lya kuvombela ndavule ulukwegho ulwa kupimila. Nikavulua, "Vukabkange ukapime inyumba inyimike ijakufunyila ija Nguluve nilitekelo navala vano vikufunya mun'kate mwa mwene. 2 Looli nungapimaghe kuluvigho ulwa kunji lwa nyumba inyimike ijabkufunyila, ulwakuavapelilue avaanhu avapanji. Pe vikikanya ilikaja iliyimike munsiki ughwafighono fine nifivili. 3 Nikavapela avolesi vango vavili uvutavuliluvuvua ku viila kunsiki ughwa mbilima jimo filundo fivili ni fijigho ntanda, yevafwalile ifigunila." 4 Avolesi ava ghe mapiki gha vili agha makindu nifisonge fivili fino fyimile pavulogolo pa Mutua ghwa iisi. 5 Ndavule umuunhu ghweni ililamula ku nangania, umwooto kuhuma mumalomo ghavanave nakunangania avalugu vavanave. Ghweni juno ilonda kukuvanangania lunoghile abudue kusila iiji. 6 Avolesi ava valiningufu isa kudinda uvulanga ulwakuuti ifula najingatonyaghe unsiki ghuno vivila. valiningufu isa kuhambusia amalenga kuva danda nakutova iisi ni mumuko sooni un'siki ghweni vangighane. 7 Unsiki gjuno viliva vamatile uvwolesi vuvanave, kila ikikanu nikiila kino kihuma mumwina ghuno ghusila kuvusila ivomba uvulugu vuvanave. Ikuvalefia na kukuwabuda. (Abyssos g12) 8 Amavili ghavanave ghilighona mu m'pulo ughwa likaja ilivaha (ghuno ikihwani kitambulivua Sodoma ni Misiri) pano uMutua ghuvanave akapumisivue. 9 Ifighono fitatu na pakati vamo kuhuma muvaanhu, kisina, jovele, nakila kisina vilolagha amavili ghavanave kange navange naviliumia uvutavule kuvika mu mbipa. 10 Vala vano vikukala mu iisi vihovoka wvimila vwa mwene nakukwovela, nambe kulaghisania uluvonolo ulwakuva avuo avavili vavili valyavapumwisa vala vano vikukala mu iisi. 11 Looli ifighono fitatu na pakati ulujilo nu vwumi kuhuma kwa Nguluve jikuvigila avene vikwima ku maghulu ghavanave. Uludwesi uluvaha lukuvaghwila vala vano vikuvagha. 12 Kange vipulika ilisio ilivaha kuhuma kuyanya likuvavula, "Mwise kuno!" Navene viluta kuyanya mulifunde, unsiki ghuno avalugu vavanave viloola. 13 Mukivalilo ikio kuliva nulutetemo uluvaha luno ulwa

kijigho kimo ulwa likaja lughua. Avaanhu mbilima lekela lubale vibudua mu lutememo navano visighala vwumi vikwoghopesivua nakumpela u Nguluve uvwimike uvwa kukyanya. 14 Iga ja vuvili yejikiile. Lolagha! Iga javutatua jikwisa ng'aning'ani. 15 Kange umunyamola ghwa lekela lubale akatovile ulukelema lwa mwene, nilisio ilikome lilyajovile kukyanya na kuuti, "Untua ghwa iisi vwa vatua umitua ghwituu nu ghwa Kilisite ghwa mwene. Iitema kuvusila nakusila." (aiōn g165) 16 Looli avaghooghlo ifijigho fivili na vane navano vakalilile pafitengo fya vutua pavulongolo pa Nguluve valyaulghwile vavuu pasii pa iisi, uweni vuvanave vwinime pasi, naveene vakifunyagha kwa Nguluve. 17 Vakaati, "Tuhumia inyongesio siitu kulyuve, Mutwa Nguluve, n'tema ghwa fyooni, ghwa juno pwale, najuno pweukale, utoolile ingufu sako imbaha isa kutengula kutema. 18 Avapanji vakakalala, looli ilyojo lisile. Un'siki ghufikile ku vafue ku highua uve kukuvohela avavombi vako avavili, avitiki na vano vikulyoghopa ilitavua lyako, vooni vavili vano navanoghile kiinu navanyangufu. Nu n'siki ghwako ghufikile un'siki ughwa kuvanangania vaala vano vakale vikujinangania iisi." 19 Kange inyumba inyimike ijakufunyila ija Nguluve ku kyanya lilyadindulilue nilisanduka ilya agano fya mwene lilyavonike munyumba inyimike ija kufunyila ijawmene. Kwelukale ulumuli nu lumuli, injeghelo, ulugulumu ulwa ragi, ulutetemo ulwa iisi namavue agha fula.

12 Ikivalilo ikivaha kikavoneka kukyanya: un'dala juno aluafwikilue nulujuva, akale nu mwesi psi pamaghulu gha mwene; ni ngeela ija nondue kijigho ni fivili sikale pakyanya pa muutu ghwa mwene. 2 Alyale namimba kange akalilagha vwimila vwa vuvafi vwa kuhola nuvuvafi uvwa kukufungula. 3 Likivalilo ikinge kikavoneka kukyanya: Lolagha! Kulyale ni njooka indangali imbaha jino jilyale na maatu lekela lubale na mapembe kijigho kimo kange pe kulyale ni ngigha lekela lubale mumatue gha seene. 4 Unkila ghwa jeene ghukasyolagha ikighavo kimo ikya nondue ku kyanya nakutagha pasi pa iisi. Injoka jikima pavulongolo pa mama juno akale pipi kuhola, ulwakuuti unsiki ghuno ihola, apate kukun'kulubika umwana ghwa mweene. 5 Alyamuhilile umwana, umwana juno ilikufitema ifipelela fyooni mu lukwegho ulwa kyuma. Umwana ghwa mwene alya tomolilue ku kyanya kwa Nguluve ku kitengo ikya mwene ikya vutua, 6 naju mama alyakimilile kulukuve pala pano u Nguluve alyapaling'anisie kuva apuo kulwa mweene, ulwakuuti atanguie ifighono mbilima jimo nifughono ntanda. 7 Lino kwelilyale lililugu kukyanya. U Mikaeli na vanyamola vake vakalwisagha ni njooka imbaha na vanyamola va mweene vakalwisagha na voope. 8 Looli injoka najilyale ni ngufu sino sikwiline kulefia. Pa uluo na pwevulyale kange uvwelefu kukyanya kwa mwene na vanyamola va mwene. 9 Injoka im'baha injoka jila ja pakali jino jitambulivua ibilisi nambe usetano juno isyanga - iisi jooni akataghua paasi pa iisi, nava vanyamola va mwene vakataghua paasi palikimo nu mweene. 10 Kange pe nikapulika ilisio ilivaha kuhuma ku kyanya: "Lino uvupoki vwisile, ningufu nu vutua vwa Nguluve ghwituu, nuvutavulilua vwa kilisite ghwa mweene. Ulwakuva umwoheesi ghwa nyalukolo vitu ataghilue pasi— juno avaholagha pavulongolo pa Nguluve ghwituu pamwisi na pakilo. 11 Valyan'tolile ni danda ja mwanang'olo na kulisio

lya vwolesi vuvanave, ulwakuva navalighanile fiijo uvukalo vuvanave, nambe kufua. 12 Pauluo, lulutilagha, umue kukyanya, numue mwevano mukukala mun'kate mu jeene. Looli iiga ku iisi na kunyanja ulwakuva umosi ikile kulumue. Amemile ing'alasi, ulwakuva akagwile kuuti alinu nsiiki n'debe. 13 Un'siki injoka pano jikakagwile kuuti jitaghilue pasii pa iisi, akamfuata u mwana mama juno alyaholile umwana un'dimi. 14 Looli umwana mama alyapelilue amapika gha vavili agha masimula ing'ome, ulwakuti akagule ku pululuka kufika pala pano pakaling'anisivue jujuo ku lukuve, pala pano panoghile kulolua nu mwene, nkuusiiki, amasiki kukimenyule kya nsiinki - pano najinoghile pikupafikila injoka jila. 15 Injoka jikakung'a amalenga kuhuma mumulomo ghwa jene ndavule ikikogha, ulwa kuuti jivombeke ghonsyole. 16 Looli iisi jikatanga umwana mama. Jikahaama umulomo ghwa jene na pigulubika ikikogja kino jikafunyile injokabkuhuma mumulomo ghwa jene. 17 Pe injoka jikan'alalila u mama jula ghwope pe akavuka na pivomba uvulugu nikipelela kya mwene kyooni vala vano vileva ku ndaghilo sa Nguluve na pigadilila uvuhosi vwimila u Yesu.

13 Kange injoka jikima pakyanya pa lihanga mulubale mu nyanja. Kange nikakivona ikinu kihumile mu nyanja. Kilyale namapembe kijigho kimo na maatu lekela kubale. Mumapembe gha jeene mweesilyale ingela kijigho, na mumatu gha kyeene mweghalyale amasio agha kubenapula kwa Nguluve. 2 Ilikanu ikio kino alyakivwene kilya hwene duma. amaghulu gha jeene ghalyale heene gha Samagu, umulomo gwa jeene ghulya heene ghwa nyalupala. Ilijoka lila likam'pela ingufu, napakitengo kya mwene ikya vutua nuvutavulilua uvunyangufu kyoongo kutema. 3 Umutu ghwa kikanu kimonga kilyavonike kuuva nuvulemale uvuvaha nuvovulyanoghile kumuletela uvufue. Looli uvulemale vwa jeene vukasooka, iisi jooni pe jikadegha jikavingilila kung'anu. 4 Kange vakifunya ku njoka, ulwakuva alyapelilue uvutavulilua nikikanu kiila, kange vakifunya kukikanu kiila, vakaghendelelegha kujoova, "Ghweveni ndavule ikikanu? kange "Ghweveni juuno itovana nakyope? 5 Ilikanu kikapelua umulomo ulwakuuti kijoope amasio gha kughinia namaligho. Kilyatavulilue amesi ifijigho fine nagha vili. 6 Pauluo ikikanu kikadindula umulomo ghwa kyene kujoova amaligho kwa Nguluve, kikaligha ilitavua ilya mwene, napapano akikalagha navano vikukala kukyanya. 7 Ilikanu kikatavulua kuvomba uvulugu na vitiki pikuvatola. kange, kikapelua uvutavulilua kufipelela fyooni, kuvaanhu, kunyovele na kufisina. 8 Vooni vano vikukala mu iisi vikufunyagha kwa mweene, ghweni juno ilitavua lyake nalilembilue, kuhuma iisi jipelua, mukitabu kya vwumi, kino kya mwana ng'olo, juno alya dumulilue. 9 Nave ghweeni juno alinimbughulutu ghwe apulikisiaghe. 10 Nave jumonga aghomilue, kwoope kuvughomua iluta. Nave jumo ibuda ni bamba, ni bamba ibuduagha. Iji ng'emela ja vukola nu lugudo nu lwitiko ku avuo nu lwitiko ku avuo vaano viitike. 11 Kange pe nikavona ikikanu ikinge kikwisa kuhuma mu iisi. Kilyale namapembe ghavili heene ng'olo pe jikajova heene njoka. 12 Alyatuhufisie uvutavulilua vyooni mu kikanu kila ikya kwasia nakuva apuo kyeene nakuvomba mu iisi navala vano valikalile vikufunya kukikanu ikilongosi, kila kino uvulemale vya kyeene

uvponile. **13** Akavombile ikidegho ikinyangufu, kange akaviki umwooto ghuike mu iisi kuhuma kukyanya pavulongolo pa vaanhu, **14** na kukivalilo akatavulivue kuvomba, akavasyangile vaala vano vikukala mu iisi, ikuvavula kuling'anisia ifihwani nu vwoghofi uvwa kikanhu kino kikalemasivue ni bamba, looli ikukala. **15** Alyatavulivue kuhumia umwuja ku kihwani ikya kikanu ulwakuuti ikihwani kikagule pijova na pikuvambusia vooni vanovakan'kanile kukufunya kukikanhu vabudue. **16** Kange akumilisie kwa muunhu ghweni, juno asita luvumbulilo nhu nyangufu, umofu nu n'kotofu, umwavuke nun'kami, kukwipula ikivalilo muluvoko ulwa ndio namba mweweni. **17** Nambe nalulyanoghile kwa muunhu ghweni ku ghusia namba kughula mwene juno alinikivalilo ikya ngano, iiji je namba ilitavua lyake mwelighendela. **18** Iiji jilonda uvukola. Nave ghweni alinuvukagusi, muleke akagule kuvomba imbalilo ja namba ija kikanu. Ulwakuuva namba ja vumuunhu. Inamba jake ja filundo tanda nifijigho tanda na tanda.

14 Nilyalolile nikambwene umwanang'olo imile pavulongolo palyune pakyanya pa kidunda ikya Sayuni. palikimo nu mwene vakale kijigho kimo na fine imbilima inne avanyalitavua lya mwene ni litavua lya Nhaata ghwa mwene lilembilue mufipelua fya wweni vuvanave. **2** Nikapulike ilisio kuhuma kukyanya lipulikika ndavule ulungulumo lwa malenga minga nilisio ilivaha lya ragi. Ilisio lino nikapulike hweene vakuva filongilongi vanovikua ifilongilongi fivanave. **3** Vikwimba ulwimbo ulupia pavulongolo pa kitengo kya vutua na pavulongolo pavanya wumi vane kange navaghoghoho. Nakwale namba unyangufu ughwakumanyila ulwimbo uluo namba imbilima kilundo kimo ni mbilima fijigho finne ni mbilima inne vano vapokilue kuhuma mu iisi. **4** Ava vevano navikinyasie vavuo ku vamama ulwakuva vakilolelele vavuo nimbombo sa vuvwafu. Ve ava vanovakam'bingiile umwanang'olo pooni pano akalutagha. Ava valyapokilue kuhuma ku vaanhu vakava meeke sa kwasia kwa Nguluve na kwa mwanang'olo. **5** Napwevule uvudesi vano vakavonike mumalomo ghavanave; navipikua. **6** Nikamwaghile unyamola ujunge ijumba pa kate nakate pa vulanga, jujuo unyamola ughwa kukyanya unyamola unofu kupulisia vano vikukala mu iisi kukila ku kipelela, kisina, njoovele na vaanhu. (aiōnios g166) **7** Akavakemelile kulisio ilivaha, "Mumwoghpaghe u Nguluve kange mu mpelagha uvwimike. Ulwakuva unsiki ghwa vuhighi ghulipipi mufunyanghe kwa mwene, umwene juno apelite uvulanga, ni iisi, ni nyanja, ni ndwivuko sa malenga." **8** Umunyamola ujunge - umunyala ghwa vuvili - akavingilila iti, "Ughuile, ughuile Babeli m'baha, juno akavanywisisie avafipelelauhujho lwa vumalaya, nulunge luno lukaletile ing'alasi kuveene." **9** Umunyamola ujunge - umunyamola ghwa vatutu - alya vavingilile, akajova kulisio ilivaha, "Ghweni juno ikufunya ujuo ikikanhu niki hwani kya mwene, kange kukwupila ikivalilo ikya wweni vwa mwene namba uluvoko, **10** umwene kange ilinyua uluhujho lwa lyojo lya Nguluve, uluhujho luno luling'anisivue na kukungua namba ku hasiling'ania mukikombe ikya ng'alasi ja mwene. Umuunhu juno inyua ilipumuka ku mwotoo nhu mwotoo ughwa kibiliti pavulongolo pa vanyamola va mwene na vimike pavulongolo pa mwana ng'oloo. **11** Nilyosi lya vuvafi vuvanave likavuka kuluta kuvusila na kusila,

navalyale nulupumo pamwisi na pakilo - vala vano vikufunya ku kikanu na kukihwaani kyake umuunhu ghweni juno alyupile ikivalilo ikya litavua lya mwene. (aiōn g165) **12** Iji ng'emero ja kughuula na kuguda ku vimike, vala vano vikusitika indaghilo sa Nguluve nu lwitiko mwa Yesu." **13** Nilyapulike ilisio kuhuma kuvulanga liiti, "Lembagha isi: Vinomile avafue vano vifwila mwa Mutwa." "Ena," ijova u Mhepo, "Ulwakuuti vapume kuhuma mu mbombo saave, ulwakuva imbombo saave sikuvavingililagha." **14** Nikalola nikalivona ilifunde ilivalafu, juno alikalile mulifunde ilyajumo alyale kihwani kya mwana ghwa muunhu. Alyale ningela ja sahabu pamutu ghwa mwene ni bamba inemi muluvoko lwa mweene. **15** Umunyamola ujunge kange akisile kuhuma ku nyumba inyimike ijakufunya pe akakemela nilisio ilivaha kuluta kwa jula juno alikalile mulifunde: "Toola ibamba jako utengule kubena. Ulwakuva unsiki ghwa mbeno ghufikile, ulwakuva ifyakubenua fino fili mu iisi fifikile." **16** Kange jula juno alyale mulifunde akakilisila ibamba jaake pakyanya pa iisi naji iisi jikabenua. **17** Umunyamola ujunge akisa kuhuma kunyumba inyimike ijakufunya lya kukyanya; Ghope alyale ni bamba inemi. **18** Kange pe akava umunyamola ujunge kuhuma kukitekelo, nu umunyamola ujunge juno alyale nuvutavulilua ku mwotoo. Akanikemela nilisio ilivaha umunyamola juno alyale ni bamba inemi, "Toola ibamba inemi pe ukong'anie amatafi gha luhuje kuhuma ku musabibu ughwa iisi, ulwakuva lino isabibu sivesile." **19** Umunyamola alyatwalile ibamba mu iisi pe akakong'aniamu m'beno ghwa sabibu sa iisi pe akatosia mulipipa ilivaha ilya luhujho ilya ng'alasi ja Nguluve. **20** Ikiuhujho ikya luhujho kikadijuadijua kunji ku likaja najidanda jikakung'ika kuhuma ku kyimo ikya hatamu ja farasi, ku stadia ijambilima jimo nifilundo tanda.

15 Kange nikalola ikivalilo ikinge kukyanya, ikivaha kange kya kudegha; Kwevalyale avanyamola lekela lubale vano vileta imumuko lekela lubale, sino siliyale mumuko sa kuvusililo (Mu uluo ing'alasi ja Nguluve jiva jikwiilene). **2** Nikakyaghile kila kino kikahumile kuva nyanja ija bingabinga jino jilyahasing'ine nhu mwotoo, kange jikima palubale pa nyanja pano vala vakalefisie vvimila vwa kikanu kihwani kyamwene, na pakyanya pa namba vvimila mu litavua lya mwene. Valyakolile ifilongilongi fino valyapelilue nu Nguluve. **3** Valyale vikwimba ulwimbo lwa Musa, um'bombi ghwa Nguluve nu lwimbo lwa mwanang'olo: "Imbombo sako m'baha kange sa kudegha, Mutwa Nguluve, ghwejuno utemile fyooni. Ghwa lweli na si siila sako sa kyang'ani sa kyang'ani, Ntua ghwa fisina. **4** Ghweveeni juno ikunua kukukwoghopa uve Mutwa na kulyimika ilitavua lyako? Ulwakuva uve juve ulimwimike. Ifisina fyooni fikwisa kukufunya pavulongolo palyuve ulwakuva ulinofu ni mbombo sako sivonike." **5** Yeghakilile amambo aghuonikalolile, pavwimike kyongo, panolikale ilihema lya vwolesi lino likadindikile ku kyanya. **6** Kuhuma pa vvimila kyongo vakisa avanyamola lekela lubale avanyamumusio lekela lubale, vafwalile ameenda amanono, ikityani kino king'ala nu mshipi ughwa sahabu kusyunguta iffuva fivanave. **7** Jumo ughwa vala vano vumi vanne akahumia kuvanyamola lekela lubale ni bsukili lekela lubale isa sahabu sno siliyamemile ilyojo lya Nguluve vano vikukala kusila na kusila.

(aiōn g165) 8 Pawwimike kyongo pakamemile iliyosi kuhuma lwimike ulwa Nguluve na kuhuma mungufu sa mwene. Nakwale nambe jumo juno naingile m'paka imumuko lekela lubale isa vanyamola.

16 Nikapulika ilisio ilivaha kuhuma pa vwimike kange liiti kuva avanyamola lekela lubale, “Lutagha ukakung'e mu iisi ifuvughaana lekela lubale ifya ng'aalasi ja Nguve.” 2 Umunyamola wa kwanda ajaluta akakung'a ikivughaana kya mwene mu iisi; uvulemale uvuvivi na manyavuvafi kyongo ghasile mu vaanhu ava nyakihwani kya kikanu, kuvala vano vakifunyagha ku kihwani kya jeene. 3 Umunyamola ghwa vuvili akakung'a ikivughana kya mwene mu nyanja; jikava hwene danda ja muunhu juno afuile, ifipelua fyonii ifinyavvumi fikafua. 4 Umunyamola ghwa vutatu akakung'a ikivughaana mu fikogha na mu ndvivuko sa malenga; fikava danda. 5 Umunyamola ghwa malenga iiti, “uve ulimwimike - juno kweule kange juno kwe utyale, mwimike ulwakuva uletile uvuhighi uvu. 6 Ulwakuva vakakung'ile idanda ja vitiki na vaviili, avapelile aveene kunyua idanda; kyekino kivanoghile. 7 Nikapulika ikitekelo kikwamula, “Ena! Mutwa Nguluve juno utemile fyooni, ihiigho sako sa lweli kange sa kyang'ani.” 8 Umunyamola ghwa vune akakung'a kuhuma mu bakuli ja mwene pa lujuva likatavulilue kukyanya avaanhu nu mwotoo. 9 Vakyanyanyilue nilifuke ilya kwoghofia pe vakasyojola ilisio lya Nguluve, avanyangufu mumuko sooni. Navalatalile nambe pikum'pela uvwimike. 10 Umunyamola ghwa vuhano akakung'a kuhuma mubakuli ja mweene pakitengo kya vutua ikya kikanu, ing'iisi jika kupikile uvutua vwa mwene. Vakagweenula amino muvuvafi kyongo. 11 Vakamulighile u Nguluve ghwa kukyanya vwimila vwa vuvafi vuvanave nu vulemale vuvanave, valyajighe navalatalile kusila sino valyavombile. 12 Umunyamola ghwa ntanda alyakung'ile kuhuma mubakuli ja mweene mu kikogha ikivaha, iki Frati, namalenga gha kyeene ghamu ulwakuuti kikagulike kuling'ana isilila ku vatua vanovikwisa kuhuma kuvuhuma. 13 Nikasaghile imhepo inyali itatu silya vonike hwene manyotu ghano ghihuma kunjii mumulomo ghwa njoka, ing'anu jila, nu mbiili ghwa vudesi jula. 14 Se mopo sa mipepo sino sihufia ifidegho fya kudegha. Valyale viluta kwa ntua ghwa iisi jooni ulwakuuti vavakong'anie palikimo muvulugho mufighono ifivaha ifya Nguluve, juno itema fyooni. 15 (“Lolagha! nikwisa ndavule umuliasi! Inomile jula juno ikikala maaso, juno ifwala vunofu amenda gha mwene ulwakuuti aleke kuhuma kunjii alivufula na pikusagha isooni sa mweene.”) 16 Valyavakong'anisie palikimo pano pakatambuluagha mu kiebrania Amagedoni. 17 Umunyamola ghwa lekela lubale akakung'a kuhuma mu bakuli ja mwene kuvulanga. Pe ilisio ilikome ilivaha likapulikika kuhuma pa vwimike nakuhuma pakitengo kya vutua, jikati, sisilile!” 18 Kwe silyale imuli isa lumuli lwa rahi, lugulumo, lugidulo lwa rahi, nu lutetemo lwa kwoghofia nulutetemo ulukome lwa iisi lino nalughelile luhumile mu iisi kutengulila avaanhu kuhuma mu iisi uluo lwale lutetemo lukome fijo. 19 Ilikaja ilivaha lilyaghavilue ifimenyule fitatu, namakaja gha fipelela ghakaghua. Pe u Nguluve akakumbusia u Babeli um'baha, pe akalipela ilikaja ilio ikikombe kino kilyamemile uluhuje kuhuma mung'alasi jake inya lyooyo. 20 Ifiponge fyooni

fikasova na fifidunda nafikavoneka kange. 21 Ifula im'baha ija mavue, jilyale nuvusitu uvwa mavue amavaha, jikika kuhuma kukyanya kuvulanga kuvaanhu, vakam'pika u Nguluvē vwimila vwa fula imbaha ja mavue ulwakuuva ulupumuko uluo lulwyle luvivi kyongo.

17 Jumo ughwa vanyamola lekela lubale alyale ni fitasa fiila lekela lubale akisa na pikum'bula, “Isa, nikukusona uluhighilo lwa mbwafu u m'baha juno ikukala mumalenga minga, 2 juno ava tua va iisi vavombile naghwoope isa vuvwafu na muluhuje lwa muvuvwafu vwa mweene vano vikukala mu iisi vaghalile.” 3 Umunyamola akanoola mu mepo mpaaka kulukuve, nilya m'bwene u mwana mama ikalile pakyanya pa ng'anu indangali juno amemile amatavua agha nyamaligho. Ing'anu jilyale na maatu lekela lubale namapembe kijigho. 4 Umwana mama alyafwasivue amenda gha sambalau ni ndangali apambilue ni sahabu amavue gha lutogo, ni lulu. Alyakolelile muluvoko lwa mweene ulwa sahabukino kimemile ifiinu fino fikalasia nhu vunyali vwa vuvwafu vwa mweene. 5 Pavweni vwa mwene lilembilue ilitavua lya vusyefu: “BABELI UM'BAHA, GHWE NG'INA GHWA VAMALAYA NI FINU FINO FIKARASI MU IISI.” 6 Nikalula kuuti umwanamama uju akaghalile idanda ja vitiki ni danda javano valyafwile vwimila u Yesu. Unsiki ghuno nilyam'bwene, nikadeghile kyongo. 7 Looli umunyamola akam'bula, “Kiki ghudegha? Nikukwolelela uvu mama kye kiinu kiki nu ng'aanu ikuntokla (ing'aanu ijjo jinyamaatu lekela lubale namapembe ghala kijigho). 8 Ing'anu jino ukajivwene pwejikale, nakwejiili kange lino, looli jiling'anisie kuhuma mu lina linlo lisila vusililo. Kange jighendeleghe kuvomba uvunangi. Kuvala vano vikukala mu iisi, vala vano amatavua gha vanave naghalemilue mukitabu ikya vwuumi kuhuma livikua ulwalo lwa iisi - vilidegha pano vikujivona ing'anu jino pwiili, kuuti na pe jiiili lino, looli alipipi pikwisa. (Abyssos g12) 9 Ing'emelo iiji vwimila vwa haala sino sivungike. Amaatu lekela lubale ni fidunda lekela lubale pano umwana mama alikalile lakyanya pa fyene. 10 Joope kange ve vaatua lekela lubale. Ava tua vahano vaghwile, jumo kwale, jumo akyale na isile; unsiki ghuno ikwisa, ikukala unsiki n'debe. 11 Ing'anu jino kwejiilyale, looli lino napwiili, kange ghwe ntua ghwa lekela kwooni, looli ghwe jumo na vutua lekela lubale, kange iluta kuvunangi. 12 Amapembe ghala kijigho ghano akaghavweene ve vatua kijigho vano navupiile uvutua, looli vikwupila uvutavulilua hwene vatua ku kivalilo kimo palikimo ni ng'anu. 13 Ava vali nu n'ng'oluo ghomo pevikipela ingufu sa vanave nuvutavulilua vwa ng'aanu jila. 14 Vilua ililugu avene nu mwana ng'olo. Looli umwanang'olo ikuvalefia ulwakuva Mutwa ghwa vatua Ntua ghwa vatua - mwamwene tukemelilue, tusalulivue, vapesie.” 15 Umunyamola akam'bula, “Amalenga ghala ghano akaghavwene, pala pano akikalileumalaya jula ve vaanhu, fupugha, fisina ni njovele. 16 Amapembe ghala kijigho ghano aka ghavwene - ni ng'aanu jila vikusulagha u malaya juula. Voope vikum'bikagha mwene kange vufula, vilisagha um'biili ghwa mwene, pe vinyanyilila nu mwotoo. 17 Ulwakuva u Nguluve avikile mu mojo gha vanave kum'pinda uluhuvilo lwa mwene ku lwing'ano ulwakujipela ing'ano ingufu sivanave pikun'ema m'paka amasio gha Nguluve ghiiliva ghikwilana. 18

Umwanamama jula juno alyam'bwene lye likaja lila ilivaha lino litemile uvutua vwa iisi."

18 Ye fikilile fyonni ifi nikabwene umunyamola ujunge ikwika paasi kuhama kukyanya. Umwene alyale nuvutavulilua uvuvaha, na ji iisi jikamulikue nhu vvimike vwa mwene. **2** Alyalilile nilisio ilivaha, akajova, "Ghughwile, ghughwile, ilikaja ilivaha iya Babeli! Ulivukale vwa Mipepo, kange panosikukala imhepo indamafu soni, kange napano vikukala avanyali voni nikijuni kino kikalasia. **3** Ulwakuva ifisina fyooni finywile uluhuje nhuvunoghelua vwea vuvwafu vvamweene vuno vukum'pelelela ing'alasi. Avatua va mu iisi va vwfufike naghwoope. Navanyaduka vooni vooni va mu iisi vakavile uvuvwafu ku ngufu sa mikalile gha mwene gha vunoghelua." **4** Kange nikapulika ilisio ilinge kuhama kukyanya liiti, "Vukagha kwa mwene mwe vaanhu vango, ulwakuuti mulihasing'ana mumakole gha mwene, ulwakuuti meleke pikuvupila imumuko sa mwene sooni. **5** Inyali sa mwene simemeleng'ine kukyanya heene vulanga, naju Nguluve asikumbwike imbombo sa mwene imbivi. **6** Mumombaghe ndavule akavahombile avange, kange muhombaghe mugomokaghe kavili ndavule akavombile; mukikombe kino akahasing'inie, mumanikiaghe kavili ulwa mweene. **7** Ndavule akighinisie jujuo mwene, kange akikalile nulunoma, mum'pelaghe imumuko nyinga na kusukunala. Ulwakuva ijova mu mwoojo ghwa mwene, nikalile hwene minja Ntua; kange nanilimfwile, nambe na kwande nikukwagha kulila." **8** Pa uluobumu n'kate mukighono kimo imumuko sa mwene sikumulemagha: Vufue, ikililo, nhi njala, itangukagha nu mwotoo, ulwakuva u Mutwa u Nguluve ghwe nyangufu, kange ghwe mighi ghwa mwene." **9** Avatua va iisi vano vakavwafwike na kuhasing'ana palikimo nu mwene vilililagha na pikung'ulasia pano kwande vikulivona iliyosi ilyakupia umweene. **10** Vikwima patali numwene, ku vwohofi vwa vuvafi vwa mwene vitisagha, "Iiga, iiga kulikaja ilivaha, Babeli, ilikaja ilinyangufu! Ku kivalilo kimo uluhighilo lwako lwisile." **11** Vanyaduka va iisi mulilaghe na pikung'ulasia vvimila u mwene, ulwakuva nakwale nambe jumo juno ighula ifinu fya mwene kange - **12** ifiinu ifya sahabu, indalama, amavue agha lutogo, lulu, ugolole um'balafu, izambalau, umwene nda ghuno ghutetema, ndangali, amapiki ghoni ghono ghinukila vunofu, ifivombelo fyonni ifya mapembe gha jungua, ifyombo fyonni fino fitendilue namapiki gha lutogo, shahaba, kyuma, ilivue, **13** Mdalasini, ifilungo, vufumba, manemane, vubani, uluhuje, amafuta, uvutine uvunono, ingano, ing'ombe ni ng'olo, ifarasi ni gale, na vakami, ni numbula sa vaanhu. **14** Imeke sino ukasinoghilue ni ngufu saako sivukile kuhama kulyuve. Uvunoghelua vwaako vwooni nhu vunonofivikile, nafilavoneka kange. **15** Vano vighusia ifiinu ifi vano vakavile uvumofu muvughane vvamwene vikwimagha kuvutali kuhama kwa mwene vvimila vwa vwohofi vwa mumuko saa mwene, vilila nilisio lya kung'ulasia. **16** Viiti, "Iga, iiga kulikaja ilivaha ghwe juno ifwikilue ugolole unono, sambalau, ni ndangali, na kunosevua ni sahabu, ni finu ifya lutogo ni lulu!" **17** Mun'kate mu sala jimo uvumofu vwooni uvuo vutokilale. Avaghendesia meli vooni, kange avoghelelelaji va mubahari na vooni vano vivomba imbombo mu nyanja, valyimile patali. **18** Valyalilile ye

vikulivona iliyosi ilyakupia umwene. Vakaati, "Likaja liliku lino liwanana nilikaja ili ilivaha?" **19** Vakitaghile iling'undi pa matu gha vanave, pe vakalila, vakahumagha amahosi na pikung'ulisia, "Iiga, iiga ghwelikaja ilivaha mwonimwoni vano valyale ni meli saave mu nyanja valyale vamofu vvimila vwa kyuma kya mwene. Mun'kate mu sala jimo vitipulue." **20** "Mukelaghe khu lwa mwene, vulanga, umwue vitiki, mweva sun'gua navavili, ulwakuva u Nguluve aletile uluhighilo lwa mwene pa ulu!" **21** Umunyamola unyangufu alyanyanywile ilivue hweene livuhe ilivaha iya kuhavilila kange akatagha mu nyanja, akaatisagha, "Kusila iiji, Babeli, ilikaja ilivaha liila, ghutagha pasi kuvu lefi nulavoneka kange. **22** Amasio gha finanda, avanyanyimbo, avaseja pilimbi, nulu kelema navalapulika kange kulyumue. Nambe avamang'ani vooni navalavoneka kulyumue. Nambe ilitavua lya lituule nalilapulikka kange kulyumue. **23** Ulumuli lwa tala nalulamulika mulyuve. Ilisio lya nyavutolani umughosi nu nyavutolani umu mama nalilapulikka kange mulyuve, ulwakuuva avaghusia fiinu vako valyale vavaha va mu iisi, kange vafisikina, vasyangilue nuvuhavi vwaako. **24** Mun'kate mwa mwene idanda ja vavili na vitiki jilya vonike, ni danda ja vooni vano valya m'budilue mu iisi."

19 Yesisilile sooni isi nilyapulike ilisio ilinyafua imbaha lya lipugha ilivaha iya vaanhu ku kyanya liiti, "Haleluya. Uvupoki, uvvimike, ni ngufu fya Nguluve ghwitu. **2** Uluhighilo lwa mwene lwa lweli ulwa kyang'aani, ulwakuuva amighile umalaya um'baha juno akajinanginie iisi nuvuvwafu vwa mwene. Alumbile ku danda ja vavombi va mwene, jinOK akajikung'ile jujuo." **3** Ulwa vuvili vakaati, "Haleluya! Lyosi lyilihuma kwa mwene kisila na kusila." (aion g165) **4** Avaghogholo vala fijigho fivili na vane nifipelua ifyumi fine vakafughama na kukufunya kwa Nguluve juno ikukala pakitengo kya vutua. Vakatisagha, "Ameni. Haleluya!" **5** Pe ilisio likahuma ku kitengo kya vutua, likaatisagha, "Mughiniaghe u Nguluve ghwitu, umue mwe vavombi va mwene vooni, umue mwevano mukufunya kwa mwene, vooni avasila luvumbulilo na vanyangufu." **6** Penikapulika ilisio heene lisio lya ikipugha ikivaha ikya vaanhu, heene lisio lya luvujilo lwa malenga aminga, hweene lugulumo lwa radi, likatisagha, "Haleluya! Umutua ghwe Nguluve ghwitu, n'temi ghwa vaanhu vooni, itema. **7** Tululutlaghe na pihovoka na pipeela ulwimiko ulwekuva uvutolani nulukelo lwa mwanang'olo wwisile, najumama ghwa vutolani aling'anisuve." **8** Alyatavulilue kufwikua isopeka imbalafu jino jimulika (isopeka imbalafu se mbombo sawwakyang'haani isa vitiki). **9** Unyamola akajovagja nune, "Lembagha iisi: Vafunyilue vanovaghongolilue kulukelo ulwa vutolani uvwa mwanang'olo." Kange akambula, "Agha gheasio gha kyang'haani gha Nguluve." **10** Nilyafughime pavulongolo pa maghulu gha mweene nikifunyagha, "Nungavombaghe vule vule! Une nili m'bombi nino ghwa navanyalukolo vaako nejjuno nikolile uvwolesi vwa Yesu ifunyaghe ifunyaghe kwa Nguluve, ulwakuva uvwolesi vwa Yesu je mhepo javavili." **11** Kange nilyavuvwene uvulanga vudidwike, lolagha kwejiyale ifarasi imbalafu! Ghwoope juno alayangalile itambulua mwitiki kange ghwa kyang'haani. Higha kuvulweli na kuvomba ililugu. **12** Amaaso gha mwene ghaheene lulapi lwa mwotoo pa muutu ghwa mwene aliningela nyinga. Alinilitavua lino lilembilue kwa

mwene lino nalikagwile namba umuonhu looli jujuo. **13** Afwalile umwenda ghuno ghusuvikilie mu danda, ilitavua lya mwene akatambuluwaga Nguluve. **14** Ifipugha fya kukyanya filyale fikumbingilila pakyanya pa farasi im'barafu, siliyafwikilie isopeka inono, imbalafu inofu. **15** Mu mulomo gjwa mwene jihuma ibamba inemi jino jitipula ifipelela, ghwope ikuvatemagha nulukwegho ulwa kyuma. Ghwoope ikanyila ifikong'olo fya luhuje ni ng'alasi imbaha ija Nguluve, itema mu vooni. **16** Ghwoope alembilue mu mwenda ghwa mwene na pavweni vwa mwene ilitavua, NTUA GHWA VATUA MUTWA GHWA VATUA. **17** Nilyam'bene inyamola imile mu lijuva. Alyafikemelile nilisio ilivaha ifijuni fyooni fino fipululuka kukyanya, "Mwisaghe, mukong'anaghe palikimo kyakyakulia ikivaha iky Nguluve. **18** Isagha mulie inyama ija vatua, inyama jivasikari, inyama ja vaanhu avavaha, inyama ja farasi navangalila farasi, ni nyama ja vaanhu vooni avavuke navakami, avasila luvumbulilo navanyangufu." **19** Nilyajivweene ing'anu navatua va iisi palikimo nhi kipugha kya vanave. Valiling'anisie vvimila vwa kuvomba ililugu jumo juno alyangalile ifarasi nilipugha lya mwene. **20** Ing'anu jikakolua nu m'bili ghwa jene ghwa vudesi juno akavombile ifidegho nuvutavulilua vwa mweene. Kufidegho iki akavasyangile vala vano vakuupiile ikihwani kya ng'anu vano vakafughime ku kihwani kya mweene. Vooni va vili vakataghilue vajighe vwuimuliusumbi lya mwoto lino livikanikibiriti. (Limnē Pyr g3041 g4442) **21** Vala vanovakasighile valyam'budile ni bamba jino jilyahumile mu mulomo ghwa jumo juno akangalile pakyanya pa farasi. Ifijuni fyooni filyalile uvuvole vwa mafimba ghanavane.

20 Kange nikamwagha umunyamola ikwika kuhuma kukanya, akale ni fungulo ija mwino ghuno ghusila kusila na munyororo un'kome muluvoko lwa mwene. (Abyssos g12) **2** Akakolile injoka jila, injoka ija kale, juno ghwe setano nambe setano, napikun'dindila amaka mbilima jimo. **3** Akan'taghile mulishimo ilisila vusililo, akalidinda napibika umuhuri pakyanya pa jene. Ulu lulyale anala ulwakuuti nangadenganiaghe avapanji kange amaka mbilima jimo pano ghisila. Ye sikilile apuo, vikumulekesia mwavuke un'siki n'debe. (Abyssos g12) **4** Kange nikalola ifitengo fya vatua. Vano vakikalile vevala vano valyale vapelilue uvutavulilua uvwa kuhigha. Vulevule akasaghile inumbula savala vano vatemilue amatue vvimila vwa vwolesi vwa Yesu na kulisio lya Nguluve. Navakifunyile mukikanu nambe mukihwani kyake, navakakundile kukyupila ikivalilo iky vweeni vuvanave nambe uluvoko. Valisile kuvwumi, kange vakatema palikimo nu Kilisite amaka mbilima jimo. **5** Avafue vano vakajighe navalisile kuvwumi mpaka amaka mbilima jimo yeghasilile. Uvu vwe vusyuke vwa kwasia. **6** Um'funyua nu mwimike ghwe muonhu ghweeni juno itola uvwelefu mu vusyuke vwa kwasia! Uvufue vwa vuvili vuluvuvule ingufu vvimila vwa vaanhu ndavule ava. Peviva ava tekesi va Nguluve nava akilisite kange vilitema numwene amaka mbilima jimo. **7** Unsiki amaka mbilima siliva sifika pavusililo, usetano adindulivua kuhuma mu nginde jamwene. **8** Iluta kunji kuvasyanga avapanji inne isa iisi -Gogu na Magogu - kuvaleta palikimo vvimila ililugu. Viva vinga ndavule ilihanga lya munyanja. **9** Valyalutile muluvindi ulwa iisi vope vakasyungulika mulikambi lya viitiki, mulikaja lino lighanilue.

Looli umwoto ghukisile kuhuma kukyanya na pikuvalemasia. **10** Setano, juno alyasyangile, mun'kate muliusumbi lino livika ikibiriti, muno ing'anhu nu m'biili ghwa vudesi vakataghilue. Vupumusivua pamwisi na pakilo kuvusila nakusila. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) **11** Kange nikakivwene ikitengo iky vatua ikivaha kivalafu nujula juno akikalile pakyanya pa mwene. I iisi nuvulanga sikakimbila kuvutali kuhuma pano pwale umweene, looli napwevakale uvwelefu vwa mwene kuluta. **12** Nikavavwene avafue avanyangufu - navasita luvumbulilo vime pa kitengo iky vatua, ni fitabu vikavalilivue. Looli ikitabu ikinge kikavalilivue - Ikitabu iky vwuim. Avafue vakahighilue kukila kino kikalembilue mu n'kate mu kitabu, kumbomo sila sino vakavombile. **13** Inyanjabjikavahumia avafue vano vakale munkate mu jeene. Uvufue navafue vakavahumisie avafue vano vakale mun'kate mu jene, navafue vakahighilue kuling'ana nikila kino vakavombile. (Hadēs g86) **14** Uvufue navafue vakataghua mun'kate muliusumbi lya mwoto. Uvu vwe vufue vwa vuvili - iliusumbi ilya mwoto. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) **15** Nave ilitavua lya ghweeni nalikavonike lilembilue mun'kate mukitabu iky vwuim, akataghilue mun'kate muliusumbi ilya mwoto. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Kange nikalola uvulanga uvupia ni iisi imia, ulwakuva uvulanga vwa kwasia ni iisi ja kwasia sikilile, ninyanja naoejikale kange. **2** Nikalivweene ilikaja iliyimike, Yerusalemu imia, jino jikisile pasi pa iisi kuhuma kukyanya kwa Nguluve, lino likaling'anisivue hweene mumama juno anoghile vvimila vwa mughosi. ghwa mwene. **3** Nikapulike ilisio ilivaha kuhuma kukitengo iky vatua likatisagha, "Lolagha! Uvukalo vwa Nguluve vulipalikimo na vaanhu, juno umwene ikukala palikimo na veene. Viva vaanhu va mweene, nu Nguluve jujuo iva naveene kange iva Nguluve ghwa vanave. **4** Ilivusia kila lihosu kuhuma mu maso gha vanave, na pekuliva uvufue, kange, kange nambe ikililo, nambe kulia, nambe uvuvafi. Amasio gha pakali gha kilile. **5** Umwene juno akikalile pakyanya pa kitengo kya vatua akaati, "Lolagha! Nivomba vomba amasio ghooni ghav mapia." Akaati, "Lemba ili ulwakuva amasio agha gha lweli kange gha kyang'haani." **6** Akambula, "Amasio agha ghakilile! Une nene Alfa nu Omega, vutengulilo nuvusililo. Ghweeni juno alinikyumulua nikum'pala amalenga kisila luhombo kuhuma mudwivuko isa malenga gha vwuim. **7** Julia juno ilefia ihaasi amasio agha, kange niva Nguluve ghwa mwene, ghwope iva mwana ghwango. **8** Looli ndavule uvwoghofi, vanonavikwitika, vano vikalasia, avabudi, avavwafu, avahavi, vano vikufunya ku fihwani, navadesi vooni, ikighavo kivanave kiva muliusumbi lya mwoto ughwa kibiriti ghuno ghunyanya. Uvuo vwe vufue vwa vuvili." (Limnē Pyr g3041 g4442) **9** Jumo ghwa vanyamola lekela lubale akisile kulyune, jumo juno akale namabakuli lekela lubale ghano ghakamemile imumuko lekela lubale isa vusililo kange akaati, "Isa apa. Nikukusona umama ghwa vutolani, umama ghwa mwanang'olo. **10** Kange akanola kutali nu Mhepo mukidunda ikivaha ni kitali kange akanisonile ilikaja iliyimike, Yerusalemu, jikwika pasi kuhuma kukyanya kwa Nguluve. **11** Iyerusalemu jikale vwuimike vwa Nguluve nuvunono vwa jene vukale ndavule ikito iky lutogo, ndavule ilivue ilya kilolelo ikinono iky hamba imbarafu. **12** Jilyale nuluvumba uluvaha, ulutali

ulunyamaliango kijicho kimo ni fivili, palikimo na vanyamola kijicho kimo na vaviili mumalyango. Pakyanya pa malyango pakalembilue amatavua kijicho kimo naghavili agha vaana va Israeli. **13** Ulubale lwa kuvuhuma pe ghakale amalyango ghatatu, ulubale lwa kumavemba amalyango gha tatu ulubale ulwa kunena amalyango gha tatu, ulubale ulwa kuvusemo amalyango gha tatu. **14** Luvumba lwa likaja lulyale nulwalo kijicho kimo ni fivili, pakyanya pamwene peghakale amatavua kijicho kimo na ghavili agha vusung'ua kijicho kimo na vavili ava mwana ng'olo. **15** Jumo juno akajovile nune akale nikipimilo kimo kitendilue ni sahabu vvimila vwa kupima ilikaji, amalyango ghake nu luvumba lwake. **16** Ilikaja lilyavikilue mulusyungutilo; uvutali vwa lusyungutilo vulyaling'ine nuvwelefu. Alyapimile ilikaja nikipimilo kya lughwegho, iimailo imbilima kijicho ni vili muvutali (uvutali vwa lwene, uvwelefu, nikipimilo filyaling'ine). **17** Vulevule akapimile uluvumba lwa lweene, uvukome vwa lweene vukale sentimita kilundo kimo fijicho fine na fine mufipimo fya muunhu (fino kange pipimo fya vanyamola). **18** Uluvumba lukajengilue ni yasipi ni likaja ilinya sahabu inono, heene kilolelo ikinono. **19** Ulwalo lwa luvumba lukanoghile niilvue ilya lutogo. Ilyakwasia lilyale yasipi, ilya vuvili lilyale yakuti samawi, ilya vutatu lilyale kalkedon, ni lya vune zumaridi, **20** ilya vuhano sardoniki, ilya ntanda akiki, ilya lekela lubale krisolitho, ilya lekela kwoni zabarajadi, ilya budika lubale yakuti ja manjano, ilya kijicho krisopraso, ilya kijicho kimo na jimo hiakintho, ilya kijicho kimo na fivili amethisto. **21** Amaliango kijicho kimo na gha vilighakale lulu kijicho kimo na fivilikila mulyango ghukatendilue kuhuma mu lulu jimo. Umpulo ghwa likaja ghulyale sahabu inono, ghukavonekegha heenna kilolelo ikinono. **22** Nanikajaghile inyumba ja kufunyila jejoni mu n'kate mulikaja, ulwakuva umutua u Nguluve, juno itema fyooni, nu Mwana Ng'olo je nyumba inyike ja kufunyila jamwene. **23** Ilikaja nalilyalondile ilijua nambe mweesiulwakuuti lumulikaghe pa lyene ulwakuva uvwimike uvwa Nguluve vukamulike palyene, ni tala ja lyeene jeji Mwana Ng'olo. **24** Iffina fighendaghe mulumuli lwa likaja ilio. Avatua va iisi valetaghe ulutogo lwa vanave mun'kate mulyeene. **25** Amalyango gha veene naghidindua unski ghwa pamwisi, napiva ni ng'isi. **26** Vileta ulutogo nu vwoghopua mukisina mun'kate muvanave, **27** nakwekile ikinyali kino kikwingila mu kyeene. Nambe hwene juno ivomba ilisio lyelyoni ilya soni nambe un'desi na ikwingila, looli vevala vano amatavua gha vanave ghalembilue mukitabu ikya vwumi ikya Mwana Ng'olo.

22 Kange umunyamola akanisonile ikikogha kya malenga gha vwumi, amalenga ghakale ghing'ala ndavule ibingabinga. Ghakale ghisalalika kuhuma mukitengo kya vutua ikya Nguluve nikya Mwana Ng'olo. **2** Kukilila pakate na kate pa mpulo ghwa likaja. Mulubale mukighavo paghulyale nu mpiki ghwa ughwa vwumi, ghuno ghukomile imeke kijicho kimo ni vili, kange ghukomile imeke kila mweesi. Amatundu gha m'piki vvimila vwa vupoki ughwa va panji. **3** Kange napiliva nulughuno lwelyoni lula. Ikitengo ikya vutua ikya Nguluve ni kya Mwana Ng'olo kiva mun'kate mulikaja, navavombi va mwene viku m'bombelagha. **4** Vikuvuvona uvweni vwa mwene, ni litavua lya

mwene liva pakyanya pa pipelua fya wveni vuvanave. **5** Napiliva nikilo kange; nambe napiliva nuvufumbue vwa lumuli lwa tala nambe lijuva ulwakuva u Mutwa Nguluve imulika muvanave. **6** Umunyamola akam'bula, "Amasio agha ghakyang'haani kange lweli. Mutwa Nguluve ughwa mhupo ghwa vavili akamwomwola umunyamola ghwa mwene kuku vasona avavombi va mwene kino kihumila pavupipi" **7** "Lolagha! Nikwisa ng'aning'ani! Afunylue umwene juno ileva amasio gha vavili avakitabu iiki." **8** Une, Yohana, nejuno nilyapulike nakulola agha. Nilyatile nipulike na kughagha, nilyaghwile pasi june pavulongolo pamaghulu gha vanyamola kukufunya, umunyamola juno alyasonile iisi. **9** Akam'bula, "Nungavombaghe vule vule! Une nilim'bombinino, palikimo navanyalukolo vako avavili, palikimo navala vano vikughapulika amasio gha kitabu iiki. Ifunyanghe kwa Nguluve!" **10** Akam'bula, "Nungakanyaghe umuhuli amasio amasio gha vuvili uvwa kitabu iiki, ulwakuva unski ghuseghelile. **11** Unsila ghwa kyang'haani, ajighaghe kuva nsila ghwa kyang'haani. Juno nyali mumikalile, ajighaghe nyali mumikalile. Unyavwakyang'haani, ajighaghe kuva nuvwakyang'haani. juno mwimike, ajighaghe kuva mwimike. **12** "Lolagha! Nikwisa linolino. Uluhombu lwango lulipalikimo nune, kukumomba umuunhu ghweni kuling'ana nakino akavombile. **13** Une ne Alfa kange Omega, ghwavutengulilo kange ghwa vusililo, vutengulilo kange vusililo. **14** Vafunylue vala vano visuka amenda gha vanave ulwakuuti vave nuvutavullua vwa kulia kuhuma mum'poki ghwa vwumi na pikilingila ilikaja kukilila pa mulyango. **15** Kunji kuli mbua, vahavi, vavwafu, avabudi, vanofikufunya kufihwani, umuunhu ghweni juno inoghelua kange juno ikwolelela uvwolesi vwa vudesi **16** Une, Yesu, nimwomwile umunyamola ghwango kukwolelela sooni isi ku ng'ong'ano. Une nili lilela ghwa vuholua vwa Daudi, Nondue ja Lwakilo jino jimulika." **17** Umhupo nu Minja ghwa vutolani iiti, "Isa!" Ghoopo juno ipulika ijova, "Isa!" Ghweni unya kyumilua, pe isaghe, nambe ghweni juno inoghelua, ghwe akave amalenga gha vwumi vuvule. **18** Nikumwolelela ghweni juno ipulika amasio gha vuvili ghwa kitabu iiki: Nave umuunhu ghweni ikwongelelia mu iisi, u Nguluve ikumwongeleliagha imumuko sino silembilue mukitabu iiki. **19** Nave umuunhu ghweni ikughavusia amasio gha kitabu iiki ikya vuvili, u Nguluve ivusia pa vuvo vwamwene mum'piki ghwa vwumi na mulikaja ilyimike, lino imola salylene silembilue mun'kate mu kitabu iiki. **20** Umwene juno ikwolelela sooni isi ijova, "Ena!" Sikwisa linolino." Ameni, Mutua Yesu! **21** Ulusungu lwa Mutwa Yesu luvivaghe nu muunhu ghweeni. Ameni.

Nikalivweene ilikaja ilyimike, Yerusalemu imia, jino jikisile pasi pa iisi kuhuma kukyanya kwa Nguluve, lino likaling'anisivue hweene mumama juno anoghile vwimila vwa mughosi. ghwa mwene. Nikapulike ilisio ilivaha kuhuma kukitengo ikya vutua likatisagha, "Lolagha! Uvukalo vwa Nguluve vulipalikimo na vaanhu, juno umwene ikukala palikimo na veene. Viva vaanhu va mweene, nu Nguluve jujuo iva naveene kange iva Nguluve ghwa vanave."

Ulusetulilo 21:2-3

Reader's Guide

Kivwanji at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Kivwanji at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēse g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Vwanji---Vwanji-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luuka 8:31
varumi 10:7
Ulusetulilo 9:1
Ulusetulilo 9:2
Ulusetulilo 9:11
Ulusetulilo 11:7
Ulusetulilo 17:8
Ulusetulilo 20:1
Ulusetulilo 20:3

aidios

varumi 1:20
Yuda 1:6

aiōn

Mataayi 12:32
Mataayi 13:22
Mataayi 13:39
Mataayi 13:40
Mataayi 13:49
Mataayi 21:19
Mataayi 24:3
Mataayi 28:20
Malika 3:29
Malika 4:19
Malika 10:30
Malika 11:14
Luuka 1:33
Luuka 1:55
Luuka 1:70
Luuka 16:8
Luuka 18:30
Luuka 20:34
Luuka 20:35
Yohani 4:14
Yohani 6:51
Yohani 6:58
Yohani 8:35
Yohani 8:51
Yohani 8:52
Yohani 9:32
Yohani 10:28
Yohani 11:26
Yohani 12:34
Yohani 13:8
Yohani 14:16

Imbombo 3:21
Imbombo 15:18
varumi 1:25
varumi 9:5
varumi 11:36
varumi 12:2
varumi 16:27
1 Wakoritho 1:20
1 Wakoritho 2:6
1 Wakoritho 2:7
1 Wakoritho 2:8
1 Wakoritho 3:18
1 Wakoritho 8:13
1 Wakoritho 10:11
2 Vakolinto 4:4
2 Vakolinto 9:9
2 Vakolinto 11:31
Vagalatia 1:4
Vagalatia 1:5
Waefeso 1:21
Waefeso 2:2
Waefeso 2:7
Waefeso 3:9
Waefeso 3:11
Waefeso 3:21
Waefeso 6:12
Filipo 4:20
Vakolosai 1:26
Timoti 1:17
Timoti 6:17
2 Timoteo 4:10
2 Timoteo 4:18
Tiito 2:12
Vaebrania 1:2
Vaebrania 1:8
Vaebrania 5:6
Vaebrania 6:5
Vaebrania 6:20
Vaebrania 7:17
Vaebrania 7:21
Vaebrania 7:24
Vaebrania 7:28
Vaebrania 9:26
Vaebrania 11:3
Vaebrania 13:8
Vaebrania 13:21
1 Petro 1:23

1 Petro 1:25
1 Petro 4:11
1 Petro 5:11
2 Petulo 3:18
1 Yohana 2:17
2 Yohani 1:2
Yuda 1:13
Yuda 1:25
Ulusetulilo 1:6
Ulusetulilo 1:18
Ulusetulilo 4:9
Ulusetulilo 4:10
Ulusetulilo 5:13
Ulusetulilo 7:12
Ulusetulilo 10:6
Ulusetulilo 11:15
Ulusetulilo 14:11
Ulusetulilo 15:7
Ulusetulilo 19:3
Ulusetulilo 20:10
Ulusetulilo 22:5

aiōnios

Mataayi 18:8
Mataayi 19:16
Mataayi 19:29
Mataayi 25:41
Mataayi 25:46
Malika 3:29
Malika 10:17
Malika 10:30
Luuka 10:25
Luuka 16:9
Luuka 18:18
Luuka 18:30
Yohani 3:15
Yohani 3:16
Yohani 3:36
Yohani 4:14
Yohani 4:36
Yohani 5:24
Yohani 5:39
Yohani 6:27
Yohani 6:40
Yohani 6:47
Yohani 6:54
Yohani 6:68

Yohani 10:28
Yohani 12:25
Yohani 12:50
Yohani 17:2
Yohani 17:3
Imbombo 13:46
Imbombo 13:48
varumi 2:7
varumi 5:21
varumi 6:22
varumi 6:23
varumi 16:25
varumi 16:26
2 Vakolinto 4:17
2 Vakolinto 4:18
2 Vakolinto 5:1
Vagalatia 6:8
2 Vathesalonike 1:9
2 Vathesalonike 2:16
Timoti 1:16
Timoti 6:12
Timoti 6:16
2 Timoteo 1:9
2 Timoteo 2:10
Tiito 1:2
Tiito 3:7
Filimoni 1:15
Vaebrania 5:9
Vaebrania 6:2
Vaebrania 9:12
Vaebrania 9:14
Vaebrania 9:15
Vaebrania 13:20
1 Petro 5:10
2 Petulo 1:11
1 Yohana 1:2
1 Yohana 2:25
1 Yohana 3:15
1 Yohana 5:11
1 Yohana 5:13
1 Yohana 5:20
Yuda 1:7
Yuda 1:21
Ulusetulilo 14:6

eleēsē

varumi 11:32

Geenna

Mataayi 5:22
Mataayi 5:29
Mataayi 5:30
Mataayi 10:28
Mataayi 18:9
Mataayi 23:15
Mataayi 23:33
Malika 9:43

Malika 9:45
Malika 9:47
Luuka 12:5
Yakovo 3:6

Hadēs

Mataayi 11:23
Mataayi 16:18
Luuka 10:15
Luuka 16:23
Imbombo 2:27
Imbombo 2:31
1 Wakoritho 15:55
Ulusetulilo 1:18
Ulusetulilo 6:8
Ulusetulilo 20:13
Ulusetulilo 20:14

Limnē Pyr

Ulusetulilo 19:20
Ulusetulilo 20:10
Ulusetulilo 20:14
Ulusetulilo 20:15
Ulusetulilo 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6

Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Petulo 2:4

Questioned

2 Petulo 2:17

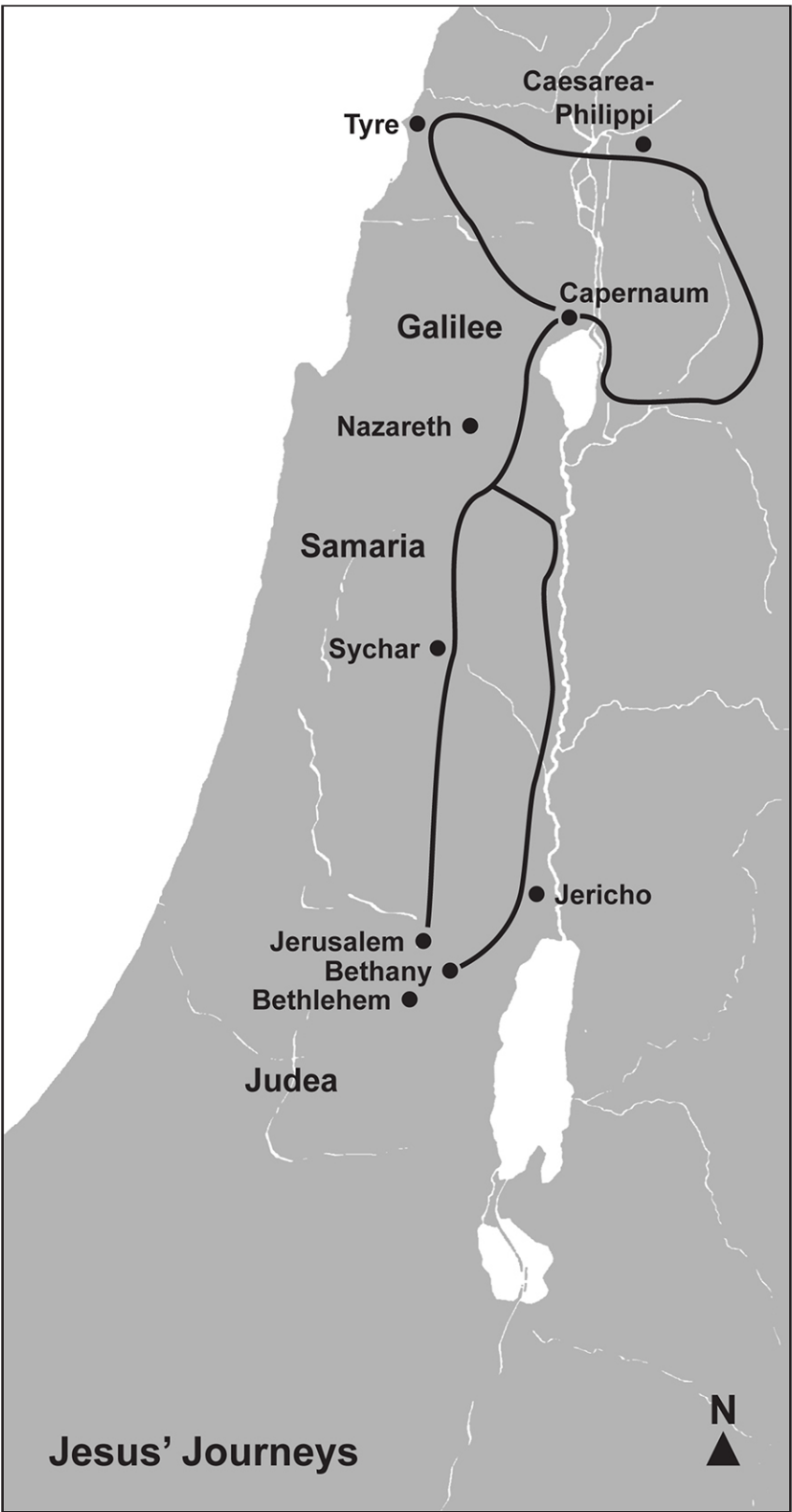

*Jingave ku lwitiko kuti ulbulahimu, pano alya kemelilue akitika na piluta pakighavo pano panobakanoghile kukwupila ndavule uvuhasi.
Akahumile kisila kukagula kukighavo kiki kinoalyale iluta. - Vaebrania 11:8*

Israel's Exodus

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

Na juune ne Mwana ghwa Muunhu naniisile kuvombelua, looli nilisile kukuvombela avange na kuhumia uvwumi vwango kuuti nitavange vinga. - Malika 10:45

uPaulo unsung'ua ghwa Yesu Kilisite, juno akemhelilue kuva nsung'ua, na kubaghulua vwimila ilivangili lya Nguluve. - varumi 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▶			Genesis 1:26 - 2:3		Mankind is created in God's image, male and female He created us				
How are we sinful? ▶			Romans 5:12-19		Sin entered the world through Adam and then death through sin				
Where are we? ▶			When are we? ▼						
			Innocence		Fallen			Glory	
▶			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
			God	Father	John 10:30	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light		
Son	God's perfect fellowship	John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise				
Holy Spirit		Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers					
Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth			Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels		
	Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise					
	Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment					
Angels	Holy	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			Revelation 20:13 Thalaasa Revelation 19:20 Lake of Fire Revelation 20:2 Abys		
	Imprisoned			2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus					
	Fugitive			1 Peter 5:8, Revelation 12:10					
	First Beast			Rebelling against Christ Accusing mankind					
	False Prophet								
	Satan								
Who are we? ▶			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all				
Why are we? ▶			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all				

Destiny

Kivwanji at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you,"* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philipians 2:9-11.

World Nations

Lino, mulutaghe muvalungikaghe avaanhu mu iisi sooni, vaave vavulanisivua vango, muvofughaghe mu litavua ilya Nhaata, ni Iya Mwanaake ni Iya Nhepo u Mwimike.

- Mataayi 28:19